

శ్రీ
సర్వమంగళాపరిణయము

కడప మ్యూనిసిపల్ హైస్కూలు నందుఁ బ్రధానాంధ్రకవితుఁడగు

కాశ్యపుతిరీథ

జనమంచి శేషాద్రిశర్మకృతము

చేర్చు పురి:

వావిళ్ల రామస్వామికృష్ణలు అండ్ సన్స్ వారిచే

ప్ర 'రామ' ముద్రాకరణముముగ ముద్రించును.

౧౯౩౩.

హైదరాబాదు ప్రెస్.

కథా ప్రపూర్ణ కావ్యస్సృతితీర్థ జనమంచి శేషాద్రిశర్మ

FOREWORD

I deem it a great privilege to have the opportunity of writing a preface to this epic poem written by the voluminous yet, I should say, luminous writer, Brahmasri Janamanchi Seshadri Sarma Garu of Cuddapah. There is no field in Telugu Literature which he has not touched—beginning from small books to school boys and ending with dramas and great puranas including a portion of the Bhagavata. He has immortalised himself by writing his treatises on Sri Ramachandra and Lord Sri Krishna in his inimitable prose and expounding the theories of life, preached and practised by our ancients. He has translated Srimad Valmiki Ramayanam including in it the essence of the thought as developed by the great earlier commentators. It is but right that he must write an original poem giving us an insight into his creative genius and spiritual and metaphysical lore and also an idea of his pure and flowing style, which could not, for obvious reasons, easily be exhibited in his translations.

The poem is based on a small episode in the Brahma Purana and the development is entirely his own. The theme of the poem is aimed at the establishment of the identity of the Hindu Trinity by demonstrating that Siva and Vishnu are one in essence, though different in form. An advanced Brahmarshi of the eminence of Narada, errs in being partial to Vishnu and deems him superior to Siva and tries to canvass the hand of Parvathi as a fitting spouse to Vishnu and attempts to make her choose Vishnu as her husband in preference to God Siva, to whom her heart was devoted. Lord Vishnu plays the game in his own tactful way to be differentiated from Siva and that, whatever his feignings in the course of the episode might have been, he is fully satisfied when Siva's equal predominance was finally declared by his taking Parvathi as his wife.

The poem is full of moral and is quite a fitting contribution to allay the 'isms' and 'schisms' of these days. His description of Siva as the God of all religions apart from the several names by which he is devoted, is the key note of peace and happiness. No

II

doubt the author mentions only Shanmathams of the Ancient Hindus, and it would strike a modern reader as to why he did not include later religions also in the category ; it is perhaps due to the fact, that it might be deemed an anachronism to do so, that he omitted reference to Buddhism or Islam or Christianity, when we remember the time to which the story relates. It is not for me to speak of the literary excellence of the poem and so I would leave it to better people. Suffice it to say that the style is very facile—so facile that a reader of his earlier productions may feel a doubt about the authorship of this poem.

What needs particular mention is this. The descriptions evolved in the course of the book are peculiarly free from the usual descriptions, especially, when a woman comes to be described. Parvathi called Sarvamangala—is the heroine and whenever she comes to be described, the thoughts raised are of a Divine and Spiritual nature and the descriptions are not of the contours of the flesh but of manifestations of the spirit behind. This reminds the reader of the description of Saraswathi by Sri Harsha in Naishadha Kavya, where, every part of the body of Bharathi is described as one or other of the Sciences or Arts.

Verses 80 to 103 in the first Canto of this poem may be read with immense pleasure to appreciate this aspect. The author being essentially of a religious temperament with strong devotion, the attributes are essentially spiritual and are drawn from sources of devotion and yoga.

The poem abounds with common proverbs and is full of descriptions which are very natural. For instance, the anxiety of parents to get a suitable husband for a grown-up daughter, their solicitude for finding the best possible match and their persistent efforts to secure this are very very graphically seen in the character of Himavan and Mena. The vanity and egoism of human beings even in their selfless activities is depicted in a very natural way in the character of Narada, thus illuminating the old saying "Even Homer nods." Not only Narada but the whole congregation of Devas is also subjected to this human failing, so that the readers with similar failing may take heart and proceed to mend themselves when they

III

discover their failings, instead of dying of a broken heart. This is a moral meant for a'l mankind and serves for all time. The immutability of the Divine will and Divine Law is thus very well explained, though the fatalistic tendency is emphasized rather too much. This is only by the way.

The main idea is to give a phillip to the Spiritual side of Life in these days of rampant materialism and so the theme is developed in accordance with this aim. This central thought of the Poet is shown in verse 165 of the first canto and is seen right through in a masked form. His description of Vaikuntam is also in keeping with this idea and when man wants to describe what is beyond the view of man, he naturally creates an anthropomorphous God and his habitation also is very much likened to our own world with some imaginary or imaginable embellishments with celestial flora and fauna.

There is a condemnation of polygamy, praise of female education and above all, the constancy and one pointedness of a wedded wife even from the moment of making up her mind to marry her chosen Lord. The book is certainly instructive in many ways and may the reading public read between the lines and live up to the ancient ideals, which have been depicted for us in this wonderful poem of ancient setting with modern ideas. May the author live long to help the 'Telugu Country with his expositions of men and manners so as to take us nearer the day of millennium and nearer to the Promised Land.

AUM SANTIS SANTIS SANTIHI.

ANANTAPUR, }
15-10-35. }

G. RAMESWARA RAO, B.A., B.L., M.L.C.

సర్వమంగళాపరిణయము

భూ మి క.

సర్వమంగళాపరిణయ మనునీమహాకావ్యమును విరచించిన కావ్యతీర్థ స్తుతితీర్థాభినవాంధ్రవాల్మీకీత్యాదివిరుదవిభ్రాజమానులగు శ్రీయుత జనమంచి శేషాద్రిశర్మగా రాంధ్రజనులకుఁ జిరపరిచితులగు సుప్రసిద్ధకవీశ్వరు లగుటచే వారి ప్రతిభాదులంగూర్చి విశేషముగాఁ జెప్పవలసినది లేదు. వీరు బాల్యమునుండి పఠ దేవతోపాసనాసక్తచిత్తులై గీర్వాణాంధ్రభాషలయందుఁ గృతపరిశ్రములై యాంధ్ర భాషయందుఁ గవిత్యమునేయుచు హాలాస్యమాహాత్మ్యము, బ్రహ్మాండపురాణము, లలితోపాఖ్యానము, శ్రీమద్రామాయణము, బ్రహ్మపురాణ మనుపురాణములను నాంధ్రంబునఁ బద్యగ్రంథములుగా రచియించిరి. పాతశాలావిద్యాధుల యుప యోగముకొఱకు సంగ్రహముగా భారతభాగవతరామాయణములను, నుదయ గిరిముట్టడి, యుత్తమమార్గము మున్నగు చిన్నగద్యగ్రంథములను విచిత్రపాదుకా పట్టాభిషేకము, పాండవాజ్ఞాతవాసము లోనగు నాటకములను రచియించి ప్రకటించిరి. వెండియు రామకృష్ణులను నామధేయములతో మనుజరూపంబులం బుడ మిపై నవతరించిన భగవంతుని దివ్యచరిత్రముల మహిమము లెట్టివనియు మత వైషమ్యములం బాటించుట కరం బనుచితంబనియు, జనులకుఁ జక్కగాఁ దెలుపు టకై శ్రీకృష్ణావతారతత్త్వము, రామావతారతత్త్వమును రెండువిపులగ్రంథము లను గద్యములుగాఁ బ్రమాణశ్లోకముల నుదాహరించుచు వ్రాసి ప్రకటించిరి. వానిలో రామావతారతత్త్వమునం దింకను గొంతభాగము ప్రకటింపబడవలసి యున్నది. ఇవిగాక శ్రీకృష్ణునందలి భక్తిపారవశ్యంబునంజేసియో యన భాగవత దశమస్కంధమును గీర్వాణమాతృకానుసారిగా నాటవేలపద్యములతోఁ బద్య కావ్యముగా రచియించిరి. అయ్యది యచిరకాలంబుననే కృతసమర్పణోత్సవమునకుఁ బ్రతిక్షించుచున్నదని యెఱుంగ నయ్యెడు

ఇటు లిన్ని గొప్పగ్రంథములను వ్రాసియు నీకవివరుండు గ్రంథరచనా కార్యంబునఁ దనివియొదవమింజేసి స్వకపోలకల్పితముగా మహాప్రబంధలక్షణము లతో నొకమహాకావ్యమును నిర్మింపఁగడంగి సర్వమంగళాపరిణయమను నీప్రబంధ రాజమును వ్రాసి పూర్తికావించి ముద్రింపించెను. ఇక్కావ్యంబునకు నన్ను భూమికవ్రాసియిమ్మని కవిగారు కోరఁగా శరీరాస్వాస్థ్యమునంజేసి యిండుక పైను దీసియు మిత్రవచనసమాదరణబద్ధహితుండనై యొక కొంత వ్రాయ నియ్యకొంటి. కాని యేతత్కవినాథుని కవితాస్రాగల్భ్యాదులంగూర్చి యాంధ్రలోక మెఱింగియే యునికింజేసి యే నంతగా వివరింపవలసియుండదని తలంతు.

ఈ కావ్యమునందలి కథకు మూలము బ్రహ్మపురాణము 32-33-34 అధ్యాయములలోఁ జెప్పఁబడిన గాథ. దానిని సంగ్రహముగా వివరించెద.

రుద్రమాహాత్మ్యవర్ణనావసరంబున దక్షప్రజాపతీయుపాఖ్యానమును దత్తుండొక మహాక్రతువొనర్చి దుర్మదాంధుడై శివుని నాహ్వానింపక యవమానించిన దాని కోర్కక యతనిదహిత సతీదేవి మృతీబొందుటయు దానికిం గోపించి శివుడు నిజాంశసంజాతుండగు పీఠభద్రుం బంపి యాక్రతువును భవ్వంసంబుగావించి దత్తుని తలఁద్రెవ్వఁజేసి సురల వేడికొలున నతనిని మేషశీర్షుఁగావించి మన్పుటయు హిమవంతుఁడు విఫులతపంబొనర్చి పరమేష్ఠిని సంప్రీతునిగావించి యతనివలన వరంబు వడసిన నతని సతీయగు మేనకయందు మున్ను మృతీబొందిన సతీదేవి యుమ యనుపేరం బ్రభవించుటయు నాకన్నియమిన్న శివుని భర్తగాఁగోరి తపంబు గావించి విరించి వరంబొసంగుటయు గౌరమనంబుఁ బరీక్షింపఁగోరి శివుండు వికృత రూపంబుదాల్చి యాదేవి మ్రోల ననుదేర వారిరువురికిని హిమవంతునికిని సంవాదంబు జరుగుటయు వికృతరూపధారియగు నతనిని శివుంఁగా నెఱింగి పార్వతి యతనిం బఠిఁగావరించుటయు నపుడు శివుం డంతర్ధానంబుఁ జెంద నట సరస్వతంబున గ్రహగ్రస్తుండై యొకబాలకుఁ డాక్రోశమొనర్చుచుండ హైమవతి నిజతపో మహిమంబున వానిని గ్రహవిముక్తుంఁగావించి వెండియుఁ దపంబునేయఁబూనుటయు నపుడు శంభుఁడు ప్రత్యక్షుండై యాదేవికోరిన వరం బొసంగుటయు నంత హిమవంతుఁడు స్వయంవరంబు చాటించుటయు నందు గిరిశుఁ డిచ్చినవరంబు చందంబునఁ దదంశసంభవుండగు రెండేండ్లబాలుఁడు పార్వతి తొడపైఁగూర్చుండి యుండ వానిని దేవత లెవ్వరును లేవనెత్తలేకున్న శివుం డవలీల నెత్తుటయు నింద్రాది దేవతలు క్రోధావిష్టులై శివునిపై నస్త్రములేయఁబోవ వారికి బాహు స్తంభనమగుటయు సంభోజసంభవుని ప్రార్థనంబునంజేసి శివుండు దేవతలను బాహుస్తంభన విముక్తులఁ గావించుటయు నంత నిజరూపుదాల్చిన మహేశ్వరునిఁ బార్వతీదేవి భర్తగా వరించి తపీయచరణయుగళంబునఁ గుసుమమాలిక నర్పించుటయు ననంత రము వారిరువురికి మహాత్మ్యవంబున వివాహము జరుగుటయు ననుకథలు బ్రహ్మపురాణమునఁ గలవు.

వానిలోఁ గవులకుఁ గలస్వాతంత్ర్యమున నిక్కవిగారు పెక్కు-మార్పులు గావించి వర్ణనలు మొదలగువానిని యథేచ్ఛముగాఁ బెంచి యీగొప్పకావ్యమును విరచించిరి.

కవిగారు కావించిన మార్పులఁ దెలుపుటకై యీకావ్యమునందలి కథాక్రమంబును సంక్షేపముగా నిట నెఱింగించెద.

కైలాసంబునఁ దన్ను నేవింపవచ్చిన సనకాదిమహామునులను బరమశివుండు లోకవార్తల నడుగ వారిక్కాలంబునఁ గొందఱు కపటయోగివేషంబులు దాల్చి

వంచకులై హరిహరులు భిన్నులనియు వారిలో హరియే యుత్కృష్టదేవుండనియు బోధించుచుండ లోకు లాకులంబుఁజెందుచున్నారని విన్నవింప శివుం డదియంతయుఁ గ్రమంబునఁ జక్కంబడఁగలదని యానతచ్చి యంతర్హితం డయ్యె. దక్షాధ్వర ధ్వంసము, సతీమృతి, యుమాసంభవము మున్నగుకథలు మూలమందుఁ గన్పట్టునవి యిందు వర్ణితములు. మహిమవంతుండగు హిమవంతుండు తన కొమరితం దగిన వరునకిచ్చి పెండ్లి కావింప నాలోచించుచుండఁ గలహసంఘటనావిశారదుం డగు నారదుం డతనిపాలి కరుదేరఁ దనమనోగతం బెఱింగింప నమ్ముని విష్ణువే పార్వతికిఁ దగినవరుండు కానోపునని యతనిప్రాభవంబును వర్ణించి చెప్పిన నట్లేని నీవే మాకుఁ బెండ్లి పెద్దవై పురుషోత్తమునిపాలకరిగి యతనిని సమృతంఁజేసి యీవివాహ కార్యంబు నిర్వర్తింపుమని యభ్యర్థించెను. ఆమునినాథుఁడు దాని కీయ్యకొని వైకుంఠమునకుఁబోయి నళినాథునితోఁ దనవచ్చిన కర్జ్వలంబుచందం బెఱింగింప నతని మనంబును బరీక్షింపఁగోరి శౌరి బహుభార్యలుగలవానికష్టములను వివరించి యింకొకతె వలదని పలుక నమ్మునిచంప్రండు నీవొడంబడుట యొక్కటియే చిక్కి యున్నది. నీవు సమృతంచిన నన్నియు సరిపడునని బలాత్కరింప నియ్యకొనిన తెఱంగు దోఁపఁ బలికె. నారదుఁడు తుహినాద్రిచెంతకుఁ జని తాఁబూనిన కార్యంబు ఫలించెనని నుడివి తడయక పెండ్లిప్రయత్నములు కావింపుము. నేను దానవారి యొద్దకుఁ బోయి వత్తునని నుడివె. మేనకయుఁ బర్వతరాజును బ్రమోదంబుఁ జెంది పార్వతి కాచందంబుఁ వెలుప నాలలన మహేశ్వరునే పఠిఁగాఁ గోరెదనని స్వాశ యంబుఁ దేటపఱిచె.

అంత నాకాంత యేకాంతంబునఁ గాననంబునఁ దనంబునేయుచుండ శివుండు కృత్రిమమునివేషధారియై యామెను బరీక్షింపఁదలంచి శివునిఁ దూలనాడి వెన్నుని సన్నుతించి యతనినే పెండ్లియగుమని చెప్పిన నప్పొలంతి సుంతయేనియుఁ జలింపక యాకపటమునిపలుకుల నధిక్షేపించి యతని నవ్వలంబొవ్వునిన శివుఁడు నిజరూపం బునఁ బ్రత్యక్షంబై యామెకొరిన వరంబులిచ్చిన జనకునిచే స్వయంవరంబుఁ బ్రక టింపఁబంచి మదంశసంభవుండగు రెండేడ్లబాలు నొక్కని నీజననియొడిపైఁ గూర్చుండఁజేసి యాబాలుని లేవనెత్తినవారికి నిన్ను భార్యఁగా నిచ్చునట్లతనిచేఁ జాటింపఁజేయుము. వెన్నుఁడు మున్నగువేలుపు లెవ్వరును నాబాలుని లేవనెత్త నోపక భగ్నాశులగుదు రపుడు నేనా బాలకునెత్తుదు. హిమవంతుండు నిన్ను నా కొసంగి పాణిగ్రహణము గావించునని నుడివి యదృశ్యుండయ్యె పదంపడి హిమ వంతుఁడండు దత్సతియు నారదమానియు గిరిజతో సరసీజాతుని వరించి నిరుపమ సుఖంబు లందుమా యని బోధించి తనంబు సాలించి యింటికిరమ్మా యని చెప్పిన నప్పుడతి యేమియుం బలుకక యూరకుండె. దానింగని యందలును నమ్మగువ సమ్మ తించినట్లు తలంచిరి.

నారదుడు నారాయణుని కిది తెలుప నగువాడు ముందట నొకతపో
వనంబునఁ గుహనామునివేషధారియగు శివునిఁగాంచి యతఁడడుగఁ దనకార్యంబుఁ
దెలిపిన నతం డుచితభంగిని నిది నెఱవేటును. నీవు బ్రహ్మపాలికో బృహస్పతిపాలికో
చని సుముహూర్తంబు నిర్ణయించి యమరనివహంబును బెండ్లికాహ్వనించి
మాధవుం దోడ్కొనిరమ్మని బోధించిన నారదుండు వల్లెయని బ్రహ్మపాలికి జని
యెల్లయు విన్నవించి మూరుతంబు నిర్ణయింపుమని కోరినఁ జతురాస్యుం డీవెట్టి
వాడు విష్ణుమాయావిమోహితుడై యిటు లశక్యంపుఁబనికిఁ బూనెను వీనికి
గర్వశాంతి యగుంగాక యని మనంబునఁ దలపోసి యిట్లనియె. విష్ణునిపెండ్లికి
ముహూర్త మొకఁడు నిర్ణయింపఁగలఁడా? తదేవ లగ్న మనునారోహిణికి చొప్పున
నతఁడు తలఁచినపుడే సుముహూర్తము గావున నీవు పద్మనాభునితో నంతయు
వివరింపుమని పంచిన నమ్మని గోలోకంబునకుఁ బోయి విష్ణుంగని పార్వతి శివుని
వరుంగాఁగోరి యుండు తెఱింగి యే నత్తరుణిచిత్తంబును మఱియు నెన్నియేన్విధం
బుల నిన్నుఁ గీర్తింప నప్పొలఁతి యొప్పినట్లు నామదికిఁ దోచె. అంత బ్రహ్మయొద్దకుఁ
బోయి వివాహముహూర్తము నిర్ణయింపుమని కోరిన నీవెప్పు డెదందలంచిన
నప్పుడే లగ్నమని చెప్పి పంపిన నిటవచ్చి నీకెల్లయుం దెలిపితి. ఇక నీవు పెండ్లికి
వలయు జతనంబులు నేయుమా. అని వేడినఁ జక్రి యిట్లనియె. అత్తన్ని చిత్తం
బును లేస్స యెటుంగకయే పెండ్లి పెద్దవై నేనన్నియు ఘటించితి నని ప్రజ్ఞలు పలికి
యూరకయున్న నన్ను నలుగురు నవ్వనట్లు వెలికిడ్చితివి. కలహమునకుఁ గాలు
ద్రవ్యవాడ వని నేనెఱింగియు నీనిర్బంధమునకుఁ జిక్కి మోసపోయితి. ఇప్పటికి
భొడమిన యగడుచాలును. ఇంక వైన నీయత్నమును మానవయ్యా. అని దూఱ
నాడిన నారదుండు నాపూనినకార్యము హరికరుణచే సఫలంబు గాకపోవునే. నా
తపంబెల్లను దీనికై వ్యయించియైన నిక్కార్యంబును సాధింతునని యోజించి
దేవా యావనిత నిన్నుఁ దప్పక వరించు నిది నిక్కువము. నీయానతింగైకొని హిమ
వంతుని చెంతకుఁ జని వివాహప్రయత్నము గావించెద నని వచియించినఁ దామర
సాక్షుం డట్లేని పోయిరమ్మ నీకుఁ గార్యసిద్ధి యగుంగాక. ముహూర్తము నిశ్చ
యించి యొకదూతచే నాకుఁ జెప్పింపుము. నీవు రమ్మని నప్పుడు తప్పక మావారిం
గూడి యేనువత్తు. అని పంచిన సురముని హిమశైలనికటంబున కరిగి యావృత్తాం
తంబుఁ దెలిపి యింక జాగునేయక పెండ్లికార్యములు సలుపుమా యనిన నతం
డోయీ! యేల యిట్లు పదరెదవు. ఇప్పటికిని బార్వతి విష్ణునివరించుచందము
సుంతేనియుఁ గానరాదు. ఆమెచిత్తము శంకరునిమీఁదనే యున్న పగిది తోచెడు.
నీబలమును నమ్మి నేను విష్ణునికి నాదుహిత నిత్తునని పలికితి. నీవే యీకార్యమును
సాగింపవలయును. అని చెప్పిన నారదుండు హిమవంతునితో నాయత్న మెన్నం
డును నింతకు వృథయైనది లేదు. నేను భవత్తనయమనంబును ద్రిప్పెద నని

ప్రతికి యయ్యంగనం గని శ్రీపతియే నీపతియగుంగాక దీని కియ్యకొని సమ్మతిం దెలు
 పుమా యని పలుచందంబుల బోధించినఁ బార్వతి మోము సగమువాంచి మిన్న
 కుండె. ఆమకానంబును నారీజనసహజంబగు లజ్జచే గలిగినదనియు నది యంగీకార
 సూచకంబనియు నిశ్చయించి హిమవంతునితో నీతనయ యంగీకరించె. నీక వేవేగ
 వివాహకార్యంబులు నిర్వర్తింపుము. బ్రహ్మాదిదేవతలను నాహ్వానింపుమని చెప్పిన
 హిమవంతుండు సూతసంబునం బొదలి నీవు విరించిపాలికరిగి ముహూర్తమును
 నిశ్చయించి శిష్యునిబంపి నాకది యెఱింగించితేని యన్నియు సమకూర్చి సిద్ధముగా
 నుండువాడ నని నుడివి యతనిం బంపెను. నారదుండు వల్లెయని యంతరంగమున
 నుప్పొంగుచు వేలుపుఁబెద్దయొద్దకుఁ బోయి యన్నియు విన్నవించి లగ్ననిశ్చ
 యంబుసేయుమని కోరిన నీరజాసనుం డోయీ! యాసారసాక్షి నీరజాతునిఁ బెండ్లి
 యాడ సమ్మతించెనా చెప్పు మనవుడు నమ్ముని యమ్ముదిత సమ్మతించె నని జాడలం
 దెలిసికొంటినని యుగ్గడించె బ్రహ్మ తదేవలగ్న మని చెప్పి యప్పద్మాక్షుండు తలంచి
 నదే లగ్నమని నిశ్చయింపుము పోయిరమ్మని చెప్పిన నారదుండు మనంబున విత
 ర్కించుచుఁ దన్నుఁ దాను నింపించుకొనుచు నేదియు సరిపడిరాదయ్యె నేమి
 సేయుదు నని చింతించుచుండఁ జతురాస్యుండు నీకార్యంబు సఫలంబగు నుమ్మలిం
 పక పొమ్మని పంచె.

నారదుం డించుక యూటడిల్లి శ్రీనల్లభుని పాలికిఁ బోయి తనపడిన పాటు
 లంతయుం దెలిపి నాకు నగుఁబాటులు రానీయక నీవివాహకార్యంబును నిర్వ
 హింపుమా యని వేడిన నతండు పెండియు నీవరిగి ప్రహేళునినే ముహూర్త
 మును నిర్ణయింపఁగోరు మిది మదియూజ్ఞ యచుము. పెండ్లికి నెల్ల వారిని బిలువుము.
 నేనును గట్టాయితంబై యుండెద నని చెప్పి మగుడఁ బంపిన నిలింపమాని మరల
 సురజ్యేష్ఠుని చెంతకుఁ జని హరిమాటలు నుడివిన నతం డిట్లనియె. సురమునీ! యిది
 యేమి నీవెంతో ప్రజ్ఞావంతుడవయ్యు నీవీవిషయంబునఁ బ్రమాదంబుఁ జెందితివి,
 చక్రి తలచినప్పుడే సుముహూర్తము కదా. అతనివివాహమునకు లగ్నమును
 నిర్ణయింప నితరుల కలవియగునే? అమృతహస్తంబు పరిణయమునకుఁ దఱులనప్పుడే
 దేవతలందఱును బయనమై రానున్న వారు. నీవనుమానింపక పోయి శ్రీవిభుం
 బయనము కావింపుమా యనిన నమ్ముని పితామహునితో నీవే దేవతానివహం
 బును నాహ్వానింపుమా నేను మీనడుమఁ దిరిగితిరిగి యలజడిపడియున్నాను. నే
 నొంటివాడను. అన్ని పనులును నాపైఁబడియున్నవి. అని దీనుండై నుడివిన విధి
 యవిధముననే పిలుతును. నీవు పనివినుమని చెప్పిన నమ్ముని ప్రమోదాయత్త
 చిత్తుండై విష్ణునిపాలికిఁ బోయి విరించిపలుకులం దెలిపి దేవా! నన్నింకను వెతలం
 బెట్టక నాపూనినకార్యంబును సఫలంబుగాఁ జేసి నాకుఁ దలవంపులు రానీయక
 కావుమా యని కరుణంబుగా వేడినఁ గమలనాభుం డెలనగవు మోమున మొల

తేర నతనితో నే నిందాఁక బ్రహ్మాదులం బరీక్షించితి. నీవే పంచాంగమును జూచి యొకసులగ్నమును నిర్ణయింపుమని యానతిచ్చె. అప్పుని విష్ణుమాయచే బుద్ధి భ్రంశముఁజెంది తనయత్నంబు ఫలించెనని యుబ్బుచు నక్కరణి నొక్కలగ్నము నిశ్చయింప నందఱును నుద్వాహసన్నాహంబు గావించిరి. నారదుండును సంభ్రమంబునం ద్రిదశులకుఁ బనులు నియమించుచు నకలించుచు వారిపై నధికారంబు చెల్లించుచు వేగిరపటచుచుండెగాని హిమవంతునికి ముహూర్తమును జెప్పిపంప మఱచె.

ఆట హిమవంతుండు నారదుండు బ్రహ్మకడకుఁబోయి ముహూర్తము నిశ్చయించి చెప్పి పంపెదనని నుడివి చని కడుం దడవయ్యె నేలాకో పంపఁడాయెనని తనపత్నితో నాలోచించుచు నితీకర్తవ్యతామూఢుడై చింతించుచుండె. అపుడు పార్వతి తల్లిదండ్రుల మనంబుల కలంకదేర్చి మీప్రయత్నముల నుడుగక సలు పుఁడు. కాఁగలదానికి దైవము ప్రమాణమని బోధించిన వార లూఱడిల్లి కర్తవ్యములకుఁ గడంగిరి. శ్రీరమణుండు పత్నులంగూడి మునులు దోడరాఁ బరివార సహితుండై తఱలి వలిగట్టుకుఱంగట నొకకాటుకానకువచ్చిచేరి యచ్చట నిలిచెను. చతురానను నాహ్వానంబున నింద్రాదిబృందారకులందఱును గుమిగూడివచ్చి యాకాంతారంబుననే విడిసిరి. కాని వారి నెదుర్కొనుటకును వరపూజ కావింపను హిమవంతుండు మున్నగు నెవ్వరును రామింగని యందఱును నిది యేమి వింత పెండ్లి గానున్నదే. ఇట్టిపెండ్లిని మున్నెన్నఁడుం గని విని యెఱుంగమని యొండొరులతో గుజగుజలు వోపుచుండిరి. విష్ణువు బ్రహ్మతో నిదేమి పరిభవమయ్యాయ. నారదుండు చేసినపని యెంత బాగుగానున్నది. మిన్నక యొకచోనున్న నన్ను బయటి కీడ్చి యిటు నవమానపఱిచె. నీవాసురమునిని గిరివరునికడకు సరగునఁ బంపి విషయ మెట్లున్నదో కనుంగొని రమ్మని పంపుమా. అతఁ డిపుడు నాఁటికిఁ గానరాఁడు. అని చెప్పిన నప్పద్మజుండు నారదుం బిలిచి యేమయ్యాయ మంచి తంటలు తెచ్చిపెట్టితివే యింక రయంబునఁ దుహినాద్రీచంతకుఁ జని మారాక యెఱింగించి వరపూజకై యతనిం దోడితెమ్మని పంచెను. నారదుం డిదె చని యాతనిందోడ్కొని వత్తునంచు వచించి యొక్కపరువునఁ బ్రాలేయశైలాధినాథుకడకేగి హరిప్రముఖామరుల యాగమనంబుఁ దెలిపి యేమయ్యాయ! పెండ్లిచిహ్నము లేమియు నీయింటఁ గానము. వచ్చినవారి నెదుర్కొనుటకు రాక యూరకున్నావని నిష్ఠురోక్తు లాడెను. హిమవంతుఁ డతనితో మునివరా! లేస్సగా నాడితివి. బ్రహ్మపాలికఁ బోయి ముహూర్తము నిర్ణయించి యొకశిష్యునిచేఁ జెప్పిపంపుదునని చెప్పి నీవు చని నాకొండునుం జెప్పి పుచ్చకయే పెండ్లికొమరునిం జుట్టములను బిలుచుకొనివచ్చితి నని చెప్పి నాపై ధ్వజంబెత్తెదవే. మంచిపెండ్లి పెద్దవు లే, లేస్సపెత్తనమే. కలహమున కీపు ప్రథమపాదంబని యెఱింగియు నేను నీమాటలను నమ్మి నాజడత్వమున జేలు

పోయితి. ఇందు నానేరమేమి తెలుపవయ్యా. అని చెప్పిన నప్పుడు తాజెప్పింప
మఱచినది తలంపునకు రాగ దురంతసంతాపంబు బొంది తనలో నిట్లు తలపోయఁ
దొడంగె. అకటా! యితనికి జెప్పి పంప నేనే మఱచి తప్పుజేసితిని. బుద్ధిలేక గర్వం
బున నపరాధంబు గావించితి. తగినశాస్త్రీ యయ్యెను. ఇంక హరి మున్నగువారిని
నేనేమొగంబునఁ జూతును. హరి నాపై నలుగకున్నే. ఏమిచేయుదు. అని తలం
చుచు మ్రాన్పడియుండె.

అంతట శ్రీకాంతుండును బ్రహ్మాద్రాదిసుషర్వచక్రములును తమంతట హిమ
వంతుని నివాసంబుపొంత కరుదెంచిరి. హిమాద్రిమ్రాల మోడుమాడ్కి నొక్కడ
నిబుచున్న నారదుంఁగాంచి విరించి సోపాలంభంబుగా నిట్లనియె. దేవమునిసత్తమా!
హరియానతిని నేనిటకు వచ్చితి. నాపేరు బ్రహ్మ యందురు వచ్చినవని యేమనియు
నడుగక యేమియు నెఱుంగనివాని తెఱఁగునఁ గదలక మెదలకున్నావేమయా.
హరికిని హిమగిరిసుతకును బరిణయము సమకూర్తునని ప్రజ్ఞావచనంబులు వలికి
మమ్ము నందఱ నిటఁ జేర్చి మాకు చగుబాట్లుతెచ్చిపెట్టి నీవు హాయిగా వేడుక
చూచుచున్నాడవు. అని తూలనాడిన నప్పటి కుచుక తెలివినచ్చి యుచ్చతురా
స్యుని చరణంబులపైఁ బాహిపాహి యసుచు వ్రాలి యశ్రుమోచనంబు గావించు
చుండె. అంతఁ బద్మజండు హిమవంతునితో శ్రీనాథుండు వచ్చియున్నవాడు.
కర్తవ్యంబునకుఁ గడంగకమున్ను గాఁ బార్వతి నడిగి తపీయాశయంబెఱింగి కర్తవ్యంబు
నిశ్చయింతమని హిమవంతుండు దోడరా నయ్యంతిచెంతకుఁ జని యంతయు నెఱిం
గించి యమ్మా హరిం బెండ్లియగుదువె యని యడిగిన సుమ యిట్లనియె. దేవా!
స్వయంవరమునఁ బతిని జేకొందునని తలంతు. రెండేడ్లబాలు నొక్కని నాజన
కుండు నాజననియంకముపై నుంప నాబాలునిఁ బయికెత్తునతనిని వరింతు నిది
మపీయాశయమని వలికిన విరించి మంచినది యొప్పికొనియె. హిమవంతుండును
వల్లెయని స్వయంవరము చాటఁ బనిచె. ఎల్లసురలును నరుదెంచిరి. శంకరుండును
నేవంకసుండియో చనుదెంచె. హిమవంతుండు షోక రెండేడ్లబాలుని మేన యంక
ముపై నిడివ వానిని వేలుపు లెవ్వారును నెత్తనోపరైరి. వెన్నుండును వాని
నెత్తఁజాలక విముఖుండై తొలంగె. నారదునిమోము చిన్నబోయె. అంత శివుం
డవలీల నాబాలు నెత్తుడు హిమవంతునానతిని హైమవతి శ్రీకంతునికంతంబునఁ
గుసుమదామకంబునునిచి యప్పకంపతం బఱిఁగావరించె.

ఇంద్రాదులు కోపించి శివునిపై వస్త్రంబు లేయఁ బూనుడు శంకరుండు
హంకృతిధ్వానంబు గావించిన వారికి బాహుస్తంభనమయ్యె. హరియు హిరణ్య
గర్భుండును వారికి దగినశిక్షగలుగుట మంచిదే యని తలంచి మిన్నకుండిరి అంత
నారదుం డావంతంగనుంగొని యోహో మహాదేవునిమహిమచందం బిట్టివని
యెఱుంగక యే నిన్నిదినంబు లతనిని సరకునేయక వెన్నునినే మిన్నగా నెన్నుచుం

VIII

టినే. ఇప్పు డమ్మహామహాని శక్తిని గనుగొంటి. నాగర్వమంతయుఁ బోయెను. తెలివితచ్చెను హరిహరుల కభేదమని యిపు డెఱింగితి. అని మనంబునఁ దలంచుచు శంభునిచరణరాజీవయుగళిపై వ్రాలి కాపుము కరుణానిధి నాచేసిన యపరాధంబులను తమింపుమా యని ప్రార్థించెను. ఉమాజాని వానికిం గరుణించెను. రమాజాని శంకరునితో మనయభేదం బితనికిఁ దెలుపుటకును నితని మూలంబున లోకులెఱుగుటకును నేనే యితనిని మదీయమాయకు లోనుగాఁ జేసి యీతంత్రం బితనిచే నడపించితిని. ఇతనివలన దోసంబు లేదు గావున నిమ్మునిని మన్నింపుమా. యని నుడివిన నుడువతెమౌళి యట్టులే యగుంగాక యని యనుగ్రహించె. దివి జాలు భుజాస్తంభన వినిర్దుక్తులై సంతసించి శంకరుని వినుతించిరి. హిమవంతుని వేడికోలున నీరజాక్షుండును నారదుండును ముందునిలిచి పెండ్లిపనులనెల్లఁ గావింప గౌరీశంకరులకుఁ బరిణయమహోత్సవంబు మహావైభవంబునం బ్రవర్తిల్లెను. అందఱును నమందానందంబుఁ జెందిరి.

ఈకథాప్రణాళికంబట్టి యీకవివర్వ్యుడు కావించిన మార్పులును గ్రొత్త కూర్పులును నివి యని చదువరులకు గోచరించు.

ఈకావ్యమువలన నీకవిగారు జనులకు బోధింపఁబూనిన ముఖ్యాంశము లీగ్రంథమును జదువుటచే నాకు గోచరించినవాని నిట వివరింతు.

ఇక్కాలంబునఁ గొందఱు అజ్ఞులును వంచకులును గపటవేషంబులు దాల్చి హరిహరులు భిన్నులనియుఁ బ్రకృతి వేఱనియు హరియే సర్వోత్కృష్టదైవంబనియు నిహవరసౌఖ్యప్రాప్తికై యతనినే సేవింపఁదగుననియు శివుని నుపాసించుటవలనఁ బ్రయోజనము లేదనియు నిట్లు పలుచందంబుల జనులకు బోధించుచు విత్తముల నార్జించుచున్నవా రని వివరించి నిజంబగు తత్త్వమును బోధించుట కవిగారి ముఖ్యోద్దేశమై యున్నట్లు కానంబడియెడు. దీనికి నిదర్శనంబులు చూపెద.

కావ్యారంభముననే యిది చూపఁబట్టెడు. పరమశివుని భజింప సనకాదిమహామునులు కైలాసంబునకేగి యమ్మహాదేవుని దర్శనముసేయునపు డతండు వారిని భూలోకవార్తలనడుగ వారు “త్రిమూర్తులం దరయ సారసనేత్రుడె యెక్కుడంచు విజ్ఞానధనాఘ్యుడంచు” గొందఱు సభలలోఁ బెల్లుగా భవనులెసంగ వాడు లాడుచు నున్నారని విన్నవించు మహాదేవుండు వారితో:—

చ. మనసున నెట్టిరూపము సమస్తవిధంబులఁ దృప్తిదంబుగాఁ

దవరునొ యట్టిరూపమును దాల్చినవానిగ నామమెద్ది యి

పురు గలిగించు దానినె విభుండగు నాపరమాత్మకుం బ్రీయం

బనియుఁ దలంపి భక్తిమెయి ధ్యానమాసేయఁగనచ్చు నిచ్చులున్.

(1-36)

క. జగమునఁ గలిగినమతములఁ, బొగడంబడు దైనమొకఁడె పో తలపోయెన్

దగు నతని కన్నిపేరులు, తగు సకలాకృతులు; నొకఁడు తగనిది కలదే.

(1-38)

సీ. ఎల్లెడలందానె యెసఁగుచు నద్వితీయం బతుకత్తవ మేదనుచు నుపవి
పత్తులు వెదకంగఁ జాలక చేద్దుడఁ గనుఁగొని యానందకలితుఁ డగుచు
నేహోట నేపేర నేరూపమునఁ దమ్ముఁ దిలిచి ధ్యానించినఁ బ్రతుఁ డగుచు
సమబుద్ధిచేఁ బ్రాణి సంకతిం జూచుచు దా సాక్షిమాత్రుడై తలఁపరాని

తే. మహిమమన నొప్పుచున్ సర్వమయతఁబొల్పి, యిట్టివాఁడని యెవ్వరే నెఱుంగరాక
యుండ వ్యాపించి లేజోమయుండుగాఁగ, వెలయుఁబరతత్త్వఃమిఁకఁ జెక్కుపలుకులేల. (1-40)

అని యిట్లు పరమార్థతత్త్వంబును నిరూపించి ప్రకృతియనంబడు భగవతి పరమేశ్వరునికంటె భిన్నురాలు కాదని

చ. తెలియనివారలే భగవతిన్ భగవంతుని వేఱుచేయఁగాఁ

దలఁతురు వారికెన్నఁటికిఁ దత్త్వ మిదంచు నెఱుంగఁజాలుజ్ఞా
నలపము గల్గదంచు మది నమ్ముడు జ్ఞానధనాభ్యుచార ! యీ
పలుకులఁ గల్గు సత్యమది వచ్చెడుఁగాక జగద్వ్రజంబునన్.

(1-41)

అని తెలియఁబలికి భేదవాదముగావించు కుమతులంగూర్చి యిట్లనియె:—

ర. కుతూంభులగు గొంపలు, పక్షీప్రుండు వాహనముగ భాస్విల్లు సరో

జాక్షునకు ప్రప్రక్షునకున్, పక్షింతురు భేదమున్నవిధమున నకటా !

(1-42)

క. అజ్ఞాలె యయ్యుఁ డమరు స, సృజ్జులవలె నుండఁ గోర్కి పఱలఁగ ధరలో

విజ్ఞులు నవ్వఁగ వేదాం, తజ్ఞానము బోధచేయఁ దలఁతురు మూర్ఖున్.

(1-44)

తే. తమకుఁ దోచినయర్థంచె తగినదనుచు, నొరులు చెప్పెడుసర్థమం దొప్పుదనుచుఁ

దెంపఱితనంబు మీఱ వాదించుచుండు, వారలే మూర్ఖు లనఁబడువారు జగతి.

(1-45)

క. యతివేష మూనికొందఱు, మితిమించిన యాశఁబూని మేదిని స్వేచ్ఛన్

జతనమునఁ దిరిగి విత్త, ప్రతతిం గూర్చుంగఁగోరి భక్తుల మనుచున్.

(1-46)

చ. తెలియని ధర్మమార్గముల తీరిది యంచు వచించుచున్ జనం

బులఁ బలుభంగి కాంబనముద్రమునం బడఁద్రోయఁజాలు రీ

తులఁ గనిపెట్టుచుం దిరుగు ధూర్తులు యోగులు భక్తులంచు మె

ప్పలఁ గనువారు వార లెటు పూనికఁబల్కిన నేఫలంబగున్.

(1-47)

అని వారలఁ దూలనాడి యీ వాదమునకుఁ బర్యవసానంబును మీరెఱింగెదరు
గాక యని యిందువతంసుఁ డానతిచ్చి తిరోహితుం డయ్యె.

ఈసిద్ధాంతమునే స్వయంవరసమయంబున నారదుం డెఱింగి యిరితిని సభలో
నెల్ల సురవల్లభులును విన నిట్లని యుపన్యసించెను.

మ. హరి యుత్కృష్టఁడు సర్వదేశతలయం దామ్నాయతత్త్వం బిదే

హరుఁ డుత్కృష్టఁడు సృష్టియం దిదియ పో యామ్నాయసారం బటం

చురువాగ్గాటి సభాస్థలిం గుజను లోహోయంచు మెచ్చన్ సుధీ

పరవారంబునఁ గొంపఱి ట్లుభయధావాదంబులన్ జేయుచున్.

(5-472)

మ. కలహంబుల్ కలిగించుచుకొ మశమనుగా నెట్టిదో యెంచకే
పలుగావుల్ తమశిష్యులై మెలంగఁగా భర్తంబు నార్జించుకొ
రుక్మలు మీఱఁ జరియించుచుండఁగను నాకుందోచె నిందేది దు
ర్బలమో యెయ్యది సారమో యనుచుఁ దెల్పంజాలు నూహల్ ప్రభూ. (5-473)

చ. తెలిసెను నేటి కీశ్వరుఁడు దేవవిభుండగుఁ జక్రపాణి నా
నలరు మహాత్ముడట్టిఁడగు నారయ వీరలు కార్యసంగతికొ
జెలఁగుట నిర్వురైరి యిదె చిత్రము వీరిచరిత్ర మెంతో ని
ర్మలమగు నిర్వూరొక్కటియె మామక బుద్ధి యెఱింగ దీనినిన్. (5-477)

క. హరిహరులకు భేదంబును, బరికించెడువారు నేను బలె నజ్ఞాన
స్ఫురణమున మోసపోయిన, పురుషులె తత్త్వంబు నెఱుంగఁ బోలరు వారల్. (5-479)

ఈయంశమునే కవిగారు విష్ణువునోటం బలికించిరి. విష్ణువు శివునితో
నయ్యవసరంబునఁ జెప్పిన చందంబుఁ గనుఁడు.

ఉ. పంచకు లొక్క కొంద టిల వారక యెల్లెడలం జరించి ప్రే
మించిన యట్లు పామరల మెల్లన లోఁబడి యుండునట్లు గా
వించి మహేశ! యీమనకు భేదము గల్గునటంచు మించి బో
ధించుచుఁ దెక్కుచందములఁ దేకువ విత్తములెల్ల లాగుచున్. (5-494)

మ. యతులం బోలి చరించుచుకొ విమలయోగాభ్యాసముం జేయు ప
ద్ధతులం గన్పడఁ జేయుచుకొ వివిధ భేదస్ఫారధర్మాశిఁ జే
యు తలంపుల్ వెలయించుచుకొ మఱియు నెన్నోరీతులం బల్కి శి
ష్యతతింగూర్చుచు సుంద్ర వారివలనకొ సత్యం బెల్లంజెడెన్. (5-495)

అని వచియించి దేవవ్రాతంబులతో హరిహరభేదవాదులకు సత్కర్త సిద్ధిఁ గలిగింప
కుఁడు వారిని నరకంబులఁ గూల్చి దుర్భరబాధ లనుభవింపఁజేయుఁడీ యని యిట్లు
నియె.

సీ. మనయందు భేద మేమాడ్కిని గలదని వాదించుమూర్ఖులు భక్తి దూల
నిరయంబునం బడి నిత్యదుఃఖతులయి యుందురు వారికి నొక్కకాల
మున నైనఁ దన్తుక్తి పొసఁగదు సత్యంబుగా నని పల్కి యవ్వానివరుల
సురల సింద్రాదులఁ జూచి మీరెల్ల రీవృత్తాంతమును జక్క నెఱిగినట్టి
తే. వార లిఁకమీఁద నిట్టై దుర్వాదములను, జేయువారికి సత్కర్త సిద్ధి గలుగ
దనెడు మామకనూక్తిఁ జక్కనివిధమునఁ, దెలుపుఁడీ యిది నాయాజ్ఞ పలుకులేల. (5-505)

ఉ. హరిహరు లొక్కటే యనెడునాశయ మెవ్వరి మానసంబులం
దరయఁగ నుండదో యల నరాధములకొ జమునింట నిల్చి దు
ర్భరనరకంబులం బడుచుఁ బాపఫలంబుల నొందఁజేయుఁ డీ
సురవరులార! యాజ్ఞ యిది శూలికి సమృత మంచు నెన్నుఁడీ. (5-506)

ఇంతటితోఁ దనివిచెందక కవిగారు శంకరునిముఖంబుననే యాయంశము
లను బలికించిరి. శివుఁడు సర్వముగళంబరిణయమైన పదంపడి నారదునితో

ఉ. మానిగణేంద్ర! లోకముల మాధవశంకరతత్త్వమొక్కండే
గాని విభేద మించుకయుఁ గానఁగరా దెఱుఁడైన దాని కం
చూసిన శ్రద్ధఁ దేటపడు నుద్యమముం బొనరించినాడ వీ
జ్ఞానమె కల్లు నెవ్వరికి శాశ్వతమోదము వారి కబ్బెదిన్. (5-602)

చ. ఇరువురియందు నొక్కని గణించి మఱొక్కని దూలనాడు కా
పురుషులు దుర్గతిం బడి విముక్తియ లేక తపింతు మాసికుం
జర కృతకృత్యతం గనఁగఁజాలితి మింక యభేచ్ఛమొప్పఁగాఁ
దిరుగుము లోకజాలముల దీనులఁ గావఁగ మానిమిత్తమై. (5-603)

ఉ. దాసులమంచుఁ గొందఱు నితాంశము స్వర్ణము ప్రోగుచేయ న
న్నాస్యసులమంచుఁ గొందఱు విహారము సల్పఁగఁ గోరి యొక్కటకొ
వేసములూసి పామరుల మింతగ శిష్యులఁ దేసికొని చనా
యాసముగా నుఖింతురు మహాపద లబ్ధువు వారినుండియే. (5-627)

ఉ. వారల సేచవాక్కులనుఁ బామరు లింతయు లొంగరుండి వే
సారక సంచరించి పలుచందములకొ నుమతం బిదంచు సిం
దారయ సత్ఫలంబు గలపించు పచించుచు వారియజ్ఞతకొ
దూరముగాఁ దొలంగునటు తోరపుఁబట్టువలం బొనర్చుమా. (5-628)

అని యానతిచ్చె.

ఈ కవినాథుండు శ్రీవిద్యోపాసకుఁడని యితనిగ్రంథములందలి యాశ్వా
సాంతగద్యములవలనఁ దెల్లంబగు. శక్తుపాసకుల మతంబున బ్రహ్మవిష్ణురుద్రులును
నాపరశక్తి నారాధించువారలే. ఈయంశమును శ్రీశంకరభగవత్పాదాచార్యులు
సౌందర్యలహరియందు మొదటి స్లోకమందే నిరూపించియున్నారు.

“శివశక్త్యాయుక్తా యచి భవతి శక్తః ప్రభవతుం
నచే దేవం దేవో న ఖలు భవతి స్పందితుమపి,
ఆత స్త్వా మారాధ్యాం హరిహరవిరించాదిభి రపి
ప్రణతుం స్తోతుం వా కథ మకృతపుణ్యః ప్రభవతి.”

అని. మఱియు “హరిబ్రహ్మాండ్ర నేవితా” అనియు, “కరాంగుళినభోత్పన్న నారా
యణ దశాకృతిః” అనియు, “ఉన్మేషనిమిషోత్పన్న విషన్న భువనావళిః” అనియు
లలితాసహస్రనామస్తోత్రంబున నయ్యాదిశక్తికి నామములు వేర్కొనఁబడియున్నవి.
ఈమతమును విష్ణువు వక్కాణించినట్లు కవిగా రిప్పగిదిని వివరించియున్నారు.

ఉ. పంకజసూతి నేనుచు గపాయు నాపరశక్తిదివ్యప
త్పంకజరేణులేఖలమె భద్రములుకొ నుజానాశి కీయ సి

శృంకముగా సఘంబులను సల్పెడువారి నడంప లోకమం
దంకిలినొందకుండునటు లారసి ధర్మము నిల్పఁ బూనికన్.

(5-509)

క. పరదేవి యాజ్ఞఁగొనియే, పరమాద్భుత శక్తిఁ దాల్చి పరమపదములకై
జరియించువార మని మీ, రరయుండు పలుమాట లింక నాడఁగ నేలా.

(5-510)

క. పరశక్తి యాదితత్త్వాం, తరమే యగు నిర్గుణమనఁ దత్త్వమిదియే
పరినుతమా వేదములకై, సురలారా! యీవచనమె సూన్యతపథమా.

(5-511)

సనందనాదిమునులు పరిణయానంతరము పరమేశ్వరిని వినుతించిన చందం
బును జూడఁ గవిగారి పరదేవతోపాసనారతి తేటపడు :—

ఆ. సర్వమంగళయును సర్వజ్ఞానిచ్ఛయే, దనదు నిచ్ఛగాఁగ ననుపమాన
కరుణ నాశ్రితాశ్రిత గాపాడుచు నుపాస,కులకు సిద్ధిదయయి యలరుచుండె.

(5-657)

సీ. సాదాఖ్య కళయని స్వాంతంబులఁ దలంచి యోగులీ ధ్యానించుచుండవెలసి
కుశనాయిక యనుచుఁ గోర్కిని గౌళమార్గనిరతు లర్చింపఁగాఁ జెలంగి
కామకళాంబ నాఁగ శుభాగమాచారతత్పరుల్ పూజలఁ దన్న నలరి
పరదేవి యని వేదపద్ధతి వైదికుల్ తన్ను నారాధింప దయనుమించి

తే. యెట్టిమార్గమునంగాని యెవరు భక్తఁ, దన్నుగొల్చినఁ దద్వాంఛితముల నిడుచు
సర్వకారణతం బొల్చి సర్వమంగళాఖ్యచే మించి శ్రీదేవి యలరుచుండె.

(5-658)

ప్రకృతియుఁ బురుషుండు నొక్కటే యని వార లిట్లు వచించిరి :—

చ. ప్రకృతియుఁ బురుషుండు నన భాసిలు నయ్యది యొక్కతత్త్వమే
సకలము తద్భవంబై యగుఁ జాలరు వానికి భేదమున్న య
ట్లొకవిధిఁ జెప్ప నేరయిన నొప్పును దద్వయ సామ్యభావనా
ప్రకటవిధానమంచుఁ దలఁపం జనువారల నుద్ధరించుచున్.

(5-648)

ఈకావ్యంబునఁ గవిగారు విపులముగా నుపన్యసింపఁబూనిన ముఖ్యాంశము
నారదగర్వభంగమని తెలియవచ్చెడు. పరమభాగవతాగ్రేసరుండగు నా దేవర్షి
వరేణ్యుండు జనులు సుకృతదుష్కృతఫలంబుల ననుభవింపఁ దగుకార్యంబు
లాచరించునట్లు వారిమనంబుల నాశయంబు లుప్పతిల్లు పగిదిని వారిం బురికొల్పు
చుండుటం గని యతనిని గలహంశనుండనియు నొరులకుఁ దంటలుపన్ని వారు
చిక్కులఁ బడుచుండఁ గాంచి యతఁడు వేడ్కతో నుబ్బుచుండుననియుఁ గవులు
వర్ణింతురు. కాని యతఁడు పడినపాటులను జెందినపరాభవంబును గవిగా రీకార్యం
బున వర్ణించినచందములఁ గాంచినఁ జదువరుల కమ్మునివతంసునిపై జాలి యొదవక
మానదు. హరిహరు లొక్కటేయని లోకులకు బోధించుటకై విష్ణువు స్వయముగా
నారదుని నిజమాయకుఁ జిక్కించి యతనిం బలువిధంబుల నాడించితినిని చెప్పినట్లు

క. నే నెక్కుడంచుఁ గొందఱు, కానరు త్రృప్తుని మహేశ్వర గాలాంతకునికై

మానివరినుతు శ్రేష్ఠం, డౌనని మఱికొంద టిట్టు లజ్జలకెల్లన్.

(5-496)

క. తెలియం జెప్పచు మనకుం, గల చెంతో భేదమును గదగి సభలలోఁ
బలుకుచు బామరుల మనంబులఁ గల దృఢభక్తి నాశముగఁ జేయుచున్. (5-497)

క. ఒనరించుచుండ వారల, కనుపమ దృఢభక్తి నిల్చు నాత్మఁ దలఁచి యీ
ముని నాడించితి నివ్విధమున మాయం గప్పి యజ్ఞాపాపక దేవా. (5-498)

అని యున్నది.

విష్ణువు నారదుని నాడించినది నిక్కమగునో యేమో కాని శేషాద్రిశర్మకవి గా రాతనిని నానావిధంబుల నాడించినది నిక్కము. ఆడించి రన నేల? ఏడిపించిరి. పాపము. అమ్ముని పార్వతికిని విష్ణునికిని బెండ్లిఘటింపఁబూని హిమవంతుఁడు, విష్ణువు, బ్రహ్మ వీరల నడుమ నెన్నిమాటులు మత్తెఱ్ఱమణంబునఁ బరిభ్రమించెను. ఎన్ని మాటులు విసిగి వేసటఁ జెందియు మాయావివశంబుడై మరలఁ దిరుగఁజొచ్చెను. అందఱివలనను నతనికిఁ జీవాటులే యగుచుండెను. (3-99-197-199-203) విష్ణుఁడు తొలుతనుండి యతనికి గర్వభంగముఁ గావింపఁ దలఁచెనట.

“అమ్ముని గరువంబడంప మదిబూసి.....” (1-222)

అయినను నారదుఁడు తొలుదొల్త హిమవంతునిఁ జూడఁ బోయినప్పు డతఁడు తన తనయకుఁ దగినవరుఁ డెవ్వఁడగునని యడుగ నారదుఁడు విష్ణువే యని చెప్పిన నట్లేని నీవే హరిని సమృతింపఁజేసి యీ వివాహమును నిర్వహింపుమని కోరిన సందర్భమున నారదుండు తనమనంబునః—

చ. తనమది నెంచె నీగిరిసుతామణి శంకరుఁ గోరుచున్నదీ
వనరుహనేత్ర శ్రీపతికి వల్లభయాట పాసంగనేర దీ
వని పయిఁబెట్టుకొంటిఁగదా భావ మహాకలహంబునందుఁ బా
ల్గొనియెద శూచినికొ హరినిఁ గూర్చెను నొక్కట నటై గాంచెనున్. (1-164)

చ. హరిహరయోగదర్శన మహంకృతిఁ బాపి విముక్తికిచ్చు శం
కరునకుఁ బద్మనేత్రునకుఁ గల్గును భేద మటంచు విష్ణువే
నిరుపముఁ డంచుఁ బల్కు మమనీషులగర్వముఁ బాపువాడ నీ
చరితము నీనెపంబున నెసంగునుగాక జగత్ప్రయంబునన్. (1-165)

క. కలహమె నాకు భోజనముగాఁ దలపోయుదు రజ్జులెల్ల ని
మ్ములఁ గలహంబె పెట్టి విధిముఖ్యుల సజ్జలఁగా నొనర్చి ని
స్తులమగు తత్త్వమిద్దియని తోడనె లోక మెఱుంగఁజేసెనెన్
గలుగుచు దాన సత్ఫలము నామను పక్కిన భక్తకోటికిన్. (1-166)

అని నారదుఁడే యిట్లు తలంప నతనికి గర్వమెక్కడిది? ఇంక నతనిని విష్ణువు నిజమాయలోఁ బడఁద్రోయుటయు నతనికి గర్వశాంతి గావింపఁ దలంచుటయు నెక్కతంబుననో తెలియరాకున్నది. అమ్మునినాథుఁడు పూనిన యీకార్యంబువలన హరిహరాభేద తత్త్వం బెక్కరణిని విశదమయ్యెనో యదియు నెఱుంగరాదు.

అయినను “నిరంకుశాః కవయః” అనునార్యోక్తిచొప్పునఁ గవులు వర్ణించుట కడ్డు గలదే. నారదుఁడు తెలిసియే యీకార్యంబునకుఁ గడఁగినట్లుండఁగా నడుమనడుమ

“తెలియఁ జాలకపోయితి విష్ణుమాయలక్.” (3-5)

“గర్వమె నన్నుసీస్థితికిఁ గావలెనంచును జేచ్చె మానిపా.” (3-56)

“.....ఇంకమీఁద ని

ట్లే యవివేకికార్యముల నెన్నఁడు సాహసమూని సుంతయే

చేయక సత్తపోనిరతిఁ జెంది వసించెద నొక్కచోట.” (3-63)

“బుద్ధియె లేక యిప్పుసికిఁ బూనితి.” (4-244)

“నాదు గర్వముల్ తొలఁగె.” (4-336)

అని యీరీతులఁ బలుమటు దుగ్గించుటేలొకో? నారదుని కీవిషయంబున సంభవించినకష్టంబు లింక నతనికి జన్మాంతమును నెన్నిజన్మములకును జాలు నని తలంపవలసియుండెడు. నారదుఁడు లేకుండిన నీకథయుఁ బెరుగదు; ఈకావ్యమును నింత దొడ్డది కానేరదు.

నారదుఁడు ప్రథమంబున మురమథనునిజూడ వైకుంఠమునకేగి. (1-187)

ఉ. అందొక సుందరాలయము హరితమంబుగఁ జూడనొప్పు నం

దిందిర పాదపద్మములు నెంతయు వేడుక నొత్తుచుండ నా

నందరసాబ్ధిముగ్ధుని మనంబున నెంతయుఁ జూడనొప్పు గో

విందుని దేవదేవునిఁ ద్రివిక్రముఁ గాంచె సురర్షి యంతలోన్. (1-191)

చ. దివిజముసీంద్రరాకయు మదిన్ మునుమున్నె యెఱుంగుఁగాన దే

వవిఘ్నఁడు లేచి సంతసము వర్ధిలఁగా నెదురేగి భార్గవీ

ప్రవిమలహస్తసారసవిభాసురకాంచనపాత్ర మందికొం

చు విధిని బాదముల్ గడిగి శుభ్రజలంబుల వాని వేడుకన్. (1-192)

చ. తనదు శిరంబునకొ మఱియు దారశిరంబున యందుఁజేర్చి..... (1-193)

అని కవిగారు కావ్యాదిని నుడివినను దదనంతర మెన్నిసారులు నారదుఁడు నీరజనాభుని జూడఁబోయినను గోలోకమునకే చనియె నందొక సుందరమందిరంబున నరవిందనయనుండు రాధాదేవితో నివసించియుండె ననియుఁ బెండ్లికివచ్చినపుడును వారిరువురే వచ్చిరనియుఁ జెప్పుట యేలొకో? శ్రీలక్ష్మీదేవి పేరెత్తకయే పోవుట యేలొకో? చూడుఁడు. (3-123-157-359); (4-327); (5-517-5-636-637.)

హరిహరులంగూర్చి యుత్కృష్టాపకృష్టవాదములు గావించుదుష్టాత్ములు నికృష్టులని నిరసించుచు వారిరువురు నభిన్నులని బోధించుటయు నారదగర్వభంగమును గవిగారి ప్రధానోద్దేశ్యములుగాఁ గానంబడుచున్నను వీరు మహాకావ్యలక్షణములగు సగర్భులై లాదివివిధవస్తువర్ణనల విలసిల్లు నొకస్వతంత్ర కావ్యమును రచింపఁదలంచి యిప్పుహాకావ్యమును నిర్మించినారనుట తెల్లము. ఇందలి కవితా

భార సురసరిల్లహరికై వడి ననర్గళమై యలరాచెడు నని నుడువుట యతిశయోక్తి కావేరదు. కావ్యమంతయు ద్రాక్షాపాకమై వైదర్భిరీతిని గైశికవృత్తిని బ్రసాదమా ధుర్యాదిగుణంబులను నివ్వటిల్లెడు. అందందుఁ జూపట్టు సురుచిరంబులగు జాతీయం బులు చదువరుల యుల్లంబులఁ బల్లవింపజేయు. వానిం బ్రదర్శింపఁబూనిన నీ భూమిక మితిమీఱి పెరుగుననుతలంపునఁ జూపనైతి.

చదువరులు సంతసింప నీకావ్యమునందలి హాస్యరసప్రధానములగు పద్య ములను గొన్నిటిని శృంగారరసవిలసితంబులగు కొన్నిపద్యములను బ్రదర్శించి యీ భూమికను ముగించెద. బ్రహ్మ పార్వతిపెండ్లికిఁ బోయినపుడు వివాహసన్నాహ సూచన లేమియుఁ గానమిం గని నారదునితో నిట్లు చెప్పెను.

చ. అరిగి హిమాచలేంద్రుఁ గని యాకనిమందోక శుష్కదారువ
ట్టరయఁగనౌ సురర్షి వరు నప్పుడు కాంచి పికామహుండు నే
సరసిజనేత్రు నానతిని జయ్యన వచ్చితి బ్రహ్మనామఁడన్
సురమునివర్య యెఱి కిటఁ బోద్యముగా నిలుచున్ననాఁడవో. (5-302)

ఉ. వచ్చిన కార్య మేమనుచు స్వాంశమునం దలపోయకుండఁగా
వచ్చునె న్నాయ్యమే యిదియు దానవముఖ్యులు నీవు రామిచేఁ
తెచ్చెర వచ్చినా రిటకు శ్రీహరియున్ దయచేసె నింక మే
మిచ్చుట నెందు నుండు మిపుడేని వచింపుము సత్కృపానిధీ. (5-303)

ఉ. చాలును నీహాసర్చిన ప్రశస్తమహోత్సవకార్యదీక్షయుం
జాలు నిటం బొసంగిన వికాలసవర్యలు మాటలేల మే
మోలిఁ జనంగ నుత్తరువె యోముసి ! పెండ్లికిఁ దెడ్డవాటయే
చాలును వేలవచ్చినటు సంతసమందుచుఁ బోవు బొప్పిఁగా. (5-304)

చ. చడిసిన నుల్కమంచమువిధంబున బిట్టబిగించుకొన్న సి
చ్చుడి పసిసాగునయ్య మముఁబోటులఁ జుపితి వింతదాఁక న
య్యదవుల నుండఁజేసి మరియాదలు నేర్చుకొనంగవచ్చు నీ
కడ నీకఁ జాలుఁ జాలు మృతకల్పులఁగా మము నెంచినాఁడవే. (5-305)

చ. దరుజులు వైశ్యరాక్షసులు ద్వైతృకవిత్తదేవకార్యమి
ట్లనుపమరీతి సాగుఁగని యాహ్వాచు గేరియొనర్పకుందురే
ననజవశాత్తుం డిట్లు చనవచ్చుచె వచ్చినత్రోవఁబట్టి య
య్యెనె యటఁ దెండ్లియంచుచుగ నేమని పల్కుదు మేము వారితోన్. (5-306)

శృంగారరసమునకు:—

సీ. నవ్యవల్లవము వింతగఁ గర్ణభాగంబునంధలరించి విఖ్యాతచూత
కిసలయమ్మును వేణిఁ గీరించి యద్దానిచుట్టును గుంధప్రసూనములను
బొదిగి వన్యములగు పూవులపేరులు హృదయభాగంబున నెంతోవేళ్క
భాసిల్లుచుండంగ వనమయూరకలాప మొకచెవి నందున నొప్పుచుండఁ

XVI

తే. సంతసంబునఁ దనవెంట సమవయస్కులైన సకీయలు రాఁగ నిత్యమ్ము వసుల
సర్వమంగళ విహరింప సకలమునులు, చూడ్కు లానందమున మున్గఁ జూతు రొకట.(1-96)

చ. సరసులఁ బంకజాతముఖ చారుసుమంబులఁ బెల్లురేఁగు నా
పరిమళమున్ గ్రహించి వనపాళి నెసంగెడు పూలతావులం
బొరలుచుఁ జందనద్రుమసమూహమునన్ విహరించి వాయువా
దరమునఁ బార్వతీతనులతం గొలుచున్ భయభక్తు లొప్పగన్. (1-97)

చ. ప్రతి దివసాంతమందు గిరిరాజకుమారిక యక్షకన్యకా
ప్రతతులు తన్నుఁగొల్పి వనపంక్తివిహారము సల్పఁబోవ న
ప్రతిమవదాబ్జచిహ్నములఁ బర్యేడు పంకజవజ్ర రేఖలన్
శతమఖముఖ్యులెల్లఁ గని శ్రద్ధను మ్రొక్కుచుఁ గొల్తు రెంతయున్. (1-98)

ఉ. పున్నమలందు హైమవతి పూజ్యపదంబులఁ గొల్పవచ్చి యా
కిన్నరకాంత లొక్కమొగిఁ గేవలభక్తిరసంబు పొంగఁగా
సన్నతి యొగ్గగీతముల జానుగఁ బాడఁగ నానినాదమ
భ్యున్నతమోదదంబగుచు నొప్పెడు బ్రహ్మముఁ దెల్పుచుండగున్. (1-102)

ఉ. వృంశమునుండి కోరకము వెల్వడినంతనె కూడవాసనల్
ఓతగఁ బుట్టునన్న సుకవిప్రతిపాదిత సీతివాక్యమా
వంతయు రిత్తగా దనెడునట్టులు భూధ్రుకుమారితోఁ గళా
సంతతి యెల్లవిద్యలును జన్తముగాంచి వరించె నంబికన్. (1-103)

చ. హిమకిరణోపలంబుపయి నింతి ముదంబునఁ గూరుచుండి యం
కమున విపంచిఁజేర్చి యది గండతలంబు స్పృశించి సవ్యక
ర్ణము సయిదోడుగా నమరనాదముఁ బర్వఁగఁ జేయుచుండ భృం
గములును ఘంకృతుల్ చెలఁగఁగా జతనంబునఁ బాడుఁ దోడుగన్. (1-106)

చ. ప్రమథగణాధినాథుని విరాజితవేణులతాభిషంగ హ
స్తు మలయమారుతుండు కడుదూరమునుండియె కాంచి సాధ్వసం
బు మయిఁగొనంగఁ బ్రత్రముల పుంజమునందె యడంగియుండె శ
బ్దము వినరా దదేదియును భావమె కార్యము లెల్ల దీర్పఁగన్. (1-125)

చ. సిరులకుఁ బట్టుగొమ్మ గుణసిద్ధులకెన్నఁగఁ బాలసంద్రమా
తురులకు మంచి మందు గతదోఘలకున్ సురభూరుహంబు నుం
దరతకుఁ బుట్టినిల్లు కరుణాగుణసన్నతి శాకరంబు భూ
ధరపర సీకుమారిక సితాంతము తాపక భాగ్యరాశియే. (1-148)

ఇటు లెన్నియో యుదాహరింపఁదగియున్నవి. రసజ్ఞ లీకావ్యరాజమును
జదివి యిందుఁ జెలువారు లలితమనోహరశైలికిని సురుచిరవచనంబులకును డెందం
బుల నానందంబుఁజెందుచు సొగియుదురు గాత.

నాగపూడి కుప్పస్వామయ్య.

శ్రీ:

కల్యాణోదంతము.

ఉ. “ముచ్చటలూర సేవకసఃమూహముపైఁ గరుణారసైకసం
పచ్చణదృష్టులం బఱపి + భద్రములొందఁగఁ జేయుచున్ మనో
జ్ఞోచ్చతఁ గాంచి భక్తులు మఃహోత్తమపద్ధతిఁ దన్నుఁ గొల్పఁగా
పచ్చిన మెచ్చుచున్ వెలయు + వస్తువు సజ్జరరాజిఁ బ్రోవుతన్.”

మహాశయులారా !

“కర్తృణోహ్యసి బోధవ్యం బోధవ్యం చ వికర్తృణః,
ఆకర్తృణశ్చ బోధవ్యం గహనా కర్తృణో గతిః. ౧౭
యస్య సర్వే సమారంభాః కామసంకల్పవర్జితాః,
జ్ఞానాగ్నిదగ్ధకర్తృణాం తమాహుః పండితం బుధాః. ౧౮
త్యక్త్వా కర్తృ ఫలాసంగం నిత్యశృప్తా నిరాశ్రయాః,
కర్తృణ్యభిప్రవృత్తోఽపి నైవ కించిత్కరోతి నః.” గీ. ౪-౨. ౨౦
“చేతసా సర్వకర్తృణి మయి సన్నత్యస్య మశ్వరః,
బుద్ధియోగముపాశ్రిత్య మచ్చిత్తస్సతతం భవ. ౫౭
మచ్చిత్తస్సర్వదుర్గాణి మత్ప్రసాదాత్తరిష్యసి,
అథ చేత్త్వ మహంకారాన్న శ్రోష్యసి విశంష్యసి. ౫౮
యవ్యహంకారమాశ్రిత్య న యోత్యస్య ఇతి మన్యసే,
మిత్త్యైష వ్యవసాయస్తే ప్రకృతిస్తావో నియోష్యతి. ౫౯
స్వభావజేన కాంలేయ నిబద్ధస్సేవిన కర్తృణా,
కర్తుం నేచ్ఛసి యన్తోహత్కరిష్యస్యవశోఽపి తత్. ౬౦
ఈశ్వరస్సర్వభూతానాం హృద్దేశేఽర్జున తిష్ఠతి,
భ్రామయం త్సర్వభూతాని యంత్రారూఢాని మాయయా. ౬౧
తమేవ శరణం గచ్ఛ సర్వభావేన భారత,
తత్ప్రసాదాశ్వరాం శాంతిం స్థానం ప్రాప్సుషి శాశ్వతం.” ఆ-౧౮. ౬౨

అను నీ శ్రీకృష్ణపరమాత్మ వాక్యములు కర్తృసిద్ధాంతసారమును, కర్తృయోగము నుండి తరించుమార్గమును బోధించుచుఁ గర్తృగతి తెలియఁదగినది కాదనియుఁ దేట పఱచుచున్నవి. కర్తృచరణము లేకయున్న సృష్టియే లేదనవచ్చును. సుకృతదుష్కృత ఫలముల యనుభవముం బట్టియే సత్ప్రవర్తనాసాధ్యమైనట్లము లిట్టివని తేలును.

ప్రపంచసృష్టియే కర్తము. “థాతా యథాపూర్వమసృజత్” అన్న వేదవాక్యమున కర్థమేమి? కర్త మనాది యనుసిద్ధాంతమునకు వేదమే కదా ప్రమాణము. దాని త్రిష్టులకు లోబడనివా రుండరు. మహామునులు కాదు. వారియుపాస్య దేవత లగు త్రిమూర్తులును గర్తబద్ధులే యనక తప్పదు. కర్తబద్ధులనఁగాఁ బామరులని యర్థమా యనువారే పామరులు. భగవంతుఁడు నొకప్పుడు ప్రకృతిబద్ధుఁడుగా నగుట లోకహితార్థము కర్తము ప్రబలమని తేటపఱచుటకే కదా. నిస్సంగులు గూడఁ గర్తతత్త్వ మెఱింగినను దానికి లోబడక తీరిదు. భృగుపత్ని వధము విష్ణు వొనరించుట, భస్మాసురునకు శంకరుఁడు వరములొసంగుట, హిరణ్యకశిపుప్రభృతు లకు విరించి వాంఛలం దీర్ప వరములిచ్చుట, దాన రాఁగలఫలముల నెఱుంగక కాదు. ఎఱుంగకయే యందురేని ఆఘావురు నస్తాదృశులే యనవచ్చును. పర ప్రబోధార్థమే వారట్టు లొనరించిరి. ఎట్టివారుగాని దుష్కర్తము నాచరించిన దుష్ఫలము, సత్కర్తము నాచరించిన సత్ఫలము నొందకపోరాదను విషయమును బోధించుటకే త్రిమూర్తులు రాఁగల దుష్ఫలముల నెఱింగియు నట్టు లొనరించి రనియు, దానిచే దక్కినవారు త్రిమూర్తులకే దుష్ఫలానుభవము తప్ప నపుడు మన కిఁకఁ జెప్పనేలయని యట్టి దుష్కర్తముల నాచరింపక మానుదురనియు మన మెఱుంగవలయును. ఇది మార్పునొందని సిద్ధాంతము. పూర్వ మొకరాజు తనకడ కర్థార్థియైవచ్చిన పండితునిఁ గాంచి సకలశాస్త్రసార మొకశ్లోకమునం జెప్పుమా యని యడుగ

“శ్లోకార్థేన ప్రవక్ష్యామి శాస్త్రాణాం సారముత్తమమ్,
ఛరోపకారః పుణ్యాయ పాపాయ ఛరపీడనమ్.”

ఆని బదులు చెప్పెనట. దుష్టకర్తముల నాచరింపకయుండఁ బరమేశ్వరుఁ డేల చేయరాదను ప్రశ్న మసంగత ప్రసంగమువంటి దగును. తన్మూలముననే యితరు లకు బుద్ధి రావలయునని భగవంతు నిష్టము. సకలవేదపారంగతుండగు రావణు నకుఁ బరదారాహరణరూపదుష్కర్తాచరణేచ్ఛ భగవంతుఁ డేల మాన్పఁ డయ్యెను? తానేల రామరూపమున నవతరించెను? అన్ని కష్టముల నేల యనుభ వించెను? అంతమాత్రమున భగవంతునకు బుద్ధిలేదనవచ్చునా? ఒక్క దుర్యోధ నుని బుట్టిపకయున్న నెందఱు సుఖాతమరణమునకుఁ బాల్పడకయుందురు? వానిం బుట్టించుటంబట్టి సృష్టికర్త యవివేకుఁ డన్న దెంత యుక్తమో యోజింపుఁడు. వారు వీరననేల దేహధారులందఱుఁ గర్తమునకు లోబడినవారలే యనక యూరకుండ వలనుపడదు. కర్త మనాదియను సిద్ధాంత మెవ్వారిచే మార్పబడఁ జాలని దగు నని మన మెఱుంగుటయే మేలగు తెఱుగు.

ఈసిద్ధాంతమున కుదాహరణమే యీ సర్వమంగళాపరిణయము. సకల గ్రంథములు నొక్కొక్కనీతి కుదాహరణములుగనే యున్నవి. తారాశశాంక

విజయము లోనగుగ్రంథములుకూడ మానవులకు బుద్ధిచెప్ప నిర్మించినవే యని నా యాశయము. కాదందురేని రామాయణము నట్టిదే యగునేమో యనుభయము నాకుంగలదు. పఠించువారి కర్తముననుసరించి గ్రంథము లర్థమగుచుండును. గ్రంథ కర్త భావ మిదియే యని గోచరించుచుండును. చెడుటయు బాగుపడుటయు గలదు. అది వారి కర్తములపై నాధారపడి యుండును. సాతకులు సన్మార్గభ్రష్టులు కావలయునని వ్రాయబడిన గ్రంథ మేదియు లేదనియు నుండదనియు నాసిద్ధాంతము. తారాశశాంకాదులు కేవల మవినీతికే మార్గదర్శకము లందురేని కాంతా కనకముల నిర్మించుటయు సృష్టికర్త కట్టిదే యని సమాధానము చెప్పవచ్చును. ప్రతిప్రశ్నములు చేయవచ్చును. చక్కగా విమర్శించినచో సకలగ్రంథములు నీతిని స్థాపింప బాటుపడునవియే. వానితత్త్వ మెద్దియని యరయువారి కర్తము ననుసరించి యవి ఫలముల నొసంగుచుండును.

❧ సర్వమంగళానామ నిర్వచనము. ❧

“సర్వమంగళా. సర్వాణి మంగళాని యస్యాః, దేవీపురాణేతు, సర్వాణి హృదయస్థాని మంగళాని శుభాని చ, ఈప్సితాని దదాతీతి తేన సా సర్వమంగళా. శోభనాని చ శ్రేష్ఠాని యాదేవీ దదతే హరే, భక్తానా మార్తిహారిణి తేనేయం సర్వమంగళా.” అని భాస్కరరాయకృత లలితాసహస్రనామభాష్యము. “మంగళం మోక్షవచనం చా శబ్దోదాత్మవాచకః, సర్వాన్ మోక్షాన్ యా దదాతి సా ఏవ సర్వమంగళా. హరే సంపది కల్యాణే మంగళం పరికీర్తితం, తాన్ దదాతి చ యాదేవీ సా ఏవ సర్వమంగళా.” బ్రహ్మవైవర్తము, ప్రకృతిఖండము, ౫౪-అధ్యాయము. “సర్వమంగళశబ్దశ్చ సంపూర్ణాశ్చర్యవాచకః, ఆకారో దాత్మవచన స్తస్మాత్సా సర్వమంగళా.” బ్రహ్మవైవర్తము, శ్రీకృష్ణజన్మఖండము, ౨౭-అధ్యాయ. “సర్వాణి హృదయస్థాని మంగళాని శుభాని చ, దదాతి చేప్సితాన్ లోకే తేన సా సర్వమంగళా.” దేవీపురాణము, ౪౫ - అధ్యాయ. అను నీ ప్రమాణముల ననుసరించి యాదిశక్తియే యిటు బేర్కొనబడినదని యెఱుంగవలయును. కారణాంతరముల ననుసరించి హిమాలయపుత్రీక యయ్యెననుటయు సుసంగతమే. సాదాఖ్యకళ.

“అదాధారే మూలే సహ సమయయా హస్యవరయా
నవాత్మానం మనో సమరసమహితాండనటమ్,
ఉభాభ్యా మేతాభ్యా ముదయవిధిముద్దిశ్య వయయా
సనాథాభ్యాం జగ్జ్ఞే చనకజనసీమన్జగదిదం.”

౪౧

“అత స్సమయినో నామ సమయపూజకాః తేషాం పట్నక్రపూజాసు నియతా ఆసక్ సహస్రకమల ఏవ పూజా. సహస్రకమలపూజా నామ సహస్రకమలస్య

బైందవస్థానత్వేన తన్న ధ్యగతచంద్రమండలం చతురశ్రాత్కనా తన్న ధ్యబిందుం పంచ వింశతితత్త్వాతీతం షడ్వింశాత్కకశివశక్తిమేళనరూపసాదాఖ్యాత్కనా అనుసంధానమ్. అత ఏవ సమయిమతే బాహ్యరాధనం దూరత ఏవ నిరస్తమ్. షోడశోపచారాంగకలాపశ్చ తతోఽపి దూరత ఏవ.” సౌందర్యలహరియందు శంకరాచార్య భగవత్పదులు వ్యాఖ్యయు

“సహస్ర కమలే శక్తి శ్చివేన సహ మోదతే,

సాదావస్థాపరాక్లేయా నైవ నిర్వృతికారణమ్.”

వామకేశ్వరతంత్రము.

“తటిల్లేఖా తన్వీం తపనశశి వై శ్వానరమయీమ్” అను సౌందర్యలహరి శ్లోక వ్యాఖ్యయందు “మహాంతః యోగీశ్వరాః షశ్యంతస్సాదాఖ్యకళాసుధాధారా నివ్యండమనుభవంతః దధతి.” అని యున్నది. “సమయినాం మతే సమయస్య సాదాఖ్య తత్త్వస్య సపర్యా సహస్రదళకమలఏవ, న తు. గుహ్యాపీతాదౌ, యేయే సమయినో యోగీశ్వరా జీవన్ముక్తా స్సంసారయాత్రా మనువర్తమానాస్సాదాఖ్యతత్త్వ మనుచింతయంతః ఆత్మైకప్రవణా వర్తంతే తేషాం జపోజల్పశ్శిల్పమిత్యాదినా సపర్యాప్రకారో నిరూపితః.” అని. “జపోజల్పశ్శిలం సకలమపి ముద్రావిరచనా.” అను శ్లోక వ్యాఖ్యయందు బ్రతిపాదితము.

ఈ ప్రమాణములంబట్టి యోగీశ్వరారాధ్య యగుపరదేవి సాదాఖ్యకళ యనఁబరఁగునని యెఱుంగందగు. అట్టి పరదేవీవివాహమే యిందు బ్రథానవస్తువు. ఏపురాణమునుండి గ్రహింపఁబడిన దనుప్రశ్నమునకుఁ జిన్నియుత్తరము చెప్పఁ దగియున్నది. బ్రహ్మపురాణమునందలి 32, 33, 34 అధ్యాయములఁ గలకథను సంగ్రహించితీని. మహారాష్ట్రదేశమునఁగల శివవ్రత పంక్తిలోనికథను గ్రహించి తీసి. వానింగలిపి యాసమ్మేళనమే యాధారముగఁ జేసికొని కర్మసిద్ధాంతమున కనురూపముగాఁ గథను మార్చితిని. పార్వతీతఃకరణము సుప్రసిద్ధమే. దానియందు నా చేసినమార్పు గొప్పది గాదు. పార్వత్యంకమునఁ గలశిశువును మేనాదేవ్యంకమున నున్నయట్లు మార్చితిని. విష్ణుమూర్తి ధర్మోపన్యాసము చేసెననియు శంకరుఁడును ధర్మములఁ దెలిపెననియుఁ గల్పించితిని. అవి నీతిదూరములు గానేరవు. శాస్త్రవిహితములే. ఇక నారదముని నాడించితివి గదా యని యడుగవచ్చు. కలహాశనుఁ డనువే రామహాత్మునకు లోకవిదితముగ నున్నదే కదా. ఆవేరునకు ఫలమెప్పుడైన నతఁ డనుభవింపక తప్పదుకదా. ఆకలహములమూలమున నుపకారమే లోకములకుఁ గలదనువా రనేకులుందురు. కాని కలహమును గల్పించుట మంచి కార్యమన్న సూచకులను నిందింపనేల! వారును స్తుత్యులే యగుదురు గదా. ఆ కలహములమూలమున మేలుగలుగుననుమాట యటులుంచిన నాకార్యమేమో

యేకాలమునందైన దూష్యమే. అట్టికార్యమునకుఁ బ్రతిఫల మేకాలమునందైన నించుకగనో గొప్పగనో యనుభవింపవలసినదే. అనున్యాయమును మదినిడుకొని పెక్కుసారులు నారదుని విష్ణుమూర్తికడకు బ్రహ్మసన్నిధికి హిమవంతుని చెంతకుఁ ద్రిప్పితిని. శంకరుఁడు మునిరూపమునఁ గనఁబడినట్లు కల్పించితివికదా యందుచేని అది నారదునకుఁ బ్రోత్సాహము నొసంగుటకుఁ బశ్చాత్తాపతప్తుఁ డగునపు డతనికే కర్త మెంత బలవత్తరమని తోచుటకు ననునదియే యుత్తరము. సర్వవిదులయ్యును గర్తములత్రిష్టులకు లోబడియే లోకులకు ధర్మములు తెల్పఁడగుదురు - అను న్న్యాయమునే ప్రధానముచేసికొని యీకథను గల్పించితిని. తొలుత నారదుఁడు హిమవంతునికడ కరుగుతరుణమున -

“ఈపనిచేయ లోకములఁజెల్లను నిండిన దుష్టవాదముల్
వేషడిపోవు సత్యపథఃవృద్ధియే చేకురు శాంతి యబ్బెడున్
శ్రీపరశక్త్య మిట్టిదని • చెప్పకయే తెలియంగ నొనటం
చీపగిదిం దలంచి పరఃమేశ్వరు నాత్మను నిల్పి కొల్చుచున్.” ఆ-౧. ౧౪౦

వలయుననియే తా నీకార్యమునఁ బ్రవర్తించెను.

“అని తగుభక్తి వేడుటయు • నామునినాయకుఁ డాత్మసెంచి యా
వనితయే కారణంబుగను • వర్తిలు నొక్కవిశేషమెల్లచో
నని తలపోసి యిట్లనియె.....” ఆ-౧. ౧౬౧

అని నిశ్చయించియే విష్ణువున కిమ్మని హిమవంతునకుఁ దెల్పెను. దీనిచే నారద మునియు భగవత్తత్త్వమును లోకులకుఁ దెల్పి భేదభావమడంప నీకార్యమున కు దిగెననియే తేలెడిని. బ్రహ్మయు విష్ణుమూర్తియు నీనారదమునిని మాయకు లోబడఁజేసి యాడించిరి.

“చైవీ హ్యేషా గుణమయా మమ మాయా మరత్యయా,
మామేవ యే ప్రపద్యంతే మాయామేతాం శరంతి తే.”

అన్న భగవద్వాక్యము ననుసరించి యూహింపఁగా నీనారదముని యూహామాత్రము లోబడుట యొక గొప్పగాదు.

“ప్రదీపజ్వాలాభి ర్దివసకరసీరాజనవిధి
స్సుధాసూతే శ్చంద్రోపలజలలవై ర్ఘ్నోరచనా,
స్వకీయై రంభోభి స్సలిలవిధిసౌహిత్యకరణం
త్వదీయాభి ర్వాగ్ని స్తవ జనని వాచాం స్తుతి రియం.”

అని శ్రీశంకరభగవత్పాదులు బోధించినట్లు మహామాయకు లోఁబడనివాఁడొక భగవంతుఁడు తప్పఁ దక్కినవాఁడు లేఁడనుట నిర్వివాదాంశము. సకలము తత్త్వ సాదలభ్యమే యని విశ్వసింపవలయు. నారదముని గర్వభంగము చేయఁబూని యీకృతి రచించితి నని భావింపరాదు. దేవర్షులు త్రిమూర్తులును మాయావశం వదులే యనుభావము వెల్లడించుటకే యీకృతి రచింపఁబడినది యని యూహించు టయే సమంచితము. నారదమహర్షి దేవతలు విన నుపన్యసించుఘట్టమున నీవిషయము తేటపడును. ఆయాసమయములయం దామునిచంద్రుఁడు పరితాపపడుటయు నజ్ఞానమునఁ గాదనియుఁ, గర్తప్రేరితుఁ డయ్యెననియు, నెట్టివాఁడైనను గర్తము లకు లోఁబడక తప్పదనియుఁ దెలుపుటయే యాతనివిచారమును వెల్లడించుట యని తలంచుటొప్పు. హరిహరవిరించులకృత్యములయందు నిట్టిలోపములు గలవు. ఆ యాయవసరముల పారజ్ఞానులన వలనుపడునా? తపస్సునకు ఫలము వరలాభ మనియు, దుష్కర్తములకు ఫలము కష్టానుభవమనియుఁ దేటపడుటకే వారిప్రవృత్తి సాగెననికదా మన మూహింపవలయును. అట్టి ఘట్టములు వ్రాసిన వ్యాసమహర్షి త్రిమూర్తులను దెలివితక్కువవారిం జేయఁబూనెనని తలంపం జనునా? తొలుత నారదమహర్షి వైకుంఠమున కరిగి మహాలక్ష్మీనేవితపార్శ్వఁడగు శ్రీమహావిష్ణువుం గాంచెననియు, రెండవసారి తద్దర్శనమున కరిగి గోలోకముననున్న రాధాకృష్ణుల దర్శించెననియు, మరల నందే వారిని దర్శించెననియుఁ జేర్కొనఁబడినది. మహా లక్ష్మీయన్నను, రాధయన్నను నామభేదమే గాని వస్తుభేదములేదని నా యాశ యము అట్లే శ్రీమహావిష్ణువన్నను శ్రీకృష్ణఁడన్నను భేదము లేదు. వైకుంఠ మన్నను గోలోకమన్న నంతియే. గోలోకముననున్న రాధామాధవులను దర్శింప వైకుంఠమునుండి విష్ణువు, శ్వేతద్వీపమునుండి నారాయణుఁడు వచ్చిరని పురాణ మునఁ గలదు. ఈమువ్వురు వేఱనియా దానిభావము. “ఉపాసకానాం కార్యార్థం బ్రహ్మణో రూపకల్పనా.” అన్నన్యాయము ననుసరించి భగవన్ని వాసస్థానములు కల్పింపఁబడుననియు నన్నియు సమానములే యనియు నెవ్వరికెయ్యది సమ్యతముగ నుండుచో వారందున్న రూపమునే ధ్యానింప ఫలము గలుగుననియు సకల శ్రుతి స్మృతిపురాణేతిహాసాగమసమ్యత మగువిషయము. ఆమతము ననుసరించియే నేను వ్రాసితిని. మహావిష్ణునామకదంబమునం దెట్టియభేదమును బాటెందునో శివకేశవుల యందు నట్టియభేదమునే పాటించువాడను. కావున నట్లు వ్రాసినని తలంచు టొప్పు. తాము సర్వజ్ఞులే యైనను కర్తబద్ధులగు నితరులకు సన్తార్థమును బోధింపఁ ద్రిమూర్తులు కార్యములఁ బ్రవర్తింతురని మనమూహించిన నేశంకలు, నేభేద భావములు నుండవనియే నావిశ్వాసము.

“ఈశ్వర స్సర్వభూతానాం హృద్దేశే ల్లబ్ధవ తిష్ఠతి,
భ్రామయం త్సర్వభూతాని యంత్రాయాధాని మాయయా.”

అన్న భగవద్వాక్యము ననుసరించి పరమేశ్వరభిన్న మేదియు లేదని స్పష్టమగును. అట్టిచోఁ గార్యార్థము రూపవంతులగు త్రిమూర్తులకు భేదకల్పన కవకాశమెక్కడిది? అది యవిద్యాకల్పితమగుట నద్దానికి మనము లోనుగారాదు. ఏవ్యక్తి యేరూపమున నాభగవంతుని దలంచిన నారూపమున నాతని ధన్యునిజేయునను సిద్ధాంతము ననుకరింపకపోయినఁ దత్ప్రసాదమునకు దూరమగుదుము. మతదురభిమానమున నట్టిభేదమును బాటించి తత్కరుణకుం బాత్రులము కాకపోరాదు. ఇట్టిభావములనే యీ ప్రబంధము బోధించునని విన్నవించువాడను.

“త్వయా యదభయం పక్షం తస్మిన్త మఖిలం మయా,
మతో విభిన్నమాత్మానం ద్రష్టు మర్హసి శంకర !

౪౭

యోఽహం సత్త్వం జగచ్ఛేదం స దేవాసురమానుషం,
మతో నాన్యదశేషం య త్తత్త్వం జ్ఞాతుమిహర్హసి.

౪౮

అవిద్యామోహితాత్మానః పురుషా భిన్నదర్శినః,
వదంతి భేదం వశ్యంతి చావయోరంతరం హర.

౪౯

ప్రసన్నోఽహం గమిష్యామి త్వం గచ్ఛ పృషభధ్వజ !”

విష్ణుపురాణము, ౫-అంశము, 33-అధ్యాయము.

“త్వమేక స్సర్వజగతా మీశ్వరో బంధమోక్షయోః,
తం తాద్వమచ్ఛంతి కుశలాః ప్రచన్నాన్తిహరం గురుం.

౫౦

గురుమయ్యాం స్వశక్త్యాస్య సర్గస్థిత్యవ్యయాన్ విభో,
ధత్సే యయా సదృశుభమన్ బ్రహ్మవిష్ణుఃపాభిధాం.

౫౧

త్వం బ్రహ్మ పరమం గుహ్యం నవసద్భావ భావనం,
నానాశక్తి భిరాభాత స్త్వమాత్మా జగదీశ్వర.”

౫౨

స్కం-౮. అ-౭.

“ఆదావభూ చ్ఛతభృతీ రజసాస్య సగ్ధే విష్ణు స్థితౌ క్రతుపతిర్దివజధర్త సేతుః,
దుద్రోప్యయాయ రమసా పురుషస్స ఆప్య ఇత్యుద్యుష్ఠితియాయ సృతతం ప్రజాసు.”

౧౧-స్కం. ౪-అధ్యాయము.

“త్రయాణామేకభావానాం యో న వశ్యతి వై భిదాం,
సర్వభూతాత్తనా బ్రహ్మన్ స శాంతి మధిగచ్ఛతి.”

౫౩

స్కం-౪. అధ్యాయము. ౭. శ్రీ భాగవతము.

“న హి మే కేన చిద్దేయో వరః పాండవనందన,
 ఇతి సంచింత్య మనసా పురాణం రుద్రమిశ్వరం.
 పుత్రార్థమారాధితవా నహమాత్మాన మాత్మనా,
 న హి విష్ణుః ప్రణమతి కన్త్యై చి ద్విబుధాయ చ.
 యత ఆత్మాన మేవేతి తతో రుద్రం భజామ్యహం,”

శ్రీమహాభారతము, శాంతిపర్వము, 38-౨ అధ్యాయము.

అను నీ ప్రమాణములు నాయీ ప్రబంధమున వ్రాసిన విషయమునకుఁ బ్రమాణములు. వీని ననుసరించియుండు నాకు శివకేశవభేద మెట్లు పొడకట్టు? కావునఁ బామరులకుంగల భేదభావమును దొలఁగింపనెంచి యాయాయుఘట్టములయందుఁ బైవ్రాసిన ప్రమాణవాక్యముల యర్థమునే వివరించితిని. ప్రధానవిషయము లన్ని మతములయందును సమానములే యనియు యోగ్యతననుసరించి యనుష్ఠేయము లగువిషయము లొక్కొక్కమతమునం దెక్కుడుగను వేటొక్కమతమునం దల్పముగను బ్రతిపాదింపఁ బడినవనియు నాయాశయము. కాన నొకమతము వేటొక మతసిద్ధాంతములఁ దూలనాడఁ బనియేలేదను నాయభిప్రాయమునే యందందు సంతృప్తియుగఁ దెలిపితిని.

ప్రబంధములయం దట్టిభావము లుండరాదనియు, శృంగారరసప్రధానముగా నుండఁదగుననియుఁ గొందఁ జెందురు. అది పాటింపఁదగని మాటయని మూఁటికి ముమ్మాటికి నిరాఘాటముగాఁ జెప్పఁగలను. నీతిబోధకమే కాకపోవునే నది ప్రబంధమే కాదనువారలలో నే నొకఁడను. కావున నీసర్వమంగళాపరిణయము శృంగారరసప్రధానముగా నుండక శాంతశృంగారరసద్వయప్రధానముగా నలరుచు నీతిని బోధించుచు మతవైషమ్యముల రూపుమాపుచు నిలవెలయఁగలదని విశ్వసించుచున్నాను. ప్రబంధములయం దుండఁదగినవిషయములు బహువిధములుగాఁ జెప్పఁబడినవి. ఏకరీతిగా నవియుండక భిన్నరీతులుగా నవి చెప్పఁబడినవి.

“సంధ్యా సూర్యేందురజసి ప్రదోషధ్వంతవాసరాః,
 ప్రాతర్నభ్యాహ్న మృగయా తైలర్తు వనసాగరాః.
 సంభోగవిప్రలంభౌ చ మునిస్వర్గపురాధ్వరాః,
 రణప్రయాణోపయమమంత్రపుత్రోదయాదయః.
 వర్ణసీమా యథాయోగం సాంగోపాంగా అమీ ఇహ.”

సాహిత్యదర్పణము, ౬-పరిచ్ఛేదము.

ఈమహాకవిమతమున నివియన్నియు నుండిన మంచిదే యనియు నందుఁ గొన్ని లేకున్నను బాధలేదనియుఁ దోచెడిని.

“నగరార్థవశైలస్తుచంద్రార్కోదయవర్ణనం,
ఉద్యానసలిలక్రీడామధుపానరతోచ్ఛవాః.

౬౯

విప్రలంభో వివాహశ్చ కుమారోదయవర్ణనం,
మంత్రద్యుతప్రయాణాజినాయకాభ్యుదయా ఆపి.

౭౦

ఏతాని యత్ర వర్ణ్యంతే తన్మహాకావ్యముచ్యతే,
ఏహ మద్భుతకానాం యైః కైశ్చిమాన మపీష్యతే.”

౭౧

ప్రతాపరుక్మీయము.

ఈ మహాకవిమతమునఁ బగు నెనిమిదివిషయములు చర్చింపఁబడిన మహా కావ్య మనఁబడుననియు నిందుఁ గొన్ని లేకయున్నను బాధలేదనియు స్పష్టము. ఇందును గథననుసరించి యుక్తములని తోచినవి గ్రహింపఁబడియే యుత్పవని విన్నవించెదను.

కృ త జ్ఞ త.

ఈ గ్రంథము ముద్రించుటకు ధనమెట్టు లనునూహ పొడమఁగానే నెల్లూరు మండలసహాయపరిపాలకసంఘమువారు (జిల్లాబోర్డువారు) నాపుస్తకము నొక్క దానిని దమపాతశాలలయందలి పుస్తకభాండాగారమునకుఁ గొన నిర్ణయించిరి. తత్త్వాలమున రెండువందల యేబది రూప్యములు లభించినవి. ఆసహాయముననే ముద్రించితిని. భాషోద్ధారక బిరుదాంచితులు నావంటి పీదలపాలిటి మందారవృక్ష ములు నగు మ-రా-రా-శ్రీ, వావిళ్ల వేంకటేశ్వరశాస్త్రిలుగారు విశేషించి సాయ పడి అచ్చుకూలివిషయమున నెంతదనుకఁ దగ్గింపవచ్చునో యంత తగ్గించి యామూల్యము నాయుష్టముననుసరించి యిచ్చినపుడు గ్రహింప ననుమతించిరి. వారిసాయ మే లేకున్న నాపే రెవ్వరికిని దెలిసియే యుండదు కావున నెల్లూరుజిల్లాబోర్డున కధ్యక్షులు, శ్రీశ్రీశ్రీ, రాజా వెలుగోటి చర్వజ్ఞకుమారకృష్ణయ్యచేంద్రబహద్దర్ వారి కిని, ఉపాధ్యక్షులగు మ-రా-రా-శ్రీ, పొణకా గోవిందరెడ్డిగారికిని మఱియు నందలి సభ్యమహాశయులకును, నావ్రాసిన గ్రంథముల ముద్రింప బద్ధకంకణులగు మ-రా-రా-శ్రీ, వావిళ్ల వేంకటేశ్వరశాస్త్రిలుగారికి నేతత్త్వాలమున నాకృతజ్ఞతను దెలుపుకొనుచున్నాఁడను. ఈ చిన్న గ్రంథమునకు నొకయుపోష్ఠాతము వ్రాయించి యిప్పుని ప్రార్థింపఁగనే వేటొకమాట పలుకక వ్రాసియిచ్చిన మ-రా-రా-శ్రీ,

జి. రామేశ్వరరావు, బి. ఏ., బి. యల్., యమ్. యల్. సి. గారికిని, విమర్శకాగ్రేసర బిరుదాంఛితులు బహుగ్రంథకర్తలు సంస్కృతాంధ్రద్రావిడాంగ్లభాషాకోవిదులు నగు బ్రహ్మశ్రీ, మ-రా-రా-శ్రీ, నాగపూడి కుప్పుస్వామయ్య, బి. ఏ., గారికి నేత న్నూలమున “శతశస్సహస్రశః” కృతజ్ఞతను దెలుపుకొనుచున్నాడను.

చ. “కలుగుబ్రహ్మదముల్ ధిషణఃకల్పలుగాఁ దగియున్న సత్కవీ
శులకె రవంతయోషికను • జూచిన నజ్ఞుడ నైననా కికం
గలుగవె వానినిం దొలఁచి • కావదగుం గరుణావిశేషముం
బొలయఁగఁజేసి సాధుకవిఃభూపపతంసములార! యీకృతిన్.”

అని నేనీకృతయందుఁ బ్రార్థించినట్లు లీ చిట్టిగ్రంథమును బరిశీలించి యెందేని గుణ ముండిన గ్రహించి దోషరాశిఁ దొలఁగించి న న్ననుగ్రహింతురని సాధుకవిపండిత మహాశయులఁ దలయొగ్గి వేడువాడను.

“నిండతు నందతు వాస న్నసూయు రససూయు రత్ర కిం తేన,
యత్సన్తానసగమనాయై వేదం మమతు పాథేయమ్.”

అనుమానోక్తిం బాటించి గుణగ్రహణపారీక్షలు మన్నింతురని ప్రార్థించుచున్నాడను. “కిం వా ప్రార్థనయా పరోపకృతిషు స్వాభావికస్తద్గుణః” అనుసూక్తినే నమ్మి యున్నాడను. ఇంతకంటె విశేషించి మహాకార్య మొనరించితినిని చెప్పుకొనఁదగిన విషయము లింక లేవు.

ఇట్లు విన్నవించు విషయవిపాదభక్తుఁడు,

జనమంచి శేషాద్రిశర్మ,

శ్రీ. శ్రీ. శ్రీ.

విషయసూచిక.

విషయము.

పుట.

ప్రీతి క.

ఇష్టదేవతాదిస్తుతి	1
కర్తృపంశచరిత్రము	7
కృతినమర్పణము	8

ప్రథమాశ్వాసము

హిమాలయవర్ణనము	1
పార్వతీదేవివర్ణనము	10
ఈశ్వరతపోవర్ణనము	17
హిమవంతుని జూడ నారదుండు వచ్చుట	20
వైకుంఠలోకవర్ణనము	25
ఆశ్వాసాంత్యము	31

ద్వితీయాశ్వాసము.

మేనాదేవి పార్వతికి హితముఁ చెలుపుట	35
పార్వతి తండ్రికిఁ దనపూనిఁగఁ చెల్పుట	42
రహోదనవర్ణనము	47
శివుండు పార్వతినయితిఁ బరీక్షించుట	51
కుహనాశివుండు పార్వతికడకు వచ్చుట	53
శివపార్వతీ సంవాదము	54
పార్వతి కపటమునికి శివమహత్త్వ మెఱింగించుట	58
శివుండు వ్రత్యక్షమై పార్వతికిఁ జరము లిచ్చుట	60
హిమవదాదులు పార్వతికడకు వచ్చుట	65
ఆశ్వాసాంత్యము	72

తృ తీ యా శ్వా స ము.

పీషయము.

పుట.

నారదునకు ముసిజేషమున శంకరుడు దర్శనమిచ్చుట	75
నారదుడు తుహనాశంకరునకు స్వప్రవృత్తి నెఱిగించుట	79
బ్రహ్మనారదసంవాదము	83
గోలోకమహిమము	88
వసంశర్తువర్ణనము	89
శ్రీసృష్టమందిరవర్ణనము	93
ఆశ్వాసాంతము	112

చ తు ర్థా శ్వా స ము.

హిమవన్నారదులు రహస్యముగ మాటలాడుట	114
ఆశ్వాసాంతము	152

ప ం చ మా శ్వా స ము.

మేనాహిమాచలసంభాషణము	155
పార్వతి స్వాభిప్రాయముం చెలుపుట	158
స్వయంవర విశేష మహోత్సవము	192
వివాహమహోత్సవము	207
ఆశ్వాసాంతము	223

ధన్యవాదము.

సీ. బాలిశనికృతాలసవాలంబునజనించి యథుముఖ్యదృక్పహాయమున నెదిగి
యీర్ష్యాళు పుణ్యజనేభ్యదోశ్చాలనరూపశాఖావళి శ నేపుగాంచి
కలహశనవ్యాళగణపల్లవంబుల దుర్బర్చనార్హమై శ తోడఁబ్రాణి
జాల్కకుంతాళి పుష్పవ్రాతవిస్త్రపంచితచతుర్భాగమై శ వెలయఁగల్గె

తే. కార్యవిఘటకవిషఫలకలనఁ జెలఁగి
యట్టె వ్యాపించి సుజనాళి శ నణఁజఁబూని
యెన్నిధంబున మరలింప శ నెదురులేమి
వెలయు డ్వేషమహిజముఁ శ దలఁతు వడిని.

౧

ఉ. దానికతోరశాఖల నితాంతముదంబునఁ బాండవించుచుకొ
బూనిక సాధుకార్యముల శ బ్రుంగఁగఁజేయుచు మమ్ముఁబోలు వా
రీనిగమంబునం గలరె శ యెమ్మెయిఁ జూచిన మమ్ము పెడఁగా
మానిన నెద్ది సాగు నను శ మాడ్కిని గూయు పతత్త్రివర్ణముల్.

౨

చ. చెలఁగెడు లెక్కపెట్టుటకు శ శేషునికైనఁ దరంబుగాక ని
చ్చలు సుజనాళికార్యముల శ శ్రద్ధను సాగకయుండఁ జేయుచుకొ
ఖలమతులొప్ప పీఠములు శ గావలె నంచు వచించుచుకొ మహా
ఫలములఁ గాంచి యబ్బుగతిఁ శ ఒప్పుచు నిక్కుచు నట్టె త్రుళ్లుచున్.

౩

చ. కనఁబడువారికెల్లరకుఁ శ గావలెనంచు వచించుచుకొ మహా
జను లవమానమొంది రనఁజాలుచు నస్తమహదాశక్తిని
గనితిరె యంచు దుర్వచనకాండము పామరరాజముందటకొ
దనివిచనంగఁ దెల్పుచును శ దారుణవత్తరథేశు లొప్పుటన్.

౪

ఉ. వారికి దూరమై సుజనవర్ణలచెంతను మెల్ల మెల్లఁగాఁ
జేరి ప్రశస్తకార్య మిది శ చెసిన మేలు ఘటల్లు నెంతయుకొ
గౌరవమబ్బు సజ్జననికాయము మెచ్చు నటంచు పెడ నా
ధీరవరుల్ సరే యనుచుఁ శ దృష్టిగ నొప్పుకొనంగ నానుడిల్.

౫

చ. శ్రుతులఁ జొరంబడంగఁ దమశూరత కెంతయుఁ గీరుమాంబునో
వితతయశంబు మాయునొ కవిత్తతమంబగు వృత్తి కేదియే
జ్యోతి యిక్కఁ గల్గెనో యనుచు శ నుద్ధతిఁ బత్తరథేశ్వరుల్ కడుకొ
ద్రుతగతిఁ బాటి యొండురులతో గతియే మిడ నంచుఁ బల్కుచున్.

౬

- చ. పని యిది సాగమండఁ గడుఁ శ బట్టుదలకా జెలరేఁగి సాధుకా
ర్యనిరతిఁ బూనియున్న సుగుణాఘ్నలయిండ్లకుఁ బోయి యేల యీ
పనికిని బూనినారలొకొ శ పాడియె దీనికిఁ దోడ్పడంగ నిం
కను గలవెన్నొ కార్యములు శ కావలెనన్న నొనర్పుఁ డొయ్యనన్. 2
- సీ. భూషించినట్లుండి శ దూషించునాతని పనికిఁ దోడ్పడుటేమి శ పాడి యనుచు
మెచ్చినయట్లుండి శ యిచ్చకములు పల్కునతనికిఁ దోడ్పడ శ నగునె యనుచుఁ
దృష్టనియట్లుండి శ తెగదిట్టునాతనిపని కూతయిచ్చు లేమి నయ మనుచు
దాంతునియట్లుండి శ ధనమాసఁ గొనువాని గారవించుట యేమి కార్యమనుచుఁ
- ఆ. గొంప మునిఁగినట్లు శ కొండంత ధనరాశి, పోయినట్లు కీర్తి శ పొలిసినట్లు
తిరిగితిరిగి చక్కఁ శ చెల్పి వారిఁగలంచి, తుదకు సంతరాయ శ మొదవఁజేసి. ౩
- చ. అది ఫలియింపకుండ దనునట్టి తలంపు దృఢంబుగాఁగ స
మృదజలరాశి మున్లుచు శ్రమంబులు పండెను శర్త మొప్పఁగా
నిదుర గనంగవచ్చు నని శ నెప్పుదియందుఁ దలంచుచుకా గడుం
బొదలెడు నండ జేశ్వరసహమాహముఁ గొల్వఁగఁ బూను టర్హమా. ౪
- చ. ప్రతిదిన మంతరాయముల శ పాలగు నట్లుగ నన్యకార్యసం
తతి నొనరించుచుండుటయె శ తద్దయు ముక్తి యటంచు నమ్మి యు
ద్ధతి సయిదోడుగాఁ దగుపతత్త్రి శతక్రతురాజి కెంతొ యా
దృతిఁ గయిజంటఁ జేర్చి వచియించెద నెన్నియొ ధన్యవాదముల్. ౧౦
- ఉ. కోవిదరాజికిం గలుగఁగూడదు గౌరవమన్న యూహచే
నావలచి త్తతం జెలఁగి శ యప్పని కెంతయు హాని గల్గ నే
యేవిధులకా ఘటింపఁదగు శ నెట్టి సహాయము గల్గ నొ నటం
చావరుసం బొనర్చు కలితాత్ముల నాశుచినేత్రుఁ డేలుతన్. ౧౧
- చ. తమకొఱ కన్యకార్యసముదాయ మడంచుట దుష్టకార్యమం
చమలమనీషు లందు రది శ యర్హమె యందము స్వీయమైన కా
ర్యము కనరాకయున్న నితరాఘ్నములకా జెటువంగఁ బూని ద
య్యములకు మ్రొక్కుచుండు విమలత్తుల కియ్యవె ధన్యవాదముల్. ౧౨

“ కలివిలాసము - ద్వితీయభాగము .”

ఇయ్యది త్వరలో వెలువడును. ప్రథమభాగ మచ్చులోనున్నది.

శ్రీ, ర స్తు.
శ్రీ పరమేశ్వరాయ నమః.

సర్వమంగళాపరిణయము

ప్రీతి క

—ॐ కష్టదేశరాదిస్తుతి. ॐ—

- శా. శ్రీమద్వేదసమూహసన్నతము, సంసిద్ధప్రభావంబు, స
ర్వామర్త్యాధిపమాణభాసురము, పద్మాక్షశవాగీశ ని
త్యమోదప్రద, మోంకృతీస్థితము, భవ్యస్థారతేజంబునై
శ్రీమించక విలసిల్లు, శైవమహముక ఓ నేమితు నిష్టాప్తికై. ౧
- చ. శ్రుతులు తదర్థముం దెలుపఁ ఓ జూచు స్మృతుల్ శ్రుతిబోధితార్థమే
హితముగ గాఢలట్లు వచియించు పురాణము, లంతకంటె ద
ద్దతపరమార్థముం దెలుపఁ ఓ గాఢల భూరితరేతిహాసముల్
సతమునుతించు దైవమును ఓ శంకరుఁ గొల్చెద నిష్ప్రసిద్ధికై. ౨
- చ. పరుడం పరాత్పరుడం గురుపాతకతూలదవాగ్ని, భక్తసుం
దరహృదయాబ్జవాసుడం, నితాంతకృపాకరుఁ, ఉవ్వయిండు, దే
వరమణవిష్ణుధాతృముఖవర్ణితరూపుడం, దివ్యశక్తి భా
స్వరుడం, శశాంకశేఖరుడం, ఓ భద్రముచ్చుచు నన్నుఁ బ్రోచుతన్. ౩
- ఉ. మానివతంసు లాత్మమహిమంబును సుంతయు నెన్నఁజాల కి
తాన! “నమోస్తుతే” యనుచు ఓ సంతతముక వెఱుగందుచుండఁగాఁ
బూని “నమశ్శివాయ” యనుపూజ్యమహత్తర మంత్రయుక్తి నెం
తేని శ్రుతుల్ పవిత్రత, నహీనగతింగన నొప్పు శంకరుం
డీనిఖిలప్రపంచవిభుఁ ఓ డేలుత నన్ననుకంప నెప్పుడన్. ౪
- మ కలశాబ్ధింబనిపూని త్రచ్చునెడ నాకల్పద్రుమైరావతం
బులు పద్మాముఖ దివ్యవస్తువు లొగింబుట్టంగ నింద్రాచ్యుతా
దులు ప్రీతింగొన, లోకమృత్యుకరమైతొం తెంచు హాలాహలం
బులలింద్రావి యరక్షకంబగు జగంబుంబూని కాపాడి, ని
స్తులశక్తిం దగులోకరక్షకునిఁ, గోల్తుక భక్తి మృత్యుంజయున్. ౫
- చ. పరశివుఁ డన్న పేరుఁ గని ఓ భవ్యతమాంగిని సర్వమంగళక
నిరుపమ, మత్సహాదరిని ఓ నెమ్మిని బెండిలియాడి తింక నీ
యురగకపాలముఖ్యముల ఓ నొయ్యనఁ దాల్చితే, బావ! యిద్ది సుం
దరమె యటన్నమాధవు, ముగండునఁగాంచెడుదేవుఁ గొల్చెదన్. ౬

మ సరకాడుల్ వినయంబునం, బరళివా! ఓ సర్వేశ్వరా! యంచు వం
దనముల్ చేయ సమర్థు లీశ్వర! భవత్తత్త్వంబెటుంగం దరం
బె నమో యంచు నుతింప, దైత్యనరులో ఓ యీశాన! దిక్పీఠె యం
చునతుల్ సల్పంగ నొప్పనీశుఁ దలఁతున్ ఓ శుభ్రాంగు సర్వజ్ఞానిన్. 2

శా. ఆపద్భాంతిదివాకరుండు, రిపుగోత్రాభీలదంభోళి, స
ర్వోపాయజ్ఞుఁ డచింత్యవిక్రముండు, హాహాహూముఖ్యగంధర్వహృ
త్తాపాఞ్చేదన గీతసంశ్రవణమోదస్వాంతుఁ డద్రీంద్రపు
త్రీపాద్యుండు సురేంద్రపూజ్యుండు మహాదేవుండు నన్నేలుతన్. ౩

మ. పరచేవిం గరుణాంబురాశి విబుధవ్రాతార్చితశ్రీదప
త్సరసీజన్మయ, మానిహృత్కమలవాసప్రీత, విష్ణ్వాదిని
ర్జరవర్యస్తుతి గానమోదితమతిన్ ఓ రాజాస్య, విధ్వస్తదు
ర్భరభక్తార్చినికాయఁ గొల్తు లలితాంబున్ సర్వలోకేశ్వరిన్. ౪

శా. మాయాబీజ మహార్ఘ్యరత్నవిలసత్సంత్రైకరూపంబునన్
మాయాఖ్యన్ విలసిల్లి దేవపరులన్ ఓ మన్నించి విశ్వోఘమున్
న్యాయప్రాచితపద్ధతిన్ వెలయ విఖ్యాతాత్మశక్తున్నతిం
జేయంజాలు పరాంబుగొల్తు సతమున్ ఓ శ్రీరాజరాజేశ్వరిన్. ౫

చ. సురలు మహాసురుల్ మునులు ఓ శూరతలోకములేలు దిక్పతుల్
సరసిజనాభపద్మజులు ఓ సంతతమున్ వెఱంగంది లోకవి
స్ఫురణముఁగాంచి యేమిదనుకచున్ దలపోయుచు నేపరాంబు గొ
ల్తురొ యలదేవి భక్తిఁ గొలుకతున్, జననిన్ శివకామసుందరిన్. ౬

చ. ఉపకరుణామహాంబుధి, నరతోత్తమకల్పకశాఖ, దుర్జనో
త్కరవనదావవహ్ని, మునికాండమనస్సుటపంకజాతభా
స్కరచి, దీనవారసురకమ్రమణీవరమన్నఖ్యాతి యె
త్తరణమునం జెలంగఁదగు ఓ తామరసాక్షుని నాశ్రయించెదన్. ౭

మ. వనజాక్షౌశయ మిట్టు లుండుననుచున్ ఓ భావించి భక్తవ్రజం
బున కీహార్థము లిచ్చుచున్ సురముని ఓ పూహంబు స్వీయాంఘ్రిప
ద్మనిబద్ధాత్మత నొప్పుఁగాఁ, బ్రకృతినా ఓ దైవాటుచున్ లోకపా
లన పీఠుం గని యొప్పుచుండెడు మహాలక్ష్మీన్ భజింతున్ మదిన్. ౮

చ. సురదనుజాళి నొక్కగతిఁ ఓ జూచుచు భక్తినిబట్టి వారికిన్
వరము లొసంగుచున్ సకలభద్రదుఁ డన్న మహాయశంబు సు
స్థితగనంగ లోకతతి ఓ సృష్టిపరత్వమునన్ వెలుంగుపం
కరుహభవుండు నా కొసఁగుఁగొక చిరాయువు సాధుసేవకై. ౯

చ. అనుపమవిద్య దైవభజనాదృతి ముక్తిని గల్గఁజేయు బీ
జనికర మాత్మరూపత నొసంగుచు వాగ్భవకామరాట్పరా

- ఖ్యను దగియుండ సాధుజనహర్షదయై మునిసన్నుతాత్మశక్తిని బెనుపొందు వాగ్దానని ఓ ధీవిభవాప్తికినై భజించెదన్. ౧౫
- మ. తొలిపూజం గొనఁజాలు పెంపుగని ప్రత్యూహచరాఘోల్లసత్కులిశప్రాయనిజాభిధానము తగఁగ గ్రూరాసురపూహదోర్బలసంభేదనశక్తియొప్పు ద్వివహక్త్రం బెతయున్ సుత్యమై యలరఁగ భక్తుల నేలుప్రోడను మదిఁగ ధ్యానింతు నశ్రాంతమున్. ౧౬
- మ. తనుజాతుఁబలె నన్నుఁ బెంచి రవిసిద్ధాంతక్రమం బెల్ల నేర్చిన విద్యద్వరు శాంభవీవిధి నిరూపించె గ్రియాంతి నెట్లని తద్రీతిని దీక్షితుం గరుణఁ జేయంగల్గు సుజ్ఞాని రాజ్ఞి నృసింహాహ్వాయు మధ్యరూత్తముని ధ్యానింతున్ మహాభక్తిచేన్. ౧౭
- చ. శ్రుతినయనత్రిభాగములఁగ జొక్కఁపుఁబ్రీతి నెసంగనేర్చి తద్ధితముగ ధర్మశాస్త్రములఁగ నేర్పడఁదెల్పిన సత్కృపాబ్ధి సత్కృతికరణప్రవీణుని బుధేంద్రునిఁ దోచెలివంశ్యు సజ్జనాదృతిగను దైవవిద్యు నుతమితును పేంకటరామసద్గురున్. ౧౮
- సీ. అనవద్యపౌద్యపద్యముల నాదిమకావ్య మైనరామాయణ ఓ మనువదించి యాదికవీంద్రుడై ఓ యలరు వాల్మీకిని వ్యాసమహామునిఁబర్యఁ గొలిచి కాళిదాసకవీంద్రు ఓ ఘనతను విసుతించి భవభూతికవిచంద్ర ఓ పాదపద్మయుగళంబు ధ్యానించి ఓ తగినభక్తిని దండి పాడిత్యగరిమమ్ముఁ ఓ బ్రస్తుతించి తే. మాఘ భారవి చిల్లాణ ఓ మల్లాణాది, కవివరుల నంజలించుట ఓ కరము గొలిచి మఱియుఁ గల్గిన సత్కవిమండలంబుఁ, గొలుచువాడను మత్కృతశేలయఁగోరి. ౧౯
- క. తెనుఁగున వాల్మీకి యితఁ, డనఁగా నామఁపేంద్రుఁ ఓ దై భారతముం దెనిఁగించిన నన్నయభట్టును గొల్తును సంతతము కరమఁగ భక్తిమెయిన్. ౨౦
- ఉ. నన్నయసృష్టిచేయఁ గవిఁనాథుఁడు లానయి బానిసృష్టిచేయ న్నరనాథుప్రార్థనము ఓ నాదృతియుం బురికొల్పఁ దిక్కినా ఖ్యన్న పపద్మజన్ముడయి ఓ కమ్రతరోక్తుల లక్షణైకసంపన్నముగాఁగ భారతము ఓ వ్రాసినపూజ్యుని సచ్చుతంచెదన్. ౨౧
- చ. పరమశివుండె యెట్లునగ ఓ భారతభూమి జనించెఁ బండితోత్కరములు శంభుదాసుడని ఓ తత్కవిచంద్రుని సన్నుతించు నుర్వరఁ బరమేశ్వరుం డనఁ బ్రబంధములఁగ రచియించి ఖ్యాతను స్థిరముగఁ గాంచె నట్టి కవిశేఖరుపాదము లాశ్రయించెదన్. ౨౨
- సీ. సోమనాథుని గవిభూమిశు శ్రీనాథ కవిసార్వభౌముఁ; భక్తికవిచంద్రు బమ్మెరపోతనాహ్వాయుఁ బెద్దనాథుని నందితివ్వనఁ గవిఁనాథుఁ గృష్ణదేవరాయని గవిఁధీరు మూర్తిని రామలింగని మఱియుఁ దోలుంగుబాస గ్రంథముల్ రచియించి ఓ ఖ్యాతిమించిన పూర్వకవులను భారతగ్రంథమెల్లఁ

- తే. దెనుగునకా వ్రాసి మఱిశతమునకు మించి, నట్టి గ్రంథములను ధీరులౌననంగ,
నెలమివ్రాసిన శ్రీపాదకృష్ణమూర్తి, శాస్త్రీ గవిసార్వభౌముని శ సన్నుతింతు.
- చ. సరసకవీంద్రు లిత్తఱిని శ త్కృష్ణలిఁ బెక్కుచు పొల్చియున్నవా
రరుదుగ వారిసాధుకృతు శ లత్యమల స్థిరకీర్తియామిసి
కరకీరణప్రవర్తన నికామవిభూషిత దిగ్విదిక్కులై
పరఁగెడు నట్టిసత్కవిసుపరువుల కంజలిఁ గూర్తుఁ బ్రీతిచేన్. ౨౪
- చ. కలుగుఁ బ్రమాదముల్ ధిషణకల్పులుగాఁ దగియున్న సత్కవీ
శులకె రవంతయోపికను శ జూచిన, నజ్ఞుడనైన నా కింకం
గలుగవె వానినిం దొలఁచి శ కావదగుం గరుణావిశేషముం
బొలయఁగఁజేసి సాధుకవి శ భూపవతంసములార! యీకృతిన్. ౨౫
- ఉ. వ్యాకృతిపద్ధతుల్ తొలఁగి శ స్వాంతమునం దెటుతోచు నట్టుల
స్తోకపదప్రయోగములతో వెలయింతురు గ్రంథరాజిని
బ్రాకటకీర్తిగన్న కవిరాజులు; వారిపదప్రయోగముల్
కైకొని యవ్వలం గృతుల శ త్కృష్ణలి నిల్పుచునుండు సత్కవుల్. ౨౬
- చ. వరుసగ నిట్టులే కృతులు శ వర్ణిలు; వ్యాకృతి, తత్ప్రయోగముల్
సరిపడ వంచుఁ దెల్పినను శ సాధుకవిప్రతిపాదితములై
పరఁగుట సంప్రయోగ్యములే శ భవ్యములే యని యొప్పుకొందు వ్యా
కరణము ప్రాకృప్రయోగములఁ శ గాదనఁజాలక మాన మాననౌ. ౨౭
- చ. ఎవి గ్రహియింపఁగాఁదగునొ శ యెవ్వి త్యజింపఁగ నొనొ పండిత
ప్రవరులు నిశ్చయించు టది శ బాగగు నందఱుఁ దోచినట్లు ప
ల్కువలనుగాదు భాష దగుఁగౌరవము న్నిలుపం దగుంగదా
యెవరికి వారలే యయిన శ నెవ్విధి నయ్యది గౌరవార్హమా. ౨౮
- ఉ. ధానుజియకా ప్రయోగ మది శ తప్పనరాదని కొందఱుండు రా
తీరున నైసచో ధనుజి శ ధి రహితం బెటుగాకయుండు? న
ట్లారసినం ద్రియంబక మదౌ నెటు లయ్యవశబ్దరాజిలోఁ
జేరఁగ నర్హ; మయ్యది ప్రసిద్ధమహాకవిదై చెలంగుఁగా. ౨౯
- సీ. శ్రీరంగమనుశబ్ద శ మేరితిని సిరంగ మయ్యెనో యిట్టి శశబ్దాళి సుకవి
సంబంధమునఁజేసి శ సాధుతఁ గాంచునయే శుభస్కరమని శ యేను బల్కి
నట్టిది పైవానియందుఁ జేర్చుండని సత్కవులను వేడ శ సాహసింతు
నాప్రాప్తనముఁ గైకొనం బూసుదు రటన్న విశ్వాస మాత్మనుఁవెలసియున్న
- ఆ. దనఘులార! మీరగును “బ్రమాదోధీమ, తామపి” యనెడునుడితత్త్వమెఱుఁగు
వారలొటఁజేసివానిని ద్యాజ్యము, లనుదురో గ్రహింపఁజను ననుదురొ. ౩౦
- క. ఎవియేని ప్రమాదంబులు, దవులుఁ బరిక్షింప వానిఁ శ ద్యాజ్యములుగాఁ
గ విపశ్చిద్ధణము తలం, పవలయు నద్దానఁ గీర్తి శ పాయదు కవికిన్. ౩౧

- క. పట్టుదలంగొని వాని న, చెట్టులొ సాధింపః బూనః నెల్ల రక్షయే
గట్టిగఁ బంతముపూనినఁ, జెట్టగుఁగా భాష కట్టువేయుట తగునే 32
- ఉ. శారద నారకూటకృతసర్వకలావవిభూషితాంగిగాఁ
గోరికఁ జేసినట్టులె యగుంగద గ్రామ్యపదప్రయోగసం
భారముగాఁ గృత్ జగతిఁ శ బర్వంగఁజేయుట; నవ్వకుదురే
సారమనీషు లాకృతి రసాస్థలమంటఁ బ్రసిద్ధిఁ గాంచునే. 33
- మ. ఎవరేఁ జెప్పిన దుష్టమా పదము నెంతే భావ మీఁజూపినన్
గవిసంఘంబునఁ గొంద టొప్పినఁ చొలంగఁ జేయుటే యుత్తమం
బవు నద్దాని గ్రహింప వ్యాకిరణమేలా యొక ఛందోవిధుల్
వివిధాలంకృతులేల తోచినటు లుద్విృ జెప్పవచ్చుం గృతుల్. 34
- చ. నియమము లేకయుండునది శ నిల్వదు భూప్థలఁ గొంతకాలమే
నయవిదు లొప్పుకొందు రిది శ న్యాయవిరుద్ధముగాను దెల్లమా
వియదరవిందమట్లు కివిబృంబనుసమ్మతీమూలబంధము
తయు నొనఁగూడ నట్టికృతి శ తానె ననించెడు నిత్యరీగతిచి. 35
- చ. కనుక మహాకివిప్రతత శ కానక యెచ్చటనో ప్రమాదము
గని కృతీయందు నొక్కయెడఁ శ గన్పడఁజెసిన యప్పుడంటునే
గొనక త్యజించి లెక్కయిడఁగూడని యట్లుగఁ చెల్పియున్నవా
నినె గ్రహియింపఁబోలు ధర శ నిల్చును చత్ఫల మెట్ల కాలమున్. 36
- చ. తమతమ వాతివారల కుదాహరణములు దారెయకాట ని
క్కముగఁ దలంచి నేర్చుచు సరికట్టి సమంచితశాస్త్రసమ్మరో
త్తమ బహుళార్థసంభృత పదప్రకరణములఁ గూర్చి సత్కృతుల్
క్షమ వెలయుచు టొప్పు రసికప్రకరణములు మేలుమేలనన్. 37
- ఉ. భారత మాంధ్ర సత్కవులపాలిటి కల్పమహిజ మందనే
పారు ప్రయోగరత్నముల శ వ్యాకృతీసమ్మతఁ గన్న వానినే
యారసి నేకరింపదగు శ నందును కొందఱు తత్ప్రమాదముల్
చేరకయుండఁ జేయుడని శ చెప్పినఁ గొంద జఘం బటంగ్రగా. 38
- చ. ఎవరికివారె పెద్దలుగ శ నేర్పడినం గృతుల్లెల్ల బొల్లులై
వివిధవిభేదముల్ గలుగ శ విచ్యుతి నొందకయుండఁ గల్గునే
ప్రవిమలచిత్తులార! యిది శ బాగుగ నారసి భాష నెట్లు చ
క్క వఱలఁజేయ నొనో యటు శ గారవమొప్పు నొనర్పఁ డిత్తఱిన్. 39
- తే. అనుచుఁ బండితవర్ణుల శ సంజలఁ దమిఁబట్టి ప్రార్థించి సాధుప్రబంధ మొందు
వ్రాయఁగా నెంచి బ్రహ్మపుర రాణముఁ దెనుఁగుననువ్రాయుచునందఁగల్గి కి ఛందంబు.
- క. పరికించి పరమపాపన, ము మేర్వరచరిత మద్ది శ ఛందభయహరమై
పరగుటఁ బ్రబంధముగ నా, చరితము వ్రాయంగ సంతసముఁ గొంటి మదిన్.

- సీ. ధార్వాడయను పునఃతల్లజముననుండి హరికథల్ చెప్పునుఃద్యమముఁ బూని,
చను దెంచి నట్టి సఃచ్ఛరితుఁడు శ్రీరామశాస్త్రి యీచరితమె శ సరసభణితి
సచియించె దత్కథాభంగి వేటుగనుండె; నదిమహారాష్ట్రమునందు వ్రతవి
తతియందు నొకటిగఁ శ దనరు నందలికథ యిద్దియఁ ననిపల్కె శ నెంతోవేడ్క
- తే. దానిగ్రహించి యద్దానితత్త్వ మరసి, బ్రాహ్మగాథను గొని వాని శ వలసినట్లు
సీతి కనుకూలమైనట్టిరీతి మార్చి, వ్రాసినాడను దీనిఁ బ్రబంధముగను. ౪౨
- క. కేవలశృంగారంబే, భావింపఁ బ్రబంధమునకుఁ శ బ్రాణంబను నా
భావము గ్రహింపనొల్లక, యీవిధమున వ్రాసినాడ శ హితమని దీనిన్. ౪౩
- క. పురముఖ్యవర్ణనంబులు, సరిపడు నెందాఁకఁ గథకుఁ శ జాలుననియె యం
దురుమతులు పల్కుదురు తత్పురుచిరవాక్యంబు మదిని శ శ్రుతివాక్యముగన్.
- ఆ. విశ్వసించి కథకు శ విహితంబు లనితోచి, నట్టివానిని గొని శ యర్హరీతిఁ
గథను నడిపినాడఁ శ గవిశిరోమణులార! తప్పులున్న నై పడగును గరుణ. ౪౪
- మ. చరితం బియ్యది పావనంబగుటచే శ శ్రద్ధం బరింపంగ స
త్పురుషార్థంబు లొసంగుఁ గావునఁ గృపాంభోరాశి యోగీశ్వరే
శ్వరు లోకావనదతు బ్రహ్మముఖదేవవ్రాతపూజ్యుఁ మహే
శ్వరు నీసత్కృతినాథుఁ జేసీతిని విద్యత్సమ్మతిఁ భక్తిమై. ౪౬
- ఉ. నిద్రను దోచి నే శివుడ శ నీవొనరించు ప్రబంధవర్యముఁ
భద్రములెల్లఁ గోరుకవివర్యులు మెచ్చు మదంకితంబుగా
ముద్రణముం బొనర్పఁ బనిపూనుము మేలగు దీన నీకు శే
షాద్రీకపీ! యటం చడిగిరఃపట్టులు నే నెటుఁగన్ నిజంబుగన్. ౪౭
- ఉ. పెద్దలవేడినంత ననుఁ శ వ్రీతనిగాంచి త్వదీయమకాకృతిఁ
నిద్రపుభక్తి నీదివిజనేతకు నంకితమి మ్మటన్న వే
తెద్దియుఁ బల్కు కట్టిదివిజేతన కంకిత మిచ్చుచుంట యిం
కెద్దియు నొచకుండుటయు శ నీయవి నాదు ప్రవృత్తులై తగున్. ౪౮
- క. కావున నీకృతిరత్నము, నావిధమున నీశ్వరునకు శ నంకిత మిడితె
బావనమతు లనుమతినిడ, దైవము కరుణించు ననెడుతలఁపు గలుగుటన్. ౪౯
- తే. నిడుచందురు నందొకనీలిమ గను, పట్టుచుండిన సుంత లోకంబు గల్గ
దట్టెహరుగాథయందుఁగావ్యగతదోష, మగఁడినఁ గౌతుకం బిడఁగదగునుజుండి.
- చ. సుమహితసాధువర్ణ గుణశోభితఁ జారుసువృత్తభూషణో
త్తమనుతీపాత్ర, భవ్యగుణభన్య, మనోహరరూపఁ, బండిత
ప్రమదకరస్వభావ, గురుభావవిభూషితఁ, గోమలాంగి నీ
త్యమల గ్రహింపు మీశ్వర! కృపాకర! యీకృతికన్య నాదృతిన్. ౫౦
- క. అని వేడి సంతసంబునఁ, బినాకచాపుండు కరుణ శ పెంపెసలారక
ననుఁ గాచునని తలంచుచు, వినిపించెద నాదువంశవిధ మెల్ల నికన్. ౫౧

కర్తవ్యపంచశతము.

- సీ. ఆంధ్రదేశమునకు శ యామ్యభాగమున శ్రీశైల ముత్తరశ్రీమగాంగఁ
గాంచీపవిత్రనగరము దక్షిణభాగమున నుండఁగాఁ దెలుంగనెడుపేరఁ
బరఁగు దేశంబొందు శ భాసిల్లు నదియె త్రైలింగాఖ్యదేశం బనంగ నెలయు
నందుఁ బినాకీని శ యనుమహానదియొప్పు దానికిఁ జెతనె శ దక్షిణమునఁ
తే. దనరుఁ గలువాయ యనుపురతల్లజుంబు, నాదుజన్మస్థలంబయి శ నలువుమీలు
దానికిం బశ్చిమాశనుకదగును గడపయనెడు నగరంబు పంచయోజనములందు.
- క. ఆమండలమున వేంకట, రామపురం బనెడునొక్కగ్రామము తగు సు
త్రామోత్తరదిక్సంధిని, ధీమన్నివహాశ్శ మగుచు శ దివిజపురము నాన్. ౫౪
- వ. అందు నాంధ్రమహీసురపంశంబులు వెక్కువెలయుచుండు. ౫౫
- క. ఆతెలుఁగునాడులో విఖ్యాతిని జనమంచురంశ శ మార్కవినుతమై
భూతలమునఁ దగు నందు ద,యాతపములు తనర సూరనార్యుండు వెలసెన్
- తే. అతనికొక్కతనూభవుండలరె వేద, శాస్త్రనిపుణుండు సద్వ్రతాచరణాతుండు
శంకరాధీనచిత్తుండు శ జ్ఞాని వివమి, తావనీజాని వేంకటేశానధాని. ౫౬
- క. పతిభక్తియె తనకున్నత, గతియను నిశ్చయము తనరఁగఁ దత్పతి యీ
క్షీతిఁ గీర్తనీయసుగుణాకృతి యగుచుం జేరమాంబ శ యెసఁగె ననుమతన్. ౫౭
- సీ. ఆదంపతుల కిద్దఱతాత్తభవుల్ గల్గి రందు సుబ్రహ్మణ్యఁ శ డగ్రజన్మఁ
డతని సోదరుండు శేషాహ్వయుఁ డీయన్వ రమలచిత్తులు భవ్యగుణులు దేవ
దేవాంఘ్రిపంకజాకాశీన మానసులునై వెలసిరి శేషాహ్వఁ శ డెలమెఁగాంచె
బుత్తు లక్షీశర్బభూర్వకనారాయణాహ్వయుఁ; నగ్రజం శ డైవయట్టి
- తే. భూరికీర్తి సుబ్రహ్మణ్య శ బుధవరేశ్వర, డఖిల జననుతకీల భవ్యగుణజాల
నుభయకులకీర్తిదాయిననుపదయార్ద్రహృదయఁగామాక్షీయనుసతీనెలమిమిగుల.
- క. వెండిలియై సద్గుణగణ, మండితుఁ డాభూసురుండు శ మహిమం జేనెన్
ఖండేందుధరప్రియము ల,ఖండఫలప్రదములు నగుశకార్యములఁ దగన్. ౬౦
- ఆ. అట్టిదంపతులకు శ నాత్మజ లిన్వరు, తనయుఁ డొక్కఁ డగ్రతనయ సుబ్బ
మాంబ యన్న పూర్ణ శ యనుజుండ శేషాద్రి, యనెడునేను వారి శ కవరజుండ.
- వ. ఇట్టి నేను. ౬౧
- క. జనులను యాచించి ధనార్జన మొనరుపజాల కెట్లొ శ సంస్మృతి సాగిం
పను నాంగ్లపాతశాలను, దెనుంగుంబండితుడనై విధిం జక్కంగన్. ౬౩
- క. ఒనరించుచు హాలాస్యం, బనునామమునం జెలుంగునట్టి మధురదా
ఘనమహిమముఁ దెల్పుకృతిక,బొనరించితె స్కాందముననుబొల్చెనునదియున్.
- క. లలితోపాఖ్యానంబను, లలితాంబాదివ్యకృప చెలంగు ననెడికో
య్యలఁ దెన్లుచేసినాడను, బలుకులనదె యొసరజేయుఁ శ బావనములుగన్.

వ. బ్రహ్మాండమహాపురాణం బాంధ్రీకరించి శ్రీమద్రామాయణంబు తెనిగించి శ్రీకృష్ణావతారతత్త్వమును పేర ద్వాదశప్రకరణంబులుగ శ్రీకృష్ణచరిత్ర మంతయు గద్యమయంబుగ వ్రాసి బ్రహ్మపురాణముఁ దెనిగించి హనుమద్విజయమును పేర నొక్కగ్రంథంబు నల్లి శ్రీరామావతారతత్త్వంబనుపేర రామాయణార్థతత్త్వమును బయలుపలుప గద్యగ్రంథంబు వ్రాయుచు నెనిమిదిప్రకరణములు పూర్తి నొందించితి. తచ్ఛేషం బికనుంగలదు. సర్వమంగళాపరిణయంబనునీప్రబంధము వ్రాయఁబూని పూర్తినొందింపకమునుపే తొండవకృష్ణభాగతమునుపేర శ్రీమద్భాగవతదశమస్కంధముం దెనిగించి పూర్తినొందించి పిదపఁ బ్రబంధంబుఁ బూర్తినొందించితి. పీనిసడును నుత్తమమార్గమనుభక్తిరసమయ గద్యగ్రంథము వ్రాసితని. మఱియుఁ బెక్కుగద్యగ్రంథములను సత్ప్రచార నాదికముల వ్రాసిత. విచిత్రరామాయణంబు, కలివిలాసంబు ననుపద్యకావ్యములను వ్రాసిత. అవి యముద్రితములు. ౬౬

క. ననుఁ దాండవకృష్ణుండని, యును మఱి శేషాద్రియనియు శ నొగిఁ బిల్చిరిప్రీతిని జనకాదులు తొలిదా,నిని నాగ్రంథములె తెల్పు శ నియతిమెఱయఁగన్.
చ. ద్వితీయనామమువ్యవహారార్హం బయ్యె. ఇట్టి నేనుసమాహితాంతగీకరణుండనై.

—కృతినమస్కరము. ౭౦—

క. శ్రీకరునకు దుష్టాసుర, భీకరునకు భక్తలోకవితిహితకర
ప్రాకటకరుణాకరునకు, నాకేశాద్యర్పితపదశనినయుగునకున్. ౬౯

క. పాదనునకు సనకముఖ, ప్రాన్యతపార్శ్వనకు దేవకపతిముకుటమణి
శ్రీవిలసిత వరపదరా, జీవద్వంద్వనకు మౌనిసిద్ధేంద్రునకున్. ౭౦

క. సర్వజ్ఞునకుఁ దుర్జన, దుర్వారాఖర్షగర్వ శ దోర్బలతేజో
నిర్వాణపక్షునకుఁ, శర్వునకుఁ వేదరాశిసంసేప్యనకున్. ౭౧

క. హర్షప్రదునకు భూర్వసు, మర్షణునకు దేవదైత్యుండల సతతా
ధర్షణ విక్రమునకు దుర్ధర్షామితతేజునకు సుగుప్రభుపతికిన్. ౭౨

క. ప్రణవాకారునకుఁ గృపా, గుణభూషితచిత్తునకు నశకుంతభుజబల
ప్రణుతునకుఁ దేవాసుర, గణపూజితదివ్యపాదశకమలయుగునకున్. ౭౩

క. హైమవతి సంశోభిత, వామార్ధాంగునకు వేదశవారనుతస్వీ
యామేయ మహాత్మునకుఁ, గామాంతకునకును భక్తగణపాలునకున్. ౭౪

క. జ్ఞానైకనికేతనునకు, మౌనిహృదంభోజ దివ్యమణిమయ పీత
స్థానవసతికిఁ విలస, జ్ఞానప్రదునకును సర్వసద్గుణనిధికిన్. ౭౫

క. హరునకు సంస్మృతిసాధ్వస, పరిహరణోత్సాహునకు నశకుంఠమోదా
కరునకుఁ దాండవకృష్ణహృదరవిందదివాకరునకు శ సాంబశివునకున్. ౭౬

తే. అంకితముగ నావ్రాయునట్టిదైన, సర్వమంగళాపరిణయ శ సాధుకృతికి
భక్తజనబృందకల్పక శ పాదపంబు, నకుఁ గథారంభ మెవ్విధి శ నమరుననిన. ౭౭

శ్రీ ర స్తు.

సర్వమంగళాపరిణయము

ప్రథమాశ్వాసము.

కథారంభము.

—●— హిమాలయవర్ణనము. —●—

- చ. అలరుమహితలంబున మహాత్తరరూపము స్తుత్యమై తగం
గ లలితరత్న కూటములఁ గాటపువేడుక దేవదంపతుల్
విలసితదివ్యయానములఁ గ వింతగతుల్ మెఱయం జరింప ని
స్తులమహిమోన్నతిం దనకుఁ గ దోడన నేదియు లేనిరీతిగన్. ౧
- చ. కనబడుచున్ మహోన్నతి నికామము పుష్కరమున్ స్పృశించుచున్
గనదురు హైమకోపలనికాయపరిచ్యుతభూరినిర్మలా
ఘనిబిడసానురాజియయి గైరికముఖ్యసుధాతుచిత్రిత
ప్రణత గుహార్ధ్వభాగమయి గ భాసుర భూరిదరివిశేషమై. ౨
- ఉ. ఉన్నతహరిరత్న నివహితమశృంగ గణార్ధ్వభూములం
దెన్నఁగరాని సంపదలఁ గ నెంతయువెల్లెడు వ్యోమయానరా
జి న్నులువొప్పుఁ గామినులఁ గ జిత్రగతుల్దగువారిఁ గూడి వే
డ్కు న్నులుదట్లనుండి సురకాంతులు వచ్చి వసింప వర్ణ్యమై. 3
- ఉ. భీతిదకందరాంతర వివిక్తతమోమయ భూతలంబులన్
జేతము లీశ్వరాంఘ్రిసరసీరుహతేజము గాంచ నేత్రముల్
ప్రీతిని బాష్పముల్విడువఁ గ ¹బెడగ ²అంకగతాండజప్రజం
బాతటిఁ గ్రోలి తృప్తిగనఁ గ నట్టి మహాత్తరనిష్ఠ నున్నవి
ఖ్యాతమహర్షు లొప్పుఁగ మహామహిమంబున నున్నతంబునై. ౪
- ఉ. ³యామినులందు వజ్రముఖహరిమణిగణకాంతిపుంజముల్

1 పెడగ = మిక్కిలి దప్పిత. 2 అంకగతాండజప్రజంబు = తొడలపైనివసించిన పక్షులగుంపులు. 3 యామినులందు = రాత్రులయందు.

సోమునిరీతి నెల్లెడలఁ శ జూపఱకుం గనువిందుఁ గూర్పు నే
తామసియందుఁ జూచినను శ ధ్వాంతము గన్పడమిన్ సురేంద్రు లెం
తే మదులందు శంకఁగన శ నెంతయు నిర్మలకీర్తి నొప్పుచున్.

౫

మ. హిమసంతానము గ్రమ్మి భానురుచు లెంతే పర్వఁగాఁబూన స
క్రమ మొప్పారఁగ నద్ది కొంత విరియంగఁ బీతశుభ్రప్రభా
సమయోగంబున వృక్షరాజములు చంఛ¹త్పార్వతీశంకర
ప్రమదాశ్చర్యకరైకదేహతను సుభావింపఁగాఁ జేయుచున్.

౬

మ. తరుసందోహము పూన్కిమైఁ బెరుంగుచుం శ దారౌఘముందాక న
చ్చరలంగూడి యదృచ్ఛఁ గేళిఁదగువాంఁ ఛన్ బొంగుచున్నట్టి ని
ర్జరు లోహో కుసుమాఘభూషణములన్ శ రంజిల్లెడుం గంటిరే
తరువర్యంబు లటంచు భ్రాంతిపడఁగాఁ శ దా నున్నతిం గ్రాలుచున్.

౭

శా. ప్రాలేయోపలసంతతుల్ శిఖరవారం బందొగిన్ మూఁగి యే
కాలం బచ్చటు వీడనొ ననెడుసంకల్పంబు దైవం బెదన్
బోలన్ జేయునొ యప్పుడే పడుచుఁ బెంపుం బొయుజంతుప్రజం
వీలీలన్ ధర నంచు నిస్వనము లెంతేఁ జేయఁగా నొప్పుచున్.

౮

శా నారీరత్నముతోడ శంకరుఁడు వింతల్ గూర్పు వేదోల్లస
త్సారం బర్ధి వచింప మాధవసరోజాతాసనుల్ దేవతా
వారముల్ సురమానులున్ వినుచు సదృక్తిన్ దనుం గొల్వ నెం
తే రంజిల్లఁ బవిత్రమై తగుమహాశృంగంబులం బొల్పుచున్.

౯

చ. పరశివసజ్జటా గళితఃపావన దేవతరంగిణీ మనో
హరవరవీచికానిచయ శ హస్తవశీకృతసానురాజియై
నిరుపమభాగ్యమై సురమునప్రవరాన్నితమై ప్రశస్త కం
దరనికురుంబమై తుహినధామధరంబు నిశాంత మొప్పెడున్.

౧౦

చ. మఱియు నమృహామహీధరంబు సన్నిహిత ²కోలాహలంబయ్య నసన్నిహిత
కోలాహలంబును సత్వాకరంబయ్య ³నసత్వాకరంబును ⁴భోగిసంసేవిత కూటం
బయ్య ⁵నభోగిసంసేవిత కూటంబు ⁶విరతతుహినధామంబయ్య నవిరతతుహిన
ధామమ్మును ⁷విషక్తబుక్షపండంబయ్య నవిషక్తబుక్షపండంబును ⁸బ్రకాశితా
దిత్యమండలంబయ్య నప్రకాశితాదిత్యమండలంబును, ⁹నిత్యసన్నిహితపరమహం

1 పార్వతీశంకరప్రమదాశ్చర్యకరైకదేహతన్ = పార్వతీపరమేశ్వరు లనెడు సంతోహాశ్చ
ర్యములను గలిగించునొక్కదేహము గల్గటం. 2 కోలాహలము = తదాఖ్యపర్వతము. 3 సత్వము
క్రూరజంతువు. 4 భోగి = సుఖి, సర్పము. 5 తుహినధామ, మంచుకొండ, చంద్రుడు. 6 బుక్షము =
నక్షత్రము, భల్లూకము. 7 ఆదిత్యమండలము = సూర్యమండలము, దేవతావితతి. 8 పరమహంస =
మానులు, కలహంసలు.

సౌఖ్యంబయ్య ననిత్యసన్ని హేతవరమహంసౌఖ్యంబును, ¹వ్యాళౌఘనిబిడంబయ్య నవ్యాళౌఘనిబిడంబును, ²దారాసన్నిధానంబయ్య నతారాసన్నిధానంబు నగుచు శింశుమారచక్రంబుభాతి ఋషిప్రవరపంక్తి విరాజితంబును, సిద్ధాశ్రమంబులేవ ³వ్యాఘ్రపాదసన్నిధానంబును, ⁴వైకుంఠంబుచందంబున ⁵లక్ష్మీనారాయణ సమన్వితంబును, ⁶సత్యలోకంబుకరణి శారదాకమలభవ విరాజితంబును, ⁷గైలాసంబురీతి సుగ్రహార్వతీయుతంబును, ⁸నాకలోకంబు విధంబున రంభా హేమామాహరిణీసంకీర్ణంబును, ⁹నాగలోకంబువోలె ననంత కర్కోటకాకీర్ణంబు ¹⁰నలకానగరంబట్లు కుండముకుండనీలభాసురంబును ¹¹క్షీర వారాశిబలె నోషధీశమనోజ్ఞంబును, ¹²సూర్యలోకంబుచడువున ఛాయావిలాసంబును, బరమేశ్వరపదంబు ప్రకారంబునఁ బ్రశాంతద్విజనికర్తృప్రకీర్ణంబునై యనుపమానమహిమాస్పదంబై యుండు.

౧౧

ఉ. అందొకకూట మొప్పుఁ దుహితాంశుఁడు సాంకుడటంచుఁ గేళి నే
యం దగునాకృతిం బొలిచి ఓ హరిమహిమహాభూరితాఖిలం
గ్రందుగఁ దారకౌఘము నికామము స్వస్థితఁడప్పి ¹²యంగదం
గందఁగఁజేయుచున్ శతమఖప్రముఖాఖిల¹³లేఖజుష్టమై.

౧౨

మ. అది కైలాస మనంగ రౌద్రశిఖరం ఓ బానంచు శ్రీకంఠమో
దదమంచుం గొనియాడఁగాఁ బడుచు వింతల్ గూర్చుస్థానౌఘమొ
ప్పిదమైయుండఁగ దేవభూసురమునుల్ ఓ పృథ్వీశవైశ్వర్షు లీ
శదయాకాంతులు సంతతం బలరఁ దేజసాస్ఫురమై యొప్పెడున్.

౧౩

ఉ. అయ్యది కూటమన్నప్రథ ఓ నందక శైలవరం బటం చొగిన్
నెయ్య మెల్పఁగా సురమునిప్రకరంబులు సన్నతీంపఁగా
నెయ్యెడలన్ సమాన మన ఓ నెద్దియులేక యెసుంగు; నందు నా
¹⁴దయ్యము లొప్పఁగొల్పు సురతల్లజనాయకుఁ డుండు వేడ్కమై.

౧౪

మ. రమణీయస్థలి నందు మణ్ణీయనుపేరన్ ఖ్యాతీచే మించు వృ
క్షము బీజాల్పత వృక్షవిస్తృతిత నికం బావరబ్రహ్మ వి
శ్వము లిట్లే గణింపనౌ జనకుడన్ ఓ జన్యంబు నా బంధుతన్

1 వ్యాళము=క్రూరసర్పము, క్రూరజంతువు. 2 తారా=నక్షత్రము, తారయశుస్థి. 3 వ్యాఘ్రపాద=ఒకముని, పులిపాదము. 4 లక్ష్మీ=ప్రేంకణవృక్షము, నారాయణ = జామచెట్టు. 5 శారద = విడాకులరఁటి, కమలభవ = తామరలు. 6 పార్వతి = అందుగుచెట్టు, ఉగ్ర=వనచెట్టు. 7 రంభా= అరఁటి, హేమ=ఉష్ణైత్త, హరిణి=ఆడవిమొల్ల. 8 అనంత = సిరుప్పిల్లి, కర్కోటక = మాచేడు. 9 కుండ=మొల్ల, నిధి. ముకుంద=ఎఱ్ఱఁదామర, నిధి. నీల=నీలిచెట్టు, నిధి. 10 ఓషధీశ=ఐతావిశేషము, చంద్రుడు. 11 ఛాయ=ఒకస్త్రీ, నమేరువృక్షములు. 12 అంగద=అపద. 13 లేఖ=దేవత. 14 దయ్యములు. దేవతలు.

- క్షమ నంచున్ దెలియంగఁజేయు నటులారావాప్యప్తితన్ రాజిలున్. ౧౫
- ఉ. దానిమనోజ్ఞమూలమునఁ శ దాపసు లెంతయు భక్తి పైకొనన్
మానససీమలం దనదుఃమంగళపాపనపాదపంకజ
ధ్యానము చేయుచుం గొలువ శ నచ్యుతముఖులు సన్నుతించుచున్
బూని సపర్యలన్ సలుప శ భూతగణంబులు నిల్చియుండఁగన్. ౧౬
- చ. ఉపనిషదోఘభావముల శ నొప్పుగఁ దెల్పుచు నార్తులైన దే
వపతుల మొట్టలన్ వినుచు శ వారి కభీతివరం బొసంగుచున్
1దపనహిమాంశుపావకకృతం బగుదృక్రీతయంబు చిత్రకాం
తి పటలయుక్తి లోకవితరతిన్ వెలుఁగొండఁగఁ జేయుచుండఁగన్. ౧౭
- మ. శ్రుతిసంఘంబులు రూపయోగమున నశచోఢి నిల్చి యావంతయే
శితికంత ప్రభుశక్తి నొక్కయణువేఁ శ జింతించి పల్కంగ రా
ని తెఱంగుం దెలుపంగఁ బూనినగతిన్ శ నిశ్చించలాత్మైకసం
గతభక్త్యుద్గతహర్షబోధకనమస్కారంబులన్ జేయఁగన్. ౧౮
- సీ. శైవులు లోకైకశంకరుండగు శివుఁ డంచు, శాక్తులు శక్తియంచు, విష్ణు
వని వైష్ణవులు; 2సౌరు శ లబ్ధబాంధవుడని, గాణపత్యులు మహాశివగణపతి యని,
కాపాలికులు భక్తగణపాలనాదృతిఁ గాంచుభైరవుడని శ కరము భక్తి
భావించి కొలువంగ శ బహువిధనామభేదములచే నెల్ల మతములవారు
- తే. తనునె నేవింపఁ దాఁ బరతత్త్వ మగుచు
సకలలోకాధినాథుడై శ సర్గపాల
నాత్యయంబుల నొనరింప శ నర్హులైన
వారి నియమించి సమదృష్టి శ వారిఁ గనుచు. ౧౯
- ఉ. తాను నిరంజనుండగుచుఁ శ దత్త్వవిదుల్ ఘనయోగమూని వి
జ్ఞానతమైకదృష్టిఁ దమస్వాంతసరోజములందు దివ్యతే
జోనిలయాకృతన్ నిలిపి శ చొక్కపుఁబ్రీతిని దన్నుఁ జూచుచున్
మానని మోదమంద నసమానమహత్త్వము గల్గి పొల్పుచున్. ౨౦
- ఉ. అందమునందు మాకు నిసుమంతయు లోకములందు సాటిచే
యందగు నన్నుమిన్న యొకఁడైనను గల్గునె యన్న గర్వముం
బొందెడునచ్చరల్ తనదుఃముండట నిల్చి యనంగసూదనా
వందనరాజి గైకొనుము శ భద్రము లివ్వన సంతసించుచున్. ౨౧
- ఉ. ధర్మపథంబుఁ గాచుచు నశధర్మము నట్టె యడంచుచున్ మనో
నిర్మలతం జెలంగెడు మునిప్రవరాళికి బాధఁ గూర్చ దో

1 తపనహిమాంశుపావకకృతము = సూర్యచంద్రాక్షులచే గల్పింపఁబడినది. 2 సౌరులు = సూర్యుడై భగవంతుడను మతమునకుఁ జెందినవారు.

పోర్తులమించు దానవమహోదధి, వాగ్బుడబానలంబుచే
నర్సిలి నింకఁజేయుఁ దగునట్టి దిగిశులు కొల్వ నొప్పుచున్.

౨౨

చ. ప్రకృతియుఁ బూరుషుండు ననిభాసిలు వారన నొక్కతత్త్వమే
యింక ననుమానమేల యను శ నిధమహార్థముఁ దెల్పుఁబూను న
ట్లొక కెలనక సురూపవనితో త్తమచిహ్నము పుం స్త్వలక్ష్య మిం
కొకయెడఁ గన్పడక వెలయు శ నుజ్జ్వలచిత్రశరీర మొప్పుగన్.

౨౩

ఉ. వృద్ధమునీంద్రు లంఘ్రియుగ శ మెంతయుభక్తిని గొల్చి వేదసం
బద్ధమహార్థమున్ వినెడువాంఛల శిష్యులెయై చెలంగఁ దా
నిధనవీనయావన మదెంతయుఁ జెల్లువహింపఁ జూచువా
రిద్ధరణిక్ విచిత్ర మన శ నిద్దియె యంచుఁ దలంప నొప్పుచున్.

౨౪

సీ. వ్యాఘ్రచర్మము సంశ్వాసమై యుండంగ గజవచర్మము శ కట్టువస్త్ర
ముగ బాలచంద్రుండు శ సిగముడిసాముగ నగ్ని నేత్రము నిటలై కభూష
ణముగ గరళధనంజయజ్వాలాభయంకర వదనకాళలాహి చయము
వలయాదిక కలాపవారముగా భీతికరపిశాచగణంబు శ పరిచరతతి

తే. గాఁగ ననితరసాధ్య మాశక్రమము తోడఁ
జేయు సామర్థ్య మొప్పారఁ శ జిత్రగతుల
జగములం బ్రోచు సత్కృపాశరధి శివుండు
నిండుకొలుపుండుఁ గన్నులపండు వగుచు.

౨౫

సీ. సురలు వందన మని శ జోహారులని సిద్ధు లభివాదనములనియఖిలసాధ్యు
లురగులు మ్రొక్కంచు శ గరుడులు చేమోడ్పు లని కిన్నరులు నతులంచు యక్షు
లాదిగాఁగలనిర్జరరాంతరభేదాళియంజలులంచు మహర్షు లొగి న
మస్కారములటంచు శ మహితశంకరపదపంకరహద్వంత్వపరిసరమునఁ

తే. దలలు వంచుచు మర్యాద శ నెలమి జరప
బ్రహ్మవిష్ణుశతక్రతుప్రభృతు లలై
మ్రొక్క వాత్సల్య మేపార శ భూరిశుభము
లొలయ నాశీర్వాదించుచు శ నుండు శివుండు.

౨౬

సీ. జ్ఞానస్వరూపాయ శ జ్ఞానిదుష్టేయాయ దేవార్తిహరణాయ శ తే నమోఽస్తు
వేదాభివేద్యాయ శ వేదాంతరూపాయ దివ్యప్రభావాయ శ తే నమోఽస్తు
యోగైకగమ్యాయ శ యోగిప్రమోదాయ వినశఃశ్శాయ శ తే నమోఽస్తు
మునిపూజితాంఘ్రయే శ ఘనతపశఫలదాయ దృష్టవినాశాయ శ తే నమోఽస్తు

తే. సర్గపాలనసంహార శ సాధుకార్య, నిర్వహణదక్షమమేష్టి శ నీరజాక్ష
వరమహారుద్రరూపాయ శ భక్తలోక, శంకరాయ నమస్తేఽస్తు శ చంద్రభూష.

చ. అని సనకాదిమానివరు శ లాహరు మ్రోల వచించుచున్ మహా
వినయముమీఱ మ్రొక్కగని శ వేడుక వారల గారవించి యిం

కను దనుఁ గొల్వవచ్చిన ప్రకంపనముఖ్యుల నాదరించి యి
ట్లనియె ¹దటిత్వదారవ నిభాయతనిమ్న గళస్వనంబునన్.

౨౮

ఉ. జ్ఞానధనాఘ్యలార! వెదకం జనుతీగ పదప్రసక్తమై
గానఁగ వచ్చుచందమునఁ శ గాదె భవాదృశమానిరాజ సం
తానమురాక లోకతతి శ ధర్మవధంబు లెటుంగఁ జెప్పుడీ
యానుడు లాలకింప, నిపు శ డాదృతి బూనితిమంచు వేడుకన్.

౨౯

మ. తముఁ బ్రశ్నింపఁగ భక్తిభావమున నోస్థానా! మహాత్మా! జగ
త్సముదాయంబున నీ వెటుంగని విశేషంబుండునొక్కో సమ
స్తము నీరూపమెకాదె యైనఁ గరుణాభారండువైయుంటఁ బ్ర
శ్నముచే మాకు యశంబుఁ గూర్పఁగఁ బ్రయత్నం బూనితివిత్తటిన్.

30

ఉ. కాన వచించువారము సుఖంబుగ నుండు జగంబు లన్నియున్
దేనఁ గొఱంత గాంచ విక శ ధీరులు తోచినరీతిగాఁ జనం
బూనినవారికిం దగినబుద్ధులు తెల్పుదు రజ్ఞు లందఱున్
మానక వారియానతి నె శ మస్తకమందు ధరింతు శంకరా.

31

ఉ. ఐన జనప్రవాద మొకఁ శ డార్తిని మాదృశమానికోటికొ
బూనిక నీడలంచి నటు శ పుట్టె నదేమన విన్నవెందు మీ
శాన! త్రిమూర్తులం దరయ శ సారసనేత్రుడె యెక్కుడంచు వి
జ్ఞానధనాఘ్యఁ డంచు మునిసంతతపూజ్యుఁ డటంచు నెంతయున్.

32

చ. చెలఁగె సభాంతరాళములఁ శ జిత్రముగా నిది విన్నమాత్రనే
కలవిలపాటుతోఁపఁ గవికాండము వేదవచస్సమూహముం
దెలుపుచు వాదులాడుచు మఱిత్థిరతన్ విడనాడుచున్ సభా
స్థలములఁ బెల్లుగా ధ్వను లెసంగఁగఁ జేయుచునుండు పూన్కిమై.

33

చ. అని తెలుపంగఁ జిత్తమున శ నచ్చెరు వెద్దియుఁ దోచమిన్ ముదం
బును గనఁజేయుపల్కుల సమూహము భక్తులసంశయాళిఁ జ
య్యనఁ చొలఁగింపఁగాఁ బలికె శ నార్యవరేణ్యులు మీరలట్టిచొ
ప్పునకు విచారముం దెలుపఁ బోలునె సత్యముగావె యానుడుల్.

34

ఉ. సారసనేత్రుఁ డెక్కుడనఁ శ జాలవిచారము పూననేల? యా
పేరును దేవదేవునకుఁ శ బ్రీతిదమై తగియుండుఁగాదె యా
పే రననేల? యింకఁగల శ పేరు లెల్లను జెల్లుఁగాదె యా
భూరితరై కళక్తియయి శ పొల్చెడు²చిన్తయమూర్తి కెప్పుడున్.

35

చ. మనసున కెట్టిరూపము సమస్తవిధంబులఁ దృప్తిదంబుగాఁ

1 తటిత్వదారవ...నంబునన్ = మేఘధ్వనివంటి గంభీరకంఠధ్వనితో. 2 చిన్తయమూర్తి =

దనరునొ యట్టిరూపమును ఓ దాల్చినవానిగ, నామ మెద్ది యిం
పును గలిగించుదానినె విభుండగు నాపరమాత్మకుం బ్రియం
బనియుఁ దలంచి భక్తిమెయి ఓ ధ్యానము చేయఁగవచ్చు నిచ్చులున్. 36

క. వివిధ బ్రహ్మాండంబుల, నవికలుండై యావరించి ఓ యాపరమేశుం
డె వివిధరూపాఖ్యలఁ దాల్చి విరాజిలుఁ బెక్కునుడులు ఓ చెప్పఁగ నేలా. 37

క. జగమునఁ గలిగిన మతములఁ, బొగడంబడు దైవ మొకఁడెఁపో తలపోయక
దగు నతని కన్ని పేరులు, తగు సకలాకృతులు నొకఁడుఁ ఓ దగనిది కలదే. 38

చ. ఎవనికి నెట్టిరూపమిది యింపుగనుండుఁ దదాకృతిఁ భరిం
చినఱులువాని గాఁ దలచు ఓ శ్రీప్రదుండై పొడసూపు మ్రోల దే
వవరుఁ డెట్టినామమున ఓ భవ్యమతుల్ తనుఁ బిల్వ నో యనుక
భవికము లిచ్చుటాతనికి ఓ నైజముగాదె తలంచి చూచినన్. 39

సీ. ఎల్లెడలం దానె ఓ యెసఁగుచు నద్వితీయంబను తత్త్వమే ఓ దనుచు నుపని
షత్తులు వెదకంగఁ ఓ జాలక చేడ్పడఁ గనుఁగొని యానందకలితుండగుచు
నేచోట నేపేర ఓ నేరూపమునఁ దన్నుఁ బిలిచి ధ్యానించినఁ ఓ ప్రితుండగుచు
సమబుద్ధిచేఁ బ్రాణిసంతతిం జూచుచుఁ దా సాక్షిమాత్రుండై ఓ తలచరాని

తే. మహిమమున నొప్పుచుక సర్వమయతఁ బొల్చి
యిట్టివాడని యెవ్వరే ఓ నెఱుంగరాక
యుండ వ్యాపించి తేజోమయండుగాఁగ
వెలయుఁ బరతత్త్వ మింకఁ బెక్కుఁపలుకు లేల. 40

చ. తెలియనివారలే భగవత్కృత భగవంతుని వేటుచేయఁగాఁ
దలఁతురు వారి కెన్నఁటికిఁ దత్త్వ మివంచు నెఱుంగఁజాలు జ్ఞా
నలవము గల్గదంచు మది ఓ నమ్ముడు జ్ఞానధనాఘ్యులార! యీ
పలుకులఁ గల్గునత్య మది ఓ పర్యేషుఁగాక జగద్వ్రజంబునన్. 41

క. కుక్షింభరులగు కొందఱు, పక్షింప్రదంబు వాహనముగ ఓ భాషిల్లు సరో
జాక్షునకుక ద్విక్షునకుక, పక్షింతురు భేద మున్నవిధమున నకటా! 42

క. ఈయిరువు రొక్కతత్త్వస్థారాశములే యటంచుఁ ఓ బలుకుడు కరుణా
ధారులగువారి కెంతయు, నీరీతి విభేద మొప్పు ఓ నిది యటంబుగదా. 43

క. అజ్ఞాలెయయ్యుఁ దమకు సర్వజ్ఞులవలె నుండఁగోర్కి ఓ పఱలఁగ ధరలో
విజ్ఞులు నవ్వఁగ వేదాం, తజ్ఞానము బోధచేయఁ ఓ దలఁతురు మూర్ఖుల్. 44

తే. తమకుఁ దోచిన యర్థంబె ఓ తగిన దనుచు
నొరులు చెప్పెడునర్థ మోదొప్పు దనుచుఁ
దెంపఱితనంబు మీఱ వాదించుచుండు
వారలే మూర్ఖు లనఁబడు ఓ వారు జగతి. 45

- క. యతివేషమూని కొందఱు, మితిమించినయాశఁ బూని ఓ మేదిని నేవ్విచ్చుకొ
జతనమునఁ దిరిగి విత్త, ప్రతతిం గూర్పంగఁ గోరి ఓ భక్తుల మనుచున్. ౪౬
- చ. తెలియనిధర్మమార్గముల ఓ తీ రిదియంచు వచించుచుకొ జనం
బులఁ బలుభంగి శాంబరిసముద్రమునం బడఁద్రోయఁజాలురీ
తులఁ గనిపెట్టుచుం దిరుగుఁదూర్తలు యోగులు భక్తు లంచు మె
ప్పులఁగనువారు వార లెఱుఁపూనికఁ బల్కిన నేఫలంబగున్. ౪౭
- చ. అని వచియించి యమ్మునులనందఱఁ గాంచి కనంగ నొప్పు నిం
కను జగమందు రేఁగినవిశ్కారపువాదఫలం బటంచుఁ జ
య్యనఁ దుహినాంశుశేఖరుఁ డరహార్యమహాత్మ్యము చూప నెంచుచుం
గనియె నదృశ్యతకొ మునినిశకాయము దేవత లదృశ్యతంపడన్. ౪౮
- చ. కలిగెఁ గదా సుపర్వులకు ఓ గాఢభయంబని యెంచు చందఱుకొ
గలవిలపాటుతోఁ దమ¹నిశకాయ్యము లొందిరి, యోగిపుంగవుల్
విలయకృదుగ్రుక్కోప శుచిభీకర కీల లవెట్లు పర్వఁగాఁ
దలఁచునో యంచు నెంచుచును ఓ దా²రుటజంబుల కేగి రవ్వలన్. ౪౯
- మ. హరుఁ డాత్మం దలపోసె నొక్కవిధిఁ దదృశ్యనైకశక్తుల్ హరుం
బరమేశుం గనుపూన్కి దక్షునకుఁ దోఁపంజేసె; నొక్కప్పు డీ
శ్వరుఁ డధ్యాత్మరహస్యముల్ దెలియఁగా ఓ వాంఛించుదేవర్షిని
ర్జరవర్యాళికిఁ దెల్పుచున్నసభఁ జేరకొ వచ్చె దక్షుం డటన్. ౫౦
- ఉ. శంకరుఁ డేర్పడం దెలుపునర్వమహాపనిషద్రహస్యముల్
శంకలఁ బాఱఁదోలఁ గడుశ్రద్ధలు పైకొన నాలకించు చే
తాంకుని సేవఁ గోరెడుమహర్షులు దక్షునిగాంచి లేచి రా
శంకరుఁ డాత్మ వందనమునల్పి సమర్థ లొనరై మామకున్. ౫౧
- మ. తను నాతిభ్యసపర్యలం దనుపకే ఓ దర్పంబునం బొల్పె నీ
తని నల్లుండని యెంచవచ్చునొకొ యీదక్షుండు గణ్యుం డదె
ట్లనుభావంబున నున్నయాశివుని యత్యాచార మోర్వంగవ
చ్చునొకొ యంచుఁ దలంచి గర్వమున సంఘటృభాత్తుండై యాసభన్. ౫౨
- ఉ. ఇంచుకయే ద్రపంగనక ఓ యేవిధిఁ దోచునొ యట్లు నీచవా
క్సంచయ మెల్లసభ్యు లిఁకఁజాలు ననంగ వచించుచుకొ గ్రుథా
సంచలితాంతరంగుడయి ఓ శంకరు మోమిఁకఁ జూడఁ బాపమా
నంచుఁ దలంచుచుం జనియె ఓ నధ్వర మొక్కఁడు చేయుకోరికన్. ౫౩
- క. హరునకు భాగం బాయ, ధ్వరమున లేకుండఁజేయుతలఁపున దేవో
త్కరమును బిల్చిన వారలు, సరియేయని కాలవశత ఓ సమ్మతిఁ జూపన్. ౫౪

- శా. ఆరంభించెను దక్షుఁ డధ్వరము దైత్యాఁ రాతియున్ బ్రహ్మయున్
రాఁరై రయ్యది సాగదంచు మఱియున్ శ రానున్న యాపద్వ్రజం
జేరితిం దొలఁగింపరా దనుచు నూహింపంగ లోకంబులన్
వారల్ దక్షులెయకాట; నంత హరుఁ డావార్తాఁచి లో నెంచుచున్. ౫౫
- ఉ. ఊరకయుండె గర్తగతు శ లొక్కపుడే ననివార్యరీతి గం
భీరమహాప్రవాహమటు శ వింతగఁ బర్వనటం చెఱింగియే;
కోరిక నధ్వరంబుఁ గనఁ శ గోమలులం దమిఁగూడి నిర్జరుల్
హరినినాదముల్ చెలఁగ శ నంబరపీఠిని బోవుచుండఁగన్. ౫౬
- చ. కనుఁగొని శంభుఁడత్ని సతి శ కామహారా! జనమండు చేయఁబూ
నిన మఖముం గనన్ మనసు శ నిర్జరదంపతు లేగఁ గాంచఁగాఁ
దనరె ననుజ్ఞయేయనిన శ దక్షునకుం గలకాంక్షఁ దెప్పిపో
వను దలఁతేని పొమ్మనిన శ భావిఫలంబులు ప్రోత్సహింపఁగన్. ౫౭
- చ. సతి యరుగం దలంచె గురుశత్రువులు కొందఱు శంభుకింకరుల్
క్రతువున కేగి; రందు సురకాంతలయంతరమందు దక్షుఁ డు
ద్ధతిఁ దనుదూఱ నాసతియఁ శ దత్తణమే గురుయోగశక్తి వి
చ్యుతతనువై హిమాద్రికి నయోనిజయయ్యును బుత్రి నాఁదగెన్. ౫౮
- ఉ. దక్షుఁడు వీరభద్రుని గౌదానిహతిం దల బ్రద్దలైనఁ దాఁ
ద్యోతుని దూషణంబునకు శ నర్హఫలంబును గాంచె; నంతఁ గం
జాక్షపితామహుల్ చని మహాత్ముని శంకరువేడి యవ్వలన్
దక్షుని మేషశీర్షునిగఁ శ దా రొనరించిరి శక్తి యొప్పఁగన్. ౫౯
- మ. పునరుజ్జీవితుండై మహానియతీ శంభుం బూజలం దన్నియ
వ్వనజాతాక్షు హితోపదేశమున సర్వజ్ఞున్ శివున్ సంస్తుతం
దనిపెన్ శంకరుఁ డెంతోత్పన్నుడయి నిత్యజ్ఞానజానంద¹శ
ర్మ నిమగ్నాత్మకుండై తపోనిరతిఁ దా శ రంజిల్లుచుండెన్ వనిన్. ౬౦
- మ. తనుఁ దాఁ గాంచుచు నద్వితీయుండగుటన్ శ ధ్యానంబె యత్యుత్తమం
బనఘంబున్ సుకృతైకసత్ఫలము నొనఁంచుం బ్రబోధింపఁ బూ
నినచందంబున నుండె నాశ్రమమునన్; శ నిశ్శబ్దమైయొప్పెఁ బ
క్షినికాయంబును సత్త్వవారము వడంకెన్ భీతి త మ్మేఁచఁగన్. ౬౧
- శా. శాంతాకారము భక్తకోటికి మనఃస్పృహతోషముం గూర్చును
స్వాంతంబుం గలవాఁడె యయ్యు నపుడౌస్థానంబునం దుగ్రుండై
వింతల్ గల్గఁగఁజేయు నెమ్మొగమునన్ శ వీక్షించుభూతాళి క
త్యంతంబున్ భయదాతయై యలరెఁ గార్యం బట్టిదై యొప్పుటన్. ౬౨

1 శర్మము=నుఖము. 2 సత్త్వవారము = క్రూరమృగములగుంపు.

- చ. అమరులు సిద్ధసాధ్యములు ॥ ¹లాశరు లింకనుగల్గు భూతవా
రముఁ దనుఁ దేటిచూడఁగను ॥ రానివిధంబున నొప్పియుండె దే
వమునులు నద్భుతం బొలయ ॥ స్వాంతములం దిదియేటి రూప మే
మి మదినిగోరి యిట్టిచట ॥ మేటితపం బొనరింపఁ బూనెనో. ౬౩
- చ. అని పలుభంగులం దలఁచి ॥ యాహరుచిత్త మెటుంగరామిచే
ననవరతంబు సంశయములందుచు నుండిరి; కొంతకాల మే
గె నిటులు; భూధ్రపుత్రిక యశక్యత్రిమరూపమహత్త్వ మొప్పుగా
జనకునియింటఁ జంద్రకళశచందమునం గ్రమవృద్ధి గాంచుచున్. ౬౪
- పార్వతీదేవివర్ణనము. —
- చ. త్రిదశవరేణ్యకన్యకలు ॥ దివ్యతనూరుచి మించునచ్చరల్
ముద మొదవంగఁజేయఁదగుమూర్తిని బొల్చెడుయక్షకాంత లిం
కఁదగిన దేవభేదములకామిను లించుకయేని సాటిచె
ప్పుఁ దగుదురే హిమాచలునిపట్టి కటంచు నుతింపఁగాఁ దగెన్. ౬౫
- ఉ. కోమలిమేనుఁ గాంచి లతకూనలు సిగ్గొకరితఁ బైకొనం
గా మిగులం గృశత్వమును ॥ గాంచెడుమస్తము లట్టెవంచి వైఁ
గా మలయానిలార్భకుడు ॥ కాటియపెట్టఁగ నూచుచుండఁగా
వే మకరందదంభమున ॥ విడ్చును శోకభరాశ్రుబిందువుల్. ౬౬
- ఉ. కన్నియమిన్నదౌ మృదులకాయముఁ దాను స్పృశించినంతనే
వన్నియ మాటఁ గందు ననుభావము తోచుటఁజేసి యేమొ శ
క్త్యున్నతి మందమందగతి ॥ నూని చరించుచు మందమారుతుం
డన్న సమాఖ్యఁ గాంచె మలయానిలుఁ డెల్లెడలం గ్రమంబుగన్. ౬౭
- మ. సుమనస్సంగతి సంతతం బమరియున్ ॥ జొక్కంపుమౌనీంద్రవృ
త్తమునం బొల్చియు నుత్తమోత్తమమృదు ॥ ధ్వానంబునన్ నిత్యత
త్త్వ ముపాసించియుఁ గీటజాతియను దుర్వారాపవాదంబుఁ గం
దు మి దేమన్నవ్యధన్ శిరోజతను బొత్తుం బాయకే పార్వతీ
ప్రమదారత్నము ప్రాపుఁగాంచియె ద్విరేఫంబుల్ ప్రశస్తి గనెన్. ౬౮
- సీ. క్షయరోగ మనిశంబు ॥ గాటించుచుండుట పాప మంకముగఁ దన్ బాయకుంట
రాహుకేతువులు పర్యములందు నేచుట గ్రహరాజయుతి మృతికరము నగుట
జారహితుండని ॥ జనులెల్ల దూటుట సురలోగిఁ గిరణాలి ॥ జుట్టుచుంట
విరహిణుల్ దన్నెపు ॥ విరసంబులాడుట గురువు తన్దని చాలఁ ॥ గుందుచుంట
- ఆ. మదిని దలఁచి యింక ॥ మర్యాద గనకున్న
నామమాత్ర నుందునేమొ యనుచు

భావమందు నెంచి శ పార్వతీముఖముగఁ
బుట్టి శశధరుండు శ పూజ్యుఁ డయ్యె.

౬౯

మ. ¹అసమానప్రభ లొప్పు నొక్కక్షణ మొయ్యారంబుమీఱు గద
ల్ప సమస్త ²ద్రుహిణాండముల్ వెలయు నీలల్ గ్రాల వర్ణిల్లు ద్రుం
గు సురేంద్రాదులు చూడఁగోరుదురు కోర్కుల్ పండ నారితఁ గ్రా
లు సమస్తేశ్వరి భ్రూలతాయుగము పోల్పున్ భక్తమందారమై.

౭౦

ఉ. పున్నమనాటి చందురునిబోలెడు హైమవతీముఖంబు నం
దెన్నదరంబుగాని రుచి శ నెంతయుమించు విశేషకంబు నం
పన్నిలయంబుగా నెసఁగుఁ శ బండితు లద్ది హిమాంశులాంఛనం
బన్నిట దీనికొసమమె శ యానని పల్కుదు రెంతో నేర్పునన్.

౭౧

చ. కమల మదేకసంస్థయగుఁ శ గాని తదీయసహోదరుండు ద్వే
షము గను నన్నఁగాంచి యిదిసాధుసమాదృతిఁ గాంచునట్టిమా
ర్గమె యనియెంచి శీతగిరికన్యక దృగ్యుగమాచుఁ జంద్రపాం
దమరుట శర్తముం గనియె శ నంబుజజాతి జగద్వ్రజంబునన్.

౭౨

మ. అనురాగంబన సర్వకాలయుతియేయా నన్నసిద్ధాంతమున్
జనవారంబున కెప్పుడుం దెలుపఁగా శ సంకల్ప మొప్పారఁ జ
య్యన శీతాద్రిజకుం గనీనికలుగానై పద్మయోగంబుఁ బా
యనిమాడ్కిం జెలువారె భృంగతతి నిత్యైశ్వర్యముం గాంచుచున్.

౭౩

చ. శ్రుతులకు భూషణంబు రవిసోములె వారె జగత్ప్రవృత్తి నా
దృతిగలిగించు వార లను శ నీవిధిఁ దెల్లముచేయఁగోరి స
మృతి గిరిజాశ్రుతిదవ్వయిని శ మానితకుండలయుగ్మమూర్తులై
చ్యుతి యనలేని కాంతులను శ శోభిలుచుండ్రు దివానిశాకరుల్.

౭౪

చ. నగజకుఁ గుండలంబులయి శ నై జరుచుల్ వగఁ దమ్మిచుట్టమున్
దొగచెలికాఁడు పొత్తుగని శ తోరపువేడుకమై మహాశ్రయం
బు గలుగ నేకొఱంతలును శ బుట్ట వ దెవ్వరికైన నంచుఁ జ
క్కఁగఁ దెలుపంగఁ బూనినటు శ క్రాలుచునుదురు సర్వకాలమున్.

౭౫

చ. అసదృశ పద్మరాగమణి శ హారిరుచుల్ గయికొంచు వానియం
దు సరసిజాతబాంధవుని శ దొల్లి మథింపఁగ రాలినట్టి చూ
ర్ణసమితిఁ జేర్చి చెక్కిఁళుల శ రమ్యవిధిం దుహినాద్రిజాతకున్
బిసరుహసూతి యేర్పటచె శ వింతగ నూతనసృష్టి చూపఁగన్.

౭౬

1 “తవాజ్ఞామాలంబ్యక్షణచలితయోధూర్జలలికయోః.” అని శ్రీశంకరభగవత్పాదులు వచిం
చినదానిసారమే యిది. 2 ద్రుహిణాండములు = బ్రహ్మాండములు. 3 ముఖచంద్రకళంకాభ మృగ
నాభివిక్షేపకా = అని ప్రమాణము.

- ఉ. కామినిదౌ కపోలఫలకద్వయిఁ దోచుచు నుండునాజగ
త్సౌమము సర్వకారణత శ శోభిలు నాపరదేవి యీమెయే
కామితదాత్రి నాదనరుఁడగా యని జ్ఞానులు సన్నుతింప సు
శ్రీమహనీయ యంచొగిని శ జెప్పక చెప్పెడు స్పష్టరీతిగన్. 21
- చ. ఇరువురమే జగద్విత్తతె శ నెన్నఁ బ్రథానుల మంచుఁ దెల్పు భా
స్కరహిమరశ్శు లాశిఖరీజాతకు పూణసురంద్రరూపతక
బరఁగి యిడాఖ్య; పింగళయనందగు పేరులఁదాల్చి తద్భ్రదం
తరగత లోకసంతతికి శ దారిగ నుందురు సర్వకాలమున్. 22
- సీ. వదనానిలంబు వెల్వడునంతలోన బ్రహ్మాండముల్ ప్రభవిల్లి శ యలరుచుండు
మరల నయ్యది లోని శ కరుగునంతటిలోన విశ్వంబులన్నియు శ విలయమందు
విశ్వముల్ సృజించి శ వెలయించి యడఁగించు విధిహరిరుద్రులు శ వేనవేలు
తమవిశ్వములతోడఁ శ దా రంతమొందుదు రవ్వారె శాశ్వతులనుట యెట్లా
- తే. యనుచు సనకాదియోగింద్రు శ లభినుతింప
సఖలకారణకారణ శ మగుచు నొప్పు
నద్రిపతికన్యకామణి శ హారివదన
కమల మెంతయు రాజిల్లు శ సమతలేక. 23
- చ. వివిధకళావిశేషములు శ విద్యలు గల్గినసంపుటం బిదే
యపు సుజనోత్తముల్ గొలువ శ నబ్బు నవౌ నవి దీనిమూతయే
ద్వివిధముగాఁ జెలంగఁ దగుఁ శ దెప్పున దానిని దీయవచ్చు న
న్నవెరవునక బ్రవాళరదనచ్చదముల్ విధి కూర్చె లేమకున్. 24
- చ. అటువదినాలుగొను గళ శ లందును రెండొకదంతమం దొగి
వఱులును నిస్సమానవిభవంబున నంచుఁ బ్రసిద్ధిగాంచ నం
దఱ కెటుఁగంగఁ జేయునటు శ తామరసాక్షికి బద్ధసంభవుం
డెఱిగియె రెండు ముప్పదియు శ నిధరదంబులఁ గల్గఁజేసె దాన్. 25
- మ. సకలామ్నాయవిశేషశాస్త్రముల దౌసారంబు సర్వంబు నిం
చుకయే న్యూనతఁగాంచకుండ ధరియించుం బ్రీతిభాషించు న
న్నకథక రూఢిగఁజేయఁ జేసె విధి యానారీమణీజిహ్వా వ
న్నె కడుం గ్రాల రసజ్ఞయన్న ప్రథ నందెక థాత్రి నాఁ డాదిగన్. 26
- మ. తను సేవించెడు సాధుబుద్ధుల మనస్తాపంబులం దీర్చ నో
పు నభంగాభయముద్రఁ గాంక్షితములం శ బూరించుశక్తున్నతిం
దనరం జాలు పరాఖ్యముద్రఁ దగు హస్తద్వంద్వముక భూధ్రరా
ట్టనయారత్నము దాల్చు గూర్చె నజుఁ డుద్యత్సృష్టిని జూపగన్. 27

- సీ. హృదయ కాసార మం దెంతయు సొంపుగా జనియించి కరుణారసంబు సంత
తము లోనఁ బ్రవహింపఁ నమలకాంతిని బొల్చి ధర్మాత్ములకు వాంఛితములనిచ్చు
పటుమహాత్త్వము గాంచి భవ్యచిహ్నంబుల వెలయుచుఁ గరపద్మముల వదలక
వర్ణ్యతమంబులై య భాసిల్లు బాహు సువర్ణప్రతాననీడవంద్య ములరఁ
- తే. గనె చమత్కృతి నిర్మించె య గమలజుండు, హిమమహీధరపుత్రికి య నింపుమీఱ
నవ్యసృష్టిప్రభావంబు య నం దదాది, గనె భుజంబులు కమలసంగతని గనుట.౮౪
- మ. మనసెంతో యమలంబుగావఱలు నామాన్యుల్ తనున్ సంతతం
బును గొల్వం దదభీష్టసంతతిని సంపూర్ణంబు గావింపఁగా
ననుకంపామృతసాగరంబె హృదయగఁబై యొప్పు నిర్మించె సృ
ష్టిని దాఁ జొందిన నేర్పుమై విధియు మేల్చిత్రంబుగా గౌరికిన్. ౮౫
- ఉ. పొక్కిలియన్ సుధాసరసిఁ య బొందుగ మున్ గుణత్రయాఖ్యఁ బెం
పెక్కిన మూఁడులోకము లహీనవిభూతులఁ గానవచ్చు న
వ్విక్కడ నంచుఁ దెల్పుటకె యేర్పడినట్టి పథత్రయంబుఁ బె
రెక్కినపండితుల్ త్రివళు య లీయవి యంచు పచింత్రునేర్పునన్. ౮౬
- చ. అమృతసరోవరం బనఁగ య నగ్గిరికన్యక నాభియొప్పు నం
దమరి యురస్థిలంబువఱ య కౌర! యనంగఁ జెలంగు లోమవా
రము మృదులప్రతాననిగ య రాజిలు దానిఘటద్వయంబె లో
కములకు జీవనప్రదము య కమ్రపయోధరసంజ్ఞచే దగున్. ౮౭
- చ. వితతరజోగుణంబుననె య విశ్వములెల్ల మదిచ్చచేత నా
వృతములె యయ్యె నిత్యమని యెల్లరకుం దెలుపంగఁ బూనుఁ
ద్ధతి నరుణారుణాంబరముఁ య దా ధరియించి గిరింద్రపుత్రి ద
క్షిణత వెలయింప నొప్పుగటి య కమ్రకళావిభవాభిరామతన్. ౮౮
- శా. నాదబ్రహ్మమె యకా నుపాస్య మది యానందప్రదంబౌ నిదే
వేదాంతాశయ మంచుఁ దెల్పుటకె సంవీతప్రభారాజి ప
జ్రాదుల్ కింకిణులై హిమాచలతనూజాంచ స్తహారమ్య కాం
చీదామంబును గూడి సూక్ష్మరవముం య జేయున్ మనోజ్ఞంబుగన్. ౮౯
- చ. సిరిమగఁ డాదిఁ గూర్తమయి య శ్రీనిధియై తగుయోగమాయకున్
ధరవరపుత్రినాఁ బరఁగి య తత్త్వము తానగు లోకమాతకున్
వరచరణాగ్రయుగ్మమయి య భక్తిభరంబునఁ బాయమి గవీ
శ్వరు లది కూర్తపృష్ఠ మని య వల్కుడు రాచరితం బెఱుంగమిన్. ౯౦
- చ. అమలనఖంబు లాహిమధరరాగ్రణికన్యక కెంతొ వింతగా
నమరి కళంకహీనుడగు య నయ్యమృతాంశునిఁ గాంతి మించి మ్రొ

క్కు మునులదౌ తమోగుణముఁ శ గూల్చి రజంబు దొలంగఁజేసి స
త్వము వెలయంగఁ జేయుచును శ భక్తిని బెంచును నేర్పుమీఱఁగన్. ౯౧

శా. ప్రాలేయాద్రి కుమారికా మృదులసౌత్వాదాబ్జయుగ్మంబు భా
జాలంబుల్ వెలయించి యాకసమునన్ శ సప్తాశ్వాబింబంబుగాఁ
గ్రాలం జేసెఁ దదాదిఁ బద్మసఖుఁ డక్షాశ్వాతిం గనెన్ భాస్కరుం
డోలిం బంకజమంగళంబె మదిలో శ నూహించుచుండుం దమిన్. ౯౨

మ. ఇదియే సంతతసేవ్యమా నిదియె పో శ యిష్టార్థదానక్షమం
బిదియే యోగివిముక్తిదం బగును జాగ్రత్తా యంచు శ్రోత్రైకశ
ర్మద మంజీరకలధ్వనుల్ తెలుపఁగా శ రాజిల్లు కాత్యాయనీ
పదపద్మద్వయి దేవతల్ తలలఁ దాల్పం బొల్పు నత్యంతమున్. ౯౩

మ. కలహంసీతతి భద్రకుంజరములున్ శ గాత్యాయనీకన్యకా
విలస ద్ద్వివృతమాంఘ్రిసంచరణముల్ శ వీక్షించి పల్తాలు ని
స్తుల తన్తందమనోజ్ఞయానమును దోడ్చో నెంతయో వింతనే
ర్పలరన్ నేర్చెఁ దదాది సాధుగతులం శ బాటింతు తత్సామ్యమున్. ౯౪

మ. తపనీయంబు మణిగణంబుఁ దమలోఁ శ దారే వితర్కించుకొం
చపవాదంబు జనింపకుండఁ జని యాయద్రీశకన్యాలస
ద్వపుపున్ భూషణదంభ మూని స్పృశియింపం గల్గె నద్దానఁ గా
శ్యపి విఖ్యాతిని బావనత్వమును గాంచం జాలె నెల్లప్పుడున్. ౯౫

సీ. నవ్యపల్లవము వింతగఁ గర్ణభాగంబునం దలరించి విఖ్యాతచూత
కిసలయమ్మును వేణిఁ శ గీలించి యద్దాని చుట్టును గుండప్రసూనములను
బొదిగి వన్యములగు శ పూవుల పేరులు హృదయభాగంబున శ నెంతోవేడ్క
భాసిల్లుచుండంగ శ వనమయూరకలాప మొక చెవిసందున శ నొప్పుచుండఁ

తే. సంతసంబునఁ దనవెంట శ సమవయస్కులైన, సకియలు రాఁగ నిత్యమ్ము వనుల
సర్వమంగళవిహరింపఁసకలమునులు, చూడ్కులానందమునమున్గఁజూతురొకట.

చ. సరసులఁ బంకజాతముఖశాచారుసుమంబులఁ బెల్లురేఁగు నా
పరిమళముల్ గ్రహించి వనశపాలి నెసంగెడు పూలతావులం
బొరలుచుఁ జందనద్రుమసముహామునన్ విహరించి వాయు వా
దరమునఁ బార్వతీతనులతం గొలుచున్ భయభక్తు లొప్పగన్. ౯౬

చ. ప్రతిదివసాంతమందు గిరిరాజకుమారిక యక్షకన్యకా
ప్రతతులు తన్నుఁ గొల్వ వనశపంక్తి విహారము సల్పఁబోవ న
ప్రతిమ పదాబ్జచిహ్నములఁ శ బర్చెడు పంకజవజ్రరేఖలన్
శతమఖముఖ్యులెల్లఁ గని శ శ్రద్ధను మ్రొక్కుచుఁ గొల్తు రెంతయున్. ౯౭

- ఉ. గౌరి శిలోర్ధ్వభాగములఁ శ గమ్రతమాంఘ్రియుగంబు మోపి శృం
గారగతుల్ చెలంగఁ జనఁగఱా మునివర్యులు తత్పవిత్రచి
హ్నోరు శిలాతతిఁ గొలువ శ నున్న తపుణ్యఫలంబు లబ్బు నం
చారసి శాస్త్రరీతి వివిధార్చనముల్ పొనరింతు భక్తితోన్. FF
- చ. ప్రకృతి యమేయశక్తిమెయి శ భక్తులవాంఛల నెల్లఁ దీర్చుకో
ర్క కలుగ భర్తరక్షణమే శ కేవలకృత్యముగాఁ దలంచి రూ
పకలితయాచు శైలవరభౌలిక నాడగి యున్న దంచు నే
ర్చుకలిమి ధ్యానయోగమునఁ శ బూని తలంతురు యోగిపుంగవుల్. ౧౦౦
- చ. సిరియును వాణియున్ సకలసిద్ధసుపర్వ సతీలలామముల్
హరిహాయురాణియున్ మనసులం గల ప్రీతిని సర్వమంగళన్
బరశివురాజ్ఞి గాఁగలుగుభాగ్యము గల్గినయోగమాయఁ గా
ర్యగతిని బొల్పినట్టిసతి శ నాగిరిజం గన వత్తు రొక్కటన్. ౧౦౧
- ఉ. పున్నమలందు హైమవతి శ పూజ్యపదంబులఁ గొల్వవచ్చి యా
కిన్నరకాంత లొక్కమొగిఁ శ కేవలభక్తిరసంబు పొంగఁగా
సన్నతియోగ్య గీతముల శ జానుగఁబాడఁగ నానినాద మ
భ్యున్నతమోదదం బగుచు శ నొప్పెడు బ్రహ్మముఁ దెల్పుచుం దగున్. ౧౦౨
- ఉ. వృంతమునుండి కోరకము శ వెల్వడినంతనే కూడ వాసనల్
వంతగఁ బుట్టు నన్న సుకవిప్రతిపాదిత నీతివాక్య మా
వంతయు రిత్తగా దనెడునట్టులు భూధ్రకుమారితోఁ గళా
సంతతి యెల్లవిద్యలును శ జన్మము గాంచి వరించె నంబికన్. ౧౦౩
- ఉ. ఒక్కొకవేళ నాసుదతి శ యున్నతసౌధముమీఁద వేడుకం
బెక్కుకుమారికల్ కొలువ శ వీణియ మీటుచుఁ బాడుచుండ నా
చక్కినిబోవు దేవమునిసత్తముఁ డాస్వన మాలకించి యే
యిక్కకుఁబోవఁ దోడ కటకలే నిలువంబడు నెంతకాలమే. ౧౦౪
- ఉ. భారతి తానుగోరియె విశంఛికమీటఁగ నేర్పవచ్చి యా
సారసనేత్ర యంగుళులఁ శ జానుగఁ దంత్రులమీఁదనుంచు నా
నేరుపుగాంచి తాను విన శ నెమ్మిని వచ్చినజాడదోచు న
ట్లే రహి మాటలాడి చను శ నెన్నఁడురాఁ దలకార్యసంగతిన్. ౧౦౫
- చ. హిమకిరణోపలంబువయి శ నింతి ముదంబునఁ గూరుచుండి యం
కమున విపంచి జేర్చి యదిగండతలంబు స్పృశించి సవ్యక
ర్ణము సయిదోడుగా నమర శ నాదముఁ బర్వగఁజేయుచుండ భృం
గములును ఝంకృతుల్ చెలంగఁగఱా జతనంబునఁ బాడుఁ దోడుగన్. ౧౦౬

- ఉ. నాదమె బ్రహ్మమా నది యశనంతసుఖప్రదమాను బండితా
మోదముఁ గాంచినట్టిదియశపో యనుభావము సర్వమంగళా
పాదితవాద్యనాదము సుశుభ్రమునీశ్వర సంఘసమ్మతం
బై దనరారుటఁ జగములందుఁ బ్రసిద్ధిని గాంచె నెంతయున్. ౧౦౭
- చ. వరుసగ సర్వమంగళకు శ బాల్యము వాయఁగ యావనంబు సుం
దరగతి రాఁ బ్రయాణమయి శ దాపును జేరఁగ మాధ్య మెంతో స
బరమున దూరభూమికిని శ బాటఁగ నాకృతి చూడనొప్పె నె
క్కరణిని నిర్ణయించుటకుఁ శ గానితెఱంగున నెంతవారికిన్. ౧౦౮
- సీ. కనుఁగవ యాకస్తి శకముగ నిందీవరదళకాంతి నెంతయుఁ శ దా గడించె
ముఖమండలమ్ము కుశముదమిత్రమండలమును గెల్చుసాహసమునఁ జెలంగె
బలుకులు నై జకోమలత నించుకవీడి గంభీరభావమ్ము శ గలిగి వెలసె
హృదయైకమగ్నత శ నెసఁగెడుపాలిండ్లు తలచూపఁదగునని శ తలచి నిక్కె
తే. బలుకులంగల తీవ్రత శ భంగపఱతు, ననుమహాద్యోగమునలజ్జయలముకొనియె
నద్రిపతిపుత్రికిఁ బాల్యమంతరింప, మెల్ల మెల్లన లావణ్య శ ముల్లసిల్లె. ౧౦౯
- ఉ. అచ్చరమిన్నలుఁ దివిషదంగనలుఁ మఱి సాధ్యకాంతలుఁ
మెచ్చఁగఁజాలు రూపమున శ మించెడు యక్షసరోజనేత్రలుఁ
ముచ్చటలూరఁగాఁ బెరుఁగు శ భూధరకన్యకఁ గాంచి విస్మయం
బచ్చుపడంగ నన్నలువదా నవసృష్టిని మెత్తు రాత్మలన్. ౧౧౦
- చ. తనువు త్రినేత్రు కోపశిఖి శ దారుణకీలల దగ్ధమయ్యె నా
ర్తుని ననుఁ గావఁగాఁ దగుదు శ తోయజలోచన యంచు భావజుం
డనునయ మొప్పుచుండఁ దుహినాచలకన్యక నాశ్రయించి లో
కనిచయముఁ జయింప మదిఁగొంతును బూనె ననూనశక్తిచేన్. ౧౧౧
- సీ. మదనుఁడీరీతి నాసుదతి స్త్రాపుననుండు టరసి తదీయసాయకము లైదు
ప్రభువుచెంత వసింప శ బాగని తలపోసి యరవింద ముత్పల శ మక్షియుగళ
ముగను, జూతాశోకముల ప్రవాళంబులు కరతలమ్ములుగను శ గమ్రనవ్య
మల్లి కాముకుళముల్ శ సల్లలితదశన రూపమ్మునక వరాఁరోహ నాశ్ర
తే. యించి మించెను నెమ్మది శ నిట్లు తరుణి, యసదృశాకృతి వెలయుచు శ నఖిలలోక
పాలనాసక్తి నొందినశీల మెఱసె, నభినవాద్భుత యావన శ మాశ్రయింప.
- మ. హిమనంతుండును బుత్రి కామణి న దెంతేఁ బ్రితిమిఱంగఁ జూ
చి మదీయంబగు సంతతిక వరయశశశ్రీమంతమై యొప్పున
ట్లమరింపం బరదేవియే గలిగె నెయ్యంబొప్ప నంచెంచె; మే
న మహానందముపొంగ నెంచె ఘృతకుఁ శ నాథుం డెవం డబ్బునో. ౧౧౩

- చ. కులగుణరూపశీలములకుం దగియుండఁగ నౌ నరుండు నం
దుల కిఁకనైనఁ జేయఁదగుఁ ఁ దోరపుయత్న మటంచు భర్తకుం
దెలుపఁగ నెంచె; నట్టులె మఱదిం దలపోయఁగఁ జొచ్చె నాకుభృ
త్కులపతి యట్లె బంధువులు ఁ కోరిరి కన్యకు నర్హుఁడౌపతిన్. ౧౧౪
- చ. గిరిజయు నంత దైవగతికిం బ్రతిచేయఁగఁజాలు శక్తిచే
బరఁగియు నాత్మ నెంతయుఁ దఱపం బొనరించెడు వేడ్కఁగాంచె; దా
దురుఫలసిద్ధులయ్యును మఱహోత్తము లన్యులకెల్లఁ దెల్పునా
దరమున సాధుకర్తములఁ ఁ దద్దయుఁ జేయుచు నుండుగా యిలన్. ౧౧౫

— శివశర్వశాస్త్రము. —

- మ. హరుఁ డంతఁ హిమశైలపార్శ్వమున హస్తాంభోధిమగ్నాత్మలం
బరమధ్యాననితాంతరక్షులను గా ఁ వర్ధిల్లఁజేయంగ నౌ
స్థిరశక్తిం గని యోగినేవ్యమగు నాసిద్ధాశ్రమం బందు ని
ర్భరయోగంబును బూనియుండె; బ్రమథుల్ దావారంబుఁ గాపాడుచున్. ౧౧౬
- ఉ. ఎవ్వరికే బ్రవేశ మనఁ నెట్టిదియో మఱువంగఁ జేయుచుఁ
బువ్విలుకానివైరి దగుభూరితరాజును మాళిఁ దాల్చి యే
యవ్వసుధం బ్రమాదమనునది యెఱుంగక రాత్రులుం బవల్
దవ్వలనుండు భూతములు ఁ తద్దయు భీతిలునట్లు చేయుచున్. ౧౧౭
- చ. చటులపరాక్రమంబు సురశసంతతు లద్దిరె యంచు మెచ్చఁగాఁ
బటుతరహంకృతుల్ చెలఁగ ఁ వారనిభక్తిని బొల్చి; రంత ధూ
ర్జటియును సర్వభూతతత ఁ సాధ్యసదంబగు రూప మొప్పు లో
దిటవు నదెవ్వరేఁ దెలియు ఁ ధీమలు లేనటు లుండె యోగియై. ౧౧౮
- శా. తేజోరూపమె యాపరాత్పరునిదౌ ఁ దీపించు నారూప మే
యేజాతిఁ జనియించుప్రాణికయినఁ ఁ హృద్దేశ మంచెప్పుడుఁ
రాజత్కాంతిని; బ్రాణివర్ధిలును దానం బాయఁగా నది యే
యోజక వర్ధిలకే యడంగు నదియే ఁ యోజింప వైపం బనన్. ౧౧౯
- చ. సకలజగంబులం బరఁగి ఁ సర్వమునీశ్వర చుస్తుతం బటం
చకలుషకీర్తి గాంచి నిగమాగమవిశ్రుతమై తనచ్చి యె
ల్లకడలఁ దానయై శుభదశలక్షణ రాజి వెలుంగు తేజమే
ప్రకట పరాత్పరుం డనఁగ ఁ భాసిలు నాపరతత్త్వ మద్దియే. ౧౨౦
- ఉ. ఎల్లెడలకా వెలుంగు పరమేశ్వరు తేజము దానిఁ గొల్చువా
రల్లన ముక్తిఁగాంతురు మఱహోత్తుఁడు శంకరుఁ డప్పు డక్షిభా
స్వల్లలితాత్మతేజ మన ఁ వర్ణితమై తగుదాని లోననే
యల్ల నడంచి ప్రాకృతునియట్లు తపం బొనరించె నేచ్ఛనన్. ౧౨౧

- మ. తనతత్త్వంబునె తా మదిం దలఁచుచున్ శ దత్త్వాంతరం బొందులే
కునికిం దెల్లము చేయుచందమున నశట్లుండెన్ మహామోగిచా
డ్పున నిశ్శబ్దముగాఁ దదాశ్రమము సొంపున్ గూర్పఁగాఁజాలియున్
ఘనభీతిం గొలుపంగఁ బూనినటులే శ కానంబడెన్ ఘోరమై. ౧౨౨
- ఉ. ద్వారము నందికేశ్వరనివాసము దానిని జూడవచ్చువా
రేరును గానరా రతఁ డశహీనపరాక్రమశాలి వేత్రసం
చారముచేతనే మిగుల శ సాధ్వసముం గలిగించుచుండ నా
సారససంభవుండయినఁ శ జాలకయుండెను రాఁ దలంపఁగన్. ౧౨౩
- ఉ. చీమ చిటుక్కుమన్న గిరిశేఖరుఁ డెల్లెడ మాటుమ్రోగున
ట్లోమను శబ్దమే యెసఁగుచుండెను; భూరుహముల్ ప్రతాననీ
స్తోమము కూడఁ జంచలతఁ శ జూపక నిశ్చల చిత్తవృత్తిమై
నేమము నూనిన ట్లమరె శ నీడజముల్ వసియించె నట్టులే ౧౨౪
- చ. ప్రమథగణాధినాథుని విరాజితవేణులతాభిషంగహ
స్తు మలయమారుతుండు కడు శ దూరమునుండియె కాంచి సాధ్వసం
బు మయికోనంగఁ బత్తముల శ పుంజమునందె యడంగియుండె; శ
బ్దము వినరా దదేదియును శ భావమె కార్యము తెల్లఁ దీర్పఁగన్. ౧౨౫
- ఉ. రెండవవ్రేల్ గదల్చునొ గిరిప్రియచాపుని మేటిభృత్యుఁ డు
ద్దండపరాక్రముం డతని శ దారుణకోపహుతాగ్నికీలలే
తాండవమాడుచుం గవిసి శ దగ్ధముచేయవె లోకజాల మం
చుండిరి నిశ్చలత్వమున శ నొక్కవిధిఁ దివిజుల్ మహార్తులై. ౧౨౬
- క. ఆనాటినుండి తర్జని, నా నెగడెన్ రెండవది యశనం జను వ్రేలం
చూనినశ్రద్ధం బల్కుదు, రానిర్జరవర్యు లిట్టు శ లాశంకరుడున్. ౧౨౭
- క. అసమానయోగమునఁ దా, నెసఁగుచు నేకార్యమైన శ నెద నెంచక యుం
డ సమస్తదిక్పతులు దేవసమితియున్ భీతి నిండుశ్వాంతము లొప్పున్. ౧౨౮
- క. ఇది యేమికాలగతియో, ముదమున భక్తాళిఁ బ్రోచు శ పురహారుడి ట్లీ
యదనున మౌనసమాధిం, బదిలుండై యున్న వాఁడు శ పని యేదియొకో. ౧౨౯
- ఉ. హుంకృతిమాత్ర భూతగణ శ మొప్పువొలంగఁ దపించుచున్న దే
వంకను రక్షకుండు కృపావర్ధిలఁ గాచెడుజూడ గానరా
దింక జగల్లయంబె యని శ యెంచగ నొఁ బ్రతి చేయఁ జాలకే
పంకజగర్భముఖ్యు లొగిఁ శ బాతెడుచందము తోఁచెడుం గటా! ౧౩౦
- చ. అనియిటు దిక్పతిప్రభృతు శ లార్తి మునుంగుచునుండ శంకరుం
డనుపమయోగనిష్ఠ తగునట్లుగ నుండె; దదాశ్రమంబు శాం

తిని దెలియంగఁజేయుచు నసతిస్థిరయోగవిశేష మిట్టిదే

యని యెఱింగించుచుండె; నిటలాతుడు తీవ్రతపశ్చరసక్తిచేన్.

౧౩౧

సీ. తనదివ్యతేజంబుఁ శ గనుచు మహానందవార్ధి నిమగ్నుడై శ వఱలుశక్తి
సంకుచితముచేసి శ సకలభూతభయంక రాకృతీఁ దాలించి శ నట్లు తోడఁ
జేయుచుఁ దనయాహ శ లీయెడ నిట్టి వంచెంతవారికైన న శ నెఱుగరాని
యట్లుగా మెలఁగుచు శ నఖిలకార్యంబుల వదలి తీవ్రతపశ్చరభావ మిట్టి

తే. దనుచు భక్తులకెల్ల నెయ్యమునఁ దెలుపఁ
దలఁచియే యుండె నేరితోఁ శ బలుకకుండ
జరగె నిటు కొంతకాలంబు శ నిరుపమాన
తపము కలిమికి భూతముల్ శ తత్తఱుడ.

౧౩౨

మ. చెలరేఁగెన్ గగనాంగణంబునఁ దపశ్శీఁతేజ మత్యుగ్రమై
విలయంబుం గలిగింపఁ బూనినటు లుద్యత్తై¹బృహద్భాను కీ
లలె పో యివ్వి యటంచు నెల్లరు గతోల్లాసంబునన్ జిత్తపీ
థుల భావింపఁగ భీతిదంబగుచు నెందఁ జూచినం దానయై.

౧౩౩

సీ. ఇదియె నూతనసృష్టి శ యినబింబమే యిది యగునంచు భాస్కరుం శ డదరిఁడఁగఁ
బ్రళయకాలానిలవర్షమే యిదియగు ననుచు విద్యుత్సంగతాన్ని యొడుగ
జగముల దహియింప శ నిగిడెడు హరునేత్రవహ్ని యిద్దని సమవర్తి యడల
జలములఁ బడియుండఁ శ జాలక లేచిన బడబాన్ని యినెయని శ ప్రజలు వడఁక

ఆ. నంబరమునఁ బ్రాణి శ యర్కు నాచ్ఛాదించి, దెసల నిండి ప్రాణివిసరమునకు
భీతిఁ గొలుపఁజాలి శ వెసవెసఁ బర్విడు, సరణి తోడఁజేసె శ సురలకెల్ల.

౧౩౪

చ. మునివరు లోమహాత్మ శివశ్రమూర్తివి నీవన నిట్టు లుగ్రరీ
తిని దప మేల చేసెదవు శ దీనిని మానగదయ్య భక్తరా
జిని గొని కావవయ్య యిఁకఁ శ జెప్పఁగఁ జాలినవారులేరు మీ
కని భయభక్తు లొప్పుగతి శ చంజలు లొగ్గుచు వేడి రాత్తులై.

౧౩౫

చ. కలుషయుతాత్మలం గదిసి శ కాల్పునుగాక హుతాశనుం డితం
డిలపయిఁ బ్రాణి యెల్లరను శ నిత్యతేఁ గాల్పునొకో యటంచు య
తులు ఘణినాథులన్ భవునిగూర్చి వగం గడుఁగుంపి ప్రార్థనల్
సలుపఁగఁ గిన్నరోత్తములు శ చాలఁ దపించుచు మ్రొక్కుచుండఁగన్.

౧౩౬

చ. పరశివుఁ డెల్లదుష్టులను శ భస్తముచేయఁ దలంచుచుం దపో
నిరతిని బూనియుండఁ గననేరక దాని సుపహ్ను లక్కటా!

1 బృహద్భానుకీలలు = అగ్నిమంటలు. 2 విద్యుత్సంగతాన్ని = మెఱపుఁదిగతోటి సంబం
ధముగల యగ్ని.

కరమిది దారుణం బనుచు శ గాఢభయంబునఁ గుండి రిట్లు లా
తరుణము లోకభీతిదము శ దానవనాశకరంబునై తగెన్.

౧౩౭

— హిమవంతుని జూడ నారదుండు వచ్చుట. —

మ. ఒకనాఁ డాహిమవన్తహీధ్రవిభుఁ డశత్యుత్సాహ మొప్పంగ మే
నకయుం దాను రహస్యగోష్ఠి దుహిత౯ శ నాథాన్వితం జేయువే
డ్కు కడు౯ మించఁగ నెంచుచుండ సురలోకం బెల్ల వీక్షించి మా
నక మర్త్యంబునఁ గ్రుమ్మరం దలంచి వీణానాదమోదాత్మఁ డై.

౧౩౮

ఉ. నారదమానివద్యుఁడు మనంబున నించుక యెంచి యప్పుడే
ధారణి కేగుచో శిఖరితల్లజుని౯ హిమవంతుఁ గాంచి గం
భీర తదాశయం బెఱిగి శ విష్ణునకు౯ గిరిపుత్రి నీయఁగా
నేరుపుమీఱఁ జెప్పఁదగు శ నీ కిది మేలని నిశ్చయంబుగన్.

౧౩౯

ఉ. ఈపనిచేయ లోకముల శ నెల్లను నిండిన దుష్టవాదముల్
వే పడిపోవు సత్యపథవృద్ధియే చేకురు శాంతి యబ్బెడు౯
శ్రీపరతత్త్వ మిట్టిదని శ చెప్పకయే తెలియంగ నౌ నటం
చీపగిదిం దలంచి పరశమేశ్వరు నాత్మను నిల్పి కొల్చుచున్.

౧౪౦

మ. మహతీనాదము నాదరూపమగు బ్రహ్మం బిట్టిదే యంచు ద
న్తహిమంబుం దెలుపంగఁ దన్తయత మేనం బ్రాఁకఁగా దేవమా
ని హిమాంశుప్రతిమానదేహరుచులు౯ శ నింగిం బ్రకాశింపఁ జే
య హిమత్కాఢరవద్యుఁ జేరె నతఁ డశత్యంతంబు హర్షింపఁగన్.

౧౪౧

ఉ. మేనయుఁ దాను శైలముల శ మేటి మహర్షిని గాంచి లేచి స
మ్మానముమీఱ మానిగణమండను దార్కొననేగి మ్రొక్కి యౌ
మానిమహేంద్ర! నిన్ను గన శ మానసమందుఁ దలంచుచుండఁగాఁ
గానఁగ వచ్చితీవె యనుశంప మెయి౯ నను నేటిభాగ్యమౌ.

౧౪౨

క. మీవంటిమహాత్ముల దౌ, నేవయే మావంటివారి శ చిత్తమలముల౯
బోవం జేయం జాలును, భావిమహాభాగ్య మిదియే శ పరికింపంగన్.

౧౪౩

చ. అని మరియాదఁ బల్కి వినశయంబునఁ దోడ్కొని వచ్చి పాద్యము
ఖ్యనిఖిలపూజలం దనిపి శ యాసనమం దుపవిష్టుఁజేసి ద
ర్శనము నొసంగినార లిదేజన్మవిశేషఫలం బనంగ నో
మునివర! యంచుఁ బల్కి తనపుత్రిని మ్రొక్కఁగఁ జేసెఁ ప్రీతితోన్.

౧౪౪

ఉ. దేవమునీంద్రుఁ డద్రివితతిప్రభు నాహిమవంతు మేనకా
దేవిని దత్కుమారికను శ దీవనలం దనియంగఁజేసి మీ
భావములెల్లఁ బూజ్యములె శ భవ్యములే యగు మిమ్ముఁ జూచియే
బోవఁగ వచ్చినాడ నిటు శ పూజ్యతముండవు భూధ్రుపంక్తిలోన్.

౧౪౫

- మ. తొలిజన్మంబునఁ జేసియున్న సుకృతశ్రోమంబె యీజన్మ మం
దు లసద్రూపమనోజ్ఞపుత్రి యగుచుం ఁ దోచెంగదా నీకు నం
చలరుక్ మానస మాదిమాయయె సుమీ ఁ యద్రీశ! యీకన్య ని
స్తులభాగ్యం బన నిద్దియే జగములండుం జక్కఁగా నెంచినన్. ౧౪౬
- ఉ. కన్నెను గన్న వారలె జగంబునఁ బున్నెముచేసినార లం
చెన్నుదు రార్యు లాసుతకు ఁ నీడగు భర్త లభించెనా గడు
మన్ననగాంత్రి వార లది ఁ మాటినచో వగఁ గుందుచుండు భా
గ్యోన్నతిఁ గాంచినాడ వని ఁ యుల్లమునం దలపోయుదుంజుమీ. ౧౪౭
- చ. సిరులకుఁ బట్టుగొమ్మ గుణాసిద్ధుల కెన్నఁగఁ బాలసంద్ర మా
తురులకు మంచిమందు గతదోషులకుఁ సురభూగుహంబు సుం
దరతకుఁ బుట్టినిల్లు కరుణాగుణసన్నఱి కాకరంబు భూ
ధరవర! నీకుమారిక నితాంతము తావకభాగ్యరాశయే. ౧౪౮
- ఉ. మంగళదేవతామణియె ఁ మానితతావక గోత్రముఁ సము
త్తుంగసుఖాబ్ధిఁ దేలునటు ఁ తోరపువెడుకమై నొనర్ప నీ
సంగతిఁ గాంచువారలకు ఁ సర్వశుభంబు లొసంగఁ బుత్రియ
య్యెం గద నీకు నీవిభవ ఁ మెంతయు నుత్యము ముజ్జగంబులన్. ౧౪౯
- ఉ. కావున నీకుమారికను ఁ గామితదాత్రిని శ్రీపరాంబగా
భావనచేసి యీడయిన ఁ భర్తను గూర్చఁ బ్రయత్నమూనుమా
నీవన నాహిమాద్రి మహానీయచరిత్రుని మానిఁ గాంచి యో
దేవమునీంద్ర! యద్భుడవు ఁ తెల్పఁగ నీమెకు నర్హుడౌ పతిన్. ౧౫౦
- చ. అని తగుభక్తి వేడుటయు ఁ నామునినాయకుఁ డాత్మనెంచి యీ
వనితయె కారణంబుగను ఁ వర్తిలునొక్కవిశేష మెల్లచో
నని తలపోసి యిట్లనియె ఁ నద్రిగణేశ్వర! నీకుమారికం
గొనఁదగువాఁడు శ్రీహరి యగుం బరమేశ్వరుఁ డాతఁడే కదా
వినుతగుణాకరుండు పరవీరనిహంత నియంత నాఁ దగున్. ౧౫౧
- ఉ. జ్ఞానము జ్ఞేయముఁ మఱియు ఁ జ్ఞాతయుఁ దా నగు మాను లాత్మలఁ
భ్యానము చేయఁగాఁదగిన ఁ తత్త్వ మతందె విముక్తిదుం డనం
గా నతఁడే పరాత్పరుని ఁ గాఁ దలపోయుదు రెల్లయోగు ల
వ్యానినె యట్టిశ్రీహరికి ఁ భార్యగఁ జేయుము నీదుపుత్రికన్. ౧౫౨
- సీ. ఉరమున శ్రీదేవి ఁ కరయుగ్మమున వరాభయముద్ర లొప్పుగ ఁ వఱిలువాఁడు
కనుఁదమ్ములతుదలఁ ఁ గరుణారసముఁజిల్కు దృష్టి భక్తులఁగావ ఁ నెంచువాఁడు
సురమాళిమణిగణేశోభల నలరారు నంఘ్రుపద్మంబుల ఁ నలరువాఁడు
ధర్మైకరక్షణతాత్పర్యమున మించుహృత్పద్మరోచుల ఁ నెనుగువాఁడు

తే. మానిహృత్ప్రీతముల నిచ్చి ఓ మానితప్ర, కాశరూపంబునం దదాశకాంక్ష లొసఁగఁ
గోరువాఁడు సురారులఁ ఓ గూల్చువాఁడు, శ్రీమహావిష్ణువని వేట ఓ చెప్పనేల?

ఉ. ఆమహానీయమూర్తికిఁ బ్రీయాత్మజ నెంతయుభక్తి నిచ్చి యెం
తోమహిమంబునకొ వెలయు ఓ మోతుహినాచలరాజ! నీదుపు
శ్రీమణి యాదిలక్ష్మీకిని ఓ దీటయి మించఁగ నెల్లలోకముల్
వేమటు సన్నుతింపఁ గనుకవిందుగఁ జూడఁగ నెంతు నంచనన్. ౧౫౪

ఉ. మానివరేణ్య పల్కులకు ఓ మానస మెంతయు సంతసిల్లఁగా
మేనయు నిట్లు చేయఁ గడుశ్రమేలె యటం చొగి హెచ్చరింప నెం
తే నిధిఁగన్న పేదవలె ఓ నేర్పడ నారదుఁ గాంచి యోమునీం
ద్రా! నినుజోలు బంధువు మహాత్మునిఁ జూడఁగఁ జాల నెయ్యెడన్. ౧౫౫

ఉ. కన్నియ నిమ్మటంచు నడుశ్రగంబడు నాచరణంబు లోకమం
దున్నది గాని నాతనయ ఓ నొప్పుదురే స్తుషగా వరింప నం
చెన్నఁడుగాని యన్నయటు ఓ లేరును విన్నదిగాదు క్రొత్తగా
నెన్నఁ దగుంగదా నడత ఓ యీయది మీరె తలంపుఁ డిత్తఱిన్. ౧౫౬

చ. కనుక మహానుభావుడవు ఓ కన్నియకుందగు నాథుఁ గూర్పఁగాఁ
జను ననునాశయంబుగల ఓ సాధువ వీవు మునీంద్ర! యిప్పు నా
తనయను విష్ణుదేవునకు ఓ దారగఁ గూర్పఁగ నాకు మాటుగాఁ
జని నెఱవేర్పు మీపనిని ఓ సాధుపథం బన నిద్దియే గదా. ౧౫౭

చ. పరహితకార్యమే యొనరుకపందగు నయ్యదియే తపశఫలం
బురుతర మంచు నెన్నుదురు ఓ యోగ్యులుగాఁదగు మిమ్ముజోంట్లె యీ
తరుణమునందు నాపయి నితాంతకృపం జాలయంగఁజేసి శ్రీ
హరియె మదీయపుత్రిఁ బరమాదృతిమై వరియింపఁ జేయుమా. ౧౫౮

ఉ. ఈవిషయంబునందు నను ఓ నేమియుఁ బ్రశ్న మొనర్పకుండఁగా
నీవె సమస్తకార్యముల ఓ నెమ్మి మునీశ్వర! నిర్వహింపుమా
నావరపుత్రి నీకృపను ఓ నాథునిగా గరుడధ్వజుల బ్రపం
చావసధుల హరిం బడసి ఓ యన్వయయుక్తము సుధరించుతన్. ౧౫౯

శా. ఎందుంజూడఁ బురాణవాక్యము లవే ఓ యేపారి “కన్యాపితృ
త్వం దుగ్ధిఖాయ” యటంచుఁ బల్కుఁ గనుకకొ ఓ దద్వాక్యజాలార్థ మె
న్నం దప్పొనటు లీమహాకృతిని నీనైపుణ్యముం జూపి పెం
పందంగా ఫలియింపఁ జేయుము “కృతార్థోఽహ” మ్మటంచెన్నెదన్. ౧౬౦

ఉ. నామనవిక గ్రహించి మునినాథ! భవన్తతి దోచినట్లుగా
నీమహిళామణికొ హరికి ఓ నింపుజనింపఁగఁజేసి కూర్చి నా

నోములు పండఁజేసి మదిసొవ్వు తలంగఁగఁ ~~జేసినవలె~~
యేమెయి నెంచినా భవదభీష్టము చేకురు ~~జేసినవలె~~

౧౬౧

తే. నూ అబద్ధములాడియు శ సూలుకొనఁగఁ
జేయఁదగుఁ బెండ్లియని బుధుల్ శ చెప్ప ~~కుండు~~
గాదె మునినాథ ! నీవునీకార్యభరము
నెట్లా తుదముట్టఁజేయు మాసహితమె కోరి.

౧౬౨

ఉ. శ్రీపతివంటి యల్లుఁ డీలఁ శ జేకురుటే గద భాగ్య మన్న నీ
వోపికఁ బూని కార్య మెటులో ఫలియింపఁగఁ జేయవయ్య! యో
తాపసవర్య! యంచుఁ బ్రమోదంబున మ్రొక్కఁగ నట్లె చేయుదున్
దాపమువీడి యుండుమని శ ధైర్యముచెప్పి సుపర్యమానియున్.

౧౬౩

చ. తనమది నెంచె నీగిరిసుతామణి శంకరుఁ గోరుచున్న దీ
వనరుహనేత్ర శ్రీపతికి శ వల్లభయాట పొసంగనేర దీ
పని పయిఁ బెట్టుకొంటిఁగద శ భావిమహాకలహంబునందుఁ బా
ల్గొనియెద శూలినిక, హరినిఁ శ గూర్చెద నొక్కట నట్లె గాంచెదన్.

౧౬౪

చ. హరిహరయోగదర్శన మహాంకృతిఁ బాపి విముక్తి నిచ్చు, శం
కరునకుఁ బద్మనేత్రునకుఁ శ గల్గును భేద మటంచు విష్ణువే
నిరుపముఁ డంచుఁ బల్కు కుమారసీమల గర్వముఁ బాపువాడ నీ
చరితము నీనెపంబున నెసంగునుగాక జగత్ప్రయంబునన్.

౧౬౫

చ. కలహమె నాకు భోజనము శ గాఁ దలపోయుదు రజ్జులెల్ల ని
మ్ములఁ గలహంబె పెట్టి విధిముఖ్యుల నజ్ఞులఁగా నొనర్చి ని
స్తులమగు తత్త్వ మిద్దియని శ తోడనె లోక మెటుంగఁజేసెదన్
గలుగును దాన సత్ఫలము శ నాకును దక్కినభక్తకోటికిన్.

౧౬౬

మ. పరమేశా! భవదీయతత్త్వ మిదియన్ శ భావంబు యోజింప నె
వ్వరికిం బొల్పునొ వారె యజ్ఞ లనఁగా శ వాఙ్మానసాతీతమై
పరమంబై తగునీదు తత్త్వమెటుంగన్ శ బ్రహ్మాదులేఁ జాల రీ
నరులన్నన్ గణనాహ్నులే యకట వింతంగూర్చు నీవాదముల్.

౧౬౭

ఉ. భక్తులు ధ్యానయోగమున శ భవ్యభవద్గురుతేజ మెంతోయా
సక్తిని గాంచుచున్ మిగులసంతస మందుచు నట్లెయుండు రీ
రక్తలు దుర్విదగ్ధులయి శ వాదములం బచరించుచు మనో
వాక్తనువుల్ చెడంగ భవవార్ధి మునుంగుదు రేమిపాపమో!

౧౬౮

చ. కటకట! పూర్వజన్మకృత శ గాఢతరాఘ మచెట్టిదో మనః
పటమునఁ దోచుచిత్రముగఁ శ బల్కుదు రాపరతత్త్వ మిద్ది యం

చటమటమో నిజంబో యనునంతటి సంశయమైనలేక యు

త్కటపుటహంకృతి¹ గుజనశకాండము మెచ్చుగ వాక్కుహెచ్చుగన్. ౧౬౯
తే. అట్టివారల గర్వంబులడంగ నిదియె, చేయఁదగుకార్య మగు ననిచిత్తమందుఁ
దలఁచి హిమవంతుని గనిపలికె నీదు, కాంక్షితంబును దీర్తు నశక్కిక మూని.

క. పోయెద వైకుంఠంబున, కాయంబుజనేత్రుఁ గాంచి యందు వివాహో
పాయము ఫలించునట్లుగఁ, జేయుదు నాశక్తికొలఁదిఁ శ జెలఁగెడుపూన్నిన్.

మ. అని శైలాగ్రణి సమ్మతించెడిసి కృష్ణా! కావున యంచు భ
క్తిని వీణానిదంబు వ్యోమమున సంకీర్ణంబు కాఁగా వెసం
జనియె² గాంచగ మాని, ¹శీతకిరణాశ్శవాతసంకల్పిత
ప్రణతానేక²నిశాంతసుందరముగా శ భాసిల్లువైకుంఠమున్. ౧౭౨

వ. చనిచని పితృగణసంకీర్ణంబై మనోహరతమంబై విరాజిల్లు చంద్రలోకంబు నిర్ణ
మించి తపోధననివహప్రజుష్టంబై మహత్తరప్రశాంతతేజోవిరాజితంబగుచు
వీరుదోఘసమాశ్లిష్ట సమున్నతశాఖాశిఖాసమాక్రాంతవ్యోమంబులగు వృక్ష
రాజంబులం దనరారుచున్న సౌమ్యలోకంబుమీఁటి నిస్తులప్రతాపానల సందీ
పితాశావకాశులగు దైతేయవద్యులు చెలువార నీతిశాస్త్రవిశారదధీరవార
సంయుతంబగుచు ద్వైతీయశశాంకలోకంబునా నెసంగుచు భయంకరతపోహవ్య
వాహజ్వాలాప్రదగ్ధదుర్జతమునిసంఘాతంబై కనుపట్టు కవిలోకంబు మించి,
నైజతేజంబుల సకలలోకంబులఁ బ్రకాశింపఁజేయుచు భయంకరజ్వాలామాలా
విలాసంబగు మండలంబు పరంగఁ ద్రయీమయంబై సకలమునిప్రకరధ్యేయంబై
తేజోగోళంబన, భగవదాలయంబనఁ బరమవిఖ్యాతినెసంగుచు సకలగ్రహగోళా
ధారంబై యవ్యయంబై స్వప్రకాశంబై యలరుచు సత్కర్తాధారంబై సకల
లోకసమాకర్షణదక్షిణంబై యసదృశంబై వెలయు లోకబాంధవలోకంబు దృష్టి
పాత్రంబుగాఁ గావించి యవ్వలంజని యగ్నిమండలంబుభంగిఁ గానంబడుచు
భూమండలమహోపకారకరణచణంబై యుద్ధండంబై తీవ్రరూపప్రాణికోటినివా
సంబై రక్తకుసుమాభిరామ విటపిపటల నిబిడంబై యత్యున్నతవిశాలంబై
కానంబడు సంగారకగ్రహలోకంబు నధోదృశ్యంబుగావించి మించుజవంబునఁ
బోయిపోయి శాంతగుణభూషితప్రాణిసమూహ సాంద్రంబై వేదనాదముఖిరి
తంబై దేవతావ్రాతసంకులంబై సత్కర్తనిరతవితతభూతసంఘాత సంవ్యాప్తంబై
యజ్ఞఫలభోక్తృజన నిబిడంబై యజ్ఞఫలానుభవార్హస్థాన మాననీయంబై
ప్రకాశించు బృహస్పతిలోకంబు నధిగమించి యచ్చోటువాసి యత్యంతవిశాలం
బగుచుఁ జంద్రసప్తకీరణప్రకాశితంబై యింద్రనీలమణిగణఘృణిప్రతిమాన తేజ
స్సంవృతభూతప్రాంతంబై తమోగుణప్రధానజంతుసంతానంబై కానంబడు

1 శీతకిరణాశ్శములు = చంద్రకాంతశిలలు. 2 నిశాంతము = గృహము.

సౌరిలోకం బవలీలం దాటి క్షతీయనునది యెటుంగక స్వకీయవినిర్మలశాంతి
పుంజంబులం బఱపుచు త్వాప్రభృతిగోళంబుల సుఖవంతంబులుగా నొనరించుచు
బుణ్యవిశేషఫలంబులకు నుదాహరణ భూతంబులైయుండు నక్షత్రలోకంబు
లనంబడు బ్రహ్మాండంబులం గాంచుచుం బోయిపోయి యనేకలోకంబుల వీక్షణ
పాత్రంబులఁ గావించుచు నొక్కచోట.

౧౭౩

❖ వైకుంఠలోకవర్ణనము. ❖

- సీ. శాంతంబె యాకృతీవంతమై వింతగఁ దిరుగుచున్నటు లుండుఁదివిజగణము
బహుజన్మ కృతపుణ్యోపరిపాకఫల మిట్టి దనితెల్పుచుండు భూతనికురుంబ
మవ్యయానందసోఖ్యం బన నిట్టిదై యుండునం చనితెల్పుచుండు మునులు
సత్కర్త తతిసమోచరణసంజాతమా శర్మ మీయదెయని య చాటుమనుజు
- ఆ. లందునందుఁ గూడి య సందులేక చెలంగఁ, గనులపండువగుచుఁ య గమ్ర సౌధ
పటలహారి యగుచుఁ య బరమతేజస్సంవృతమయి సాటియెటుంగ య కమరఁజాలి.
- చ. చెలువ మనంగ నిట్టిదియె య చేరువనుండెడు భూతరాజి ని
స్తులతరహర్షముం గనుచు య ధూతకళంకత నన్యచస్తువుల్
గల వనుచింతలేక తమకంబున దేనిని జూచుచుండునో
యలయదె చెల్వమాననఁగ య నద్భుతమైతగు మూర్తులొప్పుగన్.
- ౧౭౪
- చ. సురతరుశాఖలన్ మెలఁగుచున్ శుకకోకిలముఖ్యనీడజో
త్కరము మృదుస్వరంబుల నితాంతము వేడ్క జనింపఁజేయు సుం
దరతరభాషితంబులను య నై జముగాఁదగువానిఁ బల్క నా
దరమున నాలకించుచు ముదంబునఁదేలెడు పుణ్య లుండఁగన్.
- ౧౭౫
- ఉ. దారుణమూర్తులొప్పు నినదం బతిక్లేతదమై వినంబడన్
జేరఁగరాదు వీనినని య చెప్పకచెప్పెడుదంష్ట్ర లొప్పు భూ
దారతరతుసింహ ముఖదారుణసత్వము లించుకే నొరుం
జేరక శాంతమూనియె వసంపఁగఁ జూడ విచిత్రమైతగన్.
- ౧౭౬
- మ. తరుమూలంబులనుండి సంతతము ద్వంద్వద్వంబుల్ తముం గాంచి య
త్వరమే పాఱఁగ వ్యాధు లాధు లనుశోబ్దంబుల్ శ్రుతిద్వంద్వముం
జొరరాకుండఁగ నిర్వికల్పులగుచున్ య జొక్కంపుధ్యానంబులం
బరమాత్మం బరికించుచున్ ముదమునన్ య వర్ణిల్లుయోగుల్ తగన్.
- ౧౭౭
- చ. ఫలముల సుంతగోరక యభంగురభక్తిని భూరిదక్షిణల్
గలవిగ నెన్నొయజ్ఞముల య త్కృత్యంబుల జక్కన్ నర్చి యంతమం
దలపరమాత్మ నవ్యయుని య ధ్యానముచేయుచు మేనువీడి ని
స్తులపదమందుఁ గర్తనిరతుల్ వసియింపఁగ దర్శనీయ మై.
- ౧౭౮

- చ. శుకములు వేదపాఠముల శ్రోతల హర్షమహాభి ముంపఁగాఁ
బికములు సామవేదమును శ వింతఁగఁ బాడఁగఁ జెట్లక్రింద ను
న్నకరులు శ్రోత్రయుగ్మచలనంబును మాని తదేకనిష్ఠను
న్నకరణినుండఁ జూచెడు జనంబుల గుంపులు గల్గ నొప్పుచున్. ౧౮౦
- ఉ. ఆకలిదప్పులక మఱచి శ యచ్యుతపాదసరోజచింతనా
స్తోకసుఖంబునం జెలఁగుచుకొనిరతంబు తదేకనిష్ఠమై
లోకమె విస్మృతంబగుట శ లోచనయుగ్మము మూసి దేవతా
సీకమహాప్రభుం గనెడు శ నిర్మలభక్తులచే దనర్చుచున్. ౧౮౧
- ఉ. వేదమె యీశ్వరాకృతిగ శ విశ్రుతమయ్యెఁ దదుక్తకర్తముల్
కాదన కాచరింపఁదగుఁ శ గాని త్యజింపఁగరాదు ముక్తిసం
పాదనమూల మిద్దియగు శ భద్రద మయ్యదియే యటంచు స
మ్మోదమునం దదుక్తగతిఁ శ బూనినకర్తృతులం జెలంగుచున్. ౧౮౨
- చ. హరియె సనుస్తమార్గముల శ నందఱు గాచును బౌరుషం బిదే
వరుసఁ దలంచిచూచినను శ భంగురమే యగునంచు సర్వ మీ
శ్వరునకు నర్పణం బనెడుభావమునం దగి నేవచేయు నా
దరమున నొప్పియుండెడు బురధప్రవరుల్ నివసింప జూడ నై. ౧౮౩
- మ. కృతపుణ్యుక గురు నమ్మి తత్పదములం శ గేల్తోడ్చి నేవించుచుకొ
నతతంబుకొ గురునానతికొ మెలఁగుచుకొ శ సర్వంబు శ్రీనాథునా
నతి వర్తిల్లు నటంచు నెంచుచు మనోనైర్మల్యమేపార న
చ్యుతునిం గొల్చెడు వైష్ణవుల్ వెలయ నెంతో వింత రాజిల్లుచున్. ౧౮౪
- మ. పతియాజ్ఞం దలఁదాల్చి భక్తతతికికొ శ భద్రంబు లెల్లప్పు స
మృతితో నిచ్చుచు లోకరక్షణమె యాత్మం గోరుచుకొ ధర్మసం
తతి వర్ధిల్లు నొనర్చుచుకొ సకలముం శ దానై మహామాయయకొ
శ్రుతకీర్తిం గని పొల్చుశ్రీతరుణి సంశోభిల్లఁగాఁ జూడ నై. ౧౮౫
- మ. ఎవ రేచందమునం దనుకొ దలఁపఁగా శ నెంతే గృహక వారిఁ బ్రీ
తి వివృద్ధింగన నట్టిరూపమున సంతృప్తి గనంజేసి దో
షవిహీనంబగు బుద్ధి నిచ్చి మరలకొ శ జన్మంబు లేకుండఁజే
యు వరాభీతికరుండు చక్రి తగ నెంతో వింతగాఁ దోచుచున్. ౧౮౬
- తే. సకలసుఖసన్ని వాసమై శ శమనివాసమై దమస్థానమై తృప్తి శ కాలయమయి
పరమమై పొల్చు నైకుంతభవ్యలోకమును దమిం జూచె నారదశమునివరుండు.
- మ. తనరాకం గని పార్షదప్రవరుఁ డంతకొ స్వామిపాదంబులం
గనఁగాఁ బోయి సురర్షి వచ్చె నెలవే శ కానంగరా నన్న మో

మున వర్తించెడు మందహాసముననే ఓ పొమ్మింక దోడ్తెమ్ము న
మ్ముని నంచుం దెలుపంగ వాడు చని నీపుణ్యంబె పండెన్మనీ.

౧౮౮

మ. వనజాతాయతనేత్రుఁ డొంటరిగ నిన్ ఓ వాఁచించె జూడంగఁ బ్రా
గ్జనిపుణ్యం బన నెట్టిదో తలఁడఁగా ఓ శక్యంబె మానీశ్వరా!
యన సంతోషము పొంగ నారదుఁడు పశ్చాత్తున్ హరిం జూచుపే
డ్కును బోయెన్ నవరత్ననిర్మితసురౌఘప్రావృతాధ్వంబునన్.

౧౮౯

సీ. ఒకవంక మునివర్యుఁ ఓ లోంకృతినాదంబు సలుపఁగా వింతఁగా ఓ వెలయుదాని
నొకప్రక్కఁ బార్షదుఁ ఓ లొగి జయజయశబ్దములు పల్క నెంతయుఁజెలఁగుదాని
నొకపార్శ్వమున దేవతోత్తముల్ వినుతపద్యంబులఁ బాడఁగా ఓ నలరుదాని
నొకయెడ సనకాదు ఓ లురుభక్తి నేకాగ్రమనసుల నిల్వంగఁ ఓ దనరుదాని

తే. సకలదిక్పాలనేవ్యమై ఓ ప్రకటవీర, భటనికరరక్షితంబయి ఓ నరఁగుదాని
జూచుచింతామణి నామసద్వరముఁ, గాంచిముదమంది యటఁ బ్రవేశించెనపుడు.

ఉ. అందొక సుందరాలయము ఓ హరితమంబుగఁ జూడనొప్పు; నం
దిందిర పాదపద్మముల ఓ నెంతయువేడుక నొత్తుచుండ నా
నందరసాబ్ధి మున్గినమనంబున నెంతయుఁ జూడనొప్పు గో
విందుని దేవదేవుని ద్రివిక్రముఁ గాంచె సురర్షి యంతలోన్.

౧౯౦

చ. దివిజముసీంద్రరాకయు మోదిన్ మునుమున్నె యెటుంగుఁగాన దే
వవిభుఁడు లేచి సంతసము ఓ వర్ధిలఁగా నెదురేగి భార్గవీ
ప్రవిమలహస్తసారసవిభాసుర కాంచనపాత్ర ముదికొం
చు విధిని బాదముల్ గడిగి ఓ శుభ్రజలంబుల వాని వేడుకన్.

౧౯౧

చ. తనదుశిరంబునన్ నుతీయు ఓ దాఁకినంబునయందుఁ జేర్చి యో
మునివర! నీదురాక శుభ్రముల్ గలిగించెడుఁగాక మాకు నం
చనునయమొప్పు బల్కుచు మోహాత్త! కృపన్ దయచేయవే గృహం
బునకని మందమందగతిఁ ఓ బానికఁ దోడ్పొనిపోయి యొక్కచోన్.

౧౯౨

చ. అమలమణిగణస్థగిత ఓ మై తగుపీతమునందుఁ గూరుచుం
డుము దయచేత నంచును గగడుంగడు వేడి తదాజ్ఞఁ దాను నొ
క్కమహితపీతమందు మునికాంతునిప్రక్కను గూరుచుండి క్షే
మములను ప్రశ్న చేయుటయు ఓ మానివతంసుఁడు సుప్రసన్నతన్.

౧౯౩

చ. హితవచనంబులం గుశల ఓ మేర్పడఁ దెచ్చి త్రిలోకవార్తల్
జతనముమీఱ వేడు సుహృద త్తమునిన్ హరిఁగాంచి యోమహా
వ్రత! సకలం బెఱింగియును ఓ బామరున ట్లడుంగఁగఁ బూసు టా
దృతి ననుబోటి యల్పమతిఁ కెంతయుఁ గీర్తినొసంగనే కదా.

౧౯౪

- సీ. బ్రహ్మాండజాలముల్ శ పరఁగునీకుఁజీలో నందలివార్త లేమనుచు నన్ను
నడుగుటయే చిత్రమైన వచించెద భవదాజ్ఞఁ దలఁదాల్చి శ వాసుదేవ
నీవు పాలింపఁగ శ నీవిశ్వములు సౌఖ్యమున మించకుండు నే శ దనుజబాధ
లడుగంట దేవతల్ శ హాయిచెందిరి యజ్ఞములు సాగుచున్న విభూమియందు
- తే. దానవృద్ధిగదా దేవతల్లజులకు, నొక్కవార్త నెఱింగించు శ నూహ నిచటి
కరుగుదెంచితి నాదగు శ నజ్ఞతను ట్నమించి యద్దానిఁ గైకొన శ నెంచవలయు.
- చ. మహిళయొక్క రూపమున శ మారవధూటిఁ దిరస్కరించి యా
తుహినధరాధరేంద్రునకుఁ శ దొల్తటిపుత్రికయై చెలంగుచున్
బహువిధసద్గుణంబులను శ భాసిలి యప్రతమానదీ ప్తిమై
నహహ! వెలుంగుచున్న దిది శ యద్భుతసృష్టి యనంగనొప్పుచున్. ౧౯౭
- చ. అనుపమయావనంబు తరళశాఙ్గిని వే కదియంగరాఁగఁ గాం
చినయటు బాల్య మెచ్చుటికొ శ చెచ్చెరఁ బోవఁగ మాగ్ధ్య మిందు నే
పని గలదింక నాకనుచుఁ శ బాఱఁగ నేపురుషాఙ్గిపాతముం
గనక చెలంగు నారమణి శ కన్నులపండువుగా మహాప్రభూ! ౧౯౮
- చ. సుగుణమణిగణాకరము శ సుందరతానిలయంబు నాఁగ ము
జ్జగములఁ గీర్తిగాంచె నని శ చాలవినంబడఁ బోయి చూచినాఁ
డఁ గనుక విన్నవించెదఁ గడంకచెలంగఁగఁ బెండ్లియాడఁగాఁ
దగుఁ బరమేశ! నీవు హిమశ్రావ గిరింద్రుఁడు సంతసించెడున్. ౧౯౯
- ఉ. ఈవిషయంబు న న్నడుగ శ నెంతయు వేడుక మీ కొసంగినన్
భావుకముల్ పొసంగునని శ పల్కితి నాతఁడు సమ్మతించి న
న్నేవిధినైన నిద్ది ఫలీయింపఁగఁ జేయు మటంచుఁ గోరె నో
దేవవరేణ్య! వేగ చనువదెంచితి నప్పని నిర్వహింపఁగన్. ౨౦౦
- వ. అనుటయు దామోదరుం డి ట్లనియె. ౨౦౧
- మ. బహుభార్యల్ గలవాడ నింకొకతుకన్ శ వాంఛించుటల్ విన్నఁ బ్రా
జ్ఞహిళారత్నము లొప్పుకొందురె ననున్ శ మన్నింతురే లోకు లి
ద్ది హితంబే యగునంచు నెంతురె బుధుల్ శ దేవర్షివర్యా! మఱొ
క్కహితంబే నెఱింగింతు దాని మది నికకంబంచు నూహింపుమా. ౨౦౨
- సీ. ఒకతుకఁ బ్రేమింప శ నువిద మఱొక్కతె యీసడించుచు నిద్దిమోసమె యను
నొకతె నాకడకురా నూహింప నెఱిగి యింకొక్కతె ముందె రానుద్యమించు
నొకబోటిమిన్న నే శ నూఱడింపఁగఁబోవ నడ్డమై యొకలేమ శ యనికిఁ గడఁగు
నొకకాంతయింటికే శ నోగిరముంగొనఁ జనఁబూన నొకయింతి శ ననుఁ గొనిచను
- తే. నకటకట! వెక్కుభార్యల శ నాదరింపఁదలంచువారల కష్ట మింతయని పల్కు
నాదిశేషువునకునైన శ నలవిగాదు, వలదు వల దింక వేఱొక్క శ కలికి నాకు.

- శా. ఏమేమీ పరిహాసవాక్యములకే యీకాల మర్హంబో యం
చోమానీ! తలపోయుదేమొ యటులే యొక్కప్పుడే నాడినా
నో మోమోటమి నొందువాడనొ కటా యూహింపుమా సూన్యతం
బొమాటా వచియించినాడ బహుభాష్యల్ గల్ల ముప్పే సుమీ! ౨౦౪
- ఉ. కాపురముండి సౌఖ్యములఁ యీ గాంచగఁ గోరినవారలెల్ల స
ద్రూపమనోజ్ఞ శీలములతోఁ దులఁదూఁగెడు నొక్కయింతయే
చేపడినం గనంగలరు యీ సిద్ధిని భార్యలె యిర్వరైన సు
తాపమునే కనంగలరు యీ తప్పదు తప్పదు తప్ప దింతయున్. ౨౦౫
- చ. ఇక బహుభాష్యులున్న గతియేమని ప్రశ్న మొనర్పనే! త
ద్వికటఫలానుభూతిఁ బదివేలవిధంబుల లెక్కపెట్టు నో
పికకలవాడు కల్గినను యీ బిట్టుశ్రమంచె ఫలంబుకాని యి
ద్ది కొస యటంచు సుంతయును యీ దృష్టిని బొందగఁజాలఁ డోమునీ! ౨౦౬
- చ. జలనిధి నీడవచ్చు గురుసర్పముపై శయనింపవచ్చుఁ బ్ర
జ్వలితహుతాశనాంతరము యీ వారకచొచ్చి సుఖంపవచ్చు భా
ర్యలు గలవానికిం బొసఁగునార్తుల నించుకయే భరింపఁగా
నలవియెగాదు నారదమహర్షివరా! నిజ మిద్ది సమ్ముమా ౨౦౭
- మ. అనుచుకొ శ్రీపతి శ్రద్ధమీఱఁగ నుపనాసంబు గావింప న
మ్మునియుకొ మానము నూని శ్రీహరిమతంబుకొ స్వాంత మందెంచి పూ
నినకార్యంబు ఫలించు పెట్టులని చింతింపం దొడంగకొ మనం
బున శ్రీనాథుఁ డెఱింగి యమ్మునిమనంబుం దృష్టిబొందింపఁగన్. ౨౦౮
- చ. తలఁచి ముఖారవిందము స్థితప్రభలకొ గడు వింతనొప్పఁగాఁ
బలికె మునీంద్ర! నీమదిని యీ బర్వె విచారమటంచు మానమే
తెలిపెడు వేలుగాఁ దలఁచి యీ త్రిప్రవిషాదమునొందనే! యా
జలరుహనేత్ర నకొ వలచి యీ స్వామిగఁ దా గ్రహియింపఁబూనునా? ౨౦౯
- ఉ. ఆసుదతీమణీజనకుఁ యీ డందుల కెంతయు సమ్మతించెనా
దోసిలిఁబట్టి నేను జని యీ తొయ్యలి నిమ్మని వేడునట్టియ
భ్యాసములేనివాడఁగద యీ పర్వతవత్నియు సమ్మతించెనా
యేసరణిం దదాశయము యీ లియ్యవి యంచు నెఱింగితో గదె. ౨౧౦
- ఉ. ఆవల నీకు మాకును రసవంత మనోవ్యధయంకురింపకే
యేవిధి నుండు నట్టివిధి యీ నీవు ప్రయత్నము సల్పినాడె
దేవమునీంద్ర! యావిధముఁ యీ దెల్పుము నీమదిదోచునట్టి స
ద్యావముగాక వేటొకఁడు యీ ముప్పే యెన్నివిధంబులకొ గనన్. ౨౧౧

- ఉ. ఏదియొ పల్కి నాజతన శ మెంతయు వ్యర్థము చేయఁజూచెఁగా
యీదితిజారియంచు మది శ నెంచకుమా మనవిన్ గ్రహింపుమా
యీదగుయత్తు మెల్ల నిపుడే ఫలియింపఁగఁజేయువాడనే
మీఁద భవత్ప్రియత్తు మదిఁమేలుగఁ గన్నడఁగాఁ దగుంగదా. ౨౧౨
- చ. తొలుతనె నామనంబునకుఁ శ దోఁచినసంశయవార మంతయుం
దొలఁగిన బాగుగాదె మునిభూర్జుటి! యంచు మురాసురారి యిం
పులుగులుకంగఁ బల్కువిని శ పొంగెడువేడుక సర్వయత్తు ముల్
సలిపితి నిందు నీదయినసమృత మొక్కటియే కొఱంతగన్. ౨౧౩
- మ. సెలవే నిప్పుడె పోయి సంతసమునన్ శ శీతాద్రి కీభవ్యవా
ర్తలనెల్లన్ వినిపించి మూఁతుము రాధాంతంబు గావించి యో
జలజాతాయతనేత్ర! నీదుచరణాబ్జద్వంద్వముం గొల్పువాం
ఛలు పొంగం జనుదెంతునన్న విని యాచక్రాయుధుం డాదృతిన్. ౨౧౪
- క. కలహాశనుఁగని సుస్థిత, మొలయన్ బ్రావృట్టటిత్వ శ దురుగర్జితని
స్తుల మంజుల సద్భావా, కలిత లపితవితతు లొప్పుఁగా నిట్లనియెన్. ౨౧౫
- మ. చనవయ్యా! మునివర్య! యాశిఖరి కేఁచందంబునన్ నచ్చఁజె
ప్పను నీవెంచితో యట్టులే తెలిపి యొప్పుంజేసి మాహూర్తికో
క్తిని బాటించెడులగ్నపత్రికను వే శ తెమ్మా దివ్యోప్రజం
బును మాసీంద్రులు బ్రహ్మముఖ్యులును నీపుణ్ బెండ్లికిం బెద్దలై. ౨౧౬
- ఉ. కార్యము నిర్వహింపఁదగుఁ శ గానియెడన్ ననుఁ బల్కురింపకే
యార్య! గృహంబుఁ జేరుమన శ నమ్ముని యెంతయు సంతసిల్లి నే
నార్యను నీకుఁ గూర్తు మరియోద యొకించుక తప్పకుండనే
1 పర్యయమే బొసంగనటంబంతముమై జతనంబుఁ జేసెదన్. ౨౧౭
- ఉ. ముప్పదిమూఁడుకోట్లు సురముఖ్యులు దిక్పతు లింకఁగల్గు వా
రప్పురి కేగుదేర మరియోద యొకించుక తప్పకుండఁగా
నెప్పటి కెద్ది వాంఛితమొ శ యెవ్వరి కయ్యది యాలసింపకే
యప్పనిసేయ నేర్పుదు నహార్యవరేణ్యున కెంతొపూనికన్. ౨౧౮
- క. మురహర! నాపైఁగల్గిన, కరుణం బర్వతకుమారిఁ శ గా దనక తమిన్
వరియింప నీయకొంటివి, పరమార్థం బిదియె నాతపశ్చరణమునన్. ౨౧౯
- క. సెలవి మ్మిఁక సత్వరముగ, వలిమలకడ కేగి యిచటివా ర్తల నెల్లన్
వెలిపుచ్చి కార్యతంత్రం, బులతెఱఁ గెఱిగించి మీకు శ మూర్తముఁ దెలుపన్

- క. అరుదెంతు మహాస్వామి! సురవదులంగూడి శ మిగులసాబగున విహగే
శ్వరునెక్కి మీరు రాదగు, బరికింతుకొ మిమ్ము జన్మభలసారముగన్. ౨౨౧
- చ. అనుటయు నెమ్మనంబునఁ గళలట్టితలంపులనెల్ల మాటి య
మ్మునిగరువంబడంప మదిఁ శ బూని మొగంబున లేతనవ్వుతోఁ
ప నియతిఁ దీర్పుకార్యము సుకవర్షలు సంతసమందునట్టు లో
మునివర పోయిర మ్మనినఁ శ బొంగుచు నారదుఁ డేగె న్వేచ్చమైన్. ౨౨౨
- ఉ. అచ్చట నాహిమాద్రి మునీయాగమనంబె తలంచుచుండఁగా
వచ్చి సురర్షి చక్రధరుశవాక్యము లన్నియుఁ బెల్పి నీ కుభా
గ్యోచ్చయ మెన్ననొనె, పుష్కరాత్తముఁ డిభవదాత్మజాతఁ డా
నిచ్చఁ గొనెం గొనంగ భవదీప్సితముల్ ఫలియుంజేయఁగన్. ౨౨౩
- ఉ. సర్వసుపవ్యులం గలిసి శ స్రష్ట్రముఖుల్ తనవెంటరాఁగఁ డా
సర్వవిదుండు శ్రీవిభుఁడు శ చయ్యనఁ బెండ్లికే దర్శివచ్చు దృ
క్పర్వముచేయుచుకొ పరమ శ భవ్యవిభూతిని పెండ్లియత్తు మో
పర్వతరాజ! నీవానరుశం దగు నెల్లరు మెచ్చునట్లుగన్. ౨౨౪
- చ. భవనవరంబు లెల్లరకు శ వాసముచేయఁగ నొప్పునట్లుగాఁ
బ్రవిమలవాయువుల్ విసరుపద్ధతి గల్గినయట్లుగా నమ
ర్పవలయు సర్వవస్తువు లభిపారముగాఁ దగియుండనొ మహీ
ధ్రవర! వివాహయత్నమునఁ శ దద్దయు నోపికఁ బూననొజుమీ! ౨౨౫
- చ. సిరిచెలువుండు ని న్నడిగెఁ శ జిత్రముగా నొకమాటఁ బర్వతే
శ్వరుసుత నన్నుఁ బెక్కురగుభార్యలుగల్గినవాని నొప్పెనే
యరసితివే తదాశయము శ నాహిమంతునియింతి పుత్రి నా
కు రమణిగా నొనర్ప మదిఁ శ గోరికఁబూనెనె నీ యెఱిగితే. ౨౨౬
- మ. అని ప్రశ్నింపఁగ నన్నియుంబెలిసిన శ ట్టా నంచు నేబట్కి యా
వనజాతాక్షుండు సమ్మతించునటుగా శ భాషించి తద్వాక్యముం
గొని యేతెంచినవాడ నీకడకుఁ గోర్కుల్ పండ్ల నీకొకఁ జ
య్యన యత్నం బొనరింపుమా యనిన నాయత్రింద్రుఁ డుత్సాహియై. ౨౨౭
- తే. చెంత నిలుచున్న మేన నశచ్చెరువుఁదెలుపు
దృష్టి నీక్షించి యోసాధివి శ యిమ్ముసింద్రుఁ
డస్తదర్థము పడిన ప్రయాస మెలుక
పడియెఁగాదె యదృష్టంబు శ పండ్ల మనకు. ౨౨౮
- క. కొమరిత భావమును రహస్యముగా నీ వడిగి పంకజాక్షునిపై ని
ష్ఠముగల్గఁ జేసి యెఱింగి,పుము నాకుకొ దగినయత్నములు పట్టదగున్. ౨౨౯

- మ. అతివా! సర్వజగత్ప్రభూత్తముఁడు పశ్చాత్తుండు సర్వామర
ప్రతతిప్రస్తుత దివ్యకీర్తి మునివర్యస్తోమసంఘాజితా
ప్రతిమానాంఘ్రిసరోరుహం డుపనిషద్రాశిప్రగీతాత్మవి
స్తృతమాహాత్మ్యఁడు గాఁడె కూతున కతఁడే భర్తయే నొప్పడే. ౨౩౦
- క. బంగరు వెలిగారముతో, సంగతి గనునట్టు లాత్మజయు భర్తగ శ్రీ
శుం గనునే దానిని మిగు,లంగాఁ దగుభాగ్యముం గలదె తలపోయన్. ౨౩౧
- చ. సుకృతపుఁబంటగాదె మధుసూదనుఁడే మనయల్లుఁడైన నే
మి కొదవ యానికక మనకు శ మించును సంతతిగౌరవంబు నో
పికఁ బికవాణి కివ్విధముఁ శ బెద్దలసమృతమంచుఁ దెల్పి వే
టొకపని చూడుమంచుఁ దనయుగ్మలిఁ బంపి ప్రహృష్టచిత్తుఁ డై. ౨౩౨
- ఉ. దేవమునీంద్రుతోఁ బలికె శ దివ్యభవత్కృప వే ఫలింపఁగా
భావమునం దలంపుడది శ బాగుగ నాకు మహాపకారము
వేవిధులం బొసంగునటు శ వింతగఁజేయు నటుంచు నమైదక
భావవిశుద్ధియేగద ప్రపంచమునక ఫలదానదక్షిణా. ౨౩౩
- ఉ. నాసుతకోర్కి యెట్టిదొకొ శ నారద! నే నరయంగఁబూన లే
దీసమయంబుదాఁకఁ బరశమేశ్వరుమాటగ మీరు చెప్పటం
జేసి కనుంగొనంగ సరసీరుహలోచనఁ బంచినాడ నా
శ్రీసఖు నొప్పకుండునె ప్రశస్తిని గోరనివార లుందురే. ౨౩౪
- చ. అరుదుగ నాగ్రహంబునకు శ నాపరమేశ్వరుఁ డేగుదేర ని
ర్జరవరు లాపరాత్పరునిశసంగతి రాఁ దగినట్టు లేను మీ
పరమకృపావిశేషమున శ వస్తుతతిక దమిఁగూర్చి వారియా
దరణముగాంచుపద్ధతి నితాంతసవర్య లొనర్తు నోమునీ! ౨౩౫
- చ. మనమున నించుకేని యనుమానముఁ బూనక మీర లేగి యా
వనరుహలోచనుక సహరీవారునిగాఁ గొనిరమ్ము మూరుతం
బును పచియించువాఁడు సురభూజ్యుఁడు గీష్పతిగాదె యామహా
త్మనకును నాకు మాటుగనె శ మూర్తముఁ జెప్పఁగఁ దెల్పఁగాఁదగున్. ౨౩౬
- ఉ. వారును మీరుఁగూడి తగుభంగిఁ దలంచి ముదంబుమీఱ ని
ర్ధారణచేయుమూర్తమును శ దాల్తు శిరంబున నాటికెల్ల దై
త్యారులఁగూడి శ్రీపతిమహంబునకుం జనుదెంచునట్టు లో
నారద! చేయఁగాఁదగిననాయకుఁ డన్నఁ దలంప నీవెగా. ౨౩౭
- ఉ. శ్రీపతికంటె ముందు దయచేసి మునీశ్వర! యేరికేరి కే
యేపగిదిక సుర్యుల నదేవిధిగా నొనరింపనొన య

- శ్లే పరమానురాగమున శ నిద్ది భవద్భ్రహమే యటంచు మీ
రోపికఁ బూనిచేయుఁ డిది శ యున్నతచిత్తుల భర్తమే కదా. ౨౩౮
- శా. ఏలోపమ్ము ఘటిల్లినన్ మఱియుఁ దా శ నేగౌరవం బబ్బినన్
మేలే కల్లినఁ గీడె గల్లిన మునీ! శ నీకే యటం చెన్నుమా
యేలా పెక్కునుడుల్ సమస్తమున కీవే దిక్కటం చెంచితిన్
బాలన్ ముంచెదొ నీశ్వ ముంచెదవొ నాభాగ్యం బదెట్లున్నదో. ౨౩౯
- చ. జడమతినౌట సుంతయును శ సాధుజనార్హ సవర్య లిట్టు లే
ర్పడి చెలువారునం చెఱుఁగు శ పాటివివేకము నాకుఁ జాల ది
ప్పుడు మరియాద నేర్చుకొనఁ శ బూనినఁ గార్యము చెంతనుండుటన్
సుడివడుఁ జిత్త మట్లగుట శ సూరివరా! యిటు మిమ్ము వేడుటల్ ౨౪౦
- ఉ. ¹కూకుదుఁడయ్యె నిప్పటికి శ ఊ² జీధరుం డనుసూరివాక్యముల్
చేకొని సంతసింపఁగను శ సిద్ధమునీ! మదిఁ గోరినాడ నీ
వేకద దీని దీర్చుటకు శ నెంతయుఁ జాలనవాడ విత్తతీన్
నాకుఁగలట్టివాంఛను మనంబున నెంచి ఫలింపఁజేయవే. ౨౪౧
- చ. అని బహుభంగులం దను నహవ్యవరేణ్యుడు వేడ దేవతా
ముని యెద సంతసించి యను శ భూమిధరా! నను నింతవేడఁగా
జనునొకొ, క్రొత్తవాడనె యెసంగెడువేడుక వచ్చి నీగృహం
బున నివసించి హెచ్చరికఁబూని చరించెద నీకు మాటుగన్. ౨౪౨
- చ. దివిజాలు సంతసింప సురభీరులు మేలని ప్రస్తుతింప స
ర్వవిధున కెల్లభంగులను శ బా గనుసూహ జనింప మిత్ర బాం
ధవు లిటఁజేయుపూజలను శ దా రెదలం గడు సమ్మతింప నె
ల్లవిధుల నేకొఱంతలు దలంపఁగ లేనటు నిర్వహించెదన్. ౨౪౩
- ఉ. మూరుత మెంతదాపుగను శ బుద్ధిమదగ్రుండు దేవదేశికుం
డారసి నిశ్చయించునొ మహామహమున్ జరపంగ దానికీన్
ధారణిభృద్వరిష్ట ప్రమదంబున ముందుగ నేగుదెంచి నీ
కోరికదీర్తు సుంతయును శ గొంకక నెమ్మదితో చసింపుమా. ౨౪౪
- మ. జతనం బెంతయుఁ బూన్కిఁ జేయఁదగు నాచక్రీన్ విరించాచిదే
వతతిన్ జక్కఁగ గారవింపఁదగు నేభంగిం దదర్శనముగా
వితతామూల్యపదార్థసంచయము వేరవే కూర్పుమా నేను నీ
హితముం గోరుచు సుచరించి సమయం శ ప్రిక్షించి వత్తుం జుమి. ౨౪౫
- క. తడవేల యింకఁ బోయెదఁ, బుడమి జరియించి స్వర్గమున కేగి యటం
దడయక వద్దదళాటుని, కడ కేగెద నాముహూర్తకాలముఁ దెలుపన్. ౨౪౬

1 కూకుదుఁడు = సాలంకృత కన్యాదాసముచేయువాడు.

- మ. పరపక్షింబునఁ బిల్వఁగాఁదగిన్ నయఁ వ్వారిన్ ముహూర్తం బొగిన్
జరపన్ రమ్మని పిల్వఁబంచి పరముం య జక్రాయుధుంగూడి ని
ర్జరవర్చుల్ చనుదేర నేర్పఱచి సర్వంబున్ శుభోదర్శమై
పరఁగంజేసి మహిధరేజ్య! యది తెల్పున్ వత్తు నీచెంతకున్. ౨౪౭
- శా. ఇంకం జెప్పఁగలట్టిమాట లవి యెన్నెనుండు నవ్వెల్ల నే
ణాంకున్ దాల్చినపుణ్యరాశికి మహాఽర్హస్థానసంభూషితా
పంకస్వాంతున కిట్టి నీకు వచియింపం జన్నె శైలేంద్ర! యా
పంకేరుణ్ణయనున్ గనంజనియెదన్ య భద్రంబు నీ కయ్యెడున్. ౨౪౮
- చ. అని వచియించి భక్తిమెయి య హస్తధృతామలతాశనాదముల్
వినవిన హర్షముం గొలుప య విశ్వపతిన్ హరి గేయపంక్తులన్
వినుతియొనర్చుచున్ హృదయఁవీధిఁ బరాత్పరుఁ డొప్పుచుండఁగాఁ
జనియె జగద్వ్రజంబునకు య సంతతభద్రము గల్గఁజేయఁగన్. ౨౪౯
- క. పరమార్థతత్త్వమును వి, స్తరముగ భక్తాభిశేల్లఁ య దాఁ దెలుపఁగ నీ
తరుణము మంచిదిగాయని, సురమాని యెదం దలంచుచున్ వెనఁ జనియెన్.

—ॐ ఆశ్వాసాంత్యము. ॐ—

- క. గురుతర భవగహనమహా, త్తర తీవ్రకుఠారనామ య దారుణపాపా
త్కరతాపహరణచరితా, పరమేశ్వర భక్తవారఁపాలననిరతా. ౨౫౦
- మ. అరిషడ్వర్గనిమిత్త భూరితరపాపాటోపసంహార ని
ర్జరవర్చోత్తమమాళిభూషణమణీ య రాజత్పదాంభోరుహ
పరతత్త్వస్ఫుటకీర్తిభాసుర పరబ్రహ్మభిధేయా నిరం
తరసద్భక్తజనావనాదరణపాత్రస్వాంత, జ్ఞానాకృతి. ౨౫౧
- మాలిని. సకలజగదధీశా య సంహృతార్తార్థిలేశా
ప్రకటభుజగభూషా య భంజితాశేషదోషా
సుకవివినుతిపాత్రా య శోషితామిత్రగోత్రా
వికటదనుజవైరి య విక్రమాక్రాంతసౌరి. ౨౫౩
- గద్యము. ఇది శ్రీమత్త్రిపురసుందరీ కరుణావాప్త గీర్వాణాంధ్రకవితాస్రాభవ,
కాశ్యపాన్వయప్రభవ, శ్రీజనమంచి పంశాంబురాశికుముదినీమిత్ర, సుబ్రహ్మణ్య
మనీషిపుత్ర, తాండవకృష్ణాపరాభిధేయ శేషాద్రినామధేయ నిర్మితంబైన
సర్వమంగళాపరిణయంబను మహాప్రబంధంబునందుఁ బ్రథమాశ్వాసము
సంపూర్ణము.

శ్రీ శ్రీ శ్రీ.

శ్రీ ర స్తు.

సర్వమంగళాపరిణయము

ద్వితీయాశ్వాసము.

క. ఉపనిషదుత్కరపరినుత, కృపాస్వరూపాత్మవిమలశీర్షిసమాక్రాంత
త పితామహాదిలోకా, కపర్దభూషావిశేషకలితేందుకళా ౧

ఆ. అవధరింపు మవలిదగు కథ సర్వజ్ఞ, నీడుచరితమెయ్యి నెగడునట్టి
దైన భక్తిభరముచే నేను వివరింతు, నిదియే నేన యనెడునిచ్చపాదల. ౨

—●— మేనాదేవి పార్వతికి హితముఁ దెలుపుట. —●—

ఉ. అంతట మేన ప్రాణవిభునాశయ మెంతయుఁ బ్రీతిమీఱ నే
కాంతమునందు నాత్మజకు నంతయుఁ దెల్పుఁగఁబూని యిట్లును
గాంతరొ నీయదృష్టమునఁ గంజదళాతుఁడు శ్రీవిభుండు నా
గాంతకవాహనుండు పతియాటకు సమ్మతిఁ జూపె నిత్తటిన్ 3

ఉ. ఎందఱొ పత్నులుండ నిక నేటికొ నన్నతఁ డర్థిఁ గోటల్
విందునుగాదె తత్సతులవృత్త మజస్రము దెబ్బలాటలా
డం దనచేతగామిని గడంకను వేడుచు నాతఁడుంట యం
చందువొయ్యేమొ బేలవయి న యాహరివృత్తము చిత్రమాఁజుమీ ౪

ఉ. ఒక్కెడఁ గానిపించినటులుండి మఱొక్కెడఁ దోచుచుండు నే
దిక్కునఁ జూడఁదానెయ్యి న దేవముసింధులకైన సుంతయే
నిక్క మెటుంగరా నటులు నీత్యము తోచుచునుండు బావ్నతీ
యక్కమలాతు తత్త్వ మిది న యంచు నెటుంగఁ దరంబె యేరికేన్ ౫

మ. బహుపత్నీకుఁ డటంచు సుంతయు మదిన్ న భావింకఁగాఁ బోకుమీ
మహిళారత్నమ! సర్వశక్తులకు నామాన్యుండె సంస్థాన ము
ర్కహిమాంశుప్రభృతిగ్రహవళియుఁ దక్షాయప్రభూతంబె త
న్మహిమం బెన్న శ్రుతిత్రయంబునకు నేమాత్రం బశక్యంబయా. ౬

ఉ. ఆమహనీయమూర్తి నిను న న్ధశరీరంగ సుగ్రహింకఁగాఁ
దా మది సమ్మతించు టదితన్ని తలంకఁగ నీయదృష్టమే

కామితదాయకుండు సురకాండసమర్చితపాదపద్మదౌ
నామురసూదనుం డగుట శ నందట సమృత్తి బెండ్లియాడుమా. 2

చ. అమరులు సర్వదిక్పతులు శ నబ్జభవాదులు మానివర్యు లిం
క మహినిగల్లు భూమిపతికాంతులు నిచ్చలు పాదదర్శనా
ర్థము కరయుగ్మ మొగ్గి హరిభామము ముందట నిల్చియుందు రా
కమలదళాక్షుఁ బ్రాణవిభు శ గాఁ గొనుటేకద భాగ్య ముబికా! ౪

క. ¹శివతాతి యమ్మహాత్ముఁడు, దివిజేశ్వరముఖులు గొల్వఁ శ దేజరిలెడున
ట్టి విభుని నచింత్యమహిముని, నువిదా! చేపట్టవమ్మ శ యురుభాగ్యగతిన్. ౯

చ. అని యిటు మేన యుల్ల మలరారఁగఁ దెల్పిన నాలకించి మో
మును వెనవంచి యోష్ఠయుగమున్ జలియింపఁగఁ జేయుకారణం
బునఁ దనచి త్తనిస్పృహతఁ శ బోలఁగఁ దెల్పుచు గోత్రభూమిభృ
త్తనయ వచించె నివ్విధిని శ దల్లిమనంబు విషాద మందఁగన్. ౧౦

మ. జననీ మానసకాయకర్తము లనన్జాలన్ బ్రసిద్ధంబు లై
తనపంఘా కరణత్రయం బనఁగ ఖ్యాతం బద్ధియే సుష్టి యం
దును బెంపుంగను మానసం బనునదే శ దోషంబొ పుణ్యంబొ దా
నిన కల్లందగుఁ గాననే యదియు మానిస్తుత్య మయ్యెం గడున్. ౧౧

క. యోషారత్న మదెప్పు మ, నీషన్ గల్పించుకొన్న శనియతి వదలినన్
దూషింపఁబడునుగాదె మ, నీషిప్రకరమ్మచేత శ నిత్యము తల్లీ! ౧౨

క. అమ్మనసున నొకపూరుషు, సమృత్తిమై వలచి మరలఁ శ జక్కఁదనమొ భా
గ్యమై గలవాని నితరుని, బమైరపడి వలచుట యొకపాడియె జననీ! ౧౩

క. తనువాక్కుల నొనరుచునఘ, మునకంటె మనంబుచేతఁ శ బూనికమీఱం
బొనరుచు పాపము మిక్కిలి, యనిపల్కెడు నాయ్యలనుడి శ యాలింపవొకో.

ఉ. ఇంచుక తెల్విగల్గినదియే మొద లప్పరమేశు దేవతా
సంచయశీర్షసన్నిహిత శ సర్వమనోరథదానదక్షశ
క్త్యంచిత భవ్యపజ్జలజు శ నాశ్రితకల్పమహిరుహంబునై
మించుహరున్ వరించితిని శ మేలును గోరియె నామదిం దమిన్. ౧౪

ఉ. అండజవాహనాది దివిజాధిపు లెల్లరు గొల్చువాని బ్ర
హ్మాండసమూహముల్ గలుగ శ నత్యభివృద్ధిని బొందఁ ద్రుంగఁగా
మెండగుశక్తి జేయు ఘను శ మేచకకంధరు భక్తసంతతా
ఖండఫలప్రదున్ శ్రుతినికాయపరిస్తుతుఁ గోరఁ జెల్లదే. ౧౬

ఉ. శంకరుసాధ్వీ యీమె యనుచక్కనికీర్తి నెసంగఁ గోరుదున్
శంక యొకింతయే గనక శ చక్రిని గైకొనుమంచు బల్కుకే

యంకిలిమాని పోయి తనయాశయ మియ్యదటంచు మార్పఁగా
నింక నశక్య మంచు వచియింపుము చక్కఁగ నాదుతండ్రికిన్.

౧౭

చ. త్రికరణశుద్ధిగల్గి యురరీకృతసత్యమనీష యొప్పుఁగా
వికలతనొందకుండఁ దగువృత్తము పేర్చి వహింప నుండుక
న్యక మది నెవ్వనిక వలచు శ నాతఁడె భర్తకదా మఱొక్కనిక
సకలధనాధ్యునేఁ దలఁడఱజన్నె స్వనాథునిగాఁ గొనక మదిన్.

౧౮

ఉ. అన్ని విధంబులం దగినయట్టిమహేశుఁ బరాత్పరుఁ దప
స్సన్నిహితస్వరూపు రిపుఁజాలభయంకరు భక్తరాజికిం
బెన్నిధి యైనశంకరుని శ వేయివిధంబుల నాహృదబ్జము
దెన్నియె కోరుకొంటి నింక శ నెట్టులు త్రిప్పఁగవచ్చు నామదిన్.

౧౯

మ. పలుమాటల్ పనిలేదు శంకరుని సుభావించియే కోరితే
జలజాక్షుం డఖిలేశుఁడంచు సిరికిక శ స్థానం బటంచుక జగం
బులఁ దత్తుల్యుడు లేఁడటంచు జననీ! శ భూషించినంతక మదిం
గలరాధ్ధాంతము మాటునే వదలు మింకక జాలుఁ జక్రిస్తుతుల్.

౨౦

తే. చాలనేపాయె వచ్చి యిచ్చటికి నింకఁ, దరలిపొ వ్వున్న మేన యాత్మజను గాంచి
బేల యీలీలఁ బలుకంగ శ నేల యల్ల, దేవదేవునిమహిమంబు శ దెలియవైతి.

తే. ఐన నేమాయె యింతటిలోన మించి,పోయినదియేమి నీతండ్రి శ కీయుదంత
మెఱుకఁజుతును బెద్ద శ లేమేనినీతి, గఱవ వలదనఁబోకుమా శ కన్నెమిన్న! ౨౧

చ. అనుచు మనోవ్యధల్ కలఁడు శ నంతటఁబోయి హిమావనీధ్రుని
గని వచియించె సాగినది శ క్రవ్వట నిట్లనియెక మహాత్మా! నీ
పును దమిమీఱ నాత్మజకు శ బుద్ధివికాసము గల్గనట్టికి
తిని హితబోధచేయఁదగుఁ శ దెప్పునఁ గార్యము పంపఁజ్ఞుగన్.

౨౩

చ. తెలియమి నెవ్వరే హితముఁదెల్ప సనేమిర యంచుఁ గిన్నఁచే
బలుకునుగాని పుత్రక స్వభావమునక మతిమంతురాలెయకాః
బలుకులు వేయునేల పిలువంగనుబంచి తవీయచిత్తవృ
త్తుల మరలింపఁగా వలయుఁ శ దోడనె పెంజిలి సాగుపోలికన్.

౨౪

ఉ. ఉత్తర మీయఁజాలునటు శ లూహలు పర్వకయుండఁజేయున
ట్లిత్తఱిఁ బల్కఁగావలయు శ నియ్యదియేకద పుత్రయాశయం
“బుత్తముఁ డీశ్వరుం డనుచు శ నుగ్రునినే వరియించు తెచ్చన
త్యుత్తమమంచు”నీజతన శ మొప్పదె మాన్పుట ప్రాణనాయకా.

౨౫

ఉ. పిల్లతనంబుచే నెవరివేరు సఖితతి నొక్కిచెప్పెనో
యల్లసమాభిధానమునె శ యాత్మఁ దలంచుచు భర్త యాతఁ డం

- చుల్ల సనంబు నొందుచుఁ బ్రోయొక్తుల నెవ్వరు తెల్పఁబూనఁగా
నొల్లదు వీనులం జొనుప శ నూహలు చేయును బెద్ద లట్లుగన్. ౨౬
- చ. తెలిసినబోటియంచు సుమతీం దగియుండెడునంచు నెంచుచుం
బలుకక యుండరాదు గద శ బాలిక గావున మేలివంచుఁ గీ
డు లివియటంచు నెంచఁగఁ గగడుంగడు సూక్ష్మమనీష లేనిదాఁ
గులగిరివర్య! యిట్టిదగు శ కూతునకుం దెలుపంగఁ బోలదే. ౨౭
- ఉ. పిన్నతనంబునన్ మదికిఁ శ బ్రీతి జనింపఁగఁ దెల్పునీతులే
యెన్నటికైన మాన్యుగన శ కేర్పడియుండు సభిత్తిచిత్ర మ
ట్లున్నతభాగ్యరేఖ గన శ నొప్పుతఱిన్ బ్రయపుత్రియజ్ఞతం
గన్న మరల్ప సూక్ష్మానుటగదె విధాయక మెన్నఁ దండ్రీకిన్. ౨౮
- మ. కరిచర్తాంబరు నాదిగంబరుని వేడ్కంగోరుటల్ తెల్పదే
పరికింపంగఁ గుమారి బాలిశత నాశపద్మాత్ము శ్రీనాథు సుం
దరమూర్తిన్ పరియింపుమన్న నగుచుం శ దా శంకరుం జంద్రశే
ఖరునిం గోరితి నంచుఁ బల్కెడిని దశత్కాంక్షల్ నివారింపవే. ౨౯
- ఉ. నారదమాని మూరుతమునాఁటికి వత్తు నటంచుఁ బోయె నా
మూరుత మెప్పుడంచు సురసముఖ్యగురుండు లిఖించునో మనో
హరిపదార్థసంతతుల శ నందటనుం దనియింపఁజేయఁగాఁ
గూరుచు పెన్నఁడో తలఁపఁగూడదె కార్యభరంబు నెప్పుడిన్. 30
- ఉ. వొడ్డదికార్యమంచిపుడు శ తోఁచెడుదానికిఁ దోడు పుత్రి యీ
యడ్డముఁ జొపుచున్నయది శ యమ్మరవై రియు సమ్మతింప నీ
యెడ్డమిగల్గెఁ గాదె మన శ కింక నుపాయము దోఁచుకుండుటల్
గొడ్డలినానపెట్టినటు శ గోత్రచరణ్య! తలంపనొనుగా. 31
- చ. త్వరపడి కార్యభారము నితాంతము సన్నతీపాత్రమానటుల్
ధరణిధరేంద్ర! యింకయినఁ శ దత్పరతం గనవయ్య లేనిచో
సురవరు లేగుదెంచి యిటఁజూచినచో నగుఁబాటులే యగున్
సరియగుబంధువుల్ మనలఁ శ జౌకగఁజూచి హసింతు రెప్పుడున్. 32
- క. సరివారిలోన నవమతి, పరఁగిన నద్దానికంటెఁ శ బాపఫలం బీ
ధర ననుభవింపఁగలదే, పరికింపుము దీని కెది యుపాయమొ దానిన్. 33
- ఉ. నావిని గట్టుకేడు నయనంబుల విన్నదనంబుదెల్పుచున్
వేదిధులం దలంచి సుత శ విష్ణుని మాని శివున్ వరించుటన్
దేవమునీంద్రుయత్నము సతీమణిభావము స్వాభిలాషమున్
వే విఫలంబు లయ్యె నని శ విహ్వలచిత్తముదోఁచ నిట్లనున్. 34

- ఉ. దేవి! యిదంతయుం దలఁపఁ శ్రీవ్రవిధిప్రతిబంధమంచు నే
భావమునం దలంతు సుత శ్రీపట్టినపట్టును వీడకున్న ని
ష్టేవిధి నారదోక్తి ఫలియింపఁగఁజేయఁగ నానా తోష దా
శ్రీవిభుఁ డాగ్రహింప విపరీతఫలంబులె కల్గు నెన్నియెన్. 37
- ఉ. మాటయు నోటినుండి సురమానికతంబున నొక్క పెట్టునఁ
దాటి జగత్త్రయంబున నితాంతము మ్రోగెడు దాని నిప్పుడే
లాటియుపాయ మారసి తొలంగఁగఁజోలునా తోషకున్న దో
బోటి! త్వదుక్తిరీతిగనె శ్రీపుత్రికఁ దెల్పుదు సాధువాక్కులన్. 38
- ఉ. నాతని బిల్వబంపు జతనంబున నాదగుశక్తి సంతయున్
శ్రీతిపథంబునం జూనిసి శ్రీవిష్ణువునే వరియింపుమంచు నా
చేతము నొచ్చునట్టులుగఁ శ్రీజేయకుమంచు వచింతు దేవతా
వ్రాత మెటుంగ నవ్వలను శ్రీభాగ్యమురీతి ఫలంబు చెకురున్. 39
- చ. అని ప్రియపత్నిఁ బంపఁ జని శ్రీ “యద్రివిభిండు నినుం గనంగ వాం
ఛనుగొనె పొ”మ్మటన్న మదిసంతస మొప్పుగఁ దోడనాడువే
డ్కును గనియున్న నెచ్చెలులఁ శ్రీ గాంచి యిదే పితృపాదదర్శనం
బున కరుగం దలం పలరెఁ శ్రీ బోవఁగ మీరును సమ్మతింపుడే. 40
- క. అనవారు సమ్మతించుచుఁ, బనివినఁగాఁ దండ్రీఁ జూచుప్రమదంబున నొ
య్యనఁబయనమయ్యెఁ బార్వతి, మనమునఁగలసదియములమాటుపఱచుచున్.
- మ. పరమేశున్ మదినమ్మనాకుఁ గల దెబ్బంగిన్ జయం బన్నను
స్థిరధైర్యంబునఁ బోయి తండ్రీ గని భరక్తన్ భాటభాగంబుఁ
త్సరసీజంబులు సోక మొక్కుటయు హర్షప్రాప్తనేత్రంబుశీ
కరపంక్తుల్ దనయోత్తమాంగమునఁ జిక్కన్ రాల శైలేంద్రుఁడున్. 41
- చ. కరములఁ గ్రుచ్చియెత్తి తమకంబున నంకమునందుఁజేర్చి సుం
దరమధురోక్తులన్ సుఖమునన్ బొలుపొందుదుగాదె విద్య లా
దరమున నేర్చుకొందువుగదా సక్తియల్ నినుఁగూడ నాటలం
గరమువినోదపాత్రముగఁ శ్రీ గన్నెరొ! నెమ్మది జేయుచుండువె. 42
- ఉ. గానము నర్తనంబు నెడఁగఁగాంచక యుండఁగ నభ్యసించువే
మానిని! చిత్రలేఖనము శ్రీ మానవుగాదె విమంచికోత్తమ
స్వానముచేఁ బరాత్పరుని శ్రీ సంతసమందఁగఁ జేయుచుండుగా
దే నిరతంబు సత్కళఁ శ్రీ సంతయు నేర్చుచుండుగా తమిన్. 43
- ఉ. పెద్దలు నీదుపాట వినుశ్రీతిని నచ్చిన భక్తి మీఱఁగా
సుద్దపుఁబాట పాడి మది శ్రీ జొక్కఁగఁజేయుదుగాదె వారుపె

న్నిద్దఘ్రాత్రీత వేదహితనిర్మలసూక్ష్మల వర్ధిలంగ నో
ముద్దియ! చేయఁజాలుట సుబుద్ధి నెఱుంగుదుగాదె చక్కఁగన్.

౪౩

శా. సీమాలంబున రెండువంశములకున్ శ నీత్యన్వితఖ్యాతి యెం
తే మర్యాదయుఁ గల్గఁగాఁ దగుఁజుమీ శ యీలోకమం దింటిరో
యీమాటల్ మది విశ్వసించి గురు వేయేపద్ధతుల్ దెల్పినన్
క్షేమం బయ్యవియే యొసంగు నని నీచి త్తంబునం దెన్ననా.

౪౪

మ. తనయాచత్తుమ! నారదుండు తనయంతం దానె యేతెంచి నా
మన మానందరసాంబుధిన్ మునుంగ ససన్తానించి నీవిద్యవ
ర్తనముం జక్కఁగ సన్నుతించి మఱి యుద్యాహంపువృత్తాంతమున్
వినిపించెన్ వినవచ్చు! లోకగురువై శ విష్ణుండు పొల్చుంగదా.

౪౫

ఉ. ఎల్లశరీరిబృందము తదీచ్ఛనె పుట్టును వృద్ధినొంది రం
జిల్లు నడంగుఁగాలమున శ శ్రీహరి యాతఁడె దేవదేవుఁ డు
త్ఫుల్లసరోజనేత్రుఁడు విభుండు చరాచరభూతకోటికిం
దల్లిరా! యట్టివానిఁ బ్రమోదంబున నాథునిగా వరింపవే.

౪౬

చ. సవతులు పెక్కురుంట నెటు శ సమృత్తి గోరుదు విష్ణుమూర్తి నం
చువిదరొ శంకనొందుదువాఁకో హరిశక్తి నెఱుంగఁజాలమిన్
వివిధమనోజ్ఞరూపముల శ వేపురు పత్నుల నొక్కసారి పెం
పువెలయఁ గూడి భక్తజనపుంజము నేలు నతండు కోరినన్.

౪౭

ఉ. ఎత్తఱి నేమికోరిన నశచెంతయు నదృఢతరీతిఁ బొల్చి యా
యుత్తరకాలమందె తగియుండును భోగ్యముగాఁ దలోదరీ !
యుత్తములందు నెన్నఁగ మహోత్తముఁడై తగియుండుఁ గాన సి
విత్తఱి నాదుమాట విని శ యెంచి మదిన్ వరియింపుమా హరిన్.

౪౮

చ. జనకుఁడు ప్రాయమున్ జనని శ సంపద బాంధవులెల్లరుం గులం
బును మఱిగల్గుచుట్టములు శ భోజనమున్ వరరూపసంపదన్
వనితయుఁ గోరుచుండు రని శ వల్కుదు రాయలు పుత్రికామణి !
ననరుహనేత్రుఁ డిన్నిటను శ వర్ణ్యుఁడు సుమ్ము జగత్త్రయంబునన్.

౪౯

చ. మఱియొకమాట చెప్పెదను శ మానిని వేఱుగ నెంచబోకుమీ
యెఱుంగవు లాభనష్టముల శ నించుకయైనను బేలవౌట నీ
వెఱింగినరీతిగాఁగ నటయింపకు మవ్వలఁ జింతమీఱి కీ
డ్పఱుచును నిన్నుఁ బెద్ద లొగి శ బల్కుదురెంతయు స్వానుభూతమున్.

౫౦

చ. పుశివు నీవు స్వాంతమున శ భర్తగఁ గోరితివంచు వింటి శం
కరుండు మహాత్ముఁడే యగును శ గాదని పల్కుగఁ బూన నేను నో

హరిణవిలోచనా! జగములందు దరిదుర డటంచు నెప్పుడు
బరినుతించించి భూతపరివారము త న్నొగి గొల్చుచుండగన్.

౫౧

సీ. వ్యాఘ్రాననంబున శ వసియించి గజచర్మ ధారియై విష్ణుపాదమున బుట్టి
నట్టిగంగను దలయందు దాలించి వృషభంబు వాహనముగఁ శ బ్రజల కేవ
గలిగించు చున్నట్టియొలుకులు సువిహారభూమిగా నొప్పంగ శ భూధరాగ్ర
మందు న్యగ్రోధంబుక్రిందఁ గాపురమొప్పు భస్మాగరాగంబు శ పరిశవిల్ల

తే. భూరిభయదభుజంగవిభూషణాళి, వెలయ నుండుచు సుద్రుఁ డోవెట్టితల్లి !
యతని వరియించి యేసుఖ శ మనుభవించు, దానవో యెన్నఁజాల కున్నాను నేచు.

చ. ఉరగము లొక్కదాని మఱియొక్కఁడు కోపమురేగఁ జూచి కా
వరమున బుస్సుబుస్సుచు రవంబులఁ బెన్విష మట్టె క్రక్కుచున్
ద్విరసన లొక్కసారిగనె శ తీవ్రభయంబును గల్గఁ జూచు నె
వ్వరుసను జూచి తాళుదువా శ బాల! తలంపుమ నెమ్మనంబునన్.

౫౩

చ. కరమున భూషణాకృతినీగ్రాలఁగ దాల్చిన జింకపిల్ల భ
కరముగ వ్యాఘ్రచర్మమును శ గాంచినయంతనె మ్రాన్పడంగ న
క్కరణి వృషేంద్రవాహనము శ కన్నులుమూసి ప్రకంపితాంగమై
ధరణిబడంగఁ జూచు హరుదాపునఁ గాపుర మెట్లుచేయుదో.

౫౪

ఉ. అన్నులమిన్న! భాలమున శ నగ్నిమయాంబక మొప్పు గంతమం
దన్న నొ ప్రాణవాయువుల శ నట్టెగ్రసించు హలాహలంబు నా
నెన్నికఁగన్న దుర్విష మరదెంతయు నల్లఁగఁ జూడనుండు నా
పన్నగరాజభూషణుని శ వారక కోరితివంట నిస్సీరో.

౫౫

ఉ. భామలు సుందరాంగు ధనవంతుని మన్నథశాస్త్రకోవిద
గ్రామణి లేతప్రాయమునఁ శ గ్రాలెడువాని వధూవశంగతుం
డై మనునాశయంబు గలయట్టి మృదూత్తమచిత్తుఁ గోరుటల్
వేమటు వీనులంబడెడు శ వింత గదా నినుబోటులుండుటల్.

౫౬

చ. నలుగురు నవ్విపోదు రనునాన యొకించుకయైన లేక కొం
డలవయిఁ గందరంబుల వనంబులఁ గాపుర ముండు నిర్ధనున్
ఫలములఁ గందమాలముఖ శ వస్తువులం దినుచుండు మానిమం
డలమును గూడియుండెడు పినాకి నదెట్లుగ జేల! కోరితో.

౫౭

ఉ. కట్టుకొనంగ నర్హములు శ కమ్రతరంబులునై తనప్పునా
పుట్టములై న లేకయె విభూతిని దేహమునిండఁ బూసి చూ
పట్టుచు భూరిసర్పపరివారితదేహుండు నై చెలంగుచున్
గట్టుశరాసనంబుగను శ గల్గినశూలి నదెట్లు కోరితో

౫౮

- ఉ. గట్టులయందు మేటి యనఁగాఁ ద్రిజగంబులఁ బేరుఁగాంచి యిట్టట్టు గదల్చరానిదగు ఓ నద్భుతశక్తిఁ దనర్చి యింతయన్ మట్టునులేని యున్నతని ఓ మన్నననొందిన నాకుఁ బట్టివై యిట్టులుగా మెలంగ నగరే మగువల్ తగవే యి దెన్నఁగన్. ౫౯
- చ. హిమగిరి యారయన్ మది నసదంతయు జాల్తుఁడె యంచుఁదోఁచె నీ సమయమునందు ము న్నితఁడు ఓ సద్యశముం గనెఁ గర్తృశూరుఁ డం చమలమనీషుఁ డంచు నది ఓ వ్యర్థము రుద్రున కీచ్చెఁగాదె ర త్నమువలె నున్నకన్య నని ఓ నాకీగణం బనకుందురే ననున్. ౬౦
- మ. పగఁబాటించి యదెవ్వరో హరుని దోర్భాగ్యంబు భాగ్యంబుగా మగువా! నీకు నెటుంగఁ జెప్పిరిగదే ఓ మర్యాద పోఁగొట్టఁ గాఁ దగునే యోవిదుషీమణి! తలఁపుమా ఓ తథ్యంబో కాదో యటం చగఁచాపుండు విరాగవంతుఁడుగదే ఓ యవ్వాని నె జ్జెన్నితో. ౬౧
- ఉ. నాపలుకుల్ చెవింజొనిపి ఓ నల్వరిలో నగుఁబాట్లు గల్గ నట్లాపరమాత్మ శ్రీహరి మహావిభవాధ్యుని సమ్మతింపుమా శ్రీపతి నాకు నల్లుడని ఓ చెప్పుకొనందగు భాగ్యమబ్బు నట్లోపడఁతీ! మదిం దలఁపు ఓ మొప్పనికార్యము నేలచేయఁగన్. ౬౨

— పార్వతి తండ్రికి దనపూనికఁ చెల్పుట. —

- చ. అన విని కన్నుఁదమ్ములు మహాత్రిని దెల్పెడు నశ్రుధార లొ య్యన వెడలింప గండముల ఓ కవ్వి మలీమసయుక్తిఁ గూర్పఁగా జనకుని గాంచి యిట్లనియె ఓ స్వానము నూత్నవిధంబుఁ బూనఁగా మనమునఁ గల్లువాంఁ నణుఁమాత్రము దాఁపక తెల్పుపూనికన్. ౬౩
- మ. వినవయ్యా! హరుఁ గోరుమంచు నతఁడే ఓ విశ్వేశ్వరుం డంచు నాకు న దెవ్వారలు తెల్పలేదు హరు నేఁ ఓ గోరంగఁ బ్రాక్కుణ్యకర్త నిబద్ధం బగుహృద్విలాసమొకఁ డేమంత్రంబు బోధించె నో జనకా! శంకరునందు నిల్పితని నాస్వాంతంబు నత్యంతమున్. ౬౪
- చ. శివుఁ డనునామమందె నివశించును సంపదలెల్ల నిర్ధనుం డవును శివుం డటన్ననుడి ఓ యారయ వ్యర్థముగాదె తండ్రి! భక్తవిసరశర్తదుండగుటఁ ఓ గాదె జగంబుల శంకరాహ్వయంబు వఱలె నట్టిలోకవిభుఁ ఓ బూజ్యుని దూఱఁగ నేల నీగతిన్. ౬౫
- చ. పరమశివాంగమందు విషయపావకరోచులఁ గ్రక్కుచుండునా యురగములెల్ల భూషణత ఓ నొప్పుటయే పరమేశ్వరత్వమం చరయుట జ్ఞానిలక్షణమే ఓ యాఁగద రత్నకలాప మన్న నెప్పురుషులకైన సాధ్యమగుఁబో పలుమాటల నేమిలాభమా. ౬౬

- డి. ఏపరమాత్మ కానబడఁ గన్పట్టతభావముల్లె మూఱుగా
దీపితసత్స్వభావములుఁ గన్పట్టవడఁ జెలువారుచుండునో
ద్వీపికరింద్రముఖ్యమృగజృంధముఁ బట్టికరాత్మకుఁ గృపా
శ్రీపరిపాలితాశ్రితునిఁ గన్పట్టిదు నివ్వెధి దూలు బొక్కనే. ౬౨
- మ. సకలైశ్వర్యము లామహేశ్వరుని చంచలత్వావసంకేజసా
సుకణోత్పన్నములం చెలుంగుము సురేశుల్ మానినవ్యుల్ తన
యకృపాలేశము నొంది యున్నతిని మర్యాదగ్ గనంజాలి రిం
దుకళాభూషితమాళి సర్వవిదునికఁ గదూషింపజన్మే యిటుల్. ౬౩
- చ. జనక! శశాంకశేఖరునిసంగత సత్వముఁ బల్ల నైజమై
కనబడు దౌష్ట్యముకొ వదల్ఁ గన్పట్టరంబగు న్నేహమాని యొ
ప్పనను టెఱింగియుకొ గినుకఁ గదూషింపజన్మనిరేత శంకకొ
వినుతిక మాలు దూలు టచుకన్పట్టని బూనితవేల యిట్లటా! ౬౪
- చ. కరముల సర్పకంకిణినికాయము మాళిని జుర్రలేఖ
ధర నొకింక హాహలనామకత్తి విషం బురంబునం
దురగసమూహహారములుఁ గన్పట్టంగ నొప్పెడుసర్వశక్తి శం
కరుం బరమాత్మ నెన్నఁదగుం గదూషింపజన్మనిరేత శంకకొ
తే. తీవ్రపాపాళియుకొ మహాదేవ యనిన, యంత చళియించు సంపదలబ్ధు నట్టి
పరమపావననామునిఁ గదూషింపజన్మనిరేత శంకకొ ౨౦
- చ. వరుసగ వాజ్మనకరణవర్తనరూపముగాఁగ నీశ్వరం
బరమశివుం గృపాజలధిఁ గన్పట్టంగ నెంచి నరించితికొ గిరి
శ్వర! యిది దాని మార్పంగ చళిశక్యము గావున నొండుచింత ల
త్తిరుణమునందు నీరుమదిఁ గదూషింపజన్మనిరేత శంకకొ ౨౧
- చ. మనసు తపస్సునందె పలుకమాలులు పుతపమంబుచుండుం గా
వునం బరమేశ్వరుకొ సకలభూతవిధుకొ హరుఁగూర్చి యివ్వనం
బుననె తపస్సుచేయంగనుఁ గదూషింపజన్మనిరేత శంకకొ
చిన నటులయ్యెడుకొ జనక! చెచ్చె నాకు నచుజ్ఞ నీరగున్. ౨౨
- చ. తప మొనరింప నాదయునదైవ మిదంచును దేలుం గాని యొం
డుపథము తోడకున్నది మనోజ్ఞమముం మోలంగింపవాడు ఖం
డపరశువే యటం చొగి మనంబున నమ్మినదానం గాన వే
గపడక తప్పదింకం జనంగాఁ దగుం గదూషింపజన్మనిరేత శంకకొ ౨౩
- చ. అనుటయుఁ బిన్నన వొప్పలయఁ గదూషింపజన్మనిరేత శంకకొ
గనుఁగొని తల్లిరో! తపముఁ గన్పట్టంగ నొప్పెడుసర్వశక్తి శంకకొ ౨౪

- స్తునులు వచింతు రిప్పగిదిఁ శ బోలునె నీ వొనరింప నైన నే
జనకుడనౌట నీహితమె శ చాలగఁ గోరుదుఁ గానఁ జెప్పెదన్. ౭౫
- చ. తనవతితో నొనర్చుటయె శ ధర్మము స్త్రీలు తపంబుఁ గన్యలున్
జనకునిగూడి యుంటయె సుసంగత మయ్యదియే తప స్సనం
జను నిపు డీవుపూనినది శ శాస్త్రవిరుద్ధము శాస్త్రచోదితం
బనఁ జనునద్దియే సఫలహాను మతోక్కండు గాదు పార్వతీ! ౭౬
- ఉ. అనుడి యట్టులుండె వినుమా మదుదాహృతభాషితంబులం
గానకుఁ బోవఁ జాలుదువె శ కన్నెరొ తీవ్రగభ స్తిరోచులం
గానఁగనైన నేరుతువె శ కానల కేగెదనంటి వమ్మ! యె
డైన నరణ్య మిట్టి దనియైన నెటుంగుదువే వచింపుమా. ౭౭
- ఉ. భల్లుకముఖ్యసత్వసమహవాయము లెల్లెడ రేగి భీతినం
ధిల్లఁగఁజేయు నార్భటుల శ నిచ్చలు చేయుచునుండ నెట్లు నీ
యుల్లము శాంతిఁ గాంచునొ మహారగముల్ బిలమార్గనిర్గతిన్
బెల్లుగ సంచరింప నడవిన్ వసియింపఁగఁ జాలుదో కదే. ౭౮
- ఉ. బాలిక వీరరణ్యము తపస్సని యెట్లు తలంచినావొకో
చాల విచిత్ర మయ్యెడిని శ జాలు నిఁజీజతనంబు మాట లిం
కేల వివాహయత్న మిపుడే యొనరించెద నెవ్వరో నినున్
జేలవటంచు మార్పలుప శ ¹వేటిడివైతి వికేమి పల్కుదున్. ౭౯
- చ. సకలకలాప్రపూర్ణమతిశాలినివై మునిరాజపాదభ
క్తికలితవృత్తిఁ గాంచి యిటు శ కేవలజాల్మహితోక్తులెల్ల నె
న్నక వచియింప నర్హ మె జనప్రియు శ్రీపతి సర్వలోకనా
యకు వరియింప కీట్లనఁగ శ నమ్మరొ యుక్తమె నీవె యెన్నుమా. ౮౦
- చ. అని మఱియున్ వచింపఁ బటుయత్నముచేసెడు తండ్రితోడ ని
ట్లనియెను సర్వమంగళ ²యహార్యవరా! కమలాక్షు నించుకై
సను మరియాదవీడు వచనం బొకఁడే బలుకంగలేదు నా
మనము శివాంఘ్రులం దవిలి శ మాటదు సుంతయు నేమి చెప్పుదున్. ౮౧
- ఉ. జంతువు గ్రుడ్డివాఁ డొరువశంబున నున్నటు కర్త మెట్లు త
న్నెంతయుఁ ద్రిప్పఁగాఁ దిరుగు శ నిట్టటు స్వేచ్ఛఁ జరింపఁ జాల దీ
విత నెటుంగలేనిజనబృందము తానె స్వతంత్రతం గనన్
బంతముపూని నట్లలరు శ వాంఛ ఫలింపమిఁ జింతిలుం దుదిన్. ౮౨
- ఉ. ఈవిధ మంతయున్ జనులకెల్లను దెల్లమ కాని క్రొత్తదే
గ్రావవరేణ్య! నేఁ దెలుపఁ శ గా వలెనే విను మేను శంకరుం

దైవమటంచు నమ్మితిని & దానికి గర్వమే హేతువౌగదా
యావిభు పీడి వేటొకని & నాత్మ వరించుట బాడి యెట్లుగున్ ?

౮౩

ఉ. స్వాంతము శంకరాంఘ్రిజలజాతయుగంబునఁ జేర్చి కాననా
భ్యంతరభూమి దేవనదీయంతకమందుఁ దపోననంబునం
వెంతయు శాంతిఁ గూర్చుదగు & నిద్రఫలాపికమున్ భుజించి ని
శ్చింతముగం దపోనిరతఁ & జెంచెద నవ్వల దైవ ముండఱున్.

౮౪

మ. పరమేశున్ భజియించువారల నదెబ్బంగిన్ మహాసత్వముల్
పరికింపంగను జాలవన్న నిక నెఱప్పాటన్ సమీపించి భీ
కరదంష్ట్రహతి నొంచగల్గుఁ బలుకంగానేల పట్టులు లీ
శ్వరునిం గాంచక యూరకే మరలెరఁ & జాలన్ నిజం బిద్దియా.

౮౫

ఉ. ఈతలఁపున్ ముల్ప నిపు & దెవ్వరికైనఁ వరంబుగామి నీ
చేతమునందు నమ్మి ఫలసిద్ధిని గాంచగ నాశంబులఁ
బ్రితినొసంగు మోజనకి & వెగమహా దగునంకిం బల్కు సు
జాతకృపాతరేకమున & శైలమహేంద్రుఁడు పల్కె నీపిధిన్.

౮౬

మ. మునిమాటల్ విని సమ్మతించితిని మోశమోటుంబునన్ వేటు
ల్కును నే జాలకయుంటి నిప్పుడు భవత్కాంతౌసుకూలాబుగా
జన నేకీడులు మూడునో యనెడు వెళ్ళసందేహ మావిర్భవిం
చి నితాంతంబు మనంబు నేచెడుంగదే & చింతాంబుధిన్ మున్దితిన్.

౮౭

ఉ. ఏవిధి మానికొ బదు లి & దిట్టులె యంచు వచించువాడ ని
కేవరుసక రమావతికి & నీయంగజాలచు బుత్తి నును నా
దేవతలెల్లరున్ వినగఁ & చెల్వంగజాలుదు నిక మరల్పుఁగా
నేవడు వాప్సనో యెటుంగ & నేమియు నావిధి యెట్లు లున్నదో.

౮౮

శా. చింతాలేశములేక యంతదనుకన్ & జీవించితిన్ హాయిగా
సుంతైనన్ వెత చిత్తమం దొలయ వేళూరొత్తముండైన నా
చెంతం జేరగలేడు భూసురమునిశ్రేణుల్ సురక్షుల్ మన
స్సంతోషంబున నుండు నావసతులన్ & సద్యోగనిష్ఠల్ తగన్.

౮౯

శా. ఎన్నో నోములునోమ దెవతల నెన్నేరితులం గొల్వఁగా
నెన్నోనాళ్లకు బుట్టితీచు మమహాత్రేష్టుంబు వండంగ నీ
వెన్నో విద్యలు నేర్చి వంశమున కెంతే ఖ్యాతి గల్పించి తీ
వన్నింటం గడుం గీర్తిగాంచితిగదే & యమ్మా! త్రలోకంబునన్.

౯౦

తే. ఇట్టి నీవెటికో వట్టివట్టుదలను, జూపఁబానిలివమ్మ యాశుభదసమయ
మందు దపమేటికో సకలభవతము, లిచ్చుహరి గోరవై తివోయెటుంగజాల.

- క. ఏదేది యెట్టు లున్నన్, నీదగు వాంఛితము మాన్పు ఓ నేనెన్న మదిం
బోడగుఁ దపమునకై నన్, గాదనక సమీపమందె ఓ కడు నిష్ఠమెయిన్. ౯౨
- చ. పరశవు నెమ్మదిన్ నిలిపి ఓ భద్రముఁ గోరి తపంబొనర్పు వే
సరక సపర్యచేయఁదగు ఓ జాణలఁ బంపుదు మమ్మరో నిరం
తరము త్వదీయవృద్ధిని నితాంతము గోరెడు నీదుతల్లి యే
నరయుచునుందు మేమటక ఓ యందొకపర్ణగృహంబు సద్విధిన్ ౯౩
- చ. ప్రతమున కెంతయుం దగినభంగిని గట్టఁగఁ బంచి యెప్పుడే
వితమున నేమికోరినను ఓ వేగమ తెచ్చి యొసంగునేవక
ప్రతతుల నుంచి నీదగుతపంబున కెంతయుఁ దోడ్పడంగ స
మ్మతి గనుచుందునమ్మ యని ఓ క్షౌధరవర్యుఁడు పల్క నవ్వచున్. ౯౪
- చ. హిమగిరిపుత్రి కామణియు ఓ నిట్లనియెన్ జనకా! మదుక్తి జే
ప్పుము శ్రుతసీమలందుఁ దపఃముం బొనరింప నొకండెయుండ శా
స్త్రము విధియించెడుం జదువ ఓ ఛాత్రయుగం బనియున్ విధించు; య
త్నము భవదిష్టమట్లు తగఁ ఓ దద్దయుసౌఖ్యమే నాకుఁ గల్గెడున్. ౯౫
- ఉ. అంతియకాని నాదుహృదయంబునఁ గల్గినవాంఛలెల్ల నా
వంతకొఱంతలేక యలరారుట కల్ల యటంచు నమ్ము మే
కాంతనివాసమే భగవదాకృతిఁ జిత్తమునందు నిల్పఁగా
నెంతయుఁ జాలియుండు సుఖమేడ ? వ్రతం బననేడ ? యెన్నఁగన్. ౯౬
- నీ. అమరధునీపావనాంభ స్తరంగముల్ చేటికాబృందమై ఓ చేరి కొల్వఁ
దీరస్థితానేక ఓ హరిభూరుహములు చారుసౌధంబులై ఓ శర్క మొసఁగ
శాఖిశాఖోల్లసత్యాధువతత్త్రిరుతంబులే చెలులవాడములుగాఁగఁ
బావనతమ కందరఫలమూలములు గుచిరాన్న శాకాపూపకాళి గాఁగఁ ౯౭
- ఆ. బంచభూతములును ఓ భాస్కరతుహినాంశు, తాంకలు ధ్రువాదిధర్మమూర్తు
లొగిని రక్షకులుగ ఓ నొప్పారం బరశివుఁ, గొలుచుదాన దివ్యరఫలముఁ గోరి. ౯౮
- చ. నియతికి నంతరాయములు ఓ నిచ్చలుగూర్చెడు దుష్టదైత్యసం
చయముల మత్తపోదహనుఁజ్వాలల భస్మముచేయుదాన నా
నియమము పండుదాఁక జననిన్ నినుఁ జూడఁదలంప నాదుని
ర్ణయ మిది వెఱుగాఁ దలఁపరాదునుఁడీ మిము భక్తి వేడెదన్. ౯౯
- మ. అని ప్రార్థించుచు నుండునంత గిరికన్యాదేహభాగంబులన్
గననయ్యెన్ నవతేజ మద్భుతముగాఁగన్ శైలరా ట్టవిష్ణుధం
బును వీక్షించి విచిత్రమా నిదని యుపొంగెన్ గడున్ సాధ్వసం
బును గాంచెన్ మది నవ్వలన్ దలఁచె నిరప్పొక్కిన్ గతాహంకృతిన్. ౧౦౦

- చ. ఇది పరమేశ్వరేజమగు శ నీయమ గేవల మాతృజాతగాఁ
గఁ దలచరాదు. దైవగతిఁ శ గానఁగ శక్యముగాద దేరిక
మదిఁగల సంశయాళి నిత్యమానఁగవచ్చును శంకరుండె యు
మ్ముదితకు దిక్కుగాఁగలఁడు శ పో వలుభంగుల నేల చింతలన్. ౧౦౦
- చ. అని మది నిశ్చయించి కరుణాంబుధి శంకరుఁ డీమె వచ్చహం
బును బనిపూని దుష్టమృగకపూగము చేరకయుండ దుష్టుల
దనుజులు గాంచకుండ నియతప్రత మించుకయే గొఱంతగా
చనియటు గాచుఁగాత మని శ స్వాంతమునన్ శివు భక్తి వేడుచున్. ౧౦౧
- చ. సుత గని యిట్లు పల్కె సోకకచొప్పునఁ బల్కెత నిన్నుఁగూర్చి నీ
మతవిభవంబు నేనెఱుంగ శ మానిని! నిన్నుఁ బరాత్పరుండు సు
తతమును గాచు నంచు నెడకదైర్యము గల్గెనుగానఁ బొమ్ము ని
న్నితరులతోడఁ బోల్పడగ శ చెన్ని తెఱుంగుల నేఁ దలంచినన్. ౧౦౨
- మ. నినుఁ గాపాడఁగ నేవకప్రతతులన్ శ నేఁ బంప చూహించితన్
గనుకన్ నాయవివేకముం దెలిసియే శ కాఁబోలు శ్రీకృష్ణుండు డే
క్కనిమేషంబున స్వీయశక్తిలవ మే శ గాంచంగఁ జేసెఁగదే
యనుమానం బితనీల నిన్నుఁ బరువన్ శ హర్షించితఁ బల్లెరో! ౧౦౩
- సీ. ఎనిమిదిదిక్కుల శ నిల నంబరంబున నుడుభూతములు నీరయండఁ జేరి
జాలనియట్టు లాశంకరుండే కావఁ దలచినట్టులుగ నేఁ శ దెలిసికొంటి
గావునఁదప మొప్పుకగాఁ జేయవేగమ తరలు మఁ చనుచు మూర్ఖమును బుణికి
యాశిషంబు లొసంగి శ యనిపె నావార్తల వినిచమేనాంబికి శ వెఱపుమాని
- తే. పుత్రి నక్కునఁజేరిచిపొంగిపొరలు, వగపు లోననె యడఁచికొంచుఁ గడుమేలు
గలుగునట్టులు దీవించి శ కదలనవ్వు, యింకఁ దపమున కని యాజ్ఞనిచ్చె నంత.
- చ. పితరులయానతిం బడసి శ భీతి రవంతయు నెంచనట్టి స
న్దతియె సహాయమైవెలయ శ మానిని సత్వశరణ్యమై ధయః
కృతిఁ గనుపట్టునట్టడవి శ కేన్ సుధాంశుధరాంఘ్రిపంకజ
ద్వితీయము నంతరంగ మనుకదివ్యతమాసనమందఁ చొప్పుగన్. ౧౦౪

— తపోవనవర్ణనము. —

- మ. అలమందాకిని పావనాంబువుల రోమ్యస్ఫాతీరస్థలం
బుల నార్ద్రంబులుగా నొనర్చి ప్రమదంబున్ గల్గఁగాఁ జేయుచున్
విలసత్తుంగతరంగహస్తముల వేవే భక్తులు జేరరాఁ
బిలువన్ స్వర్ణసుఖంబుఁ గూర్చునటు భావించంగ వర్తంబునై. ౧౦౫
- సీ. భవరాగభేషజప్రాయ శీకరముల వెదఁజల్లుచున్ గడిఁ శ వింతగాఁగఁ
బయివయిం బొలసెడు శ బాలవాయువులచే నెల్లరయాధులఁ శ బెల్లగింపఁ

- బూనినయట్లుగాఁ శ బొల్పుచు సంచలజ్వలనిస్వనంబుల శ సకలజనుల
న్నానపానంబుల శ సకలపాపంబులు దొలఁగు రం డనుచును శ బిలుచునట్లు
తే. లొప్పుచున్ బతిఁగాంచెడు శ నుత్సుకతను, బరుగువాతెడురీతి జగవంబు దుస్స
హముగఁగన్నడనరుగుచుఁ బ్రమదలకొగి, సాధువర్తనమును దెల్పుచందమమర.
- చ. నిలుకడ లేనివృత్తిగొని శ నిక్కుచు స్వేచ్ఛ జరించునట్టి మ
ర్త్యుల కిటు పూర్వకర్మ భవయోగఫలంబులుగూడ నొప్పుకే
కలిగినయట్లు చూడఁదగి శ క్రన్ననఁ బోవు నటంచుఁ జక్కఁగాఁ
దెలిపెడునట్లు వస్తువితరతిం గొని వే చనుచుం గనంగనై. ౧౦౮
- ఉ. అంబరవీధి నొక్కమొగి శ నార్ద్రముగా నొనరింపఁబూని పం
తంబున నట్టెలేచి యది శ దార్జ్యనరామికిఁ జింతమున్లి వోవ్వి
మంబుననుండి మున్ దిగినమాడ్కిని వ్రాలఁగ నిక్కువాఁడు వే
గంబునఁ గ్రిందికిం దొరఁగుఁడగా యనితెల్పెడునంచుఁ జూడనై. ౧౦౯
- చ. తరుతతివల్లవంబుల సదాగతిసంగతి సంగతాంబుశీ
కరముల వింతభూషలను శ గ్రాలెడునట్లు లొనర్చుచున్ మనో
హరగురు వీచికానిచయ శ హస్తములన్ ధరణీతలంబు స
త్వరముగ నావరింపఁ బ్రమోదంబునఁ బూనినయట్లు లెన్ననై. ౧౧౦
- ఉ. తుంగతరంగమాలికలఁ శ ద్రోయుచు లాగుచుఁ దీరభూములం
దం గనుపట్టువస్తువులఁ శ దోరపువేడుకఁ బొంగుచున్ మన
స్సంగతవాంఛ లిట్టులె వెసం బొడచూపు నడంగు నన్ననీ
తిం గనుడంచుఁ దెల్పెడువిధిన్ నటియించుచు మెచ్చ నర్హమై. ౧౧౧
- శా. మింటంబాలు విహంగమావళులు ప్రేమింపన్ గతిన్ మాని వె
న్వెంటన్ నిస్వనముల్ పొనర్ప బహుళోర్విజప్రకాండాళి వా
ల్లంటుల్ దంటలనొప్ప వ్రాలి కనఁగాఁ శ గిమ్రార్చికారావముల్
వెంటన్వెంటఁ జెలంగ సుందరలసద్వృత్తిన్ నుతింపంగనై. ౧౧౨
- చ. జలపతగస్వనంబులె యేసంగెడుపల్కులుగాఁగ నున్నతో
ర్పులె మృదుబాహువల్లరులఁపొలిక నొప్పుగ నర్తకీవిధం
బలరఁగ లోకతత్త్వము నహర్నిశమున్ తుణభంగురంబుగాఁ
దెలుపుచు సాటిలే కలరుఁడేవనదీతిలకం బ దెంతయున్. ౧౧౩
- చ. కనులకు విందుఁగూర్చు శితికంఠునిగూర్చి తపం బొనర్చువే
డ్కునుమ వనంబుతీరమునఁ శ గమ్రతరర్తుఫలప్రసూనరా
జిని దళుకొత్తఁగా నట వసించి మహానియమంబుమీఱఁగా
నొనరిచె శంకరుం డెదుటనున్నటు లెంచుచు నిశ్చలాత్మయై ౧౧౪

- సీ. నాసికాగ్రపదంబునన్ దృష్టిఁ గదియించి పద్మాసనస్థితఁ ఁ బరిభవిల్లి
వక్షంబు తనుమధ్యభాగముకన్న రవంత నగ్రస్థుల ఁ మాక్రమింప
మధ్యభాగము సమముగా నమరియుండఁగ యప్తివలె దేహము గడు విచల
మై యొప్పు మనసు మహాదేవుపాదపద్మములందు నిశ్చలతఁ నిలువఁగ
- తే. నుత్తమాంగముఁ జుట్టిమహాత్తమ మగు, దివ్యలేజంబు వలయ నతిస్థిరమగు
శ్రద్ధమై యోగశాస్త్రైకపద్ధతని ద, స మైనరై మునుల్ మెచ్చుఁ బర్వతసుత.
- చ. తనదగుదివ్యలేజ మొగిఁ బామరసాస్త్రనిమండలంబు మీ
చి నిగిడి దేవసిద్ధులను ఁ జేడ్చడఁజేయఁగ యోగతత్త్వ మీ
వనిత యొనర్చుసత్తపము ఁ వైఖరియే యని నిశ్చయింపనొ
ననుచు సనందనాదిమును ఁ లద్భుతమందఁగఁ బొల్పె దేవి తాన్. ౧౧౬
- సీ. గంగాతరంగిణీసంగతిని జెలంగు చంద్రరేఖోల్లసజ్జటలరాజి
త్వేఖానలజ్వాలమాలా భయంకర వక్త్రగహ్వరయుత ఁ వ్యాశచయము
సర్వసమత్వైకసరణిని బోధించు కరుణారసార్ధస్యైకమ్రచదన
మాశ్రితాపద్గణహరణశీలకలాపసంఘల్లపదసారసద్వయంబు
- తే. తనదు విమలాంతరంగంబున నచపలత
నెలకొనియె యుండఁ గాంచుచు ఁ నియతిమీఱు
నద్వయుని యోగిహృద్ధ్యయు ఁ హరుని నమ్మి
తపము సల్పెను మును లద్భుతంపడంగ. ౧౧౭
- చ. అవయవముల్ నిరంతరహిమాంబుకణంబుల తానునన్ మహా
పవన సమీరితాంబుభరణం క్తివితీర్ణమహంబుధార లొ
క్కవడుపునం గలంచుటను ఁ గాసిని బొందఁగ సుంతయే మనం
బు విచలతం గనంజననిఘోలిక నొప్పు దదేకనిష్ఠ మై. ౧౧౮
- మ. శితికంఠన్ బరమేశు నవ్యయు నజున్ ఁ జిత్రేశుగా నెంచుచున్
గతి వేతెద్దియు లేదటన్నతలఁపుల్ ఁ క్రమ్మంగ చుత్తమి దే
వతలున్ మెచ్చు దపంబొనరై జలముల్ ఁ వాతంబు ప్రాచీన
త్రుతతుల్ భుక్తిగ స్వార్థ మెప్పు ఫలవంతం బొనొ యు చెచ్చుచున్. ౧౧౯
- చ. తరుణిమనంబునుండి యొకతంతు వద్యశ్యగతుల్ జెలంగ శం
కరు మదిదాఁక సాగె నదె ఁ కాంక్షి యనంజను దానిరూప మె
వ్వరు కనఁజాల రవ్వియె యభంగురశక్తిని లెక్కనేయఁగా
దరమెటులైనఁ గానియటు ఁ తార్కొనియుండు జగద్వ్రజంబునన్. ౧౨౦
- శా. ఆతంతువ్రజమే పుష్పరము హస్తాంభోనిధిన్ ముండు జం
తాతాత్పర్యముఁగూర్పు బ్రాణులకు సూక్ష్మస్థానముఖ్యంబులన్

- ప్రీతిఁ వర్తిలు దేవతాదులకు నేరితిఁ సుసంబంధమాఁ
జేతఁకాంక్షలెటుల్ ఫలించు నటులే యే యుక్త స్థితుల్ సాగఁగాన్. ౧౨౧
- ఉ. దాననె లోకజాలము సతంబు దృఢోత్తమరశ్మిబద్ధమై
తా నొకరితినే వెలయుఁ య దత్త్వవిదుల్ కనుచుందు రిగతిఁ
మానసరశ్మి బంధము లహమానుషముల్ మఱి కర్మరూపముల్
కానఁగరాకయే యవి నికామముఁ బొల్పెడు నంచు నాత్మలన్. ౧౨౨
- ఉ. లోకములందుఁ గల్లుజనులకుఁ మఱియుం గలప్రాణికోటులుఁ
బాకరిపుండు లోనయిన య పాలకులుఁ దదుదారతంతుసం
ఘాకలితాంతరంగులయి య న్వహముఁ జరియింతు రద్దియే
లేక చెలంగు నెంతయును యీలలఁ దత్త్వ మ దద్వయం బగున్. ౧౨౩
- చ. అదియొకఁడే స్వతంత్రత నహార్యగతుల్ దగియుండఁ జాలు నిం
కెదియు నటుండఁ జాలదని యెన్నఁగనౌ మతిమద్దణంబుచే
నిదియొకదా యథార్థమని యింతుకయేఁ దెలియంగలేక కుం
దుదు రిల బాలిశుల్ నిజము యోచుట శాంతి వహింతు సజ్జనుల్. ౧౨౪
- ఉ. ఆగిరిరాజపుత్రి దగు య నాత్మఁ గలట్టితలంపె తంతువై
సాగి య దెవ్వరేఁ గనఁగఁ జాలనియట్లు మహేశుదివ్యహృ
ద్భాగముఁజేరి నిల్చె; భగవంతుఁడు శంకరుఁ డార్తరక్షణం
బే గద కృత్యమంచు మది యెంచెను దత్సుకృతంబువెంపునన్. ౧౨౫
- మ. భగవంతుఁ బరమేశు స్వాభిముఖుగా య భవ్యాకృతిం దాల్చువా
నిగఁ జేయందగు నద్ది యారయ ననింద్యంబైన కర్తంచె దా
నిగతుల్ పెక్కులు వానిఁదత్త్వవిదులే య నేరర్థదా కన్దానఁ
బొగడొందుఁ జగమందు దైవ మనఁగాఁ య బూజ్యం బనంగా నదే. ౧౨౬
- క. దానిగతుల్ గహనము లని, పూని వచించెడిని శాస్త్రపుంజం బిదియే
మానవులను సుఖదుఃఖము, లూనంగాఁ జేయు వారలొప్పుక యున్నన్. ౧౨౭
- చ. కనుకనె కర్మమార్గ మధికంబగు నన్నిటిలోన నంచు స
జ్జను లెపుడుం దలంతు రదె య శర్మదమా విధియుక్తి నాచరిం
చిన నటుగాకయున్న నది యే కురఁజేయును దుఃఖ మిద్ది త
ప్పనినుడి యంచు నమ్ముదురు య భద్రముఁ గోరిన యట్టిమానవుల్. ౧౨౮
- శా. ప్రాణేయాచలకన్యకామణి మదిఁ య భావించె నెద్దాని వా
ఙ్గాలంబెల్లఁ బవిత్రతం గనఁగ శాస్త్రప్రక్రియం బల్కుఁగాఁ
జాలెం దేని సువాంఛితం బదియె యీశానుఁ మహాదేవు సు
శ్లోకుం జేరి వరప్రదాననిరతిం య జొప్పించె దధృత్థనలిన్. ౧౨౯

మ. విరతం గాంచని నిష్ఠ బాలికయు హృద్విధిన్ స్వకీయాంఘ్రిసం
కరుహద్వంద్వము నిట్టి శాస్త్రహితసంకల్పంబునన్ ధ్యానయో
గరతుల్ మించంగఁ దన్ భజింప హరుఁ డకాకాంతామణి వాంఛ నా
దరణం బొప్పంగఁ దీర్చినెంచె సుకృతార్థంబుల ఫలించుం గదా. ౧౩౦

— శివుఁడు పార్వతీనియ్యఁ బరీక్షించుట. —

మ. తను దర్శించెడుభాగ్య మబ్బుట నితాంతస్థానపుణ్యదయ
బుననే కావున శంకరుండు మదినిం బూనెం బరిక్షింప; శం
భునియూహల్ పొడసూపినంతనె మహాభూతంబుల దాద్యమన్
వినుతం గాంచెడు సంబరంబు జలముగ్ధృందంబు బుట్టించినన్. ౧౩౧

చ. మరుదధినాయకుండు తననమంగతుల కిచ్చరాకయుండ నే
వరుస భరింపరానివిధిఁ బరివర్తించునె యత్తరంగిణ
గురుతరవారిపూరములు కంకక వాయుసమీరితము లై
వరుగిడి విశ్వమెల్ల నొకపట్టున లోఁ గొల నెంచె నంతయున్. ౧౩౨

చ. జలములు పొంగుచుండఁగ నిజంబగు యత్నము సాగ దన్న యు
మృలిక ధనంజయుండు నభిమానము వీడినయట్లు కృత్యముం
దలంచుచునుండె ధ్వాసతి స్వభర్తముమాని మహేశునిచ్చచే
గడఁగి వికంపతంగనెడు కంక్షును బూచె నిరంతరంబుగన్. ౧౩౩

క. పంచమహాభూతము లిటు,సంచలతం గాంచి యట్లు సర్వేశ్వరున
ర్పించెడుగతి వెలసిన నొక్కించుకయును శాంతిలేకగను యపు డుండెన్. ౧౩౪

క. ధారాధరములు నిర్భి,పారంభముగాఁ గరింద్రహస్తాకృతి నా
సారమున ముంచె విశ్వం,బారితం తెలఁగి వేచె ననిలఁడు పూన్కి. ౧౩౫

చ. ఉడుగక వీచువాయువుల నొక్కమొగిం బడువర్ష ధారలం
గడఁగి సహించి పార్వతీయు కంక్షతరం బగుశ్రద్ధ సీతు న
య్యుడుపతిశేఖరున్ గొలుచుకొనె నదెవిధి సంతరాయముల
తడయక కలుచుండినను కైర్యమె సిద్ధివ మన్న నమికిన్. ౧౩౬

సీ. ఉత్తమాంగంబున నయూధనాధిపతి మూంబుధానిలు వడి నయింప నిలం
కల్లన భాలమ్ము నుల్లసిల్లంజేయుచును జవంబున నేత్రవనజములను
దడుపుచు దిగజాజీ తద్దయు ముగ్ధంబు లగుగండఫలకంబులందుం బాజీ
క్రిందికి దిగి యందుం గించిచ్చమంబున కలవడి వయ్యింపహముల నెట్లా
తే. పాణి వడివడి దిగి నాభివల్వలమును, జేరి యందుండి వెడిలుట నయేరికైన
దెలియరా నట్టులుండె; నాకెఱవమిన్న, యట్టివృష్టికి జలయింప కార్తవీర్యునక.

క. తననియమము సాగఁగ నుం,దెను గాఢచమాధి యలవడిన శిలపోల్కి
గనఁబడుచుండె మహాభూతనికర మానియతం గాంచి తమకని మానెన్.

- చ. కదలికమానె దేహము నిశామము స్థైర్యము నూనె చిత్త మిం
తదనుక నాసికాగ్రమునె శ తప్పక చూచుచు నున్నదృద్ధ్యయం
బొదవినకాంక్ష సూక్ష్మముగ శ నొప్పి సుఖమ్ము యనంగ యోగిసం
విదితమునైన సత్పథము శ వేడుక నొందెను దేని గాంచనో. ౧౩౯
- చ. శిలవలెనున్న యాసుదతిశ్చెంతనె చేరక పోవుచుండు ప
క్షులగుమి యిద్ది యేవో యొకకకుంజ మటంచుఁ దలంచి చాలవే
డ్కులఁ బయి వ్రాలుచుం జనుచుఁ శ గమ్రురుతంబుల శ్రోతృమండలం
బుల నలరంగఁజేయుచును శ బోవుచు వచ్చుచునుండు నిచ్చలున్. ౧౪౦
- ఉ. చీమలు లోనుగాఁగలుగు శ చిన్నకృముల్ తరు వన్నభ్రాంతిఁ బై
కేమెయినైన జంకు గన శ కెంతయుఁబూనికఁ బ్రాకుచున్ మహా
ద్దామజవంబునన్ దిగుచు శ ధన్యము యత్న మటంచు నెంచు నా
కోమలి సుంత చాపలముఁ శ గూడని గాఢసమాధి నుండుటన్. ౧౪౧
- మ. ఒడిలోఁజేరి సరీసృపంబు లది యేదో పుట్టయం చెంచి యి
క్కడ బాగుండును గాపురం బనెడు వేడ్కున్ గాంచి మాత్స్యర్యమున్
విడువంజాలి వసించెఁ బూర్వసుకృతావేశంబునన్ సుంత యా
బిడ నేమంబును వీడకే కొలిచె శ్రీవిశ్వేశు నెల్లప్పుడున్. ౧౪౨
- చ. అదియె సమాధి యంచు మునుఁబందురు చిత్త ముపాస్యదేవతా
పదసరసీరుహద్వయముఁ శ బాయక చూచుచు నింద్రియాళి యొ
ప్పిదముగ వశ్యమై నయముఁపెంపును గాంచఁగఁ జేయు తెన్నసి
ద్ధిదము సమాధి దానిగుఱుఁతించియె బాలిక పూనె శ్రద్ధచేన్. ౧౪౩
- ఉ. అట్టిసమాధియందుఁ దనఁమాత్మఁ దిరంబుగ నిల్పి సుంతయేఁ
బట్టుతోలంగ కీశ్వరునిపావనరూపము లోఁ దలంచుచున్
బుట్టువుఁ దొట్టి చేపడిన శ పూజ్యతరం బగుశ్రద్ధ మించి తోఁ
బుట్టువురీతి సాయపడ శ భూరితపం బొనరించె నవ్వనిన్. ౧౪౪
- చ. తపమది నూలుకొల్పెఁ బరతత్త్వము తానయి భక్తు లెట్టిదా
వపువును నామముం గలుగ శ భావనచేయుచు హృత్సరోజమ
ధ్యపదమునందు నిల్పి కొనియాడఁగఁ గోర్కు లొసంగుచున్ హరుం
డుపనిషదోఘవేద్యుడన శ నొప్పు సదాశివు లోకరక్షకున్. ౧౪౫
- చ. తను మది నిల్పి యొంటరిగ శ దారుణసత్వనిరంతరాటవి
ఘననియమంబునం దప మఖండతమం బనఁజాలునట్టి దా
నిని విధిఁజేయునద్రిజకు శ నెఱ్ఱినిగూర్చు వరంబు లీయనెం
చెను బరమేశ్వరుండు ఫలసిద్ధిని గాంచునుగా తపం బిలన్. ౧౪౬

— పునానాశివుడు పార్వతికడకు వచ్చు. —

- ఉ. ఇంకొకసారి పార్వతియభీష్టములం బరికించి తీర్పఁగా
శంకరుఁ డాత్మ నెంచి కడఁసారి పరీక్ష యిదౌ నటంచు నే
ణాంకములోనుగాఁ గలుగునయ్యయిచిహ్నములం ద్యజించి యే
శంకకులోనుగాక తగు శ చారుశరీరముఁ దాల్చి నాదృతిన్. ౧౪౭
- సీ. సరసిజంబుల సొంపునిరసింపఁగాఁ జాలు కనుదోయి ముచ్చటల్ శ గలుగఁజేయ
స్థరచాపమును గేలెసల్పుచుమించెడు భ్రూయుగం బొకవిత శ పుట్టఁజేయ
లలితకటాక్షైకఫల మిదె శ్రీయుగ మనురితి శ్రుతియుగ్మ శ మమరియుండఁ
గరుణాస్పదం బిదె శ గదయని నుతఁగాంచు కమనీయచక్షుంబు శ కళల నీన
- ఆ. వాంఛ లొసఁగఁజాలు శ వర్ణముల్ వెడలింపఁ
గాంచియున్న వన్నెడు శ కరణి నెసఁగు
నోష్ఠయుగళ మెంతో శ యొప్పులకుప్పుఁగా
నమరియుండ రూప శ మది చెలంగె. ౧౪౮
- మ. పదునాఱేడులు దాఁటి యిర్వదికి లోపంబై తదీయాంతరం
బిది యింతే యనితెల్పఁగా మఱియు నూహింపంగ శక్యంబురా
నిదిగాఁ బ్రాయము చెల్వమిఱి మదనున్ శ నిందింపఁగాఁజూచు న
ట్టిదియై కన్నడ రూప మప్రతిమమై శ యేపారె బల్వీంతగన్. ౧౪౯
- చ. అరుదగు భాలనేత్ర మపు శ డారయ యోగులకేఁ గనంగనౌ
సురలకుఁ గానరాక తగుఁ శ జోద్య మిదేకది తా స్వతంత్రుడౌ
పరశివుఁ డెద్దిచేయఁ దలఁపన్ ఫలియించు న వప్పు డంచు ని
ర్జరవరులే యెటుంగుదురు శ జ్ఞానధనంబున నొప్పియుండుటన్. ౧౫౦
- సీ. రుద్రాక్షమాలికల్ శ రుచిరమణిహారములుగ భోగీశవిభూషణములు
మాణిక్యభూషణమండలంబుగ నర్థచంద్రకలాపంబు శ చారువజ్ర
కల్పితమకుటసంఘటిత చిహ్నంబుగ గంగాతరంగిణీతుంగభంగ
మాలికల్ మణిరుచిజాలంబుగా భస్మచర్చ శ్రీచందనచర్చగాఁగ
- తే. నితరులకుఁ గన్నడంగ నా శ యిందుధరుడు
రుచితరమూర్తియై యొక్కరుండె చేరె
ఘోరతప మాచరించు నా శ కోమలాంగి
యున్న వనమున కమరు లోహా యచంగ. ౧౫౧
- మ. తనకంటెన్ మును నుండమానతము మోదంబొప్పు నక్కాననం
బున వ్యాపించుచు దర్శనం బొసఁగుమా శ భూతేశ్వరా! యంచుఁ బ్రా
ర్థనముల్ చేయఁగఁ గాననామరులు వింతల్గూర్చు వన్నెల్ తగన్
వనమం దెల్లెడలన్ మయూరములు నిస్సానంబులన్ నింపగన్. ౧౫౨

- చ. చిలుకలు ముద్దుగుల్కునటు శ చేరి పరస్పరహారిభూషణం
బులఁ దరురాజియే వలుకుపొల్కిని దోఁపఁగఁ జేయుచుండ ని
స్తులగతులన్ మయూరవితఠతుల్ తిరుగాడుచు సుందరారవం
బుల పనమెల్ల మార్పలుకఁ శ బూనినరీతి నొనర్చుచుండఁగన్. ౧౫౩
- చ. వలువ లమూల్యముల్ తనదుఃవర్జమునన్ వెలయంగ రత్నకుం
డలములు కాంతు లీనుచుఁ గనంగన వింతగఁ దోచుచుండ ని
మ్ములఁ గపురంపుఁదమ్ములము శ భూరిపరిమళసంతతిన్ విశా
జలరుహనేత్రలం బరహశత్వము నొందఁగఁ జేయుచుండఁగన్. ౧౫౪
- మ. స్థితమాస్యాంగణమందుఁ దాండవ మొగిం శ జేయం గటాక్షంబు లా
యతకారుణ్యరసాలవాలములె యోనొ నంచుఁ దెల్పంగ నా
క్షీతిభృచ్చాపుఁడు మందమందగతులం శ జేరెం దదావాస మ
య్యతివం బూన్కిఁ బరిక్ష చేయఁదగునూహన్ జిత్రవేషంబునన్. ౧౫౫
- మ. పరమేశుం డిదె వచ్చె నీదుతపముల్ శ పండెన్ మహాభాగ్యముల్
వరుసన్ నీకు లభించుఁజుమ్ము గిరిజా శ వర్ణింప శక్యంబె యె
వ్వరికే నీదగుపుణ్యమంచుఁ దమిచేఁ శ బతుల్ శుకాదుల్ మనో
హరవాక్కుల్ వెలయించుచుండుతటి దుఃష్టారాతి యీశానుఁడున్. ౧౫౬
- చ. పదకమలంబులన్ ధరణిభాగముఁ బూతముగా నొనర్చుచున్
సుదతి వసించునాశ్రమముఁ శ జొచ్చెను బార్వతి యప్పుడే సమా
ధి దలఁగి లేచుచుండి వసతిం గనవచ్చెడు నూత్నపూరుషున్
మదనుని ధిక్కరింపఁదగు శ మంజులరూపుని గాంచె వింతగన్. ౧౫౭
- చ. తొలుత జనించె సంభ్రమము శ తోడనె లజ్జయు నంకురించె న
వ్వలఁ బ్రమదంబు నూల్కొనియె శ వైశమ సాధ్వస మొక్కయింత యె
ట్టులొ తలచూపఁగల్గెను గడుంగడు వింతగ నవ్వియెల్ల న
వ్వెలఁది మనంబునన్ నిలువ శ వేడుకఁబూనుచు నుండె నెంతయున్. ౧౫౮

❦ శివపార్వతీ సంవాదము. ❦

- చ. అతిథి గృహంబుచేరఁగ యథార్హముగా భజియింపనొప్పు నం
చతివ యెఱింగియుండియు మహాత్ముని నాతని జూచినంత నే
వితమునఁ బూజలం దనుప శ వేదవిధుల్ ముద మొందునట్టి వ
ద్ధతులను నొక్కఁడే మదిని శ దాఁకమి నూరక నిల్చియుండె దాన్. ౧౫౯
- ఉ. ఇంచుకసేపు నిశ్చలత శ నే గనియుండి మహాభ్రమంబు మా
న్పించెడు జ్ఞానచండకరునిం గనఁజాలిన ప్రోడగాన వ్యా
పించినమాధ్యమున్ వదలి శ పెంపెసలారెడు భక్తి నూని నే
వించెను శాస్త్రపద్ధతిని శ విశ్వవిభుం బరమేశు శంకరున్. ౧౬౦

- మ. పనితాధర్మము సుంతయున్ సడలకే ఓ నల్లించ నర్హుంబుగాఁ
గనుపట్టన్ దలవాంచి తచ్చరణయుగ్ధంబుం గటాక్షంబులం
గనుచున్ మెల్లఁగ నార్యవర్య! యెచటం ఓ గానంగఁ బోఁగోరి యీ
వని కేతెంచితి రావిధంబు వినఁగా ఓ వాఁఁభితు నిష్పట్టునన్. ౧౬౧
- చ. ఉచితమయేని నే విచఁగ ఓ నోప్పనయేని శ్రమంబు దాన మీ
కచటఁ బొసంగదేని వచియింపు మహాత్మ! మదీయపూర్వపు
ణ్యచరితముల్ ఫలించు నని ఓ యాత్మఁ బ్రమోదము నొందుదాన నం
చచలకుమారి వేడుటయు ఓ నాకుమానా మునిసూనుఁ డిట్లనున్. ౧౬౨
- శా. ఎందుంబోవఁ దలంపుగల్గు మది నోడై చేరియేయుండు మే
మెందేనుండిన నెల్లెడన్ నిలిచినట్లే చూడనై యుండు మా
నందాంభోనిధి నోలలాడుచును వింతల్ చూచు గుర్భాగ్రింతలే
కెందుం జూచినఁ గాననొచు మునిబృందేష్టుంబులం వీర్పుచున్. ౧౬౩
- ఉ. తోచినయట్లు చేయఁదగు ఓ తోరపుశక్తి చెలంగ నార్తులం
గాచుటయే శ్రతంబుగ జగంబుల ధర్మముఁ బాపచేయఁగాఁ
జూచెడువారిఁ ద్రుంచుటయే ఓ శూరవిలాసముగా నెసంగు మా
కోచఁలక్షి! యిప్పు డిట ఓ కొప్పుగ వచ్చితి మీ నినుం గనన్. ౧౬౪
- ఉ. నిన్ను గుఱించి యిందలముఁనిప్రవహల్ నచియింప వింటి మో
కన్నియమిన్న! యీనియతఁ ఓ గాంచిన నిచుకచోద్యమయ్యె నే
కన్నెలు మున్ను పూనినటు ఓ కానఁగరాదు జడాత్తు లెవ్వరో
ని న్నిటు ప్రోత్సహించి రని ఓ నేఁ దలపోయుడు నెంతో వింతగన్. ౧౬౫
- చ. అరయఁగఁ గ్రూరబుద్ధులగు ఓ నట్టిశకుల్ కితి నంపుఁ గార్యముల్
పరులకు నచ్చుఁజెప్పి సులభంబులుగా మది నవ్వఁజేసి వా
చురుతరకష్టముల్ గుడువ ఓ నొయ్యనఁ జూచుచు సంతసించుచుం
దు రిది విలాసమై తనకుఁ ఓ దోయఁచహానన! యట్టవారికన్. ౧౬౬
- ఉ. ఐనను బ్రశ్న చేయుడు నోయారము నొచ్చుగఁ జూకనొప్పు నీ
మేను నిరంతరం బిటులు ఓ మించినపూన్కి శ్రమంబునొందు న
ట్లోనలినాక్షి! చేయు టిదియొప్పునె యెవ్వనిఁగూర్చి యట్లు శ్రీ
కాననమందు నిష్ఠ గనఁగఁగాఁ బని బూనితి వింత తెల్పుమా. ౧౬౭
- చ. ఫలమది యెట్టిదో యొసఁగఁ ఓ బాల్పడువాఁ డతఁ డెట్టివాఁడో తో
య్యలి వచియింపుమా వినఁగ ఓ నాత్మయు సుప్రమమొందుచున్న ద
ద్దలవియొ పొందఁ గాదో నిజ ఓ మారయువాఁడ రహస్యమైనచోఁ
దెలుపుమటంచు నే నడుగఁ ఓ చెప్పున నేగెదఁ గార్యసంగతిన్. ౧౬౮

- ఉ. వేలుగ నన్ దలంపకు సువృత్తపుగా మది దోడవచ్చితన్
మీతెడుకాంక్షచే ననిన ఓ మేచకకంధరుపల్కు లెన్ని బల్
నేలుపుకాఁ డితండగు విసీతునిపల్కులె యివ్వి; యెట్లుగా
మాటు వచింపనొనొ యని ఓ మానసమందుఁ దలంచి యంతటన్ ౧౬౯
- చ. పరశివు సంస్కరించి మృదుభాషలఁ బల్కె గళస్వనంబు వీ
ణరవముమించ నో ప్రమథనాయకరూప! మహాత్మా! యేశతో
త్కరముననుం దపంబునకుఁ ఓ గాఁ బురికొల్పఁగలేదు నేనె శం
కరుని దయాకరుం గుఱిచి ఓ గాఢతపం బొనరింప వచ్చితన్. ౧౭౦
- చ. జనకులు కూడదంచుఁ బలుసారులు వల్కుటెగాక పెండ్లిచే
యను దలపోసి నీకు హరి ఓ యర్హుఁడు గాఁదగు నంచుఁబల్కి రే
ననయము శంకరుం బతిగ ఓ నాత్మఁ దలంచెడుదానఁ గాన నా
తని వరియింపఁ గోరక స్వతంత్రత వచ్చితి నిష్ఠఁ బూనఁగన్. ౧౭౧
- మ. తొలిమేనం బొనరించియున్న సుకృతుల్ ఓ తోడ్తోడఁ బ్రోత్సాహమున్
గలుగంజేసెను గాన వచ్చితిని నాకాంక్షల్ ఫలింపంగ భో
గిలసద్ధారుని యోగిసంస్తుతుని సత్కీర్తిప్రభాజాలసం
పలితాశాంతుని భక్తరక్షకుని సేవం దన్ను నిష్ఠంబునన్. ౧౭౨
- చ. అనుపలుకుల్ చెవిం బొరఁగ ఓ నట్టె యహా యనిపల్కి నవ్వి త
న్నిని బరికింపఁగా నిదియెవేళ యటం చెద నిశ్చయించి యి
ట్లనియెను బాలవోదువుకదా నగుఁబాట్లగుఁగాదె నీవొన
ర్చినజతనంబు సత్ఫలదు ఓ శ్రీపతిని విడనాడి వెట్టివై. ౧౭౩
- ఉ. ఇల్లనలేక బంధు వితఁ ఓ డివ్విధి నాకనిచెప్ప నొక్కడే
దెల్లముగాఁ గనంబడక ఓ దీనులెకాని పొగడ్తగన్నభా
గ్యోల్లసీతుం డొకండయిన ఓ నొక్కచుడైన సఖుండులేకయే
యెల్లెడ సంచరించు నురగేంద్రవిభూషణుఁ గోరి తక్కటా! ౧౭౪
- సీ. అభిజనసంపద ఓ కాశించితో మహాభాగ్యంబు వీక్షించి ఓ భ్రాంతిగనితో
సౌందర్యమును గాంచి ఓ సంతసంబందితో మణిహారములఁ గని మమతగనితో
సౌధమ్ములకు మహాశృంగారంబు నొందితో బంధులఁ బరికించి ఓ వాంఛగనితో
రతనంపురాసుల ఓ కతిమోదమందితో సరసత కామోదనిరతిఁ గొనితో
- తే. పరిజనంబుల నారసి ఓ బాగటంచు, బొంగితో యెడఁబాయనిమునుల నెంచి
చాల నుప్పొంగితో నీవుబేల వలచి, తెవ్విధినో భూతగణవృతునీశుఁజెప్పుమ.
- ఉ. కట్టను బట్టలేక తినఁగఁ దగునన్నములేక హస్తదా
దట్టపుఁజర్కముం దొడిగి ఓ దారుణకాననవస్తురాజియే

పుట్టువువొట్టి భోజ్యముగ భూరిభయంకరభూతసంఘ మె
పుట్టున వీడనట్టి పరివారముగా ననమే గృహంబుగన్.

౧౭౬

ఆ. గోచిపాత లేని ఓణీసురక్షలే, యాత్రితులుగ నుండునట్టి శివుని
వలచి తతని కుండుభాగ్యంబు దేనిని, గాంచి చెపుమ మదిని భగవిధంబు.

సీ. సోయగంబు ధనంబు ప్రాయంబు సులమును బంధురాజీయు బరివారవితతి
ప్రాసాదములు విహారమున కర్హంబుల నిష్కుటాంబులుమఱి నిర్మలాంబు
పూర్ణసరస్సులు భూరిరాజ్యంబును గప్పంబులొసగు క్షౌకాంతు లెపుడు
కైవారములు సేయఁగాఁదగు నమలు వనపైనఁ దలుగనితమియు గల్గి

ఆ. యుండుహృదయనాథు నువిదలు కోరుట, ధర్మ మీజగానఁ దగినయట్టి
వందఱొప్పఁ దగినయాచార మీయది, బాల! దాని మాన మేలు గాదు.

ఉ. చిన్నదనంబు దానిఁగని చెల్లివహించెడుమాఘ్య మీద్యయం
బు నైఱి వృద్ధిచేయుటకుఁ బూనిన యజ్ఞలబోధనంబు ని
ట్లన్నియు నీకుఁ బెట్టనిమహామణి భూషణరాజీయై తగ్గె
గన్నెరొ నీదుభాగ్యము నిరక నుతిచేయఁగ శక్య మెట్లగున్.

౧౭౭

ఉ. ఈశ్వరుఁ డిచ్చె నీ కేపు డదృష్ట మనం దగియుండు సోయగం
వీశ్వరియే యనందగుడుఁ బెన్నఁగ నీవిషయంబునందుఁ జూ
నశ్వర మిద్దియంచును మనంబున నెంచిన వారుచెప్ప లో
కేశ్వరు విష్ణునిక వదలి యిట్లు వనిక నసియించితోచెలీ.

౧౭౮

ఉ. ఈవిషయంబునందు నిను నెంచఁగ మించెడునజ్ఞు లుండ రే
యేవిషయంబులం గనిన నిద్ది నిజ మ్మని నమ్ము మంబుజా
క్షీ! విను మొక్క మంచునుడిఁ జెప్పెద నీదగుమేలుకోరియే
పోవిడు మీశ్రుతం బిపుడె పొమ్ము గృహంబున కెఱివేడుకన్.

౧౭౯

చ. జనకులు సంతసింప గురుసత్తము లాదృతి నిన్నుఁగాంచి వీ
వనముల వేడ్కఁబెంపఁ బరివారము లార్తి దృఢంప నెచ్చెలుల్
వనములఁ గూర్చినింపఁ గులమండనమై తగుబంధుజాల మె
ల్లను వినుతింప నుండుము విలాసమునక హరి నాథుఁ గోరుచున్.

౧౮౦

చ. విచికిలగంధి! నీవు కనుగొందుగ శ్రీహరివత్సవైన మా
నిచయము సంతపించు జనసేజనకుల్ పరిపూర్ణకాంక్షులై
ప్రచురధనంబు లబ్బినటు ప్రజ్యతమాయతరాజ్య మబ్బిన
ల్లెచటఁ గొఱుతలేనియటుఁ బెంచి సుఖంతుకు న్నెచ్చమీఱగన్.

౧౮౧

ఉ. ఇందలుసంతసింపఁ జగ మెల్లను మోదము నొందు చట్లుగా
నం దరళాక్షీ! యూతపమునం దగుప్రీతిని మాని పొమ్మ ప్రీ

- లండలు నాథునిం గలిసి శ యర్హవిధంబున దేవతార్చనం
బుం దమి జేయఁగావలయుఁ శ బోలదె శాస్త్రమురీతివర్తిలన్. ౧౮౪
- మ పతి జేపట్టకయుండు కన్యలు తపశసారంభముం జేయఁగా
హిత మంచుక వచియించు శాస్త్రములు లే శ వెందుక సరోజాక్షి! నా
హితవాక్యంబుల నాలకించి తగన శ ట్టీవిప్రు సాగించుగా
శతపశ్చర్యను మాని శ్రీపతినిగూడం గోర్కమై నుండుమా. ౧౮౫
- చ. తను విది నశ్వరంబె యగుఁ శ దామరసాక్షి! యెసంగుజవ్వనం
బనునది బుద్బుదాభ మని శ యారయు మవ్వలఁ గోర నించుకై
నను మఱి రాదునుమ్ము జతనంబునఁ గల్గినదానిఁ దృప్తిగా
ననుభవమందుఁ బూన్పక యశహా! విడనాడెడువార లుందురే. ౧౮౬
- చ. పలుకులు వేయునేటి కింకఁ శ బంతముమాని వృథాశ్రమంబులం
గలుగఁగఁజేయు పట్టుదలఁ శ గా దన కింతటఁ బాటఁదోలి తొ
య్యలి పితృమాతృవాక్యముల శ న్యాయములక గ్రహించి శ్రీపతిక
జలరుహనేత్రు నాథునిగ శ సమృతి గోరుము మేలుగల్గెడున్. ౧౮౭

— పార్వతి కపటమునికి శివమహత్త్వ మెఱిగించుట. —

- చ. అనుటయు శంభుదూషణము శ లౌనుడు లార్తిని బెంచుచుండఁగా
వినక శివాంఘ్రిపద్మముల శ వీడనిచిత్తము నించుకే మర
ల్పను బనిపూన కాగ్రహము శ పల్కలుఁ జిత్తముఁ బైకొనంగ నుం
డిన నిసుమంత యాపుచు వశిష్ఠ బలికె గుహనామ హేళుతోన్. ౧౮౮
- క. పిలువనిపేరంటమునకుఁ, గలరయ్యా! పోవువారు శ కాదని చనినం
గలుగునె యట మర్యాదయు, నలుగురిలోఁ గల్గఁగాక శ నగుఁబాటు లొగిన్.
- క. ఈనానుడి నీయందుం, బూనందగు నన్వయింప శ బుధవర! నీవెం
దే నేగెదవో పొ మ్మిఁక, నీనుడి విన నిచ్చుగింప శ నేను నిజముగన్. ౧౯౦
- చ. అడిగినవారికే తెలుప శ నౌ హిత మయ్యది వీటిఁబుచ్చి నీ
పుడుగక నా కొగిం దెలుపుచుండుట పాడియెగాదు నిన్నుఁబో
లెడు పురుషాళిక్ హరుని శ లీల లెటుంగఁగ శక్య మెట్టులొ
దడయక యింకఁ బొమ్ము దురితంబుల యార్జన మేల చేసెదో. ౧౯౧
- సీ. కాశేయకంబులు శ గజచర్మ మెవ్వనిదృష్టికి సమముగా శ నెనఁగుచుండుఁ
జారుగంధంబు భగవత్తు నొక్కభంగిగా నేమహాత్ముండు చూచు శ నేమమూను
మణిహారముల ఘోరఘణిహారముల నొక్కకరణి నేహరుండు చుక్కంగదాల్చు
నమృతంబు దారుణహాలాహలం బొక్కగతి నేశిపుడు త్రాగుఁ శగడుముదమున
ఆ. నట్టిసర్వసముని శ నఖిలేశు సర్వజ్ఞ, నమరసేవితాంఘ్రికమలు వేద
వేద్యమహిముఁ బరము శ విమలు శంకరు నీకుఁ, దెలియఁదర మె యేలఁపలికె దిట్లు.

- ఉ. ఎన్ని భవంబు లెత్తిన నశహీనవిభూషణుఁ గొల్చునట్టి భా
గ్యోన్నతిగల్గు జన్మ మది యుత్తమమైతగు నంచు జ్ఞానసం
పన్నులు నిర్వచింతు రది య బాగని తోచెను నాకు నట్లుగా
న న్నియమంబుఁ బూనితిని య నాకునిగా మారుఁ బొందుకోరికన్ ౧౯౩
- చ. కరుణకుఁ దావలంబయి జగంబుల నెవ్వరు తన్ను వేడినన్
బరుగునవచ్చి వారలకు య భద్ర మొసంగుచు నిర్వికారుడౌ
పరమశివుండు నా కొనుగు య భద్రము లియ్యది నిశ్చయంబు మా
నిరమణ! చాలు నింక శివునిం దెగడన్ జనవయ్య యింటికిన్. ౧౯౪
- మ. తొలిజన్మంబున నీ వొనర్చినయభుస్తామంబు నిన్నిట్లు శ్రీ
గళు దూషింపఁగఁ బ్రోత్సహించె నిది నిక్కం బంచు భావించెదన్
గలరే శంకరు నిందచెయుమును లెక్కలంబునందైన దు
ష్టులె దూషింపఁగఁ బూనువారిలు కడఁపిం బాపైకకృత్యాదృశన్. ౧౯౫
- మ. వినవయ్యా! మునిబాలకా! శివుని సోద్యోతాంతే మే నించుకే
వినిపింతున్ దను నెవ్వరేఁ దెగడి యాశంకం తమింపంగదే
యని వేడన్ తమియించి భక్తునిగనే యాత్మం దలంపన్ మాకుం
డనఁదార్కాణము దక్షుడే యగుఁ దుమాశరాంశుండు నౌ నెన్నఁగన్. ౧౯౬
- శా. ఎన్నేఁ దప్పు లొనర్చి యవ్వలఁ బ్రభూ యీతప్పులన్ జేసితన్
మన్నింపందగు నంచు వేడగనె సమానించు సుంతైనఁ దా
నెన్నం దాయపరాధసంఘముల విశ్లేశుండు నిర్వృంధ్వం దా
పన్న త్రాణపరాయణుండు వినవో య ప్రాగ్విద్యలం దన్నుతుల్. ౧౯౭
- ఉ. జ్ఞానలవంబులేని మృతశిల్పములు కొందలు విష్ణు వొక్కడే
కాని శివుండు ముక్తిదుఁడు య కాడని యందురు వేదరాశియే
పూని వచించు శంకరుడె య ముక్తిదుఁ డౌ నని స్వప్రకాశుడే
యా నని భూతనాథుడగు య నంచును వెఱొకమాట యెఱికిన్. ౧౯౮
- చ. ఎవనికి నింక జన్మమది యెన్నఁగలేదో యతందె భక్తిచే
శివుని పదాంబుజద్వయముఁ య జిత్రపదంబున నిట్టి కొల్వఁగాఁ
దివురు ననేకజన్మములఁ య ప్రమృతజాలు నతందె యీశ్వరుం
గలిసి శ్వసంతతుల్ మొలుగుకై పడి పట్టుచునుండు నెప్పుడున్. ౧౯౯
- ఉ. ఎవ్వనిమన్యు వొక్కత్రుటి యెల్లజగంబుల యాపుమాపునో
యెవ్వని సత్కృపాకణ మందెల్లర యాత్మలఁ బాపజాలునో
యెవ్వనిభూషణవ్రజము యీశ్వరతన్ దగఁ దెల్పుచుండునో
యెవ్వరమూర్తి శంకరు మహాత్ము నెఱుంగఁగ నీకు శక్యమే. ౨౦౦

- చ. పరులకు హింసఁగూర్చుటకె య పాల్పడుక్రూరభుజంగరాజి యే
హరునకు భూషణంబులయి యాదృతమీఱఁగఁ గొల్పుచుండు భీ
కరతరభూతరాశి కలకాలము నేవ లొనర్చుచుం దమిం
బరిచరు లట్టులుండు నలభద్గునిశక్తి నెఱుంగఁజాలుదే. ౨౦౧
- సీ. ఈశుండై సర్వలోకేశుండై నతహృషీకేశుండై సర్వభూతేశుండై డగుచు
దాతయై ధర్మనిర్దాతయై దేవతానేతయై దుష్టైకశతేత యగుచు
మోదియై మునిహితాపాదియై యజశీరశ్చేదియై త్రిపురవిభేది యగుచు
బాత్తుండై కార్తుకశోత్తుండై శ్రుతికృతస్తోత్తుండై నిర్మలగాత్తుండై డగుచు
తే. శాశ్వతానందుండై మహాశాంతుండగుచు, విజితకందర్పుండై జ్ఞానివేద్యుండగుచు
నలరు సర్వజ్ఞు సర్వగు య హరుని నిట్లు, తూలనాడంగ నీ కెట్లు య తోచె మాని.
- చ. గురువుల దేవతావళిని య గొంకక తూలఁగనాడుజాల్చు ని
ష్ఠురహృదయుం గనుంగొనఁగఁ య జొప్పడుఁ బాప మటంచుఁ బెద్ద లం
దురు పరమేశ్వరుఁ హరుని య దోచినయట్టులు నిందచేయు నీ
చరతుని నిన్నుఁ జూడ నఘసంతతి యబ్బును గానఁ బొమ్మిఁకన్. ౨౦౩
- చ. హితముదొఱంగి సర్వజగదీశ్వరుం దూలఁగనాడు నిన్ను మ
త్కృతసుకృతాయుధంబునఁ య బరేతవిభుంగనఁ బుచ్చవచ్చు గా
ని తపముకత్తియుం దఱుగు య నిర్భరతావక దుష్కృతాగ్నియే
నిను వడిఁ గాల్చు నం చెఱిఁగి య నే నిపు డూరకయున్న దానఁ జూ. ౨౦౪

— శివుండు ప్రత్యక్షమై పార్వతికి వరము లిచ్చుట. —

- చ. అనుచు రుడుగ్రహవ్యవహు య నాయతకీలలువర్వి దృద్ధ్యయం
బునఁ గనుపట్టఁ జూచుటయు య భూతవిభుం డిఁక సూరకున్నఁ ద
ప్పును బని యంచుఁ దత్తనువుం య బోవిడి యంతట నైజరూపముం
గనఁబడఁజేసెఁ బార్వతీకే య గన్నులపండువుగాఁగ నత్తఱిన్. ౨౦౫
- సీ. గంగాతరంగిణీ య రంగ త్తరంగరవంబులు కర్ణహితంబుఁ గూర్పఁ
గమ్రహిమాంశురేఖయు భూషణంబయి దృద్ధ్యయంబునకు మేలెంతోనింప
భాలభాగమున య భాసిల్లు శుచినేత్ర మార్దులకష్టవనాళిఁ గాల్చు
రవిచంద్రరూపనేత్రములు భక్తాంతస్తమస్సంతతుల రూపుమాపుచుండ
తే. సారకరుణారసంబు విశాలనేత్ర, కమలయుగళాంతములనుండిసమయ మెఱిఁగి
యట్టైప్రవహించుచుండఁ జూపట్టుశివుని, భక్తరక్షణదీతుని య బరమశుభదు.
- చ. కనుఁగొని మత్ప్రవాహమున య గాఢనిమగ్నమనస్సరోజయై
దనయొనరించినట్టి దగుదామణభాషణముల్ త్రపాభరం
బును గదియింప వేగముగ య మోమును వంచి మహేశుపావనాం
ఘ్రినళినయుగ్మముం గనుచు య గేవలభక్తి భజించుచుండఁగన్. ౨౦౬

- సీ. తొలుదొడ్డు భయ ముప్పుతల కంపమొదన నాశ్చర్యంబు దనువువిసంజ్ఞఁజేసె
నద్దానిఁ బైకొని యమలభక్తి మహేశుపదములకడ నిల్వఁ మది నొసర్చె
నయ్యది పరికించి యతవేగముగ వాంఛ లాచిత్రవిశ్రాంతఁ నట్ట మాన్చె
నంతట బుద్ధికార్యం బెద్దిచేయనొ నింకని తర్కింపఁ బింకమూనె
- ఆ. నంతలోన వ్రీడ యన్నింటిఁ బైకొని, మెద్దిచేయ నిశ్చయింపఁ జాల
కుండఁ జేయఁజాలఁ యుండె మహాదేవుఁడోల వానిఁ గనుచునుండె నెలమి.
- ఉ. అంత హిమావనీధ్రతనయామణి యిండుక శాంతిసూని య
త్యంతకృపాసముద్ర నభయప్రదు శంకరుఁ దృప్తిఁ గాంచుచున్
సంతసమెంతయుం దను వెశసం బురికొల్పఁగ మ్రొక్కినిల్చి యీ
విత పాసంగనేల యని యెమటు నెంచుచునుండ నీకుఁడున్. ౨౦౯
- ఉ. సుస్థిత మాస్యవద్దమునఁ జొక్కి నటించఁగఁ బ్రవృత్తాత్మజా!
విస్తయ మొందనేల? నిను యె విధులం బరికించి మెచ్చితన్
సుస్తరణీయ మీతఁడము యీక్షింపఁ గలట్టిమహర్షి రాజకే
1 ఘస్తరయోగిరాశ నినుఁ గాంచి త్రవం గనువారు సుష్టుకన్. ౨౧౦
- చ. వయసునఁ బిన్నదానవయి యభక్తిభరంబునఁ బెద్దదానవై
నయమున మేలుబంతవయి నాతరొ మించిత సేతవంబునన్
జయమును గాంచి తీవ్ర పలుకసారులు నిన్నుఁ బరీక్షిచేసి మె
చ్చి యభిమతార్థముల్ గలుగఁజేయఁగ వచ్చిత నీదుచెంతకున్. ౨౧౧
- క. పంచమహాభూతంబులు, వంచించఁగ లేక నిన్ను యదలె ననఁగ నీ
యంచితతప మిది యసదృశ,మంచున్ వచియింపవలెనె యన్నులమిన్నా. ౨౧౨
- మ. ననుఁ బాణిగ్రహణంబుచేయుటకు నోనారీమణి సీవు పూ
నిన మాన్పింపఁగ నెంద తెన్నొవిధులన్ నేర్పొప్పఁగాఁ దెల్పి య
వ్వనజాతుం బతి నీవు కైకొన మదిన్ వాంఛింపఁగాఁ జేయఁబూ
నినయారీతుల నే నెఱింగితిఁజుమీ నీవాంఛితంబున్ గడున్. ౨౧౩
- ఉ. మెచ్చితి నీదునిష్ఠకు నశమేయఫలంబుల నొందఁగోరి నీ
విచ్చటనుండ నీమన మడింకను మాన్పును గాంచునేమొ యే
పొచ్చెములేక సుస్థితఁ బొల్పునొ యంచు బరీక్షిచేయఁగా
ముచ్చట నొంది యిప్పగిది యుగ్ధ! వచించిత నంచు నెంచుమా. ౨౧౪
- చ. పలుకులఁ గాలముం గడుప యాగిరి గాదు భవచ్చనోరథం
బులు ఫలియింపజేయు వరముల్ కరుణింపఁగ వచ్చితింగదా
పొలఁతరొ వేడు మిష్టవరముల్ త్రవ నూనకు మింక నన్నియీ
శులలితవాక్కు లట్టె విన శ్రోత్రియుగం బొగిరి దృష్టిచొందఁగన్. ౨౧౫

- చ. శిర సొకయింత నెత్తి విధాశేఖరు వక్త్రహిమాంశు నెంతో యా
దరమునఁ గాంచి తన్నయనతామరసద్వయ విచ్యుతార్తిసం
హరణ కృపామృతార్ద్ర విమలాయతదృష్టులు సోఁక నెప్పునం
బరుదుగ హాయిచెందఁగఁ గృతార్థగఁ దన్నుఁ దలంచుచున్ దమిన్. ౨౧౬
- ఉ. దోసిలివట్టి పల్కె దయతో ననుఁ బ్రోవఁగ వచ్చియున్నదే
వా! సకలేశ్వరా! దృఢతరాజ్ఞతఁ బల్కిననావచస్సులం
దోసములన్ ఊమింపు మిదె ఓ దోసిలియొగ్గి భజించుదాన న
న్నీ సమయంబునన్ సఫలకృత్యగఁ జేయుము దీనరక్షకా. ౨౧౭
- చ. మనసునఁ దొల్ల నేపురుషమండనుపై నిడునో పురంద్రి యా
తనినె గ్రహింపఁగాఁదగును ఓ దప్పక నాథునిగాఁగ నంచు శా
స్త్రనిచయముల్ విధించు నని ఓ సాధుమతుల్ వచియింప వింటిఁ గా
వున నినుఁ గోరితిం దొలుతభూతపతి! హృదయాధినాథుగన్. ౨౧౮
- శా. ఈనాయూహ మరల్ప శక్యమగునే ఓ యెవ్వారికే నిద్రి యె
ట్లైనన్ సిద్ధిని గాంచదేని భవదీయాంఘ్ర్యృషణార్థంబె యీ
మేనున్ యోగభవాగ్ని కాపఁతిగ నెమ్మిం జేయఁగా నెంచి యు
న్నా నోదేవ! ననున్ గ్రహింపు సతిగా ఓ నాపుణ్యముల్ పండఁగన్. ౨౧౯
- చ. తపము ఫలించు నెత్తటిని ఓ దర్శనమిత్తువో యప్పు డంచు శా
స్త్రపథముఁ జక్కఁగా నెఱుఁగు ఓ ధన్యులు పల్కుదు రట్టులే మహే
శ! పరమభాగ్యదాయకము ఓ సన్తునిముక్తిఫలప్రదంబునై
స పదయుగంబుఁ దావకము ఓ నాథ! కనుంగొని ధన్యనైతిఁగా. ౨౨౦
- ఉ. సీవు పరీక్షచేసెడు పానిం దగఁ బూనిననే ముసీంద్రుడే
నేవిధి నైన నిల్చి కృతకృత్యత గాంచఁగఁ జాలునే యనం
గావధు వెట్టు చాలు నిది ఓ గాఢభవ త్కరుణాఫలంబె యా
సీ విక నన్నుఁ జేకొనెడు ఓ నే ర్పదియెట్టిదో నాకుఁ దెల్పుమా. ౨౨౧
- శా. నీపాణిగ్రహణంబె కోరితి మదిన్ ఓ నీరేజపత్రాక్ష! వా
ణీవేంద్ర ప్రముఖామరార్చితపదా ఓ నీపాదపద్మార్చన
వ్యాపారంబున సర్వకాలము ననున్ ఓ వర్తింపఁగాఁజేసి మో
దాపారాంబుధి నోలలాడ వర మిమ్మా! భక్తకల్పద్రుమా! ౨౨౨
- చ. అనుచుఁ బ్రకంపమాన మృదుహస్తసరోరుహయుగ్మబంధయై
వినయవిభూషణం బమర ఓ వేడు హిమాచలపుత్రి కామణిం
గనుఁగొని శంకరుం డనియెఁ ఓ గామిని నీ విటు నన్నుఁగూర్చి పా
వననియమంబు సల్పితివి ఓ వాంఛఫలింప వరం బొసంగితిన్. ౨౨౩

- ఉ. నారదమాని మేనయు మనంబును మార్పంగఁ బూని యెన్ని యో
సారులు నన్ను దూషణము శ సల్పుచు బుద్ధులు నేర్పి రట్లు వే
సారక సీదుతండ్రియును శ జక్రధరుం డధికుం డటంచు నే
భూరిదరిద్రదోషమును శ బూనిత నంచు వచించి రెంతయున్. ౨౨౪
- ఉ. ఎందఁ జెన్నె సార్లు వచియించిన వానిని లెక్కపెట్టకే
డెందమునందు నాసిరి గడింపక నన్నె వరించెయంట నే
నిందు నినుం గనంగ వరమియంగ వచ్చితఁ జుమ్ము పార్వతీ!
ముం దొకచిత్రమున్ సురసమూహము గానంగఁ జేయఁగాదగున్. ౨౨౫
- శా. దానిం చెల్వెద నాలకింపు గిరిజాతా! నిన్నుఁ జ్రేమంబునం
గానంగాఁ జనుదెంచు నియ్యెడకు నాశ్చర్యభృత్యభుం చెల్లియే
మేనాదేవినిగూడి నారదుండు మేల్తేలంచు వర్ణింప నెం
తే నక దూలుచు నీతపం బుడువ నేవే నీతులం దెల్పుచున్. ౨౨౬
- మ. నినుఁ గొంపోయి యదే విధానముననే శ నీరేజవశ్రాక్షుఁ గై
కొనఁగాఁ జేయఁగఁ బూనువార లిది నీకుం దెల్పఁగా నెంచితిన్
గనుకన్ నీవు స్వయంవరంబునఁ బతిం శ గైకొందు నంచుం బ్రతి
జ్ఞను జేయందగు దాని మార్ప నెటులే శ శక్యంబు గాకుండఁగన్. ౨౨౭
- ఉ. వచ్చినబంధవర్గమున శ బాలు ద్వివర్ణవయస్కు నొక్కనిన్
ముచ్చటమీఱ నీజననిముందఱ నుంచి యమర్త్యులందు నే
పొచ్చెములేనివాఁ డితనిఁ శ బూనిక నెత్తికొనంగ నేర్చునే
నిచ్చపలాక్షి నాదుహిత శ నీగిరిజన్ వరియింప నర్హుడౌ. ౨౨౮
- మ. అని నీతండ్రి వచింపఁజేయు మటులే శ యంచున్ సురేజ్యుల్ ముదం
బున నాబాలుని నెత్తికోడలఁతు రెఁప్పొల్కిన్ బ్రయత్నంబుచే
సిన నెవ్వారి కశక్యమేయగుఁజుమీ శ చిత్తంబునం దించుకే
ననుమానింపకు మాకు మాంపఁడు నితాంతస్థానదర్శుం డగున్. ౨౨౯
- క. మానసపుత్రుండు నా కని, మానిని దలపోయు మతని శ మాధవుఁ చెత్తం
గా నేల చాలఁ డనునను, మానముఁ బూనకుము నమ్ము శ మాటను వీనిన్.
- చ. హరిహయుఁ డబ్జసూతయు ముగ్ధరారియు నాతని నెత్తఁజాల రిం
కొరులు సమర్థు లంచు మది శ యోజనచేయఁగనేల? నేనె యో
తరుణిరొ! వాని నెత్తుకొని శ తావకవాంఛ ఫలింపఁజేయుదున్
హరునిసుభాషితంబు లెఘుడైన ఫలింపక యుండవచ్చునే. ౨౩౦
- ఉ. ¹ద్వాపర మించుకే మదిని శ బాదుకొనంగ నొనర్ప కిచ్చటం
గాపురముం బొనర్పఁ గుతుకంబును గాంచక తల్లిదండ్రులు

- దాపసుడున్ నినుం గనంగ ఓ దాపును జేరకముందె కార్యదీ
హాపరతంత్రవై మెలంగు ఓ చాలశుభంబులు నీకుం గల్గుతన్. ౨౩౨
- మ. ఇక నే బోయెద నాసభన్ మరల నికాగించంగ నేతెంతు న
ర్భకుం డెట్టిండని యెంచబోకు మిభవక్తస్ఫూర్తి జెన్నారు నా
దుకుమారుం డనినిశ్చయింపు మతనిన్ ఓ దోర్విర్యసంపన్ను న
స్రకళాభిజ్ఞునిగా నెఱుంగు మెన రెత్తం జాల రబ్బలకున్. ౨౩౩
- చ. అతడు మదాజ్ఞ బాలకునియట్లుగఁ దోచుగఁజేయుచున్ సుర
ప్రతతులు నిండియుండెడు సభాస్థలియందు స్తనంధయుండుగా
జతనము దీనిఁ గాంచుటకె ఓ సత్వము గన్పడకుండ నుండుఁజు
మ్మతనినె నీవు కోరుదు వహార్యమదాజ్ఞయై ప్రోత్సహింపఁగన్. ౨౩౪
- ఉ. ఎల్లరు సమ్మతింతు హరిణేక్షణ! యీశవధంబు సంగతం
బెల్లవిధంబులం గనంగ ఓ నీతని నెత్తుట లీలగాదె యం
చుల్లములం బ్రమోదరస ఓ ముప్పతిలన్ సమయంబు దీర్చఁగాఁ
జెల్లు నటంచుఁ బూనుదురు ఓ చిత్తములెల్లను దత్తఁపడన్. ౨౩౫
- చ. సమయ మి దెవ్విధిన్ సభను ఓ సాగునొ నాదగు భాగ్యమెట్టిచం
దమున ఫలించునో యెవఁడు ఓ తచ్చిశువుం బయికెత్తునో యటం
చు మనసునం దలంచుకొనుచున్ వగ నొందకు మేను బల్కిన
ట్లమరసభన్ ఫలించు నఖిలార్థము లొక్కకొఱంతలేకయే. ౨౩౬
- ఉ. నమ్మ త్రిశుద్ధిగాఁ బలుకునాయది దీని మృగేక్షణ! మనో
జ్ఞమ్ముగ వీచువాయువులు ఓ చక్కనికోయిలకూతలున్ సుగం
ధమ్ములఁ గ్రుమ్మరించు సుమనస్తతిభారవినమ్రవీరు దో
ఘమ్ముల చాలనంబును నీకామము నీకు శుభంబుఁ దెల్పెడున్. ౨౩౭
- ఉ. మంగళముల్ చెలంగును హిమక్షీతిభృద్వరకన్యకామణీ
యింగితవిద్యరిష్ట వనుశ్చెల్లను దెల్లమయయ్యె నాకు నీ
యంగదలెల్లఁ బాసె నిక ఓ హాయిగ నుండుము కోర్కులెల్లఁ బం
డెంగద యేగువాడను గడించిమగంటిమిఁ జూపుదున్ సభన్. ౨౩౮
- చ. అనుచుఁ గటాక్షవీక్షణము ఓ లల్లనఁ బర్వఁగఁ జేయుచున్ ద్రిలో
చనుఁ డపు డం దదృశ్యుడయి ఓ స్వర్ణగిరిం దగుమౌనిరాట్సుభం
గనబడె; నంతటన్ గిరిజ ఓ కాంక్షితముల్ ఫలించునన్న శం
భుని హితవాక్యముల్ తమిని ఓ బొంగఁగఁజేయఁగ విశ్వసించుచున్. ౨౩౯
- మ. హరపాదాంబురుహద్వయంబు మదిలో ఓ ధ్యానించు చుండెన్; గిరి
శ్వరుఁ డాపార్వతీసేమముం దలంచుచున్ ఓ స్వాంతంబు పొక్కంగ ని

ర్జరమాసింద్రుడు ప్రోత్సహింపగఁ గళిత్రం బట్టె దుగ్ధాత్తిచే
బురికొల్పం జనియెం గుమారి నియమంబుం బూనునచోటికిన్.

౨౪౦

— హిమవదాదులు పార్వతికడకు వచ్చుట. —

ఉ. మేనకయున్ సురర్షియును ఓ మేలుదలంచుచు గూడఁబోయి య
వ్హానిని గాంచి రంతట హిమక్షీతిభృద్వరుఁ డాత్మజామణిం
జానుగఁ జెంతఁ జేర్చికొని ఓ స్వాంతము మార్దవ మొందునట్లు స
వ్హానముమీఱఁ బల్కెను బ్రహ్మాదము లొందక కాన నుండువే.

౨౪౧

సీ. మృదుతమతనువల్లి ఓ మేటిఝంఝావాతహతినిట్లు వాడెనే ఓ యవ్వుకాన
సాగసుకీల్జడ ధూళిసోఁకుట బిటుసయి యలరాకకున్న దే ఓ యవ్వుకాన
పున్నమచందురుఁబోలు నెఱ్ఱెగ మెంతో యార్చిని గుండెనే ఓ యవ్వుకాన
పల్లవంబుల డిందుఁవడఁ జేయుపాదమ్ము లిమ్మాడ్కిఁ బొక్కెనే ఓ యవ్వుకాన

తే. ఆకలియు డప్పియును నిన్ను ఓ నలముకొనఁగ

నధికకష్టమ్ము లొందితే ఓ యవ్వుకాన

యేటిగ్రహచార మిది కాన ఓ నిట్టులుండఁ

దినఁగఁ గట్టంగఁ గొడువయ్యెనె తలంపు.

౨౪౨

చ. కలుముల కాటపట్టగు ¹నికాయ్యము లెన్నియొ కల్గియుండఁగా
విలసితరత్న భూషలును ఓ వేలకువేలుగ నొప్పియుండఁ గా
నల నివసించి యాకులఁ దిసంగ ని దేదురదృష్టమొక్కొ యో
జలజనిభేక్షణా! తెలియఁజాల నికై నను దీని మానుమా.

౨౪౩

శా. దీనిన్ మానఁగఁజాల నంచు మదిలోఁ ఓ దీండ్రించుకోపాగ్ని నా
పై నం బర్వఁగఁజేయఁ జూచెదవోకో ఓ బాలా! నినుం గాంచుచున్
నేనున్ మేనయు నిందె నిల్చి తనముం ఓ క్షీరంబుగాఁజేసి యీ
మేనుల్ వాయుదు మింతవట్టు నిజమా ఓ ²మేపుట్టువా! నమ్ముమా.

౨౪౪

చ. జనకులు నీనిమిత్తమయి ఓ శర్తముల్ విడనాడి కానలో
వనటఁ గృశించి చచ్చుటయె ఓ బాగని నీమదిఁ దోడదేని సీ

దు నియమముం దృఢించి మముఁ దోడ్పొని యింటికిఁ బొమ్ము పార్వతి!

మనమున నెంచి యింకఁ దగుమాట వచింపుము మానిముందటన్.

౨౪౫

తరళము:—

జననియున్ జనకుండు కోరిక ఓ సంతతిం గన నెన్నఁగా

ననువుగాని విధంబునన్ నియమావళిం గయికొంచు దే

పునిపదంబులఁ గొల్చి తత్కృపఁ బొందువాడు ఫలంబుగాఁ

దనయులం దనుజాతలన్ మదిఁ దచ్చమంబు వలంపుమా.

౨౪౬

ఉ. కన్న దియాదిగాఁ బొసఁగుకష్టములెల్ల సహించి పెంచి యే

1 నికాయ్యములు = గృహములు. 2 మేపుట్టువు = పుత్రుక.

మన్న ఊమించి వారిదగుహార్షము స్వీయముగాఁ దదార్థి దా
మన్నివిధంబులం గుడిచి యల్లన వృద్ధికిఁ దెచ్చుచుండు వా
రి న్ననబోడి సంకటపరితమనస్కులఁ జేయు టొప్పునే.

౨౪౭

చ. బదులొనరించి తీర్చుకొన యల్లన బరోపకృతిం గృతజ్ఞుడై
సదమలగాత్రి! యేబదులునల్పిన మాతృపితృణ మింతయై
నఁ దటుగఁజాలునే? వెదకినం గనుపట్టదు దానిఁ దీర్చున
య్యది యెదియైన లోకముల య నారయుమా భవదాత్మ దీనినిన్.

౨౪౮

ఉ. తల్లిని దండ్రినిక సరిగఁ యల్లనగఁజాలిన దొక్కకార్యమే
యుల్లముఁ బల్లవించునటు యల్లనగఁ దాను దదాజ్ఞలోన వ
ర్తిల్లుట, దానఁ దప్ప మఱిదేనను వారలఁ దన్నరామి ను
త్ఫుల్లసరోజనేత్ర! తలఁపొయుము చక్కనిత్రోవ నొక్కటన్.

౨౪౯

చ. పరులువచించుభాష లొకపట్టుననైన మనంబులోపలం
జొరఁబడనీకుమా యవి యశోభనముల్ పరిణామకాలమం
దురుతరదుఃఖదంబు లగుచుండు నటం చొగి నిశ్చయింపుమా
త్వరపడి యింకనైన మదురదారవచస్సుల నాదరింపుమా.

౨౫౦

ఉ. పెద్దలు పిన్న వారలకుఁ యెప్పునుగూర్పఁగఁ గోర్కొమిఱఁగా
బుద్ధులు నేర్పఁబూనుదురు యెక్కడలెల్లను శాస్త్రరీతిఁగా
దిద్దఁగనే తలంతు సుదఃతీ! విననొప్పదె వారివాక్తతి
సుద్ధులు వేయునేల? మది యెప్పుడఁ జేయుము నాతలంపులన్.

౨౫౧

ఉ. సర్వవిదుత్తముం డితఁడు యెప్పుని నారదుం డిట్టివాఁడె యా
శుక్లనిమాని లోకపతిఁ యెక్కువఁ బ్రకృతగుర్పనెంచె నీ
యుర్వర నింక నిట్టిహితుఁ యెందునొకో మన కెందుఁ దల్లి! హృ
త్పరముగా వరింపుము సుపర్యగణేశ్వరు భార్గవీవిభున్.

౨౫౨

ఉ. నీమది నాటియున్నయది యెప్పుని యానని యెల్లవారలుక
భామిని! నాకుఁ దెల్పిరి నెఱబాసని వారలు మెచ్చునట్లుగా
శ్రీమహిళాధర్మ బతిగఁ యెక్కువఁ గయికొమ్మ మాకు నెం
తో ముదముప్పతిల్లునటు యెప్పుమముం బొనరింపు మింతటన్.

౨౫౩

చ. అనుచుఁ గపోలయుగ్మమును యెప్పుతలంబుల దువ్వచుక మనం
బునఁ గనుపట్టునువ్వులికఁ యెప్పుగెడునశ్రుకణాళి మస్తకం
బును దడుపంగ నున్న హిమభూధరవర్చుని బార్వమందు ని
చ్చినజనయిత్రి మేనను నిలింపమునిక మెలమెల్లఁ గాంచుచున్.

౨౫౪

కవికంతభూషణము:—

శిర మట్టె యెత్తి వగఁజెందెడు తండ్రిని తల్లినిక మహా
దరమొప్పుఁ గాంచి మునితల్లజునిక వినయంబుమిఱ భ

క్తిరతిన్ నమస్తతీని | ధీవిభవంబు గనంబడంగఁ జే
సి రయంబు మీఱగను | జేసె విధిన్ మరియాద వారికిన్.

- మ. తలిదండ్రుల్ మునిచక్రపాదన్ దనిసి రాతన్వంగి మర్యాదకున్
గలిగెన్ వారికి నమ్మకంబు తమదాశకార్యంబు సర్వం బిఁకన్
ఫలియించున్ గిరిజాస్వభావమును మానసంగంటి మిట్లంచు; న
వ్వల శాతోదరి మెల్లమెల్లనఁ దమిన్ | భాషించె నీరీతిగన్. ౨౫౬
- చ. జనకునియాజ్ఞ మోనిచరుశాసనమున్ దలఁదాల్చుదాన నై
నను వరనిర్ణయం బిపుడె | నానుడులన్ వెలిపుచ్చు నెంచకు
డని మిము వేడుదాన నభయం బొసఁగందగు మీరు నాకు దై
వనియతి మీఱరా దనెడుభావము నామదిఁ దోచెడుం గడున్. ౨౫౭
- చ. అనుటయు వార లానుడులయందలి యర్థవిశేష మీశ్వరే
చ్చ నెఱుంగఁజాల కాగిరిజ | చక్ర వరింపఁగ నెంచియే వచి
చె నిటు లటంచు నెంచి యటుఁజేసెద మంచు వచించి సంత నీ
శునివదయుగ్గముం పలఁచుచున్ ఫలసిద్ధిని గాంచఁ గోరుచున్. ౨౫౮
- చ. మదిఁగల యర్థముం దెలుపఁమాని తముం గనుసర్వమంగళన్
ముదమునఁ జూచి యాతుహినభూధరుఁ డిట్లను నింట నున్నయా
సుదతులమిన్న లెల్ల నినుఁజూడఁగఁ గోరుచు నున్నవారు వో
వుద మిఁక జాల మేల ననఁబోడి! యటం చొగి బ్రోత్సహింపఁగన్. ౨౫౯
- చ. తపమును మానిపోవుటకుఁ | దా నెద సమ్మతం గాంచనట్లు తోఁ
చుపగిదిగా నటించి మధుసూదనునిన్ పరియింపఁచు నా
దీపరమభాగ్యరాశి యిటు | తొల్లముగా ఫలియించె నంచు భూ
ధ్రుతి తలంప మానమును | దాల్చె మహేశ్వరునే తలంచుచున్. ౨౬౦
- ఉ. జ్ఞానవిదు త్తముం డనఁగ | సన్నుతిఁగాంచిన యల్లదేవతా
మానియు శంభునిచ్చమెయి | మానినిదొ తలఁ పిట్టిదం చెదన్
గానకయుండె; నంతఁ దనఁగాదిలేపు త్రికి సమ్మతించుచో
ప్పునిన దంచు నమ్మి తనఁయుగ్మలెనిన్ ¹బటలెం జమత్కృతన్. ౨౬౧
- క. ఆసన్న లెల్విగని పే, రాసన్ మేనయును బుత్రి | నాదరమొప్పు
గా సదనమునకు రమ్మా, యీసమధికనిష్ఠ నీకు | నేలా జేలా. ౨౬౨
- చ. శ్రమములపాలు చేయుటకె | చాలిన యీతవమేల! యన్న
స్త్రములకు నేకొఱంతయును | రాదుకదా ప్రమదామణీసమూ
హములు సదా నినుం గొలువ | హయిగ నుండఁగరాదె చాలదే
కమలదళాక్షిరో! మనకుఁ | గల్గినభాగ్యము భోగ్యమైనచోన్. ౨౬౩

- చ. ఇదిమొద లీవుమాఖ్యఁ గని యెన్నఁగరానిసుఖంబు లొంద నా
స్వదమయి యొప్పుప్రాణవిభుసంగతి నుండఁగ లోఁదలంపు మో
ముదితరొ! తల్లిదండ్రులఁ బ్రమోదమహామృత రాశి నోలలా
డఁ దగును జేయ నీకని కడంకఫలింపఁగ బుజ్జగించినన్. ౨౬౪
- ఉ. చూపులఁ గొంత లోఁబడినచొప్పుఁ గనంబడఁజేయుచున్ సవి
త్రీపదముల్ గనుంగొనుచుఁ యెల్వ మటుంగుపడంగఁజేసి తా
నేపని చేయఁగాఁదగునొ యెన్నఁగఁ జాలనియట్టు లుండ; హృ
త్తాపమునం గలంగుచును యెల్ల కుమారిక బుజ్జగించుచున్. ౨౬౫
- చ. తెలియక యిట్టికష్టములు యెచ్చుకొనంగఁ దలంచి యెవ్వరో
పలికిన నాలకించి వగఁపాలయితే మృదుగాత్రి! యంచు మా
టలు వెతఁ దొట్రిలంగఁ గపటం బొకయింత యెటుంగనట్టితో
య్యలిఁ గొనిపోవఁగాఁ దగుప్రయత్నము సేయుఁడు నాథ! యంచనన్. ౨౬౬
- తే. వ్యోమయానంబు సిద్ధమైయున్న దిందె
యెక్కుమా యని బతమాలె యెక్కొమరిత
నంత నారదుఁ డట్లై చేయంగ నీకుఁ
దగు నటంచు వచించె నెంతయును బ్రీతి. ౨౬౭
- ఉ. అందలు తన్ను నిప్పగిది యనాదృతి రమ్మని ప్రోత్సహింపఁగా
నందుల కెట్లా యొప్పుకొని యెట్లు నటించె హిమాద్రిజాత; యా
నందముమీఱ మేనయుఁ గనన్ మది నేవజనింపఁజేయు నా
సుందరి వస్త్రముఖ్యములఁ జూచి కనుంగవ నశ్రువుల్ తగన్. ౨౬౮
- ఉ. సుంతగ దవ్వనన్ నిలిచి యచూచుచు నెప్పుడు తమ్ముఁ బిల్లరో
వితయలంకృతుల్ గొనుచు యేగమపోయి గిరింద్రపుత్రి నే
విత మటంచు నెంచు సఖిబృందముఁ బిల్చినఁ జేరవచ్చి సం
క్రాంత ముదశ్రుబిందుకలికా సమలంకృత నేత్రయుగ్మమై. ౨౬౯
- చ. గిరిజను జాట్టి నిల్చి యిటు యేవలనిర్దయ మమ్ము వీడి ని
ష్ఠురజపనిష్ఠఁ బూనుటనఁ జోద్యముగాదె తలొదరి! యనన్
గరుణచెలంగ నాసఖులఁ గాంచి మృదూక్తుల నూటడించి భూ
ధరపతి వేగిరింపఁ బితృభామముఁ జేరఁగ నిచ్చగించినన్. ౨౭౦
- చ. తనసుత నాసఖిజనముఁ దాఁ బురికొల్పుచు వ్యోమయాన మె
క్కిన మునితో గిరింద్రుఁడును యేగుచు నెక్కినయంత యాన మొ
క్కనిమిషమాత్రఁ జేరెను నికాయ్యము నందలిబంధురాజి వే
డ్కు నెదురువచ్చి పార్వతిని యెగ్గముదంబున గారవించుచున్. ౨౭౧
- చ. తపము ఫలించెనమ్మ మది యెగ్గొనువాంఛలు పండెనమ్మ క

'ప్రపడితివంచు నీమొగమె ఓ చక్కంగఁ దెల్పుచునున్నదమ్మ యి
ట్టిపనికి నిన్నుఁ బూనిచి సడంగన నెంచినవారి లెంత పు
ణ్యపురుషులో తగఁ దెలుపవమ్మ గిరిశ్వరపుత్రికామణి!

౨౭౨

క. అని తల్లివంకవారలు, గనికరమున నశ్రువితతఁ ఓ గ్రమ్మెడుకనులన్
దనుఁ గనుచు వితర్కింపఁగ, వనజేక్షణ యుండె మోమునవారి పలుకకే.

ఉ. బేలపుగాన శ్రీవిభుని ఓ వీరవరేణ్యుని మాని భూతరా
జ్జాలసమావృతున్ మునులసంగతి నుండువిరక్తు నుజ్జ్విత
శ్రీలలితున్ విషాక్తగళు ఓ నేవితభూధరసద్గు భూషిత
వ్యాళుని గోరితే యనుచు ఓ భామినియోర్తుక నవ్వె నయ్యెడన్.

౨౭౩

చ. శితిగళుఁగూడి శైలవరశృంగములన్ విహరింప నెంచితో
యతివరొ! యీడుజోడయినశయట్టివరున్ మహనీయభోగసూ
తతి గలవాని గోరుకొని ఓ ధన్యతఁ గాంచఁగ నెంచిలోకదే
సతు లింక నవ్వరే యని విసంతులు కొట్టి నొకర్తు శైలజన్.

౨౭౪

ఉ. పొంగుచు ద్వీపిచర్మవరమున్ బరిధానముగా నెసుంగఁ గొ
రంగము కంచుకంబుగను ఓ రాజిలఁ గాననపుష్పహారరా
జిం గనువిందుఁ గూర్పుచుఁ బ్రసేద్ధిని గాంచిన శ్వేతకాయమున్
సంగతినుండ వేడ్కఁగన ఓ స్వాంతమునం దలపోసే నిష్ఠఁ బూ
నంగ వనంబుఁ జేరితివా ఓ నాత నెబాసనె నొక్కలేమయున్.

౨౭౫

చ. ఒకతృటియైన నిన్వదలి ఓ యుండఁగ నోప నటంచుఁ బల్కుది
వకట! సరోజనేత్ర! గహనాంతరసీమల నింతకాల మీ
వాకతుకవే వనింప నెటు ఓ లొర్చితవో నరుణానందస్థాచి
త్తకలిత వాఁగదే యని నితంబని యొక్కతె దూతె మమ్మవన్.

౨౭౬

మ. సురనారిమణు లంఘ్రపంకజములన్ ఓ జోక్కుంపుఁబ్రీతిన్ నిరం
తరముంగొల్వఁగ వేచియుండ గురునానారత్నభూషాసము
త్కరముల్ కోరినయపురాఁగ సుఖసదృఖ్యాతనొప్పారు శ్రీ
వరుఁ డాత్మేశ్వరుఁడై చెలంగ మనుమా ఓ వామాక్షి! యింకైన నిం
కొరునిం గోరకుమంచొకర్తు సఖి యుద్యోగించె బోధింపఁగన్.

౨౭౭

ఆ. కడుపులోనిచల్ల ఓ కదలకుండఁగ నింక, నైన నింటనుండవమ్మ కొమ్మ!
సద్గుణముగూర్పుచతురని బతఁ జెసి, కొమ్మ యంచు నొక్కయమ్మ పెంచె.

౨౭౮

మ. గహనంబందుఁ దరతుముఖ్యమృగసంఘం బట్టె దుర్వారకో
పహతిన్ రేగి మహాధ్వనుల్ దెసల నింపన్ వాని నైరించి కా
మహానున్ నెమ్మది నిల్చి గాఢతప మోహ్మాడ్కిన్ విధిన్ సప్యతో
యహహా! యం చొకబోటిమిన్న పొగడెన్ ఓ హర్షంబునం బూర్వతన్.

౨౭౯

- చ. నలువురు నీవు పూనుజతనంబును గాంచి హసంప దిక్కులే
పలువలుగా శ్మశానమె నిశవాసముగాఁగఁ బిశాచరాజియే
కొలుపుడుకాండ్రుగా మునులగుంపులె మిత్రులుగాఁ జెలంగుశ్రీ
గళుఁ బతి గోరితే యని యొకర్తుక గెలియెనర్చె బార్వతిన్. ౨౮౧
- చ. అతివరా! నీవు చేసినప్రయత్నము లీమనజాతికెల్ల నీ
చతఁ గలిగించె నేమి యనఁజాలుదు శ్రీయును రూపమున్ సుసం
తతియును బ్రాయమున్ శుభనిశదానములై తగులక్షణంబులున్
వెతకినలేనివృద్ధుఁ గడుఁబడతనంబున నొప్పువానిని
బతిగ నదెట్లు కోరితివా ఓ బాలిక యంచనె నొక్కలేమి తాన్. ౨౮౨
- చ. పలువురు సుందరీమణులు ఓ బాలశశాంకధరున్ మహేశ్వరుం
దెలియమి దూఱుచుండిన మఱదింగల తత్పదభక్తి వీడకే
పలుకకయుండఁ బార్వతియు ఓ భామిను లంతట నామెచిత్తవృ
త్తులు మరలెం గదాయనుచుఁ ఓ దోరపువేడుక నుండి రవ్వలన్. ౨౮౩
- ఉ. మానివరుండు తద్గిరికుమారికశీలము గాంచి యెంతయున్
మానసమందు సంతసము ఓ మాటికిమాటికిఁ బొంగుచుండఁ దాఁ
బూనినకార్య మెల్ల నొకఁపోలికఁ బండె నటంచు నెన్నుచున్
శ్రీనిధిసన్నిధానమును ఓ జేరఁగఁ బోవఁగ నెంచి యిట్లునున్. ౨౮౪
- చ. ధరణిధరేంద్ర! యిచ్చటి యుదంతములెల్ల మురారిసన్నిధిన్
గర మనురాగ ముప్పటిలఁగా వినిపింపఁగఁ బోవువాడఁ గా
ర్యరతియుఁ బ్రోత్సహించె నను ఓ నాదృతిమై నెలవిప్పు పోయెదన్
దరుణియు సమ్మతించు నిక ఓ దానవవైరి నటంచు నెంచెదన్. ౨౮౫
- చ. అపుడపు డాతలోదరికి ఓ నర్హవిధంబున నమ్మురారిపై
నపరిమితానురాగ మెటు ఓ లాత్త జనించునో యట్టిరీతులం
గృహతోలఁకాడఁగాఁ దెలుపఁనేదగుఁజుమ్ము మహీధరేంద్ర! నీ
వె పరమభాగ్యవంతుడ వభీష్టము లొందుమ యింకఁ దత్కృపన్. ౨౮౬
- ఉ. ఏమటుపాటులేక సుత ఓ యెవ్విధి మాఱును గాంచఁజాలునో
నీమది నిశ్చయించుకొని ఓ నేర్పునఁ జక్కఁగ బోధచేయుమా
నామరియాదఁ గాచుజతనం బొనరింపుము పోయివచ్చెదన్
శ్రీమహిళామనోహరునిఁచెంతకు నిందలి వార్తఁ దెల్పఁగన్. ౨౮౭
- ఉ. నావచనం బసత్యమయినన్ మునిసంఘమునందు దుర్యశం
బావహిలున్ నిజంబు, మరియాదయె పోయిన జీవితం బదే
యా విఫలంబు గాన నటులౌ నటుచేయక శ్రద్ధమీఱ నా
యావచనంబు సార్థక మదెట్టులగుం బని యట్లుచేయుమా. ౨౮౮

- మ. హరునికా దూఱకు మద్ది సత్ఫలము నీయంజాల దద్దాన నీ
గిరిజారత్నము కోకమూని తనకోకిల్కి బండునట్లే యొన
ర్పురతిం బూనును గాన నట్టిపనికిం శ జొప్పింప కెట్లో మహా
శ్వరువైఁ బ్రేముడి తగ్గుచందమున సంభాషించు టొప్పుంజుమి. ౨౮౯
- చ. వనజదళాతువర్ణన మహావ్యగతి జొనరించుచుండు న
ట్లొనరుపు కుడ్యదర్పణము శ లొక్కవిధంబున శ్రీవిభుం డొ
ర్చిన మహనీయకార్యములఁ శ జెప్పక చెప్పుచు చుండునట్లు చి
త్రనికరయుక్తి నుండఁదగు శ దానఁ దదాశయ మట్టి మాతెఱున్. ౨౯౦
- చ. పలికెడుపల్కులెల్ల హరిభద్రచరిత్రములై యెసుంగఁగా
వలయును జిత్రముల్ నృహరివైభవముల్ తెలుపంగఁజాలున
ట్లవడి యుండఁగావలయు శ నద్రివరా! బహుభాషలేల? య
మ్ముల నెదిగాంచినకా విన విభుకా హరిఁ దెల్పుచునుండఁగాఁ దగున్. ౨౯౧
- ఉ. ఎల్లెడలం జెలుగుహరి శ యింతిమనోగతుడై నిరంతరం
బుల్లసిలంగఁజేయువని శ నొప్పుగఁ బూనుము తన్నుతీర్చజం
బుల్లమునందఁ జిత్తమపునొప్పున నాటినఁ జిత్తవృత్తులే
మెల్లఁగ మార్పునొందు నిదె శ మేటియుపాయము శీతభూధరా. ౨౯౨
- చ. సమయ మెఱింగి యుక్తముగఁ శ జక్రిమహత్త్వము పాడుచుండుచం
దమున సఖివ్రజంబునకుఁ శ దత్పరతకా హితబోధచేయు య
త్నమిది బయల్పడం దగదఁ శ దాన ఫలించునుగార్య మెల్ల స
ర్వము తెలియంగఁజాలుదువు శ వచ్చెన యత్నముపండు నత్తఱిన్. ౨౯౩
- చ. అని మహతీనినాదమున శ నాత్మ నెసుంగెడునోకృతిస్వనం
బనుగతమై చెలంగఁ బ్రమోదాంబుధి మున్లుచు నారదుండు శ్రీ
శునిపదముల్ హృదబ్జమునఁ శ జొప్పడించుండఁగ యోగశక్తిసెం
పున వియదధ్వమండు వడిఁ శ బోయెచు గార్యవరత్వ మొప్పగన్. ౨౯౪
- మ. దివిషన్తాని చనంగ మేనయు హిమాశ్రిత్యైవిభుం డాత్మలకా
వివిధాలోచన లొప్పు దన్నియమముల్ శ వేవేగ పాటించ నెం
చి విలాసంబులఁ బుత్రి దేలుతఱి నీచిత్రంబులం గాంచితే
యువిదా యంచు రమేశునాకృతుల నెన్నో చూపుచుం జెప్పుచున్. ౨౯౫
- చ. మనము విలోభతం గనెడుమాడ్కి నొనర్చుచునుండి రవ్విధం
బు నెఱింగియుకా బ్రియంబున విభుకా శశశేఖర లోఁ దలంచుచుకా
జనకులు సంతసంపడఁగఁ శ జక్రివిచిత్ర చరిత్రగేయముల్
వినుచుఁ దదాకృతుల్ గనుచు శ వింతయె తోడమి నూరమండె దాన్ ౨౯౬

- చ. కొమరితచిత్తవృత్తిఁ గనుఁగొంద మటంచుఁ దలంచుమేనయుఁ
హిమగిరినాథుఁడుఁ మరల యెన్నియొరీతుల విష్ణుదివ్యచి
త్రములను జూపుచుఁ బహువిధంబులఁ దెల్పుచునుండి రింతయై
న మరలనట్టి చిత్తమున యెంతయుఁ జూచుచు విను నాదృతిన్. ౨౯౮
- క. పరమేశ్వరు వచనంబుల, మరలఁ మరలం దలంచి యమానస మెంతో
త్వరపడకయుండ నొప్పె నితరులకుఁ దెలియం దగనివిధం బమరంగన్. ౨౯౯
- క. సర్వావస్థలయందును, శర్వుని పావనతమాంఘ్రిసరసిజముల హృ
త్స్వస్వముగం దలంచుచు నా,పార్వతి సమయంబు తీర్పుపని యెటు లనుచున్.
- క. శివవాక్యము మది నెన్నుచు, బ్రవిమలయోగైకసిద్ధివలని ఫలము నా
భవసంగతియెకదా యం,చవధానముమీఱ నిశ్చయముఁ జేకొనుచున్. ౩౦౦
- ఉ. చింతలుమాని యుండె దమఁ చెప్పినమాటలు సాదరంబు న
త్యంతము శ్రద్ధయుఁ వెలయ యెంతయుఁ వినుచుంట కెంతయుఁ
సంతసమంది లోఁబడినచందము తోచుట తల్లిదండ్రు లా
వంతయు శంకనొందక ప్రియంబున నుండిరి శంకరేచ్ఛచేన్. ౩౦౧

—ॐ ఆశ్వాసాంతము. —

- క. శ్రుతిమంత్రహవ్యవాహ, హుతిసంప్రీతాంతరంగ యహహహముఖ్యా
ప్రతిమానగానవిద్యా, కృతిసంకీర్తిత సమగ్రకీర్తినిధానా. ౩౦౨
- శా. ప్రత్యగ్బ్రహ్మవిద్యార్థనాశ్రవణ¹వశద్రప్రీతియుక్తాత్మకా
నిత్యప్రాభవసంప్రవృద్ధసుయశోనీహగరశ్చిచ్ఛటా
గత్యాత్మికృతపద్మజాండనికరా యక్రవ్యాదదుర్వారగ
ర్వత్యాగార్థధృతాతిభీకర మహాప్రవ్రవ్యాహారాజత్కరా. ౩౦౩

మలవిలసితము:—

సురవరమునివరశుభ ఫలదానా
దరచుచిరతరహృదయవికిచాబ్జా
హరి సరసిజభవ యహరిహయ ముఖ్యా
మరపతి పరినుత యమధురతమాఖ్యా. ౩౦౪

గద్యము. ఇది శ్రీమత్ప్రపురసుందరీ కరుణావాక్త గీర్వాణాంధ్రకవితాప్రాభవ,
కాశ్యపాన్వయప్రభవ, శ్రీజనమంచి వంశాంబురాశికుముదిసీమిత్ర, సుబ్రహ్మణ్య
మనీషిపుత్ర, తాండవకృష్ణాపరాభిధేయ శేషాద్రినామధేయ నిర్మితంబైన
సర్వమంగళాపరిణయంబను మహాప్రబంధంబునందు ద్వితీయాశ్వాసము
సంపూర్ణము.

శ్రీ శ్రీ శ్రీ.

సర్వమంగళాపరిణయము

తృ తీ యా శ్వా స ము.

- క. శ్రీకాంతాహృదయేశ్వర, లోకేశ్వర శక్తిమానిలోకార్చిత భా
గ్యాకరపాదాంబురుహ, శ్రీకలితాలాప చంద్రశేఖరదేవా. ౧
- ఆ. అవధరింపు మవలిదగు దివ్యవృత్తాంత, మాహిమాద్రితనయ యాత్మయందు
శంభువరము నమ్మి సమయంబు ద్రోయుచు, నుండ నంత నారకదుండు చనుచు.
- చ. మనమున నెంచె బార్వతి యమానుషచర్యల లోడలంచినక
వనరుహనేత్రుఁ గైకొనెడుభంగియె తోడదు మానిదు స్తరం
బనదగు తత్తపంబునకు స నాపరమేశ్వరుఁ డాత్మ మెచ్చి యే
మనివర మిచ్చెనో విధి యహార్యగతిం దగుఁగాదె యెప్పుడున్. 3
- చ. జనకులవాక్యముల్ వినినజాడ రవంతగఁ దోచెఁ గాని యా
వనితదృగుత్పలంబుల ప్రభల్ కడు సందియమంద నాస్పదం
బును గలిగించె సమృతిని స బొందినయట్లు నటించుచందముల్
కనఁబడెఁ గాని సూన్యతముఁగా మదిఁ దోడదు చక్రి గోరుటల్. ౪
- చ. తొలుతనె చక్రి స్వాశయము స దోడఁగఁజేసెను గాని సందియం
బుల కవకాశలేశమును స బోలదు పొందనటంచుఁ బూన్కిమై
బలికితి నాదెభారము వివాహమునం దని చేసితిం బ్రతి
జ్ఞలు పలుభంగులక దెలియఁజాలకపోయితి విష్ణుమాయలన్. ౫
- ఉ. నే నొనరించువాడ నొకనిం బర సాయ మొనర్చుచుంచ నె
దైనను వేడఁబోవ ననునట్టియహంకృతి వేనికుండు న
వ్యానికి వక్త్రభంగము సభాస్థలి గల్గఁగఁజేయుఁ గర్తమై
తానె చెలంగు దై నమని స తప్పక నాయనుభూతి తెల్పెనున్. ౬
- మ. పరమాత్ముం డిటు పంతమూనకుము నాకలుల్ మదిం బొచ్చు మం
చు రహిం దెల్పుగ వానిఁ జేకొనక కించుం బోలుచుక గర్వినై
హరిభక్తవ్రజమందుఁ బూజ్యుడను నే స నంచుక మహాహంకృతిం
జరియింపక దగునే ఫలించె నదె యీచందాన దుఃఖాత్మతన్. ౭

- మ. ఇతఁ జింతించిన నేఘలం బమరు నొన్నేరీతులం జూడ వె
న్మకుఁ బోఁ జెల్లదటంచుఁ దోఁచెడి మదిన్ శ నాదౌ తపంబెల్ల దీ
నికిగా నొడ్డి హిమాచలేంద్రసుత, యాశీరేజపత్రాక్షుఁ ద
ప్పక కోరంగ నొనర్చెదన్ జగతి నాశవంతంబు నెగ్గించెదన్. ౮
- చ. త్వరపడి యెట్టికార్యమును శ బంతముమీఱి నొనర్పఁబూనరా
దరయక పూననే మరల శ నయ్యది మిక్కిలి కష్టదం బటం
చొరులు హసింప మాను టది శ యొప్పుదు కష్టము లెన్ని వచ్చినన్
బురుషుఁడు తా సహించి మదిఁ శ బూనినకార్యము నిర్వహింపనౌ. ౯
- ఉ. దైవమె కార్యభారమును శ దప్పక తీర్పును బొరుషంబు లె
న్నే వితథంబులౌట నరు శ లెప్పునిఁ దప్పక తీర్తుమంచు నే
యేవిధిఁ బూనరా దనుచు శ హీనమతుల్ తెగి పల్కుచుండుగా
దైవమునన్ని పొరుషముఁ శ దప్పినవాఁడె ధరిత్రి నల్పుఁడౌ. ౧౦
- ఉ. పొరుషమే ఫలప్రదము శ భావుకదానచణంబు గాన నే
పూరుషుఁడైన దైవమును శ బుద్ధిఁ దలంపక యుండఁజెల్లు నం
చూరక ప్రేలుచుండు ధర శ నుద్ధతు లయ్యది యొప్పుగాదుగా
పొరుషదైవముల్ కలియఁ శ బండును గార్యము లేనిచోఁ జెడున్. ౧౧
- చ. కనుకనె నేను దైవమును శ గాదన కిట్టిప్రయత్నముం దపం
బునకు ఫలంబుగా దివిజపుంజము మేలనఁ జేయఁ బూనితిన్
వనజదళాక్షుఁ డిద్ది ఫలవంతముగా నొనరించుఁగాక నా
పని కొనసాగఁ బోయెదను శ భారము శ్రీహరి దన్ననమ్మికన్. ౧౨
- కా. కార్యం బిద్ది ఫలింపదేని భగవత్కల్యాణవిఘ్నంబు మ
చ్చర్యాదాక్షుతియుం బొసంగుఁ గనుకన్ శ మానంబు గాపాడ నా
యార్యాచిత్తము మార్పునొందునటులే శ యత్నింతు నిద్దానికిన్
వర్యాత్మీయ తపోమహాధనమునే శ వర్జింతుఁ జక్రవర్థమై. ౧౩
- మ. ధనవత్సంతతి నుత్తమోత్తములు గోశ్రం దాపసుల్ వారిపెన్
ధన మత్యుత్తమ మద్ది సుంతతలుగన్ శ దానన్ మహాకార్యముల్
పునరుజ్జీవితముల్ మహార్థములు నై శ పొల్పారుచుండుంగదా
ననజాక్షుఁ ధము నే వ్యయింతు ధనమున్ శ భాస్వత్తపోరూపమున్. ౧౪
- మ. పరమేశుం డిసుమంత తృప్తుడయినన్ శ భద్రంబు లెన్నే నిరం
తరముం గల్గుటెకాక తద్విమలపాదద్వంద్వదాస్యం బొగిన్
దొరకుం; గోరంగ నర్హమైన దదెగా శ తూర్ణంబుగా నాపరా
త్పరు దర్శింపఁగఱోయెదన్ జని ఫలింపం జేసెదం బూన్కిమై. ౧౫

— నారదునకు మునివేషమున శంకరుడు విర్యవహించుట. —

- మ. అని చింతించుచు నాలుగడ్డు లిడఁగా శ నాచోట సర్వర్తువు
 పునికాయోజ్వలమై మహాఫలయుతే శ భాసిల్లి చూడంగ ని
 తని వర్ణింపఁ దరంబుగాని ప్రమదం శ బంపించు పత్తిధ్వనుల్
 తనరం బొల్పు తపోవనం బొకఁడు వింశతల్ గూర్చుచు గన్పడెన్. ౧౬
- చ. కనఁబడినంతనే మునినిశకాయ్య మిదౌ నని యెంచి దేవతా
 మునియు నిదేల తప్పితిని శ మున్ బలుతేలు పోవుత్రోవ నీ
 వన మిపుడే కనఁబడినభంగి మనంబునఁ దోచెఁ జింతలే
 మనమును గ్రమ్మియుండుటను శ మార్గముఁ దప్పితి నంచు నెన్న నౌ. ౧౭
- శా. ఆరామం బిదియంచుఁ దోచెడి నహ శ హరిమ్రమాకిర్ణ మి
 శ్లేరాజ్యంబుననుంట గానఁబడ వింశకేలా శృథాలస్య మీ
 యారామంబున నున్న పుణ్యమతులన్ శ హర్షాభినిర్మగ్నులన్
 శ్రీరామాప్రియపాదపద్మరతులన్ శ సేవించెదన్ భక్తితోన్. ౧౮
- ఉ. రాగలశ్రేయముం దెలుపు శ రమ్యనిమిత్తము లంచుఁ బెద్దలే
 బాగుగఁ దెల్పి రేనిపుడు శ పట్టినకార్యము పండునంచు నె
 న్నేగతులన్ మనోజ్ఞమగు శ నీవనదర్శనజాత మోదమే
 యూఁగు మదాత్మ నక్కటికనూని మఱితగ నూఁడించెడున్. ౧౯
- క. ఆకస్తికమగు ప్రమదం, బే కార్యము పండునంచు శ నెఱిగించెడు నా
 కీకడఁ గావునఁ ద్వరపడి, యీకమ్రవనంబుఁ జొత్తుఁ శ గృష్ణుఁ దలంచుచున్.
- చ. అని తలపోయుచుం జనియె శ సర్వవసీమకు చుండి నొక్కిచో
 మునితనయుల్ ¹పదింబదిగ శ ముష్టులుగుల్క వివంచికారపం
 బున గళనాదముంగలిపి శ భూతవిభుం బుమేళు సత్కృపాం
 బునిధి నమేయగేయములఁ శ బోల చుతించుచు చుండి రెంతయున్. ౨౦
- మ. ఒకచో భూజలతాగ్రభాగములపై శ నొయ్యారముల్ మీఱఁగా
 శుకముల్ చేడియ లింపుమీఱఁ బలుకన్ శ శ్రోత్రైకపేయమ్ముగా
 సకలాంగంబులు తృప్తినింప వినుచున్ శ సర్వేశు శ్రీకంభు ది
 వ్యకపర్ణోజ్వలశీర్షుని దలంచుచున్ శ భాసిల్లుచుండె గడున్. ౨౧
- చ. హరిహరు లంబుజాసనుఁడు శ నామితత్త్వమునుండి కల్గి రొ
 క్కరువుఁడునే స్వతంత్రుడనఁ శ గాఁ జెలువారుదు నంచుఁబల్కువాఁ
 డరసిన నిందు లేడనుచు శ నాత్మల నమ్ముడు మీ లంచు నె
 ల్లరకు మృదూక్తులం దెలుపులాగునఁ గూయుచుచుండె ²దిట్టియల్. ౨౨

- మ. శ్రుతులే తెల్పెడు సర్వ మీశ్వరునిదౌ ఓ రూపంబె తద్భిన్నస్థ
ప్రి తగం గాంచినఁ గానరా దని పరీక్షింపంగ నిమ్మాట సూ
నృతమే యంచు వచించుయోగితతి యిం ఓ కేలా వితర్కంబు లం
చితమార్గం బిదె యంచుఁ దెల్పఁ దొడఁగెన్ ఓ ¹జీరితతుల్ గట్టిగన్. ౨౪
- చ. దుచిరసువర్ణపత్ర నికురుంబము కన్నులవిందుచేయ వే
దచయము పల్కులన్ వెడల ఓ దర్పకవైరి మహాత్వబోధకో
క్తుచిత సదాశయంబులనె ఓ యొప్పుగఁ గల్గిన గోరువంకగుం
పచొటున నుండె నెంతయును ఓ హర్షము పాంథుల కబ్బుజేయుచున్. ౨౫
- శా. మింటంబోవుచు వ్యోమయానములపై ఓ మేల్లూర్పుపీఠాళి వా
ల్లంటుల్ మించి విపంచికానినద ముఖగంతస్వరం బించుకే
జంటంబాయక యొప్పుజేయఁ ద్రిదశుల్ ఓ సంతుష్టులై వించొగిన్
దంటం బోవఁగఁ గాంచె నారదుడు స్వాంతం బెంతో చిత్రంపడన్. ౨౬
- ఉ. అంత వనంబునంతరమునం దొకచోట మహోటజంబు సం
క్రాంతసమీరబాలకము ఓ కమ్రతరోన్నతభూజరాజ ము
త్కాంతమఖాగ్ని ధూమము నికామవినిర్గతవేదనాద ము
ద్భాంతనిరీశవాద సురవర్యసమూహము నై కనంబడన్. ౨౭
- చ. కనఁబడినంతనే తనదుఃకార్యము పండినయట్టు లెంచి యి
మ్మునివరుఁ డెవ్వఁడో మహితముార్తిగ నుండునటంచుఁ దోచెడున్
మనమునఁ గల్గుశంకలను ఓ మానక తెల్పి మునీంద్రునానతిం
గొని చనువాడ నంచు మునికుంజరుఁ గానఁగ నేగె లోనికిన్. ౨౮
- ఉ. ముంగిటనే కనంబడిరి ఓ మూర్తిమదగ్గులె యిమ్మునీంద్రుస
త్సంగతఁగోరి యివ్విధిని ఓ ఛాత్రులుగా వసియించువార లె
న్నంగఁ దరంబె వీరల ఘనంబగు బ్రాహ్మణతేజమంచు లోఁ
బొంగెడు దేవమానికి సమూహముగా ద్విజబాలకో త్తముల్. ౨౯
- సీ. ఒకఁడు యజుర్వేదమున్న తస్వరముగఁ బరియించుచున్ భగవంతుఁ బొగడఁ
నొకఁడు సామశ్రుతి ఓ నొప్పారఁబాడుచు సర్వేశుమహిమంబు ఓ సన్నతింప
నొకఁడు ఋగామ్నాయసూక్తులఁ బలుకుచు దేవాదిదేవుమూర్తితతి నెన్న
నొకఁ డధర్వశ్రుతీనూహించి జపియించుచుఁ బరాత్పరుఁ బొగడుచుం జెలంగ
తే. నొకఁడు వేదార్థతత్త్వ మిట్లొప్పు ననుచుఁ
దనదుసహపాఠకులకు శాంతముగఁ దెలుప
నొకఁడు సర్వాత్మశక్తి యిట్లొప్పు ననుచుఁ
బలుకఁ దరమానెయం చొగిఁ ఓ బలుకుచుండ. 30

- మే. మఱియుం గొందలు విప్రబాలకులు భీమప్రకృమంబొప్పుడ
గ్గటి తర్కొత్తుల వేదవాక్యముల నిక్కంబైనయర్థంబుదె
మఱి యొందెద్దియుం గాదటంచుం బలుకన్. మాటొడ్డఁగా నోడి కొం
దలు తూట్టికతఁ దాల్చి యొక్కపలుకైకం బల్కలేకుండఁగన్. ౩౦
- ఉ. కొందలు తర్కవాక్కుల నిగూఢతమశ్రుతతత్త్వమిట్టదొ
నందలు దీని నొప్పుదగు. నంచు వచింపఁగనొనె తర్కమే
చందమునం బ్రమాణమనఁజాలుదు మంచని మాటుపల్కుచున్
ముందఱికొట్ల సంకెలులం. బోలినయట్లుగ నార్పటింపఁగన్. ౩౧
- ఉ. బొడ్డున జందెముం జొనిపి. పోరికఁ బెట్టినయట్టు లంచుకే
యడ్డునులేక మార్పలుకు. టర్నమె తర్కము దూలువార. పై
గడ్డను గాననొదరె యశుండతర్కముం బెట్టుచుని నే
యెడ్డెలు దూఱఁగా వినుదశమే యని కొందలు విందివ్రొక్కఁగన్. ౩౨
- చ. చల దిశఁ బోటులాట లని. వారలనాప మఱొక్కకొందఱ
వ్వలి కనుపంగ సిగ్గుపడి. బాగుగ మీరిటు బుద్ధిచెప్పినా
ర లిశ. తమింపుడే యనుచు. కమ్యగళస్వన మొప్పు. బల్క వా
రెలనగ వాస్యపద్మముల. నెంతయుం గప్పుగ చుండి రాదృతన్. ౩౩
- చ. స్వర మొకయించ్చుకైన విధిసంగతీ. దప్పకియుండఁగా మనో
హరముగ నొప్పుచందమున. నందొకకొందలు వేదపాత మా
దరమునఁ జేయఁగా విని షతత్రులు తన్నయతం జెలంగి యో
గరతిని గాంచివట్లుగనె. గానఁబడెన్ దమరాజశాఖలన్. ౩౪
- ఉ. చల్లనివాయువుల్ పొలయశసాగె మనంబున కంపునింపుచున్
మెల్లఁగ మేన సోకుచు సుమీరము లయ్యవి పుష్పవాసవల్
చల్లుచు గంధవాహవరసంజ్ఞ. యథార్థము చేయుచుండె చ
ట్లుల్లము సంతసించునటు. లొప్పెడు నాయుటజాంతరమునన్. ౩౫
- చ. చని యొకచోటఁ గృష్ణమృగశర్పము కుంజరనాథశర్పమున్
దనకొగి గట్టఁ గప్పకొనం. దద్దయు శర్పములై చెలంగఁ జ
క్కని దగు ద్విపిశచర్పము సుశంబుచు శూర్పుమహాసనంబుగాఁ
దనర సమాధిసొప్పు మునితల్లజు చొక్కనిఁ గాంచె వెడంకన్. ౩౬
- సీ. దక్షిణశ్రుతిని పరద్రాక్షమాలికి ప్రేల నక్షమునన్ మణిబంధయుగము
చందు నూహింపరా. నట్టియోషధుల పూలసరిమ్ములు కమి. నెలయుచుండ
నాసాగ్రభాగమునన్ దృష్టి యొప్పుగఁ గటూర్భవహేహభాగము చక్కి
నిక్కియుండఁగ ముఖ. మ్మొక్కికోటి బ్రహ్మకాంతపుంజము నీచఁగసమాధి

తే. యందుఁగల్గు పరాకు బహద్రాసనమై, తెలుపఁ జిన్దుద్ర లుభయశాఖలఁ జెలంగ,
నాత్మనాత్మ నెథ్యానించునట్టి చిహ్నములనె యాకృతితెలుపంగఁబొలుచుమాని.

ఉ. నారదుఁ డందుఁ గాంచి మునినాయకుఁ డీతఁ డెవండో యద్భుతా
కారము గల్గి తేజము వికర్తనబింబ సహస్రకాంతులన్
జేరునఁ గుండఁజేయఁ గడువంతగ నిచ్చట నున్న వాఁ డిటం
జేరితిఁ బూర్వపుణ్యమున శ సిద్ధములయ్యె మదీయకృత్యముల్. 3౯

చ. అరుదుగ నీమహర్షివదనాబ్జము కానఁగనయ్యెడున్ మహే
శ్వర మురవైరులం దొకఁడో శ బ్రహ్మయొ కాఁడగునంచు దోచు ని
కొరుఁ డగునేని దీప్తి యిటు శ లొప్పునె యేదియొ కారణంబుగా
సురమునివేషమూనె ననుశోచింపు కనంబడుఁ జక్క నెంచినన్. ౪౦

ఉ. నామదిఁ గల్గుసంశయగఁగణంబును బాపుకొనంగవచ్చు నే
మేమివిశేషముల్ తెలియనెంచిన నవ్వి యెటుంగవచ్చు ని
చ్చో మహాసీయరూపగుణశోభితునిం గనఁజాలితిన్ మదీ
యామలపుణ్యశేషమున శ నడైదఁ బ్రశ్రయమొప్పు బ్రశ్నముల్. ౪౧

ఉ. ఇప్పుడు చిత్తపంకజ మభీష్టసురేశ్వరుపాదపీఠమై
యొప్పుఁగ నీమహామునియు శ నుత్తమమైన సమాధినిష్ఠతో
నొప్పెడునట్లు తోచెడి నదో యిపు డిప్పుడె యూర్పుపిండు రా
జొప్పడురీతి కన్నడెడుఁ శ జూచెదగా కని యెంచునంతలోన్. ౪౨

చ. పరమసమాధి నప్పు డెడఁబాసినజాడఁ గనంగఁజేయు న
ట్లురవడి ముక్కురంధ్రముల శ నూర్పులు వెల్వడ మెల్ల మెల్లఁగాఁ
గరయుగముద్రలన్ వదలి శ కన్నులువిప్పిన నారదుం డిదే
తరుణ మటంచుఁ బ్రశ్రయత శ దాపున కేగి నమస్కరించినన్. ౪౩

మ. “వనజాక్షౌంఘి సరోజయుగ్మభజనశ్వాపారసిద్ధి ర్భవే”
త్తని దీవించి సురర్షివర్య! యిక లెమ్మా! యంచుఁ జేమార్ద్రసూ
క్తినికాయంబున శ్రోత్రయుగ్మమును దృష్టిం బొందఁగాఁజేయఁ జ
య్యన సిద్ధాంజలి భాలమం దమరున శ ట్లవ్తూనియున్ లేచినన్. ౪౪

తే. “ఉపవిశంతు భవంత ఆశ్రోత్తమాస, నే”యటంచు వచించిన శ నేమ మలర
మునిసమాదిప్తమైన బృహిని సురర్షి, కూరుచుండెను నిర్భరశకుతుక మొప్పు. ౪౫

ఉ. భాలమునందు వహ్నిరుచిభాసిలు నేత్రము మస్తకంబునన్
గ్రాలు జటాకలాపమునఁగల్గు మనోహరచంద్రరేఖనున్
శూలధరాజ్ఞ నారదుడు శ చూచుచునుండియుఁ జూడనట్లులే
బాలిశుడై మెలంగె భగవంతునియానతి దుస్తరంబె గా. ౪౬

- శా. అంతా మానివతంసుఁ డంకురితహాసాస్యాంకుర మాస్యంబునన్
 వింతల్ గుల్కు నశింప నిట్లనియె మానిచ్యహాశాద్భూల! నీ
 వెంతో ధన్యుడ నచ్యుతాంఘ్రిజలజాతేఁబిరిరస్రాయసు
 స్వాంతాలంకృతవృత్తిసంయుతుడ వై యచారముల్ యుటన్. ౪౭
- ఉ. నీ విపు డెందుఁబోయెదవు యిన్నుఁ గనుగొన నేనొ చింత యి
 ట్లావిలచిత్తుఁ జేయునటు యలారయఁ దోచెడుఁ జెప్ప నర్హమా
 నే వినఁగోరుదుం జెప్పుమ యెట్టివిధంబునఁ దోడుసూచనా
 నావిధి సాయ మేనగుదు యన్నుఁ బ్రయోదరసాధి మున్లుచున్. ౪౮
- ఉ. దేవమునీంద్రుఁ డిట్లనియె యచ్యుతపోమహిమోత్తమస్వసం
 భావితమూర్తి పీఠాఁగుఁగఁ బాల్పడనట్టివి గల్గునయ్య! య
 వ్యేవయినన్ గృపారససమీహితదృష్టిని నన్నుఁ దన్న నే
 యీవిధిఁ బ్రశ్న చేయు టని యెన్నెద నింక నచింతఁ జక్కఁగన్. ౪౯

— నారదుఁడు కుహనాశంకరునకు స్వప్రవృత్తి నెఱిగించుట. —

- క. తెలిసియు తెలియకయో నే, జలజాయతనేత్రుచకుచు యధరపతియై
 చెలఁగెడు హిమగిరిపుత్రిక, నెలమిన్ సతెగా నొనర్చు నెల్లరు మెచ్చన్. ౫౦
- చ. అని శపథం బొనర్చితి నదంతయు సార్థకమాతెఱంగు నా
 మనమునఁ దోచకున్నయది యమానిని శంకరునే శరెంతు నొ
 క్కని మఱి యెట్టివానిఁ గుతుకంబుననైనఁ గనుగ నెన్నుఁ జ
 మ్మని జతనంబునం బలికె యప్పటినుండియె చింత వైకొనెన్. ౫౧
- ఉ. కన్నియచిత్తవృత్తి తోరణగా మరలించఁగఁ జాలువాడ నం
 చెన్ని హితోక్తులెన్నియు వచించితి నయ్యవి ఘస్పహామ మ
 ట్లున్నతఁ గాంచవయ్యె మఱియున్ దృఢచిత్తఁగ నామెజేయఁ జా
 లె న్నుగుఁబాట్లుగా నది ఫలించె ని కేమని విన్నవించెదన్. ౫౨
- చ. త్రికరణశుద్ధిగాఁగ సుదక్షతమణి పార్వతి నీలకంఠ నా
 యకునిగఁ గోరె జక్రిచరితాళ రవంతయు నాలకింప నెం
 చక తన పట్టాకింతయును యస్థలగఁగియకయున్న మింక నె
 ట్టికడఁకఁ జేయనొనను కడఁగి విచారము పుట్టె నోమునీ! ౫౩
- ఉ. కార్యము నిర్వహింతునని యకాటులు వల్కితి నెన్నియేని యో
 యార్య! రమాధినాయకుని యంతకిమందు; మహాత్ముఁ డాతఁ డీ
 కార్యము పండునే యని నీకామము బంశయమందె మున్నె నే
 నార్యను నీకుఁ గూర్తునని యజ్ఞతఁ బల్కిన నొప్పె నెట్లులా ౫౪
- ఉ. నిర్జరవద్య లెల్లరు మునిప్రచురల్ విని నే నచింతగా
 మర్జయ మీప్రయత్నమని యోచెడునం చనరైరి నేను నా

వర్జనశక్తి నాగిరిజనస్వాంతముఁ జక్రిని గోరఁజేయు నీ
కర్జము నాకళకయమె మగంటిమిఁ జేయనెయంచు నెంచితిన్.

౫౫

ఉ. గర్వముపూని చేయఁబడుకార్యములన్నియు నిష్ఫలంబులౌ
సర్వము దేవదేవుకృప శ సాగునుగా యనునూహఁ జేయఁగా
నుర్వి ఫలించునన్న నుడి శ నొక్కటి లెక్కగొనంగనైతి నా
గర్వమె నన్ను నీస్థితికిఁ శ గావలెనంచును జేర్చె మానిపా!

౫౬

ఉ. మూరుత మెప్పుడో తెలుపఁబోలును నా కనిచెప్పె విష్ణు వా
ధీరుని మోసపుచ్చుటకె శ తెల్పినయట్లుగ నయ్యె నిష్పు డే
తీరునఁ గార్యభారమును శ దీర్పఁగఁజాల నటంచుఁ బల్కుదున్
నారదుఁ డింతయజ్ఞఁడె యశనన్ వినఁజాలుదు నెట్లు లోమునీ!

౫౭

చ. వనజజు చెంతకేగి శుభశవార్తను నెల్పి ముహూర్తనిశ్చయం
బు నొనరుతున్ మదాగమనమున్ గనిపెట్టుమ యంచు డంబముల్
మనసున కెక్కఁ బల్కితిని శ మానిని నాపలు కొక్కఁడున్ వినం
గను దలపోయదయ్యె నికఁ శ గ్రమ్మఱఁ బోయి వచింతు నెవ్విధిన్.

౫౮

ఉ. మానివరేణ్య! నేనిపుడు శ మాధవు కార్యము పండునట్టులే
మేని యొనర్పఁగాఁదగునయే వివరింపుమ యింకమీఁదటన్
నేనిటు లెట్టికార్యము మనసీషిహితంబుగ నాచరింపఁగా
నొనొ వచింపు సుంతమరియూద పొసంగెడునట్లు సత్కృపన్.

౫౯

శా. గోవిందుండు మదీయయత్న మునకుం శ గోపంబు దీపింప న
న్నే వాక్యంబులఁ దూఱకుండునటు లాశయాశుండు నాపైనఁ గ్రో
ధావేశంబున నన్ని నేత్రరుచులన్ శ వ్యాపింపఁగాఁ జేయకే
తా వైరాగ్యమునొందియుండునటు లాశత్కృ యుక్తి నూహింపుమా.

౬౦

చ. ఊతిని రసాతలంబునఁ బ్రసీద్ధివహించిన స్వర్గమందు నా
జతనము హాస్యరూపమునఁ శ జక్కఁగఁ బర్వకయుండునట్టు లే
వితమునఁ జేయనొనొ పృథివీసురమానివరేణ్య! యెన్నమా
హితమునె సుప్రసాదమని శ యెంచి యొనర్చెద సూన్యతంబుగన్.

౬౧

ఉ. నారదుయత్న మింతయయినన్ ఫలియింపకయుండు తెప్పుడే
నారయ నింతదాకఁ గలయామ్యలు లే రనుటే నిజంబు నా
భూరియశంబు బ్రుంగ నసుశ్రుల్ భరియించి యింకం జరింపఁగా
నేరుతునెట్లు? నాగతి ముగనిప్రవరా! మది సుంత యెన్నమా.

౬౨

ఉ. నీయుపదేశముంగొని ముగనిప్రజ మానన నింకమీఁద ని
ట్లే యవివేకికార్యముల శ నెన్నడు సాహసమాని సుంతయే

చేయక సత్తపోనిరతిఁ శ జెందివసించెద నొక్కచోట ని
ష్ఠేయనువాంఛ నీవివదహీనసముద్రము దాటఁగాఁ దగున్.

౬౩

చ. తెలుపు మటన్న నవ్వొలయ శ దేవమునీంధ్రునితోడ నివ్వొధి
బలికె నెబాసురయ్య! మిముఁవంటిమహాత్ముల యత్న మెట్లు ని
ష్ఫలమగు జ్ఞానదృష్టిగల శ సాధువులై తగు మిమ్ముబోంట్లు కాఁ
గలఫలముల్ మది దలఁచికాదె ప్రయత్న మొనర్తు రెప్పుడున్.

౬౪

ఉ. కొన్ని నిరంతరాయముగఁ శ గోరినయట్టులె సాగుచుండుఁగా
కొన్ని మహాంతరాయములఁగూడియు నెట్లా ఫలించు నిరంతరము
గొన్ని రవంతవిఘ్న మొనఁగూడినయంతటనే చలించు ని
ట్లెన్నఁగరాక కర్మగతు శ లెవ్వరికేఁ దెలియంగరానివా.

౬౫

ఉ. ఐనను జ్ఞానదృష్టిగల శ యట్టిభవాదృశు లేమిచేయఁగాఁ
బూనిన నద్దియెల్ల ఫలముం గనకుండునె సుయమింద్ర! య
ట్లైనను నన్ను సంతసము శ నందఁగఁజేయఁదలంచి కోగుటల్
గాని మఱిండుకాదని నీకామము తోఁచెడు నామనంబునన్.

౬౬

ఉ. మీ రొకకార్యమందు నెలఁమిన్ ననుబోలినవాని సాయముం
గోరు టదృష్టమే యనుచుఁ శ గొంకక నామమి దోచి కీనిఁ జే
కూరఁగఁజేయు సూహ మునిగకుంజర! చెప్పెద నాలకింపు సా
ధారణలోకవర్తన ముదాహరణంబుగ నెన్ని చూచినన్.

౬౭

ఉ. పెద్దలు కార్యభారమును శ బిన్నలపై నిడకుండఁ జేయఁగాఁ
దద్దయు న్యాయమా సకలభర్తవిదోఁఁగుము సమృద్ధిచుఁజు
ష్టైద్దికమీఱఁ బిన్నలకు శ నొప్పినయట్టు లొనర్చుకార్యముల్
సుద్దముగా ఫలించుటలు శ చూడము లోకమునందు నారదా!

౬౮

చ. అనుభవ ముండుఁ బెద్దలకు శ నయ్యది పిన్నల కుండఁబోదు కా
వునఁ దలిదండ్రు లాత్మజులబుద్ధిని గైకొనకే తమంతఁ జే
యనె తలపోయుచుండుదురు శ హానివిస్మయంబు దా రెటుంగుటన్
దనయులుగూడ నాపిదప శ దానిఁ దలంపకయందు రెన్నఁడున్.

౬౯

చ. తొలుత నసమృద్ధిగనియు శ ధూర్తత దానికి సంతరాయముల్
గలుగఁగఁజేసియుం బిదపఁ శ గార్యము సాగె నికేల రిత్తవాం
ఛలఁ బ్రతికూలముల్ నలువఁ శ జాలు నటం చొగి నిస్సహాయముం
గలుగఁగ నూరకుండుటయెఁగాక మహాదృతిఁ జూపుచుండ్రుగా.

౭౦

ఉ. కావునఁ బిన్నవారి నొకకార్యమునందును జొన్నింతఁ జే
టావహిలున్ నిజంబిది; మహాత్మక! యట్లుగుటన్ ముహూర్తమున్

- గోవిదసమృతంబుగఁ దగగున్ నియమింపఁగ నంతఁ బెండ్లికిఁ
శ్రీవిభుఁ డేగుదేర నురశరీకృతమై తగునట్లు సాగెడున్. 20
- చ. నలువురు పెద్దలేమయిన శ న న్న నకుందురె యంచుఁ గన్నెఁ దాఁ
దలఁచి పరిగ్రహించు రిపురదర్పహరున్ లలనామనోహరున్
నళినదళాక్షు శ్రీవిభు నశనంతర మాతనిభాగ్యముం గనం
దోలుతటిభావ మామెయెదఁ శ దోఁపమి సంతసమార నుండెడున్. 21
- ఉ. మూరుత మప్పు డేమయిన శ మూర్తినఁ బెండ్లికి వచ్చియున్నయం
భోరుహనేత్ర లెట్లయినఁ శ బొంకముగాఁగ సరే యటంచు నా
గౌరిని బల్కఁజేసి శుభశకార్యము సాగఁగఁజేయకుండ రో
నారద! యేలసంశయగణంబునఁ జిక్కి తపింతు వింకనున్. 22
- చ. త్వరపడి బ్రహ్మదగ్గఱకొ శ దై వవిదుత్తముఁడైన దేవతా
గురువరు నంతికంబునకొ శ కోరినచోటికిఁ బోయి కన్యకా
వరులకుఁ దారకాబలము శ ¹వారిజమిత్రముభోడుమార్గసం
చరబలముం జెలంగునటు శ చక్కనిలగ్నము నిశ్చయించుచున్. 23
- శా. ఉద్వాహంబున కేమికావలయునో శ యూహించి యర్హంబుగా
సద్వాద్యంబులు వైణికుల్ నటకసంజ్ఞం బొల్చునాకిన్నరుల్
మృద్వీకాదికవస్తువుల్ మఱియు మేళల్లేలంచుఁ గొండాడును
ద్యద్వామాక్షులు దేవతామునులు మూర్త్యంబుం గనన్ రాదగున్. 24
- ఉ. మూర్తము వెండికొండదగు శ మూర్ధమునందును సాగు మీర లా
యార్తశరణ్యు శ్రీపతిని శ హర్షముమీఱఁగఁగూడి రాదగున్
గర్తను నేన మిమ్ములను శ గ్రమ్మఱ రమ్మనువారిఁ గూర్పఁగా
నేర్తునె యొంటివాడగద శ నెమ్మిని రాదగు నంచు నెల్లరన్. 25
- క. ఒకసారి పిలిచి రమ్మా! సకలేశునిపెండ్లిఁ జూడఁ శ జనుదెంతురు మా
నికలితులై దేవతలెల్లకడలనుండియు మనోవిలాసము పేర్చిన్. 26
- ఉ. ఏల దురంతచింతఁగొన శ నింక ముహూర్తము నిర్ణయింప జా
గేలయొనర్ప బొమ్మ సకలేశ్వరుమూర్ధముపైన భారమున్
బోలఁగ నిల్పి కార్యమును శ బూని నిమిత్తమే నేను దేవదే
వా! లలి దీని సాగునటు శ లాత్మఁ దలంపుమ యంచుఁ గోరుమా. 27
- చ. వినయమె భూషణంబనుట శ వేయివిధంబుల శాస్త్రరాశిలోఁ
గనఁబడుఁగాదె దానిఁగొని శ కార్యములన్ నడిపింపు మవ్వలం
గనుఁగొనుదీవె యల్ల, శితికంతుఁడు దేని నొనర్పఁజాలునో
వనజదళాక్షుఁ డెవ్విధి వివాహమునన్ ఫలసిద్ధి గాంచునో. 28

1 వారిజమిత్రముభోడుమార్గసం, చరబలమున్ = సూర్యుడు లోనగు గ్రహములబలము.

- మ. ఇకజాగేల మునీంద్ర! పామునిన నెంతే బుద్ధి నూహించి యిం
తకుమించం దగుయుక్తి లేదనుచు సిద్ధాంతమ్ము దాఁజేసికొం
చకలంకం బగుతన్మహాత్వమున కత్యంతమ్ము హర్షించి యో
సకలేశా! పనిఁ బూనువాడ ననుచున్. ౮౦
- ఆ. మానివతికి మ్రొక్కి శ్రమర్యాదమీఱంగఁ, బెండ్లిసమయమునకుఁ శ్రీతిమీఱ
రాఁగఁదగునుమీరు శ్రీరా నద్ది ఫలియించి, నట్లే తలఁతు నెలవె శ్రీయనిన నతఁడు.
- చ. చిటునగ వాస్యపద్మమునఁ శ్రీ జిత్రగతుల్ దగ నాట్యమాడఁగా
నఱగొఱలేని భావము బయల్పడ నిట్లను మానినాయకా!
యఱమర లేనితావునకు శ్రీ హర్షముమీఱంగఁ బోవు టొప్పుగా
కొఱకొఱలాడు వారికడకుం జనుటొప్పు ద దెట్టివారికిన్. ౮౧
- ఉ. నీవఁట పెండ్లి పెద్ద వలసీరజనేత్రుఁడు పెండ్లియాడఁగా
నేవకబృందసంయుతిని శ్రీ జెచ్చెర వచ్చెడునంట బ్రహ్మయుక్
దేవవిభుండు లోనయిన శ్రీధీరవరేణ్యులు వత్తురంట యం
దేవిధిఁ బెండ్లి సాగునొకొ శ్రీ యేర్పడఁ జూడఁగ రాఁ దలంపమే. ౮౨
- ఉ. తప్పకవచ్చి నిన్నుఁగని శ్రీతామరసాక్షు వివాహచిత్రముల్
మెప్పుగఁ గాంచఁగోరుదు మహమేయబలాధ్యుఁడు విష్ణు చక్ర వా
క్కుప్పుడు లేటఁజెల్లమగు శ్రీ నార్యచరా! చని కార్యమెల్ల నే
ర్పొప్పుగ సంఘటింపుము మహాహాద్యమమూనియె యైన వెగమే. ౮౩
- చ. అని పలుకంగ సంతసిలి శ్రీయమ్మని వీడ్కొని నారదుండు బ్ర
హ్మను గనఁబోవ నెంచె శ్రీపురారాయు నందె యదృశ్యుడయ్యె; నా
మునియును దర్శించిత్రమును శ్రీ బుద్ధి నెఱుంగక యట్లొకప్పు నెం
చి నియతిమీఱఁ బోయె సుసీరహాసంభవుఁ డుండుచోటికిన్. ౮౪

— బ్రహ్మనారదసంవాదము. —

- మ. తనకార్యంబు ఫలించునంచు మునిచంద్రప్రొక్త మయ్యెఁగదా
యని లోనెంచుచుఁ బోయె సత్యమనునాభ్యం బొల్పులోకంబునం
గనఁగా నంతట ముందుఁదోచె నదియుం శ్రీ గమస్వరూపంబునం
గనఁగా నోచినవారికొరికలకుం శ్రీ గల్పద్రుమంబై తగున్. ౮౫
- మ. అరిషడ్వర్గము నొంచి సిద్ధలయి యాహారేచ్ఛులన్ మాని ని
ర్భరమోదంబు నజస్రముం గనుచుఁ దాపం బన్న కట్టంబు నే
వరుసన్ శ్రోత్రయుగంబునంబడమి భాగ్యద్రావులై యున్న ప
త్నురుషవ్రాతముఁ గాంచె నారదుండు సొంపుల్ గుల్కు పూదోటలన్. ౮౬
- ఉ. అంతకు సంతకున్ మదిని శ్రీ హర్షముపొంగఁగ నందఁజూచి యే
కాంతమునందు నున్నయజు శ్రీ నాయతతేజుని వేదవారముల్

- వితగ ధర్మముల్ తెలుప శ వేడుకమై వినుచున్నవాని నే
చింతలులేక మోదరససిద్ధిని గాంచిన జ్ఞానరూపునిన్. ౮౮
- చ. తనయుని గాంచి నంతనె పితామహుఁ డల్లననవ్వి రమ్మ నీ
మనమునఁగల్గు వాంఛితము శ మానక తెల్పుము దానిఁదీర్తు నా
విని కమలోద్భవాంఘ్రులకు శ విశ్వసుఖంబును గూర్చువానికే
ముని తమి మ్రొక్కి యిట్లనియె శ భూతవిభూ! విను నాయుదంతమున్. ౮౯
- చ. హిమగిరి, పుత్రి విష్ణువున శ కిచ్చి వివాహము చేయునట్లు నే
ర్పమర ఘటించినాఁడఁ ద్రిదశాధిపముఖ్యులు సమ్మతించి రీ
క్రమమున కింక మూరుతము శ గావలె నిశ్చయ మద్ది యుష్మదా
స్యమునన వెల్వడందగిన శ దంచు వెసం జనుదెంచితిం బ్రభూ! ౯౦
- ఉ. సర్వసుపర్వసమ్మతము శ చక్రిమనగిప్రమదావహంబు దృ
క్పర్వము లోకసిద్ధిదము శ బ్రహ్మముసీంద్రగణానుమోదదం
బుర్వికి నూర్ధ్వలోకముల శ కున్నతకౌతుక సంప్రదంబునై
శర్వున కిష్టసిద్ధి నిడఁగజాలకయుండు ముహూర్తరత్నమున్. ౯౧
- క. ఆలోచింపుము తండ్రి, శ్రీలలనాధీశుఁ జూడఁ శ జెచ్చెరఁ జననోఁ
గాలవిలంబము లే దింకఁ, జాలపనుల్ గలవు నాకు శ సర్వశరణ్యా. ౯౨
- ఉ. కాలము నిర్ణయించి కుతుకం బలరారఁగ వ్రాసియిచ్చినం
జాలు శిరంబునందు గురుసత్తముఁ డిచ్చినసుప్రసాదముం
గా లలి నెంచి పోయెదను శ త్వాధరుఁ డింతకు వేచియుండు నిం
కేల వచింప సర్వము నశహీనమతిం దలపోయు నీకడన్. ౯౩
- ఉ. ఒక్కటివిన్నవెందు దయశయుంచి ముహూర్తము నిర్వహింప మీ
రక్కడి కేగుదేరఁదగు శ హంసతురంగమమెక్కి వాక్సతి
దక్కిననేవకాళి మునితల్లజులం దగఁగూడి దేవ నా
యక్కఱఁదీర్ప నంచు నిదె శ యంజలిపట్టియె విన్నవించెదన్. ౯౪
- ఉ. క్రమ్మవచ్చి పిల్వ గురుకార్యముఁ జక్కఁగ నిర్వహించునా
కెమ్మెయిఁ దీటుపాటాదవదేమె యొకండనెగాదె యిప్పుడే
మిమ్ము ముహూర్తకర్తల నశమేయమహత్త్వముగల్గు తండ్రులకే
సమ్మతి గోరువాఁడ గురుసన్నిధి నింకను జెప్పనేర్తునే. ౯౫
- చ. అనుచు శిరంబు పాదములయందుఁ దమిం గదియించి యున్నయా
తనయుని నారదుక గరుణ శ ధాతయు లేవఁగనెత్తి మోముఁ గ
న్గొని గురుకార్యకష్టములకుం ద్వారచెందుట కానరాఁగ ని
ట్లనియెఁ గుమార! యీగురు¹మహంబును దీర్పఁగ నేల పూనితో. ౯౬

- చ. అమరులు తద్విభుల్ మఱియు శ నర్హతముల్ గణియింపరాని శ
క్తిమహితులైన పార్షదులు శ కృత్యవిదుత్తము లెందఱేని యా
కమలదళాక్షు మ్రోలఁ గలకాలము భక్తిని గాచియుండు శీ
ర్షములఁ దదాజ్ఞఁ దాల్చి మునిసత్తమ యెవ్వఁడు నిన్నుఁ బూన్పెనో F2
- ఉ. పుట్టిననాఁటఁగోలె గురుశ్రమోదమునన్ హరిగేయముల్ రసం
బుట్టిపడంగఁ బాడుచు మహాత్తమపూరుషులన్ గనంగ నీ
వెట్టిప్రయాసముం గనక శ యెత్తఱినేఁ ద్రిజగంబులన్ గడున్
మెట్టుచునుండు వెల్లరును శ మేలని నిన్ బొగడంగఁ బుత్ర కా! F3
- నీ. చారువిషంబికాశ్వరమె నాదబ్రహ్మ మన్న భావంబున శ నలంఘించు
నీవేటికో యిప్పు శ నీరజాక్షువివాహమహాము చేయఁగఁబూని శ మలయుచున్న
వాడవో తుహినాద్రివర్ష్యుడు వేడెనో నినుఁ బరిక్షింపనొనరించినమురారి
కోరెనో తెలియంగఁ శ గోరెద నటుగాక పెత్తన మిద్దాని శ నెత్తిపెన
- ఆ. నీవె వై చుకొంటివో వల్కుమా యన్నఁ, బద్మసంభవుని శభవుని గాంచి
వినయమొప్పుఁ బలికె శ విశ్వసృష్టిప్రియ, విష్ణుతుహినగిడులు శ వేడరైరి. FF
- చ. హిమగిరిఁ జూడఁబోయినపు శ డింతి కనంబడఁ బెండ్లి నేయకే
సమయము పుచ్చువాడవె యెసంగెడుజవ్వనమన్న భూషణం
బమరఁ జెలంగు నింతుల కళహా తగినట్టివరున్ బొసంగఁ జే
య మఱిచియున్నతండ్రి రిపులవౌ ననఁ జెల్లును ముజ్జగంబులన్. ౧౦౦
- చ. తరుణి యెసంగు మన్మథునిదర్పమె ప్రోగుగ నిట్టులొప్పు నం
చరయఁగ నింకనైనఁ దగినట్టి వరున్ గనుమంచుఁ బల్కితన్
సరసిజసంభవా! తుహినశ్చైలము నీవె వచ్చిపు మహ్మడౌ
వరుని నటంచు నాపయినె శ వై చెను భారము దైవసంగతిన్. ౧౦౧
- ఉ. అంతటఁ దెల్విమాలి వనశాక్షుఁడె నీడుకుమారి కెన్న న
త్యంతము సర్వభంగుల మహాహ్మఁడు లేఁ డింకనట్టిఁ డొక్కఁడె
నెంత తలంచినం గనిన శ నీత్రిజగంబుల నంచు నెన్నియో
పంతము లాడితిన్ బదులుపల్కుకి యాతఁడు సమ్మతం గనెన్. ౧౦౨
- ఉ. కాని మఱొక్కభారమును శ త్కౌఠరచర్యుడు నాశెరంబుపైఁ
దానుగ మోపె నీవె చని శ తామరసాక్షుని సమ్మతంబు నె
ట్టైనను జెసి రమ్మనియె శ చందుల కేసుచు సమ్మతించితన్
శ్రీనళినాక్షుకార్య మిదిగఁజేసిన మేలగు చన్నయూహచేన్. ౧౦౩
- ఉ. ఈపని కేను బూనుకొనునటె యపరాధ మటన్న నొప్పెదన్
శ్రీపతిచెంతకుం జని విజృంభితరూపవిశేషయుక్తయా

నాపడఁటింగుఱించి మరలయాదనుమీఱక సంస్తుతించితిన్

నాపలుకుల్ తమిన్ వినుచు శ నవ్వుచు నాపరమేశుఁ డిట్లనెన్.

౧౦౪

ఉ. కన్నియ యొప్పకొన్నయదె శ కాంతలు నాకుఁ గలారటంచు నీ

వెన్నితివే కుమారికడ శ నీపలుకుల్ విననిచ్చుగించెనే

యన్నగరాజపత్నియును శ హర్షముఁగాంచెనే దేవమాని! నీ

వన్నియుఁ జక్కఁగా నరసి శ యవ్వలఁ గార్యము నిర్వహించుచోన్.

౧౦౫

ఉ. నాకిపు డున్నభార్యలమనంబుల కెంతయు నొప్పిదంబుగా

నాకమలాక్షి తా మెలఁగ శ నాత్మను సమృద్ధిఁ గాంచజేయఁగా

నీకగునేని వచ్చెదను శ నీవెనువెంటనె యేప్రయత్నముల్

చేకొనఁ జేయ నన్నియును శ సిద్ధముచేయఁగ నీదెభారమా.

౧౦౬

తే. ఉత్తరియంబుతో వత్తు శ నొప్పకున్న, వారివంకలదీర్ప నీభారమె సుమి

యనియె నే నందులకు సరేయంటిఁగాని, భావికాలంపుశక్తి చూపట్టదయ్యె.

క. తలిరాకుబోడి నాపలుకులకుం దలయొగ్గకున్నె శ గోవిందుని ని

స్తులరూపమహిము నొప్పుం, దలఁచదె యని యెంచినాఁడ శ దైవవశుఁడనై.

క. కనుకన్ సర్వంబును నే, నొనరించెద నంచుఁ బ్రతిన శ యొప్పఁగఁ దుహినా

ద్రిని జూడఁబోయి తెల్పితి, విని యాతఁడు పూర్వ మున్నవిధమున నుండెన్.

క. ఆతని ప్రియపత్నియు న, న్నాతఁడె గని యిట్లుపల్కె శ నాత్మజ శ్రీశుక్

బ్రాతిగఁ గైకొన నెంచదు, చేతమునం బ్రీతిఁ గోరుశ్రీకంఠ హరున్.

౧౦౭

తే. తెఱవ తాఁబట్టినట్టికుందేటి కరయ, మూఁడుకాళ్లే యటంచు మోఁమోటదక్కి

కూరుచున్నదిమరలుపఁగూడనట్టు, లింకమనయత్నమును మానుఁజేపితంబు.

క. అని పలుక నేనుఁ బార్వతీ,గని బోధించితిని దేవ కాంతుమహత్త్వం

బును దేటతెల్లముగ నే,మనువాడ సనేమిర యనునట్లయ్యె గురూ!

౧౦౮

ఆ. మరల మరలఁ బోయి శ మానిని కెన్నియో,గతులఁ దెల్పినాఁడఁ శ గాని తన్ని

ఘోరతప మొనర్చెఁ శ గ్రూరాటవిన్ దన,వాంఛితము ఫలింప శ భక్తిమీఱ.

క. తపము ఫలించెనొ లేదో, చపలాక్షిని దోడితెచ్చి శ త్వాధరపతి యే

మిపలుకఁ జాలకయున్నాఁడపరాధము నైపు మనుచు శ నర్థించె ననున్.

౧౦౯

క. నేను నిరాశుఁడనై యే,మేనియతిం బూన దాన శ హితముగలుగు నం

చానెలవుఁ బాసి వచ్చుచు, మానీంద్రుని గంటి నతనిమాటలవలనన్.

౧౧౦

క. ఇసుమంత యాశగల్గెను, వెస వచ్చితి నిన్నుఁగాంచువేడుక నిక నో

బిసరుహసంభవ! కార్యంబు సమగ్రముగా ఫలించు శ మూర్తము నిపుడే

౧౧౧

క. పరికింపు మాబలంబున, సరసీరుహనేత్రబంధుజాలము రాఁగాఁ

బరిహాసభీతి వాంఛను, మరలించుకొనంగ వలయు శ మాట లిఁకేలా.

౧౧౨

- చ. అనుపమసంపదల్ గలుగునట్లుగఁ జేయుముహూర్తమైన నా
వనరుహనేత్రునే పతిగఁ శ భామిని గోరును శంకరుండు ని
ర్ధనుడగుటఁ ముహూర్తమది శ తన్ని మరల్పఁగఁ జాలియుండు నం
చనుకొనువాడ నన్న విధి శ యాతని యజ్ఞత కుమ్మలించుచున్. ౧౧౮
- చ. మదిని దలంచె నీమహాము శ మంచికిసాగ దటంచుదోచు ని
య్యదనునఁ గల్గురాశిబల శ మట్లు వచించెడు నజ్ఞునట్లు నా
రదముని యీతఁ డిప్పని పరాత్పరునిం దనియింపఁజేయునం
చెదఁ దలపోయుటెల్లఁ గన శ నిందు రహస్యపు హేతు వేదియో. ౧౧౯
- ఉ. ఉన్నటు దట్టుచున్న యది శ యుగ్రున కీవిషయంబునందుఁ గో
పోన్నతి యుండవచ్చు నది శ యుగ్రహుతాశనకీలవోలె సు
పన్నజగద్వితానమును శ భస్మము చేయకపోదు మూఁగుతం
బిన్నివిధంబులం గనిన శ నిప్పుడుచెప్పక యుండు టొప్పుగున్. ౧౨౦
- మ. నల దీయత్నము మానుమన్న మతిపోవఁ మాని దుగ్ధిభాబిలో
పలమున్లుగ మఱి పంకజాతునకు నెఱబ్బంగిఁ దలంపొప్పునో
తెలియంజాలను గాన నిప్పు డొకయుక్తిం బన్ని యాజాల్చునిఁ
మెలమెల్లం బనుపంగనౌ ననుచు సుశస్త్రంబు గన్పట్టఁగన్. ౧౨౧
- ఉ. సంతస మట్టెయుట్టిపడ శ సారససూతి వచించె నారదా!
యెంతవివేకహీనుఁ డితఁ శ డిత్తటి నయ్యెనటంచుఁ దెల్పునీ
వితలు పల్కవచ్చితివి శ విష్ణుని పెండ్లికి నేల మూఁగుతం
బింతటికన్న వింతకలదే యొకమాటు తలంపుమా మదిన్. ౧౨౨
- చ. అరయఁ “దదేవ లగ్న” మనునార్యజనోక్తిఁ దలంపలేదో శ్రీ,
హరికిఁ దలంపుగల్గు సమయంబె సులగ్నముకాదె వేగమే
యరిగి రమాధినాథునకు శ సంతయుఁ దెల్పి తదాజ్ఞఁగొంచు ర
మ్మరుగఁదలంచువారిఁ గొని శ యప్పుడె పోదము పెండ్లిఁజూడఁగన్. ౧౨౩
- క. పరమేశ్వరు పెండ్లికి నొక్కరుండు ముహూర్తంబు చెప్పునగల్గునె దానం
బొరయదె మహాపరాధము, పరికింపఁగవలదె యింతపాటి మునీంద్రా! ౧౨౪
- చ. అని తెలుపంగ నారదుండు శ న్యాయములే యగుబ్రహ్మవాక్కు లం
చును దలపోసి నాకుఁ దగులొప్పెఱిగించితి వింతెచాలు ని
క నళిననేత్ర సన్నిధికిఁ శ గ్రక్కునఁ బోయెద విన్నవెతు నా
యనఘన కంత నాపరమూనానతిఁ నైకొనినత్తు నోగురూ! ౧౨౫
- మ. నెలవే నాపని మిక్కుటంబగుకృపఁ శ సిద్ధింప దీవింపుమా
భలజాతుండు మదుక్తులం గొనునొ యోచందంబునఁ, దాని నా

- కెలమిం దెల్పంగ నీవె దిక్కనుచు నిశన్నే నమ్మియున్నాడ ని
మ్ముల నుద్వాహము సాగి నాకుఁ బ్రమదంబుం గల్గఁజేయంగదే. ౧౨౬
- చ. అనుచుఁ బితామహాజ్ఞఁ గొని యమ్ముని శ్రీవిభుఁగాంచఁ బోయి స
ద్వినుతము భక్తసంపృతము యీతరిపుప్రకరంబు తుంగభం
గనివహహీన శాంతజలగఱసముద్రమునొచు నచ్యుతం
బనఁజను లోకవర్యము మహాత్వవిశిష్టముఁ గాంచె నొక్కచోన్. ౧౨౭
- మ. అదిగోలోకమునాఁ బ్రసిద్ధము పురాణాళిక్ మహానందదం
బదియే యోగులకెల్ల; నందుఁగలవా యీ శ్రాంతముఁ గృష్ణున
త్పదకంజార్చనలోలుపాత్ములు కృపాపాథోనిధుల్ రాధికా
పదవిన్యాససులక్షితోత్తమ లసద్భాగైక సందర్శనుల్. ౧౨౮

— ౧౨ గోలోకమహిమము. ౧ —

- మ. విరజాశైవలినీతటద్వయలస యీ ద్వీరున్నహామందిరాం
తరసంవాసులు శుద్ధసత్వగుణపాత్ర స్ఫారతేజగక శే
బరు లానందరసాభినిర్మలత మాభంగోర్తికా షోలిఖో
త్కరకేళి పరిమగ్నచిత్తులు సుధాధారాంధసుల్ నిర్మలుల్. ౧౨౯
- క. అనుచుతత్త్వ జిహ్వుతాః, ఘను లుత్తమతర్కనిరతి యీ గల్గినమేటుల్
వినయాభరణులునై శ్రీ, వనజాక్షకృపాప్తి బొల్పువారు సతంబున్. ౧౩౦
- క. అట్టిండ్రక ధన్యులఁ గని, యెట్టిమహాసుకృతకర్త యీ మహానులు తొ
ల్పుట్టువులను జేసిరొ గడుఁ, బట్టుదలల్ మీఱ దానిఫలమన నిదెగా. ౧౩౧
- చ. అదియె ఫలాభిసంధిరహితామల కర్తవీశేష మన్న నే
యదనుననే చ్యుతిం గనక యీ హరినిరంతర సంప్రమోదశ
ర్మద పదసంస్థితిం గనెడు యీ మాడ్కి న దెయ్యది కల్గఁజేయునో;
త్రిదశులకై న దుర్లభము యీ దివ్యమునొ సుఖదంబ దెద్దియో. ౧౩౨
- చ. అనుకొనుచు వియత్తతిని యీ నన్నివిధంబులఁ బోలియున్నప్ర
దిని విరజాఖ్యఁ గాంచెను నశదీతిలకం బది మోనిరాక వే
డ్కను గొలుపంగ నయ్యతిథి యీ గారవమొప్పంగఁ బూజచేయ నె
మ్మనమున నెంచి భాగ్యమున యీ మోనివరుం డరుదెంచె దానుఁగన్. ౧౩౩
- చ. పిలువకపోయినక సుజనబృందము నిర్మలచిత్తమొప్పవా
రలఁ గన వచ్చు నంచును బురరాణగణంబులు దెల్పు దాని ని
మ్ములఁ దలఁదాల్చు నెంచినటు యీ భూరితరోర్తికరంబులక సుమం
బులఁ గొనియేగుదెంచి మునిముఖ్యునియంఘ్రుల నిల్పె నొయ్యనన్. ౧౩౪
- ఉ. వారివిహారశీలుఁ డగువాయువు శీకరసంఘసంయుతిక
దూరగతిప్రయాసమును యీ దోడనె పోవఁగఁజేయ మోనిజం

- భారిపయిన్ బదింబదిగ ఓ నల్లనఁ బర్వఁగఁబంచి యుల్లస
ద్వారిఁ దరంగహస్తములఁ ఓ బాదములం గడిగెం మహాదృతిన్. ౧౩౫
- మ. ఫలభారంబున వంగి నిర్మలజలస్పర్శంబు కాంక్షించు నూ
హలఁ గల్పించుమహీజశాఖలఁ దరంగగార్ద్రానిలస్పర్శం
బుల దేవర్షి సమీపభాగమునకుం ఓ బోద్రోసి యీసత్ఫలం
బులఁ గైకొమ్మని వీచికామృదురవంశబుల్ పొంగ వేడెం దమిన్. ౧౩౬
- ఉ. దేవమునీంద్ర! నాపయి నశ్రిప్రియభావముగల్గి నచ్చినా
రీవిధిఁ బిల్వకుండఁగనె ఓ యిద్దిగదా సహజోపకారసం
భావితశీలురై తగుభవవాదృశయోగులవృత్తి యంచు ప్పూ
గావళి యుంకృతిప్రకట ఓ హరివచస్సులఁ దెల్పె జక్కఁగన్. ౧౩౭
- క. కొండంత దేవతలకున్, గొండంతగఁ బత్రిఁ బెట్టఁగూడునె తమిమై
నుండినదాని నొసంగితి, దండియటం చెంచుకొనఁగఁ ఓ పగు మాసీంద్ర! ౧౩౮
- క. అనుభావము జలపటుల, ఘనవతములఁ దెలిపె; నంతఁ గ్రహునికే జెం
తనుగల యారామమ్మును, గనుఁగొనియెన్ నారదీండు ఓ పువంశపుగన్.

— పసంతర్థవర్ణనము. —

- చ. సురముని చూచుచుండఁగనె ఓ చూతమహీజము నూత్నవల్లవో
త్కరశరసంప్రసారణముఖంబున నాత్మపరాక్రమంబు నే
ర్పరుల కెటుంగఁజేయఁగ దళరస్థిత మల్లనఁ గోరకాఘసుం
దరరదనాగ్ర దర్శనమునన్ వెలిఁ బుచ్చెఁ గురంటకం బొగిన్. ౧౪౦
- చ. అరుదుగఁ గర్ణికారములు ఓ హరిసువర్ణసుమంబులన్ మహా
దరమునఁ గాన్క పెట్టుచుఁ గృతజ్ఞతఁదెల్పి శరౌఘముల్ మనో
హరసితపుష్పవస్త్రము మహార్హముఁ గైకొను మంచుఁ గాన్కనీ
య రహి వసంతలక్ష్మీ తమి ఓ నల్లనపచ్చెను గేళిసల్పఁగన్. ౧౪౧
- ఉ. ఆమనియందుఁ గోమల లతాయతణ్డోలికలందు నూఁగుచున్
భూమిని రాలియున్న సుమరపుంజముపై మృదులాంఘ్రు లుంచి యెం
తో మరియాద యుట్టిపడ ఓ నొయ్యన సంచరణంబుచేయు చా
రామగణాధిదేవత కళరంబు విహారము సల్పె నెల్లెడన్. ౧౪౨
- మ. వనలక్ష్మీమణి యేగుదెంచె నిదె సహవాసార్హవేహంబులే
యనఁ బొల్పారునికుంజపుంజముల భూషార్థంబు పుష్పప్రజం
బును సంసిద్ధముచేయుఁ డిత్తటి మహాభూజంబులాచా! యటం
చు నితాంతం బొగి హెచ్చరించె బరభృత్రోమంబు చెన్నేమిటన్. ౧౪౩
- మ. భవదీయాగమనంబు మాకును మనోహరాంఘ్రవం బంబడో
సువిశేషం బనఁగా నిదె యగుఁగదా ఓ సొంపన్న సేవంబుమే

యవురా! మాసుకృతంబు పండె నిపుడే శ యంచున్ బ్రమత్తద్విరే
ఫవితానంబులు యుంకృతి ప్రబలశబ్దస్ఫూర్తి దెల్పెం దమిన్. ౧౪౪

సీ. చిలుకలముద్దుపళ్ళులు వందిమాగధ సూత వైతాళిక శ స్తుతులుగాఁగఁ
బ్రత్యగ్రసహకార శ పల్లవగ్రాస మత్తపికనాదములు గీతములుగాఁగ
మకరందపాన సమృత్తమధువ్రత పటుఝంకృతుల్ తోడుపాటగాఁగ
క్షాధరశిఖర నిస్సరదురుతరఝర బహుళధ్వనులు తాళపటలిగాఁగ

తే. మందమారుతచలిత కమ్రప్రతాన,నినులు హర్షంబువైకొనంగను శిరంబు
లల్లనఁ గదల్చు నప్పేరటాండ్రుగాఁగ, వనమహాలక్ష్మి సభసాగె శ ననుపమగతి.

ఉ. ఆమనిఁ గేలిసల్ప ముదగమారఁగ వచ్చిన యవ్వనేందిరన్
గామితదాత్రి శాస్త్రవిధి శ గ్రాలఁగఁ బూజలఁ దన్పుకోర్కిమై
భూమిరుహంబులెల్ల ఫలఫలంజముఁ గాన్కఁగఁబెట్టి పత్తరూ
పామలతాళవృంతముల శ నల్లన వీచుచుఁ గొల్పె భక్తిచేన్ ౧౪౬

చ. సరసులు ఘల్లతామరసశాచుతమాసనముల్ ఘటింప నిం
దిర పరివారయుక్తముగ శ దేవతలెల్లను సన్నుతింప సు
స్థిరవిభవాభిరామయయి శ చేరిన నవ్వరటాళి లక్ష్మణో
త్కరములఁగూడి తద్యశముఁ శ గమ్రురుతంబులఁ బాడె వేడుకన్ ౧౪౭

మ. కలహంసాంగన లెంతో వేడుకను బరక్షంబుల్ గడున్ విప్పి యి
మ్ముల నాకానలక్షిపార్శ్వముల సొంపుల్ గుల్క వింజామరల్
బలె వీవంగఁ దరంగఁడోలికపయిన్ శ వ్యాకోచపద్మాంతర
స్థలసత్పితమునందునుండి మరియాదల్ మించ నూఁగెన్ దమిన్ ౧౪౮

మ. సలిలక్రీడలు చెల్ల భూమిరుహముల్ శ సమృష్టసుచ్చాయశో
భల నొప్పారెడు స్వస్థలంబులను బుష్పస్రాయమా రత్నకం
బళముం జక్కనమర్చి యందలరునా శ పద్మాలయన్ బుష్పవృ
ష్టుల సంభావనచేసెఁ బక్షిరుతముల్ శ స్తోత్రంబులై యొప్పుగన్ ౧౪౯

ఉ. తల్లిని గారవించు వనతల్లజముం గనువేడ్క మన్తఘం
డల్లనవచ్చె మందమలయానిలుఁ డెంతయుఁ ద్రోవచూప రం
జిల్లి శుకంబు లాత్మజయశీలము లోకులకెల్లఁ బల్కులం
దెల్లముచేయ నెం దయినదీ టన లేని సమృద్ధి యొప్పుగన్ ౧౫౦

శా. కాంతాపాంగధనుస్సమాహితకటాక్షస్ఫారనారాచ సం
క్రాంతి ప్రచ్యుతదైర్యసార యువసంఘంబుల్ విమూఢంబు లై
చింతావ్యాపృతిఁ జిత్తముల్ కలఁగ సంసేవించెఁ గందర్పు ని
శ్చింతామోదముఁ గూర్పు మింకనయినన్ శ శ్రీపుత్ర! యంచార్తిమై. ౧౫౧

- చ. అనుపమసంపదం గులుకు ఓ నామనియం దలరారు నవ్వనం
బునుగని చోద్యమంది యిది ఓ పూర్వము నాకనినప్పు డిట్టులుం
డినయటు తోచ ది త్తటి గళణిపంగరాని సమృద్ధి యొప్పుగాఁ
గనులకు విందుఁగూర్చుచు నికామముఁ బొల్పె విచిత్రరీతులన్. ౧౫౨
- చ. తలఁప వసంతకాల మనితప్పక తోచెడుఁ బెండ్లికిది ని
స్తులసమయంబు శ్రీహరికిఁ ఓ దోయ్యలైఁ గూర్పఁగఁజాలు యత్నమున్
సలిపెద మీఁదదై పమె యోసంగెడుభారము మోయువాఁడు ని
శ్చలమతి శ్రీపతిం దలఁచి ఓ శంక యొకించుక లేని పూన్నితోన్. ౧౫౩
- చ. మునివతి పల్కినట్టివిధిముం గనఁ గార్యము పండుచంచుఁ దోఁ
చెను బరమేష్ఠి మూర్తమువశించిపకి యత్నముచేయుమంచుఁ జె
ప్పెనుగద జా గింకేల? రిపుఁబృందముఁజెండు హరిం బరాత్పరుం
గని జతనంబుఁ దెల్పి శుభకార్యము సిద్ధి గనంగఁ జేసెదన్. ౧౫౪
- ఉ. ఇంతకు మున్ను చూచినది ఓ యీయది కా వసుసంశయం ఒవో
క్కింత మనంబునం గదిరె ఓ నీయెలదోటలు క్రొత్తక్రొత్తక
వితలుఁ గూర్చుచున్నయవి ఓ విష్ణుమహాత్మ్యము లిట్టివంచు వే
దాంతు లెటుంగలేరన నహ యిక నే నెటుంగంగఁ బ్రోడనే. ౧౫౫
- ఉ. ఒక్కక్షణంబులోన జగదోఘము గల్గఁగఁజేయఁజాలు వే
టొక్కక్షణంబులో సిరులనొ ప్పెసారంగఁ జేయఁజాలు నిఁ
కొక్కక్షణంబులోన నెరియుం గనరానటు చేయఁజాలు న
వ్వుక్క! రమేశుచిత్రముల ఓ నారయఁజాలు నెరింప సృష్టిలోన్. ౧౫౬
- శా. వైకుంఠంబును వేటులోకముగ సంభావించు వైనట్టు ల
స్తోత్రస్వీయమహాత్మ్యశక్తి భగవంతుం డిచ్చి గావించెనో
కాకున్నకొ గిరిదుర్గనిష్ఠుగలు నిక్కిం బెన్నఁగాఁ గ్రొత్తగా
నాకుం దోచునె నిందు శ్రీపతియు నున్నాఁడంచునుం దోచునే. ౧౫౭
- ఉ. ఆరయ శ్రీనికేతనుని ఓ యాలయవర్యము లున్నయట్టులే
సారెకుసారెకు మదిఁ బోసంగెడుఁ జిహ్నములెన్నియేనె యీ
సారి వినోదపాత్రములె ఓ చాలుగఁ దోచుచునున్న వెన్నియో
యార! రమావిభుండు నను ఓ నావృతమై బరింప నెంచెనో. ౧౫౮
- శా. కాని మ్మింకఁ బ్రయత్నమున్ సఫలముం ఓ గావింపఁగా నెంచెదె
శ్రీనాథుండె సహాయుడై కనుగొనక ఓ సిద్ధిప కెట్లుండు నే
మైనక మానక చేయఁబూచుటయె కార్యంబెను లోకంబులం
దేనే మిన్నగ నుండనెంతుంగది యెట్టియత్నమున్ మాననో. ౧౫౯

- చ. సురవరమాళిరత్న రుచిశోభిత పాదసరోరుహంబు శం
కరుఁ డురుసత్వశాలి శ్రుతికల్పితరూపుఁడు వాసుదేవుఁ డా
ధరసుతఁ బెండ్లియాడఁ బ్రమోదంబును బూనె నటన్న నింక నె
వ్వరుసఁ బొసంగు విఘ్నములు శ వాని నిఁకేల తలంప నామదిన్. ౧౬౦
- ఉ. నూతనలోకమే యిది యనూనమహాత్మ్యవిరాజితంబు గా
నీతటిఁ దోచుచున్నయది శ యిందు రమాపతి యుండనోపు నా
చేతమునల్లె నిశ్చయము శ చేసెడు భక్తవరేణ్యు లిందు సు
ప్రీతిగ నున్నవారు బహుళరీతుల వీరితపస్సు పొల్చెడున్. ౧౬౧
- ఉ. ఒక్కయెడఁ గణంబులుగ శ నుండి జగత్పతిపాదపద్మముల్
చక్కఁగ నిర్మలాత్మల నెసంగెడుభక్తిని నిల్పి వానినే
దక్క మఱిం డెటుంగక నితాంతము ధ్యానము చేయుచున్నవా
రొక్కెడ నొక్కరొక్కరుగ శ నుండి నుతించుచు నున్నవా రొగిన్. ౧౬౨
- ఉ. కొందఱు వృక్షమూలములఁ శ గోరికమైఁ బరమేశు నీశు నా
నందరసాలవాలుని నశంతమహాత్మ్యముగల్గువాని సు
క్రందనముఖ్యవందితుని శ గమ్రతనూరుచి మించువాని న
య్యిందిరతోఁ జెలంగునటులెంచి జపించుచు నున్నవా రిటన్. ౧౬౩
- ఉ. కాపున దేవదేవుఁ డిటఁ శ గాపురముండును సంశయంబు లే
దీవఱ కేనుజూచినది శ యాయదియే యయియుండుఁ గార్యవే
గావిలమానసుండనయి శ యద్ది మఱొక్కఁడుగాఁ దలంచితిఁ
శ్రీవిభుఁ డుండుచో టిదియె శ చెచ్చెరఁ బోయెద నంచు మానియున్. ౧౬౪
- మ. పరమేశా! నినునమ్మినాడ నిక నాపంతంబుఁ జెల్లింప నె
వ్వరు దిక్కుందురు? నీవుతప్ప ననుచున్ శ భావించుచున్ భూరుహం
తరమార్గంబునఁ బోయె దేవముని పంతంబుల్ సముద్రంబు దు
ర్భరభంగార్భటిఁ బర్వకాలమునఁ బై శ వైమించు నట్లోప్పుగన్. ౧౬౫
- వ. చనిచని యయ్యుపవనాంతరంబున నొండొండం బెనంగి మనోహరాండజమం
డల నిబిడంబులై సుందరరుతంబుల శ్రవణానందంబు గల్పించుచుఁ బంచవర్ణ
బహువర్ణ దర్శనపాత్రంబులగు శుకనికరపరివేష్టితశాఖాగ్రంబులఁ జెలంగుచుఁ
గిలకిలార్పటుల సంచలనశీలంబులై యొండొంటిం దాఁకుచుఁ బోరుచు మరల
ననునయించుచు భూరుహంతరంబులకు దాటుచు మరలి నివాసంబుల నచ్చెరు
వుగఁ జేరుచుఁ జూపఱ కెంతయు వినోదంబుఁ గల్పించు శాఖామృగసంచయం
బుల నించుకే నంతరంబులేని మహాశాఖలం గనంబడుచు, సువర్ణప్రసూనంబుల
స్వర్లోకవాసుల నారాధింపం బూనురీతిఁ గనంబడ నంబరంబునకుం బెరిగిన
మృదుశాఖాంతంబుల వెలుంగుచు ఖరకరకిరణనికరంబులం గ్రిందికిం దిగక

యుండ నాపుచుండు నాకు జొంపంబులం బెంపుసంపాదించుచుఁ బతత్త్రినీడం
బులం జెలంగుచు బహువిధనీడోద్భవంబులకు శరణ్యంబులై యాతపరితాప
విషణ్ణపాంథులకు నిలయంబులై యలరుచు సర్వర్తుషల్లవ కుసుమ ఫల విసరం
బుల విభూషితంబులై ఛాయాపుష్పఫలంబులం బ్రథానంబులనఁ బ్రఖ్యాతం
బులై వెలయు మహామహీమహంబులం గాంచి యానందించి యవ్వలఁబోయి
పోయి కుడుంగంబులు నయనవర్షం బాపాదింప నచ్చోట నిలచి భూపహ
పంక్తుల నాశ్రయించి స్వీయాశ్రయత్వబలంబుఁ దెలుపుచు మనోహరాకృతులం
దగి మలయానిలకిశోరస్పర్శంబునం జలించుచుఁ దమకోమలతనుత్వంబుం బ్రక
టించుచు నార్తవధర్తంబులం బుష్పవతీత్వంబున వెలయుచుచు సహజసుగంధి
త్వంబున జాత్యుత్కృష్టతం గనఁబఱచుచు మరందధారా సమాస్వాద నాసక్తి
సంవేష్టిత సముదంచితచంచరికి సుచయప్రతపాదిత బహుశర్మంకారసంబుల
వదాన్యత్వంబుఁ దేటపఱచుచు లలితగతులఁ జెలంగుమనోజ్ఞలతాభామిని నికు
రంబంబుం గాంచి పరమామోదంబునంది యచ్చొటు చదలఁచనిచని యంబర
చుంబిశిరోభాగంబులఁ దమమహోన్నతత నెఱింగించుచుఁ బ్రసూచవిసు విస్మయ
రాసదృశ పరిమళ సంతర్పిత సరసజననాసావిచరింబులై వరివక్త్రఫలవటల సు
ప్రదానశీలంబులై యాశ్రితవాత్సల్యంబు లలి వెలయుచు భూమిరుహసము
దాయంబులం గనుపండువుచేయుచు, నిరంతరపరిమేశ్వర శ్రీకృష్ణకథా గేయం
బుల నానందించుచుఁ బరవశత నృత్యంబులుచేయుచుఁ దన్మయత్వంబు గల్గి
యుండు గోపకుమారవారంబుల నెసుగుచు, నాదబహుళంబై శాశ్వతామోద
ప్రదంబై సర్వర్తుధర్తసంభృతంబై యచుపమానంబై యెందఁబుఁ దనకు జోడు
లేక విమల యశస్సాంద్రంబై యుండుబృంజావళంబుం గని మహానందనాగం
బున మునుంగుచుఁ దత్పరిసరప్రవర్తిత విరజాతరంగిణీ పీచికామాలకాసమా
గతశీతవాతప్రసారంబున మై మఱచుచు నవ్వలంజని నగరంబుంగని రాజమార్గం
బునం గొంత దవ్వరిగి యరిగి యందు.

౧౬౬

శ్రీకృష్ణమందిరార్చనము.

- సీ. కని విని యెఱుంగని కమ్రరత్నంబులఁ జెలువారు కుడ్యమండలము గల్గి
శిల్పకళానల్పరేఖముఁ విభవంబుఁ గనఁజేయు ద్వారసంఘములు గల్గి
తారకాచక్ర మీఠాతావుననే యుండునని తెల్పు భౌమసంహతులు గల్గి
రవిచంద్రు లరుగుమాన్గ మ్మిది యని చూపు చారువాతాయనసమితి గల్గి
తే. కన్నులకుఁ బండువుంఁగుచ్చుకనకకలశ,పంక్తులును గల్గి యెందఁబుఁబడయరాని
సంపదల మించుశ్రీకృష్ణసౌధరాజి, వేడ్క మిన్నందఁ గన్నడకవిబుధమునియు.
సీ. పురుషార్థచయ సురభూరుహ రూపాయ ఫక్తజనత్రాణసతమాను
పాపాటవీ దవపావకాకారాయ శాశ్వతవిజ్ఞాన సాగరాయ

అజ్ఞానభీతికృతదంధకార పూహసంప్రభేదన సహస్రకీరణాయ
సంస్మృతీసాగర శ సలిలసమ్మగ్న జనావననౌ కాఽయితాహ్వాయాయ

ఆ. మంగళాలయాయ శ మానసచాంచల్య, జలద మథన వాయుసన్నిభాయ
వాంఛితార్థదాయ శ భద్రదసౌధాయ, దేవనేవితాయ శ తే నమోఽస్తు.

చ. ఉదవసితేశ్వరా! సుకృత శ మొప్పెడుజన్మము లెన్నియెత్తయో
సదమల కర్తసంతతులఁ శ జాలుగ నెన్నియొనర్చియో కనం
గఁ దగుదువీవు ని న్నైలమిఁ శ గాంచినయంతనె ముక్తి యబ్బిన
ట్లే దలఁచనౌ రమాధిపతి శ యింపుగ నిన్ను సమాశ్రయించుటన్. ౧౬౯

చ. ఇదివఱ కెన్నిసారులౌ నిరీహుఁడనై నినుఁ గంటిఁ గాని య
య్యదనున నిట్టు లొప్పు విపు శ డర్థమొకండు దలంచి వచ్చితిం
గద యలవాంఛితార్థము నిశామము పండఁగఁజేయఁగోరి యి
ట్లుదయసరోజమిత్రతతు శ లొప్పెడునట్లుగఁ జొల్చి తిచ్చటన్. ౧౭౦

మ. ఎవ రేకోర్కుల నిన్నుఁ గాంతురౌ తదీయేష్టంబులం దీర్చన
ట్టివిధిన్ దర్శన మిత్తువీ వసుచు వింశతిన్ శేముషీభూషితుల్
వివరింపంగ నదేవిధంబుగ నినున్ శ వీక్షింపఁగాఁ గంటి భా
ర్గవిక్ ణ్ణానముగా మదీయహృదయాశాంక్షల్ ఫలింపన్ గడున్. ౧౭౧

చ. నినుఁ గనినంతమాత్రమున శ నిర్మలభావము లెల్లఁ బైకి ను
బ్బినయటు లొప్పెడున్ గనుకఁ శ బెన్నిధిఁ గాంచినపేదవోలె నె
మ్మిని గనుచున్న వాడ నలశమేచకకుంతలఁ బద్మ నేత్రుఁగూ
ప్పను దలపోయు యత్ను మది శ బాగుగఁ బండునటంచుఁ దోచెడున్. ౧౭౨

చ. శతమఖముఖ్య దిక్పతుల శ సంయమివచ్యుల నింకఁగల్గు స
త్కృతులను గోటివారము లశదేపనిగాఁ గనినాడఁగాని య
ప్రతిమముదంబు నిప్పు గనుభంగిని గాంచిన వాడఁగాను శ్రీ
పతివరసౌధమా! యింకను శ భద్రములే యగునంచు నమైదన్. ౧౭౩

ఉ. ముద్దియమిన్న యోర్పు తనశ్చూనిక సాగఁగఁజేయఁబూనఁ గాఁ
బెద్దతనంబుగల్గి యునిశబృందమునన్ యశమూనియున్న యే
సద్గిర దానిమాన్వి తగినట్లుగ నామె మెలంగఁజేయున
ట్లెద్దియుపాయమో వెదకఁనేఁ బరిహాసముచేయరే సురల్. ౧౭౪

ఉ. ఇన్నిదినంబులే బ్రదికి శ యిట్టిపనుల్ నెఱవేర్చలేనిచో
మన్నన గాంచువాడనె యశమర్త్యసమూహమునందు శక్తియే
మున్నది వీని కంచు నను శ యోషలు గేలి యొనర్పకుందురే
వెన్నుఁడు నవ్వకుండునె విశవేకము చాల దటంచుఁ బల్కుచున్. ౧౭౫

- మీ. ఇక నాలస్యముచేయ కిందుంగల సరర్వేశుగృహరాశి, నే
వకచింతాహరణప్రవీణు సకలవ్యాప్తాత్మభాసుగృహ
స్తకళాభిజ్ఞుని శ్రీనికేతనుని సంపదర్శించి నాకార్యముగ
సకలంబుగ వినిపించి యాజ్ఞగోని వే 3 సాధింతు నాపూనికన్. ౧౭౬
- క. అని మనమునక దలపోయుచు, వినయాబు విభూషణముగఁజెలయంగఁ ద్వారతోఁ
జని ద్వారభూమినుండెడు, ఘనమూర్తుల భూరిశాంతికలితులఁ గనియెన్.
- ఉ. వారును సౌమ్యరూపముల 3 ద్వారమునం దిరుపాన్వసీమలగ
జేరి తదేకచిత్తముల 3 శ్రీహరియాజ్ఞను నిల్చి కాచుచు
సారమనీషు లీశ్వరుని 3 సన్నిధి కేగఁ దలంప వారిదౌ
కోరిక విన్నవించి హరికూర్మి యెఱింగి ప్రవేశపెట్టుచున్. ౧౭౮
- ఉ. ఏమటుపాటులేక పరశమేశు నభీష్టముమీఱు గొల్పుచుగ
ధీమహిమమ్ముగల్గి గురవతేజమునగ వెలుంగొందుచుండఁగా
నాముని గాంచి యిద్ది సమశయంబె కదా భగవంతుఁ గేశవుగ
శ్రీమహిళాధవుం బరముఁ 3 జిత్తముపొంగఁగఁ జూడ నిత్తఱిన్. ౧౭౯
- మ. చిరకాలంబున కీజగంబు గన నాచింతలో తొలంగెన్ బరా
త్పరు దర్శింప నభీష్టజాలము లొగిం 3 బండుంగదాయంచు నా
తురతం బొందెద లోనికేగఁగను దోడ్దో మీర లీశాజ్ఞనె
వ్వరుసంబొంది యనుగ్రహింతురొ కృపావారాసులై నా కిటన్. ౧౮౦
- చ. మునినగుటగ జగత్ప్రభువుగముంగిట నేగతిగా మెలంగఁగాఁ
జనునొ యెటుంగఁజాల నదికనైచి నచుం గరుణించి శ్రీనికే
తనుపదపంకజాతయుగదర్శన మబ్బంగఁజేయుఁ డంచు నె
మ్మిని గనఁజేయు వాగ్వితతి 3 మించఁగ వేఁడిన ద్వారపాలకుల్. ౧౮౧
- చ. మతివిభవంబు గన్నదెడుమాడ్కిని నమ్ముని గారవించి స
మృతఁ దగుపీత మిచ్చి మునిమండన యియ్యెడఁ గూర్చుండ న
చ్యుతునకు విన్నవించి సకలలోత్తమునానతి నొంది నచ్చి శ్రీ
పతిపదసన్నిధిం గదియుపద్ధతిఁ దెల్పుచు మంచుఁ బల్కుచున్. ౧౮౨
- ఉ. అంబొకఁ డేగి దేవమునియాగమనంబును విన్నవించ శ్రీ
మందిరుఁ డిద్దై నారదుని 3 మామకసన్నిధిఁ జేర్చుండంచు నా
జ్ఞం దమినీయ దాని శిరసావహియించుచు నేగుదెంచి దా
నిం దెలుపంగ సంతసము 3 నృత్యముచేయఁగ లొనఁ జొచ్చుచున్. ౧౮౩
- చ. తనమది నిట్టులెంచె మునితల్లజుఁ డేమనియానతిచ్చెనో
ననరుహసూతి యెవ్విధిని 3 బల్కెనొ వానిని దెల్పకుండఁ జ

క్కనిగతి మాటలాడెదను శ గార్యము పండెడుఁగాకయంచు నా
తనిముఖసీమనుండి నుడి శ తానయి వెల్వడున ట్లొనర్చెదన్. ౧౮౪

చ. అదియె ఫలింపఁజేయుఁ బనినంతయు నాజతనంబు సద్యశః
ప్రథమయి యొప్పుఁగా కనుచుఁ శ బల్కలు లోనఁదలంచు చేగి శ్రీ
సదనుని పాదపద్మములసన్నిధి వ్రాలి మహాత్మ దీనభ
ద్రదుఁడవు నిన్నుఁగాంచిన నితాంతము పండును వాంఛితార్థముల్. ౧౮౫

మ. అని ప్రార్థించిన శ్రీనికేతనుఁడు తనద్వ్యాపార మూహించి చ
య్యన లెమ్మా మునివర్య! యేటి కిటు లత్యార్థుండువోలెన్ మొగం
బున దైన్యంబు గనంబడంగ నిట నిశ్చిన్మిన్ వచింపంగనే
లనుచుం బల్కుచు లేవనెత్తి కడు నెయ్యం బొయ్యనన్ గ్రమ్మగన్. ౧౮౬

మ. తగుపీఠంబునఁ గూరుచుండుమని హాస్తద్వంద్వముంజాఁపి చూ
పఁగ నాకార్యము పండునింక ననుచున్ శ భావించి కూర్చుండి విం
తగ నొప్పారుతదాస్యపంకజముచందం బింతయే నూహకున్
దగులన్ శక్యము గామి సందియము డెందంబందు నిం డారఁగన్. ౧౮౭

ఉ. వింతగ నొప్పుచున్నయది శ విశ్వతతీశ్వరుమోముఁదమ్మి నా
స్వాంతము సంశయప్రబలసాగరమందు నిమగ్నమయ్యెడున్
జింతలు పైకొనం గడఁగెఁ శ జేయు నదేమని తోఁపదింక నే
నింతయు దాఁచకుండ వచియిం చెద సర్వవిదంతికంబునన్. ౧౮౮

మ. అపరాధం బిసుమంతయేని జగదీశాత్మస్థలిం బొందకుం
డు పథంబేదియొ యట్టిమార్గమున నేనున్ వర్తిలంగఁ దగున్
గృహ నొందం గలవాఁడ నట్టులయినన్ శ గీర్తింతు రద్దానినే
తపసుల్ గావున దాఁచకుండఁ దెలుపం శ దానే యెఱుంగున్ దుదిన్. ౧౮౯

చ. అని తలపోసి భక్తిమెయి శ నంజలివట్టి మహానుభావ! ప
ద్మనయన! నీదునానతిని శ దాల్చి శిరంబున నాహిమాచలం
బునకు జవంబునం జని ప్రభుప్రియవార్తను దెల్పు నాతఁడున్
మనమున హర్ష మందెఁ దనమానిని దానికి సమ్మతింపఁగన్. ౧౯౦

సీ. దాఁచక వచియింతుఁ శ దత్పుత్రి కామణి శంకరుఁగోరినజాడఁ దెలియ
నొక్కి చెప్పితిఁ గాని శ యక్కమలాక్షియుఁ బ్రోడగామిని దాని శ పోడిమి గనఁ
జాలదయ్యెను గాని శ స్వాంతంబునం దిసుమంత యొప్పినయట్టు శ లరసినాడఁ
దల్లిదండ్రులయాజ్ఞ శ దాటనేరదు గానఁ దనపట్టుదలవీడి శ తమివరించు

తే. మిమ్ము నంచని యలపరశమేష్ఠికడకు, నరుగుచుండఁగ నొక్కదీశవ్యాశ్రమంబుఁ
గంటి నందొక్కమునిపతి శ కమ్రతేజుఁ, డలరు నాతని గనినాడ శ నర్హరీతి.

- క. వాచంయమివర్ష్యుడు నే, యాచింపకమునుపె నాదుఃసాశయములనే
సూచించు కనులతుదలక, జూచెన్ నేనత దానిచొప్పెటిగి మదిన్. ౧౯౨
- చ. మనసుననున్నదాని ననుమాత్రముదాడక విన్నవిం. నా
మునిపతి సత్ఫలం బొదవుం బొవ్వుని తెల్పెను దాన సతసూ
బినుమడిగాఁగ బ్రహ్మకడ కేగి ముహూర్తము నిశ్చయింపు మం
టిని భవవిష్టమే యదగునే మరలక నచియింపనేలనెన్. ౧౯౩
- చ. అదిసరిగాఁగఁ దోచె హృదయంబున నానును గాన నిష్ఠమీ
పదములఁ గాంచవచ్చితిని క బాహ్యతఁ గూర్పఁగఁబూను యత్నమీ
యది ఫలసిద్ధిసొందునటు క లార్థిహృద! తలపోయకయ్య యా
ముదితయు సమ్యక్తించువిధముం దలపోయుము నెప్పునామకన్. ౧౯౪
- చ. అన దరహాసచంద్రికలు క హారిముఖాబునఁ గ్రమ్మనిట్లచున్
వనజదళాక్షుం డోయకఘ! క చక్రితీపీ వలయన్నమిన్నఁగూ
ర్తును సకలప్రయత్నములతోఁ బనిఁచిర్పఁగ నేన చాలున్
మనమున సమ్యక్తంపుమని క మంచిది కాదగునంచు చొప్పితిన్. ౧౯౫
- చ. ఇపుడు వచించురీతిఁగన క నేదియొ విఘ్నము గల్గినట్లు లూ
హ పొడమెడంక విరించిముఖు క లాజతనంబు ఫలంక పంచునెం
చి పనిపి రిట్లు ని న్నునుచుం క జిత్తమునం దలపోయవూడ ని
ట్టిపనికిఁ బూననేలొకొ, కకడిందివిచారము నొంద నేలొకొ. ౧౯౬
- శా. ఎందో యొక్కెడ నున్ననన్నుం బలువుం క శ్రీకృష్ణ మిట్లాటచే
నిందింపక వెలి కీర్తితీపు తొలుతక క నేబల్కితెక్ యత్న మే
కుందుంబొందక సాగునే యనుచు నీకున్ సాధ్యమేయంచు ని
స్సందేహంబుగ సాగు నే జతనమున్ క సాధించువాడం జమి.
- ఉ. ఆకులపాటులేక ముదఃసారఁగనుండుము పర్వతాత్మజన్
నీకు ద్విత్వీయఁగా నెసఁగ క నేనె యొనర్తును బెండ్లి పెద్దనై
నీకడ కేగుచెంతు మదినిం బరికింపుము వాక్రతిజ్ఞ నం
చీకరణిన్ వచించితకదే యిపు డిట్లు వచింక నేలొకొ. ౧౯౭
- చ. నలుగురు నవ్వునట్లు నను క నారద! నీ వొనరింపజూచితే
కలహమె నీకు భోజము క కాదగుఁగా పరిహాసకృత్యమున్
పలుపుట కిద్దియే మొదటిసారిదిగాఁ దలపోయవచ్చునే
పలుకుమ నీకుభావమును క బాహ్యతి చిత్తుతి చొందఁజేసితి.
- ఉ. నీదగుమోముం జూడఁగనె క నెన్ని తొలంగ విచార మెక్కిన
ట్లే దలఁపంగవయ్యెడి వఁడేటికొ నేఁ దెలియఁగజాల నిం

కేదియొక్కరంగం దగునో ఓ యెట్లొక్కరింపంగం గార్వసిద్ధియా
నో వలపోయిమా తగినయుక్తిని బన్నెడునేర్పు నీదేకా.

౨౦౦

శా. మున్నెన్నోకరులందు మెప్పుగొని యేముంగూడ నబ్రంబుగా
నున్నాడౌ భువనంబులం దితనితో ఓ నూహింప దుల్యం డటం
చెన్నోసాగులు మెచ్చుచుండ దగునీ ఓ విక్కార్యమం దిట్లుసం
చక్కత్వంబు వొలంగనుండుట తలంపకౌరా దిదేమో మునీ.

౨౦౧

ఉ. కన్నె ముట్కొక్కనిం దనకుం ఓ గాంతునిగా వరియింపనుండ నా
గున్నలనాయతేక్షణలు ఓ కోరినయందలు కత్తులై సతం
బున్నయమూని యిష్టసుఖముల్ కలేగించుచునుండ నద్రిజా
తన్నును గోరణజేయ శరభంబును బట్టితివో యెటుంగజౌ.

౨౦౨

ఉ. నారద! యితదాకం గదనంబులు గల్గంగజేయుపాండితీక
భూరియశంబు నొంది మునిముఖ్యుండవై తగునీ వదేలొకో
నేరపులేనికార్యమున ఓ నిల్చి ప్రతిజ్ఞ నొనర్చి యిట్లు ని
స్సాంధ్రుడవై చగంబొగులం ఓ జాలితి వేమనువాడ ని న్నిటన్.

౨౦౩

ఉ. పూనినకార్యమెల్ల ఫలముం గనజేయంగజాలువాడు శ్రీ
జాని యఖండశక్తి దగుచక్రముదాల్చినమేటి యంచు న
న్నాసులు సన్నుతింతు రదీమాయంగం జేసెను నీప్రయత్న మో
మానిమహేంద్ర! యిక నెటు ఓ మచ్చనగాంతును ముజ్జగంబులన్.

౨౦౪

చ. ఇదివఱ కెన్నడేని మది ఓ నెంచినకార్యము సాగకుండ నీ
యవచున నిష్కలంబయినయట్టులే యైవదిలేదు నిశ్చయం
బిది యని నీవెటుంగవె యుదేటికొ నిష్కలమయ్యె నిప్పు దే
మిదెలుక నచ్చినాడవో యుమేయతపోధన! విప్పి చెప్పుమా.

౨౦౫

ఉ. దానంగనేల యింకః బరితాపము గల్గంగజేయు వార్తయే
నోషిక విందుగాని నిను ఓ నొక్కటియుం గతినంపుబల్కు నే
నావరమేళుసాక్షిగ నరయంబును నీడి నచివ నమ్ము మీ
యీవలు కలం గొంకకి నరవిపుమ నున్నది యున్నయట్లుగన్.

౨౦౬

ఉ. శర్త్తముగల్గ కామమున ఓ సర్వవిధంబులం జేయుయత్నముల్
నిర్మలరీతి సాగు నొకనిం బతిమాయట యుండకుండు స
త్కర్తముః జేయఁబూనినను ఓ గాలము వ్యత్యయమైన నెందతే
నర్తనై పోగునూపినను ఓ వ్యర్థమెయూ విధిచర్య యద్దరే.

౨౦౭

చ. జతనము చెయకుండినచుసాగి ఫలంబిడుం గొన్ని కార్యముల్
జతనము సల్పినకొ సులభసాధ్యములే యగునట్టికార్యముల్

ప్రతిఫల మీయకే చెడు నభంగు మైతగు దైవ మంచు నీ
వితమునఁ దెల్పు నిద్ది మునిశృతహరా! పలుమాట లేటికిన్.

౨౮౮

ఉ. ఏది యెటుండినకొ జతనమెద్ది యొనర్చితమో దృశంబుగాఁ
గాఁదగునంచు నయ్యది నోకామము సిష్ఠుల మయ్యెంచు. ని
కేది యొనర్చనో ననుచు నెంతయు యోజనచేయు దంపని
ష్టేఁ దలపోయువాఁడ భవచిప్పిత మెద్దియొ నాకుఁ దెల్పుమా.

౨౮౯

క. మోమోటమి వదలి మునీ, యేమాడ్కి నొనర్చనిప్పు నెంచితిమో ఘట
బేమియులేదని తోచిన,చో మానుమ దుర్యశంబుఁ నెంచె దలఁచుమా.

క. ఈవఱకై నదె యవమతి, యీవిశ్వత్రయమునందు నెంతయు నింజె
దేవమునీ! యిది పాయఁగ, నేవిధమునఁ జేయదగిన నెదియుఁ గలదె. ౨౯౦

క. తెలుపుమ యట్టు లొనర్చు, దలయొగ్గెద నిట్టులనుటఁ నెదలఁచు మెదలో
పల వేటుగాఁగ మనకుం, గలిగినదుర్యశము పోవఁగఁగాఁ దలఁపు మింకన్. ౨౯౧

క. అని విన్నదనము మోమునఁ, గనఁబడఁగాఁజేసి పలుకుకొంచునచేలు
గని నారదండు వెత మనమును ముంపఁగ నింధనంబుపొలికి నుండెన్. ౨౯౨

క. కొంతసమయంబు నిట్లేచింతాకూపారమగ్న నెత్తుండయి యొ
క్కింతజతనంబుచే స్మృతి, వింతగఁబొడనూప నెంచె నెన్నునిఁ గనుచున్.

క. ముందును వెనుకఁ దలంపక, యెందే నాపూనినచని నెటుసాగకి యుం
డందగునె యటం చెద నాచందము నిండంగఁ బొగవరనకొ స్మృతితప్పన్. ౨౯౩

క. ఈపని యేమాత్రంబని, యాపార్వతి నాదుకల్కు నెలావంక యె
ట్లే పోవఁగలదో చూచెద, నాపట్టినపట్టు జయమునకుం దిగకున్నే. ౨౯౪

క. చలపట్టి యెట్టులైనకొ, జలజాయుచ కరుమారె నెంచఁగఁ జేయ
గలనంచు గర్వమూనితిఁ, బలికితి నే దోచిపట్టు నభంగుల నెల్లన్. ౨౯౫

క. మొదటనె యీశ్రీవతి యాసుదతీమణి చిత్తవృత్తివో ప్పెట్టియె యె
మొ దనకు సతులుం గలరని,యె దానఁ దచ్చిత్తవృత్తియె నెటుఁగనుచేసె.

క. మఱియుకొ మఱియుకొ బెక్కగు, తెఱఁగుల నేఁగూర్చు నీకుఁదెలుచ నటంచుకొ
నెఱి శపథమ్ములు వల్కిత, గుఱుతుంగ నామాట కిన్నె నెంచకుండంచుచేసె.

క. శపథం విసుమంతఫలం, చిపు డీయకిపోయె విష్ణు నెంచుకుకొ నకొ
శపియింపఁ బూనియుకొ మం,చివలుకులకొ స్వాశయంబుం నెప్పుఁచుప్పెన్.

క. నాయొనరింపం దగువని, యేయెదియో లోయ దిష్టు నెత్తేవఱకొ
నాయొనరించిన యవమతి, మాయంగాఁ జేయకున్న నెచ్చునయన్నే. ౨౯౬

క. కావున నాతప మెల్లకొ, శ్రీవిధునకుగా వ్యయించి నెచ్చించునదె
ట్లో వెర వయ్యది దలఁచెద, సీవిశ్వవిధుండి మెచ్చు నెల్లని పొగడని. ౨౯౭

- క. తపముధసంబుగ మునులకు, నెపు డుండుంగాదె నే నిరకేలా వెఱవన్
శివభంబూని వ్యయించెద, నపరిమితతపోభనంబు శ నంతయు హరికై. ౨౨౩
- క. దానన్ హైమవతమ్మబు, మానసమున్ మార్పునొందు శ మామక కార్యం
బౌ నావంతకొఱంతం, గానకి ధన్యుండ నొదుం శ గా యటమీఁదన్. ౨౨౪
- క. తగుసమయంబున ద్రవ్యంబు గణింపక వ్యయమొనర్చు శ బుధవరుపోల్కిన్
దెగ నాదతహాధన మిప్పు గిరింద్రకుమారికొఱకుం శ బూని వ్యయింతున్. ౨౨౫
- క. తపణికోమలచిత్తం, బరుదుగ మార్పంగఁ జాలునంతట లక్ష్మీ
శ్వసకోర్కి పండు నాపూన్ని రహిన్ లోకత్రయమునఁ శ గీర్తింపఁబడున్.
- క. ఇచ్చో సూరకయుండిన, సచ్చరితము నాది లోకజాలంబుల ని
ప్పచ్చరమగు మునిసంతత, కెచ్చటనే గౌరవం బడదే లేకుండున్. ౨౨౬
- క. మునిజనగౌరవచిత్తంబును గావంగ నాతపంబుబ్రుంగిన నొప్పు
గ నగుంగాని మహాముని, జనగౌరవహాని కేను శ సైపంజాలన్. ౨౨౭
- క. పరమేశ్వరాస్పాణముగాఁ, జరకాలార్జితతపంబుం శ జెందినవేడ్కం
గఁము వ్యయించెద నయ్యది, స్థిరసత్ఫల మీయకున్నె శ శ్రీహరికరుణన్.
- క. ఫలములఁ గోరినకర్తంబులకంటె ఫలాభిసంధిఁ శ బోవిడిచిన ని
ర్మలకర్తము లత్యుత్తమములుగా వచియించు శాస్త్రములు చక్కంగన్. ౨౩౦
- క. నాపూనిన యీ కార్యం, బాపరమేశ్వరునికొఱకె శ యగుంగావున ను
వ్యాపారమె యగు దానన్, శ్రీపతి కరుణించుఁ దపము శ చెందును వృద్ధిన్.
- క. అదియె తపశఫలమన నెయ్యది శ్రీశుని దృష్టిజేయ శ నర్హంబగు శ
ర్తద మయ్యదియే శాశ్వత, మదియె యద్ధానికంటె శ నధిక మైదియూ. ౨౩౧
- క. అని యిట్లు వెక్కుభంగులఁ, దనమది యోజించి భక్తి శ దామోదరునిం
గని యిట్లులెక్క దేవా,విరఁ దలచితో నాదునోట శ వృత్తం బెల్లన్. ౨౩౩
- క. అపవేదింబున బాత్రిక, ఫలదీయమహత్త్వ మాపి శ బాటింపఁగలే
క వివేధవిధముల పునిం, దవితనమది నెన్నికల్కెం శ దా నవినీతుల్. ౨౩౪
- క. వానిని మరలంపఁగ విజ్ఞానమునన్ నీయమేయసత్త్వ మెఱుగు న
ట్లానెలఁతఁ జేయు నట్లుగ, మేనాంబికఁ బంచినాడ శ మిహికాహామ్యన్. ౨౩౫
- క. వారిపపుట పట్టుదలన్, గౌరిని మరలించి నిన్నుం శ గాంక్షింపంగా
నే పునఁ జేసియుంటిమి, ప్రరమణా! మూలతంబు శ సిద్ధిప్రదమున్. ౨౩౬
- క. నివిమల వాక్కుచుండియె, వె వెడలగ నాలకుంచి శ విబుధమునులకున్
దెమంద్ర ప్రభృతులకున్, వావిరి వినిపించి శైలచర్యుని కడకున్. ౨౩౭
- క. స్రమింపింబుమీఱఁ జని ల, గ్నముఁదెచ్చి పివాహమునకుం శ గావలసిన కా
వ్యములెల్లఁ జక్కఁబఱువన్, తమూధుం బ్రోత్సహించి శ సువిధములన్.

- క. జతనము ఫలింపఁగాఁ గని, యతివేగమ యేగుదెంచి యవ్వార్తల న
చ్యుత! నీకు విన్నవించును, శతభృతముఖ నిర్జరేంద్ర యముదయములతోన్.
- క. మనమెల్ల నరుగవలయున్, వనితామణి యబ్బురపడి యస్వకృతక్రియ లె
ల్లనుదలచి సిగ్గునొందఁగ, మునులెల్లన్ మోదవార్ధి యమున్దఁగఁ బూన్కిన్.
- క. చేయింతు వివాహంబును, గాయజరిపుఁడచ్చెరువును యాచఁగఁ బ్రమథుల్
నాయత్నమునకుఁ గుండఁగ, సీయాత్మయు సంప్రమోదసీరిధి మున్దన్. ౨౮౧
- క. తరువాత భవత్పావన, చరణసరోజదవ్యయంబు యసమధికభక్తి
శిరసునఁ బూజించి గిరి, శ్వరునిం దమి నొందఁజేసి యక్రి! యరిగెదన్. ౨౮౨
- క. కందరరాజి మనోహర, మందిరమునుగాఁ దలంచి యమామకచిత్రే
దిదిరము యుష్మదంఘ్రుర, విదమ్ముల వదలకుండ యవిహరింపంగన్. ౨౮౩
- క. ధ్యానైకయోగనిరతిక, బూనఁగ నొనరించువాండ యభిజ్ఞాబ్జాక్ష!
సూనృతమిది యింక నిట్లే, యే నేననిఁబూన నమ్ముమీ యీనుడులన్. ౨౮౪
- క. చిరకాలమునుండియుఁ ద్వచ్చురణాంబుజనేపఁ జేయఁజాలతి నాపైఁ
గరుణావలోకనమ్ముల, బరఁగింపుము ధన్యుడ నగువాండ మహాత్మా. ౨౮౫
- క. భవదమలకృపకుఁ బాత్రుం, దెవఁ డగునో ధన్యుఁ డాతఁడే యగుఁ దండ్రీ!
యవమతి నీకుం గూర్పుం, గ వలతునే వాఙ్మనసుల యాచముచేతన్. ౨౮౬
- క. మది వేటుఁగఁ దలపోయకు, మిది నాననియగునె నీచియేకిద ముక్తి
ప్రద! సర్వజ్ఞఁడవయున్, మది నేమియు నెటుఁగనట్లు యమాటాడుదుగా.
- క. నీవెటుఁగని యర్థంబు ల, వేవిశ్వంబునను గలవె యేలా న్వామీ!
శ్రీవాసుదేవ! త్రపఁ గన, నీవిధి నొప్పించు దగునె యీనెనకునిన. ౨౮౭
- క. ఏమియెటుఁగని నన్నున్, న్వామీ! యీతిఁబల్కఁవచ్చునె నీన్నే
కామితదాత వటుచున్, నామది నెఱనమ్మినాండ యనాకేశవిభూ. ౨౮౮
- క. ఇంకం బరిశీలింపఁగ, నుంకింతువో యేమొ యనుచు యసూటాడుమహిన్
బంకేజనయన! తగునను, శంకారహితునిగఁ జేయఁ యజనుఁ గృపచేతన్. ౨౮౯
- క. అని మఱియు మఱియు వేఁడెడు, మునివతి వితుంచి యతని యబ్ధి విషాదం
బును బాపనెంచి యద్దా,ననె యతని యహంకృతిని నశింప హరి వలచెన్.
- క. గురుతర తపోవ్యయంబున, బరమేశ్వరుఁ గోరియున్న యపార్వతి హృదయం
బు రహిన్ మార్పఁగ నెంచెడు, సురముని దురహంకరణపుఁజొ వ్వుడుపంగన్.
- క. తలపోసి యవ్విధంబును, దెలిసికొనంజాల నష్టి యైరువున నెలమిం
బొలయఁగ నతనికె దృష్టియుఁ, గలుగక పలికెన్ స్థితంబు యిడలుకొనంగన్.
- క. ఏమయ్యా! నానుడులకు, నీమది దుఃఖిల్లెనేమొ యనిష్టరమాణి!
నామాటలఁగల తత్త్వం, జేమని యూహించు బూన యెటు లనఁదుగునే. ౨౯౦

- క. నీవాగోరిణి దలచక, నావాంఛ ఫలముమీకి మనసును సీర్వక
గోరిణిముగ్ధుని వినుగనిన, నే వల్కినయట్లు తోచు శ టులుగంగ నయ్యెన్. ౨౫౬
- క. నాయాశయ ముదగాదని, యే యెద నూహించువయ్య శ యింతప్రయాసం
పీయెడఁ బూరిగనే లసి, నాయుద్దేశముగ నమ్ము శ నారదమాని! ౨౫౭
- క. ఎన్నఁడు నిష్ఠప్రయాసం, బెన్నిచ సీతాసువసుల శ నెపుడే పొందం
గన్నది లేదాగదా మఱీ, ఎన్నఁదియును లేదు మాని శ వేయెల యిడన్. ౨౫౮
- క. శంకరుగోరిన కన్నియ, బంకంబున నొకనిఁ గోరువదిధి నొకనువ నే
చంకక న్యాయం బొప్పెదఁ, నికను దత్కార్యమందు శ నేల జతనముల్. ౨౫౯
- క. విరమించు టొప్పు నకప్పని, కరము విషాదంబు గూర్పురంగలుగుట నీకి
త్తలఁగము; నానియత్తము, పరితాపము నొందనేల? శ కలువును నవ్వన్. ౨౬౦
- క. అనియంటఁగాని వేటొక, కని సాధించంగ నిన్ను శ బనుచుటకై నే
మునిగె! కలుకనుజమ్మి, యనుమానము పీడు మింకనైన మనమున్. ౨౬౧
- చ. మఱియొకమాట చెప్పెదను శ మాచుమందుఁ దలంపు మీపునుం
దెజులె హేతుభూతలు విధిక్రతిపాదిత ధర్మరాజి కె
త్తఱ్ఱమునకొ నిజం బిది నిదాన మిదంచు నెఱింగియుండి నీ
చఱ్ఱముఱ్ఱ దానిమార్పదగు శ నట్టిప్రయత్నముఁ బూనుటేటికో. ౨౬౨
- చ. తనవులకెట్లొ మూలములు శ తాపలముల్ నిలువంగ నట్టులే
తలుపులు ధర్మసంతతని శ దారె ప్రధానలు నిల్వఁ గాపునం
యింపులు వారిచి త్తముల శ బూనంగరాదు మరల్ప శాశ్వతా
చరిణములొగదా వివిజరంయమి! ధర్మము లెల్లతావులన్. ౨౬౩
- చ. మనమును గోరికొన్నయది శ మానిని యోర్తికనిక వృక్షంబుగాఁ
నక కరెడే ప్రయోగించుచు శ ధర్మముగ బరికింప వాడెయ
ర్వకతగు నాథుడొ మఱొకకవాంఛను నిష్విషయంబునందుఁబూ
నినయెడ మాని నిర్వృంగ శ నిర్మలచిత్తులు కలుగి ర్గదా. ౨౬౪
- చ. త్రికిరణశుద్ధగా నెనిని శ ధీకరులంబున నిట్టి భర్తయా
ముక్తి యితఁడె నా కనునంద శ జొక్కిపుంప్రీతి దదేకివీక్షితో
నకట సుఖించగోరు నలయోమను వానిని మాని యింక వే
టొకిని శంక మోల్కలుపునుద్ధతు మెత్తురె ధీమ లెందు నేన్. ౨౬౫
- చ. ఇతిమిది కియంపాముల శ నెంతయుఁ బూనికి నానఁ జూచుటే
హితమగుఁగాని మంచివని శ యిద్ది యటంచు నొనర్చుచుండ ది
ర్భుతఁగొని దానిమాన్య తమకమంచికనై దీరితంబుచేయు ప
ద్ధతి నడిపించు బూనుటక శ దూరణకార్యముగాదె నారదా! ౨౬౬

ఉ. మానిసులెల్ల ధర్మహితమాధ్దములన్ నడిపించి బాలురన్
మానితశీలసంపదల శ మాసకయుండంగ దిద్దుచుందు రా
పూనిక మెచ్చుంగా దగును శ బో విరిబోడుల నట్టివారి నీ
వే నయదూర వర్తమున శ నెట్టులు వర్తిలజేయ బూనితో. ౨౬౬

ఉ. చిత్తమె శుద్ధమై యలరఁ శ జెప్పెడిదే మిద నెల్లకర్తముల్
సత్తవముల్ ఫలించునటు శ సాధుఫలంబుల నీయజాలు నా
యుత్తమచిత్తముం గలఁచి శ యొప్పునొంటంగంగ జేయబూని తీ
విత్తటి నిద్ది మంచదగునే యొకమాటు వలచి చూచుమా. ౨౬౭

ఉ. గౌరి తలంచినట్టివనిఁ శ గాదని తచ్చ తి మార్పజూచి తో
నారద! యిద్ది పాపమె యశనంజనుఁగాదె సమస్తధర్మముల్
భూయహమెట్లు మూలములఁ శ బొల్పునొ యెట్టునె పొంగనామణీ
సారసమాశ్రయంబున నెసగును దానిఁ దలంప చక్కటా! ౨౬౮

ఉ. స్త్రీలు కుచృత్తలైనఁ గులశీలములెల్ల నడంగు ధర్మమే
మూలనొ డాఁగియుండు నఘోముల్ తలలెత్తును వంశశౌర్యం
బోలి నశించు శ్రాద్ధవిధు శ లోయ్యన బ్రుంగును గావునఁ గుల
స్త్రీలను మన్ననం దనుపఁ శ జెల్లును లోకహితార్థమై మునీ! ౨౬౯

ఉ. సారసనేత్రయోర్తుక యశాస్త్రవధంబున సంచరింపఁగాఁ
గోరికనొంద నట్టితటిఁ శ గొంకక యాసుదతిన్ మరల్పఁగాఁ
గోరఁగనొను గాని యఘోకూటమునం దిరుగంగఁజేయు వా
ఛారతి నొందనొనె యది శ సాధుహితంబగునే తలంపఁగన్. ౨౭౦

మ. కనుకన్ నీ విపు డెంచినట్టివని యొక్కలంబునందైన శ
జ్వనదూష్యంబగు నట్టిజే యగు నదేచందంబునం జూచినన్
మునివర్యా! యింకనైన మానుము తపంబున్ బూన్కి నెచ్చించి డై
నను నీకట్టుచు దీర్పనేల? యిటు చింతం బూనఁగా నేటితో. ౨౭౧

మ. సురమాసింద్ర! హితోపదేశ మిటులేఁ శ బొక్కంపుఁద్రీతిం బొన
ర్చు వయంబొప్పుఁగ వేటుగాఁ దలఁచి కావ్యం బిట్లు భగ్నంబుజే
నె రమానాథుఁ డటంచు నెంచకుము; నీశచిత్తం బజెప్పంగిగాఁ
జరియింపం దలపోయు నట్టులె ప్రతిజ్ఞం జెల్లఁగాఁ జేయుమీ. ౨౭౨

మ. నిను నిందింపఁగఁ బూనియేని పని వీరనిన్ సాగకుండంగఁ జే
యను బూన్కింగనియేని యిట్లనను నీయాత్మన్ నితాంతంబు పొ
చ్చినవాంఁధం దలపోసినాడ నదియున్ శ సిద్ధించుచో లేనొ యే
లని యిట్లాడితి నైన నీదగుమహాయత్నంబు సిద్ధించునేన్ ౨౭౩

ను. మునిమోదంబును బొందువాడ వివిషన్మానీంద్ర! శ్రీకంఠం డా
ముంతం గోప నయేని సీదజతనంబుల్ వ్యర్థముల్ గాకయుం
డం దగ్గ జేయంగఁ బూనునట్టిరగు దిట్టల్ లోకజాలంబునక
పాదుం గన్పడువారె నీవె చెపుమా ఓ వేమాట లింకేటికిన్. ౨౭౪

ను. సర్వమంగళ భయ్యత్త్రీశూలము మహాగ్రజ్వాలలం బొల్చుదు
ర్భరజై శ్వాచరూప నేత్ర మలికక ఓ భాసిల్లఁగా నిల్చెనే
హారు పీలోకిములంబు శూరుఁ డెందఁడే ఓ యైనక దదగ్రస్థలిక
పరముం బొందు నిల్వఁజాలునె మనస్థైర్యంబు చెల్వారంగన్. ౨౭౫

తే. అష్టహదేవునకుం గోప ఓ మంగురింప, కుండ నీయత్నమును మానుమోసురర్షి!
హారు కీవార్త తెలియదంచ నెఱుసూహ, కలుగునే నొనరింపుమాకార్య మెలమి.

ఆ. శంకరునకుం గోప ఓ మంగురింపకయుండఁ, జేయవలయు సీకురవిత మనియెది
మదికి దోచునట్లెఱుదతి యామెఁచునీదు, జతనమునకులొంగుగతినిబూన్కి.

ఆ. మఱియు నొక్కమాట ఓ మానీంద్ర! యడిగెదఁ గన్నె శివునిగోరె ఓ నన్నమాట
పెంటగాదె యట్లె ఓ విశ్వేశ్వరుండు గౌరె, గోరినాడె తెలుపుమా రయమున.

తే. వార లెరుపు రొండురులను ఓ గోరికొన్న, యట్లులేమైన నీమహాయత్న మెల్ల
నిష్ఫలంబగుటయ కాకకదుష్ఫలంబు, నొసఁగుఁజొ మ్మిది నిశ్చయ ఓ మోమునీంద్ర!

ఆ. లోకజనకు లనంగఁ ఓ బ్రాకటవిఖ్యాతి
నొందియుండు రిక్కు ఓ రొక్కకార
ణమునఁ దుహినగిరితనయ యనఁబడనామె
యిది హాస్యమనుచు ఓ నెఱుంగవలయు. ౨౭౬

౨. అవిషయం విపు డేటికి, సీవలనం గొజతలేక ఓ నెఱి ఫలముగనక
దోమునీ! జతనంబు, గావింపుము వైవక్యమె ఓ కల్గిన సాగున్. ౨౭౭

౩. పౌరుషము ఫలించుచుజగ, బారాధ్యుని కరిణ సాయమైన చదియు నే
కాకణముననే బొంగద, యే రయమున నడఁగు సుంతయే ఫల మెడలన్. ౨౭౮

౪. వైవము పౌరుషమును స, ద్భాచంబులఁగూడఁ గార్యఫలములు పొడముక
దోమునీ! యారెంటను, వైవకె యధికం బటండు, ఓ తత్త్వవిదగ్రుల్ ౨౭౯

౫. అకాకణమును మది నిడి, యీకార్యము సాగునట్లు ఓ వీవు జతనముక
వే కావింపుము వైవము, సీకు దోడ్పడ ఫలించు ఓ నిజము మునీంద్ర! ౨౮౦

౬. చిత్తశుశ్కుతం గైకొన, కిత్తటి వైవమునె నమ్మి ఓ యేను నిమిత్తం
బుత్తమమెఱొన జతనం, బత్తుంగాక ఫలమనుచు ఓ నాత్మ వలపుమా. ౨౮౧

౭. వాతన మనుపెన్నిధి యిది, యేతలపునుగాని యద్ది ఓ యెట్టిదెమొనక
ప్రతిఫలించగ నొనరుచు, నేతిగునవైన ననెడు ఓ నీగర్వంబున్. ౨౮౨

- ఉ. చిత్తమునందుఁ జేర్చుకుము శ సిద్ధతపఃఫల మెల్లదానిచే
నుత్తలపాటుగాంచి మఱియొక్కఫలంబు నొసంగఁజాలకే
యత్తఱినే యడంగు ననియాత్మ నెఱుంగుము; కార్యజాల మా
యుత్తమకర్త మూలమున శ నొప్పి ఫలించు నటంచు నమ్ముమా. ౨౮౭
- ఉ. నేను నిమిత్తమాత్ర మె యనింద్యపుంగర్త మె సత్ఫలంబు నీ
నౌను సమర్థ మంచుఁ దనయాత్మను నమ్మునతండె కార్యసం
తానము సాగఁజేయు నని శ తత్త్వవిదుల్ పలుకంగ నెప్పుడే
మాని! వినంగలేదె యదె శ మామకవాక్య మటంచు నెన్నుమా. ౨౮౮
- శా. కాలం బింతకు మూల హేతువగు నిక్కం బిద్ధి మానీశ్వరా!
యాలస్యం బిఁకనేల నాదగువివాహంబందు సీవితకే
చాలంగా శ్రమ మూనినాడవని నాస్వాంతంబు చింతించు నిం
కేలాపల్కులు కార్యసిద్ధియగు నోళ్లే సల్ప న ట్లేన్నుమా. ౨౮౯
- శా. పూనంగాఁ దగ దెట్టికార్యమయినకా శ బుద్ధిక్ విచారించియే
తానుం బూనినకార్యముకా వదలఁగా శ ధర్మంబెకా దెట్టులే
యైనకా దాని ఫలింపఁజేయఁదగు నం శ చార్యోత్తముల్ పల్కుచుం
ద్రినీతికా విడనాడరాదుగద మానీశా! య దెబ్బంగులన్. ౨౯౦
- శా. నామర్యాదను గావఁగాఁదగును దానకా నీదువిఖ్యాతి యా
భూమికా స్వర్గఫణీంద్రలోకములఁ బెంపుంగాంచి వర్ణిల్లు నీ
కామం బద్ధియెకాదె వేటొకగతిం శ గార్యంబు పాడైన న
న్నేమాన్యుల్ దలపోయ రిద్ది నిజ మం శ చెన్నందగుకా నారదా! ౨౯౧
- శా. ఈవింకం దుహినాద్రి కేగి యలభూభృన్దాళిజా మానసం
జేవితల్ గనఁజేయుచుండునొ యదె శ వృత్తాంత మాల్పనే
దేవుం బెండిలియాడ నన్వహము నేతీర్తానముం జేసి సు
భావింపం దలపోయుచుండునొకొ తత్త్వం బెల్లనుకా శ్రద్ధతోన్. ౨౯౨
- శా. తల్లిం దండ్రీని దత్సఖిగణము నేతత్సత్వముకా బల్కు నే
సల్లాపంబులఁ గోరఁగాఁదగునొ యాచంచంబునం గోరి వా
రెల్లం జెప్పెడివాక్కులకా విని తదీయేష్టంబ దుద్వాహసం
పల్లాభ ప్రదమేని ర మ్మిచటికీ శ భద్రంబు చేకూర్పంగన్. ౨౯౩

సింహరేఖ:—

దేవమాని యాపురంధ్రీ! భావ మించు కంతయైనకా
భావుకంబుఁగూర్చు కుండకా, బోవు నంచు నీకుఁదోడకన్. ౨౯౪

క. ననుఁ జూడఁగరాక తపో, ననఘనకుం బొమ్ము విదవ శ వాంఛ గల్గినకా
నినుఁ జూడ నేనె వచ్చెద, ననుమానముమాని యగుగుఱమం చామిటుమున్.

- క. ఆమాటలు చెవినాట ని, కామము వగ గ్రమ్ముకొనంగఁ గదలమెదలఁగా
నేమాడ్కిఁ జాల కమ్ముని, భూమిశుండు ప్రస్తరంబుపోల్కి నిలిచెన్. ౨౯౬
- సీ. మనసు చిత్రార్ణవమగ్నమై యుండుటఁ గన్నులు శ్రీహరిఁ గానవయ్యె
నేమిచేయఁగ వచ్చు నీక నని తోఁపమి నాలుక మాటాడుఁజోలి మాఁలె
సుతాహమను వస్తువుగుగతి నెటాపోవఁ దనువెల్ల నిస్సారతఁ వడంకె
నవరాధసాధ్వసు న బంతటఁ గ్రమ్ముట శ్రవణమ్ము లెది వినఁజాల వయ్యె
- ఆ. నొక్కదాని వెనుక నొకటిగ జ్ఞానక, ర్థేంద్రియములు స్వస్వవృత్తి మాన
స్థానమై యిది యనఁగఁగ జాలె నమ్మునితను, వచ్చెరువుగఁబంకఁజాటునెదుట.
- ఉ. కారణ మేమొకాని మునికొంతునికన్నులు మాత్ర మశ్రువుల్
సారెకుసారెకు వెడలుఁచందముఁ గన్నడఁజేయుచున్ మహా
భారదృషత్తుగా వొకయవస్థను బొందిన పంచభూత సం
చారుముగల్గు వస్తువె నిజం బిదియం చెఱిఁగించె నయ్యెడన్. ౨౯౮
- చ. తనువు గలట్టివారలకుఁ గదప్పక కల్గెడుభేదమోదముల్
వనఁహసూతియైన నిటఁబంటివి కల్గకఁయుండ శక్తిపెం
పున నొనరింప లేఁ డట ప్రభుండ నొనర్పఁగ నట్లనంగ నే
ర్చిన పురుషుండు గన్నడునె నృప్తి నదెందు నదెట్లు చూచినన్. ౨౯౯
- ఉ. అట్టు లమర్త్యమాని దురితాంతమునకా ఫలమందు మూర్ఖు న
ట్టెట్టులుచూచినం దెరువు నొంచుకయేఁ దెలియంగఁజాల క
ష్టట్టున నార్తినొందుటలు నదృష్టదళాతుండు చూచి యద్దిరే
యిట్టిమహాత్ముఁ డిట్లువెత నయ్యెడ నొందుట లెన్నఁ జోద్యమా. ౩౦౦
- చ. ఇతఁల కెన్నో ధర్మము లహీనపుఁగర్మగతుల్ శ్రుతిరితా
ప్రతిహతభంగులం బలుకుఁప్రభుఁ డితం డగుఁగాదె పూర్వ మీ
వితమున నాత్మకార్యమున నేఱిఁడియై తనకృత్య మెద్దియో
మతిఁ దలపోయలేక యిటు నమ్రాన్పడియుండెడు నార్తుడై కడున్. ౩౦౧
- చ. పరులకు ధర్మముల్ తెలుపునట్టులఁ బాండితీ యబ్బియుండు నె
ల్లరకును భూరిధర్మతతులకా బరికించి తమ క్షత్రితి నా
చరణమునందుఁ బాండితీ యోసంగుట కొందఱకే పొసంగు నా
వరమతులే మహాత్ములనుఁవా రని శాస్త్రము లెల్లఁ దెల్పెడున్. ౩౦౨
- చ. ఇతఁలఁ జేయఁబూనిచి తనదిద్ధవధంబునఁ దారు వర్తిలకా
మతిగొన పండువారె కృపకమాలిన పండితమానులంచు శా
స్త్రతతి వచించు సజ్జనులు నతా రెటులెల్పుదురో యొనర్తు ర
వ్వితమునఁ గర్మవద్ధతుల నవిశ్వమునం దలవారె సర్వకుల్. ౩౦౩

- ఆ. పశ్యతోహరు లనభబడువారు తమనుడి, యెరులకే యటంచు నూహచేయు
వార లగుదు రిద్ది శ నారదమునియందు, నన్వయింపగఁ దగు శ నంచు దోచు.
- చ. కలహములెన్నియో కలుగఁగ నొనరించి హితంబు దాననే
కలుగఁగఁజేసి దేవమునికాంతుల మెప్పును గన్నప్రోడ యి
ట్లలవునఁ జిక్కి మ్రాన్పడియె శ నక్కట! యింకఁ బరిక్షయేల యి
మ్ములఁ బురికొల్పి యెంతోతమిఁ శ బొందఁగఁజేసి పరిక్షచేసెదన్. 307
- ఉ. అత్తఱినేని తత్త్వ మిది శ యా నని యెంచఁగఁ జాలఁడేని త
చ్చిత్తము దీర్పరాని వగుచింతలవంతలఁ గుండఁజేసి యా
యుత్తలపాటుమూలమున శ సుత్తమమార్గముఁ గాంచఁజాలు స
చ్చిత్తము జ్ఞానదృష్టియు విచిత్ర మనందగుదాని నిచ్చెదన్. 308
- ఉ. నాపదపంకజద్వయ మనారతముం దమిఁ గొల్పు నీతఁడే
యీపగిదిక్ మహాజ్ఞత నిదేగత నుండిన దుర్యశంబు నా
కే పలువుండ్రు గల్లునటు శ లెన్న విధంబులఁ బల్కుచున్ద్రుగా
యాపలుకుల్ వినందగునె శ యార్తిని భక్తుడు పొంద నర్హుఁడే. 309
- ఉ. ఈతఁడు నీతిఁబాసి విధి శ నెంతయుఁ బూనిక చేసినట్టిదా
నాతపమెల్ల నిప్పనికి శ నారయలేక వ్యయింపజూచె ని
ట్లీతఁడు బల్కి బార్వతిని శ నెల్లవిధంబుల మాన్పునొందఁగాఁ
జేతయె గర్వముం దెలుపుఁ శ జెల్లునె యియ్యది మాని కెత్తఱిన్. 310
- ఉ. ఈగరువంబుచేతనె యహీనతపోధన మెల్లఁ బాడగున్
సాగదు మానివాంఛ యిదిసాధుకథంబునుగాదు గాన ని
కేగతినైన నీతని నిరీహఁనిఁ జేయుటె నాదుకృత్యమే
యశాఁగద యట్లొనర్పఁగఁ బ్రయత్న మొనర్చెద నెల్లభంగులన్. 311
- ఉ. మద మడఁగంగ నొక్కటియె శ మార్గము కచ్చడెడలం బరాధం
బు దొలుతఁ గల్గినన్ బిదపఁ శ బోవుఁ దనంతన యమ్మదంబు దా
నఁ దగును జిత్తశాంతి యదె శ నాపదపంకజనేపకున్ ఫలం
బది స్థిరతం గనందగినయట్టి పథంబున వీనిఁ ద్రిప్పెదన్. 312
- చ. అనుచుఁ దలంచుచున్ వనరుహాక్షుఁడు సుస్థిత మాన్యపంకజం
బున నటియింప నిట్లనియెఁ శ బూజ్యతమా! మది నేమియెంచితో
కనుఁగొన నెట్లుశక్య మగు శ గాఢముదద్ధినిమగ్నచిత్తతా
దనరినయట్లు లెల్లమగు శ దానివిధంబు నెటుఁగఁ జెప్పమా. 313
- క. నీవనుభవించు సంతస, మీవిష్టువె యనుభవించు శ నెన్న నభేది
బే వఱలు మనకు నిరువుర, కివిషయం బెటుఁగుదీవె శ యెన్నోగతులన్. 314

- క. అనుమాన మేల సీనె, మృనమున నిపు డేమితోచి ఓ మాటాడకయుం
డినయట్లు చేసెనో దానిని దెల్పుమ వీనులార ఓ నేను వినియెదన్. 303
- క. నీపూనినకార్యం బది, యేపట్టునఁగాని వ్యర్థమేల యగు నదే
నాపట్టినకార్యముకా, దా పాడుగునేని ఖ్యాతి ఓ యడఁగుంఁగాదే. 304
- మ. కనుకన్ సీవానరింప దీక్షఁగొను నశక్కార్యంబు నాత్మైకశ
క్తిని సాధింపఁగ నేఁదలంతు నెపుడున్ ఓ ధీరుండవై నిల్వమా
పనియుం దానె తనంతసాగు దివిషత్పాలై కయోగ్యంబుగాఁ
గనఁగాఁ జాలుదు వీవె యచ్చెరువు గగల్గన్ దాపసుల్ మెచ్చుగన్. 305
- శా. ఎన్నో దుర్బటకార్యముల్ మఱొక రేమేఁ దోడ్పడంబూనిరా
కున్నన్ సీవె స్వకీయనుత్యవిలస ఓ దోష్టైకశక్తి బాన
ర్ప న్నే నే కనులారఁ గాంచనొకొ దేవవ్రాతముల్ మెచ్చవో
యన్నా! సీవలనంగదా దివిషదోఘాత్తుల్ కడున్ మాయుటల్. 306
- శా. ఆసీ విప్పుడు లేనిపోనివెత నిట్లా ర్థింబడం గారణం
జె నింతే నెఱుంగఁగఁజాల కిట నిన్నే నిట్లు ప్రశ్నింపఁగాఁ
బూనఁగావలసెన్ ద్వదాశయము లెప్పుల్కిం బ్రవర్తించెనో
వానిం దెల్పుము కార్యసిద్ధియగు నశ్వార్థం ద్వరం దెల్పెదన్. 307
- చ. మునినర! యొక్కమాట మునుఁముందుగఁ దెల్పెద నద్ది సీవెఱిం
గినయదె యైనఁ గార్యభరణీర్ణమనస్కుడవౌట విస్తృతిం
గనితివో యేమొ యన్నిటను ఓ గర్తము దొడ్డది దానిత్రిష్టలం
గొనక ప్రవృత్తి సల్పుటకుఁ ఓ గొంకనియాతఁడు లేఁడు సృష్టిలోన్. 308
- శా. ఏయేకాలమునందు నెవ్వ రెవ రేమేరితులన్ శర్తముం
గాయక్లేశము నొందఁగాఁ దగుదురో ఓ కర్తంబై యవ్వారి న
ట్లాయాచితుల వానిఁ బొందఁదగు నట్లాత్మీయశక్త్యున్నతిన్
జేయున్ దైవమనన్ నిమిత్తమె సుమీ ఓ సిద్ధాంతమే యిద్దియా. 309
- చ. కనుకఁ బ్రయత్న మే మనదిఁగాఁ దగుఁ దత్ఫల మబ్బుజేయున
ప్పని యలకర్తరూపిణిగ ఓ భాసిలు నాదిమశక్తిదే యగున్
మనజతనంబు పండొన్ క్రమంబునఁ బండినయట్టులుండి యం
తన ఫలియింపకుండునొ నితాంతము నమ్మగ రాదు నారదా! 310
- చ. పురుషుడను కార్యభారమును ఓ బూనినయప్పుడె తత్ఫలంబదె
ప్పరుసనొ కల్గినం గలుగు ఓ వస్తువిపోయినఁ బోవు నంచు సు
స్థిరమతి నిశ్చయించుకొని ఓ తేకుపఁ బూనిన దుగ్ధిమొందకే
పరమసుఖంబు గాంచు నిది ఓ పథ్యముగాఁ దలపోయుమా మదిన్. 311

- చ. హితము మదర్థమై తపమున వ్యయమొప్పుగఁ జేసియైన లో
కతతులు మెచ్చఁజేయుటకుఁ గా జతనం బొనరించు నీకు దే
వతలు సహాయభూతు లగువార లటంచు వచింపనేల నీ
మతి యిటు కాతరంబగుటకమాత్రము చిత్రముగాఁగఁ దోఁచెడిన్. 3.92
- ఉ. జ్ఞానులలోన నుత్తముఁ డెసంగుతపస్వులలోన మేటి ప్ర
జ్ఞానిధులందు నగ్రగణనంబున కర్ణుఁడు యోగివర్యును
తానమునం గనిష్ఠిక సతతంబును లెక్కిడనొందఁ జాలువాఁ
డౌను సురర్షి యన్న నుతఁ నందినవాడెపుగావె నీవనన్. 3.93
- చ. కలహము లన్న పేరున జగంబులఁగ్రాలెడు సాధురాజికిం
గలుగఁగనున్న కష్టములఁ గన్నడనీయక పాఱుదోలు ని
స్తులమహిమాన్వితుండెపు వసుప్రముఖాఖిలదేవవారముల్
దలఁతుచు నిన్నె యెల్లపుడు గాచినధర్మమూర్తిగాన్. 3.94
- ఉ. అట్టిడవైన నీ విపు డహార్యమనస్థిరతాధనంబు బో
దట్టి యపారదైన న్యమునఁ గదత్తమందుచు నిట్టులుండ నేఁ
డెట్టిమహాపదల్ గలిగె నెట్టులువాపగవచ్చు నంచు లో
గుట్టు లెటుంగరామి పగఁగనుందెడు నామది యేమిచెప్పుదున్. 3.95
- ఉ. చేసినయత్న మించుకయు న సిద్ధినిగాంచకపోయె నన్నయా
యాసమునకొ మొగంబు చెలువారకయున్నదొ వేటుకారణం
బో సురమానివర్య! యిట నొక్కలనంబును దాఁపకుండ సం
త్రాసముమాని తెల్పుమ యోదంగలభావము సత్వరంబుగన్. 3.96
- చ. ఆది నెఱవేటుమార్గముల నన్నివిధంబుల నిశ్చయించి నీ
మది కుతుకంబునొంద ననుమానము లన్నియు నీడిపోవ నీ
యదనునఁ దెల్పువాడఁ ద్రిదశశాసకీ నీవెటుచెప్పినకొ ముదం
బొదవఁగ నట్లెచేయఁ దల నొగ్గఁగఁ జేసెద నేర్పుమీఱఁగన్. 3.97
- చ. అని యనురాగ ముట్టిపడవనట్లు వచించిన నానుడల్ మనం
బును శ్రుతిరంధ్రమూలమునఁ గూతసుధారసధారలట్లు చ
య్యనఁ బరితాపహీనమగు నట్లొనరించిన నిండుకింత తె
ల్వినిగని మ్రోలనున్న యలవెన్నునిఁగాంచి గతాభిమానుడై. 3.98
- ఉ. విన్నదనంబు మోమునకు న వింతవికారముఁ గూర్పు శీర్షముం
గ్రన్న నవంచి విష్ణుపదకంజములం దనచూడ్కినిట్టి తాఁ
బన్ని నయట్టి పన్నుగడవైటవడెంగద యేమిచేయనౌ
నన్నభయంబు వైకొనఁగ నాత్మశరణ్యుడు వెన్నుఁ దెత్తెనన్. 3.99

మ. ననుఁ గాపాడుత సుంతయేని మదిలో శ నాతప్పలన్ వీని నె
ల్లను లెక్కింపక కార్యసిద్ధియగు సకలపంబులన్ జేసెఁ గా
వున భీతి బొరయంగ నేల కపటంబుంబూని సర్వజ్ఞుఁడె
తను వర్తించుటకంటె నొక్కయపరాధం బుండునే యెందునే. 330

మ. అభయం బిచ్చెఁ దనంతనే సకలలోకకారాధ్యుఁ డావిష్టువీ
ప్రభు వింకన్ భయమేది కార్యమును దీర్పం బూనుదున్ నేచ్చెఁగా
నిభరాడ్లామిని మంజుచిత్తగతమాప్యత్తిన్ మరల్తుం దపో
విభవం బింత కొఱుతగాంచనివిధిన్ శ విశ్వేశునాజ్ఞం ద్వారన్. 331

మ. అని యోజించి జగత్పతం గనంగ నాస్యం బింత వైకెత్తి యి
ట్లను దేవా! చపలత్వమూని యపరాధాళిం బొనర్పంగ నెం
చిననాతప్పల నైచితీవు కరుణన్ శ సిద్ధించి నట్లేకదా
పనులెల్లన్ నెలవైన బోయెదఁ గనంబ్రాలేయశైలాధిపున్. 332

మ. ఆతఁడేపాటికె పుత్రికాహృదయ మత్యంతంబు మార్పుంగనన్
జతనంబు బొనరించియుండును వయస్యల్ నిత్యమున్ దావకా
ప్రతిమైశ్వర్య విచిత్రచర్యల నుతంఘన్ భావముల్ మాటు ట
దృఢతమే నిమహిమాళి యెన్నఁదరమే శ భోగీంద్రతల్పా! హరీ! 333

ఉ. నేనట కేగినంతటనె శ నెమ్మిని బార్వతి నీదురాకకై
మానస మాదృతంబొదల శ మంజులతావకరూపచిహ్నమున్
బూని యొకర్తుకే తనదు శ పూనికమానినయట్లు తెల్పఁగాఁ
దా నొకస్థలతోదపసిగతంబున నుండు నటంచు నెంచెదన్. 334

ఉ. అచ్చటివార్త సుంత హృదయంబునఁ దోచిన నిప్పు డేసుబో
నిచ్చు చెలుగుఁ గార్య మింక శ నెల్లవిధంబుల సాగు సంతసం
దెచ్చఁగఁ బంకజాక్షు నెలవిమ్ము చిరాన చనంగ నామదిన్
ముచ్చట గాంచుచున్నయది శ మూలత మెప్పుడొ నిశ్చయింపనొ 335

చ. అని త్వరఁబూని యామహతి శ నచ్చటనే యిడిపోవు విస్తృతిం
గచు సుఁమానిఁ గాంచి మురళిస్తురుడున్ దరహాసచంద్రికల్
మునిషయిఁ బర్వ నిట్లనియె శ మూలత మెన్నఁడొ నిశ్చయించి వే
పనుపుము దూత నొక్కనిని శ బంతము చెల్లినయల్లె యెంచెదన్. 336

చ. పలుమటు సీపునచ్చట నిబద్ధిగఁ జెప్పెద నామనంబునం
గలగెడుభేద మింత యనఁగాఁ దగకుండు నదేటి కిట్టువీ
పలసటనొంద దూత యొకఁ శ డచ్చటివార్తలఁ దెల్పఁజాలదే
కలుగునె భేద మింతయినఁ శ గాని మనంబున నీకు నాకునున్. 337

- శ్లా. ఈనాఁడౌ సుముహూర్త మప్పటికి నేయే పెండ్లిసంబారముల్
దేనౌ వాని గ్రహించి మిత్రవితతుల్ ఓ ధీమద్వరుల్ బంధుసం
తానంబుల్ తమి వెంటరాఁ గదలి యోనారాయణా! రమ్మనం
గా నే రానొకొ యిన్ని సార్లు తిరుగంగ నేల మాసీశ్వరా! 33౮
- మ. పలుకుల్ వేయు నిఁకేల వేగచని యశ్శుద్ధాక్షిదౌ నాశయం
బెలమిం గాంచిన చర్యలన్ నుడులఁ గాఢదే నిశ్చయింపంగనౌఁ
దెలియంగఁదగు నట్లే నీమదికి సంశయప్తి గడుంగూర్చునేఁ
దెలుపంగఁదగు వేటుగానయిన నిరతిన్ మాను టొప్పుగదా. 33౯
- ఉ. నామది దోచినట్టులుగ ఓ నారద! నీ కెఱిగించినాఁడ నిం
కేమి వచింపనౌ నెఱుంగు ఓ దీవె సమస్తము నెల్ల వెంటలన్
గామిని మానసం బెఱిగి ఓ కార్యముఁ దీర్పుము నానిమిత్తమై
సామముమాని భేదమునఁ ఓ జక్కఁగఁ గార్యముఁ దీర్ప మానుమా. 3౪౦
- క. సీమంతినిదౌ చిత్తము, కోమలముసుమీ రవంత ఓ కొదురఁగఁదోడన్
గా మాటుచుండుఁ గావున, నోమునివర! చక్కఁగఁ దెల్లయము నేర్పుమెయిన్.
- మ. హిమభూభృద్వరపుత్రి పాండితిన దెంతే వాసిగచ్చట్టి ప్రా
డ మునీ! తన్నహిమంబు సుంత వినినాడఁ బూర్వ మెవ్వారొ చె
ప్ప మహాఁకూగవిభూతిఁ గాంచి మునిభూషణేణి వర్ణింపఁ గీ
ర్తిమనుంగాంచిన సాధుశీలయఁట బుద్ధి జక్క యోజింపుమా. 3౪౧
- శా. నాయందుంగల ప్రీతిపెంపున లసన్నా రీమణిన్ బాహ్యతీ
మాయారూపిణిగా నెఱుంగక వచోమాధుర్య మేపారఁగా
నేయత్నంబుననైన లోబలుప నీరవేమేని యోజింతువా
క్కో యాయూహలు నిష్ఫలంబులగుఁ జూఁమైనారదా! నమ్ముమా. 3౪౩
- క. నామాట లివ్వనిగమ, స్తోమములుగ నన్ని పోయి ఓ సుంతయు మదిలో
నేమటుపాటొందక యా, హైమచతీభావ మెదియొ ఓ యరయుము మానీ.
- క. జననీజనక వయస్యల, యనూనహితవాక్యతతుల ఓ నాఁచి మనం
బును మార్చుకొనియె యుండెడు, నని తోఁచెడు నట్టులైన ఓ నతివేగముగన్.
- క. దూతముఖంబున మూర్తుత, మేతటి యుక్తంబటంచు ఓ నెల్లసుధాంధో
వ్రాతములకుఁ దోచునొ నీ, వాతటి నంగీకరించి ఓ యాశుభవార్తన్. 3౪౬
- క. నాకుం దెలియఁజేసిన, వే కదలి ముహూర్తమునకు ఓ విబుధవర్షలతో
లోకేశ ప్రముఖులతో, నీకడ కేతెంతు సురమునిప్రవర! తమిన్. 3౪౭
- తే. పెండ్లి పెద్దవు నీవొటఁగ్రీతిమెఱయ, నెట్లు చేయంగఁ బనుతువోయెన్, విబుధు
లట్లే చేయంగఁ దలొగ్గి ఓ యర్హరీతి, వర్తిలుదు రెల్లభంగుల ఓ భక్తులగుట.

- క. చను మింక వేగమ తుహినా, ద్రిని గనఁగా నీదుదూత శ తెచ్చినవార్తల్
ననుఁగొని రానోపును నిలుపునుజుమ్మి నాయదృష్టమునుబట్టి మునీ! 3౪౯
- క. ఈసంతోషంబున మహా, తీసుంజ్ఞికమై తనర్పు శ దివ్యవిపంచిక
బాసి చనునట్లు తోఁచెడి, నోసంయమివర్య! కోప మూనకు నాపైన్. 3౫౦
- ఆ. కార్యసిద్ధియగుత శ గౌరీహృదాశయ, మంబుజాసనాదు శ లాదరింపఁ
గా ఫలించుఁగాక శ గరళకంఠం డమృతగళుఁ డగునుగాకరదైవకృపను. 3౫౧
- క. అనిపంచిన నిర్భరముద, మున మహతిక మీటుచుక విభుక శ్రీనాథుక
వనరుహనయనుం దలఁచుచు, జనియెక దుహినాచలంబు శ చక్కటి కెలమిన్. 3౫౨
- క. పుమేశ్వరుండు శ్రీపతి, సురమునివిభ్రాంతి నెన్నుశచుక గౌరీసుం
దరి దృఢతమ నియతికి న, చెప్పు వందుచు నెమ్మదిక వసించెక బురినిన్. 3౫౩
- క. జ్ఞానము తపమ్ము యోగము, మానికి నొకయాఁడుదాని శ మానసవృత్తిక
బూని యెటుంగం జేయం, గానీయపు తెల్వి దుష్ట శ కాలబలమునన్. 3౫౪
- క. కాలమె యన్నిటికంటెక, బోలం దలపోయఁ బ్రబలముగదా దానిం
బోలునది యొక్కఁడును లే, దేలోకమునందు దైవశమె యదియగుటన్. 3౫౫
- క. దానికి నేనును శంకరుఁ, డానీరజసూతి లొంగి శ యనువర్తింపక
గా సినారదుఁ డనఁగాఁ, దా నెంత మహత్తరంబు శ దాఁ గాల మగున్. 3౫౬
- క. అనియోజించుచుఁ గాఁగల, ఘనకార్యం బిట్టిదగునుశగా యని తనలోఁ
గనికని యానందించుచు, వనరుహనయనుండు స్వీయ శ భవనవరమునన్. 3౫౭
- క. దినములు పుచ్చుచు భక్తుల, మనములఁ బరికించి వానిమాఝులు చక్కం
గఁచుఁగొనుచుఁ దగినఫలముల, ననుకంపం గూర్చుచుక మహత్త్వము పొదలన్. 3౫౮
- క. గోలోకంబునఁ గ్రీడా, జాలంబులఁ దేలుచుక బ్రశాంతమె తనకుం
జాలినభూషణమై తగ, శ్రీలం దేలంగఁ దనదుశనేవకు లెల్లన్. 3౫౯
- క. ఆతులితవేదాంతౌఘ విహితనైజ మహత్త్వ మెల్లయెడలక వెలుంగక
గృతలోకవితతిపాలన, హితుడై తనుదానె సతత శ మెన్నుచు నుండెన్. 3౬౦

—ॐ ఆశ్వాసాంతము. ॐ—

- క. కరివరదచరద మహ్మా, శరనికరవిదారణైక శ సంగతమోదా
కరుణాశరధీ కృతధి, పరిహృతరిపువర్గ స్వవశఃపరిణతదుగ్ధా. 3౬౧
- ఉ. సర్వసుహర్ష మృత్యుకర శ చండమహాద్యుతిమాలికావృతా
ఖర్వ దిగంతరాళ గుహకాయ హలాహల పాన సమ్మదా
శ్వాసమస్తభక్తజనసంతత శర్మద సద్వరప్రదా
గర్భితదైత్యవార పరికల్పిత నాశన భాలలోచనా. 3౬౨

మణిగణనికరవృత్తము:—

పురహర భవహరమునిజననరదా
హరి శతధృతి హరిహరముఖవినుతా
పరమపురుషధృత १ పదకమలయుగా
వరమతి విచిత విభవ, గురుకరుణా.

3౬3

గద్యము. ఇది శ్రీమత్త్రిపురసుందరీ కరుణావాక్త గీర్వాణాంధ్రకవితాస్రావ, కాశ్యపాన్వయప్రభవ, శ్రీజనమంచి సంశాంబురాశిసముపసీమిత్ర, సుబ్రహ్మణ్య మసీషిపుత్ర, తాండవకృష్ణాపరాభిధేయ శేషాప్రనామధేయ నిర్జితంబైన స్వమంగళాపరిణయంబను మహాప్రబంధంబునందుఁ దృతీయాశ్వాసము సంపూర్ణము.

శ్రీ శ్రీ శ్రీ.

శ్రీ రస్తు.

సర్వమంగళాపరిణయము

చతుర్థాశ్వాసము.

- క. శ్రీవతివాష్పతిపాలో, మీపతిముఖ పూజ్యమాన శ మృదుపదకమలా
శ్రీవతిప్రతిజభక్తా, వ్యాపాదితదుర్జనా మహాదేవ! విభూ. ౧
- ఁ. మహాప్రభూ! తరువాతవృత్తాంతం బవధరింపుము. ౨

—ॐ హిమవన్నారమల రహస్యముగ మాటలాడుట. ॐ—

- మ. కమలాక్షుం డిటుసాగనంప భగవత్కల్యాణగేయంబులన్
దమి యుప్పొంగంగఁ బాడుచున్ మహతినాశదైవాలు విఖ్యాతిలో
కములంగాంచిన యవ్విపంచికయుఁ దగ్ధానక్రియాలోలుప
త్వముఁ గాంచు గమకించునట్లు విధిగాఁ శ దంత్రిధ్వనిక దెల్పుచున్. 3

- చ. మనసు లమైకపూర్ణమయి శ మాధవునందె లయింప యోగవా
రినిధి మునుగు యోగివతిరీతిని నారదుఁ డొక్కచోఁ దనం
తన నిలుచున్ వియచ్చరవతంసు లిడేమని చోద్యమందుచుం
గనుఁగొనఁ గొంతసేపటికి శ గ్రమ్మఁ బోవు నభగిపథంబునన్. ౪

- ఉ. తాళకరంబు వేణునిచదంబునఁజేరుచు నొక్కనిస్వనం
బోలిఁ జెలఁగుచందమున శ నొప్పుచునుండఁగ నోంకృతీస్వరం
చె లలి మించె నిట్లు లనియెంచఁగ నిండె నభంబు నెల్లెడన్
వ్యాళములట్టై భోగతతు శ లల్లన విప్పి వినంగఁబూనఁగన్. ౫

- ఉ. ఎచ్చటినుండి తాఁ బయన శ మెత్తఁజే నెనొ యెందుఁ జేరఁగా
నిచ్చు యెరుంగునో తెలియఁసీయని గానరసప్రమోదతన్
సచ్చరితుండు నారదుడు శ సత్పథమందుఁ జరించుచున్ మహి
ధ్రోచ్చతటంబుఁ జేరె మది శ నొప్పుతలంపులె మేను నీడ్వఁగన్. ౬

- ఉ. కన్నులు మాసినన్ మనసు శ గాంచుతలంపులె యెన్ని కన్నులో
యన్నటు లాశకిరము మహాజనమొప్పఁగఁ గోర్కులెట్టితా
పు న్నెఱిఁ జేరఁగల్గునటు శ నూనెనొ యచ్చటఁ జేర్చుచుండు యో
గోన్నతతక్తి యద్దియె మహోత్తమ మయ్యది యెన్నిచూచినన్. ౭

- మ. అది లేకున్నయెడం బడద్వయము సత్యాధిక్యముంబట్టి పో
వడగుంగా యది యోగశక్తిమెయి బోవంజాలిన ట్లేకపడె
ప్పుడు గమ్యస్థలసంప్రవేశ మన సుఖభావింపఁగా శంకకా
స్పదమే కాననె యోగసత్వమన శ్రేష్ఠం బెందు యాజించిననీ. ౧౪
- చ. మనసున నీస్థలంబునకు శ మార్గమిదే చన నంచు నెంచి యో
గనిరతిఁ బూని కన్నులను శ గట్టిగమూసి పరేశుపాదముల్
గనుఁగొనుచున్నఁ జాలు క్షణకాలమునం దటఁ జేరియుండి మా
నినె వచియింతు పండితులు శ నిర్మలభేదరినా సువిద్యగన. ౧౫
- ఉ. దానిబలంబునం జనియె శ దా దివిషస్తునిపుంగవుడు శ్రీ
జానినిమిత్తమై గిరిజాస్వాంతము మాటియెయుండునం చొగి
మానసమందు నెంచుచు; క్షణమాధకుఁ డప్పునిరాకఁ గాచి లో
నూనినయవ్విచార మపు శ డొక్కలెఱుంగునఁ దోచుండఁగన. ౧౬
- క. లేనిమహాత్మాహంబును, దా నూని కళత్రయుక్తఁ శ వస్త్రానిఁ గనె
గా నేగి యాతిథేయము, చే నెంతయు గావించి శ చేమోహ్యతగన. ౧౭
- క. అమరర్షివర్య! మీయా, గమనమునే కోరుచుండఁ శ గా వచ్చితి రి
మముఁగనఁ గరుణా గావున, సమస్తకార్యములు సుఫలప్రసాదములె యుగన. ౧౮
- క. ఏకొఱఁతలు లేకుండఁగ, నే కార్యములెల్లఁ బంపి శ నిక నను నూహల్
శ్రీకలిత భవాదృశముని, నాకేశాగమనమున మననమునం గల్గన. ౧౯
- క. తమ రిందుండి ప్రయాణము, కమలాక్షునికడకుఁ జేయఁగా నాగినచి
త్రము లిన్నియని వచింప వ, శమే నాబోయులకు మానినత్రమ హైమన. ౨౦
- క. సుంత వచించెద నాసుత, నెంతయు బోధించితమి సమీపాతనశతక
వంతగ మాప్పుంగనె ద, తస్మింతము తమయాశెషముల శ బల పెట్టిపయో. ౨౧
- క. ఆవటకుఁ దల్లియును నే, నేవిధమున మాటలాడ శ నెంచి విశేషిక
దా విముఖయగుచు విను నిపు, దావిధమున సుంతమాజ్ఞనట్లుల చెల్లెన. ౨౨
- క. ఏమి వచించిన వినుచుకొ, మోమున నొకవంతచెలువము పొవల నెలుచుకొ
గామిని దానం దోచెను, నామది నీయూహ మానినామక! కెంతె. ౨౩
- క. ఐన నొకప్పుడు చేష్టలు, దానికొ దొలగించుచుండు శ విష్ణేయు సునిదొ
మానసము నిట్టిదని యను, మానింపం జాల దెంతమాత్రం వైనన. ౨౪
- క. ఏదెట్టు లుండినకొ సుత, భేదము మానినవిధంబు శ విచిత్తగ నా
కే దోచె నిక మీమది, కేది సమంచితమొ చేయుటెట్లొ దానిక. ౨౫
- క. దానిం దలపోయుండు మీ, మానసమున క్షుద్ధవదిన శ మంచిదె యు నిగూ
దానినె భగవద్వాక్యము, గా నెంతుం దలనుదాల్చి శ కనుకమిం గాంతున. ౨౬

- చ. అనుటయు నెప్పునంబు ప్రమోదాంబుధిమున్లగ నచ్యుతోక్తి పం
డెనుగద యంచు బల్లలు గళణించుచు దానినె విశ్వసించుచున్
దనపని ముజ్జగంబుల నితాంతము కీర్తినొసంగఁజాలు నం
చును దలపోసి సుస్థితపురసాంపు మొగంబునఁ జిందులాడఁగన్. ౨౧
- క. తానొకటి దలచు దైవము, మానసమున వేటొకండు ఓ మాటఁ దలంచెన్
నానుడి యిది నేటికి నిజమై నెగడె నటంచు నెంచి ఓ యల్లనఁ బలికెన్. ౨౨
- శా. ఏమేమీ జనకోక్తులన్ వినఁగఁ దానెంచెంగదా నేటికం
చీమాటల్ శ్రుతులం బడన్ మన మ, దెంతే జల్లనయ్యెంగదే
నామాటల్ భవదాత్మజాత కీపు డెన్నం దృష్టి సీఁజాలుటల్
క్షేమప్రాప్తికి హేతుభూతములెయ్యఁ ఓ జెప్పంగ నేలా యింకన్. ౨౩
- క. పరమాత్మాచుగ్రహ మి, క్కరణిన్ ఫలియించె నిదియోకాదె యదృష్టం
బురుతర మని చెప్పంబడు, భరణీధరవర్య! యేల ఓ తామస మింకన్. ౨౪
- చ. త్వరపడి పెండ్లికి దగిన ఓ వస్తుగణంబును గూర్పు నిర్జరో
త్కర మరుదేర వారల కళగారవరంబుల నేర్పఱింపుమా
సరసిజసంభవాదులకు ఓ సౌధములన్ విడుదుల్ ఘటించు శ్రీ
వరునకు నుండనర్హ మగునవస్థ మనుత్తమ మెంతొపూనికన్. ౨౫
- ఆ. సంఘటించు మింక ఓ సస్తుహూర్తము సమీ, పమున నుండఁగలదుభాగ్యరేఖ
లుల్లసిల్లునట్లు ఓ లొప్పఁగాఁదగుఁ బెండ్లి, యత్ను మనుచు నేల ఓ యనువదింప.
- చ. త్రిజగములందు నిట్టిదగురీతిని పెండ్లియె సాగినట్లుగా
నిజముగ మే మెటుంగ మని ఓ నిర్జరపత్నులు చెప్పకొంచు నీ
దు జతనమున్ మదిన్ సతము ఓ తోచుచునుండఁగ మెచ్చుకొంచు నిం
క జరగునొక్కొ యిట్టి వనఁగఁ దగులాగునఁ బెండ్లిచేయుమా. ౨౬
- శా. నాకున్ లోకచయంబులందు యశ మెన్నంజాలున ట్లాప్పఁగా
సీకున్ శాశ్వతకీర్తి యబ్బునటు లానీరేజపత్రాక్షుఁ డె
తో కారుణ్యముమీఱ నిన్ను మది నెన్నోరీతులన్ మెచ్చఁగా
శ్రీకంఠం డిది యేమటంచు వెఱుగుం ఓ జెందంగ నుద్వాహమున్. ౨౭
- మ. ఒకరింపం దగు నించుకే గొడువ యిట్లొప్పెంగదా యిందునం
చనుమానింపఁగనైనఁ జాలనటు లోయ ద్రీశ్వరా! పెండ్లి నే
యను బూనందగు నేను బాసటగఁ గార్యవ్రాతముం దీర్చెదన్
పనజాతుం గరుణింపఁజేయువని నాభారంబుగా నన్ముమా. ౨౮
- చ. అని యిటు లాత్మసంభ్రమ మహార్యముగాఁ గనుపట్టఁ బల్కున
మ్మునిఁగని యాహిమాచలవిభుం డెలనవ్వు నడంపఁబూని న

ట్లనియె సురర్షిచంద్ర! యిటులలాతుక మొందెదవేల నామన
బును బరికింపకే యింక సుకృత్రిక యూహల విన్నవించెదన్.

30

ఉ. మానుడు లాలకించుతటి శ మంచివిగా గ్రహించిచట్టులే
గానగనొను గాని చెలికత్తియ లొక్కటంగూడి యుండఁగాఁ
దా నెదియో వచించునట శ దర్పకపైరి యనూనసంస్తుతుల్
వీనుల కింపుఁబెంప విన శ వేడుక చూపెడునంట వింటివే.

31

ఉ. నానుత యోగశాస్త్రమున శ నారద! మిక్కిలీపాండితిం దన
భావమునందుఁ బూన్కియు మహాత్ములసత్కృతు గల్గెయున్న దే
దోసము నామెయందుఁ గనఁ శ దోషదు చక్కఁ బ్రతిపదెసినకా
వేసరితకా హిలోస్తులను శ వేమలు తెప్పి యింకేమి చేయుటన్.

32

ఉ. కామినులెల్ల రెంతో తమకంబుర శ్రీకృతిదా మహాత్త్వముల్
వేమలు తెల్పుచుండినను శ వింతగఁ దా విన నొల్ల కెట్టులూ
భూమిని గాంచుచుక వినుచు శ భూతకృప్రియపార్థకా వగ
గా ముదమొందు నట్టులుగఁ శ గాంత కనంబుచుంట వారినే.

33

చ. పలుమలు నీవిధంబుఁ గని శ భామినులెల్లను మేన ముందట
దెలుపుచునుండ వింటి బలుకతేపలు నారద! యున్నదన్న య
ట్టులు వివరించినాడను గడుంగడు వింతగ నాకుఁ దోచుటకా
బలుకులు వేయునేల కనుకట్టదు శ్రీతి పరోజనేత్తునై.

34

ఉ. మాటలచేత దాని లవకమాత్రము దెల్పుచుగాని చేతలం
బోటి యెటుంగఁజేయు నిజముం చెల్లయుం డీదె యంచుఁ గాన నీ
లాటివిగాదె మానసములం దగునూహలఁ దెల్పుచుండు నా
బోటికిఁగూడ నింక మిముఁబోంట్లకుఁ దోచుట చెప్పనేటికన్.

35

ఉ. ఈ వెటనుండి వచ్చితివొ శ యిచ్చటి క్షుభు పద్మనేత్రుఁ దే
భావముఁ దెల్పె నీకు నదిపాలనచేయుటె కృత్యమాఁగదా
యేవిధిఁ దెల్పుబూనితివొ శ యీమనయత్నము సాగునట్లు లో
దేవమునీంద్ర! తెల్పుమ మదింగల చింతలు పోవునట్లుగన్.

36

చ. నలుపును నన్ను నిన్నుఁ గనినవ్వకయుండఁగఁ గార్యమెట్లు న
త్ఫలము నిడంగఁ జాలునటు శ బాగుగ నెంచి వచింపవయ్య! నీ
బలమును నన్ని యిత్తునని శ పల్కితిఁ గన్యచు విష్ణుమూర్తి క
ప్పలుకు ఫలింపకున్న నగుఁబాటగు నంచు విచార మొందెదన్.

37

ఆ. నీవె ప్రోత్సహింప శ నేను నొ నంటిని, గాని వేటుగాఁబడగద మహాత్మ!
కార్యనిర్వహణముఁగాదె ప్రధానమ్ము, దానితెలుగఁ దెలుపు శ మే నొనరుతు.

- క. నీమాట వేదవాక్కుగ, నే మది నెఱనమ్మినాడఁ శ నింత నిజమును
మ్మా! మానివర్య! యిక నీ,వే మే నొనరింపు మన్న శ హిత మనునూహన్.
- తే. అట్లే యొనరింతు ననుటయు శ నద్రివరుని
వాక్కులం గొంత సంశయ శ మొక్కమొగిని
మదికిఁ దోడఁగ నించుకళమాన మూని
మ్రాన్పడినయట్టు లుండెడు శ మానసమున. ౪౦
- క. తలపోసె నిట్టు లీయది, జలజాతుని యాజ్ఞకున్ విసంవాదిగఁ దొ
య్యలిచేప్టలఁ గన్పట్టెడు, జలజాసనుడే యెటుంగఁ శ జాలున్ దీనిన్. ౪౧
- చ. హరి వచియించె దొల్త నను శ నార్తిని బ్రుంగఁగఁ జేయకుండు మ
త్తరుణియు శంభుఁ గోరెనట శ తద్వ్రతభంగము చేయ న్యాయ మె
క్కరణి నగున్ బ్రయత్నము నిరకన్ విరమింపుము చాలుఁజాలు నీ
వరుసఁ బరాభవంబు మును శ వచ్చిన దెప్పుడులే దదెట్టులే. ౪౨
- చ. అని వచియించి నాదయినయా ర్తిని గాంచి కృపాంతరంగుడై
వనట దొలంగఁ జేయునటువలె నొకో యనునూహ యిప్పు నా
మనమునఁ దట్టెడున్ దుదను శ మాధవుఁ డెంతో చమత్కృతుల్ దగన్
నను నలరంగఁజేసి తననాడెముఁ జూపియె పంపె నద్దిరా ! ౪౩
- ఉ. ఇంతయుఁ జూడ నీనను నదెవ్విధినేఁ దలవంపుగా జగం
బంతటఁ ద్రిమృతంగఁ గనునాదృతిఁ గాంచెను విష్ణువంచు నా
స్వాంతము తెల్పుచున్నయది శ సత్యమెకాఁ జను నిద్ది కానిచో
నింతిమనంబు మాచ్చుగనశకే యిటులుండునె? యేమిచేయుదున్. ౪౪
- చ. త్వరపడి జ్ఞానహీనత నితాంతము గర్వము పైకొనంగ శ్రీ
హరికిని సర్వమంగళ మదాయతశక్తిని గూర్తునంచు నేఁ
దిరిగితె నిట్టులట్టులు మదిం దలపోసి మదియగర్వసం
హరణ మొనర్ప నిట్టులు ప్రయత్నము శ్రీహరి చేసెనేమొకో. ౪౫
- ఉ. ఐనను నీ వొనర్చెడు ప్రయత్నము నిష్ఫల మెట్టులౌ మునీ
మానినిచిత్త మిప్పటికి శ మాటియెయుండు నటన్నయర్థముం
గానబడంగఁ బల్కెఁ దుది శ గావున నీవిధి నెంచుటల్ మద
జ్ఞానమహత్త్వమేగద యశనం దగియుండునుగాదె యిత్తటిన్. ౪౬
- మ. తొలుతం గార్వము నిష్ఫలంబగునటుల్ శ తోడంగనే చేసి య
వ్వల నద్దాని ఫలింపఁజేయుటకుఁ దా శ వాంఛించె గాఙ్గోలు నా
జలజాతుం డని యిప్పు డెంచుటకు నౌ శ శక్యంబు గాకున్నన
పులుకుల్ వెన్నుఁడు తెల్పునే యన్యతముల్ శ పల్కుంగఁ దా నెంచునే. ౪౭

- శా. తానే బుద్ధిని మార్చుకొన్న బుధసంతానంబు ప్రీడాకరం
బౌ సట్టుల్ తనుఁ బల్కునేమొయని యీయద్రీంద్రసత్పుత్రియున్
మానస్ఫూర్తిచెలంగ నెంచి నుడులన్ శ మన్నించుచున్ శంభునిన్
శ్రీనాథున్ మది సమృతించు ననియే శ చింతించుగా రాదొకో. ౪౮
- మ. హరియే నిక్కము తెల్వెగాదె చివరన్ శ హర్షంబుగల్గంగ స
త్వర మాభూర్ధవరేబ్యుఁ గానఁజని యాతన్వంగి చిత్తాబ్జ మే
నరుసన్ మాటినదో యెఱింగి తుదకున్ శ భద్రంబు చేకూర్చు సు
స్థిరలగ్నంబును నిశ్చయించుచుఁ బ్రవృత్తిన్ దానిని దెల్పుమా. ౪౯
- చ. పలుమలు నీదురాక మదిఁ శ బాటిల దింతయు సంతసంబు నీ
వలసట నొందనేల తుహినాచలమందున నిల్చి దూత వా
ర్తలఁ దెలుపంగఁ బంపుమని శ దానిరహస్యము లోఁదలంప నీ
చెలువ తనున్ వరించునని శ చిత్తమునం దలపోసినట్లె కా. ౫౦
- ఉ. ఆవిధమెల్ల నింతకు హిమాచలవర్యుఁ డితం దెలుంగఁ డం
చీపటకన్నమాటలనె శ యేర్పడుచున్నది శంకనొందియే
నావిలచిత్తవృత్తినయి శ యార్తి మునిగితి నింక నైన మే
నావరపుత్రిఁ గాంచి కడుశన్యాముముగాఁ దగునట్లు వల్కెదన్. ౫౧
- ఉ. దాన గిరింద్రపుత్రి యుచితంబుగ నెవ్విధి స్వాశయంబులం
దా నెఱిగించునో యెఱిఁగెదన్ మఱి యప్పటి కెట్లు చేయఁగా
నానొ తలంచి చేసెద రహమాధిపుఁ డాత్మఁ దలంచినట్టి దే
మైనను గాకతప్పదుగదా పలుచింతలఁ బూన నేటికన్. ౫౨
- మ. అనుచున్ స్వాంతమునం దలంచి హిమశైలకీశునిం గాంచి యి
ట్లనియెన్ మాన్యతమా! త్వమక్తులకు ధైర్యం బెంతో యూటాడె నై
నను నాయత్నము నిష్ఫలంబయిన దెన్నుండేని లే పితౄన్
మును గానం దరళాక్షిఁ గాంచి విహితంబు దెల్ప నూహించితన్. ౫౩
- ఉ. ఆవల దైవమే పనిచినట్లగుఁ దొరుషముం బొనర్పనౌ
నేవిధివైన నందులకె శ యిప్పుడు వచ్చితిఁ బార్వతిం గను
గావలయున్ దదుద్యమము శ క్రన్ననజేయు మటన్న మానిరా
డ్భావము వ్యర్థమే యనుచు శ స్వాంతమునం దెలుంగంగఁ జూడెయన్. ౫౪
- ఉ. అపు డేమన్నను మానిచిత్తము దురంతాక్తిం గనుం గాన మా
నిపుడే కన్నియతోడఁ బల్కినయెడన్ శ నిశ్చింతమా నావటన్
దపసియాంబుఁ డేమిచేయఁగఁ బ్రయత్నం బూనియున్నాడౌ యె
ట్టిపనుల్ సాగునొ మానినంకఁగన నాడెందంబు నేమిచెదన్. ౫౫

- ఉ. ఊరకయుండి నారదునియుద్యమ మెట్లు ఫలించునో ప్రియం
బార సరోజనేత్రుని మహాశయ మెవ్విధిఁ గార్యదీక్షచే
భారముపూని సిద్ధి గనుపట్టఁగఁ జేయునొ చూచుచుండెదన్
దీరుఁజాల నెద్దియును శ దేవునిపై బరువుంచి యుండనొ. ౫౬
- ఉ. తామరపాకుపై బడియు శ దాని స్పృశింపకయే స్పృశించిన
శ్లే మనుజులీ గాంచునటు శ లెంతయుఁ బొల్పుపయగకణంబునా
నేమటుపాటులేక యొక్కయించుక చింతను గాంచకుండెదన్
భామినిదొ నదృష్ట మెది శ పాటిలఁజేయునొ యట్లగుంగదా. ౫౭
- ఆ. ధర నదృష్టమునకుఁ శ దిరుగు సీతకు లోఁతు, లే దటన్న నుడికిలేదు బదులు
కాన నట్టులుండి శ కాంచెద సర్వంబు, కార్యసిద్ధి దైవకల్పితంబె. ౫౮
- క. కుష్టురపుననట్టులు నే, నిమ్మని కార్యంబదెల్ల శ నెలమింగనుచం
దమ్మునఁ గాంచుచు నుండెద, నుమ్మలికముఁ బూనఁ గార్య శ మొప్పదు దానన్.
- క. అని తలచి యుత్తమాంగంబున నవ్వునీంద్రువాక్యమును దాలించి యి
ట్లనియెం బిలిపించెద నా, తనయను హితబోధచేయఁ శ దగుదురు మీరల్.
- చ. అవినయమూన చింతయు మహాత్ములఁ గాంచిన సంతసించు వా
రవితథవాక్కులంచుఁ గొనియాడు నదేముపదేశ మిచ్చినన్
బ్రవిమలవేదవాక్కులుగ శ భావనచేయును గాన నిర్జర
క్షిపర! యనుగ్రహంబునకుఁ శ జేడియ పాత్రగ నెన్నుమీ మదిన్. ౬౦
- ఉ. ఏ ముపదేశమిచ్చెదవొ శ యెవ్విధి నాడుహితృస్వభావమున్
వే మరలింతువో య దెటు శ విష్ణుపు నెప్పుది నింతయేని నా
పై మరియాద తప్పనటు శ యన్నగడల్ తగఁ బన్నువాడవో
యేమెయి సీమహాత్మన మహీనకథంబున సాగఁజేయుదో. ౬౧
- ఉ. అన్నిట నిన్నె నమ్మి మర్యాదలఁ గాంచఁ దలంచినాడఁ బా
ల స్నసు ముంతువో జలముల న్నను ముంతువొ నీదె భార మీ
వన్నిట నేర్పుకాడవని శ యాత్మ నెటుంగుట విశ్వసించితిన్
సన్నతమై చెలుగునటు శ సల్పుము కార్యము మానిచంద్రమా! ౬౩
- ఉ. ఒక్కతె యున్నదిప్పు భరణోత్తమమం దని వింటిఁగాన మీ
రక్కడ కేగుచెంచు దిది శ యాత్మకు మంచిగఁ దోచునేని మీ
రక్కటికం జనంగఁ దగు శ నాయమ నిచ్చటఁ జేర్చుమన్న నే
నిక్కడ సున్నయట్లే యిపుడే యొనరించెద నన్న మానియున్. ౬౪
- ఉ. ఇంచుక లోఁడలంచి యిదియే తగినట్టియుపాయ మంచు యో
జించినఁ దోచుచున్నయది శ చిన్నది యున్నెడ కేనుబోవులే

మంచిది కూడరమ్మ తగుమాటల నాయమఁ దేర్చి యెట్టులేఁ
గాంచనచేలుఁ గోరునటఁగా నొనరించెద నేర్పుపెంపునన్.

౬౫

క. నీరమణీమణి చెంతం, జేరినచో నుత్తమంబు శి
నారాయణుకార్యం బన, నారీతి నొనర్చువాడ శి నని గిరివతియున్.

౬౬

క. నేపకులకాజ్ఞ! యిడ వా,రావిధమెల్లక వచింప శి నంతర్లహమం
దావేశింపం జేసిన, స్త్రీవారము దానిద్వారసీమఁ జెలఁగుచున్.

౬౭

క. తెలిపిరి మేనాంబకు నా, జలజాక్షి కుమారిజేరి శి సుయమిరాకం
దెలుపుచుఁ బూజాద్రవ్యంబుల సిద్ధముచేయఁ బంచీముసుకొను నెలమిన్.

౬౮

క. పతికిం దెలియఁజేసిన, నతులితముదమంది యామహర్షిని గని నా
సుతయును జననీయుతయై, మఱి గోరెడు మిమ్ముఁగాంచి శి మాటలు వినఁగన్.

క. అంతగిపురమును బావన, మెంతయు సంపద్విభవ శి మేవేళల శ్రీ
మంతము నగుచుక సురముని, కాంతేశ్వర! వృద్ధి నొందఁగఁ జేయఁదగున్.

క. నాకన్యక హృద్భారం,జేకరణిక్ మార్పునొంద శి నిపుడొనరుప నే
యేకమ్రవాక్కులను మా,సీ! కడుఁ జోద్యముగఁ బల్కునేర్తువొ తెలియన్.

క. నీవెఱుంగని ధర్మంబులు, నీవెఱుంగనిచిత్రవాక్కు శి లెండే గలవే
పావనమఱి! యిపు డేగతి, నావెతలక్ మాన్పుదువొ యనన్ విని మునియున్.

క. చిటునవ్వు మోమునకు నొక, గలువతనంబీయ నద్రిశకాంతా! వినుమా!
గఱగొఱ లేకుండంగా, నెఱిఁ బల్కెద నీకుమారి శి నెమ్మిం గనఁగన్.

౭౩

క. సమయోచితహిత మితవా,కృముదయముల మానసంబుఁ శి గరఁగి రమానా
థు మదిని దలంపఁ జేసెద, హిమవంతా! చూడవయ్య! శి యీమూఁగుతమున్.

క. లోకజ్ఞానము గలదో, నాకదియే లేదో యీక్షణంబునఁ దెలియం
జీకాకునొందు నీమది, ప్రాకటముదమొందఁ జేయఁ శి బాల్పకుడుఁ జూచి.

౭౫

క. కనుమూసి తెఱచునంతట, వినఁ జాలుదు వాకుమారివృత్తాంతం బం
చును బల్కుచు నంతగిపురమును జొచ్చెను నిర్జరేంద్రముని తమకమునన్.

చ. మునిపతిరాకఁ జేడియలు శి ముందుగఁ దెల్పంగ మేనకాంబ య
ర్చన లొనరింప వస్తుతఱి శి జయ్యఁగ జేకొని పోయి వందనం
బును దమిఁజేసి యర్ఘ్యముఖపూజనముల్ పొనరించె మేనకాం
బను గరుణైకవృష్టి గని శి భద్రము లబ్బంగ నిచ్చె దీవనల్.

౭౭

క. దయచేయుం డనిమేనాంబయు వేడఁగ లోనికరిగి శి భాసురమణిపు
ష్పయుతంబయి మృదుహాటక, మయమగు కింకమున దేవమానియఁ ప్రీతిన్.

ఆ. కూరుచుండి భక్తి శి గౌరి వందన మాచరింప నిష్టములు ఫలించువలయు
ననుచుఁ ప్రీతిమీఱ శి నాఠీర్వదించుచు, కూరుచుండఁ బనిచె శి గోరికఁగన.

- ఉ. మేరయుఁ బుత్రిఁగూడి మదిమించెడుభక్తిని గూరుచుండఁగా
మాని యనామయం బడిగి శ్రీ మాధవువార్తలఁ దెల్పఁబూని య
మ్మా! నినుఁజూచి నాఁడుచని శ్రీ మంచిముహూర్తమునందు శ్రీవిభుఁ
గానఁగఁబోయితే మునుపుఁగాంచని లోక మొకండు కన్పడెన్. ౮౦
- శా. అమ్మా! యేమని పల్కువాడ మును పెరపైవన వివరానిదై
సమ్మానింపఁగ నగ్రగణ్యమయి ప్రాంతద్వైత్తు సాధావళి
సమ్మాదానహ చిత్ర గేహవితతి శ్రీ సంస్తుత్యమై నూత్నలో
క మైక్కుండు కనంబడెన్ మదిని నిశ్చయం బంచు నూహింపుమా. ౮౧
- చ. స్తుతి యిదిగాదు నామదిశి శ్రీ జోద్యముగాఁ గనుపట్టె నద్ది య
ప్రతిమము సర్వలోకముల శ్రీ వైదని చెప్పఁగనొప్పు దన్ననో
జ్ఞత యిటులుండు నంచు నలశ్చక్రివిభుండును బద్దజాసనుం
డతనికళత్రముం బలుక శ్రీ నర్వతనొంద రటన్న న్యాయమే. ౮౨
- మ. పరికింపంగ వినూత్నమే యనుటయే శ్రీ స్పష్టంబుగా నయ్యెన
చ్చెరువుం బొందితి మున్న దెన్నఁడయినం శ్రీ జెప్పంగ నేవిన్న య
ట్లరయం దోషకయుండె జొచ్చితిని ధైర్యంబూని యెట్లొ తదం
తరమం దోగిరిజా! మనోజ్ఞతమసాధం బొండు గానంబడెన్. ౮౩
- ఉ. అందుఁ గలట్టిరక్షకులె శ్రీ యశాదురు సిద్ధతఃస్వలంచుఁ దో
చెం దరుణీమణి! వినుము శ్రీ చెప్పెద లోపలి కేగునంత శ్రీ
మందిరుఁ డక్షియుగ్మము సమస్తశుభంబులఁ గాంచునట్టిదా
చందమునం గనంబడియె శ్రీ సాధుజనావనదీక్ష యేర్పడెన్. ౮౪
- చ. చరణములందు వ్రాలి వనజప్రభ వాత్మజ! కావవయ్య! యా
దరమున నంచుఁ బల్కితిని శ్రీ దానవసూదనుఁ డంత నాపయిం
గరయుగ మట్టెసాచి దయఁ శ్రీ గాచెద లెమ్మని లేవనెత్తె నో
తరుణి! యదేమిచెప్పుదు నతం దొనరించిన యాతిధేయమున్. ౮౫
- ఉ. నారద! నీప్రయత్నము విశనం దలపోసితి నింతలోన నీ
చారుతరోక్తుల వివరణజాలు నదృష్టముగల్గె బల్కుమా
మూలత మెప్పుడో జతనముల్ పొనరింపఁగఁ గాల మున్నదే
నీరజసంభవాదుల కనింద్యచరిత్రుల కీవె తెల్పితే. ౮౬
- మ. అని యేమేమొ దయాంతరంగమున నన్నాశ్రీవిభుం డెంతోమో
మునఁ జూచున్తిత మట్టె పర్వ సకలంబున్ దానె యైయుండి య
జ్ఞనిపోల్కి దగి ప్రశ్న చేసె వినుమీ శ్రీ ఊణీధరేశాత్మజా!
మనమం దెంచితి నీతలంపు నదియేమాత్రంబు బాగుండమిన్. ౮౭

- శ్లో. మోమోటంబును మాని పార్వతియు మిమ్ముం జేకొనఁబూనె నం
చేమేమో వచియించితే సమయ మొకతే మోదముంగూర్చుట
శ్రీమంతంబుగఁ దోచుట హరియుఁ దాఁ ఓ జిత్తంబునం బొంగిన
ట్లే మోముంగని నిశ్చయించితిని జూమ్మి పల్కు లింకేటికిన్. ౮౮
- శా. ఆసంభాషణముల్ సమగ్రముగ నీవాలింప నే జెప్ప నె
న్నో సంవత్సరముల్ చనుక గనుక నే నొక్కొంత సారాంశము
ల్లాసం బెంతయు నెప్పునంబుఁ బురికొల్పు బల్కితి జాలదే
యోసుభ్రూ! సుముహూర్తనిశ్చయము చేయుంగాక నీతండ్రియున్. ౮౯
- క. వినవే “శుభస్య శీఘ్ర”, మృదుసూక్తిని బార్వతీ! సుధాశను లెల్ల
మనముల నువ్విష్టాచుచు, గనులారం గాంచుకొరికల్ పాలయంగన్. ౯౦
- క. ఎపు డాసుముహూర్తము దెల్పుపత్రికయుఁ గానఁబడునో న పోవం జనుభూ
ధ్రపతికుమారిక పెండ్లికి, దవనీయమడకలాపతతఁ గొని యసుచున్. ౯౧
- క. కనిపెట్టియున్న వా రి, ననియంతయు నిర్వహించుభారము నాదే
యనవచ్చు నోతలోదరి!, వినిపింపుమ యింకనైన న విషలాశయమున్. ౯౨
- ఉ. నీముఖపద్మవిచ్యుత వినిర్మల వాగమృతంబుఁ గల్గయు
గ్ధామలమార్గమూలమున నాత్మను దృష్టిని గాంచజేయుఁగా
కోమహిళామణీ! యనిన నొయ్యిస మేనయుఁ బుత్రితోడ న
మ్మా! మునిపల్కు లెంతయును న హర్షము నింపెడు మాకు నిచ్చుటన్. ౯౩
- చ. వలయునటంచు మాని బహుళవారము లెచ్చటి కేగుదెంచి నీ
వలన సరోజనేత్రునకు న బాంధవముం గల్గించి మమ్ము వ
ర్ధిల నొనరింపఁబూనెను మఱిది దలపోయక నీమనంబునం
గల యభిలాషముం దెలుపుకొంటును బూనకయుండు టొప్పునే. ౯౪
- చ. జనకుఁడు నీతలం వెలుంగఁజాలక చింతలఁ గుందుచున్నవాఁ
డన నిక నాదుమాట యిటులంచు వచింపఁగనేల! నీతలం
పును విని వస్తువారములఁ న బొందుగఁ గూరిచి బంధువారముల్
దనియఁగఁ బెండ్లిచేయఁ దగఁ న దా నెదఁ గోరెడు నీమతండ్రియున్. ౯౫
- ఉ. ఆతఁడు చిన్న వోవ ముని న యారటమొందఁగ నింతదాఁక నీ
చేతమునందుఁ గల్గునది న చెప్పక దాఁడఁగ నేల తల్లిరో!
యీతఱి నైన దేటవడ న నీయదియట్టు లటంచుఁ బల్కి మా
చేతములెల్లఁ జల్లనడఁ న జేయఁగదమ్మ సరోజహాననా! ౯౬
- సీ. శ్రీసమృద్ధియు సుఖస్థితియు సౌందర్యరేఖయు శరీరాలోగ్యకృష్ట వాగ్వి
శారదత్వమ్ము సంస్తవనీయవిద్యయు దివ్యహర్ష్యములును న భవ్యసుఖని

వాసములగు నుపాసనములుఁ గేళీమహీధ్రముల్ గాయకులెన్నోదాస
దాసీజనములు నుత్తమపత్తనంబును వ్యోమయానములుగనుత్తమతమ

- ఆ. రత్నభూషణములు శరమ్యయశశకీర్తు, లిట్టి వింకంగలుగునట్టి వెన్నో
చెలఁగుచుండ నుండుఁచెలువుఁడె కాంతకుఁ,దగిన మగఁ డటంచుఁదలఁపవలయు.
- క. అమ్మా! యిన్నియు నొకచో, నెవ్వైయుఁ దగియుండు నంచు శ నెంచకుమా సౌ
ఖ్యమున నుండం గోరిన, నమ్మాధవుఁ గోరికొనుమ శ యన్నియు నుంటన్. ౯౮
- ఉ. ఆమహనీయుఁ డల్లుడయి శ హారివిమానము నెక్కి నిర్జర
స్తోమముగొల్వ నిచ్చటికి శ సొంపుగ రాఁ గనులారఁ గాంచఁగా
నోములు మేము పూర్వజని శ నోచియెయుండిన నీదు మానసం
బామురవైరిఁ గోరుకొను శ నంచుఁ దలంతుము సర్వకాలమున్. ౯౯
- క. మా పూర్వజన్మసుకృతం, బాపాటిది గాకయున్న శ నన్యుడ నీకుం
జూపరిగాఁ గన్పడుఁజువ్వి! పంకజనయన! మాట శ లిక వేయేలా. ౧౦౦
- క. ఈవిషయంబుల నెల్లఁ, భావింపుము నీదుమదిని శ బర్వతనాథుం
డేవిధమున నీకార్యము, వేవిధముల సమృద్ధించు శ విబుధు లలరఁగన్. ౧౦౧
- క. హితముల వీనిం గఱపుట, మతివిభవము గల్గియుండుమానిని వగుటఁ
బ్రతిఫలము చక్కనగు నను, విత మాత్మం దోఁచుటనె విభీతమృగాక్షీ! ౧౦౨
- క. తలపోసి నుత మదిలోఁ, బలుకుమ “యిదమిత్థ” మనుచుఁ బార్వతి! యనఁగాఁ
దలఁపులు ప్రతివచనమును, బలుకఁ వలదనుచుఁ బట్టుఁపట్టుటకతనన్. ౧౦౩
- క. ఏమియుఁ బలుకక గిరిజయు, మో మఱవంచుటయు దాని శ మునివర్చుండుఁ
హైమవతేజననియుఁ దమ,వౌమదులఁ జేలస్వాశయంబుం దెలుపన్. ౧౦౪
- క. మందాక్ష మడ్డుపడ వం,చెం దనముఖపంకజంబు శ స్త్రీజనసహజం
బుం దెలుపఁజాలుదానిని, ముందటిభావంబు దెలుపఁ శ బూనదుగాదే. ౧౦౫
- క. అని నిశ్చయించుకొని రా,తనుజాతం దల్లి తనదుఁదాపునకుఁ దటా
లునరాఁగఁ దిగిచి మస్తం,బును దువ్వచు మూరుకొనుచు శ మోదాశ్రుతతుల్. ౧౦౬
- క. పుత్త్రైరమునఁ బడఁగా, నీత్రప నీ కేటికమ్మ శ హృదయంబున నే
పాత్రునిఁ గైకొనఁ దలచితో, యాత్రిజగములందు నెద్దియే గోరుదువో. ౧౦౭
- చ. తలఁచినయంతలోపలఁ బదార్థ మదెట్టిదియైనఁ జేర్చఁగాఁ
గల జనకుండు గల్గ నెదికాంక్షయొ తెల్పక సిగ్గుపెంపునం
దల యిటువంది యూరక విశతాకుపడం గతమేమి! తల్లిరో!
పలుకు మటన్న నేమియును శ బల్కక మ్రాన్పడినట్టు లుండఁగన్. ౧౦౮
- ఉ. మానియు నావిధాంబుఁ గని శ మన్నన యెంతయుఁ దోఁచునట్లుగా
మేనను జూచి పల్కె నిటు శ మించినలజ్జను గూరియున్న యీ
మానినిచిత్త మెంతయును శ మాతీనదంచుఁ దలంపనయ్యె నిం

- కై నను సంశయం బుడిగి యత్నము చేయగవచ్చుఁ బెండ్లికిన్. ౧౦౯
- చ. తనమది శ్రీపతిం దవిలెఁ యదప్పానరించితిఁ పొత్తనంచు నీ
మన కెఱిగింప జంకి తనమస్తక మొయ్యన వాల్చెఁ జమ్ము నీ
తనయను బల్కరింప కింకఁ యదన్తహయత్నముఁ జేయఁబూన్పుమా
యనుపమరీతిఁ బెండిలి యహా! యనునట్లు లొనర్పఁగాఁ దగున్. ౧౧౦
- ఉ. శ్రీవిభుఁ డల్లుడై సురలుఁసిద్ధులు సాధ్యులు కిన్నరోత్తముల్
దేవవిభుండు తక్కుఁగల యదికృతులున్ విధిముఖ్యులున్ మునీ
ద్రావళి తన్నుఁగొల్వ ముదఁమారఁగఁ పెండ్లికిఁ దల్లిరాఁగ నీ
వే వరవర్ణి నీ! కనుదు యెంతయు వేడుకపిచ్చులింపఁగన్. ౧౧౧
- ఉ. కన్నులు రెండుఁగాఁగ విధి యకల్పనచేయుట తెల్వేలేమి నే
మన్న వినోదముల్ గనెడునప్పుడు వానిని పృథ్విచేయుశ
క్తి నైతి నిచ్చియున్న నదె యెట్వయనం జనుఁగాదె యీషహ
బన్న నపూర్వమా ననుచు యనాత్మఁ దలంతువు నీవె సుప్రతా. ౧౧౨
- ఉ. ఎన్నిగృహంబులున్న నికనెన్నియొ కావలెనంచు దోచు నా
వెన్నునిరాక యిట్టిదని యేయిశిరంబులు గల్గు శేషుండే
యెన్నఁగఁజాలఁ డన్న మఱియెవ్వఁడు శక్తుండగు వ్యవీయభా
గ్యోన్నతి యెట్టిదో తెలుప యోపుమనే యిట రిత్తమాటలన్. ౧౧౩
- ఉ. తల్లిని దండ్రిజేడియలఁ దాఁ బ్రియబంధువులన్ నిరంతరం
బెల్లవిధంబులన్ దనువనెంచిన సీసుత శ్రీనికేతనున్
వల్లభుఁగాఁగఁ గోరె ననవచ్చుఁ గదా హరిణాయతేక్షణా!
యుల్లము వల్లవింకఁ బతనమవ్యమ మూఁకఁగఁ బ్రోత్సహింపుమా. ౧౧౪
- చ. తనయహృదంబుజాతము నితాంతము మెత్తని పింఛకే శ్రమం
బునకు సహింపఁజాలదు తపోవిభవంబును గన్నదొటనొ
య్యఁకఁ దనయంత మేలుకొని యార్తవిభున్ పరియించునంచు ద
జ్జనకుఁడు వేచియుండుట ప్రళయగవశంబున నే నెఱింగితన్. ౧౧౫
- ఉ. అన్నులమిన్న యూహ యిటుకలంచు హృదేశున కిచ్చి తెల్పే సా
భ్యోన్నతి నొందఁజేసి తొరయొప్పుఁ బ్రయత్నము చేయఁబూన్పురే
వన్నది నేడుచేయఁదగు యనుచుఁగదా జను లాడుచుండ్రు నీ
కన్నిట నేర్పుగల్గుటఁ బ్రయత్నమునం దది చూపఁగాఁదగున్. ౧౧౬
- తే. కంజనేత్ర “శుభస్య కీర్తు”మ్మటన్న
నానుడిన్ వినియున్న దానవని నమ్మి
నాడఁ గావున నద్దాని యనావిషయము
నను ఫలింపఁగఁ జేయుమా యనయము మెఱయ. ౧౧౭

- చ. ఇకక బలుమాటలేల? హరిణేక్షణ! పెండ్లిప్రయత్నమెంతో వే
డుక నొనరింప నెల్లరు కళడుంగడు మెచ్చుగలారు నేను గౌ
తుకము భరింపరామి మదిఁ శ దొందఱపెట్టెగ నర్తనంబు స
ల్పక నిలువంగ నోర్తునె యశపారముదంబుధి మున్గకుందునే. ౧౧౮
- చ. సమయ మదెప్పుడో యనుచు శ స్వాంతము వేగిరపెట్టుచున్నదీ
యుమయు మదుద్యమంబు ఫలమొందఁగఁ జేయఁదలంచె నింక వ్య
ర్థముగను గాలముం గడుప శ రాదుగదా తొరఁబూని సర్వయ
త్నము లొనరింపఁగాఁ దగువిధంబునఁ జేయఁగఁ బూనుటొప్పుగా. ౧౧౯
- ఉ. ఇంతకు ముందుఁ బెండ్లికయి శ యేను బ్రయత్నము చేయకుంట నీ
కింతగఁ జెప్పఁగావలసె శ నిట్టివి మీ రొనరించియుండుటక
జింతలపాలుగామి నిటు శ చెప్పుట యేటి కటంచుఁ దోచుటల్
వితలుగావు గాని నను శ వేఁచెడునీఁరతాప మార్పఁగన్. ౧౨౦
- చ. త్వరపడు టొప్పుఁజుమ్ము వనితాఃణి! యీనిధమెల్ల నెంచి శ్రీ
వరునకుఁ బెండ్లిపత్రికను శ బంపుటకై యతి వేగిరింపు మీ
తరుణము సర్వమంగళనిఘానము గావున నానిమిత్తమై
ధరణిధరేంద్రు యత్నపరతంత్రునిగా నొనరింపుమా దమిన్. ౧౨౧
- ఉ. నేనును భూధరేంద్రునకు శ నీదుహితృప్రియకాంక్షఁ దెల్పఁగాఁ
బూని చనంగనెంచెద విభుం బురికొల్పఁగ నీవె యర్హవం
చేను దలంతునంచుఁ దొర శ నెంతయుఁ బల్కులుతొట్రిలంగ న
మ్మాని వచింపఁగా విని హిమక్షితిభృత్సతి యెంతో వేడుకన్. ౧౨౨
- ఉ. ఓమునివర్య! నీనుడుల శ నొప్పుగ మాళిధరించి యిప్పుడే
మే మొనరింపఁగాఁదగునొ శ యెట్లు విభూతికి నీడునేయనౌ
నో మరియాదఁ గాంచుటకుఁలో యటులే జతనం బొనర్పఁగా
భూమిధరేంద్రు వేడుకొని శ పూన్పెద యుష్మదభీష్టసిద్ధికాన్. ౧౨౩
- క. మీయాశీర్షలముననే, యీయత్నము సాధుఫలదశమే యగునంచుక
బాయని విశ్వాసమున ము,నీ! యెదనమ్మితిని భర్తృనిశ్చయ మిదియే. ౧౨౪
- క. ఇదె పోయెద నానాథుని, మదినిం బురికొల్పెదను రమానాథుని బు
ద్ధి దమింబొందఁగ యత్నం, బిది సాగునటంచు నమ్ముమీ సురమానీ! ౧౨౫
- చ. అని వచియించి దేవముని శ నల్లన వీడ్కొని పుత్రివాంఛితం
బును మునివక్కినట్టి దని శ బుద్ధిని నమ్మి మహాముదంబు నె
క్కినఁ బలిచెంతకేగ; మునికుంజరుఁ డుత్కటహర్ష పూర్ణుడై
చని హిమభూధరేశ్వరుని శ సన్నిధి నుండె ముదల్గి మున్గుచున్. ౧౨౬

- ఉ. మేనయు భర్తృదర్శన మశమేయఫలప్రద మంచు నెప్పుడు
దా నెదయందు నెంచుప్రమదామణి గావున దాని కర్హమా
పూనికఁ జార్వలంకృతిని శ బొల్పుచు రాజమరాళయాసము
గానఁబడంగ వచ్చెఁ జెలికత్తెలు ముందటఁ ద్రోవఁజూపగన్. ౧౨౭
- చ. మునివరసంయుతుండయి ప్రభూతముదంబునఁ బెండ్లిమాటల్
దనజతనంబుఁ దేటపడఁ శ దానయి చేయచు మానివాక్తత
విన శ్రుతియుగ్మముం బనుచు శ వీతకళంకుని నాథుఁ గాంచి యొ
య్యనఁ జని నిల్పెఁ బార్శ్వమున శ హరిహరణ్ణయయత్రపుత్త్రినాన్. ౧౨౮
- చ. జతనము దేనిఁబూన మదిసంతసమందుచు నున్నవాఁడో త
త్ప్రతిఫల మట్లు తోచిన నితంబిని మిన్నను గాంచి సంతసం
బతిశయమై చెలంగఁ దనశయంతికమందును గూరుచుండ నం
చితకరసంజ్ఞచేసి సతి శ చెంతను మెల్లఁగఁ గూరుచుండఁగన్. ౧౨౯
- ఉ. దేవమునీశ్వరుం డరుగుదెంచినకార్యము వింటివే తనూ
జావిషయంబునం దింక బోసంగఁగఁజేయు నదెద్ది యంచునీ
వోవరవర్ణిసీ! దలఁచితోక్కి యదెద్దియొ తెల్పుమా వినం
గావలతున్ ముదంబొసఁగఁగల్గు నటన్న మహాశ యుబ్బుటన్. ౧౩౦
- ఉ. నారదుఁ డేగి పుత్రీక మశనంబునఁ గల్గినకోర్కీయిట్టి దం
చారసి వచ్చి తెల్పుననునాస మఱితగఁ బ్రోత్సహింపఁగా
నోరమణీ! తలంచునను శ నొక్కట హర్షమహాభిముంపఁ జే
కూరెను నీదురాక మదిఁగొంకక తెల్పుమ తత్ప్రపృత్తులన్. ౧౩౧
- చ. అనుటయు మందహాసము ముఖాంబుజమం దొకవితకాంతి సు
జననము నొందఁజేయ మృదుసాధువచస్సుల నిట్లుతెల్పెఁ గూ
తునభిమతంబు; దేవమునిధూర్జటి రాకకు సంతసిల్లె మ
న్నన లొగిఁజేసి నేనును గగనంగఁ దదంతికమందె యుండితిన్. ౧౩౨
- చ. పరమకృపాభి సాధుజనభద్రదు శ్రీహరి సమృతించున
క్కరణిని దెల్పెఁ జిహ్నములఁ శ గన్నియ; మానియు సంతసిల్లినీ
కు రమణివాంఛఁ దెల్పుటకె శ కోరి ననుం ద్వరపెట్టె నింక స
త్వరమ వివాహాయత్నము నితాంతము చేయఁగ నొప్పుగా విభూ! ౧౩౩
- ఉ. శ్రీవిభుఁ డల్లుఁడొనట యశేషవిభూతిని బొల్పుమీటునా
దేవత లాతనింగొలిచి శ తృప్తి నొసంగఁగ వత్తురంట యెం
తోవిభవంబు మించఁ దమి శ యొప్పుగ నెమ్మది సందడింప గే
హావళు లేర్పఱింపఁ దగునయ్యయిచోటుల నర్హమాగతిన్. ౧౩౪

- ఉ. వచ్చెడువారికెల్లరకు శ వ స్త్యవరంబులు సర్వవస్తుసం
వచ్చుటులంబులై తనరుభంగి నొనర్పఁ దగుంగదా యికం
బొచ్చుములేని ప్రీతిమెయి శ భూధ్రవరా! సకలప్రయత్నముల్
మెచ్చుకొనంగఁ జేయఁదగు శ మిక్కిలి గారవ మబ్బు దాననే. ౧౩౫
- చ. అని తనుమధ్య పల్కవిని శ యాహిమవద్దిరివర్వఁ డెంతయున్
దనమది సంతసిల్లి మునితల్లజఁ గన్గొని దోసిలోగ్గి యి
ట్లరు దుహితృప్రియంబు చెలువారెడునట్టు లొనర్చువాడఁ గా
వున సుతయొప్పిదంబు వినఁబొంగెడు చిత్తము దానిఁ జెప్పవే. ౧౩౬
- చ. తోలుత నసమ్మతిం గనినతొయ్యలి యిత్తటి సమ్మతించినీ
పరికినరీతి లోకగురుఁ శ బద్ధదళాతునిఁ బెండ్లియాడు న
ర్తిలి గనుటెంతయున్ మదికి శ మె చొనఁగూర్చెడు మానివర్య! యే
పలుకుల సమ్మతిం దెలిపెఁ శ బార్వతి వాని నెటుంగఁ బల్కుమా. ౧౩౭
- చ. అని యడుగంగ సుస్థితము శ హరితరంబుగ వక్త్రరంగమం
దు నటన మొప్పుజేయ మునిఁధూర్జటి యిట్లనియెన్ గిరిశ నీ
తనయయు లజ్జపెంపున నితాంతము మానముచే నెటుంగఁదె
ల్పెను మదుదీరితంబునను శ ప్రీతియెసంగెడునంచుఁ దేటగన్. ౧౩౮
- చ. ఇదివఱ కాహరింగుఱిచి శ యేబలుకంగ నిజాశయంబు స
మ్మదమునఁ దెల్పుచుండు బహుమానము శంకరునందునుంట ని
య్యదనున దానిమాని త్రిదశాధిపవందితపాదపద్మ శ
ర్మదు హరిఁ గోరుచందమును శ మాటలఁ దెల్పక తెల్పె సన్నలన్. ౧౩౯
- మ. తన కీష్టుండగువానిఁ దెల్పుటకు మంఠదాక్షంబు గైకొంట ప్రీతి
జననైజంబుగదా! మహిధ్రవరా! శ సర్వేశ్వరుం బ్రాణనా
థునిగాఁ గైకొను టుత్తమం బనుమదుక్తుల్ సంతసంబొప్పు గై
కొనుటం దెల్పెను సిగ్గునన్ దనదువాక్కుల్ వెల్పడంజాలమిన్. ౧౪౦
- ఉ. ఇంతకుమించినట్టి గుఱు శ తెన్నఁగ నుండునె వేఱదెద్దియే
జింత యిఁకేల జైలవర! శ కీఘ్రమ పెండ్లిప్రయత్న మెల్లరున్
సంతసమందఁ జేయఁదగు శ శంకరుఁగింకరు లోఁదలంప కా
వంతయు సంశయింపక మహావిభవంబు చెలంగుచుండగన్. ౧౪౧
- ఉ. శ్రీవిభుఁడంట దేవవత్ససిద్ధమునీంద్రులఁగూడి యల్లుడై
గ్రావముఁ జేరవచ్చునట శ కంజభవాదులు పెండ్లివేడుకల్
వేవిధులం గనంగఁ దమభీరువులం దమిఁగూడి వచ్చి నీ
పాపనసత్కృతిం గొనెఁసోవాంఛఁ జెలంగుదురంట యద్దిరే! ౧౪౨

- చ. ఇళక బలుకంగనేల వచియించెద నున్నదియున్నయట్లు నీ
దుకలిమి కర్ణమహాగతిని శ దోయజనేత్రుని గారవింపనా
సకలవిధంబులకా దమిని శ సల్పము మంచిప్రయత్న మిద్దియే
ప్రకటవిభూతికికా ఫలము శ పర్యతనాయక! యెన్నిచూచినన్. ౧౪౩
- ఉ. ఇట్టులుగాదె యుండఁదగు శ నెన్న నదృష్టము లోకమందు నే
పుట్టువునందుఁ జేసితివా శ భూరిఫలంబు లొసగుకర్తముల్
గట్టులఁజేడ! మూడగుజగంబుల మేటిపొగడ్త గంటి వీ
పట్టున నెల్లదేశతల శ బాగుగ మెప్పుగనంగఁ జేయనా. ౧౪౪
- చ. విడుదుల నేర్పఱింపు కనుకవిం వొనఁగూర్చెడునట్టులెల్లచోఁ
బడయఁగ నర్హమైనెగడు శ నస్తుపమూహము నేకరింపు మె
ప్పు డెవరి కేదియిష్టమయి శ పొల్పుచొ యట్టి పదార్థమస్తే చే
పడెడు విధంబునకా నిలుపు శ పల్వర భృత్యులఁ గార్యపఠులన్. ౧౪౫
- చ. మునినగునేను గార్యభరముకాదెలుపంగ వలంతి నెట్టుట
దును మును వెన్నఁజైన సుదక్షతుల్ పురుషుల్ పరమోత్సవాళి బా
ల్లొని యొనరింపఁ జూచుటకుఁగూడ నొకప్పుడు నోచనైతఁగా
గనుక నిటుండఁగావలయుఁ శ గార్యము లంచు వచితు నెవ్విధిన్. ౧౪౬
- ఉ. పుట్టుకనుండి మానినయి శ భూతపతికా బరమేష్ఠి శ్రీవిభుం
దొట్టిసుపర్వనాయకుల శ భూర్తసురారి మదాఁహూహలకా
బట్టుదలం గనుంగొనుచు శ వార్తల లోకహితంబుగోరి యు
న్నట్టులె తెల్పుచుం దిరుగునట్టి సురక్షిని న న్నెఱుంగవే. ౧౪౭
- చ. ధరణిధరేంద్ర! యిట్టిఁడగు శ తాపసచశ్యుని నన్నుఁ బెండ్లిదా
భరము నెఱుంగనట్టి వనవాసిగణాగ్ర్యుని లోకు లెట్టియా
చరణములందుఁ బొల్తు రనుజాడ నెఱుంగనిఛాందసుకా మహా
త్తరమహామందుఁ జేయఁదగుదానిని బ్రశ్నముచేయఁ బాడియే. ౧౪౮
- క. నే నెఱిగించినవేవియు, వానిం దలపోసి మదికి శ వచ్చినవానికా
జానుగఁగొని తక్కినయ, వ్యానిం దగనెంచి కార్యకరతం గనుమా. ౧౪౯
- క. ఏదెట్టులు చేయందగు, నాపిత్తులు మెచ్చునట్లు శ లద్దాని నటుల్
శ్రీవయితుఁడు సంతృప్తఁడు, గాదగుగతిఁ జేయవయ్య శ కార్యం బెల్లన్. ౧౫౦
- చ. అని మరియాద యుట్టిపడఁనట్టులుగా వచియించి వేడ్క ని
ట్లను దుహినాచలేశ్వర! మహావిభవంబు ప్రసిద్ధమానటుల్
వనరుహపత్ర నేత్రుఁడు వివాహముసొంపును గొంచి విశ్చయం
బును గనున ట్లొనర్చు మిఁక శ మూలత మెప్పుడొ తెల్పుమిం ద్వరన్. ౧౫౧

- చ. కమలభవుండు గీష్పతియుఁ శ గమ్రసమస్తగుణాకరంబుగాఁ
బ్రమద మొసగునట్టిదిగ శ భాసిలు లగ్నము నిశ్చయింతు రా
సమయముఁ దెల్పువాడఁ బలుఁచాతురిమీఱఁగఁ బెండ్లికిం బ్రయ
త్నము నొనరింపుమా మది నితాంతమునన్ ద్వరపెట్టెడుంజుమీ. ౧౫౨
- చ. సరసిజగద్భుచెంగటికిఁ శ జయ్యనఁ బోయెద లగ్ననిశ్చయం
బు రమణఁ జేయఁగోరఁగను శ భూధ్రవరేణ్య! వచింప నర్హమా
నరుస మదాశయంబుఁ దమివర్ధిలఁగా వినిపించితింగదా
యరిగెద నింక నాకు నెల శ వాద్యతి నిమ్మని మాని వేడినన్. ౧౫౩
- ఉ. భూధరపుంగవుండు మదిఁ శ బుట్టినసందియ మింతయేఁ దనున్
బాధయొనర్చుచుంట మునివర్యున కేమియుఁ దోఁపకుండ నే
గాథనొ చెప్పిపంపఁదగుఁడగా యని యోజనచేసి యాత్మలో
సాధకబాధకంబులను శ శాస్త్రవిధిం బరికించి యిట్లనున్. ౧౫౪
- ఉ. సీదయఁగల్గ నెట్టిపనినిం దలపెట్టిన తెప్పపాటునన్
బ్రోచిగఁజేయఁ జాలుదు విభుత్వముగల్గుట నెల్లతావులన్
నాదగునాజ్ఞ సాగు మునినాయక! లగ్నము నిశ్చయించి యా
శ్రీదయితుండు మెచ్చునటఁచేయుము దాననె పండుఁ గార్యముల్. ౧౫౫
- ఉ. ముద్దుకుమారి చక్రిగౌనఁ శ బూనె నటంచు వచించినట్టి యీ
సుద్ది నిజంబెయన్న తమఃసూన్యతవాక్కులె నమ్మినాడ న
మ్ముద్దియ యెల్లకుంటఁగద శ పుట్టె మనోవ్యథ యింతదాక ని
ష్ఠిది తొలంగెఁ గానఁ దగునట్లు ప్రయత్నము చేయఁబూనెదన్. ౧౫౬
- ఉ. సీనుడియొక్కఁడే ఋతము శ నెమ్మిని గల్గఁగఁజేయునంచు నా
మానసమందు నమ్మి సురమండల మెంతయు సంతసింప నా
చేనయినంతదాకఁ ద్వరఁ శ జేయుదుఁ బెండ్లిప్రయత్న మిందు నే
దే నొకలోటు కల్గకయె శ యిప్పని సాగ నొనర్తు నారదా! ౧౫౭
- ఉ. కూతుమనోగతం బెలుగఁ శ గోరఁగ మానితి నీనుడిన్ శ్రుతి
ప్రాతముగాఁగ నెంచితిని శ వచ్చునె దీనికి లోప మంచు నా
చేతము నమ్మియున్న యది శ చెప్పెడిదేమి ముహూర్త మిప్పుడం
చేతటి నాకుఁ దెల్పుదువొ శ యేమట కన్నియుఁ గూర్తు మానిపా! ౧౫౮
- ఉ. అన్ని భరంబులున్ భవదశహార్యమనోబల మాశ్రయించియే
యున్నవి కాని నాపయిని శ నొక్కటి నిల్వఁ దరంబుగాదు సు
పన్నుడ వన్నిటన్ ద్రిదశశపాలకపూజిత! భక్తవర్య! నీ
వన్నదిమాట పాడినది శ యశాఁ దగుపాట యటంచు నెన్నుమా. ౧౫౯

- ఉ. ఏమని యానతిచ్చెదవొ యేవిధి నేనని జేయఁ బూన్పెదో
యోమునినాథ! యక్కరణి యొప్పని చేసెద వేటుమాట నే
నేమొయి బల్కు వేటువని యెద్దియుఁ జేయఁదలంప నీవెకా
యీమహా మెల్లభంగుల సురేంద్రముఖుల్ గొనియాడఁ జేయఁగన్. ౧౬౦
- ఉ. పేరున కేను గార్యమును యెప్పువహించఁగఁజేయ నీవు చే
కూరిన భాగ్యయోగమునఁ యాడితి మీయెడఁ గన్యకామనం
బారసి తంచు బల్కితి కళదా పలుమాట లింకేల పెద్దవై
శ్రీరమణుండు మెచ్చునటు యేయుము యత్నము నేను దోడ్పడన్. ౧౬౧
- ఉ. జ్ఞానిగణేశ్వరుండయిన యసగర్భునినోట లగ్న మి
ల్లొ ననుమాట వెల్వడినయంతన శిష్యుని బంపవయ్య యో
మానివరేణ్య! సుత యనుమానములేక వివాహవస్తునం
తానముఁ గూర్చి మిమ్ములను యదార్థుని సిద్ధముగాఁగ నుపదెదన్. ౧౬౨
- ఉ. గేహవరంబు లెల్లరకుఁ యీర్తిదముల్ గను దోడఁజేయ ను
ద్వాహవిధానముల్ త్రిదశతల్లజు లెల్లరు మెచ్చునట్లు నా
యూహ చెలంగఁ గూర్చెద నోహోయని మానులు సన్నుతంఁ స
న్నాహము లొప్పుజేసెదను యనద ! నీదగు మెప్పు గాంచెదన్. ౧౬౩
- ఉ. కన్నియమాట నీయదియోగాని య దెవ్విధి నాదిగా దటం
చెన్నియె యిట్లు పల్కితి నహీనవిభూతిఁ బ్రయత్న మేను నీ
యెన్నినరీతి నేవిషయమేఁ గొఱతం గనకుండఁ జేయువాఁ
డ న్ననుఁగూర్చి సుతయు నెడంద విచారము నొందఁ బోకుమా. ౧౬౪
- ఉ. నాయెడలోప మింతయుఁ గనంబడకుండఁగఁ జూచుకొనిండు న
జ్ఞాయతనేత్రయాశయమ యదారయుభావము నీదటం చొగి
వేయివిధంబులం బలుక యేసటనొందను జమ్ము వేగమే
యాయజునంతికంబునకు యనర్తిలం బొమ్ము మహర్షిచంద్రమా! ౧౬౫
- చ. స్థితముచెలంగ నివ్విధిని యెప్పుగ నారదుఁ డాత్మఁ గొతుకిం
బతులితరీతి మించ నిపు యడంబుజసూతిని గానఁబోయి శ్రీ
పతికి వివాహాలగ్నము సుభద్రదమై తగునట్లు కూర్పుమ
ప్రతిమవిభూతిఁ బెండ్లికి సుపర్యులు పత్తు రటంచుఁ బల్కెదన్. ౧౬౬
- చ. సరసిజసూతి చారుగుణసంపద నొప్పు ముహూర్త మొచ్చి శ్రీ
వరునకు నీకుమారికికు యభిషిక్తరాజబలంబు లుండఁగా
గురుకవిముఖ్యభేదరూపకుఁ బలముల్ చెలువారునట్లు²భే
శ్వరబలమొప్పు జెప్పిన జనంబున నీకు నెఱుంగఁజేసెదన్. ౧౬౭

- చ. కమలదళాక్షునిం గనఁగఁ శ్రీ గ్రక్కునఁ బోయి సువార్తఁ దెల్పి ల
గ్నమునకు నెట్టివిఘ్నములు శ్రీ గల్గకయుండఁ బ్రయాణయత్న మా
యమరులుచేయఁ బూన్పెద మహాష్టలతో హరిఁగూడి వచ్చెదఁ
హిమగిరివర్య! నీపనులనెల్లను సిద్ధముచేసి యుండుమా. ౧౬౮
- ఉ. ఎత్తటి మంగళభస్మను లభింతుము దూరమునుండియే భవ
చ్చిత్తము పల్లవింపఁ దమిఁచెంద వినుంబడు నట్లై నీవు న
త్యుత్తమబంధురాజిఁ గొని శ్రీ యుత్తమరత్న విభూషణాళితో
వత్తువుగాక లోకసమహవాయపతిఁ గొనిరాఁగ వేడుకన్. ౧౬౯
- మ. మరియాదల్ వచియింపనేల యింక నోక్ష్యాభృద్వరేణ్యా! శశి
వరముఖ్యామరనాథులఁ మునితతే శ్రీ బ్రహ్మాదులంగూడి యా
హరి రా నెట్లు చరింపఁగావలయునో శ్రీ యట్లే కడుఁ శ్రద్ధతోఁ
జరియింపం దగు నంచుఁ దెల్పెదను వాఁకృపల్య మొప్పారుటన్. ౧౭౦
- మ. తనయంగూర్చి విచార మింతయును జిత్తంబందు నూల్కొల్పి కీ
పని మేమానొకొ యంచొగిం గలవరంపా టొంద కింకఁ మనం
బున నుత్సాహము పొంగ యత్నముల నింపుల్ గుల్కజేయం దగుఁ
జనువాడఁ నెలవే యటంచు మదిలో శ్రీ సంతోషమొప్పుం జనెన్. ౧౭౧
- చ. కరమునఁ దాళశబ్దములు శ్రీ కమ్రతరొంకృతినాద యుక్తిమైఁ
బరఁగ విపంచికాస్వనము శ్రీ పంకజలోచనుఁ బ్రీతుఁ జేయఁగా
నరిగె “మురారి కృష్ణ పరమాత్మ నిరంజన సాధురక్షకా
పరమకృపాసముద్ర” యని శ్రీ పల్కుచు మోదసుధాబ్ధి మున్లుచున్. ౧౭౨
- చ. తనజతనంబు పంచెనని శ్రీ తాఁ దనలోనన యెంచుచుఁ రమే
శుని ముదమొందఁ జేయఁదగుఁచొ ప్పిదెగా యని నిశ్చయించుచుఁ
వనరుహసూతిఁ గాంచి త్వర శ్రీ భద్రము లొందఁగఁజేయు లగ్నముఁ
మనముననెన్ని తెల్పు మట శ్రీ త్వాధరవర్యుడు వేచియుండెడున్. ౧౭౩
- క. తెలుపంగ వలయులగ్నము, జలజాక్షుడు పెండ్లికొఱకు శక్రాదిసురా
పతి నిన్నుఁగూడి చనఁగా, నెలమిం గనఁజేయవలదె శ్రీ నెల్లర గిరియున్. ౧౭౪
- క. కనుకఁ హిమగిరికడకుం, బనుపందగు దూత నొకనిఁ శ్రీ బ్రాల్మలక యం
చును దెల్పి తొందరించెద, వనజాసను నతఁడు తెల్పువాడు లగనమున్.
- క. పరమక్షేమాస్పదమై, నిరుపమమై లగ్నమద్ది శ్రీ నెగడు జగమునఁ
హరముఖులు విస్తయండ, జరగు ముహూర్తంబు దేవసన్నిధి వేడ్కన్.
- చ. అని తలపోయుచుం జనియె శ్రీ సంబుజగర్భునిచెంత కందు స
న్మనులును దేవవర్యులును శ్రీ నూత్నమహాత్మవ మొప్పు దన్నుఁ గొ

ల్వ నలరు దేవసత్తమునిఁ బ్రహ్మ యనంగఁ బ్రసిద్ధిగన్న వే
దనికరవక్త్రునిం గని ప్రదక్షిణపూర్వకవందనంబులన్.

౧౭౭

చ. నిరుపమభక్తిఁ జేసి పదసీరజయుగ్మము గాంచుచున్ హృదం
తరమునఁ బెండ్లిమూరుతముఁ ఁ దాఁ దలపోయుచునుండె; నంత నా
సరసిజసూతి దేవమునిఁసత్తముభావము లోఁ దలంచి శ్రీ
హరిదగు భావమెంచి స్థితఁ మాస్యమునం జెలువార నిట్లనున్.

౧౭౮

ఉ. మోమున నాతురంపడెడు ఁ పోలిక కన్నడుఁ గార్యభార ము
ద్దామముగాఁ బయింబడినఁ ఁ దత్తట మందుచునున్నయట్లు నీ
దౌ మరియాద దెల్పెడు నళయారె యిదేమిటి వితయంచు నే
నేమెయి నెంచినన్ దెలియఁ దిండుకయైన సురర్షిచంద్రమా!

౧౭౯

మ. తెలియం జెప్పుము త్వత్సమాగమనరీతం జక్కఁగా నంచు నా
జలజాక్షప్రియనందనుండడుగ నాఁచందంబుఁ దెల్పుగ ని
స్తులమోదంబొగిఁ బైవయిం బోలయఁ దోడ్దో సుస్థితం బంచురిం
ప లలిం బల్కె ముహూర్తముం దెలుపునాభారంబు నీపైఁ బడెన్.

౧౮౦

చ. త్వరపడి నిశ్చయింపు గిరితల్లజుఁ డెంతయుఁ మౌందరింప నీ
పరిసరసీమఁ జేరితిని ఁ బద్మదళాక్షుఁడు సంతసించు ని
ర్జరవరు లౌననంగ మునిఁరాజులు మెచ్చుగ నేనుగూడ న
బృరపడ నంచుఁబల్కుటయుఁ ఁ బొంగెడుసంతసమున్ నటించుచున్.

౧౮౧

ఉ. హాటకగర్భుఁ డిట్టులను ఁ నార్య! సురర్షివరేణ్య! యితలో
బోటిమనంబు మాప్పుగనఁ బూనికొ నొనర్చిన నీచమత్కృతిన్
మాటలఁదెల్ప శక్యమె యమాధరపుత్రిక చిత్తదార్ఢ్యమీ
పాటియె యంచుఁ దోడమిని ఁ బల్కితి నవిధి నప్పు నిస్సృహన్.

౧౮౨

ఉ. ఇప్పుటి నీదుమాటలనె ఁ యేర్పడె నామది సంతసంబు నీ
చెప్పినయట్లు లగ్నము నళచించెద; ముంవొకసందియంబు నే
రొప్పుగఁ దీర్పు మవ్వల ముహూర్తముఁ దెల్పెద నక్రిశ్చయే
యప్పురమాత్మఁ జక్రి మరెయూద గ్రహింపగ సుత్సహించెనో.

౧౮౩

ఉ. నీవును దల్లిదండ్రులును ఁ నీరజనాభునిఁ బెండ్లియాడ నె
న్నోవిధాలన్ గలంగునటు ఁ లొక్కమొగిం బురికొల్పు నక్కటా!
యీవిపరీత మెందయినఁ నింతగఁ జిత్తముగాల్పఁ జూడ లే
దేవిధి నైన దప్పదని ఁ యెంచి సరే యని యితి యొప్పెనో.

౧౮౪

ఉ. ఉన్నదియున్నయట్లు మది ఁ నొండొకభంగిని దోచునేమొ యం
చెన్నక చెప్పవయ్య విని ఁ యేను ముహూర్తము నిశ్చయించి నీ

- మన్ననఁ గాంచువాడఁ బలుకమాట లింకేల యనంగ నారదుం
డు న్నగుమోము భావముఁ గగడుంగడుఁ దెల్పఁగ నూరకుండినన్. ౧౮౫
- చ. వనజభవుండు వే మటియుఁ శ బల్కె మునీశ్వర! యూరకుండ నే
లని తలపోయ సందియము శ నాస్యమునందగు సుస్థితంబు గాం
చినఁ బ్రమదంబుఁ దోచెడిని శ జెప్పఁదగుం ద్వార మీఱ నన్న ని
ట్లనియె సమస్తముం దెలియునట్టి ప్రభుండవుగావె యూవిధి. ౧౮౬
- చ. తలఁచినయంతనే ఫలము శ తానుగ నొందఁగఁ జేయఁజాలు నో
జలరుహసంభవా! ననుఁ బ్రసంగవశంబునఁ బ్రశ్న చేయుటల్
తలఁచఁగ హాస్యభాజనమే శ తత్త్వముఁ దెల్పితిఁగాదె ముందె యి
మ్ముల సుముహూర్తముం దెలుపు శ పోయెద శ్రీపతిచెంత కీర్షణ. ౧౮౭
- ఉ. అన్నులమిన్న వారిజదళాక్షుని బెండిలియాడ సమృతిం
చె న్ననుఁ జెంతనుంచుకొని శ చెప్పఁగలట్టినుడుల్భవిష్యద
భ్యున్న తిరీతియుం దెలిపె శ నొప్పుగభూధరపత్ని మేన నే
నున్నయటుల్ వచించితి మహాత్తమలగ్నము నిశ్చయింపుమా. ౧౮౮
- చ. అనుటయు వింతసవ్వలయ శ నాత్మఁ దలంచె నితండు మానివ
ర్యనిచయమందు మేటియను శ నాఖ్యను బొందియు నింతవెట్టియా
నని తలపోయనైతి నిపు డరయ్యది నిశ్చయమంచుఁ దోచె శ్రీ
శునిదగు నాశయం బెఱుంగుచొప్పును గూడ నెఱుంగఁ డక్కటా! ౧౮౯
- చ. మలినమనస్కుఁ జేయునొకకమాటు వివేకము వృద్ధినించుచున్
వెలయఁగఁజేయు నొక్కతటి శ వింతగఁ జింతలపాలుసేయఁగాఁ
దలఁచు నొకప్పు కర్త మది శ దానికి సాటి యదే జగంబులం
గలుగడు వేఱుసాటి యనఁగఁ బొడకట్టెను నాకు నద్దిరే. ౧౯౦
- ఉ. ఏకిఁగాని కర్మగతు శ లిట్టివటంచు నెఱుంగరానివై
పారములేని దైవగతీభంగి జెలంగెడుఁ గానఁ గర్మమే
సారెకుసారెకుం దలఁచు శ శాశ్వతమా పరతత్త్వమంచు నే
నారసి నిశ్చయించితి మహర్షి యితం దెఱుంగంగఁ జాలమిన్. ౧౯౧
- ఉ. విచను వాంఛఁబూని యితఁ శ డాసుముహూర్తము నిశ్చయింపఁగాఁ
బూనుచుచున్న వాడు నను; శ బొంకెద నించుక దాన దోషముల్
గాననగుంగదా యని నికామభయంబును బొందనేల యే
మైన స్వలాభముం గనఁగ శ నాత్మఁ దలంచినఁ గల్గు దోషముల్. ౧౯౨
- చ. ఇతరుల కెన్న నప్తము లభవెవ్విధిఁ గల్గకయుండు దేన ను
న్నతఫలరాజియుం దన కనంతరమైన లభింపకుండు నా

వితమునఁ బల్కువాక్య మది శ వేయివిధంబుల సత్యదూరమై
క్షీతిదగి యుండినన్ గలుగఁగజేయదు పాపఫలంబు సుంతయున్.

౧౯౩

చ. వినఁగఁ బ్రియంబుగాఁదగుచు శ విశ్వసుతింగను సత్యమై చెలం
గినవచనంబె పల్కుదగుఁ శ గేవలసూన్యతమైన నప్రియం
బనఁదగు నట్టిదైన నదిశయారయఁగా నన్యతంబెయో నటం
చును దనరారున్యాయమిది శ సూన్యతవాక్యమునందుఁ జక్కఁగన్.

౧౯౪

ఉ. ఈవిధ మాత్మలక్ష్యముగ శ నెన్ని మునీంద్రునితోడఁ బల్కెదన్
శ్రీవిభుచెంత కేగునటఁజేసెద నంచుఁ దలంచి యిట్లనున్
దేవమునీంద్ర! నీపలుకు శ దివ్యము సుతస మబ్బుజేసె నిం
కేవిధమైన సందియ ముదించుకయైనఁ బొసంగ దాత్మలోన్.

౧౯౫

ఉ. ఒక్కటిచెప్పెదన్ దలఁపు శ మోముని! సీహృదయంబునందు నే
నిక్కడనుండి మూరుత ముదయ్యది యుక్త మటంచు వేడ్కపెం
వెక్కఁగఁ జెప్పినన్ జలరుహేక్షణుఁ డీయది యాలకించి పెన్
మక్కువనొందునో మఱొకమాట వచించునొ యెట్లు చెప్పనొ.

౧౯౬

చ. ప్రతిపద మేమహర్షులకొ శ రాజులకో దివిజాళికో గడున్
దితిజులవంక బాధ లొగి శ దీర్ఘగరానివి కల్గెనన్న వా
ర్త తనకుఁజేరినంత నవతార మదేభువనంబుననొ య
చ్యుతుఁడు కొనంగ నెంచిన ముహూర్త మిదెట్లు ఫలింపఁజాలెడున్.

౧౯౭

మ. పనులే విట్టివి లేకయుండు పెపుడో శ భావింపఁగాఁ జాలువాఁ
డనె మానీశ్వర! నీవెటుంగవొకొ దాశ్శక్త్యం బస్తవీయంబు పే
చని పద్మాక్షునిఁ బ్రశ్న చేయుము భవతాస్త్వంతంబునం దెప్పు క
న్యను బెండ్లాడు తలంపొ తెల్పుమని; శ్రీనాథుండు నద్దానికీన్.

౧౯౮

ఉ. ఏమని యుత్తరం బిడునొ శ యెవ్విధి నిష్పనిదీర్పఁ బూర్పునో
యామెయిఁ జేయు టుత్తమమె శ యానని తోఁచెడు నాకు సీవునున్
జ్రేమభరంబు దాల్చినను శ బెండ్లికిఁ బెత్తన మెంతపూనినన్
ధీమహితుండవౌట నొకతేజ సుమంత తలంచి చూడుమా.

౧౯౯

క. మునినాథా! లోకంబుల, ననుచుండ్రు “తదేవలగ్న” శ మని యద్దానన్
గననగు లక్ష్మీవతియం, ప్రినభినసంస్కృతియె యదియె శ కీలకము గదా. ౨౦౦

క. నీ వెటుంగవొ యీకీలక, మీవిధమున నుండుననుచు శ నెటుంగనియట్టుల్
నావలన వినఁగ నెంతితో, దేవవిభుం గానఁబొమ్ము శ తీర్థమె యనన్. ౨౦౧

ఉ. బౌననఁ గాదనంగఁ దన శ కప్పుడు తోఁపకయుంట నూరకే
తా నిలుచుండి నారదుఁడు శ ధాతృమహాశయ మెవ్వదంచు లో

- లోనఁ దలంచుచున్ జలజలోచనుపాలికిఁ బోవు టొక్కడే
కాని మఱొక్కఁ డెద్దియును శ గార్యముగాదను నూహపర్వఁగన్. ౨౦౨
- ఉ. మోమొకయించు కెత్తి నలుమోములవేలుపుఁగాంచి నీనుడికొ
స్వామి! ధరించినాడఁ దలఁ శ జక్రిని గానఁగబోవువాడ నం
దేమయినన్ ఫలంబలరునే మఱి వచ్చెద లేకయున్న న
ట్లేమునులుండుకానలకు శ నేగెద ధీజడిమమ్ము పోవఁగన్. ౨౦౩
- చ. తెలియుదు నేను సర్వమును శ ధీమహిమంబుగలట్టివాడ నం
చలరుచు గర్వయుక్తిఁ దల శ కర్తముగానిఁనిజగాన ని
ట్టు లొనరుపంగ నెవ్వఁడు గడుకొ దిటవొప్పఁగఁ బూనునంచు వే
ల్పులు వినుతంపఁజేయుటకుఁ శ బూనితి దైవము నెన్న కాత్మలోన్. ౨౦౪
- చ. తగినవిధంబునన్ దలఁచె శ దైవము శాస్త్రి యొనర్ప నాకుఁ జ
క్కఁగఁ బనిసాగినట్టులె నిశకామము తోచుచు నుండెగాని యె
ప్పగిదిఁ దలంచినం జెడఁచుభంగియె కన్నడ కాశఁ బెంచుచున్
దగి తుద కిట్లు వీఱిడి యితండని దోచఁగఁజేసె నక్కటా ! ౨౦౫
- చ. వెనుకకుఁ బోవ గోయి గతభీతిని ముందున కేగ నూయి నాఁ
జనునుడి సంగతంబయినచందము నామదిఁ దోచె నిప్పు శ్రీ
శునికడకేగినం గరుణాచొప్పడఁ బెండ్లిముహూర్త మేష్టా చె
ప్పినఁ బయనంబుచేయుదును శ బెత్తనమంతయు నీదె గా యనున్. ౨౦౬
- చ. గిరిపతిచెంతకుం జనినఁ శ గేవలభక్తి నమస్కరించి యు
త్తరు వెటువిత్తురో యటు పదార్థము సిద్ధమొనర్తు నేది యె
క్కరణి నొనర్పమన్నఁ గుతుకంబున నట్లె యొనర్పువాడ నీ
చరణములాస వేటొకఁడుసల్పను భారము నీదెగా యనున్. ౨౦౭
- ఉ. అంతట నూరకుండక ప్రియాత్మజ సమృతిఁ గాంచఁజేయుటల్
చింతలమాన్పుటల్ హితముఁ శ జెప్పుట లన్నవి మీవె సుమ్ము నా
కెంతటికార్యముకొ సలుప శ నెత్తఱి నుత్తరువిత్తురో యశే
పంతముమీఱఁ జేసెదను శ భారము సర్వము నీదెగా యనున్. ౨౦౮
- ఉ. కావున నామదిం గలుగుగర్వ మడంపఁగ దైవ మిందఱన్
గావలె నంచు నిట్లు పలుకంగ నొనర్చె నటంచు నెంచెదన్
శ్రీవిభుచెంతకుం జనెదఁ శ జిత్తమునం గలదెల్లఁ జెప్పెదన్
భావ మెఱింగి యెట్లొనరుపం దగు నట్టులె నే మెలంగెదన్. ౨౦౯
- క. పరమేశ్వరుకార్యం బని, స్థిరకీర్తి నెసంగెడు నని శ తెఱవకు సౌఖ్యా
కరమని యీయత్నంబునఁ, విరిగితి నిందాఁక నామదిం గలత్పప్తిన్. ౨౧౦

- తే. ఒకటి నే జేయబోవ వేటొక్కడ డయ్యె
దైవయత్నం బది విపరీతమగు నేని
పౌరుషంబెల్లం దలచ నిశ్శలమె యగును
నాగం దగుసూక్తి లెక్కింప న నామనమున. ౨౧౧
- క. మనసునఁ గల్గినగర్వం, బనునది యింతరును దెచ్చె ననఁగలదే యె
వ్వనినైన నీదుదోషం, బని యాత్మకృతాపరాధ న మనఁ దగుఁగాదే. ౨౧౨
- క. ఒరు లిక్కార్యంబున నా, ను రిపులెయై విఘ్నములను న గూర్చిరనుచు నె
వ్వరును బల్కుదు నేటికి, బరితాపం బింకఁ బోయినచ్చెడఁ దండ్రీ! ౨౧౩
- క. నెలవిమ్ము పంకజాక్షుని, గలుషఘ్నుని గానబోయి న కార్యం బిది యి
ట్టులుసాగె నింక నేమని, నెలవిత్తువొ యట్లె నేను న జేయఁ దలఁచితన్. ౨౧౪
- క. అని విన్నవించు నవ్వల, ననజాక్షుం చెవ్విధమునఁ న బల్కు నటులె నే
నొనరించు మరలఁ జూడం, గను నత్తుచో రానొ చెప్పఁగఁ జాల విధి. ౨౧౫
- క. తలవ్రాతయట్లు జీవితములుసాగును దానిమాన్యు న బూనఁగదరమే
జలజాసన! మాబోంట్లకు, నెలవిమ్ము పరీక్షయిద్ది న జీవితమునకున్. ౨౧౬
- చ. అని తలపోక మ్రొక్కి వినయంబు కనంబడ వెన్నకే క్రిమం
బునఁ బదముల్ తడంబడఁగ న బుద్ధి స్థిరత్వము గాంచకట్లు తోఁ
చునటులు పోవుచుండఁ గని న చొక్కపుఁబ్రీతిఁ గనంబడంగఁ జే
యను దలపోసి యిట్లనియె న నాస్యమునకొ స్థిత మంకురింపఁగన్. ౨౧౭
- ఉ. పుత్ర! యిదేటివిత నగుఁమోమునఁ జింత కనంబడంగ వే
దత్రయపాతసంభవమునదం బడఁగంగఁ గలంతమీఱఁ దా
పత్రయబాధితుండువలె న భావము తోఁపఁగఁ జేయుచుకొ మహా
ర్థిత్రవ లట్లె వైకొనఁగ న దీనత నొందుట కేమిహేతువో. ౨౧౮
- ఉ. నాదగుభావ మిట్టిద యనంజనునంచుఁ దలంపఁజాల కా
శ్రీహయతుం గనంగఁజని న చెప్పినయట్లు మెలంగువాడ నే
దేది స్వకర్తమో ఫలము న లెల్లను దానికే నర్హమైనయ
ట్లే దగుచుండునంచు నిపు న దెంతయు నార్తిని బొంది తేలికొ. ౨౧౯
- చ. విను మొకమాట చెప్పెదను న విహ్వలతంగన కాలకింపుమా
తనయ ముహూర్తనిశ్చయము న భాత యొనర్చుట శ్రీవిభుండు దా
నిని దలఁదాల్చు లెంతయును న నిద్రముగాదె తలంపు మీదె యా
త్మను; గనుకకొ రమావిధునిదాపున కేగుమటంచుఁ దెప్పితన్. ౨౨౦
- ఉ. చిత్తమునందుఁ దోచినటులేయ సమర్థుండు చక్రపాణి స్వా
యత్తములే సమస్తవిషయంబులు శ్రీహతి కిట్లుగాన న

- త్యుత్తమ మాపరేశుకడ శ కొప్పుగఁబోయి వచించుటంచు నే
నిత్తఱిఁ బల్కితిం దనయ శ యియ్యది వేటుగ లోఁ దలంచితో. ౨౨౧
- క. సీపూనినకార్యం బిది, యేఁగిదిం దలఁచిచూడ శ హీనంబనియే
చూపట్టె నాకు ననుచుం, దాపసవర! యెంచినావె శ తత్త్వ మరయకే. ౨౨౨
- క. హరికొఱకు నీవుపూనిన, వరకార్యం బెవ్విధమునఁ శ బండకయుండున్
సురలు నుతింపఁగ సాగును, బరికించితి నింతవట్టు శ పరమర్ని వరా! ౨౨౩
- క. దామోదరు కాంక్షిత మది, యేమెయినున్నదియొ దాని శ నెఱుంగఁగవలదే
కామితదాతగదా యతఁ, డేమని వచియించు నట్టులే చేయఁదగున్. ౨౨౪
- క. ఇంకొకవిధముగ నీమది, శంకావళి కుండఁజాలు శ స్థల మొసఁగక యా
పంకరుహాక్షునికడ ని, శృంకణ మాటాడి కార్యసఫలత గనుచున్. ౨౨౫
- క. మరలి చనుదెమ్ము దేవో, త్కరములతోఁగూడ శైలశకాంతుగృహమునన్
జరగువివాహము చూడఁగ, నరుగుద మని బుజ్జగించునట్టి పలుకులన్. ౨౨౬
- క. తనయుని మడిఁగల సంశయ,మును బోవఁగఁజేయ దేవశమునియుఁ గలఁత యన్
వనధిమునిఁగియు రవంతగఁ, దనమదిలో నూఱడిల్లి శ ధాతపనుపఁగన్. ౨౨౭
- క. మును తాఁ జూచినలోకం,బునకుం జనె వ్యోమయానశమున నవ్విధముం
దనమది నెంచి రమాధవుఁ, డనుకంపన్ సురలుగొలువ శ నాస్థానమునన్. ౨౨౮
- క. పేఁచేసియుండె; నారదుఁ, డంచితగతిమీఱఁ బోయి శ యట విరజాఖ్యం
గాంచిన శైవలిసీమణి, చెంత మహావైభవములఁ శ జెలఁగెడు పురమున్. ౨౨౯
- చ. కనుఁగొని సంతసంబడరఁ శ గాయజుతంద్రిని గాంచినట్టులే
మననము చేయుచున్ జని సశమస్తజగత్ప్రభు లోకసాక్షి నాఁ
దనరుమహాత్ముఁ జక్రధరు శ ధర్మమయుం గని తత్పదాబ్జముల్
దననోసలంఘ మ్రొక్కి ప్రమోదంబున సన్నుతిఁజేసి యిట్లనున్. ౨౩౦
- శా. సీమాహత్త్యము లిట్టిపంచెఱుంగఁగా శ సీరేజగర్భాదులే
వ్యామోహంబును గాంతురన్న నిక నేల మత్ప్రతికాశులే
మేమే నెంచఁగఁ జాలువారలే రమాధీశా! పరంధాముడన్
నామం బెన్నఁగ నీకెయర్హమగు వింతల్ గూర్పు నీచెయ్యముల్. ౨౩౧
- ఉ. ఏమియెఱుంగనట్లు నటియింతువు శ్రీధర! యొక్కమాటు నీ
దామహితైకతేజమున శ కందని దెద్దియులే దటంచు వే
దామలవీధిని దిరుగునాహులకే తెలియఁజెలంగు దు
ద్దామవిభూతి నొక్కతఱి శ దాసుడ నజ్ఞుడ నీకు మ్రొక్కెదన్. ౨౩౨
- ఉ. ఇచ్చట నుండునొక్కతఱి శ నెంతయుఁ బ్రీతిని గూర్చునట్లుగా
ముచ్చటమీఱ నొక్కయెడ శ ముం దెవరేఁ దలపోయనట్టి య

త్యుచ్చవిభూతులం జెలఁగుచుండుపురంబున నుండు వాద్యులన్
సచ్చరితా! భవద్వసతి ఓ సత్యముగా నెఱుంగు దరంబొకో.

౨౩౩

మ. ఫలియింపందగనట్టి కార్యము ఫలింపజేయ శక్తుండవై
సులభంబౌపని దుర్లభంబుగనె తోఁచుం దేన నాయూహలం
గలుగంజేయ వలంతివై సకలసంక్రాంతాత్మ తేజండవై
ఖలవర్గారి యనంగనొప్పు నిను వేడ్కుం గొల్తు నశ్రాంతమున్.

౨౩౪

శా. దేవా! నన్ను బరిక్ష చేయుటకుఁగా ఓ దీక్షాక్రమం బొప్పుగా
నీవే పూనిన నెప్పుడైన నెటులే ఓ నిర్వింగ శక్తుండనే
భావంబందుఁ గృపాతిరేకమును బొసఁగి బాడియా నానయిన్
నీవేతప్పు మఱిండు నే నెఱుంగ నోసీరేజఃశ్రేక్షణ.

౨౩౫

ఉ. హృదిని రెండుగట్టుల విరాజిలునట్లుగఁ దోచుఘాసమున్
గాదన కర్తిలిం దినెఁకుకాంక్షల నిట్టటు పాలుచున్ మనో
న్తాదముమీఱఁగా మరలి ఓ మ్రాన్పడు ధేనుపుభంగి నేను దా
మోదర! పెండ్లి కార్యమున ఓ నూహలు వైకొన గర్వయుక్తితోన్.

౨౩౬

చ. తిరిగితి నింతదాఁక గతఃథీవిభవుండనె యైతి నింకినై
న రహితచిత్తజాడ్యునిగ ఓ న న్నినరించి కృపారసంబువై
బరఁగెడు నట్లొనర్చి మునిఁవారమునం దలయెత్తికొంచు సు
చరణముచేయఁగాఁ దలపుఁస్వాంతమునం నొకమాటు శ్రీకృష్ణ.

౨౩౭

ఉ. మూరుత మెప్పుడం చడుగఁ ఓ బొవ్వును నీడ కబ్బయోని పే
సారకరాఁగ సాగుఁగద ఓ శంకలు లేవుకదా వివాహముం
దారసి నిశ్చయించితివె ఓ యత్నముహూర్తము నీకరంబునన్
భారమునిల్చె రమ్మనిన ఓ వచ్చెద నందువు నీవు మాధవా!

౨౩౮

ఉ. ఏమియుఁ దోచకున్న నచశలేశ్వరుఁడెంతకుఁ బోయి సిద్ధమే
నీమహితప్రయత్న మన ఓ నీవెటుచెప్పిన నల్లెచేనెదం
గామినియాశయంబు గడఁ ఓ గాఁదగు భారము నీచెకాదె నే
నేమియు నుండ నాజ్ఞయను ఓ నేమనిపల్కుదుఁ బద్మలోచనా.

౨౩౯

చ. ననుఁ జపలాత్మఁగాఁ దలచి ఓ నాదగుయత్నము నిష్ఫలంబుగా
నొనరువఁబూని రెల్లరసుఁచూహయె తోఁచెడు నింతకుండు నో
వనరుహనాథ! నాగశము ఓ వాలుకఁ ద్రొంగరాదె యిది నా
మనమున సంతసంబునిడు ఓ మానక యప్పుని నాచరింపవే.

౨౪౦

చ. నలుపురు నవ్వచున్ బలుక ఓ నామన మొంతయు ముగించుచు నే
బలుకఁగ నేల యింక నిటుఁబాధలఁ గుండుకయుండఁ జేయుమా

- జలరుహనేత్ర! నీచరణసారసముల్ తలపోయుచున్ వనం
బులఁ దనుయాత్ర సల్పెదను ఓ బుద్ధియు వచ్చె నిఁకేమి యాజ్ఞ యో. ౨౪౧
- మ. మరలం బొమ్ము ఫలించుఁ గార్యమను నగమ్మాటల్ తగంబల్కి ని
ర్భరలజ్జం గనఁజేయ కింకనయినన్ ఓ రాజీవపత్రాక్ష న
న్గమణం గాంచి పరాభవంబునకు లగ్నము జేను గాకుండఁగాఁ
బరమేశా! దరిఁ జేర్చనయ్య, కరుణాపాథోధి వీవౌటచేన్. ౨౪౨
- ఉ. చాలుఁ బరీక్షలెల్ల స్ఫుటసారసలోచన! యర్హశిక్ష యీ
వేశకు లోననయ్యె బలువింతగ నెన్నియొసారు లింక నే
జాలునటంచుఁ దోడదొకొ ఓ సన్తునివర్యులు నవ్వుచుండఁగాఁ
గేలి యొనర్పనేల? పరికింపుము వేటొకసారి యాత్మలోన్. ౨౪౩
- ఉ. బుద్ధియె లేక యిప్పనికిఁ ఓ బూనితి శంకరుఁ గ్రిందుచేసి నిన్
బెద్దగఁజేయ నెంచనని ఓ వేయివిధంబుల నీపదాబ్జముల్
నిద్దపుఖాలముం దగుల ఓ నే నతులం బొనరించి పల్కుదున్
ముద్దుకుమారురీతిఁ బ్రియముం గనఁజేయుము దీనరక్షకా! ౨౪౪
- చ. అనుచు వినీతి యుట్టిపడునట్టులు పల్కి శుగ శ్రుధారలం
గనుఁగవ దొప్పఁదోఁగఁ జనఁగఁగాఁ దలపోయుసురర్షిఁ గాంచి నె
మ్మనమున వింతసౌతసము ఓ మైకొన నాతనిఁ బ్రోత్సహించి కా
ర్యనిరతిఁ బూనఁజేయఁ దగునంచుఁ దలంచి వచించె నివ్విధిన్. ౨౪౫
- శా. దేవర్షిప్రవరా! యిదేటివిధమో ఓ దీనత్వముం బొందఁగా
నీ పూహించినదేమొ దోడ దెటులే ఓ నేనెంచినన్; నీవు రా
నేవేశం బయనంబు చేయఁదగునో ఓ యేవేవి నైకొంచునే
యేవారిం గుమిఁగూడియంచు నొగి నూహింపంగ నీవివ్విధిన్. ౨౪౬
- చ. పలుకుచునున్న వాడ విదిభావ మెటుంగఁగఁగోరి వేడ్కకై
పలుకుటకో నిజంబుగనె ఓ పల్కఁగఁ గారణ మున్నదో మనం
బెలమిని వీడకుండ వచియింపుమ యున్నదియున్నయట్లు లీ
జలరుహనేత్రుఁ డించుకయు ఓ ఛద్వముఁ బూనఁడు నమ్ము మీనుడుల్. ౨౪౭
- ఉ. హైమవతీనితంబినియు ఓ నాత్మను శంకరునందు మున్నుదా
నేమరియాద నుంచినదొ ఓ యిప్పుడు దానిని వీడినన్ను నెం
తే మమతం దలంచినదె ఓ యేర్పడఁ దెల్పుమ దాడ కించుకే
నామది తత్తఱుపడెడు ఓ నారద! నీనుడు లాలకింపఁగన్. ౨౪౮
- ఉ. మూర్తము నిర్ణయింపుమనఁ ఓ బొమ్మని నాకడ కబ్బయోని ని
న్నార్తిగనంగఁ బంపుటకు ఓ నంతటికారణమేమొ యిప్పు నా

యార్తజనావనాహ్వయ మసపార్థముగాక చెలంగునట్లు స
త్కిర్తి స్థిరత్వముం గనంగ శ ధీవిభవంబున జేయఁ బూనెదన్.

౨౪౯

చ. వగవకు మింక నీపనికి శ భంగముచేసెడువార లెవ్వ రే
జగమున నుందురే గనెద శ శక్తిని దేనిని బూని వారలొ
ప్పుగ నిటుచేయఁ బూనిరొ ప్రభుత్వముమీఱ నెదుర్కొనంగనీ
పొగడికఁ గోరిచేసెదను శ బో పలుమాట లింకేల పల్కంగన్.

౨౫౦

మ. మరలంబోయి పితామహుంగని జగన్తాన్యుండవౌట¹ సుఖే
చరదృష్టంబయి సద్గుణాకరముగా శ జ్ఞానిస్తుతిం గాంచునె
వ్వరుసక లగ్నము నట్టిదాని ద్రిజగత్పృథ్వప్రదంబౌ నటుల్
త్వర నిర్తింపు మదాజ్ఞ నంచు మునిచంద్రా! తెల్పుమా యశ్వలన్.

౨౫౧

ఉ. ఆతనిచర్య యెట్టిదని శ యారయువాడ ముహూర్తనిశ్చయం
బాతతసౌఖ్యమొప్పునటు శ లాపనమేష్టి వచించునేని సు
ప్రీతి సుపర్వవద్యులను శ బెండ్లికిఁ బిల్చి ముసీంద్రసంఘముక
ఖ్యాతిఁజెలంగుదేవతల శ నచ్చరమిన్నలఁ బిల్చుమా మునీ.

౨౫౨

ఉ. ఇంతవచింపనేల యెవరెవ్వరు రాదగు నంచు నీదచి
త్రాంతరమందఁ దోచునొ మహామునినాయక! వారినెల్ల నొ
క్కింతయు సంశయింపక మతెవ్వరినే నడుగంగఁబోక నా
కెంతయుఁ దృప్తిగల్గునటు శ లెల్లరఁ బిల్చుము పెండ్లి పెద్దవై.

౨౫౩

ఉ. సీవానరించినట్టివని శ నే నొనరించినయట్టులే యగుం
గావున శంకకుక మనసు శ కాపురమయ్యెడురీతిఁ జేయ కో
దేవమునీ! వివాహమును శ ధీవిభవంబు చెలంగఁజేయుమా
దైవము నీకు ముందుగ నితాంతము తోడ్పడఁ బోవుచుండుతన్.

౨౫౪

చ. వలసినవస్తువారముల శ వాసప్రఁ డిచ్చునుగాక రత్నరా
సుల వరుణుండు హేమమయఃసుందరభూషణరాజి యీశు నె
చ్చెలి ధనదుం డొసంగెడిని శ జిల్లరవస్తువు లేవియైనఁ గా
వలసిన హవ్యవాహనుండు శ వారక యీగలఁ చెప్పడడ్డినన్.

౨౫౫

సీ. పొలోమి లోనగుడద నేత్రలు మనఃక్షమునం దమిఁగరిగిల్లఁ
దరలినత్తురుగాక శ సురమునీ! నీవేగి విలించియంతనె శ పెండ్లికావ్య
మునకు భంగము చేయఁబూనువారెవ్వ రిత్రిజగములందు సంధియముమాని
కమలజకడకేగి శ యమలముహూర్తము సిద్ధాంతముగ వేగ శ చేసికొనుచు
తే. జెప్పినట్లు పసుల్చిర్చి శ శీఘ్రముగనె, రమ్మ నేనును బెండ్లికార్యమునకును
సిద్ధపడియెద నెట్టులో శ చెప్పవలెనె, యింటగల్గెడు చిక్కుల శ నెల్లవిప్పి.

౨౫౬

1 సుఖేచరదృష్టంబయి = శుభిగ్రహములచే జూడఁబడినది.

- శా. వివరణఁజెప్పెదఁ గొన్నింటిఁ ద్రిదశవర్యశ్రేణికిం జెప్పఁగా
మానంబించుక తగ్గుఁగాన దివిషనై నీంద్ర! చాంచల్యమున్
బూనంగ వలదిందు; నావల నదోషోల్కి మరల్పంగరా
కే నిల్చున్ స్థిరమై జగంబులను దూ య తొప్పట దూష్యంబెకా. ౨౫౭
- మ. తొలిభార్యంగద నేనటంచు సిరి తోడ్పడి దక్కుభార్యగణం
బుల నెంతే క్రుధ నీనడించు మఱియాపూబోడు లొక్కొక్కరుం
గలహింసంగఁ దలంచుచుందురు మహాకార్యంబుగా దీనఁ జూ
డ్కులు నిల్పందగియుండు నాకు నెపు డెట్టుల్ నిల్పనొ బోరఁగన్. ౨౫౮
- మ. ఒకరామామణి యందగ త్తియలనే యొక్కర్తుకన్ మిన్న నం
చెకనక్కెంబులు పల్కు వేటొకతె నన్నేకాదె మన్నించునా
భుకటాక్షంబని తోడిచేడియలనే యదూటన్ సురక్షిండ్ర! యిం
కొకపద్మాస్య యకారణేర్వ్యగొని యత్యుగ్రంబుగా నస్తనున్. ౨౫౯
- సీ. ఒకతుక నవ్వుచు యొగిమాటలాడంగ నింకొక్కలేమ న యీ నీసడించు
ననురాగభరమున యంగనయోర్తు నన్ లాలింప వేటొక్కలలన దూట
నాతియోర్తుకనాకుఁ బ్రీతిమ్రొక్కుదుననమఱొకకోపన కాంచుఁబిటునుఁజూడ్కిఁ
జాలకాలంబాయె యసరసజేరి యటంచు నొకతె పల్కవలదం యొకతె గీటు
- తే. నొకతె నవ్వంగ వేటొక్కయువిద యెడ్చు
సరసముగఁబల్కు నొక్కర్తు యనిరసభాష
ణముల నింకోర్తు నాదుమనముఁ గలంచుఁ
బలుకులేటికి నాదురవస్థ లివని. ౨౬౦
- మ. వినవయ్యా! మదుదంతమున్ సకలమున్ యవిశ్వాస మొప్పారఁగా
వనితాసంఘము నొక్కరితగఁ దమిన్ యవర్తింపఁగాఁజేయ నె
వ్వనికే శక్యముగాదు నేనన నెటో యవర్తించుచున్ వారి నె
వ్వనముల్ గాసిలకుండఁజేయుచునె సమూహంబునుం గూర్చుచున్. ౨౬౧
- చ. మెలఁగుచునుందు నట్లయిన యేచకకుఁతలలందుఁ గొంద తె
ట్టులొ తగవేది యీసునఁ గడుమితిమితెడు పౌరుషంబునన్
గలఁగినచిత్తముల్ స్థిరతఁ యాంచఁగఁజేయఁగలేక క్రూరతం
బలుకుచునుండు దానఁ దలవంపులు నాకగు నప్పు డప్పుడున్. ౨౬౨
- ఉ. ఇంతగఁ జెప్పుటెల్ల భవదీప్సితమెట్లొ యడంగఁజేయ నీ
చెంతను యుక్తిబన్నితిని యీ! యని కొందల మందఁబోకుమీ
కాంతలనంగ నెంత త్రిజగంబుల సుస్థితం జెలంగ నే
పంతముమీఁద జేయఁగల యప్రభుడ నంచును నీవెటుంగవే. ౨౬౩

- ఉ. ఇందఱ కిన్ని రూపులుగ నేగనుపట్టంగ నేర్తు నీదుప
ద్దుం దగురీతిఁ జెల్లునటు నోరపుశక్తినిజేయువాడ నా
సుందరి కెద్దివాంఛితమొ నోచోద్యము నీమనసొందునట్లు దీ
ర్పందలపోసినాడ మునిసాలక చింతలు వాసిపొమ్మిఁకన్. ౨౬౪
- చ. అని వనజాయతేక్షణుడొ నో హర్షము పైకుబుకంగఁజేయు న
ట్లనుపమవాక్కుధం జిలుక నాయమరద్దయు సంతసిల్లి య
ప్పని ఫలియించినట్లుగనె నభావనచేయుచు దోసిలొగ్గి శ్రీ
శుని వినుతించె నివ్వధిని నో శ్రుత్యనురూపచస్తతి గడున్. ౨౬౫
- సీ. యజ్ఞరూపుండవు నో యజ్ఞేశుడవు యజ్ఞఫలమవు తద్భూరిఫలముననుభ
వించువాడవు నీవె నో చంచలాత్ములుచేయు కర్తములకు నైహికఫలములను
నిశ్చించలాత్ములు నీయతిమీఱ నొనర్చుకర్తములకు జని నో గాంచనట్టి
శాశ్వతానందవసతిరూప ఫలముల నొసఁగువాడవు నీవె నో బిసయహాక్ష
తే. వేదమయుడవు సత్యసంగవేద్యరూప, విభవుడవు సర్వలోకప్రవృత్తశాస
నుడవు తేజోమయస్వరూపుడవు దేవ, దేవ! నారాయణా! మహాదేవ! కృష్ణ!
- చ. నిను వినుతంపనేర్తురె యనింద్యచరిత్రుడ వీవు లోకపా
దనుడవు శ్రీవిభుండవు వివస్వతముఖ్యనిలింపవర్య సు
ఖనుతమహాఘనాశకర నో కామితదానచణాహ్వయా మహా
త్మ! నిను నుతించువాడనె నోతాంతము భక్తి యెసంగఁజేయుమా. ౨౬౬
- ఉ. సారసగర్భచెంగటికిఁ నో జయ్యనఁబోయెద విన్నవెందు నీ
హారమణీయవాక్కులఁ బ్రహర్షము పొంగంగ నంత నాయజుం
డారసి లగ్న మెయ్యది జయప్రద మంచుపచించు దాని నా
ధారణిభృద్వరేణ్యునకుఁ నో దత్తణమే యెఱిగించి యవ్వలన్. ౨౬౭
- చ. త్రిదశుల నింద్రముఖ్యులగుఁదిక్పతులన్ బం మేష్ఠి దేవతా
మదవతులన్ శచీప్రముఖమానినులన్ బం మేష్ఠిరాజ్ఞ తా
రద నటు లప్పరోగణము నో రాదగు శ్రీవిభు పెండ్లి కంచుఁ బి
ల్చెద మఱి వచ్చువా రెవరులేరుగదా యని విన్నవించెదన్. ౨౬౮
- ఉ. పెండిలిసాగు మంచుమలఁ నో ప్రీతి సపుత్రకళత్రమిత్రులై
యండజరాజవాహను మహామహిమాఘ్నినిఁ ప్రీతుఁజేయఁగా
రండు నివాసముల్ శిఖరిరమ్యతమామల సానుభూములం
దుండు యథార్హరీతి నని నో యొప్పుగఁ బెచ్చెదఁ బద్మలోచనా. ౨౬౯
- ఉ. ఆపల నీమహాఘ్రికమఁలాంతకముం గనవచ్చెదన్ మహో
భావము వెల్లడింప నని నో పల్కె సురక్షిమహాత్మ! యింక నే

- బోవ ననుజ్జయే యనిన శ ఘల్లసరోరుహనేత్రుడుం గృహ
ప్రావృతభావ ముట్టిపడ శ నార్య! కృతార్థుడవౌచు రాదగున్. ౨౨౦
- మ నినుఁగాంచక మది వేడ్కపొంగ నిచటక శ నే వేచియుందుంజుమీ
చనినట్లే మఱి రాదగుక జతనముల్ శ సల్పంగ రా దంతకుక
మునివర్యా! మరియాదకుం దగినయశస్పీల్కిక వివాహోత్సవం
బునకుక యత్నము చేయఁగాదగునుగా శ పొమ్మా తమిక రమ్మిటన్. ౨౨౧
- ఉ. లేనగ వాస్యపద్మమున శ లీల నటించఁగ నిట్లుపల్కువి
జ్ఞానమయాంగు శ్రీవిభుని శ సన్నుతి జేయుచు వేడ్కఁబోయె నా
మానివరేణ్యుఁ డాత్మ బహుళమానము గాంచినయట్టు లెన్నుచుక
దా నళినాసనుం గనఁగ శ దానవసూదను లోఁదలంచుచున్. ౨౨౩
- ఉ. అచ్చట సృష్టికర్తయు మహర్షులు తక గొలువంగ నోలగం
బిచ్చచెలంగఁ జేయుచునె శ యెన్నె మదిక మునివర్యురాక పై
పెచ్చుగ నాత్మశీర్షమునఁ శ బెండ్లిముహూర్తము నిశ్చయించఁగా
ముచ్చటఁ బల్కి తకగుఱిచి శ పొమ్మని పల్కిన శ్రీశు నెన్నుడుల్. ౨౨౪
- చ. సరిసరి పంకజాక్షుని విశాలమనస్సుటభావ మెట్టిదం
చరయఁగఁజాల కీమునియు శ నాత్రమునం దనుఁ బెండ్లిపెద్దగా
హరి వచియించినంతటనె శ యయ్యది నిశ్చయమంచు నెన్నుచుం
బరుగిడుచున్న వాఁ డిటకు శ బాలిశుఁడుకవలె నెంతవెంతయో. ౨౨౫
- ఉ. ఒక్కెడ సన్నుతించి మఱియొక్కయెడం బరిహాసమాడి తా
నిక్కడనక్కడం జెలిమి శ నెట్లొ కనంబడఁజేయుచుక గడుక
వాక్కలహంబుఁసూర్చి సురవారము సన్నుతిచేయ మించుచుక
బెక్కువిధంబులక యశము శ విశ్వములం గనె నెల్ల రా ననన్. ౨౨౬
- ఉ. ఇప్పుడు నట్టులేజరగు శ నీశునిమాని హరిక వరించు మేల్
తప్పక యొందుఁ బార్వతి; నితాంతము లజ్జ మదిం బెసంగఁగా
నప్పరమేశుఁ డెందునొ రహస్యముగా వసియించు నంచుఁ దా
నిప్పరమర్షి యెంచె నని శ యేర్పడుచున్నది సుంత యెంచినన్. ౨౨౭
- ఉ. ఇంతకుమించినట్టి దని శ యేర్పడుపం దగుమాధ్వ మీజగ
త్సంతతిలోపలక వెదుకఁ శ దా నొకఁడే కనుపట్టునే కటా!
యింతటి మానియిట్టు లగునే తలపోయఁగఁ గర్తమొక్కటే
యెంతయుఁ బొల్పు సాటియనఁ నెయ్యదిలేక నితాంతశక్తిచేన్. ౨౨౮
- శా. శ్రీనాథుండును నారదుక జపలుగాఁ శ జేయంగఁ దా నెంచి యో
మానీ! బ్రహ్మకడక ముహూర్తమును సమ్యగ్గీతి నొప్పారున

- శ్లే నిర్మింపఁగఁజేసి ర మ్మిచటి కెంతే బూన్కి దేవాలితో
నేనున్ నీవును బోవనొగడ యనున్ శ నేర్పంతయుం గన్నడన్. ౨౭౯
- శా. మాయామోహితుఁడౌట నిమ్మనియు నోమ్మాటన్ సువిశ్వాస్యముల్
పాయంద్రోయఁగరాదు వీని ననుచున్ శ బల్తాలు లేలెంచి నిం
కేయాలస్యము చేయకుండ లగనం శ బేంతే జమత్కారమా
రా యంచున్ సురలెల్ల మెచ్చుకొన నీధ్ధాంతంబు చేయందగున్. ౨౮౦
- చ. అని నను హెచ్చరించుటకు శ నల్లన వచ్చెడు నిమ్మనీంద్రుఁ డీ
తనిమది నొవ్వబల్కుటయు శ ధర్మముగాదు మృదూక్తులందు నుం
డినధ్వనిఁబట్టి భావమును శ నేర్పుమెయిన్ గ్రహించుజాడయే
కనఁబడ దింతదాక నిటఁ శ గల్గినచర్యనుబట్టి యెంచినన్. ౨౮౧
- ఉ. ఐన మతోక్కసారి విషయంబును దీని నెఱుంగువాఁడ నీ
మానియుఁ జింతనొందనటు శ మాధవుఁడెంతకు బోయి చెప్పఁగాఁ
బూనఁడు బ్రహ్మ లగ్నమని శ భూరిరుషం బలుకంగనెంచ న
ట్లూనిన నేర్పునం బలుక శ నొప్పు జమత్కృతి యెంతో యొక్కఁగన్. ౨౮౨
- చ. ఇదియె యుపాయ మింతకు నోదే మఱియొక్కఁడు గానరాదు మం
చిదిగ వివాహ మిద్ది సరసీరుహనేత్రుని సమృతంబుచే
సుదతికి నిష్టమైనటులు శ సోమకళాధరుఁ డెన్ని నట్టులే
తుదకు సురర్షికిం ద్రవయె శ తోడ్పడసాగెడు నిశ్చయంబుగన్. ౨౮౩
- చ. అని తలపోసి దేవమునియాననముం దిలకించి మెల్ల మె
ల్లన మరియాద యుట్టిపడుకొలాగునఁ బల్కె సెబాసురయ్య ప
ట్టును నెఱవేర్చ నీవలె గగఁడుం బొగడొందినవార లెందునే
గనఁబడువారె నారద! యఖండతపోనిధి వీ వొకండవే. ౨౮౪
- ఉ. ఆట్టిడవయ్య లగ్నవిషయంబున నించుకగాఁ బ్రమాదమున్
బట్టితి పంచు నేఁబలుకువాఁడఁ గ్రుఢం గొన కాలకింపులో
గుట్టుల నేరికే నెఱుగఁ శ గూడునె నీదగుశ్రద్ధఁజూడ నీ
పట్టునఁ బూనె శ్రీవిభుఁడు శ పంతము నిర్జర మానినాయకా! ౨౮౫
- చ. అదియెఱుంగంగఁ జాలక మహామతివయ్యఁ జలంబుమీఱి సే
యదనున నిడునందు మరియాదఁ దలంపక సంచరించుచున్
మదిఁ బరితాప మానితివి శ మంచిదె యాయది సుతయెప్పు మా
త్రిదశులు నన్వరింకొ మునిధీసుడు ధీరుత నొందె నువొగిన్. ౨౮౬
- చ. మతివిభవం బదెందు నిఁ శ మ్రాన్పడి తోమునినాథ! యేల య
జ్ఞతఁ గనినాడవో యిటులు శ చక్రీకి లగ్న మిదే జయప్రదం

- బతులితభావుకప్రదము శ నౌ నని చెప్పుటయెట్లొ సుంతయెం
చి తెలియఁబూనరాదె మునిశచిత్తము సర్వమెఱింగెడుంగదా. ౨౮౭
- చ. తలఁచినదే తలంపుగను శ దా నెదిచేయఁగఁబూన నప్పుడే
ఫలదముగాఁ జెలంగునదె శ పంతముగాఁ ద్రిజగంబులందును
సులభముగాని దెద్దియును శ జూచిన లేనిదిగాఁ జెలంగు ని
స్తులగురుశక్తియుక్తునకుఁ శ దోయజనేత్రున కేను బెద్దనై. ౨౮౮
- ఉ. ఇత్తటి లగ్నమంచు వచియించెడువాడనె పూజ్యభంగి నే
యుత్తములైన మెత్తురె యడదుత్తమమూర్ధమె యెంచి చూడుమా
చిత్తములో మఱొక్కమఱి శ చెప్పెద నొక్కరహస్య మద్ది యొ
క్కెత్తుగఁ దక్కుకార్యము లశవెల్ల నొకెత్తుగ నిశ్చయింపుమా. ౨౮౯
- చ. చని యట దేవదేవుఁగని శ సర్వవిధాద్భుతశక్తివంచు ని
మనమున నెన్నఁజాలని యశమర్త్యమునిన్ నను సత్కృపామృతం
బునఁ దనియంగ మోహమును శ బూనకయుండఁగఁజేసి కావుమా
యని వినయంబుమీటునటు శ ప్రార్థనచేయుము భక్తిపొంగఁగన్. ౨౯౦
- ఉ. ఎల్లరు పెండ్లిమూరుత మదెప్పుడు సాగునొ యన్నయాశచే
నుల్లము లుల్లసిల్లఁ దమయూహలు పైఁపయి సాగుచుండ ను
త్ఫుల్లసరోజనేత్ర! తొరళపూనిన నీపయనం బెటుంగ నే
యెల్లపు చెంచువారు తమరెట్లు తలంచితిరో చనన్ మదిన్. ౨౯౧
- ఉ. వీలినవారు పెండ్లి కెపుడేగెదరో యపుడే ప్రయాణమై
యోలి విమానపంక్తిపయి శ యుగ్మలులం దమిఁగూడిరాఁగ దే
వాళి తలంచుచున్నది మహాత్మ! రమేశ! తదేవ లగ్నమం
¹చాలతేచేసి యచ్చరలహర్నిశమున్ తమిఁ బాడుచుండుగా. ౨౯౨
- మ. పరమాత్మా! దయఁగావరయ్య నను సీభావం బెటుంగంగ నె
న్నరు శక్తుల్ గల రిజ్జగంబుల నికన్ శ వ్యాజంబు చాలించి యా
భరరాజస్యనికోర్కి తీర్పుగ ననున్ శ ధన్యాత్ముగాఁ జేయఁగాఁ
ద్వరగాఁ బెండ్లికిఁబోవ నెన్నుమ మదిన్ శ బ్రహ్మాదులున్ దోడరాన్. ౨౯౩
- మ. పయనం బీక్షణమందు నౌనను లసద్భవోక్తి నాలించి తోఁ
బయనంబై చనుచేర నెంచుచునె దేవశ్రేష్ఠు లున్నారు దే
వ! యమోఘేచ్ఛయెగాదె మీఁదగును దైవంబన్న బ్రహ్మమనన్
వియదాకారమటన్న నీవెకద యోవిశ్వాత్మ, సర్వేశ్వరా! ౨౯౪
- మ. “భవదిచ్ఛాసుమతం ముహూర్త మతులం భద్రప్రద” మ్మంచు నే
ను విరించాదులు నెంచువారము మునీంద్రుల్గూడ నిట్లే తలం

త్రు విభూ! పెండ్లిప్రయాణముక జరప దోడ్తో నాజ్ఞయిమ్మింక స
ర్వవిధస్తుత్యముగాఁ జెలంగుత గిరింద్రంబందు మర్యాదతోన్.

౨౯౫

శా. దేవా! యేదియనుజ్ఞ యంచుఁ గడునీతెక్ వేడుమా భార్గవీ
దేవీవల్లభుఁ డంత నుత్తరమురీతెక్ దేని గైకొంచు నో
దేవర్షీ! వచియించు దాని వినఁగాఁ శ దెల్లంబగుక సర్వముక
నీ వద్దానిఁ బురస్కరించుకొనియే శ నేర్పూని భాషింపుమా.

౨౯౬

చ. త్రిదశమునీ! సమస్తమును శ దెల్లముగాఁగ నెఱుంగఁజాలు నీ
కుఁ దగినమార్గ మీయది యశగుక జనఁగాఁ దగనంచు బోధచే
యఁ దరమె యేరికే ననుచు శ నాత్మ నెఱుంగుదు నట్టులైన నే
ముదుకుడఁగానఁ దెల్పితిని శ బుద్ధిఁ దలంచి యొనర్పు మట్టులే.

౨౯౭

మ. భగవంతుండు సమస్తముం దెలియు దైవంబున్న నాతండుగాఁ
గ గణింపంబడుఁగాదె యాతఁ డెఱుంగఁగాలేని దేముండు నే
జగమందైన వివాహకార్య మెపుడే శ సాగింఁగా నెంచుఁ జ
క్కఁగ సాగించెడునప్పుడే తలపు మింకక జ్ఞానదృష్ట్యాన్నతన్.

౨౯౮

మ. చనవయ్యా! తడవేల యింక నచటక శ జక్రిప్రియంబైన యి
ప్పని శ్రీనాథుని యిచ్చ పెంపుననె తశ్రాప్రేయశై లేంద్రు నె
మ్మన మానందరసాంబురాశి మునుఁగోళమాయా సమస్తైస్థముల్
కొనసాగుక మదిఁగల్గు సంశయ మడంగుక బొమ్మ మాశీర్వాదా!

౨౯౯

చ. తలపులు వేటుమాని సురతల్లజుఁడెంతకుఁ బొమ్మ సర్వము
గళములు సాగుఁ జింతలు వికావికిలై చను నీరువాంఛితం
బులు నెఱవేటు నన్న మునిఁపుంగవుఁ డెంతయుఁ బొంగి బ్రహ్మ
ల్కు లకుటిలంబులే యనుచుఁ శ గొంకొకయింతయు లేక యట్లునున్.

౩౦౦

చ. ఆమరుల దిక్పతివ్రజము శ నట్టులే మానులఁ దత్సతీసమా
హము మఱియుంగలట్టి సుగుణాఘృలఁ బెండ్లికిఁబిట్టి రాచగుక
సమయమునక మిముక మఱొకసారియు బిల్వంగవచ్చువారు లే
రమలకృపాతిరేకమున శ నందలు రాచగు నంచుఁ బిల్వంగన్.

౩౦౧

క. హరి యాజ్ఞాపించెంగద, సరసీరుహజన్త! యట్టిచందమున ని
ర్జరముఖులం బిల్వకయే, యరిగినఁ బేవాట్లుపెట్టు శ కిచ్చిలెఁ గనునే

౩౦౨

క. దీనికి నేమియుపాయంబో నీవెఱిఁగించినంత శ చుద్యమ మలరఁ

గా నేఁ బోయెదనని విని, యోనారద! వెట్టివాఁడనొక్కొ మెఱుంగన్.

౩౦౩

క. నారాయణకార్యంబన, నారయ నీకొక్కనికె ప్రియంబునఁ దగునే

కోరి ధరింతుము నేను బ, నారాతియుఁ బక్రిధినిఁబూజ్ఞ శరములన్.

౩౦౪

- క. కనుకఁ దదుద్వాహము లో, కనికరములకెల్లఁ గల్పకం బగుఁగాదే
మునివర! నీ వేగుము నే, నును వాణియు సురలమునులననుక బిల్లు మొగిన్. 301
- క. సురకాంతామణులక య, త్సురమణులక దేవభోగికాంతల మఱి కి
న్నరముఖులక బిల్లుము శ్రీ, హరి కుద్వాహమ్ము సాగునప్పటి కేమున్. 302
- క. ఎల్లరఁ దోడ్కొని హిమగిరి, వల్లభుపురి జేరుదుము భవతస్సహితుం డై
పుల్లసరోరుహనేత్రుం, డుల్లము పొంగంగఁ బార్వదోఘముతోడన్. 303
- క. పతగేంద్రాయాఘండా, సతులెల్లం గొల్వ వేడ్కసంధిల్లఁగఁ బ
ర్వతరాజుగేహమున కున్న తీమిఱక వచ్చుఁగాక శ నాతిఁ గొనంగన్. 304
- క. మే మెల్లరముం గూడఁగ, నోమాసీ! వేచియుందు శ ముద్వాహార్థం
బేమేమివలయునో యా, యామంజులవస్తువితతి శ నవహితమతి నై. 305
- క. కొనివచ్చెద నీచెప్పిన, పనులన్నియుఁ జక్కజేయుభారము నాదొఁ
జని మూరుతంబుఁ దెల్పుట, యనునప్పని నీదుభారమా సురమాసీ! 306
- క. చింతగినాడి యాశ్రీ, కాంతునికడ కరుగు మనినఁ శ గంజజనుడు ల
త్యంతముదంబును నింపం, జింతాజ్వర మెటకొ పోవఁ శ జిత్తం బలరన్. 307
- క. ఓంకృతినాదము మహతీ, పంకరుహక్షీముఖైకభవమయి యానం
దాంకంబయి వ్యాపింపఁగ, శంకరమిత్రుని గనంగఁ శ జనియెక మునియున్. 308
- క. అరుగుచుఁ దనలో నౌరా!, సరసీరుహసూతి తెల్పెఁ శ జక్కనిపథముక
హరికి ముహూర్తం బిదియని, తరమే తెల్పంగ లోకభతతి నేరికినేన్. 309
- క. సర్వము తానై తానే, సర్వమునకు వెలిగఁ దోచుసరణి కనఁబడక
శర్వాదులు తనుఁ గొల్వఁగ, సర్వజ్ఞుఁడు వెలయుచుండు శ సర్వస్థులన్. 310
- క. విష్ణువసు వేరుతగునటు, జిష్ణుప్రముఖుల్ స్వకీయశ్చిత్ర మహితరో
చిష్ణుశరీరములం గని, సోష్ణిఘలు నగుచుఁ బాదరయగమున వ్రాలన్. 311
- క. వారలకు జ్ఞాన మొసఁగుచు, భూరిమహత్త్వం బతుల్యోముగఁ గ్రాలంగా
శ్రీరమణుఁడు గోలోకా, గారంబున నుండుఁ బోయి శ కాంచెద భక్తిన్. 312
- క. తెలిపెద సర్వము దానిక, జలజాతుం డాలకించి శ సంతోషమునం
బలుకుఁ బ్రయాణం బిపుడని, కులగిరిరాట్టునకు దానిఁ శ గుతుకం బలరన్. 313
- క. అంతేవాసి ముఖంబున, నంతయుఁ దెలియంగఁజేయ శ ననువుపడును నా
పంతము ఫలించు శ్రీశా, నంతమహత్వంబు జగమునక వ్యాపించున్. 314
- క. ఆలస్యం బిటఁ జేయుట, యేలా సత్వరమపోయి శ హితవార్తల నా
శ్రీలలనాచిత్తేశుని, మ్రోలక వినిపింతు ననుచుఁ శ బోయెం గడఁకన్. 315
- క. కరభృతతాళములు మనో, హరనిస్వనములను దెసల శ వ్యాపింపఁగఁజే
య రమావల్లభు గేయము, ల రమణఁ బాడుచునుఁ బోయె శ లలితగతితగన్. 316

- క. కరుణాకర! భక్తజనో, త్కరపాలన చతుర దేవగణవందిత శ్రీ
కరపాదసరసిజా! సా,ధురతా గోవింద క్షీరతోయధిశయనా! 3.90
- క. పరికింపుము నాహృదయముఁ, ద్వర గొనివారింపు నాహృదయతాపం బి
త్తరుణమున నీవుదక్కఁగ, శరణము వేటొందులేదు ఓ చక్రీ దేవా! 3.91
- క. పురహరుభక్తులు నన్నుం, బరిహాసము చేయకుండఁ ఓ బటుశక్తిని నీ
చరణాబ్జభక్తు పంతముఁ, బరమాత్మా! నెగ్గజేయ ఓ పలయుంజుమ్మి. 3.93
- క. అనిపాడుచు శ్రీహరిపద, వనరుహములఁ దనదుమదిని ఓ బాదుకొలిపి వే
చనియెన్ గోలోకంబున, కనుపమమహముం గనంగనాత్మఁ దలఁచుచున్. 3.98
- క. దృగ్గోచర మయ్యె సుహృద్దృగ్మయము సర్వలోకకీర్తిదము గరు
ద్యుగ్గమను ప్రియావాసము, తగ్గని సిరు లలరుచుండఁ ఓ దగు నది యెదుటన్.
- క. అసదృశమై గురుతేజో,విసరసమాక్రాంత లోకవిలసితయగుచు శాం
తసముద్రంబై రాధా,విసరుహదృగ్వసితయగుచుఁ ఓ బెంపుం గనుచున్. 3.96
- సీ. పరమపవిత్రమై ఓ పాపప్రతాననీ నిశితలవిత్రమై ఓ నెగడఁజాలి
సన్నతిపాత్రమై ఓ స్వత్రజైత్రమై విమలచారిత్రమై ఓ వెలయఁగల్గి
మంగళాస్పదమయి ఓ శృంగారసదనమై స్థిరతరానందమైఁ చెలఁగమించి
భవదోషహరణమై ఓ భవహృదాభరణమై పావనశరణమై ఓ పరఁగ నెంచి
- తే. భక్తలోకనివాసమై ఓ పరిశుద్ధి, శాంతసత్వశరణ్యమై ఓ వింతనొప్పి
యసుపమానప్రభాభ్యమై ఓ తనరుచున్న, కమ్రగోలోకవరమును ఓ గాంచెమాని.
- చ. అరుదగుదాని యాకృతిమహత్త్వముఁ జక్కఁగఁ గాంచి సంతసం
బురుతరమై చెలంగఁ దనయుత్తమకార్య మింకేల పండ దా
సరసిరుహాయతాడుని విశాలకృత్ వడినంచు నెంచుచున్
సురముని దానిఁ జొచ్చి రుచిసుందరమందిర మందఁ గన్నడన్. 3.97
- చ. వడివడిఁ జొచ్చి తన్నుఁగన ఓ వచ్చినపార్షదరాజి గారవం
బడఁగఁ గాంచి సుస్థితముఃఖాబ్జము క్రొత్తరుచుల్ తగం బయ
ల్పడునటుచేయుచుండ నొకభంగిని సంతయ మంకురించివెన్
దడ గలుగంగఁజేయ నొకతట్టున సంతప మట్టె యుబ్బుచున్. 3.98
- ఉ. సందియమేల నీమకృతసాగక యుండునె యన్నభావ ముం
గ్రంధుగఁ దోడఁజేయఁగ సుకాలమిదే భగవంతుఁ జూడ నం
చుం దడవేమి చేయకయె ఓ సూరశరాసనుతండ్రిచెంతకున్
మందగతుల్ తనున్ వదల ఓ మానిశిఖామణి యేగి ముందటన్. 3.99
- చ. హరిఁ బరమేశ్వరుం గనియె ఓ నమ్మనిరాక నెఱింగియుంట శ్రీ
వరుఁ డెదురేగి రమ్మ మునిఁవర్య! జనంబున నీవుచచ్చుటన్

- బరమముదంబు నెమ్మదిని ఓ భాసిలె జుమ్ము ముహూర్తమున్ గుణో
త్కరముగ నిశ్చయించెనొకొ ఓ కంజభవుండది వేగ తెల్పుమా. 330
- చ. విలిచితివే వియచ్చరులఁ ఓ బెండ్లికి రమ్మని కార్యభారముల్
గలవిలపాటుసూర్ప ద్వరఁగాఁ జనుదెంచినవాడవో కదా
పలుకులు వేయునేల? సురపాలకుఁ డాదిగనున్నవారు నీ
కలమి చెలంగఁ దోడ్పడుదురేకద సందడివేళ నారదా! 331
- ఉ. డొరకయున్న వాడ విపు ఓ డొక్కకృతిన్ జరపంగఁ బూనియున్
నేరుపుమీఱఁ గార్యము లనేకము లున్న నదెట్లు లుందువో
నారద! నీవచస్సుల విసంగఁ ద్వరంగనునన్ను నేచ కా
సారసగర్భుఁ డాడిన వచస్తతిఁ దెల్పి ముదంబుఁ గూర్పుమా. 332
- ఉ. మోమునఁ దోచు విన్నదనముం గనఁ గార్యముపండినట్టి రూ
పేమియుఁ గానరాదు తొర ఓ యెంతయు నేచెడు నెమ్మనంబునే
నేమని యెంచనొనొ తగవే యిటు లూరకయుంట నారదా!
యోమునినాథ! తెల్పు మిఁక ఓ నున్నదియున్నటు నిర్విచారతన్. 333
- చ. అని తనుహెచ్చరింప ముని ఓ యాహరి నల్లనఁగాంచి స్వామి! నీ
కనఁ దెలియంగరానివన ఓ నారయఁ గల్గునె పద్మజండు తె
ల్పునుగలఁడే ముహూర్తమును ఓ బాగిది యోగిది యంచు నిశ్చయిం
పనుగల శక్తిమంతుఁడె యపారమహత్త్వము నీదె గావొకో. 334
- చ. తెలిసియు నేమియున్ మదికిఁ ఓ దెల్లముగానటుగా నటింప నో
జలరుహనాథ! యేల? మునిసత్తముడొగద నే నటన్న క్రొ
వ్వలరఁగ నున్న నన్నుఁ గృపవర్ధిలఁ గావుము నాదుగర్వముల్
తొలఁగెఁ ద్వదీయదివ్యపద ఓ తోయరుహంబులఁ గొల్వ వచ్చితిన్. 335
- చ. తిరిగితి సిగ్గుమాలి గతధివిభవంబునఁ బెండ్లిలగ్న మా
సుసిజసూతి తెల్పు ననుసంతస ముబ్బుగ నింతదాఁక నో
పరమకృపాసముద్ర! ననుఁబట్టిన యీదురహంకృతిన్ మహా
దరమునఁ బోవఁజేయుము నితాంతము భక్తి యెసంగఁ జేయుమా. 336
- చ. తలఁచినయంత నేపనియుఁ ఓ దానె ఫలించుఁగదా మహత్త్వ! నీ
యలఘుతమప్రభావ మదియో యజశంకరముఖ్య దేవతా
వళి కయినం దలంప నొకభంగిగనైనను శక్యమెట్లుగొ
గళితము నాదు గర్వమని ఓ కాంచనచేల! తలంచి ప్రోవుమా. 337
- చ. శ్రుతులు తదంతముల్ తెలియు ఓ చొప్పెటుఁగంగ నశక్యమంచు సు
తతము వచించుచుండఁ బరతత్త్వము నేన యెటుంగువాడ నం

చతుర్థితగర్వమూని చతురరాననముఖ్యులకాజ్ఞ చేయ స
మృతిఁ గొనినట్టి నాదయినమాససగర్వ మడంగె నేటికిన్.

33F

చ. తెలియక నేనొనర్చిన ప్రతీపమనన్ ధరలేని యిట్టిత
ప్పులఁ గృప నెన్నకే ననుఁ బ్రభూ! యిఁకఁ బ్రోవుము కార్యసిద్ధికా
వలయునటంచు నెన్నుము వివాహపువేడుకఁ జూడఁగోరు నా
తలఁపు ఫలింపఁజేయు మిఁకఁగ దామరసాక్ష! మహత్త్వ మేర్పడన్.

340

చ. మనమున నజ్ఞకార్య మిది గ మంచి దటంచు నొనర్చినాడ నం
చనుతలఁ పెప్పుకల్లు నపుడదృతి మీఱఁగ వానిఁబ్రోతు వో
వనజదళాక్ష! నీదగు స్వభావమిదా నని నే నెఱుంగుదున్
గనుక విగర్వనన్నుఁ గృపఁ గాలముపుచ్చక ప్రోవ నెంచుమా.

340

ఉ. నావిని యామురారి మునినాథునిచూర్తి నెఱింగి యిట్లునున్
దేవమునీ! యిదేటికొ, మఱియిం ఒరితాపముగల్గఁ బల్కెదో
యావిధి లగ్నమిప్పు డగునంచు వచింపక సాగనంపె నం
చీవినయొక్తులే తెలిపె గ నింక విచారము మాని యుండుమా.

341

ఉ. నాదగునాజ్ఞ నయ్యమరనాయకుఁ డాదిగఁ గల్గెవారు న
మోదముమీఱఁ దాల్చి విధిపముఖ్యులు సీరచరంబురీతిగా
నేదియుఁ దప్పకే నడువ గ నెంచెనునట్లు లొనర్చువాడ నీ
వేది యెటుండనొ ననుచు గ నెంచెదవో యటు లే నొనర్చెదన్.

343

శా. పంచాంగంబును బాఱఁజూచి గ్రహసంక్షతుత్కటంబై బలో
దంచత్సమ్యఖగేశతన్ దగునవాంశశాశ్వంబునై విష్ణుమున్
గాంచంజాలని లగ్నమెప్పు దగు నకక్కలంబు పె తెల్పు మే
ణాంచద్ధస్తముఖామరుల్ గన వివాహం బొనర్తుల్ చెనెదిన్.

344

చ. ఒకరిని వేడనేల? పుకలోద్యమముల్ తమయంతసాగు న
ట్లొకవరి నెమ్మదిం దలఁతు గ మాహ యదే ఒకలంబుసాగుఁ జే
యక క్షణ మూరకుండఁగలదా నగవేటికి నేను నారదా!
సకలము నాయధీన మనుజ్ఞానము నీకేపు జేలకల్గదో.

345

తే. ఇంతదాఁకఁ బరీక్షించు గ తెలయనిన, బ్రహ్మముఖదేవతాధీశ గ భావము లెటు
లున్నవో యని పరీక్షించు గ సుదృఢమమునఁ, గాని వేఱొకనికయికాది మాని!

తే. ఎల్లనిర్జరనాథుల గ యుల్లములను, దెలియఁజాలిత నీరంక గ దేవమాని
వల్కు లిది నేల కార్యంబుఁ గ బట్టుదలను, బూని సాగింత మెల్ల రిహిత్తవడంగ.

తే. చింతలెవ్వియు నీమది గ స్థిరం గాంచ, నుండఁబోద్రోలుమా నీమనసు త్రమాంగ
మందు నిల్చెనుగాదె కార్యభర మెల్ల, నెట్లుప్రఖ్యాతి గాంతువో యెల్లదిశల.

తే. నీవె తలపోసికొనవయ్య శ నిర్జరముని, వర్య! యిటునటుచూడక శ వై శమ తగు
మూరుతంబును నిశ్చయింపుము మదాజ్ఞ, సర్వమును సాగుఁ జెప్పినచందముననె.
ఆ. ఆనుచు హెచ్చరింప శ నమరమౌనియుఁ దన, పట్టిపట్టిపనియు శ ఫలమునొందు
కాలమరుగుదెంచెఁ శ గా యని తలఁచుచు, బోయె నిశ్చయంబు శ చేయ దాని.

—ॐ ఆశ్వాసాంతము. ॐ—

క. పరిశుద్ధస్ఫటిక విభా, సురదేహః సర్వలోకశుభసందోహః
కరచారుమహితవిభవా, గురురూపా భృతమహాహి శ కూటకలాపా. 3౫౧

మ. అరిషడ్వర్గవినాశకారణ పవిత్రాఖ్యా, మదేభాంగసం
పరణోద్దామ పరాక్రమప్రజిత దేవవ్రాత నక్తంచరే
శ్వర నిర్మూలన సుగతప్రమద తశ్చర్మాంబరాదాన క
ర్షరతా; చక్రిముఖార్చితాంఘ్రియుగ పద్మా వేదవేద్యాహరా! 3౫౨

మాలినీ:—

అమలసుగుణహారి శ హర్షభూమివిహారి
శమనదమనమోదా శ సంతతత్యక్తభేదా
సమదదనుజకాలా శ సాధుసందోహలోలా
ప్రశమితసురతాపా శ రమ్యసంవాసనీపా. 3౫౩

గద్యము. ఇది శ్రీమత్త్రిపురసుందరీ కరుణావాప్త గీర్వాణాంధ్రకవితాస్రావ, కాశ్యపాన్వయప్రభవ, శ్రీజనమంచి వంశాంబురాశికుముదినీమిత్ర, సుబ్రహ్మణ్య మనీషిపుత్ర, తాండవకృష్ణాపరాభిధేయ, శేషాద్రినామధేయ వినిర్మితంబైన సర్వమంగళాపరిణయంబను మహాప్రబంధంబునందుఁ జతుర్థాశ్వాసము సంపూర్ణము.

శ్రీ శ్రీ శ్రీ.

సర్వమంగళాపరిణయము

పంచమాశ్వాసము.

- క. నిర్మలరజతాచలరా, ట్పర్తదమణికూటనటవిటపిమూలలన
దృర్తమయపీతగురుగజ, చర్తకృతావాస! మానిశ సన్నతదేవా! ౧
- వ. మహాప్రభూ! తపవాతి విచిత్రభవన్తహిమైకబోధకనృత్తాంతం బనధరింపుము.
- శా. శ్రీరాధేశ్వరు మందిరంబునంగనంశ జిత్రంబుగా యత్నముల్
ప్రారంభించిరి పెండ్లిమూర్తమున కశ్మ్యైరీతులన్ జేయఁ
భారంబుల్ సమకూర్పుఁగాఁ బడియె గ్రావ శ్రేణులోయంచు నె
వ్వారుం జూచుచు నదృశ్యతంపడఁగ దేవశ్రేణు లెంతోతమిన్. ౩
- ఉ. నారదుఁ డెన్నినట్టిలగనంబు సమీపమునందె వర్తిలున్
శ్రీరమణుండు మానిపతిశ చెప్పినయట్టులె చేయుడంచు గం
భీరరవంబునం బలికెఁ శ పెండ్లికిఁ బిల్వంగఁబోయి రెండఱో
సారపదార్థసంచయము శ సల్పగనాఁ గద యంచు నిర్జరల్. ౪
- ఉ. వేడుకమించ నొండొరులఁ శ బిల్చుచు వస్తుచయంబుఁ గూర్చుడున్
గూడికమీఱి న్ననికెఁ శ గొంకకచేయచు పత్నరాసులం
బోడిమిమీఱు గూర్చి సురకపుంగు పూజింపాదపక్షినిన్
వేడి కనంగఁ జేయుచు సువిప్రతమోదముఁ గూర్పుఁజాలచున్. ౫
- ఉ. భోజనవస్తువారముల శ భోగపదార్థతతిన్ మనోజ్ఞ స
ద్వాజి కదంబకంబు గజచర్యంబుమాహము స్వంజనాఁ వి
భ్రాజితరత్నసంఖచిత శ రమ్యసిమానగణంబుఁ గూర్చి రెం
తో జతనంబుమించునటు శ లూహలు వైకముఁ దమ్మఁగ్రమ్మంగన్. ౬
- ఉ. అచ్చరమిన్న లెల్ల నమశాధిపునానతి మాళిలంబుఁ బెన్
ముచ్చటఁ దాల్చి శ్రీహరికిఁ బూని పర్య లొనర్చువేళ వ
పచ్చె నిదే యదృష్టమనగచ్చుఁగదా మనకెల్ల గంచు నె
ప్పచ్చుపడంగఁ జెరిరి మనరాసురభంజకు వేత్తకర్యమున్. ౭

- చ. ఎస రెస రెట్టికార్యముల న నెట్టు లొనర్పగవచ్చునో యటుల్
సవిధిగఁ బార్వదోత్తములు న సర్వవిధంబులఁ గట్టుపాటు ల
త్యరహితచిత్తముల్ పొలయు న నెట్టు లొనర్చిరి వానిమీఱకే
దివిజహోజనేత్రలు విధిజ్ఞతమించ నొనర్చి రాదృతిన్. ౮
- మ. ఇది వైకుంఠముగాదు మున్నెపుడు మానసింద్రోత్కరంబైన ని
ట్టి దశం బొల్పుటఁజూచినారె పరిపాటికొ మించి నూత్నంబుగాఁ
గఁ దగ్గె దీనిమహత్త్వమిద్ది నవలోకంబే యగుకగాని ప్రా
తది గాదంచును నిశ్చయించిరి సురల్ న తచ్చిత్రసమ్మోహితుల్. ౯
- మ. పరమాత్మండును దుర్విభావ్యమయి యోష్పంజాలుచుక వైష్ణవీ
పరితోవాప్తయశంబు గాంచి విభవబ్రాజిష్ఠతం బొల్చి దు
ర్భరమై యొప్పెడుమాయఁ గప్పిన మనసింద్రస్తోమముల్ దేవతో
త్కరముల్ పెండ్లికిఁ బోవుయత్నముల లోతగం జాలె న ప్లక్కటా ! ౧౦
- మ. తనవైభారము సర్వముకొ నిలిపె నాదామోదరుం డంచు నెం
చునిలింపర్చియు దేహవిస్తృతిని గాంచుకొ బొంగు నొక్కొక్కవే
ళను శంభుం డింక నీవివాహమునఁ జూలం డాత్మమోదంబుఁ గాం
చ నటంచుం దలపోయు దైవి తను నేరచకొ బుద్ధివిభ్రంశతన్. ౧౧
- చ. మునిని బరిక్ష చేయుటకుఁ న బూని రమేశ్వరుం డాత్మమాయఁ గ
ప్పిన నొడలే యెటుగక తరపించుచు నద్దియె కౌతుకంబుగా
మనమున నెంచుచుకొ దనదూరమాటయె సాగు నటన్న నమ్మికం
గనుచుఁ జెలంగుఁగాని మునికాంతుం డెటుంగఁడు చక్రీ యూహలన్. ౧౨
- చ. హరుని వితాకుచెందునటులౌనె యొనర్పగ నేరికైన నం
చరయఁగఁజాలియుకొ దనమహత్త్వము మాయయడంగఁ ద్రొక్క నీ
శ్వరు నొకదేవతుల్యునిగ న భావమునం దలపోసి శైలజకొ
హరికిని గూర్చు నెంచె నింక న నజ్ఞత దీనిని మించియుండునే. ౧౩
- చ. శతధృతి యొక్కఁ డీవిధముఁ న జక్కఁగనెంచియు శంభువాంఛితం
వితరుల కించుకేఁ దెలియ న నెట్టులుశక్య మటంచు నెంచియా
వితమును దాచి తాను బదివేలవిధంబుల దేవమాని సం
గతి మెలఁగంగ నెంచినటు న కాలముపుచ్చుచు నుండెనేర్పునన్. ౧౪
- క. హరిహరులకు భేదంబనఁ, బొరయునె యిదియేటిపెండ్లిమూర్తం బని ని
ర్జయమును దలంపనేరరు, హరి గప్పినమాయ తమ్ము న నలముకొనంగన్. ౧౫
- క. అల్లగిరిజాతఁ డైకొను, పుల్లసరోజాతుం డంచుఁ న బొంగుచు మును లు
త్పుల్లమన స్మరసిజులై, సల్లాపములందె గడుపఁ న జాలిరి దినముల్. ౧౬

- క. ఆవిధ మంతయుఁ గనుచున్, వేవిధములఁగాంచినన్ స్వవిషయ మితరు లి
ట్టివిధి సాగంగల దని, భావింపఁగరానియట్లు ధర్మతలె హరియున్. ౧౭
- క. సురలం దొక్కొకపని కొక్కరుగా నియమింపబడుచుఁ ధర్మతలె హరియున్. ౧౮

— మేనాహిమాచలసంభాషణము. —

- క. హిమగిరినాథుండు నమ, ర్త్యమాని యటుపోయి సుసమయంబుఁ దెలుపుదున్
సుముహూర్తమునకు వలసిన, సమస్తవస్తువులఁ గూర్చుజను నని చనియెన్. ౧౯
- క. ఇంతకు రాదుగదా వృత్తాంతం బేదియును మానితల్లజనంకన్
విత యిదిగాదె మునిదగు, పంతమునకు విఘ్న మొందు ధర్మతలె హరియున్. ౨౦
- క. కన్నియ యొక్కరుఁ గోరిన, సన్న సరోజాక్షుఁ డెటుగఁ ధర్మతలె హరియున్
ర్వోన్నతుఁ డాతం డిప్పని, నెన్నక యంగీకరించునే మునినుడులన్. ౨౧
- క. బహుపత్నీసంయుతుఁ డా,యహిరాట్టయనుండు నాదుఁనాత్మజచిత్త
బహిరా డ్భాషణునందే, విహితంబుగ నుండఁగొనఁగ ధర్మతలె హరియున్. ౨౨
- క. ఆవిషయంబు నెఱుంగక, దేవర్షిప్రమోద మూని ధర్మతలె హరియున్
భావించినట్టు లుండఁగ, నావిధ మెఱుంగంగలేక ధర్మతలె హరియున్. ౨౩
- క. కానీ మేవిధిసాగునొ, దీనిం గనుఁగొందు ననుచు ధర్మతలె హరియున్
పూనిననూహల నుండుట, మానియు నెఱుంగఁదొయేమొ ధర్మతలె హరియున్. ౨౪
- క. ఇం కేనే మొనరింపఁగ, శంకన్ విడనాడవలెనొ ధర్మతలె హరియున్
వంకఘలింపఁగఁజాలున్, శంకరు నిష్ఠం బదెట్లు ధర్మతలె హరియున్. ౨౫
- క. ఏయత్న మింతదనుకం, జేయక నేనున్న బంధుచిత్తంబులు నన్
మాయికుండని నిందింపక, యే యుండునె చేయఁదగిన ధర్మతలె హరియున్. ౨౬
- క. నవలావణ్యకలాపం, బవురాయని మెచ్చఁదగినయ ట్లొక్కఁగ నై
మవతియుఁ బ్రాశగ నలరంగ వచ్చునే పెండ్లి చేయకయే యుండంగన్. ౨౭
- క. విహితంబగు పద్ధతి నా, దుహితృనభిప్రాయముఁ గొని ధర్మతలె హరియున్
బహిరంగపఱుప కాదృతి, వహించి చర్చింపఁదగు వివాహవిషయమై. ౨౮
- క. కన్నియయాశయమే యింక, నెన్నటికే సాధుఫలము ధర్మతలె హరియున్
కెన్నియొ భంగులఁ దోచెడు, నన్నా! యింక నూరకుండ ధర్మతలె హరియున్. ౨౯
- క. నాకాంతయు నీవిషయం, బేకాంతమునందుఁ జెప్పి నెంచుట తలఁగన్
నాకున్న యట్లె కలఁతయు, నీకార్యమునందుఁ గల్గియే యుంటుందా. ౩౦
- క. కనుక నికన్ మునివతియా, జ్ఞును బాటించుచునె యల్పకమయము గమింప
జను నంతఁ గన్నెయిష్టంబునె తీర్చుగ నేఁ దలంపఁబోలునుగాదే. ౩౧
- క. హరుఁ డల్లుడగుచు నిచ్చటి, కరుదెంచునొ చక్రధరుడె ధర్మతలె హరియున్
గరమరుదుగ నేతెంచునొ, యరయంగాఁజాల దైవ ధర్మతలె హరియున్. ౩౨

- క. అని తుహినాచలవర్షుడు, తనమది యోజించు చుండుతరుణంబున నా
తనిసవ్యకరము కంపించెను సవ్యాంఘ్రుడు లడరెఁగ జిత్తము కలంగన్. 33
- క. ఈరీతి దుర్నిమిత్తము, లాంఛనములై యుదారకమగు తద్ధృదయ
స్ఫారజ్ఞాన మడంపం, గోరిక లిట్లట్లు పొరల గోత్రే శుండున్. 34
- క. మనము వికావికలై యింతనరానివెతం గనంగఁ గ నష్టతఁడు తలం
చినదానికి భంగము గల్గునుగా యని నిశ్చయించుకొనుచుండంగన్. 35
- క. పతంగంబులు రుతముల మౌనితల్లజుని యాశయంబు గ నిష్ఫలదం బ
చ్యుతుభావ మెటుంగక యసంగతముగ నిష్పనికిఁ బూనెఁగగా యని తెలిపెన్. 36
- క. పక్షిపతంబులయర్థం, బక్షయముగ నెటుంగఁజాలు గ నాతఁడు నింగిఁ
పీక్షించి యల్లెయగునా?, త్రృషుని బెండ్లాడఁ గలదె గ తెఱవ యటంచున్. 37
- క. తలపోయుచు నిక నెయ్యవి, గలుగంగఁగలవొ కార్యగతు లయ్యవి య
ట్టులుసాగునొ కనుఁగొనియెదఁ, దలమే దై వమును మార్పఁదలంచు టెవరికేన్. 38
- క. నాతనయ యదృష్టం బది, యేతెఱంగున నలరునొ యటూలే సాగును నా
చేతమునందలి శంకా, వ్రాతము విడనాడువాడ గ రయమున ననుచున్. 39
- క. తనయిష్టదేవతా నుతు, లొనరించుచునుండె దైవ గ మున్నది కార్యం
బును దీర్ప నేలశ్రమములఁ, గనఁగా ననునూహ పొలయఁగగా సుఖముండెన్. 40
- ఉ. మేనయు నొక్కనాడు మది గ మించినకోరికఁ బ్రాణనాయకుఁ
గానఁగవచ్చి పెండిలి యింకక జరకాలము పుచ్చకుండఁగా
నొ నొనరింప నంటిరికదా మును పిప్పుడు తత్ప్రియత్నముఁ
గానఁగరాదు చేసినటు గ కారణమేమొ యెటుంగ నింతయున్. 41
- ఉ. నారదుఁ డేగి వేగ లగఁగంబు పితామహుఁ డెన్నఁ డొననుఁ
జేరఁగఁ బంపువాడ నొకశిష్యునిమూలముగాఁగ దాని నం
చూరక పక్కిపోయినటు గ లూహజనించెడు నింతదాక నె
వ్వారిని బంపకుంటఁ, దరువవాతివిధం బెదియొ తలంచితే. 42
- ఉ. సారవయఃకలాపమున గ సన్నతశీలమునకొ సువిద్య వి
స్తారతపోవిభూతి సుయశంబున మించెడుకన్య కామణిఁ
గోరికమీఱ సద్వరునకుఁ విధియుక్తి నొసంగి జన్తముం
జేరఁగసీని సత్పదముఁ గ జెందుటయే మన కర్హమాఁగదా. 43
- ఉ. మీనమటంచు మేషమని గ మించినపట్టుదలకొ గణించుచుకొ
మానులమాటలకొ వినుచు గ మంచిది మంచి దటంచు గాలమి
ట్లూనినదుర్దశకొ గడపుటొప్పునె నిద్రయు భోజనంబు నె
ట్లొను హితంబు లిత్తఱిని గ నైనను బూనుము తీర్పఁ గృత్యమున్. 44

డి. చిన్నది కోరినట్లుగనె శ చేయుటయో మఱితల్లిదండ్రు లా
కన్నియ కీడుజోడయిన శ కాంతునిఁగూర్చుటయో పాసగు ని
ట్లున్న సనాతనాచరణ శ మొయ్యన వీడి నిజేచ్ఛ నీటిలో
నెన్నక నానపెట్టినటు శ లీశ! కుఠారమునుండఁ జెల్లునే. ౪౫

మ. మది నాహారములు విహారములు వేశ్యవ్రాతముల్ చిత్తశ
ర్మద వస్తువ్రజ మింకనుం గలమహార్యస్థానముల్ పెండ్లికొ
ప్పిదమైయుండు కుమారి యింట వగలుగఁబడింపఁగా నుండఁజూ
చుదశం గాంచినతల్లిదండ్రులె కదా శ ఊణికొ నృశంసుల్విభూ! ౪౬

శా. ఏతన్మాత్రము నీవెటుంగనిదికాదే బలనైయుంట నా
చేత స్పృండఁగనీని కారణమునక శ జెప్పుగనూల్కొంటి నీ
వేతాదృగ్గణరత్న భూషితుండ వంశచెన్నంగ లేరందలుక
శీతాద్రీశ్వర! సుతనామనవి నీచిత్తంబునం చెన్నుమా. ౪౭

మ. అని బోధింప హిమాచలేంద్రుఁడు ప్రియభారంగ నాప్రేయసం
గని సన్తానముమీఁజఁగాఁ బలికె; నిక్కంటే భవద్వాన్యముల్
ముని శిష్యుండును రాఁడు హేతువెదియో శ పూఁబడిరో ముతదాఁ
క నదే యెన్నుచు నున్నవాడ నటలగ్నంబుక వితర్కించుచున్. ౪౮

శా. కాలక్షేపము చేయుచుక మునులసారంగత్యంబునక సత్కథా
జాలంబుల్ పచరింపఁగా వినుచు నీకార్యంబుఁ జింతింపఁగాఁ
జాలండో, హరిసమృత్తింపమి మహాశంకల్తనుక నొంపఁగా
వ్యాలోలాత్తత నెవొనిల్చెనొ దురూహం పిట్టి చంద్రాశనా! ౪౯

మ. మనమింతే దొరఁబూన శాప మిడునామానీశ్వరుం డంచునో
వనితారత్నమ! తోచుచున్నయది తదాభివంబనక చెన్నయే
యనవచ్చుంగద సుత గాసిలఁగఁజేయక మాన్పుచొందఁగద
చ్చు నదెబ్బంగిఁ బ్రసారముం గనునొ యంశచుకభీతి గఁగింజమీ. ౫౦

శా. మకానిస్వాంతము కోమలం బది యచేమాడ్కిక దురారాధ్యమే
యా నోమానిని కత్తిసా మనెడువాక్యంబుంట యాటంతుగా
దే నే నద్ది యెఱింగియే సకల మీశవే తర్పణాఽజు మ్మటం
చానాఁడే వచియించినాడ మునివాక్యం బింక కాకుండుటచే. ౫౧

మ. ఎదిచేయం దగునికఁ బెండ్లివిషయం శ విత్తానటం చింతికై
నఁ దలంపం బనిపూనలేదు మును వీనారాయణుం బెల్కొనక
గఁ దనంతం జనుదెంచి నారమణుని నిక్కం బెరుసాధింతు శ
మృదమందక దుద కెన్న నీదుహిత నామాటల్ చెవి పెట్టుమా. ౫౨

- శా. అంచుం బల్కెను దానినమ్మితిని లేమా! లగ్నసిద్ధాంత మి
ట్లంచుం దెల్పెడు భార మామునిదిగాదా దానికై వేచి యి
ట్లొచక రానివెతల్ మదిం గలఁపఁగా శ నేయత్నముం జేయకే
కించుంబోలి త్రపాభరం బొగిననుంగిడ్పాడు నొందింపఁగన్. ౫౩
- క. తలయెత్తి తిరుగఁబూనిన, నలుపురు ననునట్టెకాంచి శ నవ్వుదురని యో
లలనా! యున్నాడను నా, తలఁపులు వ్యాపింప విష్ట శ దైవ మెదిరిగాన్. ౫౪
- క. ఏమగునో యీకార్యం, బామానియు విషమకార్యమందున్ నన్నున్
దా మెలఁగఁజేసె నేటికొ, యేమెయి యోజింపఁ దోడ శ దించుకయు మదిన్. ౫౫
- క. దీనన్ లాభం బింతయు, మానీంద్రున కెన్న లేదు శ మహిళామణిరో
తానయి వచ్చియె నన్నుం, బూనుచుట యనంగ వింతఁబో యెటు లెన్నన్. ౫౬
- క. నాపనిచిన శిష్యుఁడు మీ, రేపని యెటుచేయఁదగునొ శ యెప్పుడు లగ్నం
బో పలుకు నంతదనుకన్, జూపెట్టియె యుండుమ యనుశఁచుం జెప్పి చనెన్. ౫౭
- క. ఇంతకురాఁ డట నేమే, వింతలుపుట్టెనొకొ దేవవిభుఁ డేమనెనో
పంతము గెలువమిఁ జింతా, క్రాంతమనస్కుం డగుచును శ గానకుఁ జనెనో. ౫౮
- క. మనమింక నూరకుండం, జనదని యేకార్యమైన శ సలిపిన మునియుం
జను దెంచునే మహాపద, లొనఁగూడుం దోడకున్న శ దొకమార్గంబున్. ౫౯
- క. ఇంకం గొన్నిదినంబులు, శంకలు విడనాడి మాని శ సత్తమురాకం
బంకజనయనా! కోరుచు, గింకరులం బోలియుంట శ కీర్తిదముసుమా! ౬౦
- క. అప్పటికిని రాకుండినఁ, జెప్పకయే పెండ్లి మనముఁచేసినయట్లే
తప్పు మనపై నమోపఁగఁ, జొప్పడ దెబ్బంగినైన శ సుందరవదనా! ౬౧
- క. కొన్నిదినంబులు సాగఁగఁ, గన్నియ యేవాంఁఁగనునొ శ కాదనక యదే
యన్నివిధంబులఁ దగునని, క్రన్ననఁ జేయుదము దానఁ శ గలుగవు ముప్పల్. ౬౨
- క. భగవంతుఁడు మన కయ్యది, తెగియుంటం దప్పుగాఁగఁ శ దలపోయం డం
చు గణించెద నోసుదతీ, తగు నీకును సుంత యోర్పు శ ధైర్య మ్మిచటన్. ౬౩
- క. అని నొక్కినొక్కి పల్కిన, విని మేనయు నవ్విధంబు శ విహితమెయగు నం
చును దలఁచి యూరకుండెను, వనితలు నాథానురూపవర్తనలుగదా. ౬౪
- క. కొలఁదిదినంబులు సాగెను, గలవిలపా కుక్కుడయ్యె శ గ్రావపతికి న
ట్టులె తత్సాధ్యకి నయ్యది, తలపోయంజాలె శైల శ తనయయు మదిలోన్. ౬౫

— పార్వతి స్వాభిప్రాయముం బెలుపుట. —

- చ. జననియుఁ దాతయున్ దనప్రసంగమునే సతతం బొనర్చుచున్
మనములు కుంద నుండుగతి శ మానక తానును లోఁదలంచుచున్
మునిపతిపంత మెన్నుచును శ భూతవిభూక్తుల నమ్మి యొక్కనాఁ
డనియెను దల్లితోడ హృదయంతర సంగతభావ మేర్పడన్. ౬౬

- శా. నన్నుంగూరిచి చింతనొందుగతి నొన్న వింతఁగాఁ దోచెడున్
మన్నింపదగు నాదుమాటలకు నామాసీశు వ్యాపారముం
గన్నం జింత యెసంగుఁజుమ్ము జననీ! ఓ కామారిపై నాస మా
నన్నం ద్రిప్పఁగఁజూచుఁ గాదె తగునే ఓ న్యాయంబొకో మానికన్. ౬౭
- మ. నొసటం దొల్తనె వ్రాసియుండు విధి యెన్నఁజాలకే దాని జం
తుసమాహంబు విచారముం గను మనోదోషం బనంజెల్లు దా
ని సమస్తంబును గర్తమే నడపు దానిన్ మాన్పఁగా మార్పఁగా
బిసరుడ్జాదు లశక్తులే యన నికకావేటొక్క పల్కొప్పునే. ౬౮
- ఉ. ఈవిధ మీ వెఱుంగనిదె ఓ యేటికి నిట్లు విచారమూన నా
జీవిత మెట్టిదో యనుచుఁ ఓ జింతిల నంచు నహర్నిశంబు నే
సీవిధమే తలంతు నను ఓ నెల్లవిధంబుల వృద్ధినించున
ట్లేపును దండ్రీయున్ సతత ఓ మెంతు రొనర్పఁగ నింత నిక్కమా. ౬౯
- ఉ. ఐనను నాయదృష్ట మిటులంచుఁ దలంపఁ దరంబుగామి నీ
వైనను దండ్రీయైన మది ఓ నారయ కీర్విధి నింతవంతలం
బూని కృశింపనేల? మునిపుంగవుమాటల బేలువోవఁగా
మానక దానినే దలచు ఓ మంచిదియే యిదియేమి వెఱ్ఱియా. ౭౦
- ఉ. ఏపనులైన మాని విసుగే జనియింపని యట్టిరీతిగాఁ
దాపసుమాట లెన్ను చునుఁడై ర్యముపోవఁ గృశింపనేలాకో
నాపలు కొక్కఁడైనను విసం దగదంచుఁ బ్రతిజ్ఞ చేసి నా
రో పలుకంగరాదె యిక ఓ నోపికనూనుండు దైవ ముండెడున్. ౭౧
- ఉ. కాదని మీరుచేయుపని ఓ కానఁగరా దిసుమంతయైన న
న్నే దలపోయుచున్ సమయ ఓ మెన్ను చునుండినఁ బెండ్లియానొకో
నాదయితుం దెవఁడో యని ఓ నారదుడైన నెఱుంగఁజాలునే
మీఁద నదే యెఱుంగనగు ఓ మించిన దే మిపు డిట్లుచింతిన్. ౭౨
- చ. జానుగఁడండ్రీ దేర్పుము విచారముమాని సుఖంబునొందు మో
మానిని నీవటంచు నుమ ఓ మంచినుడుల్ పలుకంగ నంతటన్
మేనయుఁ బుత్రిభావమును ఓ మేలనిమెచ్చుచుఁ బ్రాణనాథుని
గానఁగఁబోయి తెచ్చె సుతకవ్రనయోత్తుల విచ్చయట్లుగన్. ౭౩
- శా. గ్రావాధీశ్వరుఁ డంతయున్ విని తమిన్ ఓ గన్యాచుఁజింజీరి య
మ్మా! పీనుల్ ఫలవంతముల్ గలిగె భాగ్యం విట్లునీసూక్తుల్
ప్రావీణ్యంబు వినం గనంగఁ దనయా! ఓ పల్కంగనేలా యిక
నీవాంఁగల్ ఫలియించు కాలమునకే ఓ నే వేచియుండుం జమీ! ౭౪

చ. తెలిసియు శాస్త్రరీతులను శ దెల్పు నెఱింగియు స్వానుభూతిమై
ఫలమును గాంచజేయ నిదిపాండితి యున్నను లేనియల్లెకాఁ
దలచితి నిప్పు నీనుడుల శ తత్త్వ మెఱింగితి నింకమీఁద నీ
పలుకులు వేదవాక్కులని శ భావమునం దలపోయుదుంజుమి. ౭౫

చ. తొలిజనియందె కాక తమితోఁ బలుజన్మములందు మంచి వౌ
ఫలములు గల్గఁగోరుచుఁ దపంబుల నెన్నిటితో యొనర్చి త
త్ఫలముగ నిన్నుఁగంటి నిక శ ధన్యుడ నంచుఁ దలంచువాఁడ నీ
తలఁపు ఫలించుగాక పరతత్త్వము తోడగుఁగాక యెప్పుడున్. ౭౬

చ. తనయెడఁ గుందుమానునటు శ తప్పక నీజనయిత్రి కిడ్డె నే
నొనరుతు నేవిచారముల శ నొందనుజు మ్మికమీఁదఁ దల్లిరో
పనియెటు సాగునో విధిని శ బట్టి కనుంగొనుచుందు సాక్షిమా
త్రునిగ ననుకొ సతంబు తలఁతుకొ సుఖమొందుదు నిర్విచారతన్. ౭౭

ఉ. కర్మమే సర్వకార్యము లఖండమహత్త్వమునం బొనర్చు నం
చర్మిలి నిశ్చయించుకొని శ యాత్మయు శాంతమునం జెలంగ నే
శర్మమొ కష్టమో యెపు డెసంగిన దానిని బొందువాంఁడమై
మర్మ మిదే స్వకర్మగతమార్గమునం దని యెంచుచుండుదున్. ౭౮

కుసుమవిచిత్రము:—

తలఁచు జుమ్మింతయు మునిమాటకొ, బలువగ లొందకొ శ బటుతరఘైర్యం
బు లలిఁ జెడంగకొ శ బొనరుచుఁగానకొ, సులలితబుద్ధికొ శ సొగియుదు నింకన్.

కవిరాజవిరాజితము:—

మునియరుదేరఁగ శ ముందటిమాటల శ మూర్ఖున నెన్నక శ మోమున బల్
విషయముతోఁడఁగ శ వేడుకహెచ్చఁగ శ వేడుదు నేపని శ విం దొనఁగూ
ర్పను వినిపితువా శ బాగుగ పల్పుదుఁ శ బట్టియు సమ్మతిఁ శ బల్కినచో
ననవిని యాముని శ యాదృతిదోషఁగ శ నాడెడుపల్కుల శ నన్నిటినిన్. ౮౦

ఉ. నీవును విడుగాదె మఱి శ నీకెటుతోఁచిన నల్లెపల్కుమా
దేవముసింధ్రుఁ డత్తఱిని శ చెల్పునొ యేమని దానినెన్ని నీ
భావమురీతి వర్తిలుచుఁ శ బల్కు మఱొక్కవిధంబుగాఁగ నే
నేవిధిఁ గార్యముకొ జరపనెఱునొ నీవె కనుంగొనం దగున్. ౮౧

ఉ. ఇన్నిటి కేమిగాని భవదీప్సితమే కొనసాగునంచు నే
నెన్నుదు నిప్పు నీ విచట శ నితగఁబల్కిన మాటలందునే
గన్నది నీదువా క్కెపుడు శ కాదనృతంబని యట్లుగాన సం
పన్నుడ నన్ని చందములఁ శ బాననుడకొ నినుఁ గూఱుగాంచుటన్. ౮౨

- మ. అని సంతోషము పొంగుచుండ నుడులశత్యానంద మింపొందఁగా
ర్చననై యొప్పుగఁ బల్కఁగా విని హిమాలయబ్రాజమానోత్తమాం
గుని నార్తావనదీతు సాధుజనపక్షముం ద్ర్యతుని నెమ్మనం
బునఁ దా నెంచుచుఁ దల్లిదండ్రుల ముదంభోరాశిని ముంచుచున్. ౮౩
- చ. తనమది నేవికారములు శ తట్టకయుండఁగ నాతిమిన్న శం
భుని కయిఁబట్టుటెప్పుడని శ బుద్ధిఁ దలంచుచునుండె; శీతభూ
ధ్రన్యపతి దేవమానిలపితంబులనెల్లఁ దలంచుచున్ మతే
పనియును జేయఁదోఁపమిని శ బాహ్వతిసూక్తులనే స్మరించుచున్. ౮౪
- ఉ. నారదురాకఁ గోరుచు నశనంతరకృత్య మదెట్లు సాగునో
సారసనేత్ర వాంఛితము శ సత్ఫలమందునో యెట్లులంచు వే
సారక చింతచేయుచుఁ బ్రసంగము లెవ్వియుమాని పెండ్లిసూ
భారములెల్లఁ గూర్చుపని శ స్వాంతమునం దలపోయనుండె దాన్. ౮౫
- ఉ. అచ్చటివారలెల్ల నచలాధిపుఁడేజతనంబు మానియే
ముచ్చటలై నఁ జేయక సకముద్రునిరీతి గభీరచిత్తుడై
వచ్చుచుఁ బోవుచుండు సురవర్యులతో మును పట్లుపల్క కే
యిచ్చయు లేకయుండు టిది శ యేమని యెంచుచునుండి రాత్మలన్. ౮౬
- చ. విచికిలగంధి చేడియలు శ వింతప్రసంగములందు శ్రీపతి
బ్రచురవిశేషకీర్తియుతు శ భద్రదు శర్మదు సన్నతుల్ పాన
ర్చుచు గిరిజాతచిత్తగతిఁ శ జోద్యముగాఁ దగియుండుటం దలం
చుచు నిదియే మొయంచు నఱచూపుల నద్రిజ తమ్ముఁజూచుటల్. ౮౭
- చ. పలుమలు సంస్మరించుచు సుకపర్వమునీంద్రుని యాజ్ఞచొప్పున
మెలఁగుట కృత్యమం చదియె శ మేలొనఁగూర్చెడునంచు నెప్పుడు
దలంచుచు విష్ణుకీర్తుల నితాంతము గేయములందుఁ జొన్ని యా
జలరుహనేత్రవీనులకు శ సంతసముం గలిగింప నెన్నుచున్. ౮౮
- చ. విసుగుజనింపకుండఁ గమఁవంతగఁ బాడుచుఁ దన్నిచిత్తమొ
క్కసరణినుండుటల్ దలంచి శ కాంక్షవిషయ మొడిగట్లు నెం
చుసమయ మొక్కఁడైనఁ గనుకొప్పు గనంబడమిన్ విచారరూ
పపమధికోదధి మునుగఁ శ బాల్పమచుండిరి నిస్సృహల్ తగన్. ౮౯
- తే. నిస్తరంగసముద్రంబునెగడునట్లు, తుహినజై లేంద్రయత్నంబుతోఁచుచుండె;
నందు నారదమునియు సుశక్రందనాది, నిష్టరేంద్రులు తనయాజ్ఞ శ నెప్పి విరగ.
- తే. త్రిదశులెల్లరు నింద్రాదిదేవతల, యాచితం బెండ్లిపరులెల్ల శ కతిజనముల
జేయుచుండంగ దూతను శ శీతశిఖరి, తల్లజునిచెంత నుయంగఁ శ దలచు కలమి.

- ఆ. దేవదేవునాజ్ఞఁగఁ దీప్తరూపంబున, దైవి విష్ణుమాయఁగఁ తన్నునట్టె
యావరింపమఱచెఁగఁ నద్రీశుకడఁ దన, పలికినట్టివాక్యముల విధంబు. ౯౨
- ఆ. అదియెకాదే మాయఁగఁ దగుశక్తి యెవ్వారి, నైన నెట్లుచేయఁగఁ నాత్మఁ దలఁచు
నట్లుచేయఁజాలుఁగఁ నప్రతిహతశక్తి, దానిమీఱఁజాలఁగఁ దగ రదెవరు. ౯౩
- సీ. శ్రీహరియును మానిజిష్ణుని బుద్ధిమాంద్యము నెంచి యదియెకాశ్రయంబునందు
సాయంబుగాఁదగుఁగఁ జగతి నెల్లను గర్మగమనము లూహింపఁగఁ దరంబు
గానివైయుండు నికృష్టంచు నెల్లరు నెఱుఁగుదు రద్దానశనే హరునకు
నాకును భేద మోన్నంగ లేదనుభావ మేర్పడు దుష్టాత్ముఁగఁ లెల్లఁజెలఁగి
- ఆ. చేయుచుండునట్టిఁగఁ సిద్ధాంతములు హితములను భావమెల్లఁగఁ విలయమొందు
ననుచుఁ దలఁచుచుండెఁగఁ నాకార్యమునఁ దన, కెలమి గలిగినట్లుఁగఁ పలుకులలర.
- క. ఆవిధ మానారదముని, భావింపఁగ నేర కెంతోఁగఁ ప్రమదంబున నా
శ్రీవిభునకు నుద్వాహముఁ, గావింపంబూని యెల్లకార్యములందున్. ౯౪
- క. తానే కర్తగఁ దలఁచుచు, నేనిర్బరులైన తనకుఁహితమునె కూర్పం
గానెంచి పనులొనర్తురు, నా నెలమింగఁంచి గతమనస్కుం డగుచున్. ౯౫
- క. అదియే మిదియే మనుచు, ద్విదశుల నదలించుచున్ విధిం దలఁగింపం
గఁ దనకు సాధ్యంబను నూహదగ్గఁ జరియించుచుండెఁగఁ నాహరిపురినిన్. ౯౬
- క. ఎల్లపదార్థంబులు నీయుల్లంబునఁ దలఁచినట్లెఁగఁ యొప్పెడు నివిగో
యెల్లి పయనంబుచేసిన, నుల్లాసముమించ వత్తుఁగఁ మోషునినాథా! ౯౭
- క. మావలన నించుకంతయు, నేవిధమున లోపమను నదేలేదని యా
దేవతలు విన్నవించిరి, శ్రీవిభుకడనున్న మానిజిష్ణునిచెంతన్. ౯౮
- క. ఆమాటల శ్రుతిహితములు, గామానియు నాలకించిఁగఁ కాంచనచేలుక
శ్రీమానిసీమనోహరు, వేమలు దిలకించి పలికెఁగఁ విశ్వేశ! హరి! ౧౦౦
- క. సీయుద్వాహమునకుఁగా, నీయమరులు వస్తువారఁగఁ మెంతయుశ్రద్ధక
బాయక యొనఁగూర్చిరికక, నీయనుఁగుఁగళత్రమణులఁగఁ నెమ్మిం గొనుచున్. ౧౦౧
- క. పయనము సాగింపఁగనీ,వె యనుగ్రహ మూనవలయుఁగఁ నెడమెంతయు లే
కయె లగ్న మొప్పుఁగాదే, దయమీఱఁ బ్రయాణమునకుఁగఁ దగునెలవీయన్. ౧౦౨
- క. నీవాక్కువెడలఁగనె యీ,దేవతలెల్లరును బయలుదేఱఁగ నున్నా
రోవాసుదేవ! యుత్తరు, వీవలయు నటన్న నమ్మనీంద్రుని గనుచున్. ౧౦౩
- క. దరహాసచంద్రికలు పర్వ రమాపతి యిట్టులనియెఁగఁ బంతము నీయ
ట్లారులు నెఱవేర్పఁజాలరు, సురమానీ! తలఁచ నిద్దిఁగఁ చోద్యంబెయగున్. ౧౦౪
- క. ధనధాన్యముఖ్యములు గల్గినవారలుకూడ నిట్లుఁగఁ కీర్తింపంఁగా
బని నిర్వహింపఁజాలరు, మునిచంద్రా! నీదేవేర్పుఁగఁ పొగడఁదగు నిదే. ౧౦౫

- క. ముందును వెనుకను జూడక, సందియ మింతేనిగనక | సాహసమున జె
 ప్పం దరముగాని విధమున, నందలు మెచ్చంగఁ గార్య | మది యెట్టిదయే.
- క. సాధింతువు దేవమునీ, సాధకగణమందు నగ్రసంఖ్య గణింపం
 గా ధర్మము నీపే రది, బాధను గావింప వెట్టివారికినైనన్. ౧౦౭
- క. నిను వినుతింపందగదే, ఘనకార్యము నిర్వహింపఁ | గలవాడ వనం
 గనుదగదె నిన్నుఁబోలిన ,మునులుందురె యెందునైనఁ | బూని పెదకనన్.
- క. నామానస మేరితిగ, నోమానీ! సంతసించుచున్నదొ చెప్పం
 గామేలె నీకు శాశ్వత, మా మహితఖ్యాతి గల్లు | నన్నిజగములన్. ౧౦౮
- క. సురవర్యులు నీయానతి, శిరసా వహించి రసఁగఁ | జెప్పవలయునే
 పరమర్షి వనుచు లోకో, త్కరకుశలాకాంక్షివనుచుఁ | గడుఁ బూనికతోసి.
- క. నీయత్నమునకు మెచ్చితి, నాయద్రిజ నన్నుఁగోర | కన్యవలచినన్
 నీయెడలమోస మున్నటు, లోయనఘా! తలచ నిక | సుద్యమమొప్పున్. ౧౦౯
- క. తరలుద మమరులు మనతో, నరుదెంతురుగాక పంకిజాసనముఖ్యుల్
 తరుణులతో పరివారో, త్కరములతో నరుగుదెంతురగాక జవమునన్. ౧౧౦
- క. మనపార్షదముఖ్యులు వే, చని బ్రహ్మాదులకు లగ్నసమయ మెఱింగిం
 చి నియతమీఱక రాదగు, మునులం బిలుపింపు శిష్యముఖ్యులవలనన్. ౧౧౧
- క. తగినన్ని వ్యోమయానము, లగపతి యచ్చెరువునొందఁనట్టులుగా రాఁ
 దగు, హెచ్చరింపు మిప్పని, కి గుణాకరులైనయట్టి | కింకిరతతులన్. ౧౧౨
- క. ఎవరెవరి కెట్టియాన,మ్ము వరంబని తోచునో ప్రభుత్వమ్ము తగ్గ
 నవరింపఁబంపు మట్టులె, యవధానముగల్గువారి | నాపార్షదులన్. ౧౧౩
- చ. మునివర! నీకు నెప్పునికి | బుద్ధిమదగ్ర్యులు పార్షదుల్ తమం
 తన పనినొప్పుగా జరపునైజము గల్గినవార లెందఁ తే
 దినమున నెప్పు రాదగునో | తెల్లముగాఁ వలపోసి ముందె యా
 జ్ఞను చెలియంగఁజేయు మటుకలప్పుడు రించుక తప్పకుండగన్. ౧౧౪
- ఉ. తావకశాసనంబు వితరథంబుగ నెవ్వఁ డొనర్చు నట్టివాఁ
 డేవిధి నాసభన్ నిలుచు | నించుకయే మరియాదఁగాంచు నీ
 వే విభుతం జెలంగుదు వి | దేర్పడ నెల్లరు నెమ్మనంబులన్
 వావిరి నిల్వఁగాదగు స్వభావము గాంచఁదగున్ మహాశక్తిచేన్. ౧౧౫
- ప. అని యెల్లరం గనుంగొని యట్లనియె. ౧౧౬
- శా. నామా టీమునివర్యుఁ డెల్లసురసంఘతానంబులో నై స్స
 యామోదంబును గాంచ మెల్లఁదగు నంశాక్షన్ స్వరెమ్మోఁచె
 నేమాక్షిన్ చెలియంగఁజేయునొ మహిమేష్టం బదెయఁచి ను
 త్రామాదుల్ తలపోయఁగాదగును మాార్షున్ రాని యట్లెన్ననొ. ౧౧౭

- శా. మానీంద్రుండు తపోధనం బెలమి నశస్త్రాత్మకమున్ దీర్ఘగాఢ
దానే పూనె వ్యయింప నింతకు నదేధన్యుండు మించంగఁ దాఁ
బూనున్ జక్కవ్యయింప నట్లగుట నీపూతాత్మఁ డొక్కండె స
మ్మానార్హాగ్ర్యుఁ డటంచు లెక్కిడఁదగున్ శ మానీశ్వరశ్రేణిలోన్. ౧౨౦
- మ. కనుకన్ నారదునాజ్ఞ నాయదిగ లోకశ్రేణి భావింపనౌ
నని దేవప్రభులెల్లరున్ వినఁగ నుద్యత్ప్రీతిమైఁ బల్కి వే
చనియెం బెండ్లికిఁ బోవఁగాఁ దగిన వేషంబుం దమిందాల్పు నా
మునియున్ సమ్మతిఁ దెల్పఁగా; నవల సహృదంబు తన్ ముంపఁగన్. ౧౨౧
- మ. సురమానీంద్రుండు శిష్యవారమున దశతుల్ గాఁగఁ బేర్తాంచి యీ
శ్వరు గానంబున మెచ్చఁజేయు నిపుణత్యం బొప్పుగాఁ బాండితిన్
బరమఖ్యాతి నెసంగువారిఁ గనుచుంబల్కెన్ వడింబోయి శ్రీ
వరునాజ్ఞం దలదాల్చి దేవముని పిల్వంబంచె మ మ్మిత్తటిన్. ౧౨౨
- ఉ. మూడవనాఁడు పెండ్లిదగుఁమూరుత మొప్పెడు మీరు బంధులం
గూడి కళత్రయుక్తులయి శ ఊణిధరేంద్రునిచెంత కేగుమ
మ్మాడఁ గనంగరావలయు శ నెల్లర మిచ్చటనుండి దేవతల్
తోడయి రాఁగఁ బోవుదము శ తొల్లియుఁ దెల్పిన దిద్దియే గదా. ౧౨౩
- ఉ. ఈపనిమీఁదె యంచు నెద శ నెంచుచు రాఁదగునంచుఁ బిల్వఁడీ
యాపరమేష్ఠిముఖ్యుల మహామునులన్ ద్వరఁ బోయి రండు మీ
రోపికమీఱ నం చనిపి శ యుల్లమునం దిముడంగఁజాలకే
వే పొరలంగఁ బూనుతమి శ వెల్వడనీయక చిక్కఁబట్టుచున్. ౧౨౪
- ఉ. ఎప్పుడు శీతశైలవతి శ నెన్నఁగరానివిభూతితో ముదం
బుప్పతిలంగఁ గాంచనగుఁనో యలమేనను మోదవార్ధిలో
నెప్పుడు ముంపనొనొ యచశలేంద్రునిపుత్రిక నేత్రయగ్ధమున్
విప్పి యపారభాగ్యమును శ వింతగఁ గాంచఁగఁజూచు లెన్నఁడో. ౧౨౫
- ఉ. శైలవిభుండు బంధుగురుస త్తములున్ దనపత్ని మేనయున్
జాలముదంబునన్ దనదుఃసంగతి శ్రీహరి శాస్త్రపద్ధతిం
గ్రాలు సపర్యలం దనుపుకాంక్ష నెదుర్కొనరాఁగఁ గాంతునో
శ్రీలలనాదికామినులు శ చిత్ర మి దేమని కాంచు లెప్పుడో. ౧౨౬
- ఉ. పెండిలిపెద్ద నారదుఁడె శ ప్రేయసిఁ గ్రొత్తగ నద్రిపుత్రికన్
నిండుమనంబుగల్గిన యనింద్యచరిత్రను జక్రధారి వే
దండమహర్తిసంహరణదక్షుండు నాదగుదేవనేత కొ
క్కండె చెలంగి కూర్చె ననఁగా విని సంతస మొందు లెప్పుడో ౧౨౭

- ఉ. ముక్కునవేలునిల్పి సురభముఖ్యులయారె మునీంద్రుఁ డిట్టిఁడం
చొక్కపుడేఁ దలంచితిమె శ యుత్తమమైన తపోధనం బదే
యిక్కటు లొందకుండఁ బని శ యెట్టిదయే ఫలియింపఁజేయు నం
చొక్కట మాటలాడుకొనుచుండఁగ నే విన నోచు లెప్పుడో. ౧౨౮
- ఉ. రేపని మాపటంచు నరశరే దినరాశి యదెంతవెంతగా
నీపనియం దొగిం గడచె శ నింతటనైన ఫలించునన్న యా
శాపరిపూతభవ్యలత శ స్వాంతమహీస్థలి నంకురించి వే
వే పరఁగంగసాగె నిదె శ విష్ణుకృపారసదృష్టి నాదగున్. ౧౨౯
- ఉ. ఎన్ని భవంబులకొ సుకృత శ మెంతయొనర్చినఁగాని శ్రీపరే
శు న్నవమోహనాంగుఁ బరిశుద్ధకృపాజలరాశి భక్తిసం
పన్న జనావనాదరుని శ భద్రదుఁ బూజలఁ దన్వజాలుభా
గ్యోన్నతిగల్గు నాకిచట శ నొప్పునొకో యది పుణ్యసంగతనీ. ౧౩౦
- చ. అని యిటు లెన్ని భంగులనొ శ యాత్మఁ దరంగములట్టులూహ లె
ల్లను బయిపై నితాంతము చెలంగుచునుండఁగ స్వప్రయత్న మా
వనరుహనేత్ర గాఢకృప శ వర్తిలుటకొ ఫలియించు నంచు నె
మ్మనమున నిశ్చయించుకొని శ మానివతంసులఁగూడి వేడుకన్. ౧౩౧
- చ. తరలఁగనుండె; శ్రీహరియు శ దారలలోపల మిన్నయన్న వి
స్తరయశమొప్పు నున్న వనితాతిలకంబగు రాసనాయికకొ
నిరుపమశక్తిశోభిత నశనింద్యచరిత్రను గాంచి యిట్లనుం
బరమగుణాన్నితా! యొనరుపందగు నట్టికనికొ వచించెదన్. ౧౩౨
- చ. సతయననొప్పు దక్షసుత శ జన్మమునా దసయోగశక్తి నా
హుతవహుకీలలం దనువు శ నొయ్యన భస్మముచేసికొంచు ను
న్నతెదగు నాహిమాద్రిసుత శ నాఁగ నెసుఁగెడునాదిశక్తి నీ
మతిని దలంతుగాదె యలఁమానిని తా నొకకారణంబునన్. ౧౩౩
- చ. హరు విడనాడినట్లు కనకనయ్యెడుఁ జమ్ము మహత్తుఁడైన శం
కరుఁడును దక్షిణాస్యఁ డనఁగఁ బలువంబడుచుకొ నితంబిసి
విరహితుఁ డైనయట్లు సురభృందమునీశ్వరకొఁటిం గనం
దరమయియున్న వాడు కలదా ప్రమదావిరహంబ దెప్పుటన్. ౧౩౪
- ఉ. దానికి నెన్నో హేతువులు శ తన్ని తలంపంగనున్న హర్షియె
వ్యానికీనైనఁ దోఁచునివి శ వానిని నీవును నేను ధాత త
న్మానిని కారదాంబయు సకమస్తవిధంబులచే నెఱుంగువి
జ్ఞానము గల్గువారలము శ చానరొ యింకొక రెన్న లే రిలన్. ౧౩౫

- ఉ. ఆవిధమెల్ల నీవెటుంగు శ దైనను హైమవతీసమాఖ్యఁ బెం
పావహిలంగనున్న హరిశాక్షి హరున్ విధిఁ బెండ్లియాడి దే
వావళి మెచ్చ శంకరుని శ యర్థశరీరమునన్ వసింపఁ దా
వేవిధులం దలంచుచు సుశృత్తము వర్ధిలనున్న దాగిరిన్. ౧౩౬
- ఉ. కాలముదానికిఁ వలయుఁగదె యదే చనుదేరనున్న దో
శ్రీలలనామణీ! యిపుడు శ చిత్రముసాగెడు దానిఁ జెప్పుదున్
బాలిశుఁడై సురర్షి స్వతఃపంబనువిత్రము నానిమిత్తమై
చాల వ్యయించి పార్వతిని శ సర్వసుపర్వులు చూచి పొంగంగన్. ౧౩౭
- క. నాకుం గూర్పుగయత్నం, బేకరణిఁ దలంప నర్హమేకాని విధిన్
బ్రాకటశక్తి నొనర్ప ది,వౌకసు లద్దానిఁజూచు శ నాదృతియలరన్. ౧౩౮
- చ. అతనికిఁ దోడునీడలటు శ లర్హవిధుల్ సలుపంగఁబూని రీ
వితము నెఱింగి సూక్ష్మముగ శ విస్తృతభావము గల్గుమాటలన్
జతనముమానఁ దెల్పితిని శ సంయమి యవ్విధ మారయంగ లే
కతిశయశక్తిఁ బూనె దగునట్లుగఁ బెండిలి నిర్వహింపంగన్. ౧౩౯
- చ. హరునితలం వెఱింగి మన శ మచ్చటి కేగుట కిద్దిహేతువా
నిరుపమకర్తృశక్తి యవిశీతులఁ జేయు నదెట్టివారి నాఁ
బరఁగెడు నిశ్చితార్థమును శ బాగుగఁ జాటుట కిద్ది కాల మం
చరసి మునీంద్రయత్నము నిరర్థకమకానటు చేయ మానితిన్. ౧౪౦
- చ. మనము వివాహయత్నమున శ మంచుమలం గనఁబోవ నందుశం
భుని వరియించు హైమవతి శ పొందుగ నట్టిమహోత్సవంబుఁ గాం
చనగుచుగాదె పండువుగఁ శ జానరొ యందు వివాహ మచ్ఛతం
బనఁదగునట్లు సాగు మనఃమచ్చట శంకరువంకవారమై. ౧౪౧
- తే. నిర్వహింతము వనులెల్ల శ నిర్జరర్షి,చింత నొందకయుండంగఁ శ జేయునట్టి
చిత్ర మొక్కఁడుసాగు నేఁజెప్పనేల, చూతుగా నీవె యందలిఁచోద్యములను. ౧౪౨
- చ. కనుక సపత్నులంగలిసి శ కాంక్ష చెలంగెడునట్టిచందముల్
కనఁబడఁ దర్లమా యచటికార్యము చక్కఁగసాగఁగాఁ బదా
ర్థనికర మెద్దికావలయు శ దాని సుపర్వులు నానిమిత్తమే
యనుకొని నేకరించిరి రసవంతయు లోటుకనంగ రానటుల్. ౧౪౩
- ఉ. దివ్యవిమానరాజముల శ దేవతలెల్లరు నెక్కిరాఁగ గం
తవ్యహిమాద్రిఁ జూత మటఁ శ దన్వియు శంకరుఁ బెండ్లియాడఁ ద
ద్భవ్యమహోత్సవంబుఁ గనునవారుగదా సుకృతాత్ములంచు మం
తవులు లోకజాలములఁ శ దత్త్వము దీనిని నీవెటుంగవే. ౧౪౪

- క. వివరించితి నిటఁదెలుపఁగవలయు నెద్దాని; వింతగల్గించుచు నం
దువరుస సాగెడుదానిని, దివిజేంద్రులు గాంతుగాక ఓ తెల్లముగాఁగన్. ౧౪౫
- క. హరిహరులకు భేదంబన, నరసినలే దన్న వార్త ఓ యందుం దేలున్
బరమాద్భుతముగ దానికె, సురమానికి భ్రాంతిగల్గునొ ప్పమరుచుటల్. ౧౪౬
- క. జ్ఞాననిధియయ్యు నిర్జర, మానీంద్రుఁడు ప్రకృతి తన్ను ఓ మార్పంగా న
జ్ఞానివలెఁ గార్య మొనరువఁ, బూనెంగద యిద్ది యందుఁ ఓ బోలం దెలియున్.
- క. దీనన్ లోకములకు శుభ,మా నింతీ! జాలమేల ఓ యందఱు బయనం
బొనట్లు ప్రోత్సహింపుము, చానలచిత్తములఁ గల్గుశంక లడఁపుమా. ౧౪౮
- క. మానిని వేటొకతుక నా, చాన యనన్ వీనులెల్ల ఓ సాంద్రార్తి గనం
గా నానెలతలు వగతురు, గానం బొంకముగఁ దేర్పఁగఁ జను వారిన్.
- క. వింతగ సీకీవార్తల, వింతగ వినిపించుటెల్ల ఓ నెఱుంగ వనుచు నొ
క్కింతయు శంకంగని కా,దంతర్గతమోద మిట్టు ఓ లాడం జేసెన్. ౧౫౦
- క. చనుమింక నెల్లభంగుల, వనితల నలరించి యటకుఁ ఓ బయనము సాగిం
పను సిద్ధపడఁగఁజేయుము, వనజాయతనేత్ర! నేనుఁ ఓ బయనం బగుచున్. ౧౫౧
- ఉ. సర్వము సిద్ధమయ్యె మునిశంధ్రుఁడు తొందరచేయ నెంతొదృ
క్పర్వముగా నలంకృతుల ఓ భాసీలుచుం ద్రిదశేంద్రు లెల్లరుం
బర్వులు వాటుచుంటఁ గనుపట్టెడుఁ జూడు విమానరాజముల్
పర్వహిమాంశుబింబములభాతి వెలింగెడు వింత గొల్పుచున్. ౧౫౨
- చ. ఆనవిని రాసనాయిక మహామతిసంపద గల్గులేమ గా
వునఁ బతియాజ్ఞ మాళినిడిఓ వోయి ముదం బుదయింప నెల్లకా
మినులను బ్రోత్సహించె నిటుఁమేటివధూటి ప్రయాణయత్నమం
దు నిరతిఁగాంచ నందఱును ఓ దోయరుహాస్యలు నింపివేడ్కలన్. ౧౫౩
- మ. వరచేలంబులు దాల్చి సారమణులన్ ఓ భాసీల్లుచున్నట్టి ఓ
హృదభూషాళి నలంకరించుకొని పోల్పుంగూర్చుహారావళుల్
వరంగన్ జిత్రములో యనంగచగుచున్ ఓ బ్రాలేయజై లేంద్రముం
బరికింపం దమకంబులొప్పు దగి రావద్దాటువద్దానల్. ౧౫౪
- ఉ. అంత మురాంతకుండు కనకాంబరముల్ ధరియించి సన్నజే
కాంతవిభూషణావళుల ఓ గాత్రము సూతరకాంతి చొందున
ల్లెంతయువేడ్కఁ జేసి సకలేష్టదుండై తగుణాను జైలభూ
కాంతునిచెంత కేగుతుకంబును గాంచెను మాని యుభయగల్. ౧౫౫
- చ. దర మొకకేల నొప్పుగ సుదర్శన మొక్కకిరంబునంది
కరరిపుకాలమృత్యువయి ఓ క్రూర మటొక్కయిన్ ముదంబు నొ

ద్యురతిని గాంచునందకము శ శోభిల నింకొకహస్తమందు సుం
దరవికచారవిందము కనం దగి యుండఁ జెలంగె శౌరి దాన్.

౧౫౬

ఉ. చూచెడువారి కెల్లరకుఁ శ జూడ్కులు వేటొకచోటఁ ద్రిప్పునా
లోచన యింత చొప్పుడక శ లోలతఁ దన్నె కనుంగొనఁగ సం
కోచము నొందనట్టు లొనఁగూర్చెడుచారుత భాసిలంగఁ గా
ర్యాచరణైకదక్షిమగు శ నా హరిదేహము గ్రాలె నత్తటిన్.

౧౫౭

ఉ. శ్రీహరిపెండ్లికై చనఁగఁ శ జిత్తమునం దలపోసి చక్కఁగా
దేహ మలంకృతిఁ జెలఁగఁ శ దృష్టిని దెల్పెడుమందహాస మెం
తో హూయలొప్పునుండఁ గని శ యొయ్యన దేవతలెల్ల నట్టులే
యూహలు పర్వ వేషముల శ నొప్పిరి ద్రష్టల కన్ను లుబ్బఁగన్.

౧౫౮

ఉ. చారుతయెల్ల నొక్కటిగ శ సుస్తవపాత్రముగా నెసంగఁగాఁ
గోరికమీఱఁ జేరె నన శ గోభువనంబు కనంగనొప్పె శృం
గారరసాలవాలమయి శ కన్నులు వేటొకరెండు పొచ్చినన్
భూరిముదంబు గాంతు మని శ బుద్ధుల ద్రష్టలు నెంచునట్లుగన్.

౧౫౯

చ. చెలఁగెను వ్యోమయానములు శ సిద్ధసుపర్వగణంబు నిండఁ ద
క్కులలితయానముల్ దివిజకూటము లెక్కఁగ నర్హరీతులం
బొలిచె సురాంగనామణులు శ భూషణపంక్తికి భూషణంబులై
లలితతనూలతల్ కడు విలాసమునం దగ నొప్పి రెంతయున్.

౧౬౦

చ. మునివరులెల్ల నారదుని శ మూదల గైకొని వల్కలాజినా
దినిఖిలయోగ్యవస్తువితరతిం గొని పెండ్లికే బోవుసంబరం
బున స్వజటాకలాప మొగిఁ శ బొల్పెసలారఁగ నెప్పు డెప్పు పో
వ నగునొయంచునుండిరి వివాహపువేడుక లట్టివొగదా.

౧౬౧

మ. వినతానందనుఁ డంత శ్రీనిలయునిన్ శ విశ్వేశు భక్తార్తిభం
జనునిం బెండ్లికే బోవునుత్సుకత భాస్వద్రత్నభూషాళిఁ దా
ల్చినప్రోడన్ హరమిత్ర సర్వగతునిన్ శ జిహ్వాదిదేవార్పితున్
గని తా వాహనమాటకుం దగుగతిం శ గ్రాలెన్ మనోజ్ఞంబుగన్.

౧౬౨

సీ. ఇకఁ బ్రయాణముచేయుఁ శ డిదె సుముహూర్తము
చెంతనున్న దటంచుఁ శ జెప్పువారు
తామసిచెదరేల శ తపసి యాగ్రహ మూనుఁ
దరలుండీ యనుచును శ దటుమువారు
చక్రికన్ననుముందె శ చనఁదగు నని నార
దాజ్ఞ యయ్యె నటంచు శ నటచువారు

వలయునన్నింటి విశవాహసంభారముల్

కొని చనుండియని శ కోరువారు

- ఆ. చిత్రవాహనముల శ సిద్ధముచేయుడీ, యిప్పుడె పోవవలయు శ నీశునాజ్ఞ
ననుచుఁ దెల్పువారు శ నయి రెల్లయమరేజ్యులప్పు శ్రీనివాసునాజ్ఞఁబూని.
- ఉ. యానము లెక్కికొందలును శ హస్తీవరంబులనెక్కి కొందలున్
మానసశక్తియుట్టిపడుమాడ్కి నభంబున యోగశక్తిచే
బో నగునంచుఁ గొందలుఁ బ్రభుత్వము కన్నడ వ్యోమయానసం
తానమునెక్కి కొందలును శ దా రొగిఁ బోయిరి పెండ్లిఁ జూడఁగన్. ౧౬౪
- ఉ. అచ్చరమిన్న లెల్లఁ బరమాత్ముని కాంతలపిండుఁగూడి సం
పచ్చతురత్య మేర్పడఁగ శ భాసుర సారవిమానరాజ్యవైఁ
గ్రచ్చుఁ బోయి రద్రిగణరాజును ముందుగఁ జేరువార మం
చిచ్చుఁ దలంచుచుకొ గిరిజయైమ్మై కనుంగొను వాంఛితంబులన్. ౧౬౫
- ఉ. బక్కరికైన నౌర మహిమోన్నతులై తగువారియందు నీ
యక్కజమేమొ నారదునియాజ్ఞ యిదేమొ సుపద్యులెల్ల నే
యిక్కకుఁబోవుఁ డన్నఁ జననెంచుట యేటికొ పెండ్లియాడఁగా
నిక్కమలాటుఁ డెంచుటకు శ హేతు విదేమని తోడ దత్తతీన్. ౧౬౬
- ఉ. రా దగు మీరుపెండ్లి కగరరాజు మముం బిలువంగఁబంపె ని
ష్టే దరలుండు లగ్నమది శ యీదినమందని నిశ్చయించి నా
రోదివిజ్ఞులార! దయశయించి యిదే సమయంబు పోవ నం
చాదృతిమీఱఁ బిల్వఁ డొకఁడైన నిదేమని యెన్నఁ డొక్కఁడున్. ౧౬౭
- మ. మనయంతకొ మనమే చనువగునొకో శ మర్యాద యద్దానఁగ
ల్లనె యాచారము లిట్టులుండినవె తెల్పుం డున్నచోఁ బెద్దలా
ర! నితాంతంబు తలంపుడీ యని యమర్యశ్రేణియం వొక్కఁడై
నను జింతింపఁడు దైవి మాయ మది నింకడకొ చెల్వీ మాప్పుగనన్. ౧౬౮
- ఉ. కాలగతుల్ దురూహములుగొని తపోధనయుక్తి కిల్లుటం
జాల వశంగతంబులగు శ సంయమివద్యుల కంచు నాశుమల్
గ్రాలుఁగదా తపోధననికాయమునం వొడిచేఁ దలంపఁగాఁ
జాలఁడు విష్ణుమాయ తముఁ శ జక్కఁగఁ గప్పుటచేత నక్కటా! ౧౬౯
- ఉ. గొట్టెలఁబోల్కి నెల్ల సురకుంజరమానిమహేంద్రు లేమి యీ
వెట్టి యొకండు పిల్వనిదె శ వింతగఁ బెండ్లికిఁ బోవుటం చొగికొ
మొట్ట యిడంగఁబూనఁ డెవ శ ముందటికాలగతిం వలంబుగా
మిట్టననుండిజాలుగతి శ మిందినశక్తియు మాయ నట్లే. ౧౭౦

- క. ఎవ రేమేయోజింపంగ నలనుపడనట్టు మదిని శ గంజాతుం డె
చి వలంబోలిన మాయను, దివిజద్దుల గప్ప నెవఁడు శ తెలియఁగఁ జాలున్.
- క. తపమనువిత్తము తనశ, క్తిపటుత నేకార్యమైనఁ శ దెలిసికొనుచు నే
రుపుమీఱఁ జేయఁజాలును, దపోధనుల్ దానినుండి శ ధన్యు లనుప్రథన్.
- క. సుపాదింపంజాలిరి, పెంపుంగని రెల్లచోట్లఁ శ బృథివీశ్వరు ల
ర్చింపం గారణ మిదియే, కంపింతురు మునుల కమరగణవరు లెపుడున్. ౧౭౩
- తే. అట్టితాపనవర్షు లీపట్టునఁ దమ, శ క్తి వ్యర్థంబుగాఁగ నీచంద మిట్టి
దనుచు నూహింపఁజాలకశచనఁగఁబూని, రాహిమాద్రికిఁ బెండ్లికై యాదరమున.
- ఆ. దీనిఁగనిన మునులతేజంబ దధికమో, దైవశక్తి యెక్కువఁదో విశదము
గాఁగఁ దేలెఁగాదె శ యేగతిఁ దలఁచిన, దైవ మధికమనుట శ తత్త్వ మగును.
- క. పరమేశుఁ డూరకుండిన, తరుణంబున నెల్లవారు శ ధన్యులమే యం
చురుగర్ప మానుదురు తత్పరమేశుఁడు కన్నుదెఱవ శ బాలిశు లగుచున్.
- క. ఏపనిఁ జేయంజాలక, చూపట్టుదు రట్టులగుట శ సురలు మునులు స్వ
వ్యాపారంబుల దైవము, నే పరమంబునుచు నమ్ముటే న్యాయ్యంబౌ. ౧౭౪
- ఆ. మందబుద్ధులగుచు శ మానులు విబుధులు, పెండ్లి వేడుకలను శ బృథుమనీష
లుందు విహితమిద్ది శ యగునొకో కావొ యం, చరయుశక్తిలేమి శ నజ్ఞులట్లు.
- క. చనఁబూనిరి గోవిందుఁడు, వినతాసుతు మూఁపురమున శ వెలయుమృదుతమా
సనమునఁ గూర్చుండఁగ వా, ద్యనినాదము లొక్కమొగి నితాంతము పర్వెన్.
- క. కకుభిభరాట్కర్ణముల న, వికలగతిం జొచ్చి బధిరశృత్తి వెలయున
ట్లొకట నొనర్చెను వాద్య, ప్రకటధ్వను లట్టి పెండ్లిపయనంబందున్. ౧౭౫
- క. ఉన్నట్టులుండి యొకపరి, గ్రన్నన వాద్యారవములు శ గాఢరయమునకొ
మిన్నంతయు నాదమయం, బన్ననుడికొ సార్థకంచె శ యన వ్యాపించెన్. ౧౭౬
- క. ఒకటొకటిగఁ గాకుండఁగ, సకలశుభాశంసి వాద్యశబ్దంబులు క
ర్ణకుహరములఁ బగులింపఁగ, వికలధ్వను లొప్పుబాటె శ వెసఘోటకముల్.
- ఉ. వీతిగణంబు పాఱఁగని శ భీతిలి యశ్వతరంబు లెంతయుకొ
రౌతులు నిల్పఁ జాలుజతనంబును బూనిన లెక్కనేయకే
చేతము లాత్తిమున్న నొకశచెంగున మార్గము దాఁటిపోయె సం
జాతవిచిత్రహాసమునఁ శ జానలు చప్పటు లట్టై కొట్టఁగన్. ౧౭౭
- చ. ద్విరదము లాస్వనం బొగి శ్రుతిద్వయిఁ జొచ్చి మనంబునెల్ల భీ
కరగతిచేఁ గలంచుటయు శ గారవమన్న దదెట్టులో చనం
ద్వరఁగొని పాటె నంకుశనివారణయత్నము నిష్ఫలంబుగాఁ
గ రహి వొలంగ హస్తపకశాండము సిగ్గున వంపఁగాఁదలల్. ౧౭౮

- చ. వరుసు గ్రమేలకంబులును శ వారణపంక్తులపాటు గాంచి ని
బృర మనువస్తు వెచ్చటికొ శ పాఱగ దిక్కునఁదోఁచమి బదాం
తరములు క్రోశమన్న నిదె శ తథ్యమటం చెటిఁగింపఁ బాఱఁగాఁ
దరుణులు పక్కునక నగిరి శ తద్భటు లార్తి మునుంగునట్లుగన్. ౧౮౫
- సీ. ఒకరథచక్ర మింకొకరథాంగంబును వెసనీడ్చుకొని పోవువిధము నచటి
వారికిఁదెలుపంగనారథంబులు రెండు మఱికొన్నిరథముల శ మాన కీడ్చు
కొనిపోవ యుగ్యముల్ శ ఘనజవంబలరంగఁ గొంతదూరముపోయివంతతోఁపఁ
జేయుచుఁ దమయిచ్చ శ సిద్ధింపఁ బలుదెసలకుఁబాఱ సారథులు కడుశక్తిఁ
- తే. బగ్గముల నట్టెలాగుచు శ ఫలములేక,యాడుగఱచుచు వదలలే శ కప్పనినటు
పట్టుదలల సాగింపఁగ శ గుట్టెఱింగి, నచటివారలు నవ్వి రహాయటంచు. ౧౮౬
- క. ఆసందడి తగ్గగ ముని, వాసపునానతిని దేవవారము పయనం
బాసక్తిజేయఁ దాడ్చుని, పై సరసిజనేత్రుఁ డెలమి శ పట్టఁగరామిన్. ౧౮౭
- క. సుర లరుగుచున్న సరణి, ద్వారఁగా శీతాద్రి జేరువొంఁగ జనియెన్
హరివెంట విమానాళి, దరుణీమణులెల్ల సమృదం బిగురొత్తన్. ౧౮౮
- చ. చనిరి మునీంద్రు లాత్రిదశసంతతవెంటనె నారదుండు ముం
దు నడువ వెంటఁబోయి రదిసూత్న విధంబుగఁ దోచుచుండె భూ
వనిత స్వసంతతిక జెలఁగి శ వైభవముం దెలియంగఁజేయఁ బం
పినయటు లూహవెల్వడ గభీరనినాదము లొప్పునట్లుగన్. ౧౮౯
- క. తుములముగా నాపయనం, బమరెను; శీతాచలేంద్రుఁ డవ్వాలనే
త్రములకుఁ దోచెను జిత్ర ము,పమానరహితంబును నగుభంగిన్ నింగిన్.
- క. భూమిని వ్యోమముఁ దగులం,గా మేనుం బెంచినట్లుగఁ దోచెను ద
ద్వామోహము వదలదు గిరి, భీమాంగముదరికి జేరి శ విమలమసీషన్.
- క. పరిశీలించినదనుకక, ద్వారపడి వారెల్ల శిఖిరీవల్లభుదరి జే
రిరి వాద్యఘోషములు పుష్కరమును భేదించునట్లుగఁ విసంబడఁగన్. ౧౯౦
- చ. వనములనెల్ల నిండి గిరివర్షుఁ దటాలున నావరించి లోఁ
గొనఁగఁదలంచి వచ్చురిపుఁజరవాజిశతాంగ సద్భటా
ఘనియతిమీఱ నాయమరకాండము చూచెడువారికెల్లఁ దోఁ
చెను బహువాద్యనాదములు శ చెచ్చెరఁ గంపరరాజి నిండఁగన్. ౧౯౩
- చ. శతభృతిముఖ్యులెల్లఁ గడుసంతసమొప్పుగ శతశైలరా
డ్వితతవిభూతి గన్దొనెడువేడుక లుబ్బుఁగ నిల్చినట్లు లా
క్షీతిధరసన్నికృష్టమునఁ శ జెల్వమం దగుకానకంబుగా
దతిరమణీయమా స్థలమదం దొకచోఁ గనుఁజ్ఱ నట్లనన్. ౧౯౪

- క. విడిసిరి విమానములు చ, ప్పడు లేక నితాంతవేగమును మాని దిగెన్
గడు నలసినట్లు కరితతి, తడఁబడుచున్ నిలిచె బర్వతము లివె యనఁగన్. ౧౯౫
- క. తక్కినవాహనములు తమ, కెక్కడ సంవాసభూమియిందని గుఱుతుల్
చక్కఁగ నిడియుండిరో యా, యిక్కల నివసించె నెల్ల శ రెదలన్ మెచ్చన్.
- క. వినతాతనయుఁడు వోయి, మ్మునుండి శ్రీఘ్రుంబ దిగిన శ మురహరుఁడు ముఖ
మ్మున దరహాసాంకూరము, లొనఁగూడఁగ దిగియె బ్రహ్మాయుక్ బ్రార్థింపన్.
- క. అమరింపఁబడిన మణిఖచి, తమహాపీఠంబునందు శ ధాతృకరము సా
యముగఁ జెలఁగఁ గూర్చుండెను, దమతమపీఠముల దేవతలును దదాజ్ఞన్.
- క. ఉపవిష్టులైరి దివిష, త్తపస్వియు న్నానిప సముదయము వెనుకొనన్
దపనీయాంబరుసన్నిధి, నుపవిష్టుండయ్యె నూహ శ లొగిఁ బర్వంగన్. ౧౯౯
- శా. వాద్యధ్వనములెల్ల మెల్లగ నిజవాద్యపారముల్ మాన నా
హృద్యస్వానములన్ సుతించునటు శైలేంద్రస్థితానేకదు
ర్భేద్య స్ఫారగుహాత్కరంబు లొగి శబ్దింపంగ నయ్యద్రిపుం
డుద్యత్కృతుక మొప్పు దమ్ముఁ గొనిపో శ నుద్యోగ మొప్పారఁగన్. ౨౦౦
- మ. అరుదేరం దలపోసి వాద్యరవముల్ శ హరిప్రమోదంబు ని
ర్భరరితిం దెలుపం బ్రయాణమయియే శ వచ్చుంగదా యంచుఁ గం
దరరాజిం జెలువారుతత్ప్రతినినాదంబున్ దమిన్ వించు ని
ర్జరవద్యుల్ తలఁచంగ శ్రీహరిసరోజాతాసనుల్ స్వాత్మలన్. ౨౦౧
- ఉ. అందలితత్త్వముం దెలియనర్హులు గావున నిర్వికారతం
జెంది మొగంబులం దెలమిఁచిందులు త్రొక్కెడునట్లు లొప్ప నా
నందము నూత్న రూపము గనంబడఁజేయఁగ నూరకుండి; రా
కందరనిస్వనంబు చిరశకాలము పర్వక తగ్గె మెల్లఁగన్. ౨౦౩
- మ. ఇదియే మింతకుఁ గానరాఁడు హిమశైలేంద్రుండు సన్నాహసం
పద మిన్నందగఁ జేయుచున్ దడసెనో శ భామామణుల్ నైజవృ
త్తిఁ దనుంజేరఁగరామిఁ జింతిలుచు నీతీ రెన్నమర్యాదకా
స్పదమానే త్వర రండటంచుఁ బురికొల్పం బూనియున్నాఁడొకో. ౨౦౪
- ఉ. ఇప్పటి కెల్లయత్నముల శ నెంతో తొరంగని పూర్తిచేసితా
గొప్పగఁ గానికల్గొనుచుఁ శ గూఁతును సంతసిలంగఁ జేసి యే
చొప్పున శ్రీనికేతనుని శ శూరశిఖామణి గారవింపనొ
మెప్పొనఁగూర్చ నొననుచు శ మేలుగనెంచుచు నున్నవాఁడొకో. ౨౦౫
- ఉ. మున్నెపుడైన నిట్టివిధముం గనకుండుట నేదియెట్లుగా
నున్న స్వగౌరవంబునకు శ నొక్కకొఱంతయుఁ గల్గకుండు నం

చెన్నుచు నున్నవాడొ తనకెవ్వరు బుద్ధులు నేర్పువారు లే
కున్న నెటకొ మహామతుల శ నొక్కటదా నడుగంగఁబూనెనో.

౨౦౬

ఉ. ఇంతకుఁ దాఁ బ్రయాణమయి శ యెల్లసుహృత్ప్రియబంధువర్యుల
త్యంతముదంబునం బొలిచి శ తన్నొగిఁగూడియె వచ్చుచుండఁగా
వితగ నల్లునిం దనుప శ విస్తృతరత్నవిభూషణాలి నిం
తెంతయె యుండుమూల్యమని శ యెంచగరానిది గొంచు వేడుకన్.

౨౦౭

క. అరుదెంచుచుండు ననుచుకొ, సురలెల్లం దలంచుచుండ శ సురపతిముఖులి
త్తరుణమున మసలఁ జనునే, పరికింపఁగఁ దోచువితంపాటిలు నిందున్.

౨౦౮

క. ఒకపురువైనఁ గనంబడ, దొకయత్నము సాగినట్టు శ లూపింపఁగరా
దుకదా యేమగు నొక నని, సకలేశ్వరుడే యెటుంగఁజాలును దీనిన్.

౨౦౯

క. అని గుసగుసలాడుచు నొక్కనిమోము మఱొక్కఁ డేమిశకాఁగల దనునూ
హను దెల్పఁ జూచుకొనుచుకొ, మునిభర్తము పూని సంత శ మునివరు లెల్లన్.

చ. హరి చనుదెంచెఁ బెండ్లికని శ యంబుజసంభవుఁ డేగుదెంచె ని

ర్జరపతిలోనుగాఁ గలుగుసర్వదిగ్విశులు వచ్చి యిందు ని

ల్పిరి త్రిదశుల్ ప్రమోదమునఁ శ జేరిరి కాని హిమాచలేంద్రుడుకొ

వసునకుఁ బూజసేయుటకు శ వచ్చెడుజాడయె తోచ దేమియున్.

౨౧౦

మ. ఎవఁడే నల్లుడుకాఁగ వచ్చెనన నెంతేఁ బ్రీతిమీఱంగ బం
ధువులుకొ మిత్రులు దారలుకొ వెనుకొనం శ దోడ్తోనఁ బూజార్హున
స్తువులం గైకొని కన్నెతండ్రి యరుదెంచుచుం గాదె యాచార మి
ట్లవలోకింపనగుంగదా జగమునం శ దామార్గముం పితయే.

౨౧౧

చ. కనఁబడకున్న దిప్పు మునిశకాతుఁడు పెండ్లికిఁ బెద్దయై నిలి
పనికరముకొ స్వకీయమగు శ పల్కుననే తిరుగంగఁజేసి తో
డ్కొని యరుదెంచె నిచ్చటికిఁ శ గొండలతేఁ డిది లోఁదలంచి యీ
మనలఁ గనంగ రాదలంచుమాన్దముకూడఁ గనంగరా వయో!

౨౧౨

ఉ. ఏమొవిచిత్ర మిందుఁగల శ పితయవజ్జత శైలనాథునం
దేమొయునుండు దీనిఁగన శ నెంతయుశ్రద్ధను బూనఁగాచగుకొ
గామహరుకొ హరుకొ దలచె శ గామినియం చొకవార్తవింటి మి
ట్లీమురవైరిఁ బిల్చుకొని శ యీముని వచ్చుట కేమిహేతువో.

౨౧౩

క. అనుచు విచారించుచు న, పుని యెవ్విధి సాగఁగలనో శ బాగుగఁ జూడం
గను దలంచుచుండి రెవ్విధిఁ, జనియెకొ యామాబు నొక్కక్షణ మట్టులుగన్.

తే. సర్వవృత్తాంత మెఱిగియుఁ శ జక్రధరుఁడు
మోటకువిధంబుననె యుండె శ మోమునందు

మాపు దోచకయుండ నొప్పునము సంత
సమున నొప్పుచునున్న చందమున నలర.

౨౧౬

ఉ. పంకరుహాసనుండు మురళభంజనుమోమును జూచి ప్రీతియే
యంకముగాఁగ నిట్లనియె శ నద్రివరుం డిటరాఁడు నారదుం
డింక నొనర్పఁబూనుపనియేమొ యెటుంగఁగరాదు శంభుఁ డే
ణాంకుఁడు వచ్చుచుండు నని శ యాత్మఁ దలంచెద; నీమహాటవిన్.

౨౧౭

ఉ. దేవసతీమణుల్ నిలిచి శ తీవ్రగతుల్ దగఁబాటుచున్నస
త్వావళిఁ గాంచి భీతిలేడునట్లు కనంబడు నింక నేమి మీ
భావమునం జెలంగెడినొ శ పల్కుమ నెమ్మది శాంతమూనుదున్
నావిని యబ్జనాభుఁ డెలనవ్వున నిట్లనితెల్పె బ్రహ్మకున్.

౨౧౮

ఉ. ఏమిఁకఁ జేయనొనని మునీశ్వరు నారదుఁ బ్రశ్న చేయఁగా
నామునియేమి తెల్పునొకొ శ యారసి కార్యము నిర్వహింపుమా
మామకచిత్తవృత్తియు సకమస్తవిధంబుల మౌనిచిత్తమున్
వేమటు చూడఁబూను టొకశవితయే దీనిని నీవెటుంగవే.

౨౧౯

చ. పలుమటు హెచ్చరించి మునిఁ శ బంపుము శీతగిరింద్రుఁడెంత క
వ్వల సకలంబు తేటపడు శ భావము దీని నెటుంగనీయకే
వలసినకార్యముల్ జరపవచ్చుఁగదా యని ప్రోత్సహింప నా
జలరుహసుభవుం డొకట శ శక్రముఖామరనాథపంక్తులన్.

౨౨౦

చ. కనుఁగొని పల్కె నివ్వధిని శ గాఱడవిన్ వసియించి చాలనే
పనఁ దగుఁగాదె యింతకును శ నయ్యగరాజౌ తదాప్తబంధులో
మనలఁ గనంగరాచుగద శ మౌని తలం పదియెట్టులో యెటుం
గను దరమౌనె పెద్దయనఁగఁ దగునాతఁడె పెండ్లి కెన్నఁగన్.

౨౨౧

క. మనమెల్లరము తదాజ్ఞం, గొనియే యేకార్యమైనఁ శ గొనసాగింపం
గను జాలువారము మతే, పనియు నతం డెటుంగకుండఁ శ బంతముమీఱన్.

క. ఇంచుక సాగింపఁగ లే, మెంచం బరమేశ్వరాజ్ఞయే మునిపతిగా
మించెడునాజ్ఞయే యని భా, వించుట న్యాయ్యంబు లోకకవిభు తలఁ పిదియే.

క. మీరును యోజింపుం డింక, ఘోరాటవి నిందునుండఁగూడునె భీతిన్
వారిజనేత్రలు గాంచరె, సూరమృగావళులును దిరుగుంఁగాదె యిటన్.

క. ఎల్లరఁ గాపాడఁగా, బల్లిదులౌ వీరభటులఁ శ బనుపుం డిందే
యెల్లియు నుండఁగవలయునొ, యుల్లమునం దేమి మౌనిశయుం దలంచెనొకొ.

క. మీమీభావంబులనున్, మోమోటమిమాని తెల్పఁ శ బూనుం డనుచున్
గోమలవాక్కులఁ దెల్పం, గా మౌనిపయింగలట్టి శ గాఢామర్షన్.

౨౨౬

- క. అమరేంద్రుఁ డాదిగాఁగల, నమర్త్య లీవిధిని బల్కి య రంబుజసూతీ
హిమశైలేంద్రుఁడు రామికిఁ, గ్రమమేదో తెలియఁదగునుఁగాదే మనకున్. ౨౨౭
- క. ఏమోకృత్రిమ మిటఁగల, దీమాడ్కిన్ సాగు పెందుననే గంటిమొకో
యీమనమాని గిరింద్రుని, దౌ మది యీభావ మూనె యని యెన్నకయే. ౨౨౮
- క. హరికిం బార్వతి నీయన్, గరమనురాగమ్ము గాంచెఁగద యని తలపో
సి రయమ్మున నీమనలం, దరలుండని పల్కెననుచుఁ య దలఁతుము దేవా! ౨౨౯
- క. అదెగాకయున్న గిరిపతి, ముదమారం దోడ్కొని చనఁబూనక మనలన్
మది నైనఁ దలఁచకుండునె, యిదియొక చిత్రంబుగాఁగ యని పు డెన్నఁదగున్. ౨౩౦
- చ. మునివతిఁ బిల్వబంచి యిఁక య మూర్త మదెప్పుడో యీవనాంతరం
బును విడనాడిపోవుటకుఁ య బూనుటయెప్పుడో ప్రశ్న చేయుమా
వినఁబడుఁగాదె నారదునివృత్త మిదిట్లని యంతమీఁదఁ దోఁ
చినయటు చేయఁబూనుదము య శీఘ్రమ యిప్పనిచేయ నెన్నుమా. ౨౩౧
- చ. నలుపురుచూచి యీపనికి య నవ్వకయుండఁగఁ జేయవయ్య యో
జలరుహసంభ వా! యనిన య శక్రముఖామరవర్యభావముల్
దెలిసెఁగదా యటంచు నలదేవమునీంద్రుని జీరియొంటిగాఁ
బలికె మునీంద్ర! యేమొ హిమశవంతుఁడు రాడిట నెంతచూచినన్. ౨౩౨
- చ. హరిఁ గొనిపోవ బంధుజను య లాదృతి వెంబడిరాఁగ వచ్చి ని
ర్జరపతిపూజ్యుఁ బూజలఁ గరం బలరించి యమూల్యభూషణాం
బరము లొసంగి బంధుయుతి య వాద్యసునాదము లొప్పుచుండఁగాఁ
బురికిని దోడుకొంచుఁ జనఁబోలుఁగదా మరియాద చొప్పునన్. ౨౩౩
- ఉ. యామ మతిక్రమించెను మహాటవి బాలుర స్త్రీల శృంగార
శ్రీముఖకామినీమణులఁ య జేర్చితి మింతకు శైలవయ్యఁ డే
మో మరియాదచేసి పురి య కొప్పుగఁ దోడ్కొనిపోవునంచు నెం
తో ముదమొందు నీమనల య నొక్కతృణాంబుగ నెంచె నక్కటా! ౨౩౪
- మ. మరియాదల్ జరపింపకున్న మము భామాతమముల్ తీరవృ
త్తరపాతంబున నొంటు రంచెఱుగు మోసనైనాని! యీవేశలం
దరుణీచిత్తము నెవ్వగం బొగులఁగాఁ య దాఁ జేయఁబూనం డచే
వరుసన్ దుర్బలుడైన నీవిధమె యుద్వాహంబులన్ గాంచనౌ. ౨౩౫
- మ. మును పెద్దైన వివాహకాలములలో య ముగ్ధల్ ప్రచారంబు స
ల్ప నదేమాత్రము నీవు చూచినటు నేభావింపఁగాఁజాల నిం
తననేలా! యిపుడైన నాగిరివిభుం య డాప్తప్రజంబుల్ తమన్
గని తెల్పన్ వరపూజచేసి హరినిన్ య గళ్యాణసంసిద్ధికై. ౨౩౬

- మ. అరుదేరందగు నంచు బ్రీతివెలయం శ బ్రౌరింపఁగా వచ్చు నా
పరమాత్ముం దృణమట్లుగాఁ దలఁచి యేపాడిం గొనంబూనకే
దురహంకారము నూని యంతిపురియందొక హాయిగా నుండునా
సురమానీ! యిది పెండ్లి పెత్తన మటయచుక సుంత యోజింపవో. ౨౩౨
- చ. పిన్నలు పెద్దలుక గలిసి శ పెత్తన మెవ్వరు నీకొసంగి రే
మన్ననగాని లేదనుచు శ మాటలఁ దీవ్రశరంబులట్లు ని
న్నెన్నక క్రుమ్మరింతు రిది శ యీవెలుఁగంగను జాలవొక్కొ యే
మన్న నిఁకేమిగాని మరియాదకుగా నిట హెచ్చరించెదన్. ౨౩౩
- ఆ. ఇంతదనుకనైన శ నెటఁబోయినం బోవు, నింకనైన మనకు శ నెవరు దిక్కు
రమ్ము చెంతకనుచు శ సమ్మతిఁ బిల్చువా, రిట్టి కాలుకాన శ నెవరుగలరు? ౨౩౪
- చ. జరగినదానికీక వగవ శ శాస్త్రము సమ్మతిఁజూప దింకనుక
జరగఁగలట్టి కార్యమును శ జాగొనరింపకయుండఁ జేయఁగాఁ
బురికొలుపం దగుక దుహినభూధరవద్యునిఁ దామసించినక
హరియు నమర్షఁ బూను తుణఁమైనను గాలముఁ బుచ్చరా దిఁకన్. ౨౪౦
- క. ఏ మాలోచించితివో, యోమానీ! యంచు నిర్జఘోతముఁ డగునా
తామరస సంభవుం డనఁగా మునియుక దీవ్రకోపకలితుం డగుచున్. ౨౪౧
- క. మునుమున్నె తనదుచిత్తంబును గాల్చెడుక్రోధవహ్నిఁకొమ్మూర్తికి నైదో
డనఁదగు పద్మజువాక్కుల, విని గ్రహచారం బి దేమివిపరీతంబో. ౨౪౨
- క. ఈఁని నేనొనరింపగ, నోపుదు నని పూనుదినముననుండియు నిట్లే
చూపట్టు సంతరాయము, లేవగిది ఫలింపఁజేయ శ నిక నొనొక్కో. ౨౪౩
౩. ఏలొకొ రాకున్నాఁడా, శైలమహేంద్రుండు పెండ్లిసందర్భమునక
జాలఁగ విఘ్నము లొదవుట, యేలోకమునందు నుండు శ టేర్పడ వినమే.
- క. మఱచెనొకో నామాటలు, మఱుకకయేయున్న రాకఁమసలునె యెవరేఁ
గఱపిరొ కుబుద్ధి యీలోఁ, గఱకంతుండు రాఁడుగద స్వకార్యమ్మనకై. ౨౪౪
- క. ఇచ్చటివారెల్లరు నను, గ్రచ్చట దూషింపఁ దివురకయె యుండంగక
జెచ్చురఁ బోయెద హిమగిరి, కచ్చటివారికిని దెల్పి శ హరిరాక వెసన్. ౨౪౬
- క. తోడుకొని నత్తు నెల్లరఁ, గూడ దిఁకక మసల నిందుఁ శ గూడినవారల్
వీఁ చెవఁడు పెద్దయై మముఁ, గూడం బనిచేయఁబంప శ గోరికనొందన్. ౨౪౭
- క. అనుచుం దలంచువారలె, కనుకక దూషింప నొరులఁ శ గడుఁ బురికొల్పం
గను జూతు రోర్వజాలమి, జనియెద హరియాజ్ఞఁ బూని శ శైలంబునకున్.
- చ. అని మదిసెంచి శ్రీహరిహదాబ్జములం గనఁబోయి యింతదాఁ
కను బరికించినాడఁ గద శ గ్రావము లెన్నఁ గఠోరముల్ జగం

బునఁగలవస్తువారమున శ భూపతివానికి నెట్టివాఁడో చె
ప్పనుదరమానె యట్టిఁడగు శ పర్వతునిం గరఁగించినాఁడఁగా.

౨౪౯

ఉ. ఐనను నై జవృత్తి యపుడప్పుడు పాయఁగఁజాల కల్లనన్
దా నొగిఁ జేరుచుండు నిదిసనై జముగాఁ దగు సృష్టి నెల్లెడన్
మానిహితోపదేశమును శ మానసమందుఁ దలంపకుండఁ ద
ట్టైనఁ దొరం గనంగ నిపు శ డాతనిఁజేయఁగఁ బోయెదన్ విభూ!

౨౫౦

ఉ. అందఱఁగూడి వత్తు నిదియంతయు నీయదియే యటంచుఁ దా
ముందె వచించె మీరు ననుఁబోలఁగఁ బెద్దగఁజేసినార లె
ట్లిందఱఁ దన్నువాఁడనొ యదెవ్విధియో తలపోయఁజాల నై
నం దమసత్కృపాభరమునం బని దీని ఫలింపఁజేసెదన్.

౨౫౧

ఉ. పోయెద నాహిమాద్రిఁ గనఁ శ బూన్కి వచించెదఁ గార్య మిట్లుగాఁ
జేయుమటంచు నాతఁడు ప్రసీద్ధిని గాంచఁ దలంచువాఁడుగా
నే యలరారుఁ గాన నిపుడే మనలం గొనిపోవఁ బద్మప
త్రాయతనేత్ర! వచ్చు మరీయాద యనన్ బ్రమదంబు నొందెడున్.

౨౫౨

క. ఇట నాలసింపఁ దగదీ, యటవి మహాసాధ్వసంబు శ నబలల కిడు ముం
దెటుపోయి యెటులు వచ్చునొ, పటుశక్తిని గాల మెల్లభంగుల ఘనమా.

క. త్వరపడఁగాఁ దగుతరుణం, బరిసూదన! నెలవె యనిన శ నఖిలజ్ఞుండో
మురహరుఁడు మంచి దటులే, యరుగుమ యీపెండ్లి పెద్దవన నీవెకదా.

౨౫౪

క. ఇరు దెసలవారి సమ్మతి, నరుదుగఁ గాంచంగఁ గల్గినట్టిమునిని నే
నొరుఁగాన నిన్నుఁదప్పం, దరమే సామాన్యులకు గనన్ నీశక్తిన్.

౨౫౫

క. అని పురికొల్పిన మునిపతి, పనివిని యొకక్షణములోనఁ శ బర్వతనాథుం
గనఁబోయి యేప్రయత్నం, బునుమాని విచారజలధి శ మున్గినవానిన్.

౨౫౬

చ. మునిపతి శిష్యు నెప్పు కనఁబోలునొ లగ్న మచెప్పు డంచునే
వినఁగ నదృష్ట మొప్పునొ పరివిత్రముగాఁగ మదన్వయంబు నై
ష్టానరుపఁ జాలువాఁడనొ మహాఞ్జాతము శ్రీహరి నల్లుగాఁగ నే
గనుఁగొను తెప్పుడో యని నికామము చింతముసుంగు శైలమున్.

౨౫౭

ఉ. నారదుఁ డంతఁ గాంచుచు మనంబున నీతనిమోషుం జూడఁగాఁ
దోరపుఁజింత మున్గినటుతోఁచెడుఁ గారణమేమొ వీని పే
సారక ప్రశ్న చేసి పలుకందములం బరికింపనెఱు నా
శ్రీరమణుండు నాపనిని శ సిద్ధిని బొందఁగఁజేయుఁ గావుతన్.

౨౫౮

ఉ. యోజనచేసి యివ్విధి మహాఞ్జాతమవాక్కుల నిట్లుపెక్కి ని
ట్లాజగదీశ్వరుండు సుకలందఱు గొల్వఁగ వచ్చి చెంతనే

ఋజతనంబు సత్ఫలము శ నిచ్చువిధంబునఁ జేయ నెంచి శ
క్రాజముఖామరాధిపు లహర్నిశమున్ దను సన్నుతింపఁగన్.

౨౫౯

క. వేంచేసియున్న వాఁ డా, కాంచనచేలుని సమస్తకాంక్షాప్రదుని
గాంచఁగఁ దోడ్కొనిరాఁగా, నెంచక మ్రాన్పడినయట్టు శ లిందుంటిగదే. ౨౬౦

ఉ. దిక్కులుపిక్కటిల్లెడు విశధిన్ వినవచ్చెడు వాద్యఘోషముల్
చక్కఁగ పీనులంబడవొ శ స్వాంతము వేటొకచోట లగ్నమై
యిక్కడ శ్రద్ధలేనియటు శ నిష్పడొనర్చితొ తోచకున్నదే
యిక్కట! యిట్టిచేత మరెయోదఁ దొలంగఁగఁజేయ కుండునే. ౨౬౧

క. హేమాంభాముఖ సుర, భామిను లాహరిని గొల్వవచ్చిరి రాధా!
వామాక్షీప్రభృతులు హరి, రామారత్నములు వచ్చి శ గ్రావముచెంతన్. ౨౬౨

క. పరగు నరణ్యానిని శ్రీ, హరిఁగాంచుచు నున్న వార శ లాలస్య మింకన్
బరికింపఁగ నపరాధమె, ధరణీధరవర్య! యగును శ తామస మేలా. ౨౬౩

క. లెమ్మా! పూజావస్తుగ, ఇమ్ముం గొని నేను ముందు శ నడువంగఁ గళ
త్రమ్మున్ బంధువులును మి, త్రమ్ములు నినుఁగూడిరాఁగఁ శ దరలుము త్వరఁగన్.

క. అనిహెచ్చరింప మేనయు, జనుదేరం గాంచి మానినసత్తముఁ డమ్మా
చనునే యిట్లాలస్యంబును జేయఁగ వచ్చినారుపో హరి సురలున్. ౨౬౪

క. అని నాలుగుదిక్కులకుం, దన దృష్టిం బరఁగఁజేసి శ ధాత్రీధర! యే
మనియెంచినాడ వీనను, గనరా దిటఁబెండ్లిపనులు శ గావించినటుల్. ౨౬౫

చ. హరి వసియింప నర్హమగు శ హర్ష్య మదేడ? విరించముఖ్యులొ
సురలు వసింపఁగాఁ దగినచొప్పున నొప్పుగృహంబులేడ? మం
దిరములు తక్కువారి కని శ తీర్చినవెక్కడ? మానిరాజికిన్
శరణములేడ? యేపనియు శ సల్పినజాడయె గానరా దయూ. ౨౬౬

ఉ. ఏమనుకొంటివో హరియు శ నెల్లసురేశ్వరులున్ మహర్షులున్
నీమదికిం దృఢంబులని శ నేటికిఁ దోచినయట్టు లెంచెదన్
నామన మెట్టియిక్కటులు శ నాటఁగనున్నదొ నీవెటుంగవే
భూమిధరేంద్ర! యింకయినఁ శ బోదము లెమ్ము విచారమేటికిన్. ౨౬౭

చ. విబుధమునీంద్రఁ డీగతిని శ వేయివిధంబులఁ దొందరించి ప
ల్కఁ బొగులుచున్ హిమాద్రి యనుశకంప దలంగి మునీంద్ర! యిట్లు న
న్నుఁ బలుక మేలె బంధువులనుం దెగిపల్కఁగ నాలకింపకే
మి బదులు చెప్పకుంట నినుమించి మతోక్కని నవ్వుకేగదా. ౨౬౮

మ. ఇదిగో పోయి ముహూర్తనిశ్చయము నేరడే చేయనొనంచు శా
రదనేతం గని వేడి మూర్తమును శ్రీరాధామనోనాథుచెం

త దమిన్ విన్నప మొప్పుజేసి యపుడే శ నాశిష్యమూలంబునక
దుదముట్టం దెలియంగఁజేయుదు మనోదుగ్ధింబు లెట్లా చనన్. ౨౭౦

క. ఆమాటవిన్నయంతనె, యేమాడ్కి బ్రయత్న మెట్టులే నొనరింపం
శ్రీమానిసీమనోహరుఁ, డామోదము గాంచు నట్టు శ లరసి జతనమున్. ౨౭౧

క. ఒనరింపఁ బూనుమా యని, మునివర! తెలియంగఁబల్కి శ పోయితివిగదా
కనిపెట్టియుండి యిపుడే, మనమునఁ జింతించుచుండ శ మాటల వీనిన్. ౨౭౨

క. ననుఁ గాఁతెయపెట్టుట నీ, కును ధర్మముగాదు నాకుఁ శ గూర్చుపాఁతుడవ
య్యను దూలనాడఁ జెల్లునె, చనుదెంచుట న్యాయమగునె శ సన్తునిచంద్రా!

క. నేనేయత్న మొనర్పం, గానేరను నీదునాజ్ఞఁ శ గావించు నటం
చానాఁడె యొప్పుజెప్పితిఁ, గానక నాదోష మిందుఁ శ గనఁబడ దనఘా! ౨౭౩

ఆ. ఇంతదనుకఁ గాచి శ యిది యేమటంచు నా, యింతిగూడి వగచి శ యేమిచేయఁ
దోచకున్న నన్ను శ దూఱుట ధర్మమే, తలఁపవయ్య మదిని శ దాఁచేంద్ర.

క. పనిపిలిచే యంతేవా, సిని నొక్కని లగ్న మిప్పు శ సిద్ధించెను నీ
వును యత్నపరుడ వగుమా, యని తెల్పఁగ నింక నేల శ యాగ్రహ మూసన్.

క. త్రికరణశుద్ధిగ నీపా, దకమలముల ముట్టి నాదితప్పిం దిసుమం
త కలుగదంచని శపథము, సకలజ్ఞా! చేయువాడ శ సత్యముపైసన్. ౨౭౪

చ. అని తడఁబాటునొందుచు మఱహార్తునిబోలి వచించుప్పోతేం
ద్రుని గని మాని యెంతయును శ ధూర్తత మ్రాన్పడ నాత్మకార్య మొ
య్యనఁ దలపోసి యియ్యదియు శ నారయ సత్యమే నేనె శిష్యుని
బనుపఁ బ్రమాదమొందితిని శ బాచిత మియ్యది నాకె యయ్యెఁగా. ౨౭౫

సీ. డంబంబుగాఁ బల్కుటయుఁ దొల్ల నవ్విధి జరపకుండుటయునొక్కటని రిత్తి
దూఱుటయు ననునీదోషముల్ నాకిప్పు తోడఁబుట్టువులుగఁ శ దోచుచున్న
వేమందు నీతని శ నెట్లు కార్యముచీర్తుఁ బెండ్లి యెవ్విధి హరిప్రీతివముగ
సాగింపఁజను బ్రహ్మశక్రాదు లీననుఁ బరిభవింపఁగఁబూని శ కల్గుచు రింకి.

ఆ. జక్రి పెద్దవగుచు శ సాధింపుమాయని, నన్నె పనిచె శిఖరీనాయకుండు
నట్లె నాదును త్తమాంగమందున బహు, వావరింపజేసె శ నక్కటకట! ౨౭౬

క. నాగరువమె నన్నెంతయు, నీగతి వగపాలుచేసె శ నేమందు నెం
పేగల్పింతు నదెవ్విధి, గాఁ గార్యము నిర్వహింపఁ శ గల్గుమి నింకిన్. ౨౭౭

ఉ. తోచ దదేమియుక వగలు శ దోడనె కల్గుచున్నదెన్నియొ
తేపలుగాఁ బదింబదిగ శ దేవతలెల్లరు వేచియుండు రిం
దేపనియే నొనర్పబడ శ దిప్పు డొనర్పగలట్టి దేనియొ
నాపరితాప మాపుజతనం బదియెట్టివొ చేయు పెట్టులొ. ౨౭౮

- చ. శతమఖముఖ్య దేవగణసత్తము లెందఱో యుండ సన్నని
ప్రతతులు లెక్కకున్ మిగిలి ఓ పర్వచునుండఁగ నే నొకండ నే
కృతమతి నంచు గర్వమున ఓ నెవ్వరినైన గణింప కివ్విధిం
జ్యోతమతినైతి నిం కెవరోకో ననుఁ బ్రోచెడువార లిత్తఱిన్. ౨౮౨
- ఉ. సాయముచేయఁబూన నొకకజంతువయేఁ గనుపట్ట దెట్టులే
నాయజుఁ డాదిగాఁగల సుధాశనులెల్లరు నన్నుఁ దూలఁగాఁ
జేయనె కోరుచుందు రిది ఓ సిద్ధము శ్రీహరిచెంత కేగినన్
జేయుము పెండ్లి నాకనును ఓ జెప్పుదు నేమని చక్రిసన్నిధిన్. ౨౮౩
- చ. తెలియక తప్పుచేసితిని ఓ దీని ఊమింపుమ యందు నేని యి
ప్పలు కిప్పు డిచ్చటం బలుకఁ ఓ బాడియె పెండ్లికిఁ దల్లివచ్చి కా
నల నివసించి యింటికిఁ జగన్ బరిహాసము చేయకుందురే
నలుపురు లోకజాలముల ఓ నారద! యేమన నేమిచెప్పుదున్. ౨౮౪
- శా. తప్పెందప్పెను గార్య మింకెటులు నే ఓ దానిన్ సమర్థింతునో
చెప్పెంజెప్పె మురాంతకుండు మునుపే ఓ సిద్ధించునే యిద్దియో
యప్పప్ప! పనియెల్ల నీయదియె నాశయం దేమిభారంబు లే
దొప్పో తప్పొ యొనర్పు మీవెయని యెన్నోసార్లు స్పష్టంబుగన్. ౨౮౫
- ఉ. దానఁగలట్టిభావమును ఓ దత్పరతం దెలియంగలేక యి
ట్లూనినగర్వభారమున ఓ నొక్కటియైన నెటుంగలేకయే
యే నఖిలంబొనర్తు నని ఓ యీశునిసన్నిధిఁ బల్కినాడ ని
ష్ఠీనను నేనె తిట్టుకొన ఓ నేమిఫలంబు పొసంగు దైవమా. ౨౮౬
- చ. ధరణిధరేంద్రుఁ డీతఁ జొకత ప్పొనరింపఁడు పెండ్లియత్తు మె
క్కరణి నొనర్చు శిష్యునిముఖంబున నన్నియుఁ దెల్పువాడ న
వ్వరుసఁ బ్రయత్నమంతయు విశవాహమహంబున కర్హరీతిఁ ద
త్పరత నొనర్చుమంటి నటుపాల్పడవైతి నొనర్ప నక్కటా! ౨౮౭
- ఉ. ఆయొకమాట తప్పు సకలార్థములందు మతిప్రగల్భతల్
పాయపు ముఖ్యకార్యమునఁ ఓ బ్రజ్ఞ యొకింతయు శ్రద్ధనూన ద
య్యో! యిది దైవమాయయే మఱియొక్కఁడు గాదని యి డైఱింగితిన్
జేయఁగలట్టికార్య మెది? ఓ సిద్ధిని గాంచు నదెట్లుచేసినన్. ౨౮౮
- ఉ. వచ్చినవారు పెండ్లికని ఓ వాసవముఖ్యులు దిక్పతుల్ మహా
సచ్చరితుల్ ముసీంద్రులును ఓ స్రష్టయు శారదలోనుగాఁగఁ గీ
ర్త్యుచ్చతమించు సాధ్వలు గుఱివోత్తము ల్కయశమొప్పు సంపదల్
హెచ్చుగనొప్పు యతులు మఱియెందఱో దేవత లెంతో వేడుకన్. ౨౮౯

- ఉ. కాననమందు వృక్షపరికల్పితవేళ్లములందు నిల్చి యే
మో ననుఁగూర్చి పల్కుచు మహాత్మవదర్శనకాంక్ష లొప్పు నిం
కైన హిమాచలుండు మరయూదగఁ దోడ్కొనిపోయి పెండ్లికై
తా నటఁగూర్చియున్న గృహాతల్లజరాజిని మమ్ముఁ జేర్చునా. ౨౯౦
- క. అని యితనిరాకఁ గోరుచు, గనిపెట్టియె యున్న వారు శ కాలము యామం
బునకంటె హెచ్చుగడచెను, మనసులఁ గ్రోధంబు హెచ్చె శ మాట లిఁకేలా!
- సీ. ఏప్రయత్నము చేయఁ శ డీగిరింద్రుఁడు నాదె యవివేకమని తేల్చెనద్ది సూన్య
తమెయగు దైవమే శ తగినట్టు లీశాస్తి నాకొనరించె ననంగ నొప్పు
నిన్ని కార్యముల నే శ నెన్ని చేయంబూని యుండియు నొక్కభిష్యుని బనుపక
యుండఁ గారణమేమియో తోచకున్నది శ్రీవిష్ణుమాయయే శ చెలఁగి నన్ను
- ఆ. నావరించి యుండు శ నని స్పష్టమయ్యెడు, నిప్పు డూరకున్న శ నిందిరేశుఁ
డలుగకుండునే? బడలుపల్కువాడ నే, మనుచు నెట్లుతీర్తుఁ శ బనిని దీని.
- క. అని యోజించుచు ముందటఁ, గనఁబడుచున్నట్టి శిఖరికాంతుని జూడం
గను లేనిదృష్టి యొప్పు, గను మ్రావడియుండె మానకలితుఁడుపోలెన్. ౨౯౩
- చ. వినఁబడె నొక్కమ్రోత వినువీధిని బద్దలుచేయుచున్ దిశా
వనితల హారసూత్రములు శ వారక పైకెగురంగ దిక్కరిం
ద్రనిచయ కర్ణముల్ బధిరతం గనఁగూర్చుచు బద్దజాడ మొ
య్యనఁ బగులింపఁ బూనినటు శ లావనజంతువు లార్తిమ్రాన్పడన్. ౨౯౪
- ఉ. ఏమగు ని ద్ధకాండలయశమే యనితోచుగఁ జేయుచున్ మహా
ద్దామముగాఁగ; నంతటనె శ థాత్రియె యీనినయట్లు నిర్జర
స్తోమము బ్రహ్మవాసపులతో వడిమీఱుగ వచ్చె శైలరా
ట్టేమియుఁ దోచుకే కనఁగ శ నెల్లవిధంబులఁ జూడ భీమమై. ౨౯౫
- ఉ. ఎందు హిమాద్రిరా ట్టలకు శ నెయ్యడ నారదమాని యున్న వాఁ
డెందు నెసంగెడున్ విడిదియిండ్లు సుఖాసనయుక్తమీఱుగా
నెందు వివాహమందిర మహీనవిభూతి చెలంగనుండు రా
రెందుల కీమమున్ విడిది శ యిండ్లకుఁ జేర్పఁగ నేవకోత్తముల్. ౨౯౬
- మ. అదిగో తార్క్ష్యరథంబు దానివయినిన్ శ హర్షంబుమీఱుగ సు
పద లొప్పారఁగ భక్తకోటికిడు నాపద్మాక్షుఁ డుద్యత్ప్రభా
స్పదుఁ డున్నాఁ డతఁడే వివాహమహాకాంక్షల్ మీఱ నేఁజెంచె గాం
చఁదగుం గన్నులపండువై తగుజగత్సంఘాధిపున్ శ్రీకృతిన్. ౨౯౭
- ఉ. మంగళవాద్యయుక్తముగ శ మాధవుఁ దోడ్కొని రాఁగ బంధురా
జింగొని వస్త్రభూషణవిశిష్టపదార్థములన్ గ్రహించి మే

- నాంగన తోడరాగఁ దుహినాద్రివిభుండు మహావిభూతిఁ బో
వంగఁ దగుంగదా మసలవచ్చునె మీనముమేష మెన్నుచున్. ౨౯౮
- ఉ. మేమిటు తొందరించినను ఓ మే లిది యల్లె యొనర్చువార మం
చేమియు నుత్తరం బిడఁగ ఓ నెవ్వఁడు పూనఁ డిదేమిచిత్రమో
మామొట లాలకించుటకు ఓ మైకొనువాఁ డొకఁడైన లేఁడె యీ
భూమిధరేంద్రచెంత నని ఓ పొంగెడువేడ్కలఁ బల్కు నిర్బరుల్. ౨౯౯
- చ. కనఁబడసాగి రెల్లెడలఁ ఓ గాని బదుల్ పలుకంగఁ బూన నె
వ్వనికగు శక్య మాశిఖరివర్చుఁడు మానికి ముందు నిల్చె న
మ్మునియు నదేజగంబునకు ఓ బుద్ధిని బంపెనొ కాని దారువే
యనఁదగు నట్టులుండె నిక ఓ నందులకుఁ బదు లేట్లు వచ్చెడున్. ౩౦౦
- తే. భంగసంగతిలేని యావార్ధిభంగి, హిమగిరింద్రుని పురవర ఓ మెల్లనుండె
నొక్కమాటయుఁబల్లంగనొకఁడు లేమి,నంత హరియాజ్ఞఁబద్ధజుండరిగెనటకు. ౩౦౧
- చ. అరిగి హిమాచలేంద్రుఁ గని ఓ యాతనిముం దొకశుష్కదారు వ
ట్లరయఁగ నొసురర్నివరు ఓ నప్పుడు గాంచి పితామహుండు నే
సరసిజనేత్రునానతిని ఓ జయ్యన వచ్చితి బ్రహ్మనాముఁడొ
సురమునివర్య! యేటికిటఁ ఓ జోద్యముగా నిలుచున్నవాడవో. ౩౦౨
- ఉ. వచ్చినకార్య మేమనుచు ఓ స్వాంతమునం దలపోయకుండఁగా
వచ్చునె న్యాయ్యమే యిదియు ఓ వాసవముఖ్యులు నీవురామిచేఁ
జెచ్చెర వచ్చినా రిటకు ఓ శ్రీహరియుఁ దయచేసె నిక మే
మిచ్చుట నెందునుండు మిపుడేని వచిపుము సత్కృపానిధి. ౩౦౩
- ఉ. చాలును నీవొనర్చినప్రళస్తమహోత్సవకార్యదీక్షయు
జాలు నిటం బొసంగిన విశాలసపర్యలు మాటలేల మే
మోలిఁ జనంగ నుత్తరువె ఓ యోముని పెండ్లికిఁ బెద్దవౌటయే
చాలును వేలువచ్చినటు ఓ సంతసమందుచుఁ బోవు టొప్పుఁగా. ౩౦౪
- చ. తడిసిననుల్కమంచము విభంబున బిట్టిబిగించుకొన్న ని
ప్పుడు పనిసాగునయ్య, మముఁబోటులఁ జంపితి వింతదాఁక న
య్యడవుల నుండఁజేసి మరియాదలు నేర్చుకొనంగవచ్చు నీ
కడ నికఁ జాలుఁజాలు మృతకల్పులఁగా మము నెంచినాడవే. ౩౦౫
- చ. దసుజులు దైత్యరాక్షసులు ఓ త్వత్పరికల్పితదేవకార్య మి
ట్లనుపమరితి సాగఁగని ఓ యార్చుచుఁ గేలి యొనర్చకుందురే
వనజదళాక్షుఁ డిప్పు చనవచ్చునె వచ్చినత్రోవబట్టి, య
య్యెనె యటఁ బెండ్లియం చడుగ ఓ నేమనిపల్కుదుమేము వారితోన్. ౩౦౬

- ఉ. సిగ్గొకయింతలేక సురసిద్ధుల నీపనిచేయుడంచు నీ
వగ్గతిఁ బల్కి తప్పు మరయోదలఁ బాల్పడఁ జేయఁజాలకీ
విగ్గిరిచెంత నిప్పుడిటు శ లేమియుఁ బల్కక యుండఁజెల్లునే
యగ్గరువంపుఁబాపఫల శ మార్తుల ని న్నలయింప కుండునే. 302
- సీ. తగుదునమ్మాయనఁ శ దగిననానుడిరీతిఁ దలయెత్తుకొని యెవ్విధమున నింకఁ
దిరుగంగఁగలవో యోదివిజులలోన; నీమితకుఁ బూర్వమే శ యెన్నోకలహ
ములను గల్పించి మోప్పులఁ గాంచినాడనం చాత్తగర్వంబున శ నట్లే యిపుడు
పార్వతిపెండ్లిని శ బండితు లవుననఁజేసి మెప్పునుగాంచునాన గనిన
- తే. వాడవోయేమొ మమ్మెల్లఁ శ బంతమలరఁ, బిలిచిపిలిచి యిప్పట్టువఁదెలియనట్టు
లూరకుండినఁ దప్పునే శ యువిదమిన్న, లెల్ల నవ్వరె చాలు నిం శ పట్టులుంట.
- చ. జతనము నిర్వహింపు మిదె శ చక్రధరుం డరుదెంచె శాస్త్రచో
దితమగు పద్ధతుల్ వెలయఁ శ దృష్టిగఁ బూజలఁ దన్వఃపూర్వు ప
ర్వతపతి నెల్లవారికి నివాసములన్ వడిఁ జూపఁ బంపుమా
మతవిభవంబువేర్చి నలమానిని జక్రికిఁ గూర్పు వేగమే. 30౯
- క. తారాచంద్రబలంబుల, నారసి నీవేకదా మహామతి పగుచున్
సారబలాన్విత లగ్నము, నేరిచితివి నిశ్చయింప శ నిర్జరమాసీ! 3౧౦
- ఆ. లగ్నబలము దగఁజేలంగుఁ గార్వంబని, శాస్త్ర ముండుఁగాదె శ సన్మునీంద్ర!
యట్టిరీతి లగ్న శ మది నిశ్చయించితి, ఫలము గల్గవలదె శ భవ్యగతిని. 3౧౧
- క. ఏమన్న సూరకుండిన, నేమి యొకర్పంగలార శ లీన న్ననుచున్
నీమది నెంచితివాకొ యిదె, తామరసాకుండు పిల్వఁ శ దలఁచెన్ నిన్నున్.
- క. చనుదెమ్మా దేవర్షి, యనుచుం దనుహెచ్చరింప శ సంతట స్మృతి రా
ముని యంతటఁ గనులను త్రి, ప్పెను ముందు గిరింద్రుఁ గాంచెబృథులతరాక్షున్.
- ఆ. పార్శ్వమందు నిల్చిపలుకుచున్నవిరించి, యంతఁ గాంచి త్రవయనలముకొనఁగ
మాటలాడలేక శ మఱిమఱి కంపితాంగంబు చూడ వింతగా నెసంగ. 3౧౪
- క. జలజాసనా! నమస్కృతు, లెలమిన్ గ్రహియింపు మనుచు శ నింతపలుకుచున్
వెలయుమహాధిక్ దిక్కులఁ, గలయం గాంచుచును బాదకమలములవయిన్.
- ఆ. వ్రాలి “పాహి”యనుచు శ భక్తిభరంబున, లేవకున్న తనయు శ లేవనెత్తి
కరుణ లోననిముడఁగఁగాఁ జేసికొని యిట్లు, వలెకె వింతయర్థములు గలుగఁగ.
- క. తనయా! యేమిది దుఃఖంబును గాంచెద వేమియయ్యెఁ శ బూనికవని యీ
వనటం గాంచిన వ్యర్థమే, యనునూహ చెలంగుచున్న శ చాత్మక నాగున్.
- క. కారణమేమో మోసం, వీరితిం జేసె నెవ్వఁ శ వెణింగింపుము త
త్కూరమనీషుని నిత్తటి, సౌరిపుం బందు నుండఁ శ జక్క నొకరుతున్.

- క. పరమేశ్వరుకార్యంబున, కురువిఘ్నము గల్గజేయునధతుఁ డింకన్
శిర మెత్తుకొని జగంబులఁ, జరింపఁగాఁ జాలువాఁడె శ సాయమివర్యా! 3౧౯
- క. తెలుపుము సాగిన దెల్లం, దెలిసిననీయట్టివాని శ ధీమహిమం బి
ట్టులు వ్యర్థమౌ నటంచుం, దలఁపంజుము మున్న దెపుడు శ తాపసివర్యా!
- క. ఇపుడేటికొ నీచేసిన, శపథంబిటు వ్యర్థమయ్యె శ సాయమివర! నీ
కృపకు బాత్రుండేకా,దె పర్వతేంద్రుం డదేటి శ కిపు డిటుమాతెన్. 3౨౦
- క. మునివర! యశ్రుకణంబులు, కనుఁగవ నిండంగ నేడ్వఁగా నేటికొ య
వ్వనజాతుకరుణ సర్వంబును ఫలియించుక విచారమును మాను మిఁకన్.
- క. అని లేవనెత్తి యభయంబు నిచ్చి యాశీతగిరివిభుం గాంచి మునీం
ద్రుని దుగ్ధికారణంబును, వినిపింపుమ సాగినట్టిశవిధ మీపనిలోన్. 3౨౩
- చ. సరసిజసూతి యిట్లుడుగ శ శైలవిభుండును భక్తిమీఱఁగా
జరగినదెల్ల దాచక వేసం దెలియంగను విన్నవించె న
త్తరుణమునందె బ్రహ్మయును శ దాపసులం బిలువంగఁబంచి ని
ర్జరగురుముఖ్యులం గలిసి శ రమ్యసభాస్థలిఁ జేరియంతటన్. 3౨౪
- చ. హిమగిరిశేఖరా! యిచటి శ కెల్లర మల్లరమేశుతో వివా
హమునకు వచ్చినారము ప్రహర్షముమీఱఁగ నిష్టునీంద్రువా
క్యము నెఱనమ్మి నీపలుకు శ లారయఁగా నిసుమంతయైన దో
షము కనరాకయున్నయది శ సర్వము సంయమిదౌ ప్రమాదమే. 3౨౫
- చ. స్ఫుటముగఁ దోచె నెల్లరకు శ సూన్యతవాక్యము నీదియకా మతే
మిట జరగంగనొనొ నిను శ నే నడుగంగఁ దలంచినాడ నొ
క్కటి దలపోయఁగా వలదె శ కాంచనచేలుఁడు వచ్చి దేవతా
పటలముఁగూడి వే మరలి శ పర్విడె నన్న వినంగ న్యాయ్యమే. 3౨౬
- చ. త్రిదశులు పద్మజన్మండును శ దేవపతుల్ తనుఁగూడిరాఁగ నా
రదువచనంబు నమ్మి ఖగరాజుపయిం దమిఁ గూరుచుండి శ్రీ
మొదలగుధర్మపత్నులు ప్రమోదమునం దనవెంటరాఁగ వ
చ్చి దను గిరింద్రునాత్మజయుఁ శ జే గ్రహియింపమిఁ బోయె న్యర్థుడై. 3౨౭
- చ. అనుచు జగంబులందుఁ గడు శ నల్లుకొనుగద దుర్యశంబు దా
నినివిన నర్హమే మనకు శ నీవె తెలంపుము పర్వతేంద్ర! నీ
తనయను బిల్వంబంపుము నితాంతము కన్గొనెదం దదాశయం
బును ముదుకండఁగానఁ దనఁబుద్ధిని దెల్పును లజ్జ నొందకే. 3౨౮
- ఉ. ఆవలఁ బోలినట్టిపథ శ మారయువాడ నటన్నఁ బర్వతుం
డావిధ మెల్లచందముల శ న్యాయ్య మనందగియుంట నట్టులే

నావరపుత్రిఁ బిల్చెద మనంబునఁ గల్గినమాటఁ జక్కఁగా
వే వివరింపు మంచుఁ బదివేలఁజెఱంగుల నొక్కిచెప్పెదన్.

329

ఉ. కాని మఱొక్కమాట వినఁగఁ దగియుండును మీకుఁ బద్మజ
న్దా! నలినాక్షి యిందలు విసంగ వచింపఁగ లజ్జనొందునో
కాన మదీయపుత్రిఁ గనఁగఁ దమరే యొకకొండటిదై యీ
మానినిగూడి రా నట సమస్తము మీకెఱుంగఁగ నయ్యెదన్.

330

క. ఇది మంచిదనుచు మీనె, మృదికిఁ దుచియించునేని యద్వైతహమునకుఁ
సదయులరై దయచేయుఁడు, విదితమగుఁ దుహితృచిత్తవృత్తం బందున్.

క. అని ప్రార్థించినఁ బద్మజఁ, డనునార్యా! యిద్ది సత్య యగుఁ దప్పక నే
మునివరులఁగూడి వచ్చెద, వినియెదఁ ద్వత్పుత్రి పల్కు యత్తాంతంబున్.

క. తరువాత న్యాయపద్ధతి, పరమాదరణీయమగుటఁ యబరికింతము వే
యరుగుద మచ్చటి కీక నన, సరసిజజన్మప్రభృతుల యతస మలరన్.

333

క. పిలుచుకొనిపోయి శుద్ధాం, త లసన్తణివేదియందుఁ యదగునాసనముల్
విలసిల్లుచోట నుపవి, ష్టులఁగా నొనరించి లోనఁ జొచ్చి కొమరితన్.

334

క. పరికించి పద్మసంభవుఁ, డరుదెంచె నిన్నుఁ గాంచు యదరమున ని
ర్జరమాని లోనుగా ముని, వరు లొకకొండలును గూడ యచ్చిరి తల్లి!

335

చ. హరి చనుదెంచెనంట సురలందలు నారదునాజ్ఞఁ బెండ్లికై
పరమముదంబు నొంది తమభార్యలఁగూడి విమానపంక్తిపై
నరుదుగ వచ్చిరంట యిట యత్న మదెద్దియుఁ జేయకుంట నే
నరిగి సపర్యలం దనిపి యందఱు దోడ్కొని రాకయుండుటన్.

336

క. కారణ మెద్దియొ యని య,వ్వారిజసంభవుఁడె మానివద్యులతో వే
సారక వచ్చెను నేనును, గారవమునఁ దెల్పితి నిటఁ గలవార్తలనున్.

337

క. అంతటఁ బద్మజఁ డెంతయు, వింతనుగని నిన్నుఁగాంచి యవిమలాశయ మ
త్యంతముఁ దెలియఁగఁ గోరిన, నంతపురిం జేర్చినాడ యన్తం బనుచున్.

338

క. కొందఱె యచ్చట నున్నా, రందఱ మర్యాదఁ గాంచి యాశయమును నీ
డెందమునఁ గల్గుదానిని, సందేహముమాని తెల్పు యారవనేత్రా!

339

క. మోమోటమి యించుకయే, నీమాటలు దెల్పరాదు యన్తలచిత్తం
బేమాడ్కిఁ దోడఁజేయునో, కో మానిని తెల్పు యెల్ల నొకప్పుడమ్మా.

340

క. సముఖమున రాయబారము, విమలమతుల్ తలఁతు దెల్లవిధములఁ దగదా
చు మది గలట్టి తలంపుల, గమలాసను మ్రోల దెల్పు యాదీపుత్రి!

341

చ. అని తను హెచ్చరింపఁ బరమాత్మ తపోవనమందఁ ముగించె
ల్పినశుభవార్త నెప్పుడికి యీ ప్రీతి చహింపఁగఁజేయఁ నత్ఫలం

- బున కిది కాలమంచు నలభూతపతిక హరు శంకరున్ నిరం
జను భయభక్తులొప్పు నొకసారి తలంచి మహాత్మ! నీనుడుల్. 386
- మ. ఫలియింపంగను జేయుసత్సమయ మీబ్బంగిన్ సమీపించె ని
స్తులభక్తిక భజియింతు నీపదములన్ శ దోడ్తో ఫలింపంగ ని
మ్ముల రమ్మా! సభయందె నీదుశపథంబున్ సర్వగీర్వాణవ
ద్యులు దిగ్భ్రాంతి నెసంగఁ దీర్పు సకలాశ్రుత్ నన్నొగిం బాయఁగన్. 383
- చ. కలవిలపాటు గాంచ కలకంజదళాతునిసూనుమ్రాల నేఁ
దెలిపెద నీవు తెల్పినవిధిం బయికార్యము దీర్పుభారముల్
నిలిచె ద్వదీయశీర్షమున శ నే జనుదాన విరించిచెంత కం
చలరుచుఁ దండ్రితోడ జలజాసనుసన్నిధి కేగెఁ గన్నెయున్. 388
- ఉ. వేదికమీఁద నున్న విధి శ వింతలుపర్వంగ నయ్యమాంగనక
బ్రోదిగఁ గాంచి యార! సురభూజ్యుని శంకరుఁ జెట్టపట్టఁగా
నే దగియుండు నీసుదతి శ నిమ్ముని యజ్ఞతఁ జక్రధారికిం
దాఁ దలఁచెకొ ద్వితీయగ నొసర్పంగ శక్యమె యేరికై ననున్. 389
- క. మూలప్రకృతియె యీయమ, యేలా! సందేహమొంద శ నిక బోధింపం
బోలదు భావమె తెలియం, జాలును నాకార్య మిదియె శ చక్రి తలఁపిదే. 385
- క. ఈరితిం దలపోయుచు, సారససంభవుఁడు కన్నె శ సవిధిగనె నమ
స్కార మొనర్చిన విధిహిత, సారాభీష్టైకసిద్ధి శ చానరొ యగుతన్. 382
- తే. అనుచు దీవన లిచ్చి మర్యాద కెంతొ
వింతపొడమఁ గూర్పుండుమా శ వెలఁదిమిన్న
యంచు జనకునిచెంత నశ్వుమగురితిఁ
గూరుచున్నట్టి యుమఁ బల్కెఁ శ గోరి కలర. 380
- చ. ఆమ్మా! నీతలపెల్లఁ దా నెఱిగిన శ ట్లానంద మొప్పారఁగా
నివ్వాసీంద్రుఁడు మమ్ముఁ బెండిలికటం శ చెన్నే వచింపంగరా
దమ్మాడ్కిం బలుసారులే పిలిచె మే శ మమ్మాట లాలించి స
త్సమ్మానార్హతమున్ మహామహిమునిన్ శ సంపత్ప్రదున్ శ్రీహరిన్. 387
- క. పిలుచుకొని వచ్చినారము, తెలియక యిట సాగినట్టితెఱుఁ గెల్లక ద
ప్పులఁబట్టఁగూడ దింక నీ, తలఁపె యెటుంగంగ నిప్పు శ తగునని తోఁచెన్. 381
- క. ముమకుండ నీజనకునకున్, వదలం దగనట్టిసఖుండ శ వామాక్షీ! నీ
మది కెదితోఁచిన నయ్యది, వదలక వాక్రువ్వవమ్మ శ భయపడ కిచటన్. 3810
- క. అని యిట్లు హెచ్చరించిన, విని వారిజనేత్ర పలికె శ వినవయ్యా! నా
మనసు స్వయంవరమునఁ బతిఁగొనఁ దగునని యెంచెడు నటరంగోరుదుఁ జేయన్.

- క. వినిపించెద నాపద్ధతిఁ, జనుదెంచినవారిచెంత ఓ సువత్సరముల్
కన రెండుగడువ మూడవ, దనబడు వర్షంబురాఁగ ఓ నలరెడు బాలున్.
- క. నాతల్లి యంకముపయిఁ, నాతండ్రియె యునుపవలయు ఓ నానాదేవ
వ్రాతము చూడఁగ నెవ్వం, డాతనిఁ బయికెత్తు నతని ఓ నాత్మేశ్వరుగన్. 378
- క. కైకొనియెద నీపద్ధతి, నీకుఁ నాతండ్రికెంతో ఓ నెమ్మి నిడు నటం
చాకాంక్షించెద నీదియే, నాకోరిక వేటులే దనన్ విని యజుడున్. 379
- చ. మనసున వింతనొంది యిది ఓ మానిని కెన్న శుభప్రదంబెయా
నని తలపోసి త్రొక్కింబకుని ఓ యాశయ మెన్నఁ దరంబె యేమిహం
చిన నటుచేయుట వరము ఓ చెప్పినయిప్పులు కెన్న న్యాయ్యమే
యనఁదగుఁ గాని వేటుగతి ఓ నాడిన న్యాయవిరుద్ధమే యగున్. 380
- చ. ఒకక్షణకాల మిప్పుగిది ఓ నూహలుసాగఁగ నూరకుండి యో
వికచసరోజనేత్ర విన ఓ విస్తయమా నిది యట్లానర్ప నా
కొకవిధినే ననర్హమను ఓ నూహ జనింపదు న్యాయసద్వృత్త
బిఁకఁ దడవేల యప్పునికి ఓ నీకొనువారము నే నమర్త్యులున్. 381
- చ. గిరివర! యీవిధానమునఁ ఓ గేవలసమృతి నొందువాడవం
చరనెద నేమనంగలవా ఓ యన్న గిరిశంఢు సుతసంబె యి
క్కరణి నొనర్ప నెవ్వనిని ఓ గాంతునిగాఁ గొనునో వచింపరా
దురుతరసంశయావళులె ఓ యొప్పెడుఁ బైవయి నామనంబుగన్. 382
- ఉ. కన్నియగాన లోకములఁ ఓ గన్నడు నాచరణంబులంబ. నే
కొన్నిటనే నెటుంగ దొక్కకోర్కి మహింబొడకట్ట నంబబా
గున్నదో యోగె యున్నదో యి ఓ వొప్పెడు నిట్లుని నిట్లయింపఁగా
నెన్న సమర్థురాలనుచు ఓ నించుకయైనను దోష దోషిధి! 383
- చ. కనుకనె తోచినట్లుగ నశుండమనోద్రఘమంబుగల్గెన
ట్లనువుగఁ జెప్పె రాఁగలుగునాకవ లించుకయే నెటుంగ దె
మనంగలవాడ నింకఁ దమ ఓ రెన్ని మహత్తజ మేలుగోరి యే
పని హితమంచుఁ జెప్పెదరొ ఓ వారక దానిఁ బలన్ ధరించెదనిన్. 384
- ఉ. శీతగిరిండ్రుఁ డిప్పుగిదిఁ ఓ జెప్పిన స్రష్టయు నాలకించి త
చ్చేతము తృప్తినొందుగతిఁ ఓ జేయఁదలంచి గిరిశ! సీతమా
జాతకు శాశ్వతంబయిన ఓ శర్మము గల్గెమభంగి నీజగ
ద్వారితము మెచ్చునట్లుగ విశవాహము సాగి సుతసింపుమా. 385
- ఉ. ఈవిషయంబునందు మది ఓ నేమియుఁ జింతలఁ జొచ్చునంబుమా
భావివిశేషముల్ గనెడు ఓ భాగ్యము గల్గును నీకు మేనలో

నీవిధమెల్లఁ జెప్పుము నిరీహుండవై కనుచుండు మింక నీ
వేవిధి యత్నమున్ సలుపఁనెంచుట మేలొ యెటుంగఁ జెప్పెదన్. 3౬౨

క. నాకూతు స్వయంవరమునఁ, జేకొనుఁ బతి నెల్ల దేవసిద్ధాదులు సు
శ్రీకులు రాఁదగు నేఁ డని, యేకడలం దెల్పుదగునొ శ యేమట కిప్పుడే. 3౬౩

ఆ. చాటఁబంపు మనుడు శ సంతసం బిగురొత్త
నచలవర్చ్యుడవుడే శ యద్రింగలుగు
శిఖరముఖములందుఁ శ జెలఁగుదేవాళుల
కెలుకపలుపఁ బంపె శ నెల్లభటుల. 3౬౪

క. మునుముందె పెండ్లివేడుకఁ, గన వచ్చినవారె కానఁ శ గనఁబడ రెందున్
వినిపించితి మొకశంకరు, ననుచరులే విని రటంచు శ నాభటవర్చ్యుల్. 3౬౫

క. తెలిపిన విని మువమందుచు, జలజాసనముఖుల కెల్లసంవాసార్థా
మలహర్చ్యంబుల నేర్పఱ, చి లలి స్వయంవరమునకుఁ బ్రసీద్ధస్థలమున్. 3౬౬

క. పరమేష్ఠియనుమతంబున, ధరణీధరవర్చ్యు డెంతొ శ తమకంబున సుం
దరమండప మేర్పఱచెను, సురవర్చ్యులు దానిఁగాంచి శ చోద్యంపడఁగన్. 3౬౭

క. అంతట నాపార్వతి శు, ధ్ధాంతమునందుండి శంకరరా! పరమేశా!
వితగదా నీమహిమం, బింతయనం జాలువా, రశదెవ్వరు సృష్టిన్. 3౬౮

క. ఇంచుకభేదంబుగ సా, గించితి నీమాటయే యశక్రత్రిమకరుణా
సంచయుండవు ననుఁ బాలన్, ముంచెదవో సలిలములనుఁ ముంచెదవో విభూ!

క. తెలియంగఁజాల నేనీ, పలుకుల నెఱనమ్మి యల్లై శ పలికితి స్వామీ!
తలఁపుమ యిచటికి రాఁగా, జలజాసనముఖులు హరియుఁ శ జనుదెంచి యిటన్.

క. ఏమో తలఁచుచునున్నా, రేమాడ్కి మదీయభాగ్య శ మిపుడు ఫలింపం
గామహారా! యున్నదియో, యేమాత్ర మెటుంగఁజాల శ కిటఁ జింతిలుచున్.

ఆ. ఉన్నదాన ననుచునుమ తన్ను ధ్యానింపఁ, జేమతంతు వాకటనేమ మలరఁ
దన్నుఁ బ్రోత్సహింపఁ శ దరలె భూతేశ్వరుఁ, డాదిదేవుఁ డగుశశాంకధరుఁడు.

సీ. ఇరుకరంబుల మహాహీంద్రకంకణములు పరమాత్మతత్త్వంబు శ బయలుపలుప
నవ్యదుద్రాక్షకుండలముల దీప్తులు దిగ్విదిక్తమనులఁ శ దెరలఁజేయ
వాసుకిముఖ భోగివర్చ్యహారంబులు పరమేశ్వరత్వంబు శ సరిగఁదెలుప
నరుణజటాభూషణామలశశిరేఖ నిరుపమవిభవతే శ నెఱి వచింప

తే. హస్తీచర్తాంబరము నిరీహతను జాటఁ, గరవిభూషణ మృగశాబరకము కృపైక
సింధువనుమాట నెంతయుఁజెలఁగి చెప్పు, వృషభ వాహనుడే తెంచెనెలమిమిగుల.

ఉ. లక్షలొ కోట్లొ యంచును జెలంగుచు లెక్కిడలేక పన్నగా
ధ్యక్షుఁడు భోగముల్ ముడువఁ శ దక్కినవార లింకేరు శక్తులీ

త్ర్యక్షునిపై న్యసంఖ్య యిదే శ యాను వచింపఁగ నంచు దేవతా
ధ్యక్షులు చూచుచుండి రెదలం దొకవితలు పద్వచుండఁగన్.

328

ఉ. చుక్కలు నేవకాకృతులఁ శ జోద్యముగా ధరియించి వచ్చెనో
యక్కజమే యిదంచు సురశలందలు చూచుచునుండ నందిపై
నెక్కి త్రినేత్రుఁ డీశ్వరుఁ డహీనవిభూతి చెలంగ వచ్చె నే
దిక్కుననుండి వచ్చెనొకొ శ దేవవిభుండని మానులుం గనన్.

329

ఆ. ఎల్లభూతములను శ హృదయగతుండయి, దిరుగఁ జేయుచుండు శ దేవవిభుండు
చిత్రరూప మలరఁ శ జేరె స్వయంవర, మండపమున కాత్మమహిమ మలర.

చ. హరుఁ డరుదెంచె నన్నుడి శ యంతటఁ గర్ణయుగంబులం బడన్
హరియును బ్రహ్మముఖ్య విబుధావళితోఁ జనుదెంచె వేడ్క ని
ర్జరతరుణీమణుల్ మఱియు శ రాధయుఁ దక్కినవిష్ణువత్సు లా
దరమున పచ్చి రమ్యహాముఁ శ దా రొగిఁ గాంచెడునూహ లుబ్బఁగన్.

330

చ. నిరుపమరత్న కాంచన విశిర్జితమంచములందు నెల్ల ని
ర్జరవిభు లాహిమాద్రి భటసత్తము లెంతయు భక్తిఁ జూపఁగా
హరిహరపద్మగర్భ లొగి శ నం దుపవిష్టులు కాఁగఁ గూర్చుచుం
డిరి మహా మెట్లు సాగునొకొ శ నీరదవేణియు వేని కబ్బునో.

331

ఉ. బాలకు నెవ్వనిన్ శిఖరివర్చునిభార్య నిజాంకసీమపై
లీలఁగ నిల్చుకొన్న నవశలీలఁగ నాతని నెవ్వఁ డెత్తఁగాఁ
జాలునొ యాతనిం బతిగఁ శ జాన గ్రహింపఁగ సమృతించె నం
చోలి వినంబడున్ సురగణోత్తముఁ డెవ్వఁ డవృష్టపంతుఁడో.

332

చ. తెలియఁగఁ జాల మింక నలశధీరుని గాంతుము కిన్నులార నం
చలరుచు దేవతల్ పలుకునానుడు లంబరవీధి నించె నే
జలరుహనేత్రపుత్రుని విశాలవిభూతి నెసంగువాని భూ
ధ్రులన దా గ్రహించునొకొ శ తత్తనయుం డెటు లుండువాడోకో.

333

క. అనుచుం గొందలు పల్కుం, గను దద్ధని నించె నెల్లకడల నలహిమా
వనిభృద్వర్చుడు పద్మా, సను కనుసన్నను గ్రహించి శ సుతస మలన్.

334

చ. తనపని యిట్టులయ్యె నని శ తద్దయు వంతల గుండుచున్ మహా
మునిగణమందు నుండ కొకకమూల నదెట్టులొ హుండున్నయ
య్యనఘుని నారదం బిలిచి శ యాతనిఁగూడి నయంబుమీఱు నీ
తనిదగు నాజ్ఞచొప్పుననె శ తాను సమస్తము నిర్వహించుటల్.

335

చ. సురగణ మంతయున్ వినఁగఁ శ జొక్కపుఁప్రీతిని జెప్పి యమ్మునీ
శ్వరుఁ గొనిపోయి స్వీయగుండుపద్మముఁ జేరి కుమారిఁ జీరి య

- మృణా! భవదాశయంబు మునిమండనుఁ డీతఁడు మంచిదే స్వయం
వరమును జూటఁబంపుమనె శ వాక్యము దాని ధరించితిం దలన్. 3౮౩
- క. అక్కరణిఁ గార్యమంతయుఁ, జక్కఁగ సాగించినాఁడ శ శంకరముఖ్యుల్
దిక్కుల్ పిక్కటిలంగా, నక్కజముగ వచ్చినార శ లందఱు తల్లీ! 3౮౪
- క. నీవన్నమాటయే యగుఁ, బావన మద్దానిఁ జేయఁ శ బాటిల్లు శుభం
బావనిత కంచుఁ బద్మజుఁ, డావేశ వచించెఁగాదె శ యావిధముననే. 3౮౫
- సీ. వాస్తుశాస్త్రమురీతి శ భాసిల్లునట్లు స్వయంవరమండప శ మలరఁజేసి
యుచితాసనంబుల శ నొప్పుగాఁ గూరిచి వచ్చినవారల శ భక్తిమీఱ
నాయాయి తావుల శ నర్హాసనంబులఁ గూరుచుండఁగఁజేయు శ నేరుపుగల
యట్టిభటావళి శ నందుఁ జేర్చితి వార లల్లెయొనర్చి రశ్యమరవరులు
- ఆ. శంకరాబ్జనేత్ర శ శతధృతు లమరేశుఁ, డింకఁగల్గు నట్టియెల్ల నిర్జ
రులును గూరుచుండి శ రెలమి మించఁగ నింకఁ, దరలిరమ్ము వేగ శ తల్లి కాన.
- చ. జననిని గూడి వచ్చి త్రిదశప్రభులెల్లరు చూచుచుండ రెం
డనఁ దగునేండ్లునిండి సకలలాంగరుచుల్ తగుబాలు నేరికొ
మ్మనునయమొప్పు నీజనని శ యంకముపై నిడుకొన్న వాని నె
త్తు నెవఁడో వాడు నీపతియె శ తొయ్యలి నీపలు కిద్దియేకదా. 3౮౭
- క. ఆరితిగఁ గార్యంబుఁ గు,మారీ! సాగింపు మింక శ మండపమునకున్
జారుతరవేష మొప్పుఁగ, రారమ్మా! తల్లిఁగూడి శ ప్రాణేశుఁ గొనన్. 3౮౮
- క. అనుటయు నారదముని నీ, వనినట్లే యొప్పుకొంటి శ మబ్జభవాదుల్
చనుదెంచిరి తడవేటికీ, జనుదెమ్మా! నెమ్మి మదిని శ సుధిలఁ గొమ్మా! 3౮౯
- సీ. తొలిజన్మములను నిశ్చలపుణ్య మెద్దాని నొనరించితివొ కానియొప్పుమీఱ
సర్వసుపక్వలు శ శంకరమాధవుల్ పద్మాసనుండును శ భవ్యమూర్తు
లలరారుచుండ స్వయంవరమండప రత్న సింహాసనరాజిఁ గూరు
చున్నారు నీరాక శ నెన్నుచునున్నారు దయచేయవమ్మ నిద్రంపుఁబ్రీతి
- తే. నెవని రెండ్రేండ్లునిండిన శ యీడుగల్గు
బాలునిం గోరుదువొ వానిఁ శ బరమసాధ్వి
మేనకాంబయు నంకముఁమీఁదఁ గూరు
చుండఁ బెట్టుకొనుంగాక శ యురుముదమున. 3౯౦
- క. ఆకొమరుని నేత్రిదశుండు, ప్రాకటతావక సుభాగ్యఫలముగఁ దానే
వీడమెయి నెత్తఁగలఁడో, నీకాంతుం డగు నతండు శ నీరదవేణీ! 3౯౧
- క. ఇదిమటువకు నీదగు నె,మ్మదిఁ జూతువుగాక యట నమచ్చ్యులలో నో
ముదితా! యబ్బాలుని నె,త్తఁదగినవా రెంద ఁనుచుఁ శ దత్పరమతివై. 3౯౨

- క. అనునప్పలుకులలోఁ గల, ఘనభావం బెఱిఁగి మునియోకాని మహాదే
 వ్రునిశక్తి నెఱుంగఁ డీతం, డనుమానము నొందె బందెమందు మనసునన్. 3౯౪
- క. ఆకొమరుఁ డెట్టివాఁడో, యేకష్టములేక యెత్త నెల్లరకు నతం
 డేకరణి సాధ్యుడగునో, శ్రీకంతుని శక్తియెట్లు నచెలగునో సభలోన్. 3౯౫
- క. ఈముని యెఱుంగం జాలక, నామీదఁ గృపాతీతయమునన్ బందెం బో
 కోమలి యేటికి నిడి తని, వేమాటును హెచ్చరించు నెఱ్ఱితనమునన్. 3౯౬
- క. కనుఁగాని యితఁడు శంకరు, ఘనశక్తి సభాంగణమునఁ న గడు వింతగ నే
 మనక చనుదాన నిప్పుడు, మునివెంటఁ వాంఛఁ దెల్పఁబోల దితనికిన్. 3౯౭
- వ. అని యూహించి జనకానుమతిగొని చని జననికవ్వార్తఁ దెలుపుటయు
 నవ్వామలోచన సుశయామలస్వాంతయగుచుం బుత్రిక నేమనంజాలక తదభి
 గ్యం బెట్టులున్న నట్టులగు నన్నతలంపునం గూతుంగూడి పయనంబుచేయ
 నిశ్చయించె నంత. 3౯౮
- క. గిరివర్షుఁడు మునివర్షుఁడు, పరమామోదంబుమీఱు న భటతతి గొలుచున్
 సురలెల్లఁ జూడఁగ సభాంతరమున కేతెంచి రన్నదమ్ములువోలెన్. 3౯౯
- ఉ. అన్నులమిన్న యెపు తనయంబనుకూడి సభాంగణంబునం
 గన్నులపంటగా మనకుఁ న గానబడున్ మఱి యేకుమాఁస నె
 త్త న్నలినాఁకీ తల్లికడఁ న దానిడు నామెయు నంకపీఠికం
 గ్రన్ననజేర్పు నేమిపలుకంగను బూనునో పర్వతేంద్రుఁడున్. 4౦౦
- క. ఎపు డివియన్నియుఁ గనఁబడు, నెపుడెప్పుడు నేన నేన న యీ బాలకు ని
 క్కపుశక్తి నెత్తువాడ ననువలుకులన్ వినఁగఁ గృతఁ గనంగొన నగునో.
- క. అని యందలివారలు నొక్కనితో నొక్కరుగఁ ప్రీతి న గడలుకొనంగా
 ననుమానముడిగి చెప్పుకొనను బూనిరి వింతగాఁ గనంబడుతనన్. 4౦౧
- ఉ. అంతట నూత్న తేజము ముఖాంబుజసీమ కనంబడంగ నొ
 క్కింత త్రపాభరంబు మొగకమించుక పంచునటుల్ ఘటించ బల్
 వింతగ వీక్షణావళులు న వెల్వడుచున్ సభనున్న దేవతా
 సంతతి కెంతో యచ్చెరువు న స్వాంతములం గలిగించుచుండఁగన్. 4౦౨
- సీ. కౌశేయయుగ్మ సరక్రాంతతనూపల్లి యుత్తమాచారసంపత్తిఁ జూడఁ
 బొందుగా నడుగుఁదగ్గముల నుంచునోయ్యార ముత్తమజాతీత్వఁ మొప్పుదెలు
 సీష దననతాస్యఃపిమరుచివింబము సాధ్వీప్యభావంబుఁ న జాటుచుండ
 గరగతనితదామరకము మనోగతసాధు కాంతౌవిశేషంబుఁ న గనఁగఁడేయఁ
- తే. జప్పు డొదవనిపడక విశాలభాగ్య, మొప్పు జెప్పఁగఁబూనంగగళుమ యపూర్వ
 సృష్టిసంపదయే యిట్లుఁచెలఁగె ననుచుఁ, దోడఁజేయుచు దనతల్లెఁతోడ వచ్చు.

ఉ. ఆసభఁ జేరవచ్చుటయు శ నయ్యమరోత్తములెల్ల రయ్యుమా
భాసురభాగ్యరేఖఁ జెలువంబును గాంచి యయారె యివ్విధిం
జేసినసృష్టి యిద్దియె విశేషవిధిం దగునంచుఁ జెప్పనా
నాసఁసీరుహప్రభవు శ నాత్మపవిత్రమ యయ్యె దీనిచేన్.

౪౦౪

—ॐ స్వయంవర విశేష మహోత్సవము. —

చ. అనుకొనుచుండి రంత నచలాత్మజ మేనయు ముందుఁ బోవఁగా
పెనుకొని వచ్చి నెచ్చెలులు శ వేడుకమై దనచుట్టు నిల్వఁగా
మునిపతి నారదుండు గిరిపుంగవునిం బురికొల్పి నెల్లరున్
విన నతఁ డిట్లు పల్కెను గభీరవంబు దిశాలి నిండఁగన్.

౪౦౫

చ. సురవరులార! నాదుహిత శ షోడశవర్ష వయస్కు యీసభాం
తరమున నున్న దీయమ యుదారగుణాధ్య స్వయవరంబు నాఁ
బరఁగు పథంబునూనియె వివాహము చేసికొనంగఁ గోరు నం
దరయ విశేష మొండుగల శ దయ్యది యిట్టిదటంచుఁ దెల్పెదన్.

౪౦౬

సీ. ఇందుఁ జేరినవార్యందు నేసుచరితకడ నున్న బాలు నికకముగ రెండు
వర్షములే చన శ వఱలువానిం బ్రీతిఁ గొనివచ్చి మేనాంకమున నునుతును
వాని మీలోన నెవ్వం డెత్తు నవలీల నాతని నాపుత్రి శ యాత్మనాథుఁ
గావరించును బణం శ బీవిధిఁజెల్లును భాగ్యయత్నమున నీవరపణంబు

తే. పెట్టఁబడె నంచు నెటుఁగనా శ నిట్లు లిప్పు, సాగు నీయుత్సవంబు ప్రశస్తరీతి
నిందుఁ బొల్లొనఁబూనువారందరేని, సీద్ధపడియుండుఁ డిద్ది నాచేయుమనవి.

క. అని విన్నవించి నారద, మునియుం బద్మాసనుడు శ మొదలగువా రె
ల్లను సమ్మతింపఁగాఁ జని, వనితామణి యోర్తు సభనుభామినులందున్.

క. కనఁబడఁగ నామెచెంతనె, తనయుండు రెండేండ్లునిండి శ తార్తీయీకం
బనఁదగు వత్సర మప్పుడె, చనుదేరఁగ నుండువాని శ సకలాంగరుచిన్.

ఆ. పరిఘవిల్లువాని శ బాలుని గాంచి యా, సాధ్వీవేడి యామె శ సంతసమున
నొసఁగ లాలనములనొగి వానిఁ దన్నుచు, దెచ్చి తనదుభార్యకీచ్చె నంత.

ఉ. మేనయు సంతసంబు దనఁమేనున నల్లుకొనంగ నాన్నరా
రా ననుఁగన్నతండ్రి యుడురాజు సమానము నీమొగంబుతో
నొ ననవచ్చు నంచుఁ బ్రియమాంబుగఁ గైకొని యంకపీఠికం
జానుగఁ గూరుచుండఁ గడుఁ శ జాతురియొప్పుగఁ జేసె నంతటన్.

౪౦౮

ఉ. శంకరునాశయం బవొకసారియు నిష్ఫలమౌట సృష్టియం
దింకను జూడఁగోరుమతిఁహీనుండు కానఁగరాఁ డటంచు నే
ణాంకుని బ్రస్తుతింతురు మహర్షులు గావున బాలకుండు నా
పంక గణేశతేజుఁ డయ్యవర్ధిలుచుండె మహేశునూహచేన్.

౪౦౯

- ఉ. బాలుని గాంచినట్టి సురవద్యులు వీని నదెట్లు లెత్తఁగాఁ
బోలును వీనితేజ మలఘాఘనితేజముఁ గ్రిందుచేయఁగాఁ
జాలు నితం దెవఁడో కనఁసాధ్యస మయ్యెడు నిద్ది మాయకాఁ
బోలు నటంచు లేవఁగను ఓ బూనకయుండిరి గ్రామముల్ వలెన్. ౪౧౩
- ఉ. మంచిముహూర్త మిద్ది గుణశమండితులార! యిదేల యంచు యో
జించుట ధర్మ మే తమకుఁ ఓ జెప్పెడువాడనె యత్తు మెల్లఁగా
వించుట ముఖ్య మయ్యెడియు ఓ విస్తృతమా ఫల మిచ్చు నీయఁగా
నెంచకయే యడంగు నదియెట్టులు తొల్లనె నిర్ణయింపనొ. ౪౧౪
- చ. పురుషులు యత్నమున్ దగినబుద్ధి నొనర్చుట ధర్మమాను గా
పురుషులు సత్ఫలంబు గనఁబోలునొ లేవొ యటన్న శంకనుం
దురు జతనంబుమాని యదిదోషవిదు త్తమ సమృతంబుగా
దరసిన మీరు నట్టివిధ ఓ మాత్మచలంపక యెత్తఁ బూనుడీ. ౪౧౫
- చ. అని హిమవంతుఁ డెంతయును ఓ హర్షముగల్గఁగఁ జేయుమాటల్
వినయముమీఱఁ బల్కినను ఓ విక్రమసుంపదఁ జౌఘబూన క
య్యనిమిషులుండ నంత హరుశనాశయముల్ పురికొల్ప నొక్కరొ
క్కనికిని బొరుషంబు గలుకంగం బలుకంగఁ దొడంగి రంతటన్. ౪౧౬
- సీ. ఒక్కఁడు పీతంబుననుండి లేవఁగఁ బోవ నొకఁడు నీకేటి కం ఓ చుడుఘబూను
నింక నూరకయున్న శనిలఁ బొరుష మె మాయు ననిలేవ నొకఁడుండఁనాపునొకఁడు
బాలునెత్తఁగలేనె ఓ యేల యూరకయుండ ననిలేవఁబోవ వట్లను నొకఁడు
వీనినెత్తి కుమారి ఓ నేను గైకొనువాడ ననుకొన వేటొకఁ ఓ డకట యనుచు
- ఆ సురలయందు నిట్లు ఓ పరివరివిధముల, యత్నపరత దానినడఁచువధము
చూడఁ బడుచునుండె ఓ సురపతి యంతట, సాహసమున లేచి ఓ చనియె నటకు.
- క. వామాక్షి యదరె భుజమది, వేమాటు చడంకె సీమశవిషమఫలంబే
రా మది దలఁచెడు నోసు,త్రామా! యని యానిమిత్తశరాజియె దెలిపెన్. ౪౧౭
- క. దానం దలఁకక యటఁజని, మేనాంకమునం జెలంగు ఓ మేటిశిశువుఁ జేఁ
బూనిక నెత్తం దలఁచడఁ, గానంబడె మేరు భూక్రకల్పాకృతిగన్. ౪౧౮
- క. కదలింపనైనఁ జాలక, మదిఁ దోచినసిగ్గు తన్నుఁ మ్రాచ్చడఁ జేయం
గదలకయె యుండె నదిగని, పదపద యింకేల యసుచుఁ ఓ బల్కె నొకఁడటన్
- క. అందలు నవ్విరి దానికి, బృందారకనాథుఁ డెదఁ బ్రవృద్ధాస్త్ర లొగిం
గుండఁగఁజేయఁగఁ జనియెఁ బురందరుగతిఁ గాంచి యట సురల్ చిత్తములన్.
- క. బౌరా! యితఁ డెవ్వనిను,మాయఁడో సామాన్యుఁ డనుచు ఓ మదిఁ దలఁచితి మీ
తీరుగన నెవ్వఁడో యిట్లీరూపున వచ్చె ననుచు ఓ నిష్పడు తోచెన్. ౪౧౯

- క. కాకున్న నిట్టిపందెమ, దే కాలమునందు నిడుట శ యింతదనుక నే
యేకడల వైన వింటిమె, శ్రీకాంతుడొ శ్రీగళుండొ శ చేకొన వలతుల్.
- ఉ. ఇంకొక డీకుమారవరు శ నెత్తంగఁ జాలఁ డటంచుఁ బల్కుచున్
బింకముమాని యుండఁ బృథివీధరవద్యుఁ డమర్త్యులార! యే
శంకలు మానిరండు గురుశస్త్రముఁ జూపుడు కైకొనంగ నొఁ
బంకరుహాక్షి నాతనయఁ శ బావృతి నీశ్వరతం జెలంగుచున్. ౪౨౪
- క. ఒకడైన నమర్త్యులలో, నిక నేఁ బోయెదఁ గుమారునెత్త ననుచుఁ బూ
నిక కలవాడు కనంబడఁ, డకటా! యికనేమి యనఁగనొ నిర్వరతన్. ౪౨౫
- క. కొలఁది నిమేషము లిట్లే, పలుకక వారుండ సాగెఁ శ బరమేశుఁ డెదం
దలఁచగ నుత్సాహం బది, తలసూపెం దివిజవర వితానమున నొగిన్. ౪౨౬
- క. నేనని నేనని పోవం, గానెంచిరి దివిజు లంతఁ శ గడుముద్దుగనే
కానంబడు నబ్బలుని, మానక యెత్తంగఁ జని సమగ్రబలంబున్. ౪౨౭
- చ. కనఁబడఁజేసియుం దుదకుఁ శ గష్టముమీఁదఁ గదల్పనైనఁ జా
లని తమపౌరుషంబులు బలంబులు వ్యర్థములే యటంచుఁ దోఁ
చిన చనిరంత వెన్నకిటు శ చేడ్పడి యందలు నూరకుండ నా
వనజదళాక్షుఁ డాత్మగలవాంఁ ఛ బయల్పడ నీక లేచెదాన్. ౪౨౮
- మ. కమలాక్షుం డిటులేవఁగాఁ గనుఁగొనంగఁ గల్గు నప్పార్వతీ
ప్రమదారత్నము నెమ్మనంబు భయసంభ్రాంతమ్ము కాఁగాఁ దదా
ర్థిమదింగాంచి శశాంకశేఖరుండు త్రోపిం గాంచఁగాఁ జేసె స
వ్యముగా నొప్పు భుజంబు పైకెగురు చిహ్నంబుం గనంజేయుటన్. ౪౨౯
- చ. తొలుత రవంతసంశయము శ తోఁచెను గాని యనంతగంబె మేల్
గలుగునటంచుఁ దెల్పు నిజకాయగతామల చిహ్నముల్ మనం
బెలమిఁ గనంగఁజేయఁగ నిశ్చేష్టము పండునటంచు నమ్మియే
కలవిలపాటులేక కుతుకంబునఁ గాంచుచు నుండెఁ జక్రినిన్. ౪౩౦
- ఉ. తామరసాక్షుఁ డంత సురతల్లజు లెల్లఁ గనుఁగొనంగ నా
హైమవతీనితంబినియు శ నట్టె తనుంగన వేగపోయి య
క్కోమలబాల హస్తమును శ గోరి కరంబునఁ బట్టుకొంచు నె
మ్మోము దరస్థితంబునఁ బ్రమోదభరంబును దెల్పుచుండఁగన్. ౪౩౧
- మ. కదలింపం దమకించి శక్య మెటులేఁ శ గామిన్ విచారించి పా
ర్వదు లౌరా! యిది యేమటంచుఁ దనశౌర్యం బెన్నుచున్ వింతయాఁ
గద యీచంద మటంచు నెంచఁ గరయుగ్ధంబున్ వడింజాఁపి యె
త్తఁ దలంపుంగొని బాలుఁ డించుకయు నెత్తరామి నూహించుచున్. ౪౩౨

- మ. బలమెల్లఁ వెలయించి విక్రమముఁ జూపంజాలు యత్నంబునఁ
బలుసా ర్లిట్టటుపొర్లఁ జేయఁగను బూసనఁ దాన నబ్బలకుం
డలఘుండొట స్థిరత్వమూని యచలంబట్లుండ సంవ్యానముఁ
దొలఁగంబెట్టి యనూనశక్తిమెఱయఁ ॥ దోస్సార మొప్పాఱుగన్. ౪౩౩
- క. కదలింపఁబూని యించుక, వదలివఱఁగఁగాన మట్టెబాగుగ బిగియిం
చి దనమహాద్భుతశక్తిని, గదియించి కదల్చ నెత్తఁగఁ బూనుటయున్. ౪౩౪
- క. ఆతఁడు శైలంబట్టులు, భీతిం గన కెలమిఁబూని ॥ వింతవికాసం
బాతఁడి గనఁబడనుండెను, శ్రీతరుణీవల్లభుండు ॥ చేతులు నొవ్వన్. ౪౩౫
- చ. తనువున నేదబిందుసముదాయమె కన్పడనుండె; బద్ధజం
డనుకొనినట్టులే యయిన ॥ దంచు విచారము మానియుండె న
వ్వనరుహనేత్రు నారదుండు ॥ వారక చూచి విచారసాగరం
బుననె మునింగి భూరుహముఁబోలి యిదేమని యాత్మ నెంచుచున్. ౪౩౬
- ఉ. ఊరకయుండె; నంత హరుఁ ॥ డున్నతపీఠమునుండి యల్లనఁ
సారసనేత్రుఁ గాంచు చెదఁసాధ్వికి వేడుకఁగూర్చు బూని మే
నారమణీసమీపమున ॥ నారదునింగని పిన్ననవ్వు గం
భీరతరార్థముం దెలుప ॥ వేడుకలూరఁగఁ బోయి బాలునిన్. ౪౩౭
- తే. ఇత్తుదండము భూరికఠింద్ర మెట్లు, లీలఁగైకొనునో యట్లు ॥ శూలకై ని
బట్టుకొని యెత్తి కూర్చుండఁబెట్టె నవల, జయజయధ్వానములు మింటఁసందడింప.
- క. కురిసెఁ సుమనృష్టి మహే, శ్వరుమీఁదఁ దేవదేవ ॥ జయజయ యను శ్రీ
కరశబ్దజాల మెల్లెడ, సరగున వ్యాపించె నంత ॥ సంతస మలరన్. ౪౩౮
- మ. హిమశైలాత్తజ తండ్రిపంపున మహాహేంద్రాహరణ మహా
త్తము దేవప్రభు శంకరుం గనుచు విరోధఁ దేవతల్ గాంచఁ ద
త్కమనీయోత్తమకంతమందు నునిచెఁ ॥ గాంతామఃఘల్ చూడఁ గ
ల్పమహీరుత్సితపుష్పదామకముఁ బ్రాగ్భాగ్యప్రభావాశ్వాసమున్. ౪౩౯
- ఉ. చప్పటు లుప్పతిల్లె నట ॥ సంతసముం దెలుపంగఁజాలి యీ
యొప్పులకుప్పుఁ గోరినటు ॥ లొక్కటియుం గొఱలేక యుండఁగా
నిప్పుడె సాగె నెంతటి యశద్భుష్టమొ యంచు సతీమతల్లు లొ
క్కప్పు డదేకొఱుతయును ॥ నందక యుండుత మీమె యంబోగిన్. ౪౪౦
- క. ఆశీర్వాదింప మానిమ, హేళుల్ సద్భాగ్యరాశి ॥ యీయింతయె యా
నీశాను మదిం గోరి ను, రేళునిఁ దాఁబడసె నట్టులే చిత్రముగన్. ౪౪౧
- క. ఈమెంబోలు నదృష్ట, శ్రీమహితలు గలరెయ్యెరులు ॥ సిద్ధించు నిశా
కామితములు దృఢభక్తి ని, దేహార్థమునం దలంప ॥ నింటుల కెల్లన్. ౪౪౨

- క. అని సంభావించిరి త, త్పినాకపాణియును దన్ను శ బృందారకు లె
ల్లను జూడఁగ హిమవంతుని, తనయవరింపంగఁ బ్రీతి శ దల్కొత్తంగన్. ౪౪౪
- తే. ఆమెపార్శ్వమునకా నిల్చె శ సంత దేవ
దుందుభులు మ్రోయుచుండంగఁ శ దుహినశిఖరి
మేనయుం దోడరాఁగ నామృదుని నర్ఘ్య
పాద్యముఖములఁ బూజించె శ బ్రమదమొప్పు. ౪౪౫
- చ. సరసిజసూతి చక్రియును శ సంతసమొందుచు దానిఁ బైకి నె
వ్వరికిని దోచనీయని స్వభావములం దగియుండి; రంత శ్రీ
హరి విజయంబు గాంచమికి శ నాత్మల దుగిఖము లొక్కసారి ని
ర్భరగతి నుబ్బ దేవతలు శ వాసముఖ్యులఁగూడి తెంపునన్. ౪౪౬
- మ. ఇది యేమో యొకమాయపన్ని నటులే శ యెన్నందగుంగా సరో
జదళాక్షుం డొకచిన్న బాలకుని వర్షద్వంద్వమే నిండి యె
న్నఁ దరం బెవ్విధిఁగాకయుండునతనికా శ నైజప్రభావంబు మా
యఁ దదుత్సంగమునుండి యెత్తుటకుఁ దా శ నర్హుండు కాఁడాయెఁగా. ౪౪౭
- ఉ. ఇంతకుమించు చిత్రము మఱతెయ్యది యుండును? గాన మాయయే
యింతవిచార మేల మనఃమీయహిభూషణుఁ జుట్టుముట్టి యీ
కాంతను బల్కిమీఱ మురఃఘస్తరుదేవిగఁ జేయు టొప్పు మా
యాంతకుడయ్య నివ్విధిని శ నర్భకు నెత్తకయుండు టేలాకో. ౪౪౮
- క. నేనుపరియయ్య నొకతటి, సారం బెడలంగ శతులఃచంచన్తాయా
పారావారంబునఁ బడి, ధీరహితునివలె నడంగుఁ శ దీప్రవిధిగతిన్. ౪౪౯
- ఉ. కావున నీముఠాంతకుని శ గారవము న్నిలుపంగఁ బూనుటే
దేవగణైకకృత్యమగుఁ శ దెప్పున లెండు మహాస్త్రజాలముకొ
శ్రీవిభుఁ డిచ్చమెచ్చునటు శ చేవచెలంగెడురీతిఁ దాల్చి భూ
తావళిఁ గొల్వనుండు త్రిపురారిని మార్కొనుఁ డెంతొపూనికన్. ౪౫౦
- చ. అని పురికొల్పుకొంచు దితిఃజాంతకుడౌ హరియాజ్ఞలేక దే
వనికర మట్టె యుద్ధమునఁ శ బౌరుషముకొ వెలయింపఁబూని యీ
శుని నలుదట్లఁ జుట్టుకొని శ శూలగదాసిముఖాయుధంబులకొ
గొని యనిసేయ నూల్కొనిరి శ కొంకొకయింతయు లేక యత్తటిన్. ౪౫౧
- ఉ. శ్రీపతి యావిధంబుఁ దనఁచిత్తమునం దలపోసి వారిచూ
పోపమి కర్తవ్యమౌఘలము శ నొయ్యనఁ గల్గుట మంచిదే యటం
చాపనిమాన్యఁ బూనక మహామతి గావున నూరకుండె వా
ణీపతి యట్టెయుండె హరునిర్భరశౌర్యముఁ జూచువేడుకన్. ౪౫౨

చ. నిలునిలు మెట్టు లిప్పుడఁతఁనిని గొనఁజాలుదు వింక వంచకా
జలరుహపత్ర నేత్ర నొకశత్రుమునన్ మతిహీనుఁడేసి యి
మ్ముల విజయంబు గాంచినటు శ పొంగుచు బార్వతిఁ బెండ్లియాడఁగాఁ
దలఁచితివేమొ సాగునొకొ శ దంభములీయవి మాకుఁగటన్. ౪౫౩

చ. అరుదుగ బాలునొక్కని మహాదృఢతశక్తి జెలంగువాని ని
ర్భరపటుసత్త్వయుక్తుని సభాస్థలి బార్వతితల్లి యంకమం
దురుతరమాయఁ బన్ని చెలువొప్పగ నుండఁగఁడేసి వాని నె
వ్వరు కదలింపఁజాలనటు శ బాపురె! చేసితి వట్టిమోసమున్. ౪౫౪

చ. కనఁబడఁజేయువార మిటఁ శ గాలగళా! శరచాపధారివై
యని యొనరింపు మంచు సురశలందటు భీకరశౌర్యసారముల్
కనఁబడఁజేయఁ బూని తమశకంబున నాయుధపంక్తివై నూ
ల్కొని తమచేతు లెత్తుటయుఁ శ గొందలమందిరి తత్సభాసదుల్. ౪౫౫

మ. విపరీతంబు లింకేమిసాగునొకొ యీ శ విశ్వేశ్వరుం డూరకే
శపథంబుల్ వినుచున్ మనంబున మహాశాంతంబు పూనంగ నే
రుపదేశింతురొ యాయుధంబుల మహాద్యోగంబునన్ వైవఁగా
నిపు డుంకించిరి దేవవర్యు లింక నీ శ యీశుండు సక్రోధియై. ౪౫౬

మహాస్రగ్ధరః—

విలయాగ్నిజ్వాలమాలా శ వితతభయద రుద్రీక్షణం బెతోపూర్ణిన్
గలనన్ వ్యాపింపఁజేయన్ శ క్షణమున దివిష శ తొండముల్ భస్మమాఁగా
వలదంచున్ బల్కువా రెవ్వరుగలరు సభన్ శ బ్రహ్మాయన్ మాన మూనన్
జలజాక్షుం డూరకుండన్ శ జనుగద యింక నీ శ సుగరం బాపు తుట్లన్. ౪౫౭

తరశ. మునులయందును, దీని నావఁగఁ శ బూనువార లచ్చెవ్వరో
కనఁగఁజాలము సుతయైన నిరకన్ గిరిశుండు క్రోధియై
తనతృప్తియ విలోచనంబు నితాంతరూక్షము విష్ణుగా
మనసునం దలపోయునట్లను శ మాన మీమన కొప్పెఁగా. ౪౫౮

చ. అనుకొను చుండునంతట మహామతి శంకరుం డాదితేయరా
జిని గని హుంకృతిధ్వనులఁచే గనఁ జిత్రముగాఁగ ప్రాశ్పడం
గ నొనరిచెన్ భుజావళిని శ గంజదళాక్షుండు బ్రహ్మాయుగనుం
గొని తగుపాచితంబు జరగుంగద యంచను కొన్నయట్టులే. ౪౫౯

చ. జరగె నమర్త్యకోటి కింక శ శంభునికోప మడంచువార లొ
క్మరయినఁ గానరా రనుచుఁ శ గన్గొనుచుండఁగ నాచుండు శం
కరుఁగని తన్ముఖంబున నికామము వెల్లెడు క్రోధవహ్నిదు
ర్భరమని యెంచి దేవతల శ బాహువులం గని చింతపైకొనన్. ౪౬౦

- సీ. తానుబంచినపని శ మానక చేయుట శ్రీపతియాజ్ఞను శ శీర్షములను
ధరియించి తా నేమి శ పరుషవాక్కులు పల్కినను నైచియుండుట శ వనజనేత్రు
నందుఁగలట్టి నోయ్యమున శంకరుతోడఁ బోరాడుటకుఁ దగఁబూనుకొనుట
శివునిహుంకృతిచేతఁ శ జేతులు స్తంభించియుండుట యేమిచేయుటకుఁ దోఁప
తే. కుండుటయుఁ గాంచి యాదేవతోత్తములకు
నప్పు డలవడియున్నయా శ యాపదలకుఁ
జిత్త మెంతయుఁ బెనుదుగిఖ శ సింధువునను
మునుఁగ శంకరుఁ బొగడె నిహోల్కి భక్తి. ౪౬౦
- చ. పుమకృపాంబుధీ దురితభంజన దేవవరాచ్ఛితాంఘ్రిపం
కరుహాయుగా ప్రపన్నజనశకాండ సముద్ధరణైకకృత్య, ని
ర్జరరిపు గర్వసంహరణ శ శాశ్వత, భక్తసురద్రుమా మహే
శ్వర! సకలాపరాధముల శ నైపుము జాల్కుడఁ జంచలాత్ముడన్. ౪౬౧
- సీ. నీశక్తి నెఱుంగఁగ శ నేరరు బ్రహ్మాదు లట్టినీశక్తి నే శ నరయఁగలనె
జాల్కుడఁ గాపున శ శంకరా! యజ్ఞత దురహంకృతిని బూని శ తోచినట్లె
కార్యంబు సఫలంబుగఁ జేయ నేనె యంచీకార్యమునయందు శ నెలమిఁగంటి
క్షమియింపుమా దేవ శ చక్రికి నీకును భేదముఁ గల్పించు శ వాదములకు
తే. నీయకొంటిని దెల్వయు శ నిచుకైనఁ
గలుగదయ్యెను జక్రివోపలుకులఁ గల
భావ మెఱుంగఁగ లేనైతిఁ శ బరమపురుష
యిద్ది నాయపరాధ మం శ చెటిఁగితి నిట. ౪౬౩
- కి. అది యేమిమాయయో నా,మది సుంతయుఁ జక్రధరునిమాటలఁగలదే
యది భావమంచు యోజింపదు; నాస్వాంతం బదెంత శ పాపకృతంబో. ౪౬౪
- మ. పలుతేపల్ హరి హెచ్చరించినను మోద్యావంబు సుంతైన న
ప్పలుకుల్ దేనిని బోధచేయు నిటులే శ పద్మాక్షుఁ డీభావముల్
దెలుపం గారణమేమి యం చరయ యత్నింపంగనుం జాలకే
యలసుం బోలి చరించితింగద మహాత్మా! నైపు మీతప్పులన్. ౪౬౫
- ఉ. కాలము సర్వభంగుల నిశామము యోజనచేసి చూడఁగాఁ
జాల సమర్థమా నెఱుంగఁజాలరు తద్గతు లిట్టివంచు వే
చాలయులంచుఁ గీర్తిగనినట్టి సరోరుహజన్తముఖ్యులం
చోలి నెఱింగినాడ నిపు శ డోపరమేశ్వర! సత్య మిద్దియా. ౪౬౬
- ఉ. కర్తము కాలసంగతిని శ గార్యములకా ఫలియింపఁ జేయుఁగా
శర్తమొ దుగిఖమో యదె యొసంగుచునుండును జాల్కు లెల్లరీ

మర్త్య మెటుంగఁజాల కభిమానము నూని నశింతు కర్తవ్యం
వర్తితు లే పయోజభవ వాసవముఖ్యులు మాట లేటికిన్.

౪౬౭

మ. ఇది నేమున్నె యెఱింగియండియు నదేమేమాయ నన్లపైసో
యదియెల్లఁ స్మృతిగోచరంబగుట సుఖతైనఁ మహాదేవ! లే
దిదియే చిత్రము విష్ణుమాయ నను నిట్టికార్యముం జేయుస
మృదమందం బురికొల్పెనో యెటుగ నశమంగఁదగున్ శంకరా.

౪౬౮

శా. ఆనాఁ డావనమందుఁ గన్పడిన బ్రహ్మక్షీంధ్ర చిహ్నంబులే
యీనాఁడున్ భవదాస్యపంకజమునందే కాంచఁగాఁ జాలితఁ
మాసీశుండ నటన్నగర్వమె ననున్ మా రొప్పందఁగాఁజేసి నం
చీనాఁ డిందుఁగలట్టి నాయనుభవంబే చాటెడున్ గట్టిగన్.

౪౬౯

శా. ఔరా! లగ్నము నిర్ణయింపుమని యత్యంతంబు ప్రార్థించినఁ
నీరేజాసనుఁ డేమియో తెలిపి మనస్సించెగదా యెన్నియో
సారుల్ వేసర కేఁ జనంగఁ గని మత్స్యాంతంబు సమైవగం
భీరాద్భిక్ మునుఁగంగఁ బల్కి ననుఁ బంపించున్ హరిం జేరఁగన్.

౪౭౦

ఉ. అంతయకాని లగ్న మిపు ఁ డంచు నచింకఁ డిదేటి కంచు నా
స్వాంతమునం దలంప నొకసారియు శ్రీహరిమాయ గప్పటన్
వితయెకాదె యిద్ది పరవీరనిషాదన! మీమహత్త్వ మీ
తంతయటం చెటుంగ నిపుఁడిందు నెఱింగితి దీనితత్త్వమున్.

౪౭౧

మ. హరి యుత్కృష్టఁడు సర్వదేవతలయం మామూయతత్త్వం బిదే
హరుఁ డుత్కృష్టఁడు సృష్టియం దిదియపో మామూయసారం బటం
చురువాద్ధాటి సభాస్థలి గుజను లోహా యందు మెచ్చున్ సుధీ
వరవారంబునఁ గొంద టి ట్లుభయథా మా వాదంబున్ జేయుచున్.

౪౭౨

మ. కలహంబుల్ కలిగించుచున్ మత మనంగఁగా నెట్టిదో యెంచకే
పలుగానుల్ తమవిష్యులై మెలఁగఁగా మా భర్తంబు నాబ్జంబుకో
క్కులు మీఱం జరియించుచుండఁగను, నాశుం దోచె నిందేది డు
ర్బలమో యెయ్యది సారమో యనుచుఁ దెల్పఁజాలు నూహల్ ప్రభూ ౪౭౩

తే ఇదియెగాదె యహంకార మా మిందుకేళి

రా! మహాదేవ! యిదియె కాశరణముగాఁగఁ

బూనినాడ నీకార్యమునకుఁ బుట్టె దానఁ

జాల నజ్ఞాన మిదె కార్యమాల మభవ.

౪౭౪

మ. ఇపు డిక్కార్యమునన్ భవుం డనఁగ సర్యేశుండె యా నిక్కిమా
తపనీయాంబరుడౌ జగత్ప్రభువు సత్యం బెన్న పీరివ్వరం

- దుపమానం బుసమేయమా నితఁడె యం శ చొప్పంగబల్కంగ రా
దపసిద్ధాంతమెయా నదే తలఁపఁగా శ నద్వైతమే వీరికిన్. ౪౭౫
- ఉ. ద్వైతమనన్ మతంబగునె శ తత్త్వవిచారమునేయఁ బోటులే
దేతటినేని దాని, కది శ యేర్పడు నొక్కయవస్థగా నటం
చాతతబుద్ధు లెన్నఁదగు శ నట్టులుగాదని యెన్నువారి క
ద్వైతము దోఁచు దద్దియె భవంబున మర్త్యత యందు నాద్యమా. ౪౭౬
- చ. తెలిసెను నేటి కీశ్వరుఁడు శ దేవవిభుండగుఁ జక్రపాణినా
నలరు మహాత్ముఁ డట్టిఁడగు శ నారయ వీరలు కార్యసంగతిన్
జెలఁగుట నిర్వురైరి యిదె శ చిత్రము వీరిచరిత్ర మెంతొని
ర్మలమగు; నిర్వు రొక్కటియె శ మామకబుద్ధి యెఱింగె దీనినిన్. ౪౭౭
- చ. జలములు చంచలించుతటి శ సారసబాంధవుబింబ మెన్నిసం
భ్రలుగనొ తోఁచు సత్యమున శ కయ్యది యొక్కఁడెగాదె యట్లె చం
చలమతులైన వారలకుఁ శ జక్రధరేశ్వరులందు భేదమే
గలుగునటంచుఁ దోఁచు నది శ గాదుగదా నిజ మెట్లుచూచినన్. ౪౭౮
- క. హరిహరులకు భేదంబును, బరికించెడువారు నేను శ బలె నజ్ఞాన
స్ఫురణమున మోసపోయిన, పురుషులె తత్త్వంబు నెఱుంగఁబోలరు వారల్. ౪౭౯
- క. అనుటయె సిద్ధాంతము నా, యనుభవమున దీనిఁదెల్పు శ నర్హుఁడనైతిన్
మునులార! దివిజులారా, వినుఁడీ నామాట లెల్లవీను లలరఁగన్. ౪౮౦
- చ. హరునకుఁ జేయుపూజలవి శ యన్నియు విష్ణుని ప్రీతుఁడేయు శ్రీ
హరి కొనరించుపూజలు మహాత్ముని శంకరుఁ ప్రీతుఁడేయు నీ
యిరువురు నొక్కటే యరయ శ నింహికభేదము కానరాదు శ్రీ
హరికిని సీలకంఠునకు శ సంతర మింతయు లేదు చూడఁగన్. ౪౮౧
- మ. పనజాతేక్షుఁడెపు ప్రీతుఁడగు సర్వజ్ఞుండు నప్తే ముదం
బును గాంచున్ శితకంఠమోదమె యగుంబో పుండరీకాక్షు నె
మ్మన ముప్పొంగఁగఁజేయు నద్ది; తగ నామామైకభావం బిదే
యనఁగా నొప్పు మదీయమా ననుభవంబొ సాక్షి యిద్దానికన్. ౪౮౨
- చ. తెలివియె లేక యిచ్చమెయి శ ద్రిష్టురు మోఱుకులే వచింతురి
ప్పలుకుల విష్ణు వెక్కుఁడు కఠిన్దయె యుత్తముఁ డన్నవాని ధీ
విలసితు లిట్టివాని విన శ వేడుకనొంద రటంచు నిత్తఱి
దెలిసితి నింక నెన్నటికిఁ దెంపున నివ్విధిఁ బూనఁ గార్యముల్. ౪౮౩
- క. ఈనాచేసిన యవకృతి, మానీశగణార్చితాంఘ్రి శ మన్నింపుము శ్రీ
జానియు మన్నింపంగా, నే నొనరుతు వంధనములు శ నీకున్ హరికిన్. ౪౮౪

- ఘ. మునియయ్యుం బరమాజ్ఞతం గనియెఁబో ! మూర్ఖుం డితం డంచు న
న్ననఁగాఁ బూనకు మోమహేశ్వర ! మదీయాజ్ఞానమున్ నైచి న
న్నసుకంపం గృతకృత్యుఁ జేయు మివియే ! యస్తత్ప్రణామంబు లీ
శ ! నినుం గాంచఁగ నోచితేన్ దొలఁగె నజ్ఞానంబు సర్వం బిటన్. ౪౮౫
- చ. హరి కవమాన ముప్పతిలె ! నంచు వ్యథాకులితాంతరంగు లై
సురవరు లెల్ల ని న్నైఱుగుఁచొప్పు కనుంగొనఁజాల కాయుధో
త్కరమున నొంపఁ జూచి రదికాళగళా ! యవివేకమూలమే
పరమకృపార్థచి త్తమున ! భక్తులఁగాఁ దలపోసి వారినిన్. ౪౮౬
- క. కాపాడవే మహాత్మక, శ్రీపతి కవమాన మెట్లు ! సిద్ధించు నటం
చేపగిది నెఱుంగఁజాలమి, నీవనికిం బూని రంచు ! నెంచి సతంబున్. ౪౮౭
- ఆ. చరణసేవకులుగ ! సురక్షణము చేయ, నలయు ననుచు వేడి ! నపున కంప
మొందుచుండ భాలముర్విసోఁకఁగఁ దన, యడుగుల కడఁబడిన ! యమరమాని.
- మ. కరుణావారిధి శంకరుండు గని యకృణ్ణజాతు వీక్షించి యా
దరమొప్పుం బరికింపు మంచతఁడు ప్రోత్సాహం బపాంగంబులన్
బరు లెవ్వార లెఱుంగనట్లు తెలుపన్ ! బద్ధాసరుండున్ వియ
చ్చురులం గాచెడువేడ్క సన్నిధికి రా ! శంభుండు దేవర్షినిన్. ౪౮౮
- మ. పదపద్మంబులచెంత ధాత్రిబడి కాపాడందగున్ దీనునిన్
సదయాత్మా ! యని దిక్కునీవెయని నాస్వాంతం బహంకారమున్
వదలెన్ నీమహిమం బెఱింగితి నిఁకెబ్బంగిన్ మఱేకార్యమం
దుఁ దమిం బొందఁ బ్రమాణమిద్ది యని తోడొద్దో నెంచు నానారదన్. ౪౮౯
- మ. కరపంకేజయుగంబుఁ జూపి మునిభూకాంతా ! యింకన్ లెమ్ము నీ
దురవస్థంగనఁ జిత్త మార్చింగను నీవోషంబు సుంతేని లే
దరయం గర్తగతుల్ చెలంగుఁ బ్రభునిఁచ్చాఢీనతన్ వానినిన్
మరలింపన్ మఱి యొక్కఁరీతినయినన్ ! మార్పుగ శక్తిబెటా. ౪౯౦
- మ. మనమెల్లన్ మునివర్య ! కర్తగతులన్ ! మార్పుగలే మంచు నెం
చిననే బుద్ధిమదోఘమందు నెపుడే ! జేరంగవచ్చున్ మనం
బున నీచందముఁ బల్కఱు దలచ నోషున్ దాన మేల్కల్గు రె
వ్వనినన్ లేచి సురర్షి నమ్రనదనుం ! పై యుండె ప్రాధారణన్. ౪౯౧
- మ. కనకాక్షాంతకుఁ డంతఁ జేరఁజని శ్రీకృపిం దమింగాంచి యి
ట్లనియెన్ దేవ ! మహర్షి నారదుండు నీకాత్మన్ కనుతేని చి
తను గూర్పుంగఁ దలంపఁ డితయును భక్తకైరీవీధ్రాంత. బా
షను నేఁబూని యొనర్చినట్టిదె సుమీ ! పల్కట లంకేటికన్ ౪౯౨

- ఉ. వంచకు లొక్కకొండటిలఁ వారక యెల్లెడలం జరించి ప్రే
మించినయట్లు పామరులఁ మెల్లన లోబడియుండునట్లుగా
వించి మహేశ ! యీమనకుఁ భేదము గల్గునటంచు మించి బో
ధించుచుఁ బెక్కుచందములఁ దేకువ విత్తములెల్ల లాగుచున్. ౪౯౪
- మ. యతులంబోలి చరించుచున్ విమలయోగభ్యాసముం జేయుప
ధతులం గన్పడఁజేయుచున్ వివిధభేదస్ఫారధర్మాళిఁ జే
యుతలంపుల్ వెలయుచుచున్ మఱియు నెన్నోరీతులం బల్కి శి
ష్యతతింగూర్చుచు నుండు ; వారివలనన్ సత్యం బదెల్లం జెడెన్. ౪౯౫
- క. నే నెక్కుడంచుఁ గొందఱు, కానరు త్ర్యక్షుని మహేశుఁ గాలాంతకునిన్
హూనివరవినుతు శ్రేష్ఠుం, డౌనని మఱి కొంద టిట్టుఁ లజ్జుల కెల్లన్. ౪౯౬
- క. తెలియం జెప్పుచు మనకుం, గలదెంతో భేద మనుచుఁ గడఁగి సభలలోఁ
బలుకుచుఁ బామరులమనం,బులఁగల దృఢభక్తి నాశముగఁ జేయుపనిన్.
- క. ఒనరించుచుండ వారల, కనుపమదృఢభక్తి నిల్పఁ నాత్మదలఁచి యీ
ముని నాడించితి నివ్విధ,మున మాయం గప్పి యజ్ఞసహితక దేవా! ౪౯౭
- క. తొలువొలుత నట్టిదుర్వాదులనే యీనారదుండుఁ గూర్చిఁపంగాఁ
దలఁచియె యీపెండ్లికిని, మ్ములఁబూనెను గాన దానఁ గూర్చుఫలంబుల్.
- క. కలుగంగఁ జాల వనునూ,హాలు పర్వెడునట్టు లితనిఁ నజ్ఞాదుపాలెన్
బలువిధములఁ జిత్తభ్రమ,ములఁ బడఁగాఁ జేసినాడఁ గూర్చుహర నేనే. ౫౦౦
- క. ఈతనిమూలంబున విఖ్యాతం బగుఁగాదె, మనకుఁ గల్గునభేదం
జేతటినైనఁ జలింపక, భూతలమున నిద్ది నిల్పుఁబో యికమీఁదన్. ౫౦౧
- ఉ. ఈమునియందు దోస మనఁ గనుకయైనను లేదు నీవునున్
గామహారా ! కనుంగొనితఁగాదె వనాంతరసీమ నొక్కటన్
హైమవతీసతీమణి మహాప్రకృతిం దగునంశ మేకదా
యీమును వీయమర్పు లిదిఁ యేర్పడ నారయఁ జాలువారలే. ౫౦౨
- ఉ. వినను నీమహత్త్వము సమంచితరీతి జగంబులందు నిం
పొనటు విస్తరింపఁగ మహాత్మ తలంచుట యోగమాయకున్
లోనగునట్లు నర్చితి విలోలమనస్కులెయైరి దేవతల్
మానులు నంతెకాని నినుఁ గూర్చొన నీసుర, లెంచువారలే. ౫౦౩
- క. ఈనాకార్యంబున నే, యీనారీమణి మహత్త్వఁ మెంతయు విశదం
బై నెగడె నీకు నాకును, గానంబడ దంతర మనిఁ గూర్చుబయ్యెన్. ౫౦౪
- సీ. మనయందు భేదమేమాడ్కిని గలదని వాదించుమూర్ఖుభక్తిదూల
నిరయంబునఁబడిఁ నిత్యదుఃఖితులయి యుందురు వారికిఁ గొక్కకాల

- ముననైన దన్తుక్తి శ పొసంగదు సత్యంబుగా ననివల్కి యశ్మానివరుల
సురల నింద్రాదులఁ శ జూచి మీరెల్ల రీపుత్తాంతమును జక్కఁ నెఱిగినట్టి
తే. వార లికమీఁద నిట్టిదుఃర్వాదములను, జేయువారికి సత్కర్తృసిద్ధి గలుగ
దనెడుమామకసూక్తి జక్కనివిధమునఁ, దెలుపుఁ డీయది నాయాజ్ఞఁపలుకులేల.
- ఉ. హరిహరు లొక్కటే యనెడునాశయ మెవ్వరి మానసంబులం
దరయఁగ నుండదో యలనశరాధములఁ జమునింటనిల్చి దు
ర్భరనరకంబులంబడుచుఁ శ బాపఫలంబుల నొందఁజేయుఁడీ
సురవరులార ! యాజ్ఞయిది శ శూలికి సమృతమౌచు నెన్నుఁడీ. ౫౦౬
- తే. బాహ్యచిహ్నంబులే దృఢభక్తి కెన్న, ముఖ్యములు వానివదలిన శ ముక్తిలే ద
టంచు భక్తుల మనుకొనువంచకులకు, ఘోరనిరయం బెమోక్షమగుఁ ధ్రువంబు.
- సీ. వేదవేదాంతముల్ శ విమలపురాణమ్ము లితహాసములు వేదశహితతమార్థ
ముల వేయిభంగులఁ శ దెలిపెడుస్త్రుతులును హరిహరాభేదసిద్ధాంత ముత్త
మోత్తమం బనితెల్పు శ చున్నవి సతతంబు కానియాయర్థమ్ము శ గాదుసత్య
మని వికటార్థంబు శ లనువదించెడునట్టి వంచకప్రవరుల శ నిచుకేని
- ఆ. కరుణమాలి వేగ శ నిరయకూపంబులఁ, బడఁగఁ ద్రోయవలయు శ వారిమాట
లాలకించి మమ్ముఁ శ దూలనాడెడువారి, సాగనంపుఁ డట్టి శ స్థానములకు. ౫౦౭
- ఉ. పంకజసూతి నేనును గగపాలియు నాపరశక్తివివ్యస
త్పంకజరేణులేశులమె శ భద్రములఁ సుజనాళి కీయ ని
శ్శంకముగా నఘఃబులను శ సల్పెడువారి నడఁప లోకమం
దంకీలి నొందకుండునటు శ లారసి ధర్మము నిల్పఁబూనికన్. ౫౦౮
- క. పరదేవియాజ్ఞఁ గొనియే, పరిమాద్భుతశక్తిఁ దాల్చి శ పరిమపదములఁ
జరియించువార మనిమీ, రరయుఁడు పలుమాట లింక శ నాడఁగనేలా. ౫౦౯
- క. పరశక్తి యాదితత్త్వాం, తరమే యగు నిర్గుణమనఁ శ దత్త్వ మ్మియే
పరిసుతమా వేదములఁ, సురలారా ! యీవచనమె శ సూన్యతాభమా. ౫౧౦
- మ. పరతత్త్వంబు మనంబునం దెలమితో శ భావించువారే మనీ
శ్వరులంచుక నుతిగాంచువారు పరమేశస్థాన తేజంబె యీ
శ్వరి నా నాదిమశక్తి నాఁ బ్రకృతినాఁ బ్రఖ్యాతనిగాంచు ద
చ్చరణాంభోజ పరాగలేశములమై శ చంచత్కృభావంబులన్. ౫౧౧
- సీ. లోకంబు సృజించి శ ప్రాకటసుఖములఁ గాంచె పనన్లు పోలించికొల
మరుదేర మ్రుందించి శ యాదిత్యవర్మల నాయాయకార్యములఁ దు నోప
యధికార మొక్కింత శ యవ్వారలకు నిచ్చి బానిఁగాపాపహరణ మ్మోక్షి
యుండువారలమె మేమోసురవరులార ! యట్టి యాముష్మికాయుధి భేద

- ఆ. మెట్లు కలుగు సుంతయెన్నుడీ యీమువ్వురమును బ్రకృతిచేతఁ శ్రీ బ్రభుతచేత
నొకరి నొకరు మించ శ్రీ నోపుదు మేరీతిఁ, గాన భేదబుద్ధిమాను టొప్ప. ౫౧౩
- క. ఇక్కార్యమందు నారదుఁ, డెక్కునఁగాఁ దోడుపడియె శ్రీ నీతనికంటె
మిక్కిలిభక్తుఁడు లేడని, యిక్కార్యమె తెలుపు మీకు శ్రీ నెల్లర కిచటన్. ౫౧౪
- క. నామాయకులోనై తగ, నీమాని యొచ్చినట్టి శ్రీ యిక్కార్యంబే
మీమానసముల నెంచిన, నేమాత్రము శంక లేకయే నానుడులన్. ౫౧౫
- క. స్థిరఘటఁ గాన మీరలు, హరునకుఁ జోహారు లొప్పునట్లుగ నిపుడీ
నిరుపమ మంగళ కార్యము, జరపుఁడు హిమశైలపతియు శ్రీ సంతసమందన్. ౫౧౬
- క. నేనును రాధాదేవియు, మానివరుల్ మీరు నీయుమాదేవిని బెం
పూనినభక్తిని శివునకు, నీనీలగ్రీవునకు మఱ హేళునకుఁ దమిన్. ౫౧౭
- సీ. ఉద్వాహ మొనరింత శ్రీ మొక కాలమందు వియోగమే కల్గనియురుతరప్ర
భాపులకుం బెండ్లిఁపద్ధతి యేమిటి కని తలఁతురొయేమొ శ్రీ యమరులార !
యిది యెన్న నొకమాయయే యగు లోకుల కాచారఁపద్ధతి శ్రీ నమర నేర్పు
టకెకాని పేటుకా శ్రీ దిఁక నీమనమునెల్ల వరపక్షమున నుండవలయు మనకుఁ
- తే. దగినమర్యాద లీధ రాధరవరుండు, చేయవలయు నివాసముల్ శ్రీ శిఖరి యిపుడె
చూపవలయును నా విని శ్రీ యాపురారి, స్థితము సమృద్ధిని దెల్పు శ్రీ శ్రీపతిఁగని.
- క. మునివరుని గరువ మడఁగం, గనుజేసితి దానిమూలకంబునఁ గర్తం
బను నద్దియె యుత్కృష్ట, మ్మనితెల్పితి వోమహాత్మ శ్రీ యఖిలజగములన్. ౫౧౮
- తే. కీర్తిపఱలంగ నెగడుమా శ్రీ యార్తిహరణ, నామ మదిసార్థకంబుగ శ్రీ నీమనోజ్ఞ
యశము లోకాళి వ్యాపింప శ్రీ నమరవితతి, గలిసి యుద్వాహ కార్యంబువలసినట్లు.
- క. ఒనరించి మనయ భేదము, గని భక్తులు సంతరింపఁగా గోలోకం
బున కేగి శ్రీ జగములఁ జ, క్కనిధర్మము నిల్పవయ్య శ్రీ కమలదళాక్షా ! ౫౧౯
- మ. మనదౌనైక్య మెటుంగఁజాలక మదోన్మత్తత్వ ముప్పొంగ న
న్నని నొంపన్ నిను ధన్యుజేయఁగ మహాయత్నంబు గావించి నీ
యనుకంపం బడయంగఁగోరిన యమరత్తానీకముల్ పఱచుకృతి
ధ్వనిసంస్తంభితదేహముల్ గలుగ నశత్యంతవ్యధన్ గాంచుచున్. ౫౨౦
- చ. మురహర ! నిన్నుఁ జూచుచుఁ బ్రభుత్వముమీఱఁగఁ దమ్ముఁగావ నా
తురపడుచున్న వట్లయినఁ శ్రీ దోరపుభక్తిని నిన్నుఁ గొల్పులే
యరయఁగ నన్నుఁగొల్పినటు శ్రీ శౌట క్షమించితి నింకమీఁద ని
ర్జరులు త్వదుక్త కార్యమున శ్రీ సంయతచిత్తులుగాఁదగున్ హరి ! ౫౨౧
- క. అనునంతలోన సంస్తం, భవకర్త విహీనులగుచుఁ శ్రీ బరమానందం
బున శివునకు జోహారులు, పొనరిచి హరి పల్కినట్లుఁపూని రొనరుపన్. ౫౨౨

- చ. శతధృతి యంత లగ్నమిది శ సర్వవిధంబుల నొప్పి యున్న ద
చ్యుత ! యిక వేగిరింపదగు శ నొప్పుగఁ బెండ్లికి నర్హురీతి వ
స్తుతతిని గూర్పఁగాఁ దగును శ దొందరగా మనకెల్ల నీకుభృ
త్పతి నివసింప సౌధముల శ భవ్యతమంబులఁ జూపఁగాఁ దగున్. ౫౨౫
- సీ. అనుటయు శ్రీపతి శ యద్రీంద్ర ! యుద్వాహలగ్నము చెంతఁ జేలంగుచున్న
దద్ది గుఱో పేతమాట వేగిరపడఁ దగుఁగాన వస్తువిశతినిగూర్పు
మి విశ్వకర్తయే శ యిప్పుడ నిర్మించుఁగాక సౌధంబులఁ శ గమనస్తు
సంకలితంబుల శ సాయమింద్రుండగు నారదుఁ డెట్టిచోదమునఁ బలుకు
- ఆ. నల్లె పెండ్లి జరపు శ మాతఁ డెటుంగని, దొకటియైన నుండఁదు కద యెందు
ననినఁ జిత్తమందుఁహర్షంబు పొంగఁగ, నమరవంబుల మఱియు శ హరిహరులను.
- చ. సరసిజసంభవా ద్యమరస త్తములం గనిపల్కెఁ బెండ్లినిక
జరపుఁడు మీర లేను దమసంగతి నంతయుఁ జూచుచుంటి ని
త్తరుణము పూర్వజన్మసుకృత ప్రమదైకఫలంబుగాదె నే
జరపఁగఁ గర్తనే ? తమరె శ శక్తులు సర్వము నిర్వహింపఁగన్. ౫౨౭
- వ. అని నారాయణుం గాంచి యిట్లనియె. ౫౨౮
- మ. వరపక్షంబున వచ్చినట్లు తలఁచుకొ శ వచ్చుగదా యంటివో
పరమాత్మా ! యిది నీగృహంబెకద యీశపల్కుల్ విభేదంబునే
సరిగాఁ డెల్పును గాన నాపయిఁ గటాక్షంబుల్ తగం బర్వఁగా
సరివారల్ నను గాఁవింపఁగ విశేషఖ్యాతి వ్యాపింపఁగన్. ౫౨౯
- శా. నాపక్షంబున నిల్చి యిష్టుహము వింతల్ గూర్పఁగాఁ జేయుమా
యూపద్మాక్ష ! యటంచు వేడ విని యత్యుత్సాహమొప్పుగ నీ
యాపక్షంబు లనంగనేల ? వినుమా శ యద్రీంద్ర ! పక్షద్వయ
వ్యాపారంబున నిర్వహింతుఁ బనియేభంగిక గనం దృష్టిగన్. ౫౩౦
- క. మాపక్షంబున వచ్చెను, శ్రీపతి కార్యంబుఁదీర్పఁ శ బెందినవేడ్కక
జూపట్టు నెల్లవనులం, బ్రా పీతఁడె యంచు రెండుపక్షము లెంచన్. ౫౩౧
- క. మెలఁగెద మీమానసములు, కలఁతం గనకుండఁ బెండ్లికార్యపుభవముం
దలఁదాల్చి నిర్వహించెదఁ, బలుకులఁ బనిలేదు కార్య శ మితం గనుమా. ౫౩౨
- క. ఎపు డెపుడు పెండ్లి యనియీ, చపలాక్షులు వెచ్చియుండు శ చందముగన ని
ట్టివలుకులం గాలమ్ము జరపఁగూడ దటంచు నక్రీరాజా ! తోఁపిం. ౫౩౩
- సీ. ఉద్వాహవేదిక శ నొప్పులకుప్పుగా నిర్మించఁ బంపుమి శ నిర్మలమగు
వాసయోగ్యంబులొ శ వత్త్యవరంబుల కిద్దముచేయంగ శ నే నలఁచు
నియమింపు మానసనిర్మితగోహంబు లట్లుగా నమృతికి చుమరియుండ
వలయు వివాహార్హవస్తుజాతంబుల శక్రగుర్వచుమతి శ సంగఁ గూర్పు

- ఆ. మించుకంతతడ వహితమగు నిక నని, తలచి పనులనెల్లఁ గ దత్పరమతి
వగుచుఁ జక్కదీన్పు గ మద్రివిభూ ! వర, పూజ చేయరమ్ము గ పాలఁతఁగూడి.
- చ. మునిఁడు లీనినుం గలిసి గ పూజల శఁభుఁడు తృప్తినొందురీ
తని జరపింతుగాక హిమదీధితీశేఖరుఁ గూడియుండి యే
పని యెపు డెట్లుకాదగునో గ పంతముపూని యదట్లే నిర్వహిం
తును మఱి రాసనాయిక విసూత్నముదంబున నాదునానతిన్. ౫౩౫
- క. హైమవతిం గై నేయుచు, నేమమ్మున లగ్నమునకు గ నిఖలాశారా
డాభిమినులఁగూడి తోడ్కొని, యీమృత్యుంజయుని గూర్చు నేతెంచుఁ దమిన్.
- ఉ. ఏను వివాహమండపము గ నీపరమేశ్వరుఁగూడి చేరుదున్
మానులు నిర్జరుల్ కన సమస్తవిధంబుల నొప్పువేళ వి
జ్ఞానధనాఘ్నై సకలసద్గుణరాశి యనంగ సద్యశం
బూనిన యీనిలింపమునియుం గనుచుండఁగఁ బెండ్లి నేయుమా. ౫౩౬
- క. ఒకప్రక్క నాకళత్రం, బొకపక్షమునందు నేను గ నుభయంబున వే
డుకిమించ నీసురర్షియు, సకలప్రక్రియల నిల్చి గ సాగిఁతు మొగిన్. ౫౩౭
- క. ఎవరెవరి గోరుదువో యా, దివిజులు సంయములు నెలమి గ దీటుకొన, నహః
ర్యవరా ! వత్తురు నీదగు, భవనమునకుఁ బెండ్లిని జరపఁగఁ బూనికమై. ౫౩౮
- క. ఏకొఱత గాంచకుండఁగ, నీకార్యము సాగుఁజుము మహాధరవర్యా
నీకలిమియె పొగడందగు, నేకడల్ భాగ్యయుతుండ గ వీవె గణింపన్. ౫౩౯
- క. అనిపలికి తన్నుఁగార్య, బునకుం బురికొల్పు శిఖరీభూపతి విష్ణూ
క్షీని మాళిఁదాల్చి నారద, మునియుం దనుఁగూడిరా విబుధు లరుదేరన్.
- సీ. తనమందిరము చేరి గ తరుణితో యోజించి విధియుతంబుగఁ దనవేళ్లదేవ
తలను బూజించె నిస్తులభాగ్యరేఖయే భూషణంబుగ నొప్పుబొల్పుచున్న
కన్యకామణికి వేడ్కలుపొంగ నాచార మంతరింపక యుండునట్లుగాఁగ
మంగళస్నానమ్ము గ మానినీమాఱు లెల్లఁగూడి చేయింపఁగఁ గ గోరినట్టి
- ఆ. వస్త్రభూషణముల గ భాసిల్లఁగాఁ జేసి
మునులు వేదపాఠముల నొనర్చు
చును ముహూర్తకాలమునకు ముందుగఁ జన
వలయు నను చొగిఁ బురికొలుపుచుండ. ౫౪౦
- వ. మంగళస్నానంబు గావించి సకలవిధగృహాచారంబుల వదలక సాగించి భూషి
తాంగియై వేచియున్న తనయోమామణిఁగూడి దివిషత్పాలకపురంద్రీమణులు
మంగళద్రవ్యనికర నిబిడగాంగేయ పాత్ర విలసత్కరసరసిజలై తోడ నరుదేర
వారిఁగూడి యాశాపాలకులు రా నానందంబు వెల్లివిరియ సూతపందిమాగధ
వైతాళికుల స్తుతిపాఠంబు లాలకించుచు దిద్దుతొనుయాయి పార్వతీయుల కలక

లంబులు దిగంతరాశంబులఁ జెప్పుడృఢఁ జేయఁ దలంగుఁడు తలంగుఁడని వేత్త
హస్తములు బరాబరులునేయ మందమందగమనంబునం జనుసమయంబున మృదు
తమామూల్యకౌశేయంబులం బటచుచు నేవకులు వెనుక కడుగులిడుచు ముం
దు నడుచుచుఁడ వానిపైఁ బదపంకజంబుల నునుచుచు శ్రుతిసుఖావహంబు
లుగం జెలంగుమంగళవాద్యనిఁదంబుల కానందించుచు, సత్యంతశుభావహ
శకుఃపూజ్యహంబులం బరికించి మహానందసాగర నిమగ్నుఁడగుచు మందమందవి
చల తృప్తన శిశుస్పర్శంబున కెంతయు సంతసించుచు, నారదాదిమునిబృందారక
బృందములు డెందంబులఁ దమసంకల్పంబు భగవదిచ్ఛానురూపంబున మార్పు
చెందుటతోఁచ నచ్చెరువందుచుం దన్ను హెచ్చరింప, సరభసగమనంబునకు
నుంకించుచుఁ జెంతం దోతెంచు చంచరిక వేణుల కభయంబొసంగుపొంటె నడ
కజడిమ గనఁజేయుచుం నంతం గల్పాణి ! నీమనోరథఁబు సిద్ధించెగదా యని
వచియించు విచికిలగంధుల సల్లాపంబుల కుల్లాసంబు పెల్లురేగ నించుక యడం
చుకొని దృశ్యాదృశ్యరూపసుస్థితంబున స్వాభిప్రాయంబు వెల్లిబుచ్చుచు
సంతోషపారవశ్యంబున నడబెడంగు గుఱువడ నడుగులుతడఁబడ నిడుచు
దానిం గానరానీకయపలపింప నూహించుచు నాయంతరంబున నవ్యరీతిం గనం
బడనడుగుఁడమ్ము లిడుచు నిదేమియని నెచ్చెలులు హెచ్చరింప నుంకించుటెఱు
గెఱింగి కారణాంతరంబుఁ గల్పింప నువ్విఘ్నాదులఁ దటాలున నదితోఁచమిఁ
దనజనయిత్రి తన్నుఁ బల్కరింప నుత్తరం బొసంగు చందంబు నభినయించుచుఁ,
జంద్రశేఖరుదర్శనంబునకుఁ ద్వరపడుచు నాభావం బొరులకుఁ దెలియరానీక
దాఁచ నుంకించుచు నందులకు నెన్నేఁ గారణంబులం గల్పించుచు వానికలరూ
పెఱింగితి మిఁక నేల యారటించెద వింతలోనన మించిపోయిన దేమని యాశ్వా
సింప నాయ త్తపడు తోడిచేడియల రూక్షవీక్షణంబులఁ దూలించుచు వచ్చు
చున్న యన్నులమిన్నఁ బౌర్వతిం దిలకించి యానందపారవశ్యంబునొందుచు
నాహిమనంతుండు వివాహమండపాభ్యంతరంబున శాస్త్రరీతి నిర్దిష్టంబడిన
భర్తృరత్నమయవేషికిం జేరంజని యందు.

౫౪౩

— వివాహమహోత్సవము. —

- సీ. శ్రీరాసనాయక కీతగిరింద్రుని పుత్రికారత్నంబు క భూమితాంగి
గావించి నిర్జరకామినుల్ గొలుచంగ వేరనాదంబులు క స్వాదువాద్య
నాదముల్ దెసలనిండఁగఁ దోడుకొనివచ్చి వేషికిడ నిట్టి క వేచియుండె
వరునియాగమనంబు క వాంఛించుచును; గృష్ణుఁడంత శంకరునకుఁనర్హరీతి
తే. మంగళస్నాన పూర్వకసంగతార్థములను వివిషవ్యవహారంబు క గలచనాత
నములయినపద్ధతులను సుతతయునుమించ, నుండజరపించెనకాకలొగినిగొల్వ.

- మ. దరహాసంబు ముఖాంగణంబునను వింతల్ గుల్కు నాట్యంబు చే
య రమానాథుడు పల్కె శంకర ! వివాహం బన్న జన్మంబునం
దరయం గల్లుమహోత్సవంబులను వర్యంబంచు వర్ణింపనొ
దరమే ప్రాక్తనఁదధతిం దలగ శాస్త్రవ్యాహసారం బదా. ౫౪౫
- చ. మన మొసరించుపద్ధతులు శ మంచివి యంచు సురల్ గ్రహింతు దే
వనిచయ మాచరించునవి శ బాగని మానవులు గ్రహింతు గా
వున నితరోపదేశము ప్రభూతమె యా మన కంచునెమ్మనం
బున నిడికొంచు భూషణసమాహము దాల్పుము పెండ్లికై యిటన్. ౫౪౬
- ఉ. కన్నియనిచ్చువారలు నికామముదంబును గాంచ నీవరుం
డన్నివిధంబులకొ సుతకు శ నర్హుడె యా ననియెంచ బంధువుల్
సన్నుతిపాత్రుఁ డీతఁ డని శ సుతసమందుచునుండ శంకరా
యెన్ని ధరింపు మీమణుల శ నెన్ని కఁగాంచిన భూషణంబులన్. ౫౪౭
- క. మరచూపున కీయవి యే,వనికిం దగవంచుఁ దోచుఁ శ బరమేశ్వర ! యీ
వనితామణులకు శర్మంబు నొసంగం జాలియుంటఁ శ బూనుము తాల్పన్. ౫౪౮
- క. ప్రకృతికి లోబడియుండుట,యెకదా మనకార్యమంచు శ నెన్ని మదిని దే
వికి మోదం బిడుటకు రత్నకలాపములకొ మహేశ శ తాల్పుము వీనిన్. ౫౪౯
- చ. ఉరగమహోగ్రజిహ్వలకు శ సుత్పలనేత్రలు భీతిగాంతు సుం
దరులకు సుతసంబు నిడఁ శ దద్దయుఁజాలిన కార్యమిద్ది యం
చరసి మహారగాళి మణిహారము లట్లుగ మార్పవయ్య యి
త్తరుణమునందు నద్దియె ముదం బిడు నీవనితాళి కెంతయున్. ౫౫౦
- చ. అనియిటు వేడ శంకరుడు శ హరిమణిమయభూషణంబులం
దను వలరంగఁగూర్చి వనితాతతికిం బ్రియమూర్తిగాఁ దగె
దనరుహనేత్రుఁ డట్టితటి శ వాసరముఖ్యులఁగూడి శంకరు
వినుతసువాద్యసంయుతేని శ వింతగఁ దోడ్కొని పోయె నుబ్బుచున్. ౫౫౧
- వ. ఇట్లు పక్షద్వయంబునంగల పురంధ్రీపురుషోత్తములు వేదికచెంత నిలుచుండ
నంబికావరమేశ్వరులం బరమోత్సాహంబున వేదికపయిం గూరుచుండఁ
జేయఁబూని యాచారంబుం బాటించి మునుముందు మీరే రాదగునని
యెదుర్కొలు వేడుకలం జరప సమకట్టి రట్టియెడ హరిపట్టపుదేవి రాధాం
బికతోడి గంధదంతావళయానల బృందంబులకుఁ గనుసన్నల మరియాదఁ
దెలుప వారలెల్ల నేరీతి నెవరికే గదలింపరానితెఱుగున నిట్టట్లు కదలక
మెదలక సుస్థిరవర్తనంబుఁ దెలుపుచందంబు ననుసరింప, సరోజనయనుండును
మాటుచేయండలంచి పురారిచరణసరోరుహంబులు త్వరయెఱుంగని తెఱుగుం
గానిపింపం జేయ నంతర్వర్తులగు నమర్తప్రవచులు రండురండు ముహూ

ర్తంబు చేరువకు రానున్నదని చేయినచుచు ద్వారపెట్ట నద్దాని వినన ట్లుభయ
పక్షంబులుండ మరల వార లయ్యారె యియ్యెడ వియ్యంబందు పద్ధతిని జేర
రాదగు. పంతంబులమాని వేదికచెంతకు జేరరావలయునని పెచ్చువేడుకల
హెచ్చరించుచు ఫలం బిసుమంతయేగానక మత్తకాశినీచిత్తంబులు మెత్తం
బడునని మదుల హత్తునాశలం జేరంబోయి యుత్తమాంగనామమలార!
యిత్తటి తత్తటపడుట యుత్తమంబగునని యెలుంగెత్తి యెంత చెప్పిన నించుకే
నంగీకరింపక తొలుతఁ బురుషులే రాదగుదురనియు నవ్వల జవ్వసులు రాద
గుదురనియుఁ బూర్వాచారంబుండ దానిమాని మానసాబుల నూదినమానం
బున మానినుల రమ్మను శేటిమర్యాదయని యుత్తరంబు రా నిక్కఁ గార్యంబు
లేదని శంకరుచంక వారలంజేరి యింకనైన బింకమ్ములుమాని చంకజాసనాదులం
గూడి రండు. ఏల యీలీల జాగునేయఁబూనితి రిదిపంతంబులనుఁ దగినయదను
కాదని యూహింప వలగుతులయ్యు నిట్లుండనేలని యెన్నిచందంబులం బల్కిన
నించుకయు నడుగుపెట్టక పడిపడిరాఁ దగునని పడఁతులకడ నుచుచక తడయక
చనుదెండని మమ్మేల సమ్మతింపఁజేయ నచ్చితరని బహులిచ్చుచుండ నారదాదులు
తుహినభూధరవరేణ్యుం బురస్కరించుకొని వచ్చి వాసుదేవాదులంగని యీసమ
యంబునఁ గాసంతయైన నాలసింపఁ జనదని యెఱింగినమీరే యిట్టి వట్టిపట్టు
దలంబట్టుకొన్న బనియెట్టులు సాగునో యోజింపుడని వేడికొని మెత్తంబడం
జేసి వామలోచనావారంబుకడంజేరి వారిపౌరుషంబు మానించితి మింక మీ
రును సమ్మతింపుడీ యని మృదువాక్కులవేడిన నాహరిణేక్షణ లొక్కమాటఁ
గా వారు నాలుగడుగు లిడిన మేము రెండడుగు లిడఁదగునని వెడవెడ మేము
నెఱుంగుదుము గాన నాయాచారంబు నాచరింపందగు నని మఱి కలుకరి
యుండ సూరకుండనేరక మాధ్యస్థ్యము చెప్పియొప్పింపఁబూని పుండరీకాక్షా!
చండిమంగొని యుండఁజెల్లునే యల్లన ననుచఁజేయుమన నాతండు సమయోచిత
జ్ఞానసంపన్నుండుకాన ముందుమిగిలే నాలుగడుగులిడి తమవారి నెల్లనిడఁజేరిన
నవ్విధంబెఱింగి రాధాదిసాక్షీమణులు వాలుచూపుతులఁ బరిహసించుచు
మృగమదాదిసుగంధనస్తుభిత కుసుంధచూర్ణము క్త సునసాగరాగంబు చేడి
యలు నలుచెసలం జల్లుచుండ నుల్లాసమున స్థూపములుమీఱ పల్లకేతగన
ప్రపుల్లసారసంబు లొకటిరెండుసారు లేమిమి నంతఁ జాతంక నారదాది మాన
పుంగవులు సారసాక్షునికడను నడిచక నడుగుదెంచి మల రెండుడుగుల నుండని
వేడి వార లట్లొనరింప నిక మీమంతంబె నెవ్వరైనా చేగంబ ముగియక
నడువవలయునని రాధాదిసూరత్నముల నభ్యర్చించి నవ్వామలోచనలు
ముసిముసినగవులఁ దమముగ్ధాసంబు నెల్లరగు నెల్లమింపఁడు పల్లకేతప్రసన్న
పల్లవారుణంబులగు పదకంకజంబులు మెల్ల మెల్లన నిరుచు నిలువ నిట్లుండు

సానులు ప్రార్థించిప్రార్థించి యయ్యిరుదెఱంగుల వారలం జేర్చి వేడికోపరిభాగ్గం
బున నాసీనులఁజేసి లగ్నంబుసమీపించె ననివిన్నవించి కృతకృత్యులగుటయుం
బుగందరాదిబృందారకులు తొందరంపడఁ బుండరీకాక్షుండు ననుమతింప హిమ
వంతుం డంత.

౫౫౧

చ. సనకసనందనాది మునిసంఘము లెంతయుసాయముం బొన
ప్పను దమిసూన గీష్పతి ధరరాధరవర్చుని మేననున్ యథో
క్తనియత రత్నపీతములఁ శ్రీ గ్రాలఁగఁజేసి తదంతరంబునన్
మనమునఁ గల్గువాంఁ యణుమాత్రము లోపములేక పండుటన్.

౫౫౨

ఉ. సుతసముబ్బ దాని నొకఁచందమునన్ వెలిఁబుచ్చకుండఁగా
స్వాంతమునం దిముడ్చుకొనఁజాలిన ప్రోడను గన్యకామణిన్
వితగ మోముచందురుఁడు శ్రీ విశ్వనుతింగని యొప్పునుండు నా
కాంతను సర్వమంగళ సుఖంబున వెల్లఁగఁజేసి యవ్వలన్.

౫౫౩

ఉ. శంకరుఁ డర్హపీతమున శ్రీ సర్వసుపర్వులు మేలుమే లనన్
గొంతుచు నారదండు కనుఁగొంచు జనార్దనచేష్టితంబులే
ణాంతుని యాశయంబు నహాహః యని యాత్మను మెచ్చుకొంచు నే
మికములేక కాంచఁగనె శ్రీ వెన్నునిపంపునఁ గూరుచుండఁగన్.

౫౫౪

ఆ. స్వస్తివాచనమును శ్రీ జరపి నాందీముఖములగువిధుల శాస్త్రమునఁ గలట్టి
వద్దతిని జెలంగి శ్రీ పాటించి సాగించి, యవనికగఁ దనర్పు శ్రీ నంబరంబు.

౫౫౫

మ. తొలఁగించెన్ సురదేతికుండు హిమవంతుం డాత్మభాగ్యం బటం
చెలమించెంచిన కన్యకామణి హరుం శ్రీ డెంతోముదంబార న
వ్యలతాంగిబలెఁ గాంచె మంత్రగతమా శ్రీ నర్థంబు సాధ్వీక్షణం
బులఁ బాలించినచందముం దెలుపఁగాఁ శ్రీ బూబోడియున్ మక్కువన్.

౫౫౬

చ. తొలువొలుతన్ మనోహరుని శ్రీ దోయరుహంబులఁ గేలినేయు స
ల్లలితవిశాలనేత్రముల శ్రీ లక్షణయుక్తినిబొల్పువాని ని
మ్ములఁ గనె నంతలోనఁ ద్రుప శ్రీ పొంకముగా మెయినిండఁ బ్రాకి ని
స్తుల ముఖచంద్రబింబమును శ్రీ దోడనె వంచె నదేమి కోరియో.

౫౫౭

చ. సురవరదేశికుండు త్రిదశుల్ దనుఁ దొందరపెట్ట శాస్త్రమె
క్కురజినచించు నట్టివిధి శ్రీ త్వాధరవర్చుడు ప్రీతిఁ జంద్రశే
ఖరునకు నాత్మజాత నొసఁగంగ నొనర్చెను శంకరుండు త
ద్గురుండు వచించునట్లే యలిఁకుంతలకై గ్రహించె నేర్పునన్.

౫౫౮

చ. మునివరులెల్ల నక్షతలు శ్రీ పూవులుఁ గైకొని లోకపాలనం
బున సతతంబువ ర్తిలుచు శ్రీ బొల్తురుగా కని యాశిషంబులం

దనిపిరి పార్వతికా శివుని ఓ దానవసూదనుఁ డెల్లవారికిం

దనివి సనంగ రత్న సముదాయము హాటకబృంద మిచ్చెఁ దాన్.

౧౧౫

తే. తొలుత నారదమాని కేముల వరము

లిచ్చె శంకరుఁ డిష్టానియే సమస్త

జగములకు టేమకరకార్యసమితి జేయఁ

జాలు ప్రోడయెయగు నంచుఁ ఓ జక్కఁ దెలిపి.

౧౧౬

క. సుమవృష్టులఁ దమసంతస, మమరులు తెల్పుచును నారదాశయములు లో

కములకు టేమము లొసఁగఁ, టేమములె యని పొగడి రంతఁగమలాడుండున్.

క. హరునాజ్ఞఁ దద్దళాంతర, పరిభూషిత దివ్యకుసుమ ఓ భారమహిత సుం

దరహారము వై చెను నిర్జరమునిగళమందు దేవసంతతి పొగడన్.

౧౧౭

చ. హరిహరతత్త్వ మొక్కటియె ఓ యా నని యామునివర్య చర్యలక

గరము ప్రసిద్ధమయ్యెఁ ద్రిజగంబుల; దుష్టులవౌ దురాశయౌ

త్కరములు వస్తులయ్యె మతఃపర్వములంచును వ్యాజమాని క

ర్బురమును సంగ్రహించెడు ప్రశమోదమునక వచ్చియింతు చక్రశం

కరులకు భేదముం గలదుఁగా యని పండితమాను లొక్కటన్.

౧౧౮

క. పామరులకు నుపదేశం, బేమాటక చేయ వార ఓ లీడి నిజమనుచుక

ధీమహిమ మింతలేమిని, వ్యామోహము నొంది రద్ది ఓ వస్తుగు నింకిన్.

౧౧౯

చ. అనివిధి పల్కె నారదుఁడు ఓ హర్ష ముమీఱఁగఁ జక్రేఁగాంచి యా

తనిసెలవంది యిట్లనియె ఓ ధన్యుఁ డనంగను నేనె యెన్న నీ

వనరుహనేత్ర వాక్యగతభావ మిదౌనని యెంచలేక మా

యను దొలఁగించుకొని దగినయట్టి సమర్థతలేక న్వేచ్ఛగన్.

౧౨౦

చ. తిరుగుచు నేమియౌ పనుల ఓ ధీవిభవంబునఁ జేయఁబూనితక

సురవరులార! మాయదగుఁచొక్కను బాపుకొనంగ నేరికే

దరమగునొక్కొ- యిప్పనిని ఓ వత్సమెఱుంగఁగ నయ్యెనిని నీ

హరిహరతత్త్వముం దెలుప ఓ నయ్యయితావుల పంచరించెదన్.

౧౨౧

క. పరశివునకుఁ బార్వతికా, బరదాసు సంబంధ మెల్లభంగుల నరముక

స్థిరమెకదా యం చెఱిఁగియు, జరియించితఁ దర్హియద్ధనులకు చెల్లెయిమని.

క. లోకైకశ్రేయం బగు, నీకళ్యాణంబుఁ గంటి ఓ నీతి ధన్యుడనే

యీకాంచనచేలుండే, యీకార్యము నిర్వహించి ఓ నీతి పుట్టెదో.

౧౨౨

క. ఇదిశుభదం బిది స్తుత్యం, బిది పరమం ద్వివిహిత ఓ మహి ముత్తమ

నిది సంతతంబు ధ్యేయం, బిది మునిసుతఃసఖులంబు ఓ నీగహ ముమి

౧౨౩

క. కరతాళధ్వను లరుదుగఁ, బరఁగంగా నాట్యమాడె. ఓ బహుమోహ

స్ఫురణము ప్రేరేపింపఁగ, సురమునివతి చూచువాని ఓ చోద్యం బుచిపి.

౧౨౪

- చ. పరిణయ మివ్వభంబునఁ బ్రపంచశివప్రదమాచు సాగఁగా
హరివిధిముఖ్య లాహిమహదద్రివరుం గని ప్రీతిమీఱ నో
గురుసుకృతైకపూర్ణ! మదిఁ శ గోరినయట్టులె మమ్ము నెల్లనా
దరణముమీఱ మన్ననలఁ శ దన్నితి వేమికొఱంత లేనటుల్. ౫౭౦
- ఉ. ధన్యుడ వన్న నీవె సుకృతవ్రజభూరిధనుండవన్న స
న్తాన్యుడవన్న నీవె గిరినాయక! ని న్నుపమింపఁజాలు వా
సన్యులు నీజగత్త్రయమునందును లే రిది నిక్కువంబు సౌ
జన్యముగల్గునిక బొగడఁ శ జాలెడువా రెవరైన నుందురే. ౫౭౧
- శ. నీ పేరెన్ని మహాత్ములందుఁ దొలుతకొ శ నికబోలునం చొక్కనికొ
రూపింపందగుఁ జంద్రశేఖరుఁడు శశత్రువ్యాహకాలుండు భ
క్తాపాయాలీ తమిస్త్ర తీర్ణ్యరుచి దేవవాధీశ సంపూజిత
శ్రీపాదాబ్జుఁడు నీకు నల్లుడగుటం శ జెప్పంగ నేలా నినున్. ౫౭౩
- మ. ఇక సీపల్లుని గూఁతుఁ గానికల నెంతే దృష్టినొందించి దే
వకదంబంబులు మేముగూడఁ జనుదే శ వస్త్యప్రవేశం బనం
బ్రకటఖ్యాతఁ జెలంగు నుత్సవము సంపద్యుక్తమై సాగఁజే
యుకడంకం గనుమద్ది గాంచి చనఁగా శ నూహింతు మే మెల్లనున్. ౫౭౪
- క. ఆయుత్సవంబుఁ జూడకొ, మాయనుఁగుఁ గళత్రములు మనంబులఁ గోరకొ
మాయభిమతమటు లుండఁగ, నోయద్రింద్ర! వచించు శ టొప్పుంగాదే. ౫౭౫
- చ. త్వరపడు టొప్పు నిప్పనికి శ వాసవముఖ్యులకోర్కి యిద్దియే
భరణిభరేంద్ర! యన్న విని శ తామరసాక్షముఖాశయంబు శం
కిరునిదె యంచు నమ్మి తమకంబున నప్పనిదీర్ప నెంచి ని
ర్జ్వలనుగూడి శంకరుని శ సద్దముఁ జేరఁగఁబోవ నెంచినన్. ౫౭౬
- మ. సుజాతుండు పినాకఁ గాంచి దివిషద్రావరంబు రానెంచె భూ
ప్రస్థపుం డెంతయువై భవంబు దగ నాశ్రయశ్రేణితో వచ్చు ని
ప్పని చక్కంగ నొనర్చుభార మది యెప్పాటం దలంపంగ నీ
మనదొ; యత్నముచేయఁ బంపు మిపు డశస్తద్బంధువుల్ ముందుగన్. ౫౭౭
- క. అరుగందగు వచ్చెనుని, ర్జ్వలకొ హిమవత్ప్రముఖులఁ శ బ్రమదామణులకొ
మరియాదఁ బిలుచుకొని మం, దిరముల కేగంగవలయు శ దేవా! కానన్. ౫౭౮
- క. ప్రమథుల కాజ్ఞాపింపుము, సమస్తసద్వస్తువులను శ సవరింపఁగ వెం
ట మనము బంధుయుతంబుగ, విమానముల నెక్కిపోయి శ వేడుకమెఱయన్.
- క. పురముఁ బ్రవేశితము కా, పురమునకై పోవునట్టి శ పూఁబోడి విభా
వరియందు భర్తృగృహముం, జొరఁదగు ననిపెద్ద లండ్రు శ శుభసమయ మదొ.

- ఉ. యామిని కీశ్వరుండు శశి శ యాతని కెన్నఁగ స్త్రీస్వభావమే
యేమెయిఁ జూచినం బొసఁగు శ నియ్యది సూన్యత మంచుఁబండిత
గ్రామణులెల్లఁ బల్కుదురు శ గావున స్త్రీలు గృహప్రవేశమున్
యామిని యందె చేయఁ దగు శ నన్నది యాచరణంబుగాఁ దగన్. ౧౮౧
- చ. అది మనకేలయంచుఁ బరమాత్మ! వచింపఁగ రాదు లోకు లె
య్యది హితమంచు డేమకరకమంచుఁ దలంతురొ యద్ది పాతకం
బొదవఁగఁ జేయదేని మన శ మొప్పుట మంచిది నెమ్మనంబులం
దెది సుఖదం బటంచుఁ దగు శ నిచ్చు ఫలంబది యట్లె శంకరం. ౧౮౨
- ఉ. కావున రాత్రియందె స్వనికాయము జేరుట సర్వలోకినం
భావితమార్గ మంచుఁ దలఁపంజను నిక భవన్తహాశియం
జేవిధినొప్పు నట్లె నటియింపఁగఁ బూనెద నన్న శంకరుం
డోవిమలాత్మ! యెద్దిమది శ కొప్పునొ యట్టులె సేసె చేయుమా. ౧౮౩
- ఉ. నన్నడుగంగ నేటికి? మనసంబున నెట్టులుతోఁచు నట్లె సే
వన్నియుఁ జేయఁగాఁదగుదు శ వయ్యవి నాకు హితంబులే సుమీ
యెన్ని యదెట్లుచేయఁదగు శ నియ్యెడ నంచు వచింతు నెట్టులే
క్రన్ననఁ జేయువాడ నొకకావ్యము నిన్నిడి చేయువాడనే. ౧౮౪
- చ. అనవిని రాసనాయిక మనహాప్రకృతిం గని స్త్రీజనంబుఁదో
డ్కొని చనఁగాఁదగున్ పజతఁగోత్రమునం దగుసాధసీమ కి
ప్పుని యొనరింపఁగాఁ దగుదు శ భవ్యవిమానగణంబు సీమశం
బునఁ దగు; నిర్జరప్రకరకముం గొని నేఁ జనుదెంతు రాధికా. ౧౮౫
- చ. పజని యిదే గృహంబును జోగంగ శుభంబుల నిచ్చునంచు నో
గజవరగామిసీ! మును లక్షాడమహత్త్వము గల్గువారు స
ర్వజగములున్ సుఖంపడఁగ శ స్వాంతములం దలపోయువారు ల
క్ష్మజముగఁ బ్రోత్సహించితి యిదికిం మోరఁబూనుట న్యాయమేమిది. ౧౮౬
- చ. అని తను మోచ్చురింపఁగనె శ హర్షము తన్నగిం మోపిరింప నా
జ్ఞను శిరసావహించి దివిజప్రమదానుభవోడఁ బార్వతిన్
జననియుఁ దోడరాఁగఁ గొని శ శంకరునుం దిగమంబింబుఁ జే
ర్తును సుముహూర్తమప్పుటికి శ దోయపహాత! యసంశయంబుగనె. ౧౮౭
- చ. దివిజులఁగూడి మీరు చనుకదెంచుట యెప్పు డటంచుండును నే
శివునిగృహంగణంబునను శ స్త్రీలు సకాలముచుండు గావ్యముల్
దవిలి యొనర్ప రంచును వ్యూహ జనులాడెను వాక్కులెల్ల ని
ప్పు వితథముల్ గదా యనెమనపోత్కఁ జరింతును బ్రాణనాయకా! ౧౮౮

4. హృదయేశ్వరి యిటుపల్కిన, ముదమొంది మురారి తనదుఃపూనిక సాగిం
వఁ దలఁచుట మెచ్చుఁ గూర్పఁగ, సుదతిం బోబనిచి మునులఁసురలం గొనుచున్.
5. హరుని విమానరాజమునఁగల దుపవిష్టునిజేసి తానుని
ర్జరపతిముఖ్యులుకొ విధియు శ సర్వమునీంద్రులు గూరుచుండ శం
కరుఁ దమిఁగూడి పోయి మతికల్పిత మట్టులెసంగు రౌఢ్యభూ
ధరమును జేరె నప్పటికె శ తామరసాయతనేత్ర లచ్చటన్. ౫౯౦
6. హరిహరుల్ చనుదెంతు శ రమగులఁగూడి యెత్తఱినంచుఁ జూచుచు శ దక్షకథల
నితరేతరము చెప్ప శ నెంతోవేడుకపడుచుండఁగా శంకరు శ వ్యోమయాన
మగపడఁ జాలించి శ యాదరంబున వారిఁ గనఁగోరుచుండి రశక్కులమందె
హరిముఖుల్దిగిరంతఃహరుని దోడ్చొని హరివిధిముఖుల్ రాఁగనుఁవేడ్కఁబూన
తే. సంత మణిమయభూములఁగనమలకోమ,లాంబరంబులఁబఱచివోద్యములమ్రోయఁ
జేసి రందున్న ప్రమథులఁగిత్తరితి, సందుఁ బదపద్మముల నుంచుఁచరిగె శివుఁడు.
7. ఉమయును వామపార్శ్వమున శ సుండఁగఁజేసిరి రాసనాయికా
ప్రముఖసతీశిరోమణులు శ పార్వతీదౌ వలకేలు సవ్యహ
స్తమునఁ గదించి శంకరుఁడు శ తా నడచెకొ హరి ప్రీతినొందఁగకొ
బ్రమదముమీఱ నారదుఁడు శ పార్వతిభాగ్యము నెన్నియుబృగన్. ౫౯౧
- తే. రాసమండలనేత్ర పార్వతసుమారి, యంతికమ్మున శంకరుఁనంతికమున
వసజనేత్రుఁడు నుండిరి శ బాసటయయి, చూచునిర్జరులెల్లరుఁ శ జోద్యమంద.
8. మందగతుల్ చెలంగఁగ నుఁమాసతి తోనరుదేర శంకరుం
డిండుధరుండు వేడుక మేఱయికొ నడచెకొ బదకంజయుగ్తయు
క్తీం దలలెల్ల పంచి ఘోషధీరుఁడు శేషుఁడు భక్తిఃజూప నా
సందరసంబు పొంగ మునినాథుఁడు నారదుఁ డట్టెచూడఁగన్. ౫౯౨
9. అంతకుముందె శిల్పివతి శ హర్ష్యచరంబుల శంకరేచ్ఛచే
మితగ సృష్టిచేసి వజిరవేలకు మించఁగ నిల్పియుండె నే
మితటిలోన నిన్నియగుఁహృద్యగృహంబులఁ గట్టె నెవ్వఁడం
చెంతయు వేడ్కమించఁ గని శ రెల్లసుపస్వలు మానివర్చులున్. ౫౯౩
10. ప్రమథవరేణ్యుఁ డంచును పిఁగంబగుఖ్యాతి గల్గివనది యా
యమరులు లోసుగాఁగలుగు శ సందఱకుకొ విడుదుల్ ఘటించి స
క్రమముగ నాతథేయము లఱిఖండవిభూతిని దెల్పునట్టిచం
దమున నొనర్చె నెల్లరు ముఁదంబునఁ దేలెడునట్టిరితులన్. ౫౯౪
11. ఎది యెవఁ డెఱ్ఱుకోరునా యదెంతయువేడుకఁ గల్గఁజేయురీ
తిఁ దగుచు నప్పుడే యమరుఁ శ దెచ్చి యొకండటఁ బెట్టినట్లు కాం

చదగక; యిద్ది యేమనుచు శ స్వాంతమునం దలవాడె యెంచు న
య్యదియెకదా మహాత్ముల మహాత్త్వము బుద్ధి కగోచరంబెయ్యా. ౫౯౭

మ. అపురూపం బిదిసృష్టియం దిటుపదార్థాభుల్ మనోదృష్టి నె
ట్లుపడుక జేపడునట్లు లప్పుడె కళడుం జిత్రంబుగాఁ దోచుచుక
గపటం బించుకవుని లే దిది యనంగఁ జాలఁ డెవ్వఁడు దే
వపతిస్ఫారమహాత్త్వ మిట్టిదనుసదృశంబు చెల్వారుటన్. ౫౯౮

సీ. గేహవర్యంబులఁ శ గీర్తించుచుక శంభుఁ డాపార్వతినిగూడి శ హర్ష్యమందుఁ
దాఁబ్రవేశించు నిశ్చయణంబునం దని మున్నె చేరినదేవభాగ మప్పు
వేడుకఁజూడంగ శ వెలఁదిమిన్నలఁగూడి వచ్చి రత్తటి సురవర్యములు
వెనువెంటనడువంగ శ విశ్వేశ్వరుం డుమాసాధ్వితోఁ జొచ్చెఁ బ్రాసాద మప్పు
తే. గురువు స్వాచారమిది మానఁగూడ దనుచు, ద్వారసీమను భార్యతీవామపాద
మాది నునుపంగఁజేసె విశ్వాద్వైదు లద్ది. మంచి దనిసమ్మతించి రిమ్మాడ్కి శివుఁడు.

చ. ఉదవసితంబుఁ జేరి త్రిదశోత్తములం గరుణావలోకనా
స్పద వరదానసమ్మద విభాసురచిత్తులఁ జేసి వేడుకలో
పొదలఁగఁ గొంతకాలము ప్రమోదము వర్ధిలుచుండఁ బుచ్చి యా
త్రిదశులు కాంచనాంబరవిధిప్రముఖుల్ దనువేడి నంతటన్. ౬౦౦

ఉ. వారలనెల్ల దివ్యమణివారవిభాసుర భూషణాదులక
గారవమొప్పుఁ దన్ని త్రిజగంబులకుక శుభ మబ్బుఁజేయువాం
ఛారతిఁ బూన దీవన లోసంగి మహాముని నారదాహ్వయుం
జేరఁగఁ బిల్చి హస్తసరసీజమునక దనువుక స్ఫురించుచున్. ౬౦౧

ఉ. మానిగణేంద్ర లోకముల శ మాధవశంకరతత్త్వ మొక్కఁడే
గాని విభేద మించుకయుఁ శ గానఁగరా దెప్పుడైన దాని కం
చూనినశ్రద్ధఁ దేటపడునద్యమముం బొనరించినాడ వీ
జ్ఞానమె కల్గునెవ్వరికి శ శాశ్వతమోదము వారి కబ్బెడన్. ౬౦౨

చ. ఇరువురియందు నొక్కని గణించి మఱొక్కని దూలనాడు కా
పురుషులు దుర్గతింబడి విముక్తియె లేక తపింతు మానికుం
జర! కృతకృత్యతం గనఁగఁజాలితి వింక యథేచ్ఛ మొప్పుఁగాఁ
దిరుగుము లోకజాలముల శ దీనులఁ గావఁగ మానిమిత్తమై. ౬౦౩

చ. వరములఁ గోరనౌ ననెడువాంఛ పొసుగునయేని కోరుమా
, పరమముదంబుమీఱ సురపాలకు లొనన నే నొసంగెదక
మురహరుఁ డుబ్బునన్న మునిభూషతి యాదల వంచిమ్రొక్కి శం
కర! భవదీయదివ్యపదకంజములక భజియింపఁ గోరెదన్. ౬౦౪

చ. అనవరతంబు నామది మహామతుకంబున నీదుపాదనే

నన మొనరించుభక్తి దగి శ్రవణిలగా వరమిమ్ము దానిమిం
చినవర మొల్ల నన్న శరీరశేఖరుఁ డెంతయు సంతసంబునకా
మునివర! కోరినట్లు వరముం గొను మిచ్చితి నింకనుకా నినుం
గనుజను లెంతో పావనతఁ శ్ర గాంచెడునట్లు వరం బొసంగితిన్.

౬౦౫

ఉ. తాచకకృత్య మిద్ది సతతంబును సాస్త్యరియింపఁ బాపముల్
పోవు శుభంబు లబ్బు నిను శ్ర బుద్ధివిహీనుఁ డటంచు నీవనిం
గావలె నంచుఁ బల్కుజనకాండము బుద్ధిబలంబులేక దుగి
ఖావళి తన్ను నేఁచఁగ నభూంతము గాంచఁగఁ జాల కుండెడున్.

౬౦౬

చ. జగదుపకారి వంచు సురసత్తమపూజ్యుడ వంచు సుంతయేఁ
దగనివని బొనర్పఁ డని శ్ర తత్త్వవిదుత్తముఁ డంచు నెవ్వఁడేఁ
బొగడు నినుకా సతం బతఁడె శ్ర పో సుజనప్రవరుం డనంగ ఖ్యా
తిగలిగి వర్ధిలంగలడు శ్ర దేవమునీ! మదనుగ్రహంబునన్.

౬౦౭

మ. పరతత్త్వంబది యద్వితీయ మెవఁడే శ్ర భక్తుండు సుస్వాంతముకా
సరసీకట్టవమందు స్వాభిమతవర్జం బొప్పు నట్లెన్ని సు
స్థిరభక్తి గడియించి యోగనిరతికా శ్ర సేవించు నవ్వాని క
పురమేశుండు గృహీతతద్వపుపునకా శ్ర బ్రత్యక్షమై కాచెడున్.

౬౦౮

ఉ. ఇంతనరానికష్టముల శ్ర నెల్ల సహించి సువాసనైకసం
క్రాంతిని మించుపుష్పముల శ్ర రమ్యతమోత్తమచందనంబు కా
సంత కొఱంతలేనియటు శ్ర లక్ష్మపదార్థములకా గడించియుకా
జింతయొకింతలేని మది శ్ర జేయనిపూజ యభీష్టదం బెటా

౬౦౯

చ. వినుము సురర్షివర్య! కడుఁ వేడుకఁ గూర్చెడువస్తువారముల్
మనసు విచంచలం బగుటమాత్రము లేనియెడకా బరేశునె
ష్టమమున కింపుఁగూర్పు నగుమాత్రము చాలపుసుమ్ము నిశ్చల
త్వనియతఁ గన్నయమ్మనమె శ్ర దైవకృపం గలిగింపఁ జాలెడున్.

౬౧౦

చ. తొలుతను బాహ్యపూజలును శ్ర దోచు ఫలమ్ముల నిచ్చునట్లుగాఁ
దలఁచఁగ నవ్వి యల్పఫలదమ్ములె యంచును దోచుఁ బిమ్మటకా
ఫలములఁ గోరనట్టిదృఢభక్తి నొనర్చెడుపూజనంబె ని
ర్మల మదె యాంతరంగికము శ్ర మాన్యతమంబునునై చెలంగెడున్

౬౧౧

చ. కుసుమముఖంబులం దవిలి శ్ర కూర్చుప్రయాస మొకింత లేద దె
ట్టిసరణి దుగిఖలేశము శ్ర డిండివిచారము కల్గజేయ దె

న్న సులభమార్గమై తగు మనస్థిరతాసుసహాయమైనదై
యసదృశముక్తిదంబు నగునయ్యది దుర్గమ మజ్జరాజికిన్.

౬౧౨

చ. ఎది యొనరింప సత్ఫలము శ లెంతయుఁ గన్నడకే భవాబ్ధి ముం
పదగుచుఁ గట్టసంతతి నశపారము నీయఁగఁ జాలియుండు న
య్యదియె సమంజసం బనుచు శ నాగమసమ్మత మంచు మూఢు లిం
పొదవఁగఁ దెల్పుఁబాల్పడుదు శ దుత్తమ మంచొనరింపఁ బామరుల్.

౬౧౩

మ. ఒకరూపం బొకనామముం బ్రియముగా శ నొప్పారునే నొక్కతా
పు కడుం బ్రీతికి బాత్రమై యెసఁగునేఁ శ బూజ్యవ్రజంబందు వ్య
క్తికి నద్దానికి నాద్యమా పదము తఱ్ఱింపంగ లేదంచు శా
స్త్రకలాపంబు వచించుఁగాదె పరతత్త్వం బద్ది యెట్లొ మునీ.

౬౧౪

ఉ. అంతట నావరించి వివిధాకృతులన్ జెలువారి భిన్నవ
స్త్యంతర మెద్దిలేకయె విహారము సల్పుచు వ్యక్తిరాశి కె
తెంత తదీయకర్తృగతి శ కెన్నఁగ నర్హమై తేజ మల్లె దే
హంతరమందుఁ జొన్నుచుఁ గృపాకరమై పరతత్త్వ మొప్పుఁగా.

౬౧౫

చ. అది యొకచోటనుండు నను శ టారయ నర్హమె యెల్లతావులం
బొదలును గాన నెవ్వరికి శ బుద్ధి నదేతనునామచిహ్నయు
క్తి దగిన మోదముం గలుగుఁ శ గేవలభక్తి భజింప నల్లె స
మ్మదమునఁ దోచి కాచు సురహమానివరా! శ్రుతిసమ్మతం బిదే.

౬౧౬

క. ఇందుండును భగవంతుఁ డ, దెందును సంప్రీతినుండ శ నెంచడు గానన్
డెందమలరఁ బూజింపుడు, పొందుడు ఫల మనుచుఁ జెప్పుఁబూనుదు రజ్జుల్.

సీ. అట్టి యజ్ఞలపల్కు శ లాదరింపక తనకీప్తమా రూపమ్ము శ నిష్టనామ
మునుగల్గువానిఁగా శ మనసున నెన్నుచు ధ్యానింపఁడగు భక్తిఁ శ దగినయట్లు
దాన నాపరమతతత్త్వము మోదమందుచుఁ దద్రూపనామముల్ దనరఁ దోచి
తత్కర్తృములకును శ దగినఫలంబుల నిచ్చు నిరీహుల శ కిడును ముక్తి

తే. విగ్రహార్చన మనునది శ విహితమెట్టి
పగిదిఁ దలపోసినం గాదు శ భద్రదంబు
ధ్యానయోగమె సర్వమతముల కొక్క
విధమె యంచుఁ దలంచుటే శ విహిత మగును.

౬౧౮

చ. మునివర! యీవిధంబు జగముల్ చరియించుచు బోధచేయుచున్
గనకముఁ గూర్చునెంచి పలుఁగాకులు తెల్పెడుపల్కు లెల్ల న
జ్ఞానికరముల్ గ్రహింపక విశచారమునొందక యిట్టిమంచిత్రో
వను జరియింపఁజేయు మిదె శ వారిజనేత్రుని యాశయంబు నొ.

౬౧౯

- చ. హరిహరనామముల్ గలుగునాపరమాత్మన కింక నెన్నియో
సుసచిరనామముల్ గలుగు శ సూన్యత మియ్యది గాన భక్తుఁ డే
వరుస భజించినకొ మదిని శ భక్తిదృఢంబుగ నున్నజాలు నా
పరమకృపాబ్ధి యాతనికి శ భద్రము లిచ్చు నికేల తెల్పంగన్. ౬౨౦
- క. ఈకల్యాణమహంబున, నీకథ యెల్లరకుఁ దోచె శ నిర్మల మసుచుకొ
బోకొచ్చుఁగాక యిదివిన, నేకరణిం జేసినట్టి శ యెల్లయఘములన్. ౬౨౧
- చ. తరుగుము లోకజాలముల శ ధీవిభవంబుచెలంగ సజ్జనో
త్కరయుతఁ బామరావళికె శ గాంచనచేలుఁడు శంకరుండు నీ
యిసువులు నొక్కటే యనుచు శ నెన్నఁగ భేదము చెప్పరా దటం
చురుతర శాస్త్రపద్ధతుల శ నొప్పుగఁ జెప్పుము మానిచంద్రమా! ౬౨౨
- చ. ముగిరులుకొ సముద్రములుఁ శ గోకనదాప్తఁడుఁ బద్మ బాంధవుం
డిలఁ దగువారొ యెంతవఱ శ కీర్తిజగంబుల నిచ్చునచ్చిన
ట్లయక సంచరించుచు మహామునిమండలమందు మేటివై
చెలఁగుము సీమకీర్తనము శ సిద్ధిదమై తగియుండుతకొ ముసీ! ౬౨౩
- మ. జలజాతుండు మదర్థమై నిను మహాసాంద్రంబుగా మాయచేఁ
గలఁతం బొందఁగఁజేసె సీసుగలుగం గాఁతించె నెన్నోవిధం
బుల సీఘాన్నిఁ బరీక్షచేయుటకె యెఱపొల్పిం గనకొ సుస్థిరం
బలఘుస్ఫూర్తి నెసంగుశ్రద్ధ దగుసీయందంచుఁ దేలెకొ దుదిన్. ౬౨౪
- మ. మునినర్యా! పలుమాటలేల భవనంబుల్ మాఁడు నీకీర్తిచం
ద్రుని గాంచకొ దలపోయు నంచును దలంతుకొ నేను గోవిందుఁ డి
ప్పునికై నిన్దొనియాడు; నెల్లకడలకొ శ బద్ధాసనాదుల్ సతం
బును గీర్తింతురు నీమకార్యమును దెంపుకొ మోదయుక్తాత్మలన్. ౬౨౫
- చ. హరనకు శైలజాతకు, మురారికి రాధకు బ్రహ్మకు మనో
హరతర గానపాండితీ నరహాయని యెల్లరుమెచ్చు నొప్పువా
క్తిరునికి నెన్నఁడే వియుతి శ గల్గునె యిచ్చుక లోదలంపు ని
ర్జరమునినాథ! కర్తములజాడలు తెల్పంగ మావియోగముల్. ౬౨౬
- ఉ. చాసులమంచుఁ గొందఱు నితాంతము స్వర్ణము ప్రోగుచేయ స
న్నాసుల మంచుఁ గొందఱు విహారము సల్పంగఁగోరి యొక్కటకొ
వేసములూని పామరుల శ వింతగ శిష్యులఁ జేసికొం చనా
యాసముగా సుఖంతురు మహాపద లబ్ధును వారినుండియే. ౬౨౭
- ఉ. వారల సీచవాక్కులకుఁ శ బామరు లింతయు లొంగకుండ వే
సారక సంచరించి పలుకందములకొ సుమతం బిదంచు నిం

దారయ సత్ఫలంబు గలదంచు వచించుచు వారియజ్ఞతఁ
దూరముగాఁ దొలంగునటు శ తోరపుఁబట్టుదలం బొనర్చుమా. ౬౨౮

క. ఇదె నీకుం బరమార్థం, బిదియే మముఁగొల్పు టనుచు శ నెంచుచు సతతం
బుఁ దిరుగుచున్ బోధింపుము, సదమలవిజ్ఞాన మబ్బుసరణిన్ మానీ ! ౬౨౯

క. అని పరమాదరమునఁ బ, ల్కిన నచ్చటదేవవరులు శ కీర్తించిరి మా
నిని వాసుదేవుఁ డత్తఱి, బనివినఁగా నెంచుదేవ శ పటలంబునకున్. ౬౩౦

సీ. రత్న భూషణములు శ రమ్యవస్త్రంబులు వేడుక నొసఁగి యావృత్రవైరి
కితరదిక్పతులకు శ నెన్న మూల్యమెలేని వస్త్రకలాపముల్ శ వరుస నిచ్చి
వారిభార్యలకు నశవారిగాఁ బెండ్లివస్త్రాదులనిచ్చి మర్యాదయొప్పు
శారదాదేవికి శ శతధృతికిని దగినట్లు కట్టుముల నెయ్యమ్మువెలయ

తే. నిచ్చి వారెల్ల గీములకేగ నాజ్ఞఁ
గోరఁ దా నిచ్చి రాధికంగూడి కొంత
కాల మందుండి బంధువర్తమ్ము నెల్లఁ
బనిపి తానును గోలోకమునకు నేగ. ౬౩౧

చ. తలఁచి మహేశుతో నుడువఁ శ దామరసాక్ష! సురర్షివర్యు ని
మ్ముల మరియాదలం దనుపఁ శ బోలునుజు మ్మన నారదుండు శ్రీ
గళ! భవదీయసత్కృపయెఁగాక మఱొండుఫలంబు గోరఁగాఁ
దలఁప వరంబుగా మునుపె శ దాని నొసంగితి వింతచాలదే. ౬౩౨

క. మీయిరువుర నామమ్ముల, నేయెడలన్ వదలకుండ శ నెద నెంచుచు నే
నీయఖిలలోకముల మీ, యాయుపదేశంబుఁ దెల్పుటే కృత్యముగన్. ౬౩౩

క. తిరుగుచు నుందును గోరిన, తరుణంబున వచ్చి మిమ్ము శ దర్శింతు నిదే
మరియాదగా వరంబును, గరుణింపుము చాలుఁజాలుఁ శ గరుణాసింధూ! ౬౩౪

క. అనివారి కిర్వురకు వం, దనములు నర్పించి సెలవు శ తాఁ గొనిపోయెన్
ముని యేగిన శ్రీహరి రా, ధనుగూడి నివాసమునకుఁ శ దరలెం బ్రీతిన్. ౬౩౫

క. హైమవతియు శంకరుఁడును, బ్రేమంబున రాధికన్ హారిం గానికల్
భూమానందము నొందఁగ, శ్రీమెఱయం జేసి పంపఁ శ జిత్తము లలరన్. ౬౩౬

తే. పార్వదులతోడఁ బయనమై శ పర్వతేంద్ర
మందిరంబున నర్చి సమయముగొంత
గడపి గోలోకమున కేగె; శ గౌరిఁగూడి
శంకరుండును భక్తవశంవదఁడయి. ౬౩౭

చ. సనకసనందనాది మునిసంతతి కెంతయు వేడ్కమీఱఁ జ
క్కని యుపదేశ మిచ్చుచు జగంబులఁ బ్రోచెడు శ్రద్ధనూని దు

ర్జన మనుదూలుగన్న మనుజప్రకరంబునుగూడ నెప్పుడై
నను దరియింపఁగా వలయు శ నాదగు సంస్కృతి నంచు నెంచుచున్. ౬౩౮

ఆ. భేదబుద్ధి మాని శ వివిధమతంబుల
వారు ప్రీతిమీఱు శ భక్తి గలిగి
యిష్టదైవతము నశభీష్టదంబని నమ్మి
కొలుచుచుండుగాక శ కోర్కె మాని. ౬౩౯

చ. పరమతముల్ దురాచరణ శ పంకయుతంబులు మామతంబె ను
స్థిరపద మబ్బుజేయు నది శ చెప్పెడి దేమిఁక నిర్మలంబెయఁకా
ద్వరితముగాఁగ రండు చొరఁబాటుఁడు దీని నటంచు బల్కుకా
వరమును మాని యొర్పుగని శ వర్ధిలఁగాఁ దగునంచు నెన్నుచున్. ౬౪౦

చ. ఉపనిషదోఘత త్వ మిటు శ లొప్పెడునం చని మానిరాజికి
గృహదొలుకాడఁ దెల్పుచు నశక్రమపద్ధతి నిష్టదైవ ది
వ్యపద సరోజయుగ్మమును శ ధ్యానముచేయుటె యుత్తమార్చనం
బవరిమితాఘటూల దహనాభ మటం చొగి నిర్వచించుచున్. ౬౪౧

ఉ. భక్తసురద్రుమం బనఁగ శ బ్రహ్మముఖాఖిలదేవమస్తనం
సక్త పదాంబుజుం డనఁగ శ సాధుజనాదరణుం డనంగ వి
ష్వక్తనుశోభితుం డనఁగ శ సన్నని సన్నుతిఁగాంచుచున్ ద్రుయా
ప్రోక్తసుకర్తరాజ నితరోపకృతిం దలపోసి చేయుచున్. ౬౪౨

ఉ. కుమ్మరప్రవృత్తచందమునఁ శ గోరిక లొందినయట్టులుండుచున్
నెమ్మన మాత్మఁ గాంచుచు మునిప్రజ మచ్చెరువందుచుండఁగా
సమ్మదసాగరోర్పుల నెసంగుచుఁ గ్రీడయొనర్పనుండె లో
కిమ్ముల మేలె కోరుచును శ గౌరియుఁ దోడ్పడుచుం జెలంగఁగన్. ౬౪౩

ఉ. కూరతరాంగచిత్తములఁ శ గ్రుమ్మరుజంతువులెల్ల మైత్రిచే
కూరఁగఁ దన్నుఁ గొల్వ నొకకోరికయైన నలభ్యమైనయ
ట్లారయఁ గానరాక తగ శ నందఱ కన్ని తెఱంగులన్ నిజ
స్ఫారమహాత్వమే వివిధభంగుల వాంఛలు తీర్ప వెల్లుచున్. ౬౪౪

చ. హృదయసరోజపీఠమున శ నెంతయు భక్తిచెలంగ సమ్మదా
స్పదమయ నిర్మలంబయి విశాలమునై తగునాత్మ తేజమున్
గుడురుగ నిల్పి దాని నొకకోర్కెయులేక భజించు యోగిరా
జిఁ దమిని ముక్తిదానమున శ సిద్ధిని గాంచ నొనర్చి యొప్పుచున్. ౬౪౫

చ. ప్రకృతియుఁ బూరుషుండు నన శ భాసిలునయ్యది యొక్కతత్త్వమే
సకలము తద్భవంబె యగుఁ శ జాలరు వానికి భేద మున్నయ

ట్లాకవిధిఁ జెప్ప నేరయిన; శ నొప్పును దద్దయసామ్యభావనా
ప్రకటవిధాన మంచుఁ దలఁపం జనువారల నుద్ధరించుచున్.

౬౪౬

చ. శ్రమపడి పూజకై కుజనశజ్జనభేదముఁ జూడ కెంతో నీ
చమతిని దేబెయై యడిగి శ సుతసమారంగఁ గూర్చునప్పదా
ర్థములను బూజనల్పి యవి శ తన్నును దైవమునన్న నమ్మకం
బమర భజించువారలకు శ నల్పఫలంబులె యీయ నెంచుచున్.

౬౪౭

చ. మనసున నిష్టనామయుతశమంజులరూపునిగాఁ దలంచి ని
ల్పి నియతిమీఱ దైవము నిశలంపగణార్చితునిం బ్రకల్పితా
సనముఖపూజలం దనుపు శ సాధుశిరోమణులన్ ఫలాభిసం
ధిని విడనాడువారి నతితృప్తిగ నిష్టము లిచ్చి కాచుచున్.

౬౪౮

చ. శరణమునీవె నిస్వదలఁజాల నదెప్పుడుగాని చాలదు
స్తరమగు నీభవార్ణవము శ దాటఁగఁజేయుము చాలు నీయెడన్
మరల జనింపకుండ నొకమాట వచింపుము దేవ యంచు నా
దరమున ధ్యానయుక్తి దగుఁధన్యుల లోఁగొని కోర్కె దీర్చుచున్.

౬౪౯

మ. పరతత్త్వంబె సమస్తభాగముల నొప్పుంజాలు నంచెంచి యీ
శ్వరునే యెందును గాంచుచున్ మఱి ప్రపంచంబెల్ల యోజింప న
శ్వరమే యన్నవినిశ్చయం బలర సత్యంగంబునే కోరు జ్ఞా
నరమావంతుల కప్రతర్క్యమగు నానందంబుఁ గల్పించుచున్.

౬౫౦

మ. సురతృప్త్యర్థము సాధుజంతుబలి యిచ్చున్ భక్తుఁ డెవ్వఁడు త
త్పరమానందపూజనంబునకు దైవం బట్టె లో మెచ్చుచున్
సిరులన్ ముక్తినిగూడ నిచ్చు ననుచుం శ జెప్పంగ నూల్కొన్న దు
ష్పురుషున్ దుర్గతు లొందఁజేయఁగను దశకుండై విరాజిల్లుచున్.

౬౫౧

ఉ. ఏవిధి నిన్నుఁగొల్వఁ దగు శ నేనెఱుంగం బరమేశ్వరా! మది
యావిలమానసంబు భవదంఘ్రిసరోజములందు నిల్చి జ్ఞా
నావసథంబుగాఁ దగ దయన్ వరమిమ్మని వేడుచుండు దీ
నావలీ నుద్ధరించుగతి శ నారయువేడుక మించ నొప్పుచున్.

౬౫౨

మ. తనుఁ దాఁ గాంచుచు నాత్మభిన్నము పదార్థం బిద్ధియే యంచు నె
వ్వనికేఁ జెప్పఁ దరంబుగానియటులే శ వ్యాపించి సర్వంబును
గనఁగాఁ బెక్కుతెఱుంగులన్ వెలయు నిక్కం బిద్ధియే యంచుఁ దోఁ
చునటుల్ చేయుచు నద్వితీయుఁ డగుచున్ శ శోభిల్లుచుండెన్ గడున్.

౬౫౩

- మ. తనయర్థాంగము గౌరిదై యెసఁగ సత్యం బిట్టులే పూరుషం
డనఁగా మాయయనంగ భేద మన సుఖత్రైనం గనన్ రాదటం
చును దెల్పంగ సమస్తకర్తములఁ దాఁ శ జూడంగ శ్రీదేవియే
యొనరింపం దనస్వసాక్షిత జగద్ద్వాహంబునం దోడఁగన్. ౬౫౪
- మ. తనమాహాత్మ్యము వేదజాల మెటుఁగం శ దర్శింపఁగాఁ జాలకే
యనుమానించి యిటుండ నొనొ యని యూహల్ చేయఁగా సాగ నె
వ్వనికే నిద్రి యగమ్యమేయనెడు భావం బుద్భవం బందఁగా
ఘనతేజోనిలయుండునై చెలఁగె శ్రీ శ గౌరిశుఁ డాకొండపై. ౬౫౫
- చ. మనమున శంకరా! యనినమాత్ర నిదే సకలార్థముల్ గ్రహిం
పను జనునంచు వాంఛలను శ భక్తులకెల్లను దీర్చుచున్ మునీం
ద్రనిచయబోధకుం డగుచుఁ శ దా నెదఁ దన్నె తలంచుచున్ సుఖం
బునె కనఁజాలియుండె సురపుంగవు లెప్పుడు గొల్పు చుండఁగన్. ౬౫౬
- ఆ. సర్వమంగళయును శ సర్వజ్ఞ నిచ్చయే
దనదు నిచ్చగాఁగ శ ననుపమాన
కరుణ నాశ్రితాళిఁ శ గాపాడుచు నుపాస
కులకు సిద్ధిదయయి శ యలరుచుండె. ౬౫౭
- సీ. సాదాఖ్యకళయని శ స్వాంతంబులఁ బలంచి యోగులు ధ్యానించుచుండవెలసి
కుశనాయక యసుచుఁ శ గోర్కిని గౌళమార్గనిరతు లర్చింపఁగఁ జెలంగి
కామకళాంబ నాథగ శుభాగమాచార తత్పరుల్ పూజలదన్న నలరి
పరదేవియని వేదకథతి వైదికుల్ తన్ను నారాధింప శ దయను మించి
- తే. యెట్టిమార్గమునఁగాని శ యెవరు భక్తి
దనను గొల్పినఁ దద్వాంఛితముల నిడుచు
సర్వకారణతం బొల్చి శ సర్వమంగ
ళాఖ్యచే మించి శ్రీదేవి శ యలరుచుండె. ౬౫౮
- ఉ. వ్యక్తినిబట్టి భేదము నెవండు తలంచునొ వానికద్ది శా
స్త్రోక్త మె యాద్యజన్తమని శ యుర్వి; మహాత్మ్యముఁబట్టి యెవ్వఁడా
సక్తిని భేద ముదఁ గనఁజాలునొ రెండవజన్త మద్దియా
వ్యక్తివిభేదముం గనెడునవానిదె యద్ది తురీయజన్తమా. ౬౫౯
- చ. అనుచు సనందనాదులు మహర్షులు తెల్పఁగ భక్తు లాదరం
బున గ్రహించి సర్వమునఁ శ బొల్పినవారిఁగఁ దమ్ము నెంచి శా

స్త్రనియతిమీఱ కాత్మల నెసంగెడుభక్తిని గొల్వ సత్కృపం
గనుచుఁ దదీప్సితంబుల నిశామ మొసంగుచు నుండి రాగిన్.

౬౬౦

తే. సర్వగతులయ్యఁ గైలాసశైల మొక్క
కొందఱకు ధ్యానయోగంబుకొఱకు ముఖ్య
మాట నందుండి రట్టియాశ్వులను దాల్చి
రెండు నెవ్వరు దలచిన శ సందెయుండు.

౬౬౧

క. ఎదికనఁబడినకా భక్తుం, డది తద్ద్రాసుంబె యనుచు శ నాత్మ సతతమె
న్నఁ దగుకా గావున నట్టిం,ద్ర దయం గాపాడుచుకా విశాజిల్లి రొగిన్.

౬౬౨

క. ఎందెం దేయేభక్తుఁడు, సందేహముమాని శాస్త్రసరణి బ్రియమునకా
డెందమునఁ దలచు నట్లెక,నందగి వారొప్పి కమలనైజ విభవతన్.

౬౬౩

క. భంగ మనంగా నెఱుంగని, మంగళముల నిచ్చు సర్వమంగళయని యు
ప్పొంగెడు ముదమున నుతియిం,పం గల్గిరి భక్తులు దముఁ శ బాలింపంగన్.

క. శివములఁ గోరినయట్టులె, భవహరములఁ బుణ్యకర్త ఫలములను సదా
శివుఁ డొసఁగు భక్తీ గొల్చిన, సవిధిగ నని కొంద తెలమి శ సర్పిరి స్తుతులన్.

క. చరితం చీయది భద్రాకర మగుటం జదువఁగ వినఁగ వివిధకాంక్షో
త్కరములు ఫలించు నంచని, సురమాని చెలంగివల్కెఁ శ బొక్కపుభక్తీన్.

క. మాయిర్వరయం దెవ్వరు, పాయని యేకత్వరూపభావము గనువా
రో యట్టివారిఁ గృతినము, దాయమునం జెర్తు ననుచుఁ దమి హరి పల్కెన్.

క. ఏతనువునఁ దగువానిగ, నేతరున నఖిలజగదగ్రధీశుని సమ్య
క్ప్రీతిని దలంచు నట్లే, యాతనికిం దోచి ప్రాచునని విధి పలికెన్.

౬౬౪

క. అందఱు తమ్మిటు నుతియిం,పందగి యవ్యాజకరుణ శ పైకొన సుమనో
బృందముల మేలె కోరుచు, నిందుధరుం డద్రుజయు గిరీంద్రంబందున్.

౬౬౫

క. అవినాభావంబగు బాంధవ మొప్పుఁ బరస్పరసుకృతఫలాయిత సం
భవతం బొల్పుచు దంపతు, లవిరతశర్తముల నుండి శ రమరులు గొల్వన్.

౬౬౬

క. పరదేవీ పరమేశ్వర, చరితం చిది దివ్యయోగసారము సుజనో
త్కరపాత్రం చిష్టాన్తద, మరివర్తనికృంతనంబు శ నగు సతతంబున్.

౬౬౭

— ఆశ్వాసాంతము. —

క. ద్వైధీభావనికృంతన, వేధిగ్రముఖప్రజేశ శ వితతికృతనుతా
సాధిత దుష్టమహాసుర, యోధా కరుణామహాపయోధి గిరిశా.

౬౬౮

శా. నారాచాయిత భార్గవీశ, సకలామ్నాయస్తుత ప్రాభవా
ఘోరాకారమహాసుర త్రితయసంగుప్తోరు పూర్ణంజన

స్ఫారోదగ్ర కృశానునేత్ర విలసదాబ్ధలా శివాఖ్యాస్తృతి
ప్రారంభ ప్రళయితాఘనికరా శ హారయితాహీశ్వరా.

౬౨౩

మంగళమహాశ్రీవృత్తము:—

వారిధరవాహముఖ శ వర్ణిత మనోజ్ఞతమ శ భాసుర యశశకువలయాస్తా
సారకరుణామృత రసస్పృశనమోదయుతసాధుజనచిత్తవికచాబ్జా
భూరిసురవైరి కృతభూత వితతార్తిహృతి శ పూతగురు శౌర్యధనరాశీ
చారుతరశీలమణి శ సారవర హారగణ శ సన్నతతనూ సురమహిజా. ౬౨౪

గద్యము. ఇది శ్రీమత్త్రిపురసుందరి కరుణావాప్త గీర్వాణాంధ్రకవితాస్రాభవ,
కాశ్యపాన్వయప్రభవ, శ్రీజనమంచి వంశాంబురాశికుముదినీమిత్ర, సుబ్రహ్మణ్య
మసీషిపుత్ర, తాండవకృష్ణాపరాభిధేయ, శేషాద్రినామధేయ వినిర్మితంబైన
శ్రీ సర్వమంగళాపరిణయంబను మహాప్రబంధంబునందుఁ బంచమాశ్వాసము
సంపూర్ణము.

క. గిరిశరవసుశశిశకవత్స్పరయుత యువవర్షమందు శ శ్రావణమాసో
త్తరపక్షాష్టమియం దిది, పరిపూర్ణంబయ్యె దేవి శ పరమకరుణచేన్.

శ్రీ సర్వమంగళాపరిణయము సర్వము సంపూర్ణము.

శ్రీ. శ్రీ. శ్రీ.

